

בנק לאומי לישראל בע"מ

דוח תקופתי

לשנת 2011

מס' תקנה	עמוד
9	דוחות כספיים וחווות דעת רואי חשבון מבקרים
1 ו-7, 25א, 9	פרטי התאגיד, כולל מען רשום
10ג	שימוש בתמורת ניירות ערך
11	רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך המאזן
12	שינויים בהשקעות בחברות בנות ובחברות קשורות בתקופת הדוח
13	הכנסות של חברות בנות וחברות קשורות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן
14	רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד
20	נרשמו למסחר בבורסה או הפסקת המסחר
21	תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה
21א	השליטה בתאגיד
22	עסקאות עם בעל שליטה
24	מניות וני"ע המירים המוחזקים ע"י בעלי ענין בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך ככל האפשר לתאריך הדוח
24א	הון רשום הון מונפק וניירות ערך המירים
24ב	מרשם בעלי המניות של התאגיד
26	הדירקטורים של התאגיד
26א	נושאי משרה בכירה של התאגיד
26ב	מורשי חתימה של התאגיד
27	רואי החשבון מבקרים של התאגיד
28	שינוי בתזכיר או בתקנון
29	המלצות והחלטות הדירקטורים והאסיפה הכללית
29א	החלטות החברה
5	חתימות
	546

בנק לאומי לישראל בע"מ

וחברות מוחזקות שלו

דוח שנתי 2011

הבנק קיבל את אישור המפקח על הבנקים לפרסם את הדוח הכספי השנתי על בסיס מאוחד בלבד עם תמצית הדוחות של הבנק (לא מאוחד) בבאור 30 לדוחות הכספיים. את הנתונים של הבנק בלבד ניתן לקבל לפי דרישה במשרדי הבנק ברח' יהודה הלוי 34 תל-אביב או באתר האינטרנט www.bankleumi.co.il

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו
דוח כספי שנתי 2011
תוכן העניינים

עמוד

דין וחשבון של הדירקטוריון

א. כללי

5	שמות חברי הדירקטוריון
6	שמות חברי ההנהלה

ב. ההתפתחות הכללית של עסקי הקבוצה

7	תיאור עסקי קבוצת לאומי והתפתחותם הכללית
12	אסטרטגיה עסקית
16	השליטה בבנק
20	תיאור מגזרי הפעילות
26	אמצעים הוניים והלימות ההון
33	חלוקת דיבידנדים
34	נתונים עיקריים בחמש השנים האחרונות

ג. מידע אחר

35	התפתחויות עיקריות במשק
43	סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות
51	חקיקה הנוגעת למערכת הבנקאית
64	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים
73	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים ומדיניות הגילוי

ד. תיאור עסקי הקבוצה לפי מגזרים ותחומי פעילות

76	התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למס
97	המבנה וההתפתחות של הנכסים וההתחייבויות
137	רכוש קבוע ומתקנים
140	נכסים לא מוחשיים
141	מגזרי הפעילות, פעילויות במוצרים ומרכזי הרווח בקבוצה
	השקעות:
200	בחברות מוחזקות עיקריות
216	הפעילות בשוק ההון ושירותים פיננסיים
216	פעילות חברות כלולות
217	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם
276	מצב ההצמדה, התקופות לפירעון ומצב הנזילות
281	הליכים משפטיים
283	מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי
284	הסכמים מהותיים
286	תיאור מצב המיסוי
288	משאבי אנוש (הון אנושי)
294	מבנה ארגוני

ה. נושאים נוספים

298	לאומי למען הקהילה - תרומות וחסויות
301	מבקר פנימי
304	בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי
305	שכר נושאי משרה בכירה
309	שכר רואי החשבון המבקרים
310	חברי הדירקטוריון
313	דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

סקירת ההנהלה

318	תוכן עניינים
319	מאזן מאוחד לסוף השנים 2011-2007
320	דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2011-2007
322	שיעורי הכנסה והוצאה
326	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
330	סיכון אשראי לציבור לפי ענפי משק
332	חשיפות למדינות זרות
335	מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב-רבעוני
336	דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב-רבעוני

הצהרה Certification

338	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
340	דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים - לבעלי המניות
342	בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

דוחות כספיים

343	דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות - דוחות כספיים שנתיים
344	מאזן - מאוחד
345	דוח רווח והפסד - מאוחד
346	דוח על השינויים בהון העצמי - מאוחד
348	דוח על תזרימי מזומנים - מאוחד
351	פירוט הבאורים לדוחות הכספיים - מאוחדים

תמצית דוחות כספיים של חברות מוחזקות עיקריות בארץ ובחו"ל

489

בנק לאומי לישראל בע"מ

חברי דירקטוריון הבנק

דוד ברודט, יושב ראש

דוד אבנר⁽¹⁾

ראובן אדלר, רו"ח

צפורה גל-ים

פרופ' אריה גנס

משה דברת

יהודה דרורי

דורון כהן

מרים (מירי) כץ, עו"ד

יואב נרדי

ציפורה סמט⁽²⁾

עמוס ספיר⁽¹⁾

פרופ' אפרים צדקה

פרופ' גבריאלה שלו⁽³⁾

(1) נבחר כדירקטור בבנק באסיפה הכללית השנתית שהתקיימה בתאריך 24 במאי 2011. כהונתו של מר דוד אבנר נכנסה לתוקף בתאריך 25 ביולי 2011. כהונתו של מר עמוס ספיר נכנסה לתוקף בתאריך 31 באוקטובר 2011.

יצוין כי עד תאריך 25 ביולי 2011, כיהנו מר אברהם גוזמן, עו"ד יעקב משעל ומר צבי קורן כדירקטורים בבנק. כמו כן, בתאריך 4 באוקטובר 2011 ד"ר אהוד שפירא התפטר מתפקידו כדירקטור בבנק.

(2) נבחרה כדירקטור חיצוני לפי סעיפים 239 ו-245 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 לתקופה של שלוש שנים החל מתאריך 25 ביולי 2011 באסיפה הכללית שהתקיימה בתאריך 24 במאי 2011.

(3) נבחרה כדירקטור חיצוני לפי סעיפים 239 ו-245 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 לתקופה של שלוש שנים החל מתאריך 1 בפברואר 2011 באסיפה הכללית שהתקיימה בתאריך 28 בדצמבר 2010.

יצוין כי פרופ' ישראל גלעד כיהן כדירקטור חיצוני עד תאריך 31 בינואר 2011.

בנק לאומי לישראל בע"מ חברי הנהלת הבנק ותפקידיהם

גליה מאור^{(1) (2)}

מנהל כללי ראשי

רקפת רוסק-עמינח, רו"ח^{(2) (3) (6)}

משנה בכיר למנהל הכללי, ממלאת מקום המנכ"ל הראשי בהעדרה, ראש החטיבה העסקית

צבי איצקוביץ⁽⁴⁾

משנה למנכ"ל, ראש החטיבה לבנקאות פרטית ובינלאומית

ברוך לדרמן

משנה למנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית

יצחק מלאך⁽⁶⁾

משנה למנכ"ל, ראש חטיבת תפעול ומחשוב

פרופ' דניאל צידון

משנה למנכ"ל, ראש חטיבת שוקי הון

גדעון אלטמן

סגן מנהל כללי בכיר, ראש החטיבה לבנקאות מסחרית

יעקב (קובי) הבר

סגן מנהל כללי בכיר, ראש החטיבה לכספים ולכלכלה

דן כהן⁽⁵⁾

סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת משאבי אנוש

מנחם שוורץ, רו"ח

סגן מנהל כללי בכיר, חשבונאי ראשי וראש חטיבת החשבונאות

ד"ר חדוה בר⁽⁶⁾

סגן מנהל כללי, מנהלת סיכונים ראשית, ראש החטיבה לניהול סיכונים

נעמי זנדהאוז, עו"ד

סגן מנהל כללי, יועצת משפטית ראשית, ראש חטיבת הייעוץ המשפטי ומנהלת סיכונים משפטיים

ששון מרדכי⁽⁷⁾

סגן מנהל כללי, מבקר פנימי ראשי וראש חטיבת הביקורת הפנימית

יעל (בן משה) רודניקי, עו"ד

מזכיר הבנק והקבוצה

סומך חייקין

קוסט פורר גבאי את קסירר

רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק

- (1) בתאריך 1 בינואר 2012 הודיעה המנכ"ל הראשי, גב' גליה מאור, לדיקטוריון הבנק כי בכוונתה לפרוש מתפקידה כמנכ"ל הראשי של הקבוצה, ברבעון השני לשנת 2012.
- (2) בתאריך 12 בפברואר 2012, קיים דירקטוריון הבנק דיון והחליט למנות את גב' רקפת רוסק-עמינח למנכ"ל הראשי הבא של הקבוצה. ביום 18 במרס 2012 התקבלה הודעתו של המפקח על הבנקים על אי התנגדותו למינויה של גב' רקפת רוסק-עמינח למנכ"ל הראשי הבא של הקבוצה. כהונתה של גב' רוסק-עמינח כמנכ"ל הראשי של הקבוצה תחל ביום 1 במאי 2012.
- (3) מכהנת בתפקיד משנה בכיר למנהל הכללי וממלאת מקום המנכ"ל הראשי בהעדרה החל מתאריך 1 ביולי 2011. עד תאריך 30 ביוני 2011, כיהן מר זאב נהרי, רו"ח כמשנה בכיר למנהל הכללי, ממלא מקום המנכ"ל הראשי בהעדרה, חבר הנהלה בכיר לכספים, חשבונאות ושוקי הון ומנהל סיכוני שוק.
- (4) בתאריך 19 בפברואר 2012, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת המלצת הוועדה המינהלית של הדירקטוריון ולאחר אישורה של ועדת הביקורת, את בקשתו של מר צבי איצקוביץ, משנה למנכ"ל וראש החטיבה לבנקאות פרטית ובינלאומית, להקדים את מועד פרישתו מהבנק, כך שעבודתו בבנק בפועל תסתיים במהלך הרבעון השלישי לשנת 2012.
- (5) מכהן בתפקיד ראש חטיבת משאבי אנוש החל מתאריך 1 באפריל 2011. עד תאריך 31 במרס 2011, כיהן מר דוד בר-לב כראש חטיבת משאבי אנוש.
- (6) העברת האחריות על סיכונים שונים ממנהלי הסיכונים הנוכחיים למנהלת הסיכונים הראשית בוצעה במהלך הרביע השני של 2011.
- (7) מכהן כמבקר פנימי ראשי וראש חטיבת הביקורת הפנימית החל מתאריך 1 במרס 2011. עד לתאריך 28 בפברואר 2011, כיהן מר יוסף הורביץ, עו"ד כמבקר פנימי ראשי וראש מערך הביקורת הפנימית.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו דין וחשבון של הדירקטוריון

להלן הדין וחשבון השישים ואחד של בנק לאומי לישראל בע"מ והמאה ועשרה של העסק אשר נוסד בשנת 1902. דין וחשבון זה יובא לפני האסיפה הכללית השנתית של הבנק. דין וחשבון זה מסתמך על ניתוח הנתונים הכלולים בדוחות הכספיים ובסקירת ההנהלה ועל נתונים נוספים לפי הצורך. דין וחשבון זה נערך בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

ב. ההתפתחות הכללית של עסקי הקבוצה

תיאור עסקי קבוצת לאומי והתפתחותם הכללית

בנק לאומי והחברות-הבנות שלו מהווים את אחת הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל, ומנהלים פעילות שהחלה לפני 110 שנים. קודמתו של הבנק, חברת אנגליא פלשתינה, הוקמה בלונדון בשנת 1902 על ידי אוצר ההתיישבות היהודים ג'ואיש קולוניאל טרסט לימיטד, קודמתה של אוצר ההתיישבות היהודים בע"מ.¹

הבנק מוגדר כתאגיד בנקאי על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, והוא בעל רישיון בנק על פי החוק האמור. כ"בנק" וכ"תאגיד בנקאי" מודרכת ותחומה פעילותו של הבנק במערכת של חוקים, צווים ותקנות, בהם בין היתר, פקודת הבנקאות, חוק בנק ישראל, חוק הבנקאות (רישוי) וחוק הבנקאות (שירות ללקוח), וכמו כן בהוראות, כללים, הנחיות והבעות עמדה של המפקח על הבנקים.

קבוצת לאומי עוסקת בפעילות בנקאית פיננסית וריאלית מגוונת, בישראל ובעולם. הקבוצה פועלת באמצעות הבנק, חברות בנות וחברות כלולות בפריסה של 270 סניפים הפרוסים ברחבי ישראל, וכן באמצעות 61 סניפים, סוכנויות ונציגויות, הפרוסים על פני 17 ארצות ברחבי תבל.

מדיניות הקבוצה בארץ ובעולם היא לתת ללקוחותיה פתרונות בנקאיים ופיננסיים כוללים, שירות מקצועי ברמה גבוהה, לאפשר להם לפעול בערוצי הפצה מגוונים ולהציע להם מגוון רחב של מוצרים, בהתאמה לצרכיהם.

קבוצה בנקאית מובילה, ובמטרה להשיג רווחיות גבוהה לאורך זמן, לאומי בוחן כל העת את המגמות והשינויים בסביבה העיסקית בה הוא פועל, ומגבש אסטרטגיה המתמודדת עם שינויים אלו.

למימוש האסטרטגיה, הבנק מאורגן בחמישה קווי עסקים הממוקדים בפלחי שוק שונים, כאשר כל קו עסקים מתמחה במתן שירותים בנקאיים ופיננסיים למגזר לקוחות מסוים:

הבנקאות העיסקית מתמקדת במתן שירותים לחברות גדולות ובינלאומיות, הבנקאות המסחרית מתמקדת במתן שירותים לחברות בינוניות (middle market), הבנקאות הפרטית והבינלאומית מיועדת ללקוחות עתירי נכסים הזקוקים לפתרונות השקעה ברמת מורכבות גבוהה, הבנקאות הקמעונאית מתמקדת במתן שירותים בנקאיים בעיקר למשקי בית ועסקים קטנים, והחטיבה לשוקי הון וניהול פיננסי מרכזת את פעילות כל חדרי העסקאות והנוסטרו תחת קורת גג אחת במטרה לשפר ולגוון את השרות ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים לרבות הלקוחות המוסדיים.

¹ אוצר ההתיישבות היהודים בע"מ הייתה בעלת השליטה בבנק לפני השוואת זכויות ההצבעה בבנק בשנת 1991. בשנת 1993, רוב המניות בבנק הועברו לבעלות המדינה בהתאם לחוק המניות הבנקאיות שבחדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993, ראה עמוד 16 להלן. ביום 3 בספטמבר 2007, חדלה החברה מלהיות בעלת ענין בבנק.

חלק מהשירותים הפיננסיים ניתנים באמצעות חברות בנות הפועלות בתחומים שונים, כגון: כרטיסי אשראי, משכנתאות, ליסינג וחתמות.

כמו כן, לקבוצה השקעות בתאגידים ריאליים הפעילים בתחומי התשתיות, הנדל"ן בישראל ומחוצה לה, התקשורת והמדיה, האנרגיה, הספנות, המזון, המסחר הקמעונאי והתעשייה הכימית. ניהול תיק ההשקעות הריאליות נעשה באמצעות חברה הבת לאומי פרטנרס בע"מ.

בהתבסס על נתוני המערכת הבנקאית ליום 30 בספטמבר 2011 כפי שפורסמו על ידי בנק ישראל חלקה של קבוצת לאומי בסך המערכת הבנקאית היה כדלהלן:

31.12.2007	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010	30.09.2011	
ב-%					
30.0	29.3	29.6	29.3	29.5	סך כל הנכסים
29.7	29.1	28.3	28.9	29.0	אשראי לציבור, נטו
30.2	29.8	29.9	29.5	29.7	פיקדונות הציבור
37.9	(1) 1.5	35.0	30.4	24.9	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
38.4	(2) -	35.8	29.8	23.5	רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים

(1) לאחר נטרול הפסדי בנק הפועלים.

(2) היה הפסד מפעולות רגילות לאחר מס.

קבוצת לאומי מתמודדת בשוק תחרותי בכל מגזרי הפעילות. המתחרים העיקריים כיום הם בנקים ישראליים אחרים ואולם במגזרי פעילות מסויימים קיימים ומתווספים כל העת מתחרים נוספים, כמו בנקים זרים ומתחרים חוץ בנקאיים, כגון חברות ביטוח וגופים מוסדיים אחרים.

שנת 2011 התאפיינה בהאטה כלכלית בעולם כתוצאה מאי שקט פוליטי בחלק ממדינות ערב והרעה נוספת במצב הכלכלי של חלק ממדינות אירופה בעיקר - איטליה, אירלנד, יוון, ספרד ופורטוגל. יחד עם זאת צמח המשק הישראלי בשיעור של כ-4.7% בדומה לשיעור הצמיחה ב-2010. לפרוט ראו בסקירה הכלכלית בעמוד 35.

סך כל הנכסים בניהול הקבוצה (מאזניים וחוף מאזניים*) הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2011 בסך של 898 מיליארד ש"ח לעומת 889 מיליארד ש"ח בסוף 2010, גידול בשיעור של כ-1.1% הנובע בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות שקוזז חלקית מירידת שווי השוק בארץ ובעולם.

* סך כל המאזן וכן תיקי ניירות ערך של הלקוחות, שווי ניירות ערך שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות לגביהם ניתנים שרותי ניהול תפעולי, משמורת ויעוץ פנסיוני.

בעקבות ההאטה בכלכלה העולמית והמקומית חלה ירידה בתוצאות הקבוצה בעיקר עקב הירידות בשוק ההון, שהשפיעו על ירידה בהכנסות התפעוליות והאחרות ועל הוצאות השכר שקוזזו חלקית מגידול בהיקפי הפעילות ומשינוי במיסים נדחים.

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2011 ב-1,891 מיליון ש"ח לעומת רווח של 2,334 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה בשיעור של 19.0%.

הרווח הנקי לרביע הרביעי בשנת 2011 הסתכם ב-618 מיליון ש"ח לעומת רווח נקי בסך 496 מיליון ש"ח ברביע הרביעי בשנת 2010, גידול של 24.6%.

הרווח הנקי מפעולות רגילות הסתכם בשנת 2011 ב-1,889 מיליון ש"ח לעומת רווח של 2,151 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה בשיעור של 12.2%.

ירידת הערך של התיק הזמין למכירה בניירות ערך שנזקפה להון הסתכמה בשנת 2011 ב-686 מיליון ש"ח נטו (לאחר מס) לעומת עליית ערך בסך 159 מיליון ש"ח נטו (לאחר מס). בשנת 2010. עד ליום 29 בפברואר 2012 הסתכמה עליית ערך ניירות ערך בסך 171 מיליון ש"ח לאחר מס.

לדיון בתוצאות הכספיות ולפרטים נוספים ראה בפרק ד להלן עמוד 76.

התשואה להון של הרווח הנקי הגיעה ל-8.3% לעומת 10.3% ב-2010.

הרווח הנקי למניה בשנת 2011 - 1.28 ש"ח לעומת 1.58 ש"ח ב-2010.

להלן תרומות מרכזי הרווח בקבוצה לרווח הנקי מפעולות רגילות:

2011		2010 (4)	
היקף	התרומה לרווח הנקי	היקף	התרומה לרווח הנקי
ההשקעה	מפעולות רגילות	ההשקעה	מפעולות רגילות
(1)	(2)	(1)	(2)
במיליארדי ש"ח		במיליארדי ש"ח	
הבנק	9.6	1,143	957
חברות בנות בארץ (3)	7.1	432	432
חברות בנות בחו"ל	4.8	209	395
חברות כלולות	1.8	105	105
סך הכל	23.3	1,889	1,889

(1) בנטרול הפרשי שער בבנק ובחברות בנות בחו"ל בגין מימון השקעות בחו"ל.

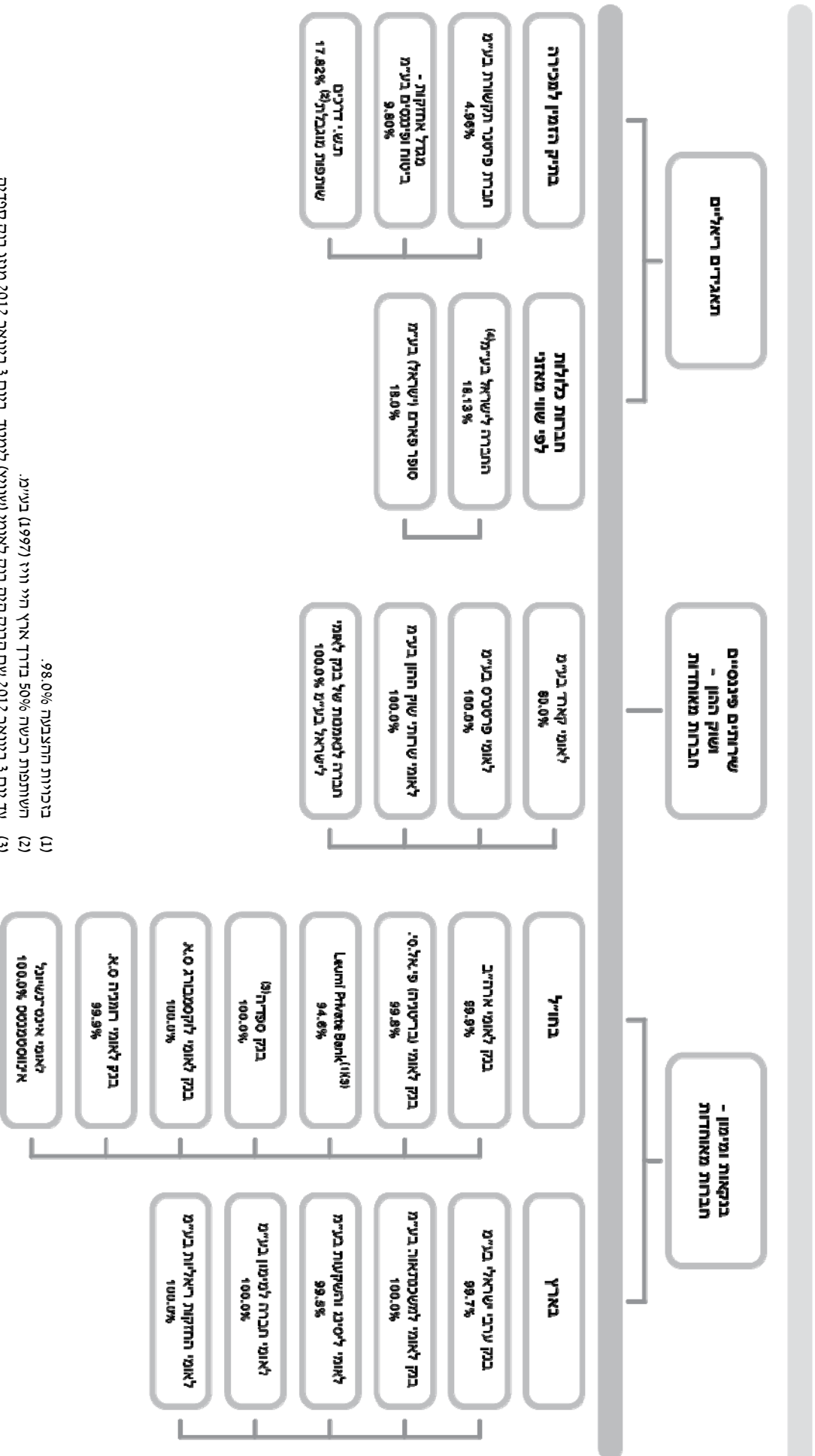
(2) לפי הדוחות הכספיים (ללא נטרול השפעת הפרשי שער).

(3) כולל הרווח ו/או ההפסד של חברות כלולות של לאומי פרטנרס.

(4) הרווח של הבנק וחברות בנות בארץ הוצג מחדש. ראה באור 1 יט.2.

הבנק

להלן תרשימים חברות מוחזקות עיקריות והשקעות של הבנק:

- (1) ברכיות החלפה 98.0%.
- (2) השותפות רכשה 50% בדרך ארץ חי"ל ווי (1997) בע"מ.
- (3) עד יום 3 בינואר 2012 שם הבנק היה בנק לאומי (שורי) למטר. ביום 3 בינואר 2012 מונה בנק ספריה עם בנק לאומי (שורי). שם הבנק הממוזג שונה ל-Leumi Private Bank.
- (4) ברכיות החלפה 17.8%.

באזל 2 כללי (טבלה 1 - באזל 2):

- א. בנק לאומי לישראל בע"מ ("לאומי"), שמשרדו הראשי נמצא בתל אביב, ישראל, הינו חברת האם של קבוצת לאומי.
- ב. בטבלה שבעמוד הקודם ניתן תרשים, של מבנה הקבוצה וחברות מוחזקות עיקריות. פרטים נוספים לגביהן.
ראה להלן בפרק "תיאור עסקי הקבוצה לפי מגזרים ותחומי פעילות" וכן בבאור 6 לדוח הכספי.
איחוד החברות המאוחדות ורישום השווי המאזני של החברות הכלולות הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות בנק ישראל. יחד עם זאת בחישוב ההון הפיקוחי מנוכים מההון החשבונאי מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים וכן ההשקעות בחברות בת בנקאיות ופיננסיות שלא אוחדו (כ-440 מיליון ש"ח).
- ג. המגבלות הרגולטוריות העיקריות על העברת אמצעים נזילים בין חברות הקבוצה בארץ ובחו"ל הן:
 1. בנק ישראל אינו מגביל הפקדה של פיקדונות על ידי הבנק בחברות הקבוצה בארץ ובחו"ל אולם הטיל מגבלות על השקעות הון על ידי הבנק בחברות בחו"ל. לכל השקעה מהותית נדרש אישור מראש של בנק ישראל.
 2. הוראות הרשויות בארה"ב מגבילות את הבנקים המקומיים בהיקף החשיפות מסוג כלשהו כלפי חברות קשורות. השיעור המירבי של החשיפה לחברה קשורה הוא 10% מהון הבנק בארה"ב, וכלפי הקבוצה עליה נמנה הבנק בארה"ב, השיעור המירבי הינו 20% מהונו.
 3. הוראות הרשויות בבריטניה מגבילות את הבנקים המקומיים בהיקף ההפקדות בכל חברה בקבוצה ובכולן יחד בשיעור מירבי של 25% מהון הבנק בבריטניה.
 4. הוראות הרשויות בשוויץ מחייבות את הבנק בשוויץ לנכות מההון הפקדות בקבוצה בסכומים העולים על 25% מהון הבנק בשוויץ.

אסטרטגיה עסקית

החזון של לאומי

בשנה האחרונה עודכן החזון של לאומי על ידי הדירקטוריון. קבוצת לאומי גיבשה אסטרטגיה עסקית, רב שנתית, המבוססת על החזון המעודכן:

- להיות קבוצה בנקאית יציבה, המספקת את צרכיהם הפיננסיים של כלל לקוחותיה, תוך התבססות על ערכים של הוגנות, שקיפות, מקצועיות וחדשנות.
- להיות הקבוצה הבנקאית הרווחית ביותר בישראל (במונחי תשואה מותאמת סיכון) לאורך זמן, הפועלת לייצר ערך למחזיקי העניין בה.
- להיות הבחירה הראשונה של עובדיה, בהיותה מקום עבודה מבוסס ויציב, הדואג למשאב האנושי ומעודד מצוינות.
- להיות קבוצה בנקאית המקיימת ממשל תאגידי תקין, אחראית חברתית, מעורבת ותורמת לרווחת הקהילה בה היא פועלת.
- להיות קבוצה ישראלית בעלת נוכחות בינלאומית, התואמת את צרכי לקוחותיה.

תנאי הרקע

הסביבה העסקית והתחרותית בה פועל בנק לאומי היא מורכבת ומושפעת מגורמים אקסוגניים מגוונים. השווקים הפיננסיים בעולם ובישראל, רגולציה בארץ ובחו"ל ומגמות שונות בנושאי טכנולוגיה וטעמי לקוחות משפיעים על פעילות הקבוצה ועל האסטרטגיה הנגזרת כתוצאה מכך.

המצב בעולם: המצב הכלכלי בעולם מתאפיין בכניסה של אירופה למיתון, השונה מאוד בעוצמתו בין מדינות אירופה השונות - בגרמניה המגמה עדיין חיובית בעוד שבמדינות ה-PIIGS המצב חלש. כנגד, הצמיחה הכלכלית בארה"ב ממשיכה להתאושש והדברים באים לידי ביטוי במגמות חיוביות בשוק העבודה שם וכן בשווקים הפיננסיים. לעת עתה, נראה שהמשבר באירופה מטופל בצורה יעילה והחשש מפני הידרדרות נוספת של המצב שם פחת במידה משמעותית. תנאי רקע אלו, של חולשה בביקושים העולמיים, ובפרט אלו של המדינות המפותחות, אך ללא החמרה נוספת של המשבר, באים לידי ביטוי בתחזיות הצמיחה למשך הישראלי לשנת 2012. בהתאם לכך, ניכרת מגמה של גידול במשקלן של המדינות המתעוררות בפעילות הכלכלית העולמית, על חשבון ירידה במשקל המדינות המפותחות.

המצב בישראל: ההאטה בקצבי הצמיחה בעולם ניכרת גם בשוק המקומי - תחזית הצמיחה במשק הישראלי לשנת 2012 עודכנה לאחרונה כלפי מטה, והינה נמוכה משמעותית משנת 2011. התמתנות קצב הצמיחה, יחד עם המשך רמת אי הוודאות הגבוהה והתגברות הרגולציה מהווים אתגרים רבי משמעות לסביבה העסקית בה פועל לאומי.

בשנה האחרונה פרצה בארץ ובעולם מחאה חברתית-צרכנית, ובה הופגן לראשונה ובאופן משמעותי כוחו של הצרכן החדש, המגובה בתקשורת המסורתית ובאמצעי המדיה החברתית. המחאה החברתית העלתה את המודעות לאפשרויות ההשפעה העומדות כיום בפני הצרכנים, הן בקרב הצרכנים עצמם והן בקרב ארגונים במשק, ונראה כי תוצאותיה ימשיכו להשפיע על הסביבה העסקית גם בשנת 2012.

סביבת התחרות

בנקים מקומיים

בשנת 2011 נמשכה המגמה של עלייה ברמת התחרות בכל מגזרי הפעילות הבנקאיים. הבנקים המקומיים ממשיכים לפעול לגיוס לקוחות חדשים ולהגדלת היקפי הפעילות, וממקדים מאמצים לזיהוי מוקדי רווחיות ומנועי צמיחה עתידיים, לפיתוח כלים טכנולוגיים לשיפור חווית הלקוח וכן לשיפור היעילות התפעולית שלהם. ההחרפה בתחרות באה לידי ביטוי בעליה בהוצאות השיווק של הבנקים, בירידה במרווחים ובמתן הנחות משמעותיות בעמלות. בנוסף, ב-3 השנים האחרונות נראית מגמה ברורה של גידול במספר הסניפים שנפתחו במערכת, בהשוואה לשנים שקדמו.

מתחרים חוץ בנקאיים

- שוק האשראי החוץ בנקאי/מימון על ידי שוק ההון וגופים מוסדיים - שיעור המימון של המגזר העיסקי על ידי הגופים המוסדיים, כגון: חברות ביטוח, בתי השקעה, קופות גמל ועוד גדל בעבר על רקע הרגולציה וגורמי התחרות, אך בשנים האחרונות נותר יציב. מעמד הבנקים הישראליים כמממנים בלעדיים של החברות העסקיות נחלש בהדרגה, ובמרבית תחומי הפעילות במגזר העסקי הבנקים אינם פועלים באופן בלעדי. בשנת 2011 ניכרת התחלת מגמה של גידול בהיקף ההלוואות הפרטיות הניתן לפירמות על ידי גופים מוסדיים - היקף ההלוואות הפרטיות זינק פי 2.5 לעומת שנת 2010. מנגד, השנה האחרונה התאפיינה בהסדרי חוב של אגרות חוב, כתוצאה מאי-יכולתם של לווים להחזיר את חובם למלווים.

על רקע הגידול בפעילות המימון של הגופים המוסדיים, מתהדק הפיקוח הרגולטורי על גופים אלה. לנוכח המשבר, התעצמה הגישה כי על הרגולציה להיות רחבה ולכלול את כל הגופים הפיננסיים. אחת הדוגמאות להידוק הפיקוח היא "ועדת חודק", שהמלצותיה נכנסו לתוקף באוקטובר 2010, המגבילות את הגופים המוסדיים בכל הנוגע להעמדת אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב קונצרניות. גם המלצות ועדת הריכוזיות שפורסמו בפברואר 2012 קבעו מגבלות על היקף האשראי שמעמידים הגופים המוסדיים ללווה בודד ולקבוצת לווים. מגבלות אלו באו לידי ביטוי בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 אשר אושרו בוועדת הכספים של הכנסת ביום 14 במרס 2012. דוגמאות נוספות להידוק הפיקוח הן: חובת מינוי מנהל סיכונים, ניהול ממשל תאגידי, דרישות הון מינימאלי ועוד. התגברות הפיקוח על הגופים המוסדיים וריבוי הסדרי החוב עשויים להחזיר חלק מהאשראי החוץ בנקאי לפתחם של הבנקים.

- פעילות בשוק ההון ובברוקראז' - באופן מסורתי, עיקר התחרות בתחומי פעילות אלה היה מצד בתי השקעות וגופים מנהלים נוספים (קופות גמל, קרנות השתלמות, ביטוח ועוד). התחרות התמקדה הן בלקוחות המוסדיים, הן בחברות ולקוחות עסקיים והן בלקוחות אמידים/בנקאות פרטיות. לאחרונה הבנקים מבססים בחזרה את מעמדם בתחום לאור יכולתם להציע ללקוחות אלה הצעת ערך כוללת.

התגברות הרגולציה

השפעת הרגולציה על ענף הבנקאות מעמיקה ומתרחבת בארץ ובעולם. המשבר הפיננסי העצים עוד יותר את כוחה של הרגולציה והפיקוח על כל היבטיו והפך נדבך מרכזי בייצוב המערכת הפיננסית.

לצד הפעילות הרגולטורית המקומית, מושפעים הבנקים גם על ידי הרגולציה העולמית. בשנת 2011 פורסמו הוראות באזל 3, המקשיחות עוד יותר את דרישות הלימות ההון ומוסיפות

דרישות נוספות לשמירה על נזילות. חוקים נוספים שפורסמו משפיעים על מודל הבנקאות הבינלאומית, כדוגמת חוק ה-FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act), שחוקק בארה"ב ויחייב בנקים בעולם, ובהם הבנקים בישראל, לדווח על חשבונות ונכסים של לקוחות אמריקאים.

הגברת הרגולציה יוצרת הכבדה מהותית בצד העלויות בנוסף לתשומות הניהוליות הנדרשות לשם הערכות מוקפדת וציות להוראות. בנוסף, לרגולציה השפעה על התחרות והצמיחה של מערכת הבנקאות בישראל, מאחר שהיא מטילה על הבנקים מגבלות, ברכישת בנקים וגופים פיננסיים.

האסטרטגיה של לאומי

לצורך מימוש חזון לאומי להיות הבנק המוביל בישראל ברווחיות לאורך זמן מותאמות סיכון ובהתאם לשינויים בסביבה העסקית, הציבה קבוצת לאומי יעדים רב שנתיים להעלאת הערך לבעלי המניות על ידי שיפור הרווחיות, הן בפעילות המקומית והן בפעילות הבינלאומית. שיפור הרווחיות יבוצע תוך ניהול רמת סיכון, כפי שהיא משתקפת ביחסי הלימות ההון ובמדיניות ניהול הסיכונים בקבוצה כמפורט בהמשך.

על אף שלאומי שואף להתאים את פעילותו לאסטרטגיה שלו, ולהשגת מצוינות בכל התחומים שהוזכרו לעיל, מטבע הדברים בתכנון אסטרטגי קיימת מידה לא מעטה של אי וודאות. הגשמת התכנון האסטרטגי תלויה בגורמים משתנים רבים, ובהם: מצב השווקים בישראל ובחו"ל, בפרט לאור השלכות המשבר הכלכלי, המצב הבטחוני, וכן השפעות מתמשכות של השינויים הרגולטוריים, אשר עדיין לא ניתן לומר בוודאות מה יהיה היקפם ומיקודם בטווח של שנים.

על מנת להבטיח המשך צמיחה ורווחיות לטווח הארוך, לאומי ממקד את מאמציו האסטרטגיים ומשאביו ההוניים, האנושיים והניהוליים בתחומים עסקיים המניבים תשואות ורמות רווחיות גבוהות, ובמקביל פועל לשיפור הרווחיות בתחומים בעלי רווחיות נמוכה. בנוסף, לאומי משקיע בבניית יכולות על מנת להבטיח ביצועים טובים גם בטווח הארוך.

היעדים האסטרטגיים העיקריים של לאומי כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון:

1. למצב את לאומי כחוד החנית של הבנקאות הקמעונאית בישראל, תוך מיקוד בהגדלת נתח שוק במגזרי צמיחה ועסקים קטנים והתבססות על מודל תפעולי יעיל וממוקד ייעוץ ומכירה ועל תשתיות טכנולוגיות מתקדמות וחדשניות.
2. להרחיב את היקף ומגוון הפעילויות של לאומי מול הלקוחות המוסדיים באמצעות יישום מודל ניהולי ממוקד התואם את צרכיהם היחודיים של הלקוחות ולפתח שיתופי פעולה בתחומי הסינדיקציה, מכירת אשראי ואיגוח.
3. לשפר באופן משמעותי את הגמישות בניהול המשאב האנושי תוך התאמת המצבה לצרכי הארגון וכן ייעול מערכי ה-IT, הרכש, בינוי ותחזוקה.
4. לטפח את המשאב האנושי בקבוצה באמצעות ניהול מיטבי של איוש והטמעת ערכים של מצוינות ושקיפות, לאורך זמן ובהתאמה לסביבה המשתנה.
5. לחזק את מעמדו המוביל של לאומי בתחום הבנקאות המסחרית (middle market) באמצעות שדרוג הצעת הערך הכוללת והמבדלת, בין השאר על ידי פיתוח כלים ותשתיות טכנולוגיות מתקדמות.
6. לשפר את הרווחיות בשלוחות הקיימות בחו"ל, תוך הגברת המיקוד בפעילותן, שדרוג יכולות ויישום תוכניות התייעלות.

7. להמשיך את שדרוג יכולות ניהול, מדידת ותמחור הסיכון בקבוצה, תוך המשך פיתוח שיטות ומודלים מתקדמים, שיבטיחו מוכנות הבנק לאתגרים בסביבת הסיכון והרגולציה המשתנה ורווחיות יציבה לאורך זמן.
 8. למצות את פוטנציאל הסינרגיה הקבוצתית תוך הטמעת תרבות ארגונית של שיתוף פעולה, הגברת המיקוד והמדידה הניהולית, במטרה להבטיח גמישות רבה יותר ביכולת להתמודד עם מצבים משתנים.
 9. להרחיב את הדיאלוג בין לאומי ללקוחותיו, להגדיל את שביעות רצונם ולפתח את המודעות החברתית של הבנק ועובדיו.
 10. לפעול ליישום מדיניות ההשקעות הריאליות של הקבוצה, באופן שיתמוך בגיוון מקורות ההכנסה שלה.
- מימוש האסטרטגיה של הקבוצה, מבוצע בהתאמה לתאבון הסיכון, שאושר על ידי הדירקטוריון, תוך שימוש בתהליכים וכלים מתקדמים לניהול סוגים שונים של סיכונים והשלמת ההערכות לדרישות רגולטוריות לרבות באזל 2 ובאזל 3.
- לפרוט גורמי הסיכון בפעילות הקבוצה ראה בעמוד 221 להלן.

יעדי הקבוצה הותאמו לקווי העסקים בהם לאומי פועל והמפורטים בהמשך. כל קו עסקים מתמחה בפלח שוק מוגדר ומטרתו לייצר יתרון יחסי בקרב קהלי המטרה שלו.

חסכון והתייעלות

אחד הנדבכים בתכנית העבודה של קבוצת לאומי, הינו תכנית התייעלות שתתפרס על פני שלוש השנים הבאות (2012-2014) ויעדיה הם להביא לחסכון המוערך בכ-350-400 מיליון ש"ח בשנה.

התכנית כוללת:

א. צפי לקיטון במצבה בכ-300 משרות ב-2012 בסך הכל בכ-800 משרות עד סוף שנת 2014. הקיטון במצבה מתבסס על פרישה טבעית וצמצום קליטת עובדים חדשים, המתאפשרים בין היתר כפועל יוצא מפרויקט "מתקדמים יחד" המקדם הוצאת פעילויות Back Office מהסניפים למרכזי מומחיות.

ב. צפי לצמצום כ-10% משטחי הסניפים עד סוף שנת 2014 במקביל להתקדמות פרויקט "מתקדמים יחד".

למידע נוסף בק"ע פרויקט "מתקדמים יחד" ראה להלן בעמוד 144.

ג. יעד של הפחתת הוצאות הרכש השנתיות בכ-10% בשנתיים הקרובות כתוצאה משיפור תהליכים, ניצול אפקטיבי של שטחים ותשתיות ועוד.

ד. ריסון ההוצאות השוטפות בתחומי פעילות שונים של קבוצת לאומי.

תכנית ההתייעלות נבנתה על בסיס מידע קיים ועשויה להשתנות כתוצאה משינויים בסביבה העסקית ושינויים רגולטורים. כמו כן, במסגרת תכנית העבודה לשנת 2012 הוחלט על מיזוג בנק לאומי למשכנתאות עם הבנק.

פרטים ראה להלן בעמוד 203.

חלק מהמידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עיסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד" בדוח הדירקטוריון להלן בעמוד 63.

השליטה בבנק

מדינת ישראל הפכה לבעלת מניות בבנק ביום 31 באוקטובר 1993, מכוח הסדר המניות הבנקאיות וחוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993 ("חוק המניות הבנקאיות"). על פי הקבוע בחוק המניות הבנקאיות, העברת מניות הבנק למדינה ושימוש בזכויות מכוחן לפי חוק זה לא טעונים היתר לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.

ביום 31 בדצמבר 2011 וביום 15 במרס 2012 החזיקה המדינה ב-6.028% מההון המונפק וב-6.46% מזכויות ההצבעה בבנק, וזאת בעקבות מכירת 5% מההון המונפק ומזכויות ההצבעה בבנק על ידי המדינה ביום 19 בינואר 2011 (ראה "מכירת מניות הבנק על ידי המדינה" להלן), וכן מכירת כ-0.43% מההון המונפק ומזכויות ההצבעה בבנק על ידי המדינה לעובדי הקבוצה ביום 17 במאי 2011 (ראה "מכירת מניות לעובדים" להלן).

חוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993 (להלן: "חוק המניות הבנקאיות").

חוק המניות הבנקאיות הסמיך את ועדת המניות של הבנק לעשות שימוש מטעם המדינה ובשבילה בזכויות ההצבעה מכוח החזקות המדינה בבנק.

ביום 19 במרס 2012 פורסם ברשומות חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012. החוק תיקן את חוק הבנקאות (רישוי), את פקודת הבנקאות ואת סעיף 37 לחוק ניירות ערך, באופן אשר מסדיר, בין היתר, הצעת דירקטורים, מינויים וכהונתם, בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה (להלן: "התיקון"). לאור התיקון ולאור סיום כהונתה של ועדת המניות של הבנק ביום 23 במרס 2012, הרי שהחל מיום 24 במרס 2012 מוגדר הבנק, על פי הקבוע בדין, כבנק ללא גרעין שליטה. לפרטים נוספים אודות התיקון וההשלכות על היות הבנק, בנק בלא גרעין שליטה, ראה עמוד 50.

להלן תיאור קצר של המצב המשפטי שחל לפני כניסת התיקון לתוקף וטרם הפיכת הבנק לבנק בלא גרעין שליטה:

ועדת המניות האחרונה של הבנק מונתה מכוח הוראות המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה) (מינוי ועדות אחרות ותקופת כהונתן), התשס"ט-2009 וכאמור בהחלטת הועד הציבורי למניות הבנקים שבהסדר, היא סיימה את כהונתה ביום 23 במרס 2012.

ביום 24 במאי 2011 התקיימה אסיפה כללית שנתית של הבנק אשר על סדר יומה היה, בין היתר, בחירת ארבעה דירקטורים לדירקטוריון הבנק. עובר ליום 24 במאי 2011, כל הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון הבנק מונו בהתאם לחוק המניות הבנקאיות, כאשר כל הדירקטורים המכהנים של הבנק הומלצו לאסיפות הכלליות של הבנק על ידי ועדת המניות של הבנק והועדה הצביעה בעדם מכוח מניות המדינה בבנק. באסיפה נבחרו שני דירקטורים, אשר הוצעו לבחירה באסיפה הכללית על ידי שלמה אליהו אחזקות בע"מ ושני דירקטורים, אשר הוצעו לבחירה באסיפה הכללית על ידי ועדת המניות של הבנק. המפקח על הבנקים אישר כי אין לו התנגדות למינויים כדירקטורים של כל המועמדים שנבחרו באסיפה - ראה "אסיפה כללית שנתית ובחירת דירקטורים" להלן.

מכאן אתה למד, כי כל עוד למעלה מ-50% מהדירקטורים בבנק התמנו לפי הצעת ועדת המניות שלפי חוק המניות הבנקאיות הרי שמדינת ישראל החזיקה בלמעלה מ-50% באחד מאמצעי השליטה בבנק ועל פי החזקה לעניין הגדרת שליטה שנקבעה בחוק ניירות ערך היא היתה בעלת שליטה בבנק בכפוף למגבלות הקבועות בחוק המניות הבנקאיות. יצוין כי קיימת גם פרשנות אחרת. למיטב ידיעת הבנק אף אחד ממחזיקי אמצעי השליטה לא קיבל היתר שליטה. עוד יצוין כי שלמה אליהו אחזקות מחזיקה ב-9.59% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק

ומדינת ישראל באמצעות נכסים מ.י. מחזיקה כ-6.03% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק (ראה פירוט להלן).

מכירת מניות הבנק על ידי המדינה

ביום 9 ביוני 2010 פנה שר האוצר לועדת הכספים של הכנסת בבקשה לאשר מכירה של עד 10.46% מהחזקות המדינה בבנק לגופים פיננסיים לצורך שיווקם למשקיעים בארץ ובחול, במסגרת הליך תחרותי, אחד או יותר ("בלוק טרייד"). ביום 3 בנובמבר 2010 התקבלה החלטת ועדת הכספים לפיה הבקשה האמורה אושרה באופן עקרוני, אך מכירה כלשהי תהא טעונה את אישורה של ועדת המשנה החסויה של ועדת הכספים. האישור כאמור היה בתוקף ל-6 חודשים, החל מיום 30 בנובמבר 2010.

ביום 19 בינואר 2011, נמסר לבנק על ידי משרד האוצר כי הושלמה מכירתן בהליך תחרותי (מחוץ לבורסה) של 73,677,561 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ע.נ. כל אחת (המהוות 5% מהון המניות המונפק של הבנק) שבבעלות המדינה ל-UBS Limited, בתמורה לסך של 17.611 ש"ח למניה (סך כולל של 1,297.5 מיליוני ש"ח). לאחר המכירה, נותרו בידי המדינה 95,179,941 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ע.נ. כל אחת של הבנק, המהוות שיעור של 6.46% מההון המונפק של הבנק.

ביום 17 במאי 2011, נמסר לבנק על ידי משרד האוצר כי הושלמה מכירתן מחוץ לבורסה של 6,339,730 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ע.נ. כל אחת של הבנק (המהוות 0.43% מהון המניות המונפק של הבנק), שבבעלות המדינה לעובדי קבוצת הבנק, בתמורה לסך של 13.3002797 ש"ח למניה (סך כולל של 84.3 מיליוני ש"ח). כמו כן, ביום 30 במאי 2011, נמסר לבנק על ידי משרד האוצר כי ביום 29 במאי 2011 הושלמה מכירתן מחוץ לבורסה של 9,442 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ע.נ. כל אחת של הבנק (המהוות 0.0006% מהון המניות המונפק של הבנק), שבבעלות המדינה ליו"ר דירקטוריון הבנק, בתמורה לסך של 13.37813 ש"ח למניה (סך כולל של 126.3 אלפי ש"ח), וזאת לאחר אישור האסיפה הכללית שהתקיימה ביום 24 במאי 2011. מכירת המניות לעובדים כאמור כפופה להוראות המתאר שפורסם על ידי הבנק ביום 6 באפריל 2011.

לאחר המכירות כאמור לעיל, נותרו בידי המדינה 88,830,769 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ע.נ. כל אחת של הבנק, המהוות שיעור של 6.028% מההון המונפק של הבנק.

יצוין, כי בהתאם להוראות המתאר, בתקופת החסימה של המניות וכל עוד שיעור החזקות המדינה בבנק עולה על 5% - ניתן ייפוי כוח בלתי חוזר למדינה להצביע מכוח המניות שנמכרו כאמור, ולעשות שימוש בזכות למינוי דירקטורים מכוח המניות.

מכירת מניות לעובדים

בהתאם להסכמים בעניין הפרטת הבנק ובהתאם להסכמות בין החשב הכללי במשרד האוצר לבין עובדי הבנק, פורסם ביום 6 באפריל 2011 מתאר בדבר הצעת מניות של הבנק על ידי מדינת ישראל לעובדי הבנק, בנק ערבי ישראלי בע"מ, בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ועמותת מסעדות עובדי בנק לאומי לישראל (ע.ר.) ("המשתתפים", "המתאר").

ביום 17 במאי 2011 הושלמה הרכישה על ידי המשתתפים, בהתאם ובכפוף להסדרים ולתנאים המפורטים במתאר, של 6,339,730 מניות המוחזקות על ידי מדינת ישראל והמהוות 0.43% מההון המונפק והנפרע של הבנק כפי שהוא במועד פרסום המתאר. ביום 24 במאי 2011 האסיפה הכללית של הבנק אישרה הצעת 9,442 מניות ליו"ר דירקטוריון הבנק, וכן מתן הלוואה על ידי הבנק לרכישת המניות. ביום 30 במאי 2011, נמסר לבנק על ידי משרד האוצר כי ביום 29 במאי 2011 הושלמה מכירת המניות ליו"ר הדירקטוריון.

מחיר המניה לצורך ההצעה למשתתפים על פי המתאר היה 13.20825 ש"ח למניה נכון ליום 19 בינואר 2011, כשמחיר למניה זה, צמוד למדד המחירים לצרכן לפי שיטת מדד אחרון ידוע כאשר המדד הבסיסי היה מדד חודש דצמבר 2010 שפורסם ביום 14 בינואר 2011. מחיר המניה בפועל היה 13.3002797 ש"ח (מחיר המניה של המניות שנרכשו על ידי יו"ר הדירקטוריון היה 13.37813 ש"ח).

חלוקת המניות בין המשתתפים וקביעת מספר המניות שהוצעו לכל משתתף נערכה באופן יחסי למשכורת המהווה בסיס להפרשות סוציאליות עבור אותם משתתפים עבור חודש ינואר 2011 והכל בהתאם לקבוע במתאר. יו"ר הדירקטוריון (כאמור לעיל) והמנכ"ל הראשי של הבנק נכללו בין המשתתפים.

המניות חסומות לתקופה של 4 שנים מהמועד הקובע (כהגדרתו במתאר), והן מופקדות בנאמנות בידי נאמן.

בנוסף, ועדת הביקורת והדירקטוריון אשרו מתן הלוואות למשתתפים לרכישת המניות המוצעות במתאר.

שווי ההטבה לעובדים וליו"ר הדירקטוריון בגין הרכישה הנ"ל, אשר נערך על ידי מעריך חיצוני, כולל מספר מרכיבים ובסך הכול הסתכם בכ-13 מיליון ש"ח. סכום זה נזקף כהוצאת שכר בהתאם לשווי ההטבה ביום ההענקה וסכום זה נשאר קבוע. בקרן ההון נטו נרשמה הטבה בסך 13 מיליון ש"ח.

למימון רכישת המניות, הבנק העמיד הלוואות לעובדים שבחרו בכך בסך כ-43 מיליון ש"ח, שפרעו בתשלום אחד בתום תקופת החסימה של המניות. מזה הלוואות בסך 12 מיליון ש"ח צמודות למדד המחירים לצרכן, ונושאות ריבית בשיעור של 1.55% והלוואות בסך 31 מיליון ש"ח לא צמודות על בסיס הפריים מינוס 0.75%. ההלוואות אינן בתנאי non-recourse. סכום ההלוואות הופחת מהון הבנק.

אסיפה כללית שנתית ובחירת דירקטורים

בהתאם לתקנון הבנק, פרשו לפי התור באסיפה הכללית השנתית של הבנק ארבעה דירקטורים: עו"ד מרים (מירי) כץ, מר רמי אברהם גוזמן, עו"ד יעקב משעל ומר צבי קורן.

ביום 24 במאי 2011 התקיימה האסיפה הכללית השנתית של הבנק ובה נבחרה מחדש הדירקטורית המכהנת עו"ד מרים (מירי) כץ ונבחרו מר דוד אבנר ומר עמוס ספיר לכהונה כדירקטורים חדשים בבנק.

גב' ציפורה סמט נבחרה לכהונה כדירקטור חיצוני בבנק לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999, לתקופה של שלוש שנים.

ה"ה סמט וספיר הוצעו לבחירה באסיפה הכללית על ידי שלמה אליהו אחזקות בע"מ. ה"ה אבנר וכץ הוצעו לבחירה באסיפה הכללית על ידי ועדת המניות של הבנק.

המפקח על הבנקים אישר כי אין לו התנגדות למינויים כדירקטורים של כל המועמדים שנבחרו באסיפה. בעקבות כך, ביום 25 ביולי 2011 החלה כהונתם של ה"ה צפורה סמט ודוד אבנר, וכהונתו של מר עמוס ספיר החלה ביום 31 באוקטובר 2011, מועד סיום תקופת הצינון בה היה מחויב כדירקטור חיצוני על פי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.

החלטת דירקטוריון הבנק והאסיפה הכללית המיוחדת

ועדת הביקורת של הדירקטוריון, ולאחריה דירקטוריון הבנק, בישיבותיהן בחודש ספטמבר 2011 המליצו בפני האסיפה הכללית לתקן את תקנון הבנק כמפורט להלן וכן לעדכן ולתקן את כתבי השיפוי הניתנים על ידי הבנק לדירקטורים. כמו כן, ועדת הביקורת והדירקטוריון אישרו מתן שיפוי לכל עובדי הבנק בגין הוצאות ו/או תשלום לנפגע הפרה על פי ובכפוף לקבוע בחוק ייעול הליכי האכיפה.

ביום 30 באוקטובר 2011 התקיימה אסיפה מיוחדת של הבנק. האסיפה המיוחדת אישרה את ההחלטות הבאות:

1. לתקן את תקנה 143 לתקנון הבנק בנושא ביטוח, שיפוי ופטור במטרה לאפשר לבנק לשפות ו/או לבטח נושאי משרה של הבנק בהתאם להוראות חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 ("חוק ייעול הליכי האכיפה"), בהתאם לנוסח המתוקן שפורסם על ידי הבנק במסגרת הדוח המידי בעניין כינוס האסיפה הכללית באתר ההפצה של רשות ניירות ערך (מגנ"א) ביום 22 בספטמבר 2011.
2. בהתאם להחלטת האסיפה הכללית כמפורט בסעיף 1 שעל סדר היום, לאשר תיקון לנוסח כתב השיפוי המוענק על ידי הבנק לדירקטורים לפיו ההתחייבות לשיפוי מראש תהיה גם בגין הוצאות ו/או בשל תשלום לנפגע הפרה על פי ובכפוף לקבוע בחוק ייעול הליכי האכיפה, בנוסח המתוקן שפורסם על ידי הבנק במסגרת הדוח המידי בעניין כינוס האסיפה הכללית באתר ההפצה של רשות ניירות ערך (מגנ"א) ביום 22 בספטמבר 2011.
3. לאשר עדכונים ותיקונים נוספים לנוסח כתב השיפוי המוענק על ידי הבנק לדירקטורים לרבות על פי תיקון מס' 14 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, ולרבות עדכון נספח האירועים אשר לדעת ועדת הביקורת והדירקטוריון צפויים לאור פעילות הבנק בפועל וזאת בשים לב לשינויים והתפתחויות באופי ובהיקף הסיכונים המשפטיים החלים על הבנק והקבוצה והכל כמפורט בנוסח כתב השיפוי המתוקן שפורסם על ידי הבנק במסגרת הדוח המידי בעניין כינוס האסיפה הכללית באתר ההפצה של רשות ניירות ערך (מגנ"א) ביום 22 בספטמבר 2011.

תיאור מגזרי הפעילות

הבנק בישראל מאורגן בחמישה קווי עסקים, הפועלים באמצעות חמש חטיבות בבנק כאשר בראש כל חטיבה עומד חבר הנהלת הבנק. כל קו עסקים מתמחה במתן שרות למגזרי לקוחות בעלי מאפיינים וצרכים דומים, כאשר התמחות זו מאפשרת מתן שרות מקצועי ברמה גבוהה. בנוסף, קיימות יחידות מטה הנותנות שירותים שונים לחטיבות העסקיות.

חברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ שויכו בהתאם לאופי פעילותן ומאפייני לקוחותיהן לקו העסקים הרלוונטי בקבוצה.

להלן פירוט חמשת קווי העסקים הראשיים בבנק:

הבנקאות הקמעונאית עוסקת בפלח הלקוחות הפרטיים והעסקיים הקטנים. ייעוד הבנקאות הקמעונאית הינו מתן חוויית לקוח רב ערוצית אינטגרטיבית, בערוץ הסניפי ובערוצי הישירים (לאומי CALL, אינטרנט, סלולר, מסופים, עמדות מידע וכספומטים), הנסמכת על מודל שירות תפעולי מודרני, מותאם לצרכי הלקוח. היעדים האסטרטגיים העיקריים של הבנקאות הקמעונאית הינם הרחבת בסיס הלקוחות במגזרים ואזורי פעילות בעלי פוטנציאל והגדלת היקפי הפעילות עם הלקוחות באמצעות שיפור מתמיד של רמת השירות והתאמת הצעות ערך לצרכי הלקוח בהתאם למסלול חייו.

הבנקאות המסחרית עוסקת בפלח האמצע של הלקוחות העסקיים (Middle Market) ובעלי העניין בהם. יעדה האסטרטגי של הבנקאות המסחרית הוא להמשיך ולחזק את מעמדה המוביל באמצעות הרחבת היקף ומגוון הפעילות עם לקוחותיה הקיימים וגיוס לקוחות חדשים, תוך מתן פתרונות כוללניים ללקוחותיה הפועלים בארץ ובחו"ל.

הבנקאות העסקית עוסקת בפלח הלקוחות העסקיים הגדולים והחברות הרב-לאומיות כולל חברות יזמיות וקבלניות המעורבות בפרויקטים גדולים בתחום הנדל"ן והתשתית וליווי פרויקטים במתכונת C/L בכל גודל המטופלים במסגרת מערך בניה ונדל"ן. בין היתר מנוהלים בחטיבה העסקית לקוחות אשר פעילותם העסקית מורכבת, עסקיהם חובקי עולם ו/או פעילותם מנוהלת במספר שלוחות של הבנק בחו"ל. מטרת הבנקאות העסקית הינן: לשרת את קשת הלקוחות במכלול השירותים הפיננסיים הנדרשים להם, תוך ייזום מעורבות של היחידות השונות בקבוצת לאומי בארץ ובחו"ל, ככל הנדרש, כאמצעי להגדלת מגוון המוצרים והשירותים המוצעים ללקוחות.

הבנקאות הפרטית והבינלאומית אחראית על הפעילות הבנקאית של הקבוצה בחו"ל ועל ניהול הבנקאות הפרטית העוסקת בלקוחות הפרטיים בעלי עושר פיננסי גבוה בארץ ובעולם. הפעילות מתבצעת באמצעות מרכזים ייחודיים בארץ המיועדים לתושבי חוץ ותושבי ישראל וכן באמצעות שלוחות הבנק בארה"ב, בבריטניה, בשווייץ, בלוקסמבורג, ברומניה, באורוגוואי ובג'רסי, ונציגויות באירופה, אמריקה הלטינית, קנדה, הונג קונג ואוסטרליה. יעדה האסטרטגי הוא להרחיב את בסיס הלקוחות ולהגדיל את נפח הפעילות של לקוחות המגזר בארץ ובעולם, בדגש על מתן שירות מקצועי ואיכותי, המבוסס על מרכזי שירות ייחודיים, בעלי יתרון במקצועיות העובדים ובמוצרים, המותאמים לצרכי הלקוחות. שלוחות ונציגויות הבנק בחו"ל, פועלות מכח היתרי הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל וכן כפופות לרגולציה המקומית בארצותיהן.

בנקאות שוקי הון וניהול פיננסי - עוסקת בניהול הנוסטרו של הבנק, בהפעלת כלל חדרי העיסקאות בבנק לצורך מסחר ותיווך במטבעות, בריביות, בנגזרים ובניירות ערך, הניהול הפיננסי הכולל פיתוח מוצרים פיננסיים ומוצרי השקעה, ניהול סיכונים שוק ובניהול נכסים והתחייבויות של הבנק, ALM - Assets & Liabilities Management. בנוסף מנהלת החטיבה את הקשר עם מוסדות פיננסיים בחו"ל ואחראית על מתן שירות ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים, לרבות ללקוחות המוסדיים.

מגזרי פעילות עיקריים

בהתאם להוראות בנק ישראל מגזר פעילות הוא מרכיב אשר מתקיימים בו שלושה מאפיינים:

1. עוסק בפעילויות עסקיות, אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות (כולל הכנסות והוצאות מעסקאות עם מגזרים אחרים בבנק).
2. תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
3. קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

להלן תיאור מגזרי הפעילות העיקריים שנקבעו על פי הוראות בנק ישראל בהתאם למאפיינים הנ"ל:

1. משקי בית - מתן שירותים בנקאיים למשקי בית ואנשים פרטיים בכל שלבי החיים.
2. עסקים קטנים - מתן שירותים בנקאיים לעסקים קטנים ולרשויות מקומיות.
3. בנקאות עסקית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הגדולות והבינלאומיות במשק בפעילותן בארץ ובעולם.
4. בנקאות מסחרית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הבינוניות (Middle Market) ולבעלי העניין בחברות אלה.
5. בנקאות פרטית - מתן שירותים ופתרונות פיננסיים מקומיים וגלובליים ללקוחות פרטיים תושבי ישראל ותושבי חוץ בעלי תיק נכסים כספיים גדול.
6. ניהול פיננסי ושוקי הון - פעילות הנוסטרו וחדרי עסקאות ומתן שירותים ללקוחות המוסדיים ולמוסדות פיננסיים זרים. כולל את תוצאות הפעילות של ההשקעות בחברות הכלולות (ריאליות) והשקעה במניות בתיק הזמין למכירה.
7. אחרים - פעילות שלא הוקצתה למגזרים אחרים. במסגרת זו נכללו הפעילויות האחרות של הקבוצה, אשר כל אחת מהן איננה מגיעה עד כדי מגזר בר רווח על פי הוראות המפקח על הבנקים.

הפעילות המגזרית כוללת בתוכה גם פעילות בינמגזרית, כמו שירותים שניתנים ללקוחות מגזר אחר וכן פעילות הנובעת ממוצרים כגון משכנתאות, כרטיסי אשראי ושוק ההון.

פרטים נוספים ראה בהמשך בעמוד 141 ובבאור 28 לדוחות הכספיים.

הקריטריונים לשיוך הלקוחות לפי מגזרי פעילות בבנק בארץ, בדרך כלל, הינם כדלהלן:

א. לקוחות עסקיים:

חטיבה/מגזר	היקף אובליגו	מחזור עסקים של הלווה
עסקית	מעל 120 מיליון ש"ח*	מעל 400 מיליון ש"ח
מסחרית	מעל 10 ועד 120 מיליון ש"ח (כולל)*	מעל 20 מיליון ש"ח ועד 400 מיליון ש"ח
עסקים קטנים	עד 10 מיליון ש"ח (כולל)	עד 20 מיליון ש"ח

(*) בחטיבה העסקית יטופלו גם לקוחות בעלי אובליגו מעל 80 מיליון ש"ח, וזאת כאשר הלקוחות בעלי אובליגו כולל במערכת הבנקאית בסכום העולה על 250 מיליון ש"ח.

ב. לקוחות פרטיים:

חטיבה/מגזר	תושבי ישראל עושר פיננסי	תושבי חוץ
בנקאות פרטית	מעל 5 מיליון ש"ח	מעל 0.5 מיליון דולר
משקי בית	עד 5 מיליון ש"ח	עד 0.5 מיליון דולר
מסחרית	עד 5 מיליון ש"ח	עד 0.5 מיליון דולר

יש לציין כי השיוך למגזר פעילות מסוים נעשה, לעיתים על פי קריטריונים נוספים לאלה שצוינו לעיל, כגון: היקף האובליגו ומחזור העסקים כשמדובר בלקוחות עסקיים, ועושר פיננסי כשמדובר בלקוחות פרטיים. קריטריונים כגון אופי הפעילות העסקית של תאגיד והיקף עסקיו כגון: היקפי סחר בינלאומי, עסקאות מורכבות ומיוחדות, פרויקטים מורכבים וליווי בניה, עשויים לשנות את השיוך המגזרי של לקוח מסוים.

כאמור לעיל, הבנק מאורגן בקווי עסקים, ומדיניותו היא לשייך, ככל שהדבר ניתן, את הלקוחות לקו העסקים/מגזר הפעילות שאליהם הם מתאימים, על פי אופיים ופעילותם. עם זאת, יודגש כי השיוך המגזרי נקבע לעיתים גם בתאום עם הלקוח על פי המגזר שבו מנוהל חשבון הלקוח בפועל וכל עוד לא בוצעה הסגמנטציה בין המגזרים, דהיינו, כל עוד הלקוח אינו מקבל שירות מהמגזר אליו הוא אמור להיות משויך, על פי הקריטריונים לעיל, השיוך אינו משתנה והתוצאות הכספיות בגין הלקוח נרשמות במגזר שבו מנוהל חשבון בפועל.

ג. חברות הבנות הבנקאיות שויכו למגזרי הפעילות כדלהלן:

- בנק ערבי ישראלי - למשקי בית, לעסקים קטנים, לבנקאות מסחרית ולניהול פיננסי.
- בנק לאומי למשכנתאות - למשקי בית ועסקים קטנים. בינואר 2012 אישר דירקטוריון לאומי את כוונת ההנהלה למזג את בנק לאומי למשכנתאות בע"מ, שהינו חברת בת בבעלות מלאה.
- לאומי ארה"ב - לבנקאות מסחרית, לבנקאות פרטית ולניהול פיננסי.
- לאומי שוויץ ולוקסמבורג - לבנקאות פרטית.
- לאומי בריטניה - למשקי בית, לבנקאות המסחרית, לבנקאות עיסקית ולבנקאות פרטית.
- לאומי רומניה - למשקי בית, לעסקים קטנים, לבנקאות מסחרית ולבנקאות הפרטית.

נתוני המגזרים על בסיס מאוחד הינם תוצאה של סיכום המגזרים על פי הגדרות בכל אחד מהארגונים בקבוצה, אשר אינם זהים על פי גודל. במבחן המהותיות הבנק מהווה בדרך כלל כ-80% בכל מגזר.

מערכת המדידה הפיננסית

ייחוס ההכנסות וההוצאות לפי מגזרי פעילות בבנק נעשה כדלקמן:

רווח לפי קווי עסקים ובחתכים אחרים.

מטרות המערכת:

- מדידת הרווחיות של מרכזי הרווח השונים.
- מדידת היקף הפעילות העסקית של מרכזי הרווח השונים בחתכים שונים.
- מדידת הביצועים לעומת היעדים בתכנית העבודה.
- אחידות בניתוח הפעילות העסקית.
- בקרה כוללת על הפעילות העסקית ועל הרווחיות מפעילות זו.
- הכוונת הסניפים והיחידות העסקיות האחרות להשגת יעדי הבנק ובכללם יעדי הרווחיות.
- כלי להקצאת משאבי הבנק באופן רציונאלי ועל בסיס יכולת בחינת עלות תועלת.
- בסיס להערכה ותגמול.

בסיס המערכת הקיימת ("מערכת בחן") בבנק הוא "מחסן הנתונים" המרכז את כל עסקאות הבנק ובעזרת אינדקס מתאים מאפשר מיון וסיווג העסקאות בין מרכזי הרווח השונים.

הנתונים שלהלן לגבי מגזרי הפעילות כוללים את נתוני הבנק על פי עקרונות מערכת "בחן" כפי שיוסברו להלן, ואילו נתוני המגזרים של חברות בנות בארץ וחברות בנות בחו"ל נלקחו מהדוחות הכספיים שלהן וכפי שהוגדרו על ידן.

במדידת הרווחיות של חברות בנות בחו"ל, נזקפים לרווח המימוני של השלוחות בחו"ל הפרשי השער לאחר השפעת המס, הנובעים ממימון ההשקעות בחברות בנות בחו"ל.

הרווח מפעולות מימון

מרכז הרווח מזוכה בריבית המתקבלת מההלוואות שהעמיד, או מחויב בריבית המשולמת לפיקדונות שגייס.

במקביל, מחויב מרכז הרווח נותן ההלוואה ומזוכה מרכז הרווח מקבל הפיקדון במחירי מעבר. מחירי המעבר נקבעים בדרך כלל על פי מחירי השוק בהתאמות מסוימות ומשקפים בדרך כלל תשואה חסרת סיכון או עלויות שוליות לגיוס מקורות באותו סוג הצמדה ומטבע ולתקופה דומה. השפעות הנובעות משינויים בהפרשי שער שקל/מט"ח, לרבות התאמות מתרגום של השלוחות בחו"ל, וכן שינויים בממד המחירים לצרכן על עודפי השימושים ו/או מקורות מיוחסים בקבוצה למגזר הניהול הפיננסי. בשיטה המתוארת לעיל, מרכזי הרווח נושאים בסיכונים אשראי ואינם נושאים בסיכונים שוק.

חשבון הרווח והפסד של כל אחד מהמגזרים כולל גם את ההתחשבנות בגין ההון המוקצה למגזר. כל מרכז רווח מזוכה על הון רובד 1 שהוקצה לו בגין נכסי הסיכון לפי תשואה חסרת סיכון (risk free) ומחויב בגין תוספת העלות על הון רובד 2. בשיטה זו מזוכה ההון הפנוי המיוחס למגזר בריבית השווה לעלות השולית של גיוס מקורות בהתאם למגזר אותו הוא מממן, או מושקע בשוק ההון.

ההכנסות מניהול הנוסטרו נרשמות במגזר הניהול הפיננסי שוקי ההון.

הוצאות בגין הפסדי אשראי נזקפות במרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח. כנ"ל ההפרשה הקבוצתית הנדרשת על פי הוראות בנק ישראל.

הכנסות תפעוליות

כל ההכנסות התפעוליות (עמלות והכנסות תפעוליות אחרות) שהבנק גובה מלקוחותיו, ו/או מחברות בנות בגין שירותים שונים נזקפות לזכות מרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח. הכנסות מניירות ערך נוסטרו, רווחי היעודה לפיצויים ודיבידנדים שהבנק מקבל נזקפים במרכז הרווח של ניהול פיננסי שוקי הון.

הוצאות

ההוצאות מיוחסות לקווי העסקים (חטיבות הבנק) בהתאם לשיוך המגזרי של הלקוחות המטופלים באותם קווי עסקים.

במיעוט המקרים בהם מטפל קו עסקים במספר מגזרי פעילות, מיוחסות הוצאות קו העסקים למגזרים ולמוצרים הרלוונטיים על בסיס תמחיר פעולות רב מימדי.

התמחיר הינו מערכת בה מחושבת עלות הפעולה תוך התחשבות בסוג הפעולה, סוג הלקוח המבצע אותה והערך בה בוצעה הפעולה.

הוצאות שאינן קשורות לפעילות הישירה של מרכז הרווח (מגזר הפעילות), כמו הוצאות בקשר עם ההתחייבות האקטוארית לפנסיה אינן נזקפות למרכזי הרווח ונזקפות במגזר ניהול פיננסי ואחרים.

לפרטים נוספים על מגזרי הפעילות ראה להלן בעמוד 141 ובדוחות הכספיים באור 28.

מדידת תשואה להון

במסגרת העמקת מדידת ביצועי היחידות והתאמתה למאפייני הסיכון היחודיים לכל יחידה, נמדדת התשואה להון סיכון (Return On Risk Adjusted Capital) - RORAC למגזרי הפעילות ותרומתן לרווח הקבוצה (Economic Value Added) - EVA, בהתחשב בעלות ההון על פי התשואה הרב שנתית שאושרה על ידי הדירקטוריון. הקצאת ההון לרכיבי הסיכון בין המגזרים נעשית בהתאם למאפייני הסיכון השונים הגלומים בכל מגזר, על פי עקרונות באזל 2.

החל משנת 2010 הקצאת הון נדבך 1 (בגין סיכונים אשראי, שוק ותפעוליים) הינה על פי באזל 2 הגישה הסטנדרטית - סיכונים אשראי בהתבסס על נכסי הסיכון המשוקללים ביחידות, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים (החל מיום 31 לדצמבר 2011) על פי שיטת המדידה הסטנדרטית.

הון נדבך 2 מוקצה ליחידות בחתך מרכיביו השונים, על פי מודלים שנבנו בבנק.

הרווח של מגזרי הפעילות מותאם להון הסיכון בכל מגזר. התשואה המותאמת לסיכון חושבה כיחס בין הרווח המותאם, להון העצמי המוקצה למגזר, המהווה חלק מהון הסיכון המוקצה (הון נדבך 1, הון נדבך 2 ויתרת ההון בגין תרחישי קיצון ועודפים).

לכל מגזר חושב הרווח בהתחשב בעלות הון הסיכון רובד 1 ורובד 2 שהוקצה לכל מגזר. ברמת הקבוצה הערך המוסף לבעלי המניות "EVA" הינו הרווח הנקי המתוקן כאמור, פחות עלות ההון העצמי, על פי התשואה ארוכת הטווח הנדרשת על ההון העצמי, כפי שנקבע על ידי הדירקטוריון.

הערכת ביצועי היחידות

ה-(BSC - Balanced Score Card) הינו כלי ניהולי למדידת ביצועי הבנק וקווי העסקים שלו במגוון נושאים כמותיים ואיכותיים אותם הגדירה הנהלת הבנק במסגרת התכנית האסטרטגית של לאומי, כנושאים במיקוד.

במסגרת ה-BSC, נמדדים בין השאר: התחום הפיננסי וניהול הסיכונים (יעדים כגון תשואה מותאמת סיכון, חסכון והתייעלות וניהול ההון), וכן שביעות רצון לקוחות, תהליכים, יכולות ותשתיות.

רשימת היעדים הנמדדים במסגרת ה-BSC ומשקלו של כל יעד מתעדכנים מדי שנה בהתאם לדגשים, שאותם קובעת הנהלת הבנק במסגרת דיוני תכנית העבודה. מן היעדים הנמדדים ברמת הבנק נגזרים יעדי קווי העסקים של הבנק.

במסגרת המיקוד שהושם לשנת 2012 על נושא חסכון והתייעלות, הועמקה המדידה של יעדים רלבנטיים לנושא זה ב-BSC.

מערכת זו נדונה מדי שנה בדירקטוריון ומקבלת את אישורו בהיותה, בין השאר, בסיס להערכה ותגמול.

אמצעים הוניים והלימות ההון

ההון העצמי של הקבוצה הסתכם ב-31 בדצמבר 2011 ב-23,374 מיליון ש"ח, לעומת 23,293 מיליון ש"ח בסוף 2010 - עליה של 0.3%. נתוני השוואה של ההון העצמי הוצגו מחדש עקב הוראת המפקח על הבנקים לתאגידים הבנקאיים לביצוע הפרשה בגין "עובדים שצפויים לעזוב ואת ההטבות שהם צפויים לקבל מעבר לתנאים החוזיים", ראה להלן עמוד 69 ובבאור 1 יט.2. העלייה בהון העצמי נובעת בעיקר מהרווח השנתי, שקוזז חלקית מהשפעת השינוי בגין המעבר לראשונה לאופן חישוב ההפרשות להפסדי אשראי לפי הוראות המפקח על הבנקים שמתבססות על התקן האמריקאי FAS114 (ההשפעה הסתכמה בסך 721 מיליון ש"ח נטו לאחר מס), מחלוקת דיבידנד במחצית הראשונה של השנה וירידת שווי של ניירות הערך בתיק הזמין למכירה.

בתיק ניירות הערך (נוסטרו) מוחזקות בעיקר אגרות חוב ממשלתיות, בנקאיות ושל מוסדות פיננסיים זרים המהוות בדרך כלל שימוש למקורות שגויסו ולהון הפנוי. מרבית תיק ניירות הערך מסווג כניירות ערך זמינים למכירה ונכלל במאזן על בסיס שווי הוגן. ההכנסות נזקפות בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה, וההפרש בין השווי לפי צבירה לגבי אגרות חוב ולפי עלות לגבי מניות לבין השווי ההוגן נזקף לסעיף נפרד בהון העצמי בניכוי השפעת המס המתיחס.

סך כל היתרה המצטברת נטו של התאמות בגין ניירות ערך המוחזקים בתיק הזמין למכירה לפי שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2011 מסתכמת בסכום שלילי של 218 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס), לעומת סכום חיובי של 468 מיליון ש"ח (לאחר מס) ליום 31 בדצמבר 2010.

על פי כללי חישוב הלימות ההון - בבאזל 2, היתרה בגין התאמת ניירות ערך לשווי הוגן מובאת בחשבון בחישוב ההון לצורך יחס הון לרכיבי סיכון.

בשנת 2011 נרשמה ירידת ערך של התיק הזמין למכירה בניירות ערך בסך 686 מיליון ש"ח נטו בהון העצמי לעומת עליית ערך בסך 159 מיליון ש"ח בשנת 2010 (כל הסכומים הינם נטו לאחר השפעת המס המתיחס).

מבנה רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון - (טבלה 2 באזל 2):

31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	
במיליוני ש"ח		
הון רובד 1:		
7,059	7,059	הון מניות
1,129	1,129	פרמיה
*15,063	15,406	עודפים
35	50	קרנות הון בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות וקרנות אחרות
(460)	(21)	התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות כלולות
(1)	(31)	הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק
318	254	זכויות שאינן מקנות שליטה בהון
(246)	(403)	סכומים שהופחתו מההון של רובד 1, לרבות מוניטין, השקעות ונכסים לא מוחשיים אחרים
-	(218)	הפסדים נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הון של ניירות ערך זמינים למכירה
22,897	23,225	סך הכל הון רובד 1
הון רובד 2:		
314	-	45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס בגין התאמות לשווי הון של ניירות ערך זמינים למכירה
428	428	הפרשה כללית לחובות מסופקים
5,911	6,012	מכשירי הון מורכבים לא חדשניים וחדשניים
11,217	11,646	כתבי התחייבות נדחים
(154)	(66)	סכומים שהופחתו מההון של רובד 2
17,716	18,020	סך הכל הון רובד 2
40,613	41,245	סך הכל בסיס ההון לצורך הלימות ההון

* הוצג מחדש בהתאם להוראת המפקח על הבנקים. ראה להלן באור 1 יט.2. לפרטים נוספים ראה באור 13ג' לדוחות הכספיים.

על פי הוראות באזל 2 רכיבי ההון בבנק לצורך חישוב הלימות ההון נחלקים לשני רבדים, הון רובד 1 והון רובד 2. סיכום הרבדים האלו מכונה "בסיס ההון לצורך הלימות ההון".

מאפיינים עיקריים של הון רובד 1 הינם כדלהלן:

הון רובד 1 כולל הון מניות, עודפים שנצברו, פרמיה, קרן הון בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות, קרנות אחרות בגין חברות כלולות, התאמות מתרגום בשל חברות מוחזקות אוטונומיות בחו"ל, בניכוי הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק, בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה בהון (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים והפסדים שטרם מומשו נטו (לאחר מס) בגין התאמות לשווי הון של ניירות ערך זמינים למכירה. הון רובד 1 יכול לכלול מכשירי הון מורכבים. אין בקבוצת לאומי מכשירי הון מורכבים ברובד זה.

הון רובד 1 ללא מכשירי הון מורכבים - להלן הון ליבה.

מאפיינים עיקריים של הון רובד 2 הינם כדלהלן:

הון רובד 2 כולל 45% מסכום הרווחים שטרם מומשו, נטו (לפני השפעת המס) בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה, הפרשה כללית בגין חובות מסופקים, מכשירי הון מורכבים (הון רובד 2 עליון) עד לשיעור 100% מסך הון רובד 1 וכתבי התחייבות נדחים עד לשיעור 50% מסך הון רובד 1 (הון רובד 2 תחתון). סך הון רובד 2 (עליון ותחתון) מוגבל עד לסך 100% מסך הון רובד 1.

מכשירי הון שנכללים ברובד 2 עליון

- מכשירי הון מורכבים לא חדשניים: שטרי ההון הנדחים מונפקים לתקופה של לפחות 49 שנה. המנפיק (בלבד) יכול לפרוע בפירעון מוקדם לאחר 5 שנים ובתנאי שיוחלף על ידי מכשיר באיכות זהה או עדיפה. מכשירי ההון יונפקו על ידי לאומי או באמצעות הנפקות של לאומי למימון.
- מכשירי הון מורכבים חדשניים: שטרי הון העונים להגדרת מכשירי הון מורכבים לא חדשניים ובנוסף כוללים מנגנון הגדלת ריבית (step-up), המהווה תמריץ לפירעון מוקדם. מנגנון step-up הקובע שיעור עליה בריבית למשקיעים יופעל פעם אחת בלבד, לאחר 10 שנים לפחות מיום ההנפקה.

מכשירי הון שנכללים ברובד 2 תחתון

- כתבי התחייבות נדחים יונפקו לתקופה של 5 שנים לפחות. לאומי מגייס כתבי התחייבות נדחים באופן ישיר, או באמצעות הנפקות של לאומי למימון ו/או LII. זכויות כתבי ההתחייבות הנדחים נדחות מפני יתר הנושים למעט המחזיקים במכשירי הון רובד 2 עליון והון רובד 1. בנוסף, כולל רובד 2 תחתון גם פיקדונות נדחים לא סחירים.

מעבר לאמור לעיל, מנוכים משני רבדי ההון השקעות בחברות בת בנקאיות ופיננסיות שלא אוחדו וכן ניכויים הקשורים בחשיפות איגוח.

יחס הון עצמי למאזן ב-31 בדצמבר 2011 הגיע ל-6.4% בהשוואה ל-7.1% ב-31 בדצמבר 2010.

מבנה הלימות ההון

יחס הון לרכיבי סיכון היה ב-31 בדצמבר 2011 כדלהלן:

לפי באזל 2 נדבך 1 שיעור יחס ההון הכולל לנכסי סיכון 14.34% לעומת 14.96% בסוף 2010. שיעור יחס הון ליבה לנכסי סיכון 8.07% לעומת 8.43% בסוף 2010. נתוני 2010 הוצגו מחדש בהתאם להוראת המפקח על הבנקים. ראה להלן באור 1 יט.

בנוסף לדרישות ההון בגין נדבך 1, נדרש על פי הנדבך השני של באזל 2, לשמור "כריות הון" בגין סיכונים נוספים שלא הובאו בחשבון במסגרת נדבך 1. "כריות ההון" נותנות מענה לסיכונים כגון: ריכוזיות לווה גדול, קבוצת לווים, ריכוזיות ענפית, סיכון מדינה וסיכונים שוק שונים. כמו כן נדרש כי יחס הלימות ההון הכולל יהיה גבוה מ-9% בהתממשות תרחיש קיצוני.

שיעור יחס ההון הכולל בלאומי גבוה מהשיעור המזערי של 9%, שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, כמו כן שיעור יחס הון ליבה גבוה מהשיעור המזערי של 7.5% שנקבע לתקופת הביניים, על ידי המפקח על הבנקים.

יחסי הלימות ההון של לאומי לשנים הבאות, יותאמו ליעדים ארוכי הטווח בהתאם לטיוטא "מסגרת באזל 3 - יחסי הון ליבה מינימליים", שפרסם המפקח על הבנקים ביום 14 במרץ 2012. לפרטים ראה להלן עמוד 30.

הלימות ההון - (טבלה 3 באזל 2):

31 בדצמבר 2010		31 בדצמבר 2011		
				נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון אשראי הנובע מחשיפות של:
נכסי סיכון	דרישות הון (3)	נכסי סיכון	דרישות הון (3)	
במיליוני ש"ח				
72	798	77	855	חובות של ריבונויות
169	1,874	167	1,859	חובות של ישויות סקטור ציבורי
575	6,384	462	5,130	חובות של תאגידים בנקאיים
12,955	143,939	14,221	158,015	חובות של תאגידים
1,692	18,800	1,710	19,002	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
1,954	21,707	1,970	21,893	חשיפות קמעוניות ליחידים
855	9,499	874	9,716	הלוואות לעסקים קטנים
2,325	25,830	2,685	29,831	משכנתאות לדירור
24	267	24	271	איגורח
972	10,802	1,083	12,029	נכסים אחרים (5)
21,593	239,900	23,273	258,601	סך הכל בגין סיכון אשראי (1)(5)
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון שוק (1)				
959	10,653	811	9,011	
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון תפעולי (2)				
1,881	20,904	1,809	20,095	
24,433	271,457	25,893	287,707	סך הכל נכסי הסיכון ודרישות ההון (4)(5)
	40,613		41,245	סך בסיס ההון לצורך הלימות ההון (5)
	14.96%		14.34%	יחס הון כולל (5)
	8.43%		8.07%	יחס הון של רובד 1 (5)

- לפי הגישה הסטנדרטית בגין נדבך 1.
- לפי הגישה הסטנדרטית. (נתוני דצמבר 2010 לפי גישת האינדיקטור הבסיסי).
- מחושב לפי 9% השיעור המזערי הנדרש, ולא כולל את כריות ההון בגין נדבך 2 ותרחישי קיצון.
- בגין הנדבך השני מחושבות כריות הון נוספות.
- נתוני 31 בדצמבר 2010 הוצגו מחדש בהתאם להוראת המפקח על הבנקים. ראה להלן באור 1 יט.2.

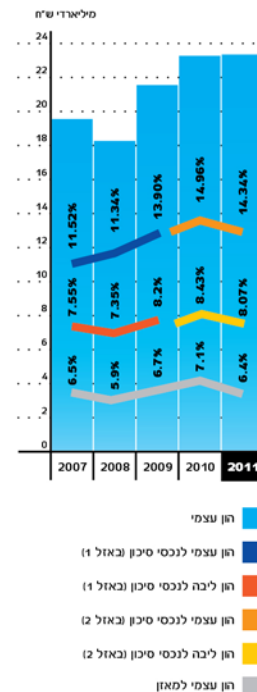
להלן יחס הלימות ההון על בסיס מאוחד וחברות הבנות העיקריות לפי באזל 2:

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
14.96	14.34	לאומי מאוחד (2)
13.92	12.88	בנק לאומי למשכנתאות (2)
14.61	15.60	בנק ערבי ישראלי (2)
14.40	14.80	לאומי קארד
13.58	13.26	בנק לאומי ארה"ב (1)
11.25	13.87	בנק לאומי בריטניה
25.00	31.82	בנק לאומי שווייץ

- לא מחויבת בדיווח בהתאם לכללי באזל 2, והנתונים הינם לפי ההוראות בארה"ב.
- נתוני 31 בדצמבר 2010 הוצגו מחדש בהתאם להוראת המפקח על הבנקים. ראה להלן באור 1 יט.2. לפרטים נוספים בק"ע מרכיבי ההון, נכסי הסיכון ויחס ההון של חברות בנות בנקאיות משמעותיות ראה בבאור 13(ג) לדוח הכספי.

על פי הוראת המפקח על הבנקים, יחס ההון הכולל לא יהיה נמוך מ-8% בגין נדבך 1 ו-1% בגין נדבך 2, סך הכל יחס הון מזערי 9%. דרישת ההון מחושבת כשיעור של 9% מסך נכסי הסיכון המשוקללים.

מדדי הלימות ההון

עם זאת, המפקח על הבנקים מצפה שכתוצאה מתהליך פנימי של הערכת הלימות ההון (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) במסגרת הנדבך השני של באזל 2, יקבע כל בנק באופן פנימי, את היקף "הון הסיכון" הנדרש בגין נדבך זה ולשם עמידה בתרחישי קיצון. הבנק פעל בהתאם והמציא את הנתונים לבנק ישראל בשנת 2011. בימים אלה מכינים את הנתונים העדכניים לשנה זו והדוח יוגש, כנדרש, בחודש אפריל 2012 לבנק ישראל.

לצורך חישוב יכולת הנשיאה בסיכון, מבוצע ניתוח של כיסוי לסיכונים.

נדבך 1 - מחושב לפי כ-8% מסך נכסי הסיכון.

נדבך 2 - מחושבות "כריות הון" בגין הסיכונים שלא נכללו במסגרת נדבך 1, כגון: ריכוזיות לווה גדול, קבוצת לווים, ריכוזיות ענפית, סיכון מדינה וסיכונים שוק שונים וכן כריות הון בגין סיכונים הכלולים בנדבך הראשון, אך נדרשת הרחבה בגינם.

תוצאות החישובים על פי האמור לעיל מצביעות על הלימות הון גבוהה מהנדרש על ידי המפקח על הבנקים.

נכסי הסיכון מחושבים בקבוצת לאומי על פי הנדבך הראשון בהוראות באזל 2 הכולל סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים. נכסי הסיכון בגין אשראי מחושבים על פי הגישה הסטנדרטית. סיכון שוק מחושב על פי הגישה הסטנדרטית. סיכון תפעולי מחושב על פי הגישה הסטנדרטית החל מדצמבר 2011.

תכנון ההון בקבוצת לאומי משקף ראייה צופה פני עתיד של תיאבון הסיכון ושל הלימות ההון הנדרשת כתוצאה מכך. גורמי הסיכון נבדקים בנוסף תחת הנחות מחמירות של מבחני קיצון.

תכנון ההון כולל, בין היתר, התייחסות לתיאבון הסיכון של הקבוצה, למבנה ההון הרצוי ובהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד.

יעד הלימות ההון

מדיניות הקבוצה שאושרה על ידי הדירקטוריון הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף שיוגדר מעת לעת על ידי בנק ישראל וגבוהה בדרך כלל ביחס למערכת הבנקאות בישראל לאורך זמן.

מדיניות הקבוצה, המבטאת את תיאבון הסיכון שלה, בהתאם לאמור לעיל, כללה עד כה יעדים ארוכי טווח של יחס הון כולל בשיעור של 14.0%-14.5% ויחס הון ליבה בשיעור שבין 8.0%-8.5%.

בחוזר מיום 30 ביוני 2010 הודיע המפקח על הבנקים, שעל הבנקים לאמץ מדיניות הון לתקופת ביניים הכוללת יעד ליחס הון הליבה (הון רובד 1 ללא מכשירי הון מורכבים). שיעור היעד שניקבע לא יפחת מ-7.5%.

ביום 14 במרס 2012 שלח המפקח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים טיוטת הנחייה בדבר כוונתו לקבוע יחס הון ליבה מינימלי גבוה יותר מהנדרש כיום. על פי טיוטה זו, כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015.

בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזוניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזוניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על הבנק.

יחס הון הליבה אמור להיות מחושב בהתאם להוראות באול 3 ולהתאמות שייקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

הבנק לומד את הדרישות הצפויות של המפקח על הבנקים כפי שנכללו בטיטוט הנחיה זו ובכוונתו להיערך כנדרש כדי לעמוד בדרישות שייקבעו.

יחס הון הליבה של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011 הוא 8.07%.

מידע נוסף בנושא באול 3 ראה להלן בעמוד 225.

בנוסף, הוגדרו יעדים שהקבוצה תרצה לעמוד בהם בעת אירוע תרחיש קיצון:

1. יחס הלימות הון רובד 1 לא יפחת מ-6.0% בכל שלבי התממשות התרחיש.
 2. יחס הלימות הון כולל לא יפחת מ-9.0% בכל שלבי התממשות התרחיש. בסיס ההון יהיה גבוה מהון הסיכון הנדרש (נדבך 1 + נדבך 2) בכל שלבי התממשות התרחיש.
- מדיניות הלימות ההון הנ"ל מתייחסת לפעולות עתידיות של הבנק, והיא בגדר "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עיסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד" בדוח הדירקטוריון להלן בעמוד 63.

הנפקת שטרי הון נדחים וכתבי התחייבות נדחים

ביום 16 במאי 2011, בהתאם להיתר שהתקבל מרשות ניירות ערך, פרסמה לאומי למימון תשקיף מדף להנפקת עד 9 סדרות של אגרות חוב (סדרות 179 עד 187), ועד 11 סדרות של כתבי התחייבות נדחים (סדרות יד' עד כד'), כל אחת מהן בערך נקוב של עד 4 מיליארד ש"ח. כמו כן, מאפשר תשקיף המדף הנפקת עד 2,950,000,000 ש"ח ע.ג. של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יב') ו-3,350,000,000 ש"ח ע.ג. של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יג') במסגרת הרחבת סדרות סחירות, שהונפקו לראשונה באמצעות דוח הצעת מדף מיום 14 בספטמבר 2010. תוקף תשקיף המדף מיום 16 במאי 2011 הינו לשנתיים מיום פרסומו.

על פי דוח הצעת מדף מיום 7 בספטמבר 2011 הנפיקה לאומי למימון סך של כ-1.4 מיליארד ש"ח כתבי התחייבות נדחים בהרחבת סדרות יב' ו-יג' כמפורט להלן:

כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יב' בסך 1,142,941,000 ש"ח ע.ג. (תמורה בסך 1,144,083,941 ש"ח), עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2017, צמודים קרן וריבית למדד המחירים לצרכן בגין חודש יולי 2010, ונושאים ריבית שנתית בשיעור 2.6% לשנה, אשר תשולם ביום 10 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2017 (כולל).

כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יג' בסך 276,039,000 ש"ח ע.ג. (תמורה בסך 275,486,922 ש"ח), עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2017, אינם צמודים (קרן וריבית) למדד כלשהו, ונושאים ריבית שנתית בשיעור 5.4% לשנה, אשר תשולם ביום 10 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2017 (כולל).

כתבי ההתחייבות הנדחים אושרו על ידי בנק ישראל, כרובד 2 תחתון.

על פי דוח הצעת מדף מיום 9 בנובמבר 2011 הנפיקה לאומי למימון סך של כ-2 מיליארד ש"ח כתבי התחייבות נדחים בהרחבת סדרה יב' והנפקת סדרה יד' כמפורט להלן:

כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יב' בסך 1,078,669,000 ש"ח ע.נ. (תמורה בסך 1,105,635,725 ש"ח).

למידע נוסף בגין כתבי התחייבות נדחים סדרה יב' ראה לעיל.

כתבי התחייבות נדחים סדרה יד' בסך 860,745,000 ש"ח ע.נ. עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 9 בנובמבר 2020, צמודים קרן וריבית למדד המחירים לצרכן בגין חודש ספטמבר 2011, ונושאים ריבית שנתית בשיעור 3.4% לשנה, אשר תשולם ביום 10 בנובמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2020 (כולל).

כתבי ההתחייבות הנדחים אושרו על ידי בנק ישראל, כרובד 2 תחתון.

לאחר תאריך המאזן:

על פי דוח הצעת מדף מיום 26 בינואר 2012 הנפיקה לאומי למימון סך של כ-2.3 מיליארד ש"ח כתבי התחייבות נדחים בהרחבת סדרה יג' והרחבת סדרה יד' כמפורט להלן:

כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יג' בסך 1,280,000,000 ש"ח ע.נ. (תמורה בסך 1,324,800,000 ש"ח).

למידע נוסף בגין כתבי התחייבות נדחים סדרה יג' ראה לעיל.

כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יד' בסך 1,010,000,000 ש"ח ע.נ. (תמורה בסך 1,021,110,000 ש"ח).

למידע נוסף בגין כתבי התחייבות נדחים סדרה יד' ראה לעיל.

כתבי התחייבות הנדחים אושרו על ידי בנק ישראל, כרובד 2 תחתון.

חלוקת דיבידנדים

א. הדיבידנד לשנת 2010

בהתאם להמלצות דירקטוריון הבנק, ולאישורי האסיפה הכללית, חילק הבנק דיבידנד במזומן בגין שנת 2010 בסכום של 1.4 מיליארד ש"ח. הדיבידנד שולם בסכומים ובמועדים הבאים: 500 מיליון ש"ח בנובמבר 2010, 500 מיליון ש"ח בינואר 2011 ו-400 מיליון ש"ח ביוני 2011.

ב. להלן פרטים על דיבידנדים במזומן שהוכרזו ו/או שולמו בקבוצה*:

	2009	2010	2011	**
1. בנק לאומי לישראל בע"מ - במיליוני ש"ח	-	1,400.0	-	
2. בנק ערבי ישראלי בע"מ - במיליוני ש"ח	80.0	60.0	-	
3. לאומי קארד - במיליוני ש"ח	-	10.0	40.0	
4. חברות שונות - במיליוני ש"ח	12.8	59.6	119.2	
5. לאומי שוויץ - במיליוני פר"ש	-	-	70.0	
6. לאומי רי - במיליוני דולר	-	5.2	5.0	
7. בנק לאומי לוקסינוסט - במיליוני דולר	-	18.6	-	
8. החברה לישראל בע"מ - במיליוני ש"ח	-	-	43.3	

* חלקה של הקבוצה בדיבידנד, כמפורט בבאור 6 לדוחות הכספיים, מתייחס לשנת הדוח בגינה הוכרזו הדיבידנדים ולא בהכרח לשנת התשלום.

** הדיבידנד בגין שנת החשבון.

נתונים עיקריים בקבוצת לאומי

2007	2008	2009	2010	2011	
הכנסות, הוצאות ורווח (במיליוני ש"ח):					
7,648	6,380	7,023	7,433	7,550	רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי (ו)
407	2,145	1,517	584	734	הוצאות בגין הפסדי אשראי (ו)
4,222	2,800	4,563	4,111	3,736	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
6,937	7,003	6,781	7,951	8,347	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות (ה)
250	(66)	41	(22)	13	מזה: עלויות הפרטה, (הנפקת מניות ואופציות לעובדים)
4,526	32	3,288	3,009	2,205	רווח מפעולות רגילות לפני מסים (ה)
2,984	(158)	2,061	2,151	1,889	רווח נקי מפעולות (הפסד) רגילות המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (ה)
					רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
373	250	28	183	2	רווח נקי לתקופה המיוחס לבעלי המניות התאגיד הבנקאי (ה)
3,357	92	2,089	2,334	1,891	רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (בש"ח)
2.11	(0.11)	1.40	1.46	1.28	רווח נקי למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (בש"ח)
2.37	0.06	1.42	1.58	1.28	דיבידנדים ששולמו (בגין שנת הדוח)
1,684	-	-	1,400	-	נכסים והתחייבויות לסוף התקופה (במיליוני ש"ח):
302,151	311,008	321,910	328,322	365,854	סך כל הנכסים (סך כל המאזן)
198,557	213,215	204,669	223,981	241,320	אשראי לציבור, נטו
47,169	44,910	57,505	55,791	47,936	ניירות ערך
238,045	244,783	250,418	249,584	279,404	פקדונות הציבור
19,248	20,636	25,261	26,939	29,999	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
19,549	18,267	21,532	23,293	23,374	הון המיוחס לבעלי המניות של התאגיד הבנקאי
יחסים פיננסיים עיקריים (ב-%):					
65.7	68.6	63.6	68.2	66.0	אשראי לציבור, נטו לסך המאזן
15.6	14.4	17.9	17.0	13.1	ניירות ערך לסך המאזן
78.8	78.7	77.8	76.0	76.4	פקדונות הציבור לסך המאזן
119.9	114.8	122.4	111.4	115.8	פקדונות הציבור לסך האשראי נטו
11.52	11.34	13.90	14.96	14.34	ההון הכולל לנכסי סיכון לפי באזל 2 (א) (ג)
7.55	7.35	8.20	8.43	8.07	הון רובד 1 לנכסי סיכון לפי באזל 2 (ג)
6.5	5.9	6.7	7.1	6.4	הון (לא כולל זכויות בעלי מניות חיצוניים) למאזן
17.4	0.5	10.8	10.3	8.3	רווח נקי להון ממוצע (לא כולל זכויות בעלי מניות חיצוניים) (ג)
					רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות להון ממוצע (לא כולל זכויות בעלי מניות חיצוניים)
15.4	(0.80)	10.6	9.5	8.3	שיעור הפרשה למס מהרווח מפעולות רגילות
38.0	-	38.7	41.2	19.0	הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור נטו
0.20	1.01	0.74	0.26	0.30	הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך כלל סיכון האשראי לציבור
0.13	0.67	0.48	0.17	0.20	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה להפסדי אשראי לסך המאזן
2.53	2.05	2.18	2.26	2.06	סך כל ההכנסות לסך המאזן (ב)
3.93	2.95	3.60	3.52	3.08	סך כל ההכנסות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה (ב) (ד)
1.55	1.41	1.48	1.30	1.26	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך המאזן (ה)
2.30	2.25	2.11	2.42	2.28	סך כל ההוצאות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה (ד) (ה)
0.91	1.08	0.87	0.89	0.93	רווח נקי לסך כל הנכסים הממוצעים (ה)
1.13	0.03	0.63	0.72	0.56	רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות לסך הנכסים הממוצעים (ה)
1.01	(0.05)	0.57	0.67	0.56	פער הריבית כולל הכנסות והוצאות ממכשירים פיננסיים נגזרים
1.71	1.63	1.10	1.22	1.00	ההוצאות התפעוליות והאחרות מסך כל ההכנסות (ב) (ה)
58.4	76.3	58.5	68.9	74.0	ההכנסות התפעוליות והאחרות להוצאות התפעוליות והאחרות (ה)
60.9	40.0	67.3	51.7	44.8	ההכנסות התפעוליות והאחרות מסך כל ההכנסות (ב)
35.6	30.5	39.4	35.6	33.1	

- א. הון עצמי - בתוספת זכויות בעלי מניות חיצוניים ובניכוי השקעות בהון של חברות כלולות והתאמות שונות.
- ב. סך כל ההכנסות - רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בתוספת הכנסות תפעוליות ואחרות.
- ג. הנתונים לשנים 2006-2008 הינם לפי באזל 1.
- ד. כולל פעילות חוץ מאזנית.
- ה. הצגה מחדש של נתוני 2009-2010.
- ו. החל מ-1 בינואר 2011 מיושמת הוראת חובות פגומים.

ג. מידע אחר

התפתחויות עיקריות במשק^(*)

כללי

בשנת 2011 צמח המשק הישראלי בשיעור של כ-4.7%, בהשוואה לשיעור צמיחה של 4.8% בשנת 2010. עם זאת, השוואה בין הרביעים השונים מלמדת על קצב צמיחה הולך ופוחת החל ברביע השני של השנה, כאשר ברביע הרביעי הסתכם שיעור הצמיחה בכ-3.2%, במונחים שנתיים. זוהי תוצאה של האטה בפעילות הכלכלית, בעיקר על רקע המשבר העולמי, בפרט באזור האירו ואי הוודאות הנובעת מכך, המשפיעה גם על הביקושים המקומיים (הצריכה הפרטית התרחבה אמנם בכ-3.6%, בשנה שחלפה, אך במחצית השנייה של השנה נרשם גידול מזערי של 0.1%). על רקע זה פוחת שער החליפין של השקל בשיעור של -7.7% מול הדולר ובכ-4.2% מול האירו. ההאטה בפעילות הכלכלית במהלך השנה שחלפה הביאה לחוסר גבויית במיסים בהשוואה לתכנון וכפועל יוצא גדל הגירעון בתקציב המדינה לכ-3.3% תוצר, בהשוואה ליעד של 2.9% תוצר.

מדד המחירים לצרכן עלה בשנת 2011 בכ-2.2%, שיעור המצוי בתחום יעד יציבות המחירים של 1% עד 3%. בנק ישראל פעל עד חודש ספטמבר 2011, להעלאה הדרגתית של הריבית כדי להתאימה למצב המשק. עם זאת, החל בהחלטת הריבית לחודש אוקטובר חל שינוי במדיניות והוחל בהורדות ריבית עד ל-2.75% בחודש דצמבר 2011 ו-2.50% בחודש פברואר 2012, רמה אשר נשמרה גם בחודש מרס 2012. השינוי במדיניות הוסבר בתפנית השלילית במשק העולמי וברצון לתמוך בצמיחה בישראל.

מדד המניות וניירות הערך הניתנים להמרה ירד בשנת 2011 בכ-22.1% כאשר ברביע השלישי של השנה הסתכמה הירידה בכ-15.7%. ההסברים העיקריים לירידות השערים הם המצב במשק העולמי והשפעת המצב הגיאופוליטי באזור לצד השפעות מקומיות.

הועדה להגברת התחרותיות במשק

ביום 24 באוקטובר 2010, מינו ראש הממשלה, שר האוצר ונגיד בנק ישראל ועדה להגברת התחרותיות במשק. מטרת הועדה הייתה לבחון את ההשפעות של המבנה הנוכחי של אחזקות הקבוצות העסקיות על המשק הישראלי ולאור בחינה זו להמליץ על צעדי מדיניות רצויים, לרבות תיקוני חקיקה וצעדים אופרטיביים.

ביום 15 בספטמבר 2011, הגישה הועדה את המלצות הביניים. הועדה הקימה שלושה צוותים לבחינת סוגיית השליטה של חברות ריאליות בחברות פיננסיות, סוגיית שליטה בחברה ציבורית באמצעות מבנה החזקות פירמדיאלי וצוות לבחינת התנאים להקצאת נכסים ציבוריים.

ביום 18 במרס 2012, הגישה הועדה את הדו"ח הסופי לראש הממשלה, לשר האוצר ולנגיד בנק ישראל.

(*) מקורות הנתונים לסקירה ולגרפים: פרסומים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בנק ישראל, משרד האוצר, הבורסה לניירות ערך.

בין ההמלצות העיקריות של הוועדה ניתן למנות את ההמלצות הבאות:

1. הפרדה בין החזקה בפעילות ריאלית משמעותית לבין פעילות פיננסית משמעותית.
 2. הגבלת כהונה של דירקטורים בגוף פיננסי משמעותי ובגוף ריאלי משמעותי.
 3. הטלת מגבלות מבניות על התאגדות במבנה פירמידיאלי.
 4. חיזוק סמכויות הממונה על הגבלים עסקיים בטיפול, בפרט בקבוצות ריכוז וכן בהקניית סמכות אכיפה מינהלית כולל שימוש בעיצומים כספיים.
 5. בחינת שיקולי תחרותיות וריכוזיות בהקצאת זכויות על ידי המדינה.
- הבנק בוחן את משמעויות ההמלצות שפורסמו על פעילותו.

הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי: ועדת טרכטנברג

בחודשים יולי ואוגוסט 2011, החל גל של מחאות בארץ, ובהן תביעות שונות מצד המפגינים להקלות על מעמד הביניים. ראש הממשלה מינה ביום 10 באוגוסט 2011, ועדה מקצועית בראשותו של פרופסור מנואל טרכטנברג, אשר הורכבה מאנשי מקצוע מתוך הממשלה ומחוץ לממשלה. מטרת הוועדה הייתה לגבש צעדים שיביאו להקלת נטל המחיה בישראל.

ביום 26 בספטמבר 2011, הגישה הוועדה את הדוח, אשר כלל המלצות בתחום מערכת המס, השירותים החברתיים, תחרותיות ויוקר המחיה, דיור והמדיניות הפיסקאלית.

ביום 30 באוקטובר 2011, אישרה הממשלה את פרק המיסוי בדוח הוועדה, ראה התייחסות בעמוד 48.

ביום 18 במרס 2012, אישרה הממשלה את פרק הדיור בדוח הוועדה.

הבנק בוחן את משמעויות ההחלטות הנוגעות ליישום דוח הוועדה, אשר אושרו על ידי הממשלה, על פעילותו.

צוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות

ביום 7 בדצמבר 2011, הודיעו שר האוצר ונגיד בנק ישראל על הקמת צוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות בראשות המפקח על הבנקים. צוות זה הוקם בעקבות המלצות וועדת טרכטנברג.

הצוות נדרש לבחון ולהמליץ על אמצעים ומהלכים שונים להגברת התחרותיות בשוק הבנקאות הישראלי, לתת את דעתו לפישוט המוצר הבנקאי, להעצמת כוח המיקוח של הלקוחות, ולשיפור ושכלול תחום שירות נתוני האשראי, במגזר משקי הבית והעסקים הקטנים.

הצוות אמור להגיש את המלצותיו לשר האוצר ולנגיד בנק ישראל בתוך 120 יום ממועד הקמתו.

המשק העולמי

בראשית שנת 2011, החל גל של אי שקט פוליטי-חברתי בחלק ממדינות העולם הערבי, שהתאפיין במידה רבה של אלימות, אשר החל בתוניסיה והמשיך למצרים, ללב, לסוריה ולמדינות נוספות. כתוצאה, עלתה מאד מידת אי-הוודאות הגאו-פוליטית לגבי המצב במזרח התיכון. בעולם כולו היו לכך השפעות שליליות בשווקים הפיננסיים, בשוקי המניות של המשקים המובילים, בשערי החליפין של המשקים המתעוררים, במחירי הסחורות (בפרט, הנפט) ועוד. מגמות אלה, בעיקר במצרים וסוריה, נמשכות גם בראשית 2012.

בחודש מרס 2011, התרחשה ביפן רעידת אדמה חזקה ובעקבותיה שטפו גלי צונאמי חלק מחופי יפן. הנזק שספגו חלק מהאזורים ביפן היה קשה וכלל פגיעה הן בנפש והן בתשתיות, בכללן בכורים גרעיניים, אשר הפגיעה בהם הביאה לנזק סביבתי משמעותי, גם במרחק רב מאזור הכורים. אומדנים ראשוניים לפגיעה בכלכלה היפנית מצביעים על פגיעה בצמיחה בשנת 2011 ועל התאוששות בשנת 2012, בעיקר בחובלת השקעות בבניה ובתשתיות. תחזית קרן המטבע הבינלאומית (IMF) מחודש ינואר 2012, לצמיחה ביפן היא -0.9% ו- 1.7% לשנים 2011 ו-2012, בהתאמה.

בראשית חודש אוגוסט 2011, הודיעה חברת Standard & Poor's על הורדת דירוג האשראי של ארה"ב מ-AAA ל-(AA+). בנוסף, מאז חודש יוני 2011, הופחת דירוג האשראי של מספר רב של מדינות אירופאיות, גם על ידי חברות דירוג אשראי נוספות. כנגד, ב-9 בספטמבר 2011, הודיעה חברת S&P על העלאת דירוג האשראי של ישראל מ-A ל-(A+).

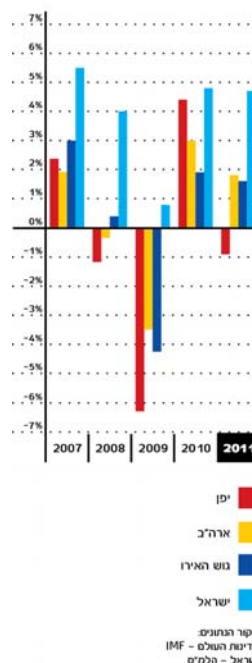
קרן המטבע הבינלאומית (IMF), עדכנה בחודש ינואר 2012, את תחזיתה לצמיחה העולמית לשנים 2011 ו-2012. זאת, בהשוואה לתחזית קודמת שפרסמה בחודש ספטמבר 2011. ברקע העדכון עמדו הערכות הקרן כי כלכלת איזור האירו צפויה לסבול ממיתון קל ב-2012 והאטה בצמיחה צפויה גם במדינות המתפתחות והמתעוררות. על פי האומדנים המעודכנים של הקרן, הצמיחה בארה"ב ובאזור גוש האירו צפויה להיות בשנת 2011 בשיעורים של 1.8% ו- 1.6% , בהתאמה, ואילו בשנת 2012 צופה הקרן צמיחה של 1.8% ו- 0.5% , בהתאמה. לדברי הקרן התנאים הפיננסיים הורעו, תחזיות הצמיחה הונמכו והסיכונים עלו.

התוצר העסקי וענפי המשק

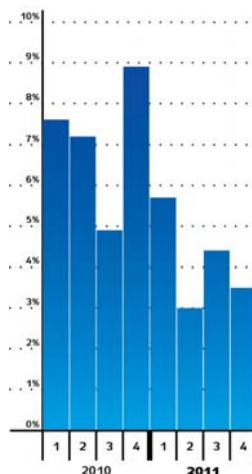
תוצר הסקטור העסקי, התרחב בשנת 2011 בשיעור ריאלי של כ- 5.2% , בהשוואה לשיעור צמיחה של כ- 5.8% בשנת 2010. יש בכך ביטוי להמשך הצמיחה המהירה של הסקטור העסקי אשר הביאה גם לירידה בשיעור האבטלה, לרמת שפל של כ- 5.6% , בממוצע שנתי. עם זאת, במחצית השנייה של השנה נרשמה האטה בקצב הצמיחה אשר הסתכם בכ- 3.8% , במונחים שנתיים, בהשוואה למחצית הראשונה בה התרחב הסקטור העסקי בכ- 5.8% , במונחים שנתיים.

סקר החברות של בנק ישראל לרביע הרביעי של השנה הצביע על המשך התרחבות הפעילות העסקית אך נרשמה התמתנות בהשוואה לרביע קודם. הצפיות וההזמנות לרביע הראשון של 2012, בענפי התעשייה, המסחר, השירותים העסקיים (ללא הייטק) ובתי המלון נמוכות ולרוב הן שליליות. בהקשר של שוק הנדל"ן ציין בנק ישראל כי החברות בענף מדווחות על עלייה משמעותית של מגבלת הביקוש העומדת בפניהן, לצד עלייה מתונה יותר גם במגבלת המימון, במיוחד של חברות גדולות ובינוניות. החברות מדווחות כי צפויה ירידה בהיקף הפעילות של הענף ברביע הראשון של 2012.

התפתחות התוצר המקומי הגולמי בעולם שיעורי שינוי ריאליים שנתיים

התפתחות התוצר המקומי הגולמי של הסקטור העסקי נתונים מנכ"ל עונתיים, שיעורי שינוי רביעי מול רביעי קודם, מונחים שנתיים

תקציב המדינה ומימונו

בשנת 2011 הסתכם הגירעון בתקציב המדינה, ללא מתן אשראי נטו, בכ-28.6 מיליארד ש"ח שהם כ-3.3% תוצר. זאת בהשוואה לגירעון המתוכנן לשנת 2011 כולה שהיה כ-25.2 מיליארד ש"ח (כ-2.9% תוצר). ההסבר העיקרי לחריגה מהגירעון המתוכנן הוא חוסר בגביית מיסים, מול היעד שנקבע לתקופה, בהיקף של כ-6.3 מיליארד ש"ח. זאת, עקב הכנסות נמוכות מהחזוי בכל סעיפי ההכנסה העיקריים, בשל ההאטה הכלכלית במשק, בעיקר במחצית השנייה של השנה. מנגד, בחינת הוצאות הממשלה מלמדת על שיעור ביצוע העומד על 99.1%, הנמוך משיעור הביצוע שהיה בשנתיים האחרונות.

סחר חוץ ותנועות הון

הגירעון המסחרי הכולל של ישראל הסתכם בשנת 2011, בכ-15.2 מיליארד דולר, בהשוואה לכ-7.8 מיליארד דולר בשנת 2010. גידול זה של כ-94%, במונחים דולריים נומינליים, מקורו בעלייה של היבוא בשיעור של כ-24% הגבוה מהתרחבות היצוא בשיעור של כ-13%. ראוי לציין כי במחצית השנייה של השנה נרשמה מגמת צמצום הן ביבוא והן ביצוא הסחורות. זאת, על רקע ההאטה בפעילות הכלכלית בעולם.

תנועות ההון במט"ח לישראל התאפיינו בשנת 2011 באיזון בין תנועות הון נכנסות על פני יוצאות. כך, הסתכמו ההשקעות של תושבי חוץ בישראל (השקעות ישירות באמצעות הבנקים והשקעות פיננסיות) בכ-2.6 מיליארד דולר בעוד ההשקעות של תושבי ישראל בחול הסתכמו בכ-2.7 מיליארד דולר. עם זאת, ראוי לציין כי ההשקעות הישירות של תושבי חוץ בישראל גדלו השנה ביחס לשנתיים הקודמות והסתכמו בכ-6.9 מיליארד דולר בעוד ההשקעות הפיננסיות קטנו בכ-4.3 מיליארד דולר. זאת בעיקר כתוצאה ממכירות של תושבי חוץ בהיקף של כ-4.0 מיליארד דולר ברביע האחרון של השנה, בסעיף הכולל מק"מ ואג"ח ממשלתיות.

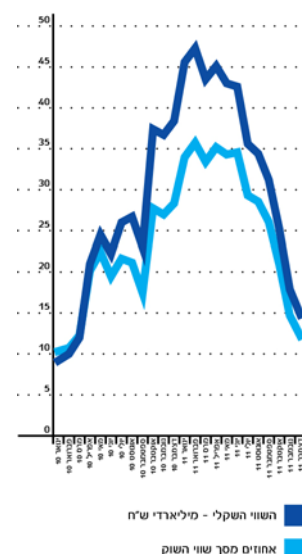
בהקשר זה, נתוני בנק ישראל על החזקות המשקיעים הזרים במק"מ מלמדים כי משקלם בשוק אשר נע במחצית הראשונה של השנה בין 33.4%-35.7% הצטמצם עד ל-12.2% בחודש דצמבר 2011. זאת, על רקע השינוי בכללי המיסוי (פירוט בהמשך). מנגד, משקלם בשוק האג"ח הממשלתי הסחיר הגיע לכ-6.6% בדצמבר 2011, כמעט כפול ביחס למשקלם בחודש יוני 2011.

ב-19 בינואר 2011, הודיע בנק ישראל כי בכוונתו להחיל על תושבי ישראל ותושבי חוץ הוראות דיווח חדשות בתחום עסקאות החלף שקל/מט"ח ועסקאות עתידיות במט"ח. ב-20 בינואר הודיע הבנק המרכזי כי החל מתאריך 27 בינואר 2011 תוטל על התאגידים הבנקאים בישראל חובת נזילות בשיעור של 10% על עסקאות בנגזרי מט"ח של תושבי חוץ דבר שייקר ללקוחות את העסקאות הנ"ל. זאת על רקע העובדה שבחודשים האחרונים חל גידול ניכר בהיקף העסקאות בנגזרות מט"ח שביצעו תושבי חוץ. חלק מהותי מהגידול מקורו בפעילות לטווח קצר של תושבי החוץ. צעד זה נועד לחזק את יכולת בנק ישראל להשיג את יעדי המדיניות המוניטרית, המדיניות בתחום מטבע חוץ והיציבות הפיננסית.

לפירוט הוראות הדיווח ראה עמוד 54.

ב-27 בינואר 2011, הודיע שר האוצר כי בכוונתו לפעול לביטול הפטור ממס הניתן למשקיעי חוץ על רווחים הנובעים מהשקעה במק"מ ואגרות חוב ממשלתיות קצרות. אלמלא היה ניתן פטור זה, היו אותם רווחים חייבים במס בשיעור של 15% או מס חברות, בהתאם לסוג הלקוח. החל מיום 16 בדצמבר 2011, נכנס לתוקף ביטול הפטור על רווחי הון. ב-7 ביולי 2011 נכנס לתוקף ביטול הפטור למשקיעי חוץ בגין ריבית/דמי נכיון, רווח הון מעסקה עתידית והכנסות מקרן נאמנות חייבת, הנובעים מהשקעה בני"ע אלה.

אחזקות של מלווה קצר מועד (מק"מ) על ידי זרים
מיליארדי ש"ח ואחוז מסך שווי השוק

שער החליפין ויתרות המט"ח

בשנת 2011 נרשם פיחות של כ-7.7% בשער של השקל מול הדולר, כאשר מול האירו פוחד השקל בכ-4.2%. החלשות השקל מול הדולר, בפרט החל בשליש האחרון של השנה, נבעה מסימנים להאטה כלכלית בעולם ובארץ, אשר פעלה לגידול בגרעון המסחרי של ישראל כמו גם מהתחזקות הדולר ביחס לאירו בעולם.

יתרות מטבע החוץ בבנק ישראל עמדו בסוף חודש דצמבר 2011 על כ-74.9 מיליארד דולר. זאת בהשוואה לכ-70.9 מיליארד דולר, בסוף דצמבר 2010. בתקופה זו, רכש בנק ישראל כ-4.6 מיליארד דולר בשוק המט"ח, בניסיון למנוע את התחזקותו של השקל. עם זאת, מאז חודש יולי, לא רכש בנק ישראל מט"ח בשוק.

אינפלציה ומדיניות מוניטרית

מדד המחירים לצרכן עלה בשנת 2011 בכ-2.2%, שיעור המצוי בטווח של יעד יציבות המחירים של הממשלה, 1% עד 3%. התרומה הבולטת לעליית המדד הייתה לסעיף הדיר, אשר עלה בכ-5.1% ותרם כ-57% מעלייתו.

בשנה שחלפה, עד חודש ספטמבר 2011, פעל בנק ישראל להעלאה הדרגתית בריבית. כך, הריבית אשר עמדה בחודש דצמבר 2010 על 2.0% עלתה עד ל-3.25% בחודש יוני, רמה בה נשארה גם בחודש ספטמבר. המהלך ההדרגתי הוגדר כחלק מתהליך של "נורמליזציה" של רמת הריבית, כדברי בנק ישראל. החל בחודש אוקטובר שינה בנק ישראל את מדיניותו והחל במהלך של הורדה בריבית. כך, הריבית לחודש אוקטובר 2011 הורדה ל-3.0% ול-2.75% בדצמבר 2011. בנק ישראל הסביר את השינוי במגמה, בתפנית השלילית במשק העולמי וברצון לתמוך בצמיחה, כאשר תמיכה לכך ניתן לקבל מחזרתה של האינפלציה לתחום יעד יציבות המחירים. הריבית לחודש פברואר 2012 הורדה ל-2.50% ונשמרה ברמה זו גם בחודש מרס 2012.

העלייה במחירי הדירות הנמדדים על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (אך אינם מהווים חלק ממדד המחירים לצרכן), הביאה את בנק ישראל לפעול בשנת 2011 באמצעים רגולטוריים (מקרו-יציבותיים) המהווים חלופה להעלאה ישירה של הריבית. צעדים אלה מטרתם לפעול להתמתנות הביקוש להלוואות לדיר ולמיתון עליות המחירים. פירוט באשר להוראות החדשות והצעדים שנקט בנק ישראל ראה בעמוד 112. לקראת סוף שנת 2011 החלה ירידה במחירי הדירות.

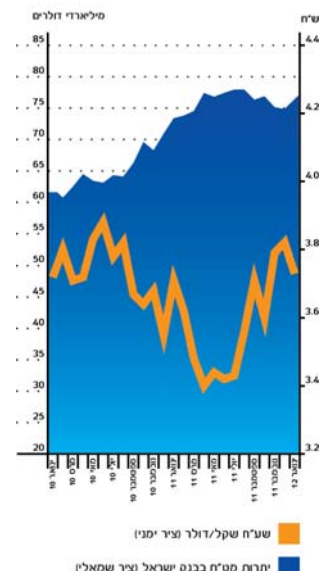
שוק ההון

מדד המניות וניירות הערך הניתנים להמרה ירד בשנת 2011 בכ-22.1% לאחר עלייה של כ-12.6% בשנת 2010. מדד ת"א 100 ירד בשנה שחלפה בכ-20.1%. ההסברים העיקריים לירידות השערים הם המצב בעולם, בפרט, החרפת משבר החוב הריבוני ומצב מערכת הבנקאות באירופה ואי הוודאות במשק האמריקאי (כולל הורדת דירוג האשראי של ארה"ב). לכך יש להוסיף את השפעת המצב הגיאופוליטי באזור וכן השפעות מקומיות.

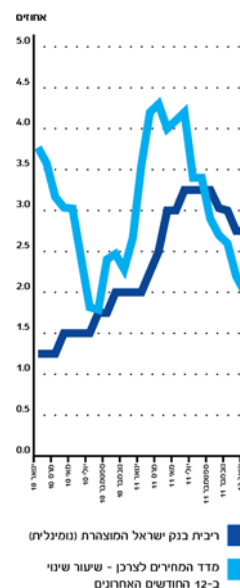
מחזורי המסחר היומיים הממוצעים של המניות וניירות הערך הניתנים להמרה ירדו בשנת 2011 בשיעור של כ-15% בהשוואה לממוצע 2010 והסתכמו בכ-1,727 מיליון ש"ח. ירידה זו היא תוצאה של צמצום ניכר ורצוף במחזורי המסחר החל מהרבע השני של השנה.

שוק אגרות החוב הממשלתיות התאפיין בשנת 2011 בעלויות שערים, הן באג"ח צמודות המדד והן באג"ח הלא צמודות. עליות אלה נרשמו ברובן ברבע השלישי של השנה. שעריהן של אגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד עלו בשיעור של כ-4.3% ואילו אגרות החוב הלא-צמודות עלו

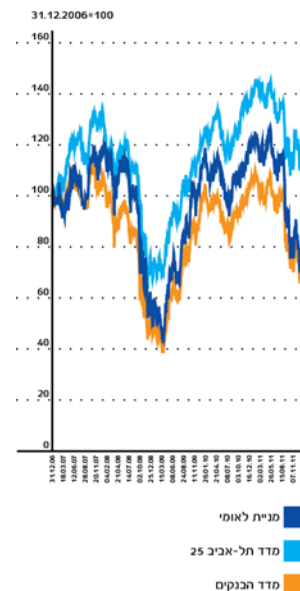
התפתחות שער החליפין ויתרות המט"ח נתוני סוף תקופה

האינפלציה וריבית בנק ישראל

מניית לאומי, מדד הבנקים
ומדד תל-אביב 25
נתונים יומיים

בשיעור של כ-5.2% (מדדי האגרות בריבית קבועה "שחר" עלו בכ-5.9% ואילו מדד האגרות בריבית משתנה, "גילון" עלה בכ-2.0%).

בשוק אגרות החוב הלא-ממשלתיות (אג"ח חברות) צמודות המדד נרשמו בשנה שחלפה ירידות שערים של כ-1.8%, כאשר ברבע השלישי של השנה נרשמו ירידות שערים של 2.9%. זאת על רקע החשש מהשלכות אפשריות של המצב הגיאופוליטי ושל העלייה באי הוודאות במשק העולמי, על תנאי הרקע של פעילות הסקטור העסקי בישראל ויכולת החברות לשרת את חובן.

הנכסים הכספיים שבידי הציבור

שווי תיק הנכסים הכספיים שבידי הציבור ירד בשנת 2011 בשיעור נומינלי של כ-0.9% לכ-2,521 מיליארד ש"ח. ירידה זו בשווי התיק נבעה כולה, מצמצום בשווי רכיב המניות בארץ (בהשפעת ירידת המחירים בשוק). שאר רכיבי התיק גדלו בתקופה זו. משקל המניות (בארץ ובחול) בתיק הנכסים הכספיים של הציבור הישראלי הגיע בסוף חודש דצמבר 2011 לכ-21.5%, כאשר הוא מצוי במגמת ירידה מאז ראשית השנה. בחודש דצמבר 2010 הגיע משקל המניות בארץ ובחול לכ-26.9%.

הנכסים הכספיים של הציבור המנוהלים **בקבוצה** (פיקדונות הציבור, אג"ח ושטרי הון, תיקי ניירות ערך, כולל ניירות ערך שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות, קופות גמל ופנסיה וקרנות השתלמות לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי ומשמרת וכן יעוץ פנסיוני), הסתכמו בסוף דצמבר 2011 בכ-842 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-837 מיליארד ש"ח בסוף דצמבר 2010 עלייה של 0.6%.

האשראי הבנקאי

האשראי הבנקאי במשק הניתן לסקטור הפרטי (לפני הפרשות להפסדי אשראי) גדל מסוף ינואר 2011 ועד סוף דצמבר 2011 בשיעור של כ-5.5%. זוהי תוצאה של עלייה באשראי למשקי הבית, כאשר האשראי לדיור התרחב בכ-11.3% ואילו האשראי הצרכני גדל בכ-8.5%. לעומת זאת, נרשם גידול איטי יותר של כ-1.8% באשראי שניתן לסקטור העסקי.

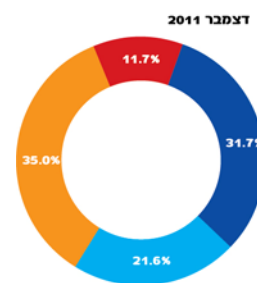
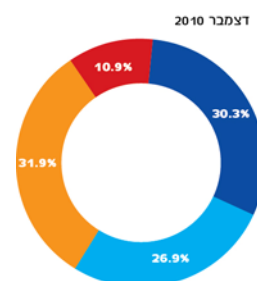
ראוי לציין כי בחודש יולי 2011 היה עדכון לאחר של נתוני האשראי הבנקאי במערכת אותם מפרסם בנק ישראל עבור שנת 2011, כתוצאה מההוראות החדשות של הפיקוח על הבנקים בנוגע להפרשות להפסדי אשראי. נתוני החוב של הסקטור העסקי לבנקים, לפני הפרשות להפסדי אשראי, ירדו משמעותית כתוצאה ממחיקות חשבונאיות של חובות פגומים על פי ההוראה החדשה. בנוסף, גם באשראי לציבור (שלא לדיור) היה עדכון כלפי מטה עבור 2011, אם כי בשיעורים נמוכים יותר. על כן, דיווח שיעורי השינוי מתחילת השנה (סוף דצמבר 2010) הוא דיווח מוטעה ולכן השינוי באשראי הבנקאי במשק, לפני הפרשות להפסדי אשראי, בדוח זה הוא מסוף ינואר 2011.

ההתרחבות הניכרת באשראי לדיור במשק שלוותה בעלייה משמעותית במחירי הדירות בישראל, הביאה את בנק ישראל, לנקוט בשורה של צעדים מקרו-יציבותיים, שנועדו לפעול למיתון הביקוש לאשראי לדיור ומכאן למיתון העלייה במחירים.

לפירוט הצעדים ראה עמוד 112.

האשראי לציבור נטו **בבנק** הסתכם בסוף דצמבר 2011 בכ-151.6 מיליארד ש"ח לעומת 143.4 מיליארד ש"ח בסוף דצמבר 2010, עלייה של 5.7%. האשראי לדיור בלאומי למשכנתאות עלה בשנת 2011 בשיעור של 10.3% גידול של 5 מיליארדי ש"ח.

הרכב תיק הנכסים
הכספיים שבידי הציבור
נתוני סוף תקופה

לא צמודים
צמודי מט"ח
צמודי מדד
מניות בארץ ובחול

דירוגי האשראי של חברות הדירוג הזרות והמקומיות

חברת מודיס הודיעה ב-18 באפריל 2011, כי היא מורידה את דירוג האשראי של לאומי על הפיקדונות לטווח ארוך במט"ח ובמטבע מקומי, מ-A1 ל-A2 כאשר תחזית הדירוג שונתה מ"שלילית" ל"יציבה". ברקע הדברים, הערכה מחדש של חוסנו הפיננסי של הבנק. הורדת הדירוג של הבנק הייתה חלק מהורדת דירוג לחמשת הבנקים הגדולים בישראל.

ב-9 בספטמבר 2011, הודיעה חברת דירוג האשראי Standard & Poor's על העלאת דירוג האשראי במט"ח לטווח ארוך של מדינת ישראל, מ-A ל-A(+). העלאת הדירוג משקפת את הערכת החברה כי חל שיפור בגמישות המדיניות הכלכלית בישראל כתוצאה מצמיחה מהירה וניהול מקרו-כלכלי זהיר.

חברת דירוג	דירוג	דירוג	תחזית דירוג	מועד העדכון
דירוג המדינה במט"ח	Moody's	P-1	A1	stable
	S&P	A-1	A+	stable
	Fitch	F1	A	stable
דירוג לאומי במט"ח	Moody's	P-1	A2	stable
	S&P	A-2	BBB+	stable
	Fitch	F2	A-	stable
דירוג לאומי במטבע מקומי	Moody's	P-1	A2	stable
דירוג לאומי במטבע מקומי	מעלות	* -	AA+	stable
לאגרות חוב ופיקדונות רגילים	מידרוג	P-1	Aaa	stable
דירוג לאומי במטבע מקומי	מעלות	* -	AA	stable
לכתבי התחייבות נדחים	מידרוג	* -	Aa1	stable
דירוג לאומי במטבע מקומי	מעלות	* -	(AA-, A)**	stable
לשטרי הון נדחים (משני עליון)	מידרוג	* -	Aa2	stable

* לא רלוונטי.

** A : הון משני עליון עם המרה כפויה למניות של הקרן (דירוג עודכן נובמבר 2011).

AA- : הון משני עליון "חדש" ללא המרה למניות (דירוג עודכן נובמבר 2011).

התפתחות מניית לאומי

מתחילת השנה ועד 31 בדצמבר 2011 ירד שער מניית לאומי מ-1,817 נקודות ל-1,091 נקודות, שיעור שינוי של 39.96% ללא התאמה לחלוקת דיבידנדים. בתקופה זו, ירד שווי השוק של הבנק מ-26.8 מיליארד ש"ח ל-16.1 מיליארד ש"ח.

מאז סוף דצמבר 2011 ועד 20 במרס 2012 שער מניית לאומי עלה ב-8.07% ושווי השוק הגיע ל-17.4 מיליארד ש"ח.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

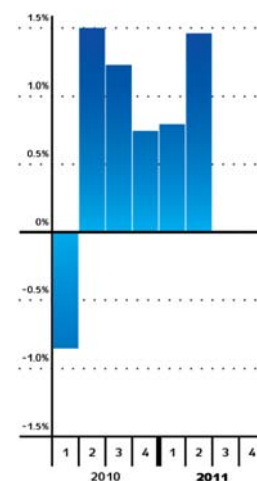
31 בדצמבר				
2007	2008	2009	2010	2011
בש"ח				
שער החליפין של:				
3.846	3.802	3.775	3.549	3.821
הדולר של ארה"ב				
5.659	5.297	5.442	4.738	4.938
אירו				
7.711	5.548	6.111	5.493	5.892
הלירה שטרלינג				
3.420	3.565	3.667	3.788	4.062
הפרנק השוויצרי				
(נקודות)				
מדד המחירים לצרכן:				
91.4	95.5	99.1	101.4	104.0
לחודש נובמבר - מדד ידוע				
91.9	95.4	99.1	101.8	104.0
לחודש דצמבר - מדד בגין				

להלן שערי החליפין 20 במרס 2012 דולר 3,749, ליש"ט 5,944, אירו 4,951, ופרי"ש 4.105.

להלן שיעורי השינוי:

31 בדצמבר				
2007	2008	2009	2010	2011
ב-%				
שיעור השינוי:				
(9.0)	(1.1)	(0.7)	(6.0)	7.7
הדולר של ארה"ב				
1.7	(6.4)	2.7	(12.9)	4.2
אירו				
(7.0)	(28.0)	10.2	(10.1)	7.3
הלירה שטרלינג				
(1.3)	4.2	2.9	3.3	7.2
הפרנק השוויצרי				
מדד המחירים לצרכן:				
2.8	4.5	3.8	2.3	2.6
לחודש נובמבר - מדד ידוע				
3.4	3.8	3.9	2.7	2.2
לחודש דצמבר - מדד בגין				

התפתחות מדד המחירים לצרכן
שיעורי שינוי רבעוניים

סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות

חלק מהמידע בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון" בפרק זה, עמוד 63.

חקיקה ורגולציה בתחום הייעוץ הפנסיוני

באוגוסט 2008, קיבל לאומי רישיון לייעוץ פנסיוני בו נכללו מגבלות מסוימות. החל מאפריל 2009 רשאי הבנק לתת ייעוץ פנסיוני לכלל האוכלוסייה בכל המוצרים הפנסיונים.

הייעוץ הפנסיוני בלאומי ניתן, החל מרביע ראשון 2012, באמצעות 13 מרכזי ייעוץ ייעודיים, הפרוסים בכל רחבי הארץ, והמאוישים בצוותי יועצים פנסיונים מומחים.

מתן הייעוץ הפנסיוני הכולל במכלול המוצרים הפנסיונים לכלל האוכלוסייה, כרוך בהיערכות תפעולית ועסקית מורכבת, אשר הבנק השקיע בה וממשיך להשקיע בה משאבים רבים.

ככלל, העדר ממשקים ממוכנים בין הבנק לגופים המוסדיים (מסלקה), מסרב את המעקב אחר ביצוע ההמלצות בייעוץ ומקשה עליו. סוגיה זו מקבלת משנה תוקף בכל הנוגע לייעוץ לשכירים ולייעוץ במוצרי ביטוח.

לעניין ייעוץ לשכירים - העדר ממשקים בין הבנק לגופים המוסדיים, וכן העדרם של ממשקים בין הבנק למעסיקים ולשכות השכר שלהם, הן לעניין מידע והן לעניין סליקת הכספים עבור שכירים לאחר מתן ייעוץ, פוגעים באופן מהותי במימוש תהליך הייעוץ לשכירים.

אשר לייעוץ בביטוח - העדר ממשקים ממוכנים בין גופים מוסדיים למפיצי מוצרי ביטוח והעובדה שהאוצר לא הסדיר באתר האוצר (ביטוח-נט) ערכים חד ערכיים למוצרי הביטוח, המאפשרים בחינת וזיהוי המוצרים, מקשה על בניית מודל תומך החלטה ועקב כך על מתן ייעוץ בביטוח. כמו כן, בהעדר ערכים חד ערכיים כאמור ובהעדר ממשקים עם הגופים המוסדיים, לא ניתן לבצע מעקב אחר מימוש המלצות הייעוץ מול הגופים המוסדיים. כמו כן, טרם הותקנו תקנות המסדירות את תשלומי עמלות ההפצה בגין ייעוץ במוצרי ביטוח. בתכנית העבודה של אגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון באוצר, כפי שהוצגה ביום 30 בנובמבר 2010, קיימת התייחסות לעמלות ההפצה להן יהיו זכאים הבנקים עבור ייעוץ במוצרי ביטוח.

חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2010

ביום 17 באוגוסט 2011, פורסם חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, שבין הוראותיו נכלל תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 ("חוק הייעוץ הפנסיוני") אשר עיקריו הרחבת סמכויות הפיקוח והבירור של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ("הממונה") והרחבת הסנקציות הכספיות שהממונה רשאי להטיל בגין הפרה של חוק הייעוץ הפנסיוני במקרים של הפרה נמשכת והפרה חוזרת.

מסלקה פנסיונית

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני) (תיקון מס' 3), התשע"א-2011

ביום 10 במרס 2011 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני) (תיקון מס' 3), התשע"א-2011 אשר נועד להסדיר את דרכי פעילותה וניהולה של מערכת סליקה פנסיונית מרכזית, אופן פיקוח הממונה עליה, וכן הוראות הנוגעות למתן רישיון להפעלתה. החוק קובע הוראות הנוגעות להקמת מערכת להעברת מידע ולסליקה כספית

בתחום החיסכון הפנסיוני כדי לייעל ולשכלל את תהליכי העבודה הקשורים בהעברת המידע והכספים.

ביום 12 ביולי 2011, הודיע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ("הממונה") על החלטתו לפרסם מכרז להענקת רישיון להפעלת מערכת סליקה פנסיונית מרכזית ("המערכת"), להפעלה הדרגתית של השירותים השונים המנויים בחוק, לרבות מתן מידע לחוסכים וסליקת כספים. זאת, בהתאם לסמכותו של הממונה מכוח סעיף 31ב(ד) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 ("חוק הייעוץ").

במסגרת הודעה זו, הבהיר הממונה כי בכוונתו לחייב את הגופים המוסדיים להתחבר למערכת וכן כי בכוונתו לחייב בעלי רישיון כהגדרתם בחוק הייעוץ, להתחבר למערכת באופן הדרגתי, ככל שיהא בכך צורך לשם הבטחת פעילות התקינה של שוק החיסכון הפנסיוני בישראל.

ביום 15 באוגוסט 2011 פורסם באמצעות פרסום הליך מיון מוקדם להקמת מערכת סליקה פנסיונית מרכזית והפעלתה, כשלב הראשון במכרז.

ביום 1 בדצמבר 2011 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים) (אבטחת מידע במערכת סליקה פנסיונית), התשע"ב-2011, שמטרתה לקבוע הוראות וכללים בקשר עם אבטחת המידע, זיהוי משתמשים ולקוחות, שמירת מידע, חובות החלים על משתמשים ואופן הפקת פלט ממערכת הסליקה הפנסיונית.

ביום 22 במרס 2012 פורסם על ידי הממונה חוזר "חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית", אשר במסגרתו פורטו הפעולות שיבוצעו על ידי גופים מוסדיים ובעלי רישיון באמצעות המערכת. החוזר קובע, כי בעל רישיון שיבצע פעולות באמצעות המערכת וגופים מוסדיים יערכו את כל ההכנות הדרושות להתחברות למערכת. עוד נקבע בחוזר, כי משתמשי המערכת יישאו בעלויות ההתחברות למערכת ותחזוקת החיבור ויהיו מחויבים בדמי שימוש בהתאם להוראות הממונה וכללי המערכת שאושרו על ידי הממונה.

בד בבד עם פרסום החוזר הנ"ל, פרסם הממונה ביום 22 במרס 2012, הודעה על פרסום מסמכי מכרז להקמת מערכת סליקה פנסיונית מרכזית והפעלתה, אשר הועברו למספר מציעים שעמדו בתנאי הסף בהליך המיון המוקדם שנערך על ידי הממונה.

חוזר חתימה גרפית ממוחשבת

ביום 10 באוגוסט 2011, פרסם הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר חוזר "חתימה גרפית ממוחשבת" שמטרתו לשפר ולייעל את אופן העברת המסמכים מבעל רישיון אל גוף מוסדי, לקצר את זמני העברת המסמכים ולשפר את השירות ללקוח. החוזר מאפשר לבעל רישיון לעשות שימוש בחתימה גרפית ממוחשבת לשם החתמת לקוח על מסמכים כחלק מביצוע עסקה, בתנאים המפורטים בחוזר בדבר אופן ביצוע החתימה הגרפית הממוחשבת ובדבר אופן נעילת המסמכים אשר נחתמו בחתימה גרפית ממוחשבת. החוזר מוסיף וקובע, כי גוף מוסדי יקבל מסמכים החתומים בחתימה גרפית ממוחשבת כחלק מביצוע עסקה. החוזר בתוקף החל מיום 1 באוקטובר 2011.

ביום 7 בדצמבר 2011, פורסמה טיוטה לתיקון חוזר חתימה גרפית ממוחשבת לעניין אופן חתימת מעסיקים על ידי בעלי רישיון. במסגרת הטיוטה מוצע לקבוע, כי בעל רישיון יחתים מעסיק לגבי עסקה שנעשתה עבור עובדיו במסמך נפרד מזה שעליו חתם העובד.

טיטות צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, חברות מנהלות, סוכנים ויועצים, למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"א-2011

ביום 3 ביולי 2011, פרסם אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר את טיטות צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, חברות מנהלות, סוכנים ויועצים, למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"א-2011.

טיטות הצו מאחדת ומשלבת תחת מסגרת אחת את הוראות צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטח וסוכן ביטוח), התשס"ב-2001 ואת הוראות צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של קופת גמל וחברה מנהלת של קופת גמל), התשס"ב-2001. בנוסף, טיטות הצו מחילה על יועצים פנסיוניים חובות זיהוי, דיווח, רישום ושמירת מידע בקשר עם פתיחת חשבון בקופת גמל, התקשרות בחוזה ביטוח חיים וביצוע פעולות במסגרתם.

תוכנית להגברת התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני

ביום 27 במרס 2011, פרסם הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, טיטות תזכיר חוק וטיטות של תקנות וחוזרים, וזאת כחלק מהתוכנית להגברת התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני שפורסמה בחודש נובמבר 2010, במסגרתה הוצגו הצעדים הרגולטוריים המתוכננים בתחום החיסכון הפנסיוני, כאשר מטרת התוכנית הם הגברת התחרותיות על ידי צמצום ההבדלים בין מוצרי החיסכון הפנסיוני השונים (קופת גמל, קרן פנסיה, ביטוח מנהלים) והגברת השקיפות של גופים מוסדיים כלפי החוסכים.

הצעדים המוצעים בתוכנית מתייחסים לקשר בין גופים מוסדיים ללקוחות, לקשר בין מפיצים ללקוחות ולקשר שבין גופים מוסדיים למפיצים. השינויים הצפויים הוצגו בתוכנית בקווים כלליים בלבד והם תוכננו לצאת כטיטות במהלך בשנת 2011 ולהיות מיושמים עד שנת 2014.

להלן פרטי טיטות תזכיר החוק, התקנות והחוזרים שפורסמו כאמור בחודש מרס 2011: תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים) (תיקון) התשע"א-2011

מוצע לשנות את ההסדר הקבוע בחוק לפיו יועץ פנסיוני שהוא תאגיד בנקאי אינו רשאי להתקשר עם מעביד או עם ארגון מעבידים לעניין מתן ייעוץ פנסיוני לעובד של אותו מעביד, או לעובד של מי שהוא חבר בארגון המעבידים, וזאת על ידי מתן סמכות לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון לקבוע הוראות לעניין התקשרות יועץ פנסיוני עם מעביד וארגון מעבידים. עוד מוצע לחזק את ההגנה על עובדים בנוגע לייעוץ פנסיוני, ולמנוע מצב שבו המעביד כופה על עובדו את זהות היועץ הפנסיוני, ולאפשר ללקוח לבחור את בעל הרשיון שימליץ לו על חיסכון פנסיוני ולאסור התניית שירות בשירות בידי בעל רישיון. בנוסף, מוצע להחיל על בעל רישיון את החובות החלות על מבטח לעניין הגשת דוחות והודעות לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

טיטות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(דמי ניהול) התשע"א-2011

עניין החלת מודל אחיד לתקרת דמי ניהול במוצרי חיסכון פנסיוני מסוג קופות גמל וביטוחי מנהלים, אשר יעודכן באופן הדרגתי וקביעת שיעורי דמי הניהול המרביים במוצרי חיסכון פנסיוני מסוג קרנות פנסיה.

הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון - הנחה מדמי ניהול וחובת גילוי), התשע"א-2010

הצעת חוק פרטית שעניינה קביעת תנאים אחידים בהם תהיה רשאית חברה מנהלת להעניק לעמיתה הנחה בדמי ניהול וכן לחייב בעל רישיון לגלות בכתב ומראש את גובה עמלת ההפצה לה יהיה זכאי בעל הרישיון בגין אותו לקוח.

טיוות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(עמלת הפצה) התשע"א-2011

עניין החלת מודל עמלת הפצה אחיד בכל מוצרי החסכון הפנסיוני (למעט קרנות השתלמות) שיחול הן על ההפקדות השוטפות והן על הצבירה. מוצע לקבוע כי גם מבטח ישלם עמלת הפצה בגין מוצרים פנסיוניים שבניהולו ואשר לגביהם ניתן ללקוח ייעוץ פנסיוני.

טיוות חוזר בנושא דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני

מטרתו להגביר את השקיפות בנוגע לשיעורי דמי הניהול הנגבה במסגרת החסכון הפנסיוני וקביעת איסור העלאת דמי ניהול שסוכמו עם הלקוח למשך שנתיים לפחות.

חוזר התקשרות גוף מוסדי עם בעל רישיון

ביום 13 ביולי 2011, פרסם הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר חוזר "התקשרות גוף מוסדי עם בעל רישיון" שמטרתו הסדרת הטיפול בהפקדות המשולמות לגוף מוסדי באמצעות בעל רישיון.

מטרת החוזר היא לבצע התאמה בין נהלי העבודה שנקבעו לטיפול בדמי ביטוח המשולמים למבטח באמצעות סוכן ביטוח, לכל התקשרות בין בעל רישיון וגוף מוסדי. בהתאם לכך, מפרט החוזר עקרונות כלליים לעניין קבלה והעברה של הפקדות מסוגים שונים ממבוטחים, עמיתים ובעלי רישיון לגופים מוסדיים, ובכלל זה הוראות לניהול חשבון נאמנות על ידי בעל הרישיון.

ביחס ליועץ פנסיוני שהינו תאגיד בנקאי ("התאגיד הבנקאי"), כולל החוזר הסדר מיוחד המאפשר לתאגיד הבנקאי להעביר הפקדות ביטוח פנסיוני לחשבון בנק נפרד טרם העברתן לגוף המוסדי ("חשבון המעבר"), בתנאים שנקבעו בחוזר.

במסגרת הוראות החוזר, חל איסור על התאגיד הבנקאי לעשות כל שימוש בהפקדות שהועברו לידיו, למעט העברתן לגוף המוסדי ועבור המבוטח שבשלו הועברו לבעל הרישיון, וכן חל איסור על התאגיד הבנקאי לגבות הפקדות ממבוטחים בהסדרי תשלום השונים מאלה שסוכמו עם הגוף המוסדי.

החוזר חל על ההתקשרויות שבתוקף החל מיום 1 בינואר 2012.

חוזר ייפוי כח לבעל רישיון

ביום 22 במרס 2012, פרסם אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, חוזר "ייפוי כוח לבעל רישיון" לצורך קביעת מבנה אחיד לטופס ייפוי כוח, באמצעותו מייפה לקוח את בעל הרישיון לקבל מידע מגופים מוסדיים ומעסיקים או להעביר בקשות, במסגרת ייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני.

בחוזר הובהר, כי מטרתו היא, בין השאר, להכין את השחקנים הפועלים בענף הביטוח הפנסיוני להעביר מידע ולבצע פעולות באמצעות טפסים ממוכנים ואחידים, ובכלל זה, באמצעות מערכת סליקה פנסיונית מרכזית.

בחוזר נקבעו הוראות המגבילות את תוקף יפוי הכח, את נוסח יפוי הכח ונקבעו הכללים בעניין אופן השימוש בייפוי הכוח.

מועד תחילתו של החוזר ביום 1 בינואר 2013.

טיטות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(דמי עמילות), התשע"א-2011

ביום 25 באוקטובר 2011, פורסמה טיוטה שנייה לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות), התשע"א-2011. במסגרת טיוטת התקנות מוצע, בין היתר, לקבוע כי לא ישולמו דמי עמילות בשל מוצר ביטוחי מסוים (ובכלל זה, מוצר פנסיוני) ליותר מבעל רישיון אחד בשל אותה תקופה, אלא אם מדובר בטיפול משותף של אותם בעלי רישיון ולפי הסכם שהוסכם בו על חלוקת דמי העמילות ביניהם. בנוסף, מאפשרות התקנות, המשך תשלום דמי עמילות לסוכן ביטוח שצירף לראשונה מבוטח למוצר ביטוחי (לרבות מוצר פנסיוני), לאחר שמונה בעל רישיון אחר במקומו, למשך תקופה שלא תעלה על 3 שנים מהמועד שבו הצטרף המבוטח לראשונה לאותו מוצר ביטוחי.

חוזר הסכמים למתן שירותים - עדכון שני

ביום 29 בדצמבר 2011 פרסם אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר חוזר "הסכמים למתן שירותים - עדכון שני" במסגרתו נקבעו הוראות בקשר עם הארכת הוראות המעבר, המאפשרות התקשרות בין תאגיד בנקאי לבין חברה מנהלת בהתקיים התנאים המפורטים בחוזר, עד ליום 31 בדצמבר 2013.

חוזר איסור מתן טובת הנאה ליועץ פנסיוני

ביום 14 במרס 2011, פרסם אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר חוזר "איסור מתן טובת הנאה ליועץ פנסיוני" הקובע הנחיות וכללים בקשר עם איסור מתן טובת הנאה ליועץ פנסיוני, השתתפות יועץ פנסיוני בפעילות המאורגנת על ידי גוף מוסדי וקבלת חומר שיווקי או מוצר פרסומי מגוף מוסדי.

המודל החכ"מ (חסכון כספי מותאם)

ביום 4 בינואר 2012, פורסמו טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(הקמת מסלולי ברירת מחדל), התשע"ב-2012 וטיטות חוזר התאמת מסלול ההשקעה למאפייני העמית, הצפויים לעבור לאישור ועדת הכספים בכנסת. הטיטות קובעות הוראות לעניין התאמת מסלולי השקעה בקופות גמל למאפייני העמית, אשר אמורות להיכנס לתוקף באופן הדרגתי.

חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני, נספחים: ג', ד', ה', ו'

ביום 2 בפברואר 2012, פורסמו בהמשך להוראות שנקבעו בחוזר 2011-9-1 שעניינו מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני, טיוטה מעודכנת של נספח ג' (ממשק ניוד), טיוטת נספח ד' ונספח ה' (ממשק הצטרפות וממשק אירועים) וטיטות נספח ו' (ממשק גבייה וקליטת כספים) לחוזר הנ"ל.

הסדרי קונסורציום למתן אשראי

ביום 28 בפברואר 2011 ניתנה למנהלי הבנקים וחברות הביטוח הודעת הממונה על הגבלים עסקיים, לגבי התנאים שבהתקיימם אין בכוונת רשות ההגבלים העסקיים לאכוף את הוראות חוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988 ("החוק"), על חבירה בין בנקים ובין חברות ביטוח ובינם לבין עצמם ("בנקים וגופים מוסדיים") בקונסורציום אשראי.

הודעת הממונה מחליפה את ההודעה הקודמת לגבי תנאים בענין זה מיום 8 במרס 2007, אשר תקפה הוארך ביום 4 בינואר 2009 ("התנאים הקודמים").

להלן תמצית התנאים לחבירה בקונסורציום למתן אשראי:

1. החבירה בקונסורציום אשראי תהיה לפי הסכמת הלקוח מראש ובכתב על גבי טופס נפרד ;
 2. תנתן ללקוח אפשרות לשאת ולתת על תנאי מתן האשראי עם מי מהצדדים החברים בקונסורציום, לרבות באמצעות אדם אחר מטעמו ;
 3. החבירה בקונסורציום בו חברים גם בנק הפועלים בע"מ וגם בנק לאומי לישראל בע"מ תתאפשר רק אם סכום האשראי המצרפי שנדרשים שניהם לתת עולה על 300 מליון ש"ח (למעט חריג של הסדר קונסורציום שעניינו החזר חוב הנובע מאשראים שניתנו על ידי שני הבנקים הנ"ל לפני 18 באוגוסט 2002 לאותו אדם).
 4. לא יועבר בין הצדדים כל מידע שאינו נדרש לצורך החבירה בקונסורציום הספציפי שבעניינו מתנהלים המגעים. כל העברת מידע כאמור תעשה באופן הממזער כל חשש לפגיעה תחרותית בין הצדדים.
 5. הצדדים יערכו תיעוד אשר יכלול את כל הנתונים כמפורט בהודעת הממונה, וזאת הן לגבי מגעים שהתקיימו ו/או מידע שהועבר בין הצדדים בענינים הנוגעים לחבירה בקונסורציום אשראי, הן לגבי קונסורציום אשראי שהתקיים בפועל והן לגבי מגעים שהתקיימו ולא הבשילו לידי חבירה בפועל בקונסורציום אשראי. התיעוד ישמר אצל כל בנק ו/או גוף מוסדי ויועבר לרשות תוך 30 ימים מתום כל שנה קלנדרית, וכן על פי דרישה תוך 14 יום ממועד הדרישה.
- תוקף האמור בהודעת הממונה הינו שנתיים, אלא אם כן תבוא הודעה אחרת לפני תום התקופה.

מס חברות

ביום 14 ביולי 2009, עבר בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009-2010), התשס"ט-2009, אשר קבע, בין היתר, הפחתה הדרגתית של שיעור מס החברות משיעור של 25% בשנת 2010 עד לשיעור 18% בשנת 2016 ואילך. שיעור מס החברות בישראל בשנת 2010 היה 25% ובשנת 2011 - 24%. חבר בני אדם חייב במס על רווח הון ריאלי בשיעור מס החברות החל בשנת המכירה.

ביום 5 בדצמבר, 2011 התקבל בכנסת החוק לשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011 (להלן-החוק). במסגרת החוק בוטל, בין היתר, החל משנת 2012, מתווה ההפחתה של שיעורי מס החברות, שיעור מס החברות הועלה ל-25% החל משנת 2012 והועלו בהתאמה גם שיעור המס על רווח הון ריאלי ושיעור המס של השבח הריאלי.

לפירוט נוסף ראה בפרק תיאור מצב המיסוי בעמוד 286.

מס ערך מוסף

ביום 27 ביוני 2006 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים), התשס"ו-2006. בצו זה נקבע, כי שיעורי מס שכר ומס רווח, החלים על מוסדות כספיים יעמדו על 15.5%. התיקון נכנס לתוקף החל מ-1 ביולי 2006.

ביום 1 ביולי 2009 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשס"ט-2009, המעלה את שיעורי מס השכר ומס הרווח החלים על מוסדות כספיים החל מ-1 ביולי 2009 ועד ל-31 בדצמבר 2010 מ-15.5% ל-16.5%.

ביום 31 בדצמבר 2009 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה) (תיקון), התש"ע-2009, המפחית את שיעורי מס השכר ומס הרווח החלים על מוסדות כספיים החל מ-1 בינואר 2010 ועד ל-31 בדצמבר 2010 מ-16.5% ל-16%.

ביום 24 בפברואר 2011 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשע"א-2011, הקובע כי שיעורי מס השכר ומס הרווח החלים על מוסדות כספיים החל מ-1 בינואר 2011 ועד ל-31 בדצמבר 2012 יעמדו על 16%.

לפירוט נוסף ראה בעמוד 286.

חקיקה הנוגעת למערכת הבנקאית

חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012

ב-19 במרס 2012 פורסם ברשומות חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012. החוק משלים את ההסדרים שנוספו לחוק הבנקאות (רישוי) ולפקודת הבנקאות במסגרת תיקון 13 לחוק הבנקאות (רישוי) משנת 2004 (בעקבות המלצות ועדת מראני) ואשר נועדו, בין היתר, לאפשר למדינה לממש את יתרת החזקותיה בבנקים שהיו בהסדר המניית.

החוק כולל תיקונים לחוק הבנקאות (רישוי), לפקודת הבנקאות ולסעיף 37 לחוק ניירות ערך.

מטרתו העיקרית של החוק הינה התאמה נוספת של חוק הבנקאות (רישוי) ושל פקודת הבנקאות למסגרת הפיקוח הנדרשת למקרה של תאגיד בנקאי אשר כל מחזיקי אמצעי השליטה בו אינם חייבים בהיתר לפי סעיף 34(ב) לחוק האמור (להלן - תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה), והחוק מתמקד בעיקרו באופן הצעת הדירקטורים בבנק ובחירתם כאמור, תוך איזון בין זכותם של המחזיקים באמצעי השליטה להציע מועמדים לכהונה כדירקטורים ולפעול לבחירתם לבין הרצון למנוע שליטה בפועל בתאגיד הבנקאי ללא קבלת היתר מבנק ישראל.

- על פי החוק תוקם ועדה סטטוטורית למינוי דירקטורים בתאגיד בנקאי ולהצעת מועמדים לכהונת דירקטור בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה בהרכב חדש כמפורט להלן, במקום הועדה הקיימת. ועדה זו תמנה דירקטורים בכל תאגיד בנקאי אשר מספר חברי הדירקטוריון בו ירד אל מתחת למספר שקבע המפקח כמספר הראוי של דירקטורים באותו תאגיד בנקאי וכן בכל תאגיד בנקאי בו לא עמד הרכב הדירקטוריון בכל דרישות הדין, ולאחר שהאסיפה הכללית של אותו תאגיד בנקאי לא הצליחה למנות דירקטורים כנדרש כאמור לעיל במסגרת שני ניסיונות. בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, הועדה תציע בכל אסיפה כללית, מועמדים לכהונה כדירקטורים כמספר השווה למספר המשרות הפנויות בדירקטוריון ועוד 75% ממספר המשרות הפנויות בעיגול כלפי מעלה.

- בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, יהיו רשאים להציע לאסיפה הכללית מועמדים לבחירה כדירקטור, רק אלה: הועדה אשר תציע מועמדים כמספר המשרות הפנויות בדירקטוריון של אותו תאגיד בנקאי ועוד 75% ממספר המשרות הפנויות בעיגול כלפי מעלה; וכן מי שמחזיק מעל שניים וחצי אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד, וחבר מחזיקים שימנה שניים או שלושה מחזיקים, שכל אחד מהם מחזיק מעל אחוז ולא יותר משניים וחצי אחוזים, וביחד לא פחות משניים וחצי אחוזים ולא יותר מחמישה אחוזים, מסוג מסוים של אמצעי שליטה (להלן - חבר מחזיקים), שיהיה רשאי לשתף פעולה רק לצורך כך. מחזיק מעל שניים וחצי אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה יהיה רשאי להציע מועמד אחד לכהונת דירקטור, וכל עוד מכהן דירקטור שמונה על פי הצעתו, לא יהיה רשאי להציע מועמד נוסף (למעט הצעת מועמד שיחליף דירקטור מכהן שמונה על פי הצעתו) אלא אם כן קיבל היתר מאת הנגיד לאחר התייעצות בוועדת הרישיונות. האמור יחול גם לגבי חבר מחזיקים, לרבות כל חבר בחבר מחזיקים.

- הרכב הועדה הסטטוטורית הינו כדלקמן: יו"ר הועדה יהיה שופט בית משפט העליון או המחוזי (בדימוס) אשר ימונה על פי הצעתו של שר המשפטים לאחר התייעצות עם נשיא בית המשפט העליון, שני חברים יהיו אנשי משק וכלכלה (לגביהם יידרשו תנאי כשירות דומים לאלה החלים על דירקטור בחברה ממשלתית) או אנשי סגל אקדמי בכיר במוסדות להשכלה גבוהה (או מי שהיו אנשי סגל כאמור) אשר יוצעו על ידי יו"ר הועדה לאחר התייעצות עם יושב ראש הרשות לניירות ערך, ושני חברים יהיו דירקטורים המכהנים בדירקטוריון הבנק הרלוונטי כדירקטורים חיצוניים (כהגדרת המונח "דירקטור חיצוני" בחוק החברות או בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), אשר יוצעו על ידי חברי הועדה האחרים, בהתייעצות עם המפקח על הבנקים. חבר ועדה שהינו דירקטור חיצוני

בתאגיד הבנקאי ימונה כאמור לתקופת כהונה של שנתיים וכל עוד הוא מכהן כדירקטור חיצוני באותו תאגיד בנקאי, וניתן יהיה לשוב ולמנותו, ובלבד שלא יכהן בוועדה ברציפות למשך תקופה העולה על שלוש שנים.

- בחוק נקבעה הוראת מעבר לפיה עד למועד בו תתמנה הוועדה הסטטוטורית הנ"ל, יוקנו סמכויות הוועדה לוועדה זמנית שחבריה יהיו יו"ר הוועד הציבורי לפי חוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993 (להלן - חוק המניות הבנקאיות שבהסדר), שיהיה יו"ר הוועדה, שני חברים שימנה יו"ר הוועדה מתוך החברים הנוספים שבועד הציבורי לפי חוק המניות הבנקאיות שבהסדר, ושני דירקטורים המכהנים כדירקטורים חיצוניים בתאגיד הבנקאי שהוועדה דנה בעניינו (כהגדרת המונח "דירקטור חיצוני" בחוק החברות או בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), שיציעו יו"ר הוועדה הזמנית וחברי הוועדה הזמנית שמונו כאמור לעיל, בהתייעצות עם המפקח על הבנקים. במקביל להוראת המעבר הנ"ל, תוקנה הגדרת המונח "תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה" בחוק הבנקאות (רישוי), כך שתכלול גם תאגיד בנקאי החלות עליו הוראות חוק המניות הבנקאיות שבהסדר, ואשר לא מכהנת לגבי בפועל ועדת מניות לפי החוק האמור.
- בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, חלות על מועמד לכהונת דירקטור הוראות הדומות להוראות החלות על דירקטור חיצוני לפי חוק החברות, לענין איסור זיקה, בשינויים אחדים (בין היתר, נאסר מינוי וכהונה של דירקטור שיש לו זיקה, בדרך של החזקת אמצעי שליטה בשיעור העולה על רבע אחוז בתאגיד הבנקאי או בבעל מניות הרשאי להציע מועמדים לכהונת דירקטור בתאגיד כאמור, כמפורט לעיל; נאסר מינוי וכהונה של דירקטור שיש לו זיקה לנושא משרה בתאגיד הבנקאי; על מועמד לכהונת דירקטור שתציע הוועדה לעמוד במגבלות וסייגים נוספים לכהונה החלים על חברי הוועדה, ובנוסף עליהם להיות בעלי כשירות מקצועית או בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית כנדרש מדירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
- בעל מניות המחזיק מעל אחוז אחד מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה חייב בדיווח לתאגיד הבנקאי ולמפקח על הבנקים על החזקותיו, והתאגיד הבנקאי יחויב בדיווח לציבור על כל בעל מניות המחזיק מעל שניים וחצי אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד הבנקאי. חובת הדיווח לציבור תחול גם לגבי בעל מניות המחזיק יותר מאחוז אחד ועד שניים וחצי אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד הבנקאי, אם בעל המניות הנ"ל הסכים לפרסום לציבור כאמור, ואם לא הסכים לכך, הוא לא יהיה רשאי לחבר לחבר מחזיקים לצורך הצעת מועמדים לכהונת דירקטורים לאסיפה הכללית. על אף כל האמור לעיל, למפקח על הבנקים תהא סמכות לקבוע, כי פרסום החובה לציבור יהיה גם לגבי מחזיק בשיעור שבין אחוז אחד לשניים וחצי אחוזים, מנימוקים שיפורטו.
- הורחבו המבחנים שישמשו את המפקח על הבנקים בעת שהוא שוקל את התאמתו של מועמד למשרה בתאגיד הבנקאי, ובמיוחד המבחנים שישמשו אותו בבחינת מועמדים לתפקיד דירקטור. כמו כן הורחבה ההוראה המחייבת קבלת אישור מוקדם של המפקח על הבנקים לכהונה כנושא משרה בתאגיד הבנקאי כך שהיא תחול גם על כהונה כיועץ המשפטי של התאגיד הבנקאי וכן הוסמך המפקח על הבנקים לקבוע עד שבעה בעלי תפקידים בכל תאגיד בנקאי, עליהם תחול ההוראה המחייבת הליך אישור.
- נקבעו הוראות שיחולו על תאגידים בנקאיים שהם חברות ציבוריות (תאגידים בנקאיים עם או ללא גרעין שליטה), על אף כל הוראה אחרת בדיון. נקבע כי למעט מינוי דירקטור לתקופת ביניים קצרה במקרים מסוימים, הדירקטוריון לא יהיה רשאי למנות דירקטורים לדירקטוריון או להציע מועמדים לכהונת דירקטור לוועדה הסטטוטורית (מובהר כי דירקטוריון תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה לא יהיה רשאי למנות דירקטורים, גם לא לתקופת ביניים כאמור); עוד נקבעה הוראה המחייבת הודעה מקדימה בת 21 יום

לפחות בדבר כינוס אסיפה כללית שעל סדר יומה מינוי דירקטורים; וכן הוראות שונות לעניין מינוי או הפסקת כהונת דירקטורים באסיפה.

- נקבעו הוראות מיוחדות נוספות לעניין מינוי דירקטורים, כהונתם והפסקת כהונתם, שיחולו על תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, על אף כל הוראה אחרת בדיון. בין היתר, נקבעה הוראה הקובעת כי ההצבעה על מינוי דירקטורים תהיה רק באסיפה השנתית או באסיפה שכוונסה באישור המפקח; הוראה המגבילה את תקופת כהונתו של דירקטור שאינו דירקטור חיצוני לשלוש שנים, ואת תקופת הכהונה המצטברת שלו לתשע שנים; והוראה הקובעת כי מספר הדירקטורים שיוחלפו מדי שנה לא יעלה על מחצית מהדירקטורים המכהנים.
- בנוסף, על פי החוק, המפקח על הבנקים או עובד שהוא הסמיכו לכך מוסמכים ליתן היתר לפתיחת סניף בנק (במקום הנגיד), וכן לבטל היתר כאמור, ואולם לעניין ביטול היתר סניף הסמכות נתונה למפקח בלבד, והוא לא יכול להסמך לעניין זה עובד אחר של בנק ישראל.
- עוד מעדכן החוק את מספר הלקוחות המרבי בסניפיו בישראל של בנק או בנק חוץ שעליו לא יחולו האיסורים והמגבלות לעניין בעלות וניהול של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות, מ-1,000 ל-5,000.
- בנוסף, המפקח על הבנקים מוסמך לאשר מינויו של מבקר פנימי בתאגיד בנקאי, שאינו עומד בדרישות הקבועות בסעיף 3(א)(5) לחוק הביקורת הפנימית. מובהר, כי מנגנון זה חל גם לגבי תאגיד בנקאי שהוא חברה ציבורית.

חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 12) התשע"א-2011 בענין "קבוצות ריכוז"

ביום 18 ביולי 2011, התקבל בכנסת תיקון 12 לחוק ההגבלים העסקיים בנושא קבוצות ריכוז.

עיקרי התיקון לחוק:

הכרזה על קבוצת ריכוז - על פי התיקון לחוק, הממונה רשאית לקבוע כי קבוצה מצומצמת של בני אדם המנהלים עסקים (לרבות חברות) שבידיהם נתון ריכוז של יותר ממחצית מכלל אספקת נכסים או מכלל מתן שירותים או רכישתם הם קבוצת ריכוז, כאשר בין חברי הקבוצה או בענף בו הם פועלים מתקיימים תנאים לתחרות מועטה או שקיימת ביניהם תחרות מועטה (זאת בצירוף תנאים נוספים שצריכים להתקיים לצורך הכרזת הקבוצה כקבוצת ריכוז).

על פי תנאי זה, להבדיל מהמצב החוקי כיום, רשאית הממונה להכריז על קבוצת ריכוז גם במקרים בהם אין פגיעה בתחרות בפועל, אלא מתקיימים רק "תנאים לתחרות מועטה".

בתיקון לחוק נקבע, כי אינדיקציות לתחרות מועטה יכולות להיחשב, בין היתר, חסם כניסה יחד עם חסמי מעבר והחזקות צולבות.

סמכויות הסדרה כלפי קבוצת ריכוז - לאחר הכרזה על קבוצת ריכוז, מוקנות לממונה סמכויות להורות על מגוון רחב של פעולות שתכליתן מניעת פגיעה או חשש לפגיעה משמעותית בציבור/בתחרות או הגברה משמעותית של התחרות או יצירת תנאים להגברה משמעותית של התחרות.

להבדיל מהמצב החוקי טרם התיקון, לפיו לממונה סמכות להורות רק על פעולות שנועדו למנוע פגיעה בתחרות, התיקון לחוק מקנה לממונה סמכות להורות גם על פעולות שייעודן הגברה משמעותית של התחרות או יצירת תנאים להגברה משמעותית של התחרות בין חברי הקבוצה או בענף בו הם פועלים, ובכלל זאת להורות על הסרתם או על צמצומם של חסמי כניסה או מעבר בענף, להורות על הפסקת פעילות מסוימת של חבר הקבוצה וכן לאסור על העברת או פרסום מידע בין חברי הקבוצה.

התיקון לחוק קובע הוראות מיוחדות לתחום הבנקאות והביטוח. בהתייחס לתחום הבנקאות נקבע כי:

על הממונה להתייעץ עם נגיד בנק ישראל והמפקח על הבנקים קודם להכרזה על קבוצת ריכוז בתחום הבנקאות, וכן להודיע להם על כוונתו למתן הוראה לקבוצת ריכוז שהוכרזה, אשר נועדה למנוע פגיעה בציבור או בתחרות בעסקים.

לנגיד בנק ישראל ולמפקח על הבנקים מוקנית זכות וטו למנוע מתן הוראה (לקבוצת ריכוז שהוכרזה) כאמור לעיל, אם לדעת מי מהם מתן ההוראה יסכן את יציבות התאגיד הבנקאי או המערכת הבנקאית. זכות הוטו נקבעה עד ליום 1 בינואר 2014, ולאחר מכן ניתן יהיה להאריכה לתקופה של שנתיים בכל פעם על פי בקשת שר האוצר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת. הודעה לציבור על הפעלת זכות הוטו תנתן בסמוך להחלטת הנגיד או המפקח על כך. הנימוקים לכך יפורסמו חצי שנה לאחר מכן, אלא אם הוסכם בין הממונה לבין הנגיד או המפקח על דחיית מועד הפרסום (וזאת רק כאשר יש הסכמה ביניהם כי פרסום במועד עלול לפגוע ביציבות המערכת הבנקאית או בתאגיד בנקאי רלוונטי). הוראות דומות נקבעו גם ביחס לתחום הביטוח.

חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מס' 18) התשע"א-2011

ביום 3 אוגוסט 2011 התקבל תיקון מס' 18 לחוק הבנקאות (רישוי) לגבי סליקת עסקאות בכרטיסי חיוב, שעיקריו כדלקמן:

סולק ששלק 20 אחוזים או יותר ממספר העסקאות בכרטיסי חיוב שנשלקו בישראל, או מסכום התמורה הכולל ששולם לספקים בישראל בשנה קודמת, ייחשב ל"סולק בעל היקף פעילות רחב" והמפקח על הבנקים יהיה רשאי להורות לסולק כאמור לסלוק עסקאות בכרטיסי חיוב שהונפקו על ידי מנפיק אחר.

מנפיק שהנפיק 10 אחוזים או יותר ממספר כרטיסי החיוב בישראל, או מנפיק אשר באמצעות כרטיסי החיוב שהנפיק, בוצעו בשנה קודמת 10 אחוזים לפחות מסכום העסקאות בישראל באמצעות כרטיסי חיוב שהונפקו בישראל, ייחשב ל"מנפיק בעל היקף פעילות רחב", אשר לא יסרב מטעמים בלתי סבירים, להתקשר עם סולק לשם ביצוע סליקה צולבת של עסקאות בכרטיסי החיוב שהנפיק. סעיף זה ייכנס לתוקף לאחר 9 חודשים מיום כניסת החוק לתוקף.

החוק הסדיר גם נושאים נוספים, כגון, חיוב גופים שעוסקים בסליקה בקבלת רשיון מנגיד בנק ישראל והסמכת המפקח על הבנקים לפקח על תחום כרטיסי האשראי.

כמו כן נקבע לגבי אפשרות בית עסק לקבל שירותי נכיון, כי סולק לא יוכל למנוע מבית עסק להתקשר עם חברת נכיון.

צו בנק ישראל (מידע בעניין עסקאות בנגזרות במטבע חוץ ובמכשירי חוב לטווח קצר), התשע"א-2011

ביום 14 באפריל 2011, פרסם בנק ישראל צו לפיו החל מיום 1 ביולי 2011, תוטל חובת דיווח בין היתר לגבי העסקאות המפורטות להלן:

- בגין עסקאות החלף שקל-מט"ח ועסקאות עתידיות במט"ח בסכומים של 10 מיליון דולרים ומעלה שתושבי ישראל ותושבי חוץ ביצעו ביום אחד, תוטל חובת דיווח על פרטי העסקאות האמורות ועל החזקותיהם של תושבי ישראל ותושבי חוץ בנכסים אלה ובאופציות שקל דולר.
 - בגין עסקאות במק"ם ובאג"ח ממשלתיות קצרות בסכומים של 10 מיליון ש"ח ומעלה שביצעו תושבי חוץ ביום אחד, תוטל חובת דיווח על פרטי העסקאות האמורות ועל החזקות תושבי החוץ בנכסים אלה.
- חובות הדיווח כאמור לעיל, חלות הן על מבצעי העסקאות הנ"ל והן על מתווכים פיננסיים שביצעו עסקה כאמור, בין עבור עצמם או עבור לקוח שלהם.

צו ניירות ערך (תיקון התוספת הראשונה לחוק), התשע"א-2011

ביום 30 ביוני 2011 פרסם ברשומות צו ניירות ערך (תיקון התוספת הראשונה לחוק), התשע"א-2011, במסגרתו תוקנה התוספת הראשונה לחוק ניירות ערך והורחבה הגדרת "המשקיע המסווג".

הצו נכנס לתוקף ביום 1 באוגוסט 2011. במסגרת התיקון נוספו לתוספת הראשונה לחוק ני"ע כמשקיעים מסווגים - משקיע יחיד שהוא "לקוח כשיר" כהגדרתו בחוק הייעוץ, הרוכש בעבור עצמו ותאגיד שההון העצמי שלו הוא 50 מיליון ש"ח (לפני הצו הדרישה הייתה להון עצמי של 250 מליון ש"ח).

עוד נקבע בצו כי יש לקבל אישור בכתב מהמשקיע המסווג לפני כל מועד ביצוע רכישה, כי מתקיימים בו התנאים המנויים בתוספת הראשונה לחוק ניירות ערך וכי הוא מודע למשמעות היותו בגדר משקיע הכלול בתוספת ומסכים לכך.

צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור)(תיקון), התשע"א-2011

בתאריך 6 בנובמבר 2011 אישרה ועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת את התיקון לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשס"א-2001.

התיקון קובע שבפתיחת חשבון במערכת סגורה לא יחולו הוראות שונות הנוגעות בין היתר לאימות פרטים דרישת מסמכים, הצהרות נהנים וזיהוי.

חשבון במערכת סגורה הינו חשבון של יחיד המשמש להחזקה וניהול פיקדונות כספיים או של יחידות השתתפות, בתאגיד בנקאי, אשר מקור הכספים או יחידות ההשתתפות הוא חשבון של אותו יחיד שהוא בעל הפיקדון או בעל יחידות ההשתתפות בתאגיד בנקאי אחר או בבנק הדואר (להלן - חשבון המקור), ובלבד שהכספים או יחידות ההשתתפות המנוהלים בו מועברים חזרה לחשבון המקור.

הצעת חוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון - פעילות מתן ייעוץ בהשקעות), התשע"א-2011

הצעת חוק הייעוץ (תיקון - פעילות מתן ייעוץ בהשקעות) הונחה על שולחן הכנסת ביום 30 במרס 2011 כהצעת חוק פרטית.

על פי הצעת החוק קרנות ההשתלמות יוצאו מהגדרת נכסים פיננסיים.

תעשה הבחנה בין ייעוץ/שיווק השקעות במסגרתם ניתן ייעוץ ללקוח מסוים בהתאם לצרכיו ונתוניו האישיים, לבין ייעוץ/שיווק השקעות כללי במסגרתם ניתן ייעוץ אחיד ובלתי מסוים, למספר רב של אנשים (לעיתים מספר בלתי ידוע) שאינו מותאם לצרכים/נתונים אישיים של לקוח.

ייקבעו חובות לעניין ייעוץ/שיווק השקעות כללי, ביניהן גילוי של כל ניגוד עניינים של נותן הייעוץ/השיווק ושל כל העניינים המהותיים לייעוץ/לשיווק ההשקעות הכללי ועוד. בין היתר מוצע להעניק לשר האוצר, בהתייעצות עם הרשות ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע תקנות בדבר תנאי כשירות מקצועית של מי שעוסק במתן ייעוץ/שיווק השקעות כללי ובדבר מרשם של מי שעיסוקו כאמור.

על פי הצעת החוק, חובות החלות על בעל רישיון במתן ייעוץ/שיווק השקעות יחולו עליו גם אם תוצאת השירות היא המלצה ללקוח בקשר לנכסים שאינם ניירות ערך או נכסים פיננסיים.

יש בכך כדי להחיל את חוק הייעוץ על מוצרים בנקאיים כפיקדונות, תוכניות חסכון וכן הלאה.

מוצע כי במתן ייעוץ או שיווק, לרבות בהפניה למתן שירותים אלה או בפרסומם לא יכלל מידע לא נכון, וכי בדיווח, בהודעה או במסמך שיוגשו לפי חוק הייעוץ לא יהיה פרט מטעה.

כמו כן מוצע להוסיף הפרות בגין ניתן להטיל סנקציה עונשית והפרות בגין מוסמכת הרשות להטיל על המפר עיצום כספי (הן על יחיד והן על תאגיד), זאת לעניין מתן ייעוץ/שיווק השקעות כללי ולעניין מידע לא נכון ופרט מטעה.

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - איסור גביית עמלה בעד ניהול חשבון להשקעה בניירות ערך), התשע"א-2011

ביום 1 באוגוסט 2011 הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית המציעה לקבוע הוראה לפיה הנגיד לא יכלול בתעריפון העמלות עמלה כלשהי שתאפשר לתאגיד בנקאי לגבות מלקוחותיו עמלה בעד ניהול חשבון להשקעה בניירות ערך.

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - מניעת כפל תשלום בגין ניהול חשבון עובר ושב), התשע"ב-2012

ביום 23 בינואר 2012 הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית לפיה מוצע לבטל את העמלות הנגבות על שירותים בסיסיים בחשבון עובר ושב. קרי, איסור גביה מלקוח כהגדרתו בהצעת החוק, בגין 13 פעולות המנויות בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008 (להלן - כללי הבנקאות) כפעולות בסיסיות לניהול שוטף של חשבון עובר ושב. הסעיף נועד לשמור על העיקרון לפיו לא יגבה תאגיד בנקאי מלקוח כפל תשלום בגין מתן שירותיו, וכי עלות השירותים הבנקאיים הבסיסיים תשוקף ללקוח במספר אחד בר השוואה.

הצעת חוק הגבלות על מנפיקי כרטיסי חיוב (תיקוני חקיקה-עידוד התחרות ושמירת זכויות הלקוח), התשע"ב-2011

ביום 31 באוקטובר 2011, הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית לתיקון חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ולתיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981. על פי הצעת החוק, מוצע כי תאגיד בנקאי לא יחזיק ביותר מ-26% מאמצעי שליטה במנפיק של כרטיסי חיוב וכן למנוע מחברות כרטיסי האשראי לעשות שימוש או להעביר לצד שלישי, נתונים ומידע על בעלי כרטיסי החיוב, שהתקבלו אצלם מגורמים שונים למעט לצורך חיוב חשבונו של בעל הכרטיס.

הצעה לתיקון תקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיוטת תשקיף-מבנה וצורה), התשע"א-2011

רשות ניירות ערך מציעה לתקן את תקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיוטת תשקיף-מבנה וצורה), התשע"א-2011. בין היתר מוצע לבטל את תקנה 5 (ב) אשר מאפשרת לתאגידים בנקאיים ולמבטחים להנפיק תעודות התחייבות, המדורגות בדרגת השקעה, שתמורתן מופקדת בפקדון המבטיח את פרעון בתאגיד האמור, באמצעות תשקיפים של חברות יעודיות. משמעות הביטול הוא שהנפקות לציבור של תעודות התחייבות על ידי תאגיד בנקאי או מבטח, תחייבנה פרסום תשקיפים על ידיהם.

הצעה לתיקון תקנות ניירות ערך (אופן הצעת ניירות ערך לציבור), התשע"א-2011

בתיקון המוצע מבקשת רשות ניירות ערך להפחית בהדרגה את שיעורן המירבי של ההתחייבות המוקדמות מתוך סך היקף ההנפקה ל-30% בלבד (במקום 80% ויותר כיום). עוד מוצע לצמצם את רשימת המשקיעים הזכאים לרכוש ניירות ערך בהתחייבות מוקדמת (המנויים בתוספת הראשונה לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968) למנהלי קרנות נאמנות עבור קרנות בניהול, חברות מנהלות עבור קופות גמל בניהול, מבטחים עבור השקעות העומדות כנגד ההתחייבויות תלויות תשואה, ותאגידים הפועלים מחוץ לישראל שמאפייניהם דומים לגופים האמורים.

הצעה לתיקוני חקיקה בתחום החיתום

רשות ניירות ערך פרסמה להערות הציבור מתווה חקיקה לתיקון החקיקה בתחום החיתום. במסגרת זו מוצע כי בכל תשקיף, לרבות תשקיף מדף, יהיה לפחות חתם אחד אשר ייטול אחריות תשקיפית (בין אם יתקשר עם החברה המציעה בחוזה ביטוחי ובין אם לאו). החתם יידרש לחתום על טיוטות התשקיף המוגשות לרשות ני"ע ועל דוחות הצעת מדף ולציין בתשקיף האם ביצע בדיקת נאותות ראויה. תוטל חובה לפרסם את טיוטת התשקיף המוגשת לבדיקת הרשות לצורך קבלת היתר. יורחבו הפעולות שייחשבו כחיתום ויוחמרו תנאי הכשירות הנדרשים מחתם. חתם לא יוכל להיות חברה בת של המנפיק וכמפיץ יוכל לשמש רק גוף הרשום במרשם החתמים.

הצעת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 14) (עיצום כספי), התשע"ב-2011

ביום 13 בדצמבר 2011 פורסמה ברשומות הצעת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 14) (עיצום כספי), התשע"ב-2011 אשר עניינה הוספת מנגנון עיצום כספי לחוק ההגבלים העסקיים.

הצעת החוק אושרה בקריאה ראשונה ונדונה בוועדת הכלכלה של הכנסת בהכנה לקריאה השנייה והשלישית.

על פי הצעת החוק הממונה על הגבלים עסקיים יהיה רשאי להטיל על מי שהפר הוראה מההוראות המרכזיות שבחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, המפורטות בהצעה, עיצום כספי עד לסך של 24 מיליון ש"ח.

לפי הצעת החוק, לפני הטלת העיצום הכספי תימסר למפר הודעה בכתב על כוונת החיוב, ותינתנה למפר זכות עיון במידע הנוגע להפרה וזכות טיעון. לאחריו יחליט הממונה האם להטיל על המפר עיצום כספי, וימסור לו הודעה על כך בצירוף נימוקים. עוד קובעת הצעת החוק, כי על דרישת תשלום רשאי מפר להגיש ערר לבית הדין להגבלים עסקיים ושהטלת עיצום כספי תפורסם בציבור.

נוסף על כך, בהתאם להצעה, תשלום עיצום כספי לא יגרע מאחריותו הפלילית של אדם בשל הפרת הוראה מהוראות החוק המהווה עבירה. עם זאת, אם הוגש נגד אדם כתב אישום בשל הפרה, הוא לא יחויב בגינה בתשלום עיצום כספי.

הצעת החוק אוסרת על עריכת הסדרים לשיפוי וביטוח של מפריס פוטנציאליים, בגין עיצום כספי שיוטל על פיה.

הצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס' 12) (סמכויות אכיפה), התשע"ב-2011

ביום 16 בנובמבר 2011 פורסמה הצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס' 12) (סמכויות אכיפה), התשע"ב-2011. הצעת החוק עברה בקריאה הראשונה ביום 28 בנובמבר 2011 ומטרתה, כפי שעולה מדברי ההסבר, היא לשפר את יכולות הפיקוח והאכיפה לשם הבטחת קיום הוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.

לצורך כך, הצעת החוק מרחיבה את הסמכויות הנתונות לרשם מאגרי המידע ומקנה לו סמכויות פיקוח, בירור מינהלי ואכיפה.

בכל הנוגע לסמכויות הפיקוח, קובעת הצעת החוק כי הממונה על הגנת מידע יהיה רשאי לדרוש מכל אדם להזדהות, למסור לו כל ידיעה או מסמך, להציג לפני הממונה (או למסור לו עותק) מחומרי מחשב ולהיכנס למקום שיש לו יסוד סביר להניח שקיים בו מאגר מידע או שנעשה בו שימוש במאגר כזה.

באשר לסמכויות בבירור מינהלי, מוקנות לממונה סמכויות לבקש מבית המשפט צו חיפוש ותפיסה או צו חדירה לחומר מחשב, ולבצעם בעצמו או באמצעות מפקח. נוסף על כך, קובעת הצעת החוק כי הסמכויות הנתונות לשוטר לפי פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) (נוסח חדש), התשכ"ט-1969 יהיו נתונות למפקח, והסמכויות הנתונות לקצין יהיו נתונות לממונה ולעובד המדינה שהוא הסמך לשם כך.

לעניין סמכויות אכיפה, הצעת החוק קובעת כי אם היה לממונה או לחוקר יסוד סביר לחשד שנעברה עבירה לפי פרקים כמפורט בהצעת החוק, הם יהיו רשאים לחקור כל אדם הקשור לעבירה או שעשויות להיות לו ידיעות בנוגע לאותה העבירה. נוסף על כך, הצעת החוק מוסיפה פרק לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 שעניינו אמצעי אכיפה מנהליים, ובין היתר קובעת הוראות בנוגע לסמכות הממונה להטיל עיצומים כספיים, הוראות בנוגע להתראה מנהלית שבסמכות הממונה להמציא לאדם שיש לו יסוד סביר להניח כי הפר הוראה מההוראות הצעת החוק והוראות בנוגע לסמכות הממונה להמציא למפר הודעה שלפיה באפשרותו להגיש לממונה התחייבות להימנע מהפרה.

מעבר להוראות המפורטות לעיל בנוגע לפיקוח, בירור מינהלי ואכיפה, הצעת החוק קובעת גם רשימה של עבירות שביניהן הפרעה לממונה במילוי תפקידו, הפרה בכוונה להטעות, אי-מסירת הודעה בכוונה להטעות ועוד.

תזכיר חוק המשכון, התש"ע-2010

ביום 3 בינואר 2010 הפיץ משרד המשפטים, טיוטת תזכיר לחוק המשכון שנועד להוות הסדר מקיף של דיני השעבודים בהסתמך, בין היתר, על הסדרים חקיקתיים במדינות דוגמת קנדה, ניו זילנד ואוסטרליה. מטרתם המוצהרת של מנסחי החוק הינה שיכלול שוק האשראי תוך הרחבת אפשרויות בעלי נכסים למנף את נכסיהם והסרת חסמים למינוף.

התזכיר המוצע מהפכני במובנים רבים והנושאים המרכזיים העלולים להשליך על הבנקים כוללים בין היתר:

אפשרות החייב ליצור שעבודים נוספים על נכס משועבד, ללא הסכמת בעל השעבוד; אפשרות החייב למכור את הנכס המשועבד ללא הסכמת בעל השעבוד, תוך החלת השעבוד על תחליפו של הנכס (לדוגמא, אם התחליף הינו כסף מזומן שהופקד על ידי החייב בבנק כלשהו, השעבוד לטובת הנושה המקורי חל עליו).

אפשרות ליחיד ליצור שעבוד על נכסים עתידיים (עד כה אפשרות זו היתה מוקנית רק לתאגידים).

אפשרות להמחות זכות חוזית לאחר למרות שההסכם אוסר המחאה ומחייב רישום ההמחאה, בין אם מדובר בהמחאה על דרך השעבוד ובין אם בהמחאה על דרך המכר.

התזכיר יוצר מנגנון של שעבוד ניירות ערך הרשומים אצל בנק או חבר בורסה, לטובת צדדים שלישיים, ללא צורך בקבלת הסכמת הבנק או חבר הבורסה הנוגע לעניין.

התזכיר קובע סדרי עדיפות בין נושים, השונות בהיבטים מסוימים מהקיים היום.

תזכיר החוק עדיין נמצא בשלב של בחינתו על ידי משרד המשפטים בטרם התחלת תהליך החקיקה.

תזכיר חוק החברות (תיקון - הבראת חברות), התש"ע-2010

במהלך שנת 2010 יזם משרד המשפטים הצעה לתיקון חוק החברות בנושא הבראת חברות. אם יתקבל התיקון, ישפיע הדבר משמעותית על הטיפול בחברות בקשיים ותהליכי הבראתן, מימוש בטוחות שנתנו חברות אלה ועל רמת ההגנה בכלל על נושים מובטחים. התיקון כולל בין היתר:

הקלה על החברות לקבל צו הקפאת הליכים וכן לקבלו לתקופה ארוכה מ 9 חודשים (המקסימלית כיום).

האפשרות למנות נושא משרה בחברה כבעל תפקיד רב סמכויות כגון סמכויות חקירה, בדיקת שעבודי החברה, עיכוב מימושם והמרתם.

ההגנות המסורתיות של בעלי השעבודים מצטמצמות. (מותר למכור ולשעבד נכסים משועבדים כנגד הגנה הולמת שכלליה אינם ברורים)

החטיבה המשפטית נערכת במסגרת איגוד הבנקים לדיוני ועדת חוקה חוק ומשפט שתתחיל בהכנת החוק לקריאה שנייה ושלישית בחודשים הקרובים.

תזכיר חוק איסור שימוש בלתי הוגן במידע על ניירות ערך (תיקוני חקיקה)

רשות ניירות ערך הפיצה ביום 24 באוקטובר 2010 טיוטה להערות הציבור של תזכיר החוק.

מטרת החוק הינה מניעת ביצוע פעולות הטרמה על ידי מנהלי כספי אחרים ועובדיהם אשר מתוקף תפקידם יש בידם מידע על ביצוע פעולות בניירות ערך המבוצעות על ידי לקוחותיהם. הטרמה משמעותה ביצוע פעולה בנייר ערך לאור ידיעה מוקדמת על פעולה צפויה של אחר באותו נייר ערך. מטרה שניה היא ליצור הסדר אחיד ביחס להגבלות על החזקה ועשיית עסקאות בניירות ערך, הקבועות כיום בחוק הסדרת הייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (להלן: "חוק הייעוץ") ובחוק השקעות משותפות בנאמנות (להלן: "חוק השקעות משותפות"), מתוך התפיסה שאין טעם להבחין בין הגורמים המפוקחים על ידי רשות ניירות ערך לעניין זה.

על פי התיקון המוצע, מתווך פיננסי המבצע פעולה בנייר ערך, בודעו על פעולה העתידה להתבצע באותו נייר ערך או בנייר ערך קשור אליו על ידי לקוחו או על ידי הקרן שבניהולו או בבעלותו, וכן המוסר מידע על פעולה כאמור, ייחשב למבצע פעולת הטרמה אסורה שדינה מאסר חמש שנים או קנס בסך של כמיליון ש"ח ליחיד או כחמישה מיליון ש"ח לתאגיד. מקבל המידע ייחשב גם הוא למבצע פעולת הטרמה בצורה קלה יותר.

כמו כן מוצעים תיקונים ביחס להגבלות על אחזקת ניירות ערך ועשיית עסקאות בניירות ערך, החלות על גורמים שונים המפוקחים על ידי הרשות.

עוד מוצע לקבוע בחוק חובה על תאגידים שהם מתווכים פיננסיים, אשר מעסיקים מתווכים פיננסיים אחרים, לקבוע נהלים אשר יבטיחו את שמירת האיסורים המוצעים במסגרת הצעת החוק וכן למנות אחראי להבטחת אכיפת האיסורים הללו. במסגרת זו מוצע כי הרשות תוסמך לקבוע קווים מנחים לנהלים שעל התאגידים הנ"ל לקבוע.

טיוטת חוק להסדרת המתווכים בהשקעות, התש"ע-2010

רשות ניירות ערך הפיצה ביום 22 באוגוסט 2010 להערות הציבור את טיוטת החוק אשר מטרתו להסדיר את העיסוק בתיווך בהשקעות בכללותו. על פי המתכונת המוצעת, ביחד עם הסדרת הפעילות, תוקם מועצה מפקחת, אשר יהיו מיוצגים בה גם נציגי המתווכים הפיננסיים, והיא תפוקח על ידי הרשות.

החוק יקבע חובות בסיסיות וכללי התנהגות לגבי כלל המתווכים בהשקעות (למעט יועצים פנסיוניים שאינם נזכרים בחוק ונמצאים בפיקוח האוצר), ובנוסף תיעשה הסדרה מפורטת בחקיקת משנה, מותאמת לכל עיסוק ועיסוק, שתתייחס גם לנושא התמריצים המותרים.

ככל שמדובר בתאגידים בנקאיים, למפקח על הבנקים תהיינה סמכויות מסוימות ביחס להוראות שתחולנה על התאגידים הבנקאיים בקשר עם עיסוקם בברוקראז', במסחר עצמי, או במשמורת.

דוח ועדת אלמוג בנושא שירותי הקסטודי בישראל

ב-3 באוגוסט 2010 פרסמה ועדה משותפת של רשויות הפיקוח בישראל דוח בנושא שירותי הקסטודי בישראל, ובו שורה של המלצות להסדרה רגולטורית של תחום הקסטודי והפיקוח עליו, שהיום הסדרתו בדין הישראלי חלקית.

הועדה קבעה כי חוסר בהסדרה מקיפה ברורה ואחידה של פעילות קסטודי בחקיקה ראשית ומשנית מגביר את הסיכונים המשפטיים ואת סיכוני האשראי, ולכן ההסדרה היא חיונית, ולא

רק שתגביר את אמון הציבור בשוק ההון בישראל, אלא אף תשפר את התחרותיות של השוק הישראלי ביחס לשווקים מוסדרים בחו"ל, ותעודד משקיעים זרים. בהקשר זה, הוועדה קבעה, כי ניתן למצוא בשוק המקומי גופים המספקים שירותי קסטודי בסטנדרטים בינלאומיים.

הוועדה סקרה את ההסדרה הקיימת בישראל, ומצאה כי ההסדרה העיקרית הקיימת היום על פעילות הקסטודי היא הוראת ניהול בנקאי תקין 461 שחלה רק על בנקים.

ביום 29 בדצמבר 2011 פרסמה הוועדה את המלצותיה הסופיות, ובהן אימוץ הסדרה מקיפה ברורה ואחידה של פעילות קסטודי אשר תיושם בידי שלושת המפקחים הפיננסיים בישראל (רשות ניירות ערך, אגף שוק ההון במשרד האוצר והפיקוח על הבנקים), ותתייחס בעתיד גם לכלי אכיפה משפטיים ברורים ומוצקים. הוועדה גיבשה עקרונות הסדרה, המהווים רשימה מוצעת של סטנדרטים מוצעים ומומלצים שיחולו על פעילות קסטודי, המצורפים לדוח הוועדה.

על פי הנחיית המפקח על הבנקים מיום 13 בפברואר 2012, נדרשים התאגידים הבנקאיים ליישם את המלצות הוועדה החל מיום 1 בינואר 2013.

Foreign Account Tax Compliance Act - FATCA

במרס 2010 תוקן בארה"ב ה-Internal Revenue Code (חוק מס ההכנסה האמריקאי) באופן שמחיל משטר דיווח שמטרתו לחייב מוסדות פיננסיים זרים Foreign Financial Institutions (FFI) להעביר מידע אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקאים. בכך, החוק מרחיב משמעותית את דרישות הגילוי והדיווח המוטלות על מוסדות פיננסיים זרים ביחס לחשבונות אמריקנים. בפברואר 2012 פורסמו תקנות מוצעות על ידי רשות המיסוי האמריקאית ("IRS"), המספקות הנחיות אופרטיביות ליישום החוק. תקנות סופיות צפויות להתפרסם, על פי ה-IRS, עד לסוף קיץ 2012.

על פי החוק והתקנות המוצעות, על FFI להתקשר עם ה-IRS בהסכם, שבמסגרתו יתחייב, בין היתר, לאתר חשבונות אמריקנים, לדווח עליהם ל-IRS ולנכות מס מלקוחות שסירבו לספק את המידע והמסמכים הנדרשים. FFI אשר לא יתקשר בהסכם עם ה-IRS יחוייב בניכוי מס בגין הכנסות ממקורות אמריקאים.

לצורך ההיערכות ליישום החוק בקבוצת לאומי, הבנק הקים ועדת היגוי, הלומדת ועוקבת אחר התפתחויות החוק והתקנות. בהכוונתה, הבנק פועל ליישום תהליכי עבודה ולפיתוח מערכות לצורך עמידה בדרישות ה-FATCA, וזאת בהתאם לידוע כיום לגבי דרישות ה-IRS. עד כה, הבנק ביצע תיחום של הפרוייקט ובחינה של חברות הקבוצה הרלוונטיות ל-FATCA, מיפוי פערים ("Impact Analysis") לגבי דרישות ה-FATCA וכן החל לפעול לביצוע מיפוי פערים כאמור בחברות הבנות הרלוונטיות.

במהלך השנים האחרונות נקבעו בבנק ובחברות הבנות, נהלי עבודה לטיפול בלקוחות אמריקאיים. בחודש ספטמבר 2011 הוצא מכתב למנהלים בנושא מדיניות הבנק בקשר עם ה-FATCA, אשר חוזר ומדגיש את מדיניות הבנק שלא ליעץ ללקוחות בענייני מיסוי, בפרט מס אמריקאי, ושלא לסייע להם להסתיר את זהותם, ובחודש דצמבר 2011 הוצא נוהל מקיף להסדרת נושא זיהוי, איתור וטיפול בלקוחות אמריקאיים המשלים את הנהלים שהוצאו לפניו.

הצעת חוק החברות (תיקון הסדר נושים בפיקוח בית המשפט)

הצעת החוק הפרטית, הידועה בכינויה "הצעת חוק התספורות" עברה ב-25 בינואר 2012 בקריאה טרומית במליאת הכנסת.

על פי הצעת החוק כל הסדר חוב בין חברה לבין נושיה, שבמסגרתו מוותר הנושה על 10% מהחוב או ממירו לניירות ערך אחרים, צריך להתבצע תחת פיקוחו של בית המשפט במסגרת סעיף 350 לחוק החברות.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 בנושא דירקטוריון

בחודש דצמבר 2010 הפיץ הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301, הכוללת כללים והנחיות לגבי תפקוד יעיל של הדירקטוריון, סמכויותיו, הרכבו, סוגי ועדותיו ותפקודן, כאשר מרבית התיקונים להוראה נכנסו לתוקפם ביום 1 בינואר 2012. השינויים בהוראה המתוקנת מתבססים על המלצות ועדת באזל, פרקטיקה קיימת של רשויות הפיקוח בישראל, ועדכוני רגולציה בנושא בארץ ובח"ל.

בין התיקונים להוראה:

- נקבעו מקרים נוספים בהם מינוי אדם כנושא משרה בתאגיד הבנקאי יחייב הודעה מראש למפקח על הבנקים, כדלקמן: (1) הארכת כהונה או מינוי מחדש לאותו תפקיד; (2) מינוי לתפקיד אחר כנושא משרה; (3) מינוי דירקטור כיו"ר הדירקטוריון; (4) לאחר שלוש שנות כהונה של דירקטור (אישור מחדש).
- בקשר עם דיוני הדירקטוריון בנושא ביצוע ומימוש השקעות קבועות (לרבות השקעה בתאגיד נשלט) לפי קריטריונים כפי שיקבע הדירקטוריון, נקבע, כי הקריטריונים הנ"ל ייקבעו באופן שיימנע מעורבות של הדירקטוריון בניהול השוטף של התאגיד הבנקאי.
- נקבע, כי בדיון על מדיניות האשראי של התאגיד הבנקאי, יתייחס הדירקטוריון, בין היתר, לנושאים הבאים: יעדים עסקיים ושווקי יעד למתן אשראי; חשיפה גיאוגרפית, חשיפה למטבעות, למועדי פירעון ולריכוזיות ביטחונות; מדיניות תמחור אשראי והמתאם בין תשואה לסיכון; מדיניות קביעת הפרשות וסיווג חובות; מדיניות גביה והסדרי חוב בנוגע לחובות בעייתיים.
- נקבע, כי מדרג הסמכויות למתן אשראי ייקבע על ידי הדירקטוריון באופן שיצמצם מעורבותו בניהול השוטף של התאגיד הבנקאי.
- נקבע כי אחת לשנה יקיים הדירקטוריון דיון בדלתיים סגורות ללא הנהלת התאגיד הבנקאי, במסגרתו ידון הדירקטוריון בנושאים שונים הקשורים במערכת היחסים בין ההנהלה והדירקטוריון.
- נקבע, כי חלק ניכר מההחלטות המתקבלות בועדות הדירקטוריון, יידרשו לעבור אשרור בדיעבד במליאת הדירקטוריון, אלא אם כן ניתן אישור שלא לעשות כן מהמפקח. בנוסף נקבע, כי מליאת הדירקטוריון תידרש לקיים דיון נוסף בהחלטה כאמור, אם אחד הדירקטורים דרש זאת.
- נקבע, כי לפחות שליש מחברי הדירקטוריון בתאגיד בנקאי יהיו דירקטורים חיצוניים (לעומת רבע כיום). בנוסף, נקבע כי יחולו תנאים שווים על כלל הדירקטורים החיצוניים, בין אם הם מונו על פי חוק החברות ובין אם הם מונו על פי הוראה 301, כאשר חלק מהדרישות מחמירות עם דירקטורים חיצוניים בתאגיד בנקאי לעומת הדרישות

מדירקטורים חיצוניים בחברות ציבוריות (כך למשל, נקבע כי לגבי דירקטורים חיצוניים בתאגיד בנקאי יראו זיקה המונעת מינוי גם כאשר מתקיימת זיקה למחזיק מעל חמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי).

- נקבע, כי דירקטור בתאגיד בנקאי (לרבות יו"ר הדירקטוריון), לא יכהן (למעט במקרים חריגים) במקביל גם כדירקטור בגופים הפועלים בתחום שוק ההון (אלא אם כן תאגיד כאמור נמנה עם אותה קבוצה בנקאית). בנוסף, נקבע כי דירקטור בתאגיד בנקאי (לרבות יו"ר הדירקטוריון) לא יכהן (למעט במקרים חריגים) במקביל גם כדירקטור בחברה בת של התאגיד הבנקאי.
- נקבע, כי מספר החברים בכל אחת מועדות הדירקטוריון לא יעלה על מחצית מחברי הדירקטוריון.
- נקבע, כי תוקם בכל תאגיד בנקאי ועדת תגמולים, אשר תדון ותמליץ לדירקטוריון על מדיניות תגמול ונהלי תגמול של התאגיד הבנקאי.
- נקבע, כי תוקם בכל תאגיד בנקאי ועדה לניהול סיכונים, אשר תדון ותמליץ לדירקטוריון על מדיניות החשיפה לסיכונים השונים ותפקח על פעולות המנהלים הבכירים בניהול אותם הסיכונים.
- נקבע, כי ועדת הביקורת היא שתבחן את הדוחות השנתיים והרבעוניים לציבור של התאגיד הבנקאי, תדון ותמליץ למליאה על אישורם, ולא ועדת מאזן. יחד עם זאת, נקבע כי תאגיד בנקאי יהא רשאי לדון עד ליום 1 בינואר 2013 באישור דוחות כספיים בועדה שאינה ועדת הביקורת, ובלבד שלפחות מחצית מחבריה יהיו חברים גם בועדת הביקורת, לרבות יו"ר ועדת ביקורת.

תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון

דוח הדירקטוריון כולל, כאמור, בנוסף לנתונים המתייחסים לעבר, גם מידע המתייחס לעתיד המוגדר בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1969 (להלן - החוק) כ"מידע צופה פני עתיד". מידע צופה פני עתיד מתייחס לאירוע או לעניין עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד.

מידע צופה פני עתיד מנוסח בדרך כלל באמצעות מילים או ביטויים כגון "הבנק מאמין", "הבנק צופה", "הבנק מצפה", "הבנק מתכוון", "הבנק מתכנן", "הבנק מעריך", "מדיניות הבנק", "תכניות הבנק", "תחזית הבנק", "צפוי", "אסטרטגיה", "יעדים", "עלול להשפיע" וביטויים נוספים המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

המידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח הדירקטוריון ונסמך, בין השאר, על תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ובמיוחד לשוקי המטבע ושוקי ההון, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כח אדם.

כתוצאה מאי היכולת לחזות בוודאות שאמנם תחזיות אלה תתממשנה ומכך שבפועל האירועים יכולים להיות שונים מאלו שנחזו, קוראי הדוח צריכים להתייחס בזהירות למידע המוגדר כ"צופה פני עתיד", שכן הסתמכות על מידע כאמור כרוכה בסיכונים ובאי ודאות והתוצאות הכספיות והעסקיות העתידיות של קבוצת לאומי עשויות להיות שונות באופן מהותי.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה.

האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

כללי

הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים דורשת מההנהלה שימוש באומדנים והערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות.

התוצאות בפועל של סעיפים אלה עלולות להיות שונות מהאומדנים ו/או ההערכות.

האומדנים וההערכות מתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי השווקים השונים וניסיון העבר תוך הפעלת שיקול דעת אשר ההנהלה מאמינה כי הינם סבירים בעת החתימה על הדוחות הכספיים.

בבאור 1 לדוחות הכספיים מובאים בפירוט עיקרי המדיניות החשבונאית אותה יישמה קבוצת לאומי.

להלן תיאור תמציתי של נושאים חשבונאיים קריטיים עיקריים המגלמים הערכות ואומדנים של ההנהלה ואשר נדונו בין הדירקטוריון, ההנהלה ורואי החשבון המבקרים המשותפים:

הפרשה להפסדי אשראי וסווג חובות בעייתיים

הוראות מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2011 נכנסה לתוקפה ההוראה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". ההוראה מתאימה את כללי הדיווח החלים על התאגידים הבנקאיים בישראל בנושא זה לאלו החלים על בנקים בארה"ב והיא מבוססת, בין היתר, על תקני החשבונאות המקובלים בארה"ב והוראות הרשות לניירות ערך בארה"ב המתייחסות לבנקים.

להלן חמשת הנושאים המרכזיים שהוסדרו בהוראה:

א. שינוי ההגדרה של חוב בעייתי. בהוראה הוגדרו שלושה סוגים עיקריים של חובות בעייתיים, היוצרים מדרג של חומרת הבעייתיות בחוב.

1. חוב פגום - חוב שהבנק צופה כי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי הסכם החוב.

2. חוב נחות - חוב שאינו מוגן באופן מספק על ידי ביטחונות או יכולת התשלום של החייב וקיימת אפשרות ברורה כי הבנק יספוג בגינו הפסד אם הליקויים לא יתוקנו.

3. חוב בהשגחה מיוחדת - חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות בגין נדרשת תשומת לב מיוחדת של ההנהלה.

ב. שינוי בהפרשות להפסדי אשראי - נקבעה הבחנה בין הפרשה על בסיס פרטני לבין הפרשה על בסיס קבוצתי וכן נקבעו כללים לצורך חישוב הפרשות אלה.

1. הפרשה פרטנית - הפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני וזוהו כפגומים.

2. הפרשה קבוצתית - ההוראה קובעת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין כל יתר סיכוני האשראי שאינם פגומים. ההפרשה הנ"ל מבטלת את ההפרשה הנוספת והכללית בגין חובות בעייתיים ובגין מאפיינים אחרים, כגון: אי קבלת דוחות כספיים, חריגה ענפית ובגין חריגות אחרות מהוראות נוהל בנקאי תקין במידה והיו בהתאם להוראת המפקח על הבנקים בניהול בנקאי תקין 315. בכל מקרה, בשנת 2011 היה על הבנק להמשיך ולחשב גם את ההפרשה הנוספת וזאת לצורך השוואה להפרשה הקבוצתית, כאשר בספרים יש לרשום את הגבוהה מבין השתיים.

ג. מחיקה חשבונאית של חובות.

1. נקבע שיש למחוק חשבונאית כל חוב שאינו בר גביה.
2. יש למחוק כל חוב שההפרשה בגינו בוצעה על בסיס הפרשה קבוצתית, בתום פיגור של 150 יום.
3. כאשר החוב הינו בר גביה, יש למחוק הפרשה פרטנית לאחר תום שנתיים מיום ההפרשה.
- ד. הכנסות ריבית - נקבע שככלל לא ירשמו הכנסות ריבית שטרם נגבו לחובות שסווגו כפגומים.
- ה. גילוי - ההוראה מרחיבה את הגילוי שניתן בדוחות לציבור לגבי איכות האשראי וההפרשות להפסדי אשראי וכן מרחיבות את הגילוי לגבי השיטות וההנחות ששימשו למדידת ההפרשות להפסדי אשראי.

לפרטים נוספים להוראה הנ"ל ראה בבאור 1(טו) לדוחות הכספיים.

הפרשה פרטנית

במסגרת מדיניות האשראי של הבנק נקבעו עקרונות לפיהם יועמד, ינוהל ויבוקר תיק האשראי במטרה לשפר איכותו ולהקטין את הסיכון הגלום בניהולו. הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד, זאת, על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת על ידי הגורמים העסקיים המטפלים בלווה, על ידי יחידות ניהול סיכוני האשראי בחטיבה העסקית ובחטיבה המסחרית, והערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם. בחטיבה הבנקאית לקוחות עם אובליגו מעל 500 אלפי ש"ח מזוהים פרטנית והיתר מטופלים במסגרת הפרשה קבוצתית.

כחלק מהאמצעים שמפעיל הבנק לניהול סיכוני האשראי, קיימת מתודולוגיה לאיתור וזיהוי חובות בעייתיים והבנק מיישמה בכל קווי העסקים. המתודולוגיה כוללת תהליך עבודה רבעוני מובנה שבמסגרתו נערכת סריקה יסודית של תיק האשראי, תוך שימוש במספר קריטריונים המהווים התראה מוקדמת להפיכתו של חוב לבעייתי, זאת במסגרת הטיפול בלקוחות המוגדרים כרגישים. בחטיבה העסקית המטפלת בלקוחות הגדולים של הבנק וכן בחטיבה לבנקאות מסחרית המטפלת בחברות העסקיות הבינוניות מתבצע בנוסף תהליך בקרת אשראי רבעוני בו נבחנים לווים שדירוג הסיכון שלהם טוב יותר מזה המחייב הכללה באוכלוסיית הלקוחות המוגדרים כרגישים. בין היתר, מחייבת המתודולוגיה בחינה שיטתית של נאותות ההפרשה להפסדי אשראי בגין החובות שיש לבנק ספק בגבייתם, תוך קביעת קריטריונים בסיסיים בהתאם להוראות בנק ישראל למדידת חובות פגומים לאופן בו יש לחשב את ההפרשות להפסדי אשראי. בחינת נאותות ההפרשה נעשית מידי רביע, בכל קווי העסקים,

ללקוחות המסווגים כ"פגומים". החישוב נעשה בהתאם למאפייני החוב, ההערכה בדבר תזרימי המזומנים העתידיים המתבסס על מצבו העסקי ויכולתו של הלקוח להמשיך ולפעול, הסביבה העסקית בה הוא פועל, מידת עמידתו בהתחייבויותיו, בשילוב עם ניסיון העבר והערכה ריאלית של הביטחונות ויכולת מימושם, וכל זאת בערך מהוון של התקבולים המהווים והשווי ההוון המהוון של מימוש הביטחונות, על פי שיקול דעת הנהלת הבנק. היחידות לניהול סיכונים אשראי בחטיבה העסקית ובחטיבה המסחרית וענף אשראי מסחרי בחטיבה הבנקאית מאשרות את בחינת נאותות ההפרשה. כמו כן נבחן כושר שירות החוב של לקוחות המסווגים בסמלי חוב אחרים (חוב בהשגחה מיוחדת וחוב נחות).

התהליך המתואר של סיווג חובות ואמידת ההפסדים הפוטנציאליים בתיק האשראי נסמך על טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין 314 "הערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות" ונכרך בהערכות סובייקטיביות בכל הקשור לסיווג החוב כבעייתי ולגורמים המשמשים לחישוב ההפרשות. להערכות ולאומדנים עשויה להיות השפעה מהותית על גובה ההפרשה להפסדי אשראי.

אחת לרביע מתקיים דיון בוועדת חובות מסופקים של הבנק בראשות המנכ"ל הראשי, בהפרשות הנדרשות לרביע וכן בהמלצות לסיווג חובות בעייתיים. בדיון מוצגות ההמלצות להפרשה הרבעונית הנדרשת ברמת לקוח מעל 2 מיליון ש"ח. כמו כן, במסגרת הדיון בדוחות הכספיים, מתקיימים בוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של הדירקטוריון דיונים בהפרשות להפסדי אשראי ובסיווג חובות בעייתיים, כדי לאשר את סכומי ההפרשות. כחומר רקע לדיון עומדים בפני הדירקטורים נתוני החובות והביטחונות של הלקוחות העיקריים לגביהם נדרשת הפרשה וכן סכומי ההפרשות המוצעים על ידי ההנהלה.

תהליך הבקרה מסתיים בהחלטות על סיווג או ביצוע הפרשה ודיווח לחשבונאות /ענף מאזן הבנק וענף רווח והפסד.

ההפרשות הפרטניות בגין הלוואות לדיור שניתנו על ידי בלמ"ש ולאומי, נקבעות בעיקר כשיעורים מהחוב בהתאם לעומק הפיגור. שיעורים אלה נקבעו בהוראות המפקח על הבנקים.

ההפרשות בחברות מאוחדות בארץ מתבצעות על פי ההליכים המקובלים בבנק ועל פי הוראות בנק ישראל לגבי תאגידים בנקאיים.

ההפרשות בחברות מאוחדות בחו"ל נקבעות על ידי הגורמים המוסמכים בהן, זאת בהתאם למקובל במדינות פעילותן, ולהוראות רשויות הפיקוח המקומית.

מכשירים נגזרים

בהתאם להוראות הדיווח הכספי של המפקח על הבנקים, הבנק מיישם את הוראות התקנים 133, 138, ו-149 FAS על תיקוניהם, בכל הקשור לטיפול ולהצגה של מכשירים נגזרים. על פי ההוראות השווי של המכשירים הנגזרים הנסחרים בשוק פעיל נקבע על פי מחיר שוק.

מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל משוערכים על פי מודלים מקובלים. המודלים וסבירות התוצאות נבחנים באופן שוטף על פי נהלי בקרה קיימים. חישוב השווי ההוון מתבסס על תשואות של נכסי הבסיס של מכשירים אלה, וכן פרמטרים נוספים כגון: סטיות תקן, תקופות הזמן עד לפדיון, מרווחי סיכון ושערי חליפין.

במקרים לא רבים בהם אין בבנק מודל מתמטי לשיעור מכשירים נגזרים, השווי ההוון נקבע על פי ציטוטי מחירים המתקבלים מגורמים הסוחרים במכשירים אלה. על אף שהציטוט מתקבל מברוקרים אמנים שהבנק בחר לעבוד עמם, אין ודאות שהמחיר שצוטט משקף את המחיר שיתקבל בפועל לעיסקה בכל סכום שהוא, ובפרט לעיסקה בסכום גדול. מכשירים נגזרים ששוויים ההוון, ליום 31 בדצמבר 2011, נקבע לפי ציטוט מהווים כ-0.38% מסך כל המכשירים הנגזרים, וכ-0.01% מנכסי הבנק.

לפרטים נוספים לגבי קביעת שווי הוון החל משנת 2011 ראה באור 1(ז).

ניירות ערך

ניירות ערך, למעט אגרות חוב מוחזקות לפדיון, מוצגים במאזן לפי שווי הוגן. מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות לפי עלות.

השווי ההוגן של ניירות ערך ישראלים מתבסס בעיקרו על מחירים מצוטטים מהבורסה לניירות ערך בתל אביב ובניירות ערך זרים על מחירים המתקבלים ממקורות חיצוניים. רובו של התיק מחושב מידי חודש על ידי מוסד בינלאומי מוכר שעיסוקו בחישוב שווי הוגן של נכסים פיננסיים לצורך גילוי השווי בדוחות כספיים. מוסד זה הוא בלתי תלוי בגופים המנפיקים ובלתי תלוי בגופים המשווקים. החישוב מתבסס בעיקרו על מחירי עסקות בשווקים פעילים ועל שיערוך עסקות דומות. החישוב משקף את המחיר שקונה מרצון בשוק ישלם עבור ניירות ערך על בסיס מידע שוטף הנצפה בשוק. מכיוון שרק חלק קטן מניירות הערך נסחרים בעולם בתדירות יומית, המוסד משתמש בשיטות הערכה כמפורט בעמוד 118. בתיק ניירות ערך מגובי הנכסים מסוג CLO, בהעדר שוק פעיל, נקבע השווי ההוגן באמצעות מודל המתבסס על תזרים מזומנים, המקובל לשערוך מוצרים אלה. בניירות ערך שהם אגרות חוב שאינן סחירות של חברות בישראל נקבע השווי ההוגן על ידי הערכת שווי עצמאית המתבססת על השווי שקובעת חברת מרווח הוגן. בהתאם לכך נקבע בניירות בודדים ערך נמוך מהמחיר על פי חברת "מרווח הוגן".

לגבי ניירות ערך ששוויים נקבע על פי ציטוטים וכן לגבי אלו ששוויים נקבע על פי השער בבורסה (ראה גם לגבי מכשירים נגזרים) השווי ההוגן אינו משקף בהכרח את המחיר שיתקבל בפועל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

פרטים נוספים ראה בעמוד 118 לדוח.
לפרטים נוספים לגבי קביעת שווי הוגן החל משנת 2011 ראה באור 1 (ז).

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך של ניירות הערך שאינה בעלת אופי זמני. הבחינה מתבצעת בהתקיים סממנים אשר יש בהם כדי להצביע על האפשרות שערכם של ניירות הערך נפגם. הקריטריונים לקביעה באם ירידת הערך הינה בעלת אופי שאינו זמני מתבססים על השיקולים והמבחנים כדלהלן:

- כוונה ויכולת להחזיק את נייר הערך עד להשבה החזויה של מלוא העלות.
- הנכסים והביטחונות המגבים את נייר הערך.
- שיעור ירידת הערך מסך עלות נייר הערך.
- משך התקופה בה השווי ההוגן של הנייר נמוך מעלותו.
- הערכת כושר החזר.
- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.

מדיניות הבנק היא להכיר בירידת ערך של נייר ערך כבעלת אופי אחר מאשר אופי זמני, לכל הפחות בגין ירידת ערך של כל נייר ערך המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

1. נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור.
2. נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור, הבנק מתכוון למכור אותו, בתוך פרק זמן קצר.

3. אגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי התאגיד הבנקאי לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח. ירידת דירוג מתחת ל-BBB מינוס בלבד נחשבת לירידת דירוג משמעותית לצורך סעיף זה.

4. אגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית.

5. אגרת חוב אשר לגביה חל כשל אשראי שלא תוקן תוך פרק זמן סביר.

6. נייר ערך אשר השווי ההוגן שלו נמוך מהשווי בו נרכש לפרק זמן של לפחות תשעה חודשים לסוף תקופת הדו"ח הכספי, והוא נמוך בשיעור של 35% או יותר מהעלות ובסוף תקופת הדו"ח כמו גם במועד הסמוך לפרסום הדוח (לגבי אגרת חוב - העלות המופחתת). לעניין זה מתאפשרת חריגה אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות מוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני. הראיות האובייקטיביות והגורמים הרלבנטיים כוללים פרמטרים כגון: עליית שווי לאחר מועד הדוח הכספי, דירוג אשראי גבוה (קבוצה A או מעליה), ניתוח עמידות בתרחישי לחץ על ידי גורם מקצועי חיצוני או על ידי הבנק, גיבוי ובכלל זה השקעה ממשלתית ישירה בהון לצורך הבטחת האיתנות של הבנק המנפיק (להלן: "ירידת ערך משמעותית").

עקרונות אלו תואמים את ההנחיה שהוציא המפקח על הבנקים. ההגדרות של "ירידת דירוג משמעותית" ו-"ירידת ערך משמעותית" נקבעו על ידי הבנק.

התחייבויות לזכויות עובדים

הסכומים של ההתחייבויות לפנסיה ולמענק יובל מחושבים על פי מודלים אקטואריים תוך כדי שימוש בשיעור הויון של 4% שנקבע על ידי המפקח על הבנקים ובהתחשב בתחזית עליית השכר הריאלית על סמך נסיון העבר שמשתנה בהתאם לגיל העובד. שיעורי העלייה נעים בין 0.8% ל-7.2%. שינוי של 0.5% בשיעור ההיוון של ההתחייבויות הנ"ל יגרום לגידול/קיטון בסך 853 מיליון ש"ח בסך ההתחייבויות, שינוי של 0.25% בעליית השכר יגרום לגידול/קיטון בסך כ-171 מיליון ש"ח בסך ההתחייבויות, ושינוי של 10.0% בתוחלת החיים יגרום לגידול בסך כ-210 מיליון ש"ח בסך ההתחייבויות.

המודלים האקטואריים כוללים הנחות לגבי: לוחות תמותה, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה, שיעורי עזיבה עם תנאים מועדפים, שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכת כספי פיצויים ותגמולים וכד'. על אף שהפרמטרים נקבעו בזהירות ובמקצועיות ראויה, שינוי בכל אחד מהפרמטרים האקטואריים או בכמה מהם ו/או בשיעור ההיוון ו/או בשיעור עליית השכר יביא לשינוי בגובה ההתחייבויות של הבנק.

בשנת 2011 נבחנו מחדש הפרמטרים האקטואריים השונים וזאת במסגרת ההוראה דלהלן של בנק ישראל. בבדיקה לא נתגלו שינויים מהותיים בפרמטרים האקטואריים השונים, וההשפעה על סך כל ההתחייבות לא היתה מהותית.

בק"ע ההשפעה של עזיבה בתנאים מועדפים ראה להלן בעמוד 88.

השינויים האקטואריים, הנובעים בין משינוי פרמטרים אקטואריים ובין משינוי בתשואות היעודות המשמשות לכיסוי ההתחייבויות נרשמים לרווח והפסד. לעומת זאת בחברות הבנות בארה"ב ובבריטניה הם נרשמים לקרן ההון וזאת בהתאם לכללי החשבונאות במדינות אלה. לצורך הדוח המאוחד הפעולה מבוטלת וההפרשים האקטואריים שנרשמו לקרן ההון מועברים לרווח והפסד.

בפברואר 2007 פירסם האקטואר הראשי של אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר חוזרים נוספים לקרנות הפנסיה ולחברות הביטוח שתחולתם לדוחות הכספיים ל-31 בדצמבר 2006, לפיהם יש להעריך את העתודות לפנסיה וביטוח חיים על סמך לוחות תמותה הני"ל.

הבנק אימץ את הלוחות הני"ל, תוך התאמתם לניסיון העבר של הפנסיונרים של הבנק.

הערכת האקטואר של זכויות העובדים נמצאת באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך וכתובתו: www.magna.isa.gov.il

הנחיות והבהרות בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים

ביום 27 במרס 2011 פורסמו הנחיות של הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים. ההנחיות קובעות מספר הבהרות בנוגע להערכת התחייבות בגין זכויות עובדים והנחיות בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים תוך דרישה לשיתוף אקטואר מוסמך, זיהוי ומיון התחייבויות בגין זכויות עובדים, קיום בקורות פנימיות לצורך הסתמכות על הערכת האקטואר ותיקופה וכן דרישות גילוי מסוימות.

ההנחיה קובעת בין היתר, כי תאגיד בנקאי הצופה כי ישלם לעובדיו, בעת עזיבתם, הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון את מספר העובדים הצפויים לעזוב ואת ההטבות שהבנק צופה כי יידרש לשלם בגין הטבות שמעבר לתנאים החוזיים, בפרישה מוקדמת של עובדים. כתוצאה מההנחיה הני"ל, הוערך מחדש הצפי של מספר העובדים שיפרשו בפרישה מוקדמת, במודלים האקטואריים עליהם הבנק מתבסס לצורך חישוב ההתחייבויות שלו בגין פרישה מוקדמת של עובדים ומענקי יובל, וכן נלקחו בחשבון ההטבות מעבר לתנאים החוזיים.

הבנק יישם לראשונה בדוחות הכספיים לרביע השני של 2011 את ההנחיה הני"ל. ליום 30 ביוני 2011 הוצגו מחדש כל תקופות הדיווח ויתרות הפתיחה תוקנו בהתאם. ההשפעה המצטברת של יישום ההנחיה על יתרת העודפים בהון העצמי ליום 30 ביוני 2011 הסתכמה בסך 549 מיליון ש"ח ברוטו, ו-390 מיליון ש"ח נטו. ההשפעה הני"ל נרשמה כהצגה מחדש של יתרת העודפים ל-31 בדצמבר 2008, והחל מאותו תאריך נרשמו ההשפעות לרווח והפסד של כל תקופה וזאת על ידי הצגה מחדש של הוצאות השכר, הפרשה למיסים והרווח הנקי.

לפרטים נוספים ראה באור 1 יט.2 בדוחות הכספיים להלן.

התחייבויות בגין תביעות משפטיות

בין יתר התחייבויות הבנק קיימות הפרשות בגין תביעות משפטיות שונות נגד הבנק, ביניהן גם בקשות לתביעות ייצוגיות. ההפרשות נקבעו באופן שמרני על פי הערכת ההנהלה ומבוססות על חוות דעת משפטיות.

אחת לרביע נערך דיון בועדת ההפרשות של הבנק בראשות המנכ"ל הראשי וכן בועדה של הדיקטוריון לבחינת הדוחות הכספיים, לגבי הפרשות בגין תביעות מעל סכום מסוים שהוגשו נגד הבנק.

לצורך הערכת הסיכונים בהליכים משפטיים המוגשים כנגד הבנק מתבססת הנהלת הבנק על חוות דעתם של היועצים המשפטיים החיצוניים המייצגים את הבנק בתביעות אלו.

חוות דעת אלו ניתנו על ידי היועצים המשפטיים החיצוניים על פי מיטב שיקול דעתם, על יסוד העובדות המוצגות להם על ידי הבנק ועל יסוד המצב המשפטי (הדין והפסיקה) כפי שהם ידועים במועד ההערכה, והנתונים, לא פעם, לפרשנות ולטיעונים אפשריים סותרים.

הערכת הסיכונים לאישור תובענות ייצוגיות כרוכה בקושי רב עוד יותר שכן מדובר בתחום אשר ההלכות המשפטיות בו, גם בנושאים עקרוניים ומרכזיים, מצויות עדיין בהתהוות וטרם גובשו במלואן. כמו כן ישנן תביעות בהן, בשל השלב בו מצוי ההליך, אין ביכולתם של היועצים המשפטיים להעריך ולו גם במגבלות האמורות את הסיכון הכרוך בהן.

לאור האמור לעיל, יתכן שתוצאות התביעות בפועל תהיינה שונות מההפרשות שנעשו.

בנינים וציוד

בניני הבנק וציוד מוצגים בדוחות הכספיים לפי: עלות בניכוי פחת שנצבר והפרשה לירידת ערך.

בנינים המוצעים למכירה מוצגים לפי עלותם או שווי מימוש כפי שנקבע על ידי שמאים - הנמוך משניהם. גובה ההפרשה לירידת ערך מושפע משינויים בהערכת הנכס.

הפחת מחושב מהעלות, בהתאם לתקופת השימוש המשוערת, לפי שיטת הקו הישר. עלויות ישירות בקשר עם פיתוח תוכנות מחשב לשימוש עצמי (כפי שהוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי מספר 38 "נכסים בלתי מוחשיים") מהוות להשקעות בציוד לאחר סיום שלב התכנון ההתחלתי של הפרויקט ומופחתות ממועד הפעלתן בהתאם להערכת משך השימוש בהן.

הנהלת הבנק בוחנת מעת לעת את הצורך בהפרשות לירידת ערך של הנכסים שבבעלות הבנק. המבחן לירידת ערך הנכסים נעשה על ידי השוואת עלות הנכס בספרים לשווי בר השבה שלו. שווי בר השבה הינו הגבוה מבין מחיר המימוש של הנכס לבין שווי השימוש שלו (שהינו הערך הנוכחי לאומדן תזרימי מזומנים העתידיים הצפויים מהשימוש בנכס).

מסים על הכנסה

הבנק מיישם את תקן חשבונאות מספר 19, "מסים על הכנסה" (להלן - התקן). התקן קובע את כללי ההכרה, המדידה, ההצגה והגילוי לגבי מסים על הכנסה ומסים נדחים בדוחות הכספיים. בין היתר קובע התקן כי יש להכיר בהתחייבות מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים החייבים במס וכן יש להכיר בנכס מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים הניתנים לניכוי, הפסדים לצורכי מס והטבות מס שטרם נוצלו, במידה שצפוי שתהיה הכנסה חייבת שכנגדה ניתן יהיה לנצלם, למעט מספר מצומצם של חריגים.

בנושאים מסוימים המתייחסים לטיפול החשבונאי במסים על הכנסה, לרבות בנושא הכרה בנכס מס נדחה בגין הפסדים להעברה והפרשי עיתוי, קיימות בהוראות המפקח על הבנקים מגבלות נוספות החלות על הבנק.

הנושאים העיקריים בגינם לא נרשמו מסים נדחים הם כדלקמן:

- סכומי ההתאמה לשינויים בכח הקניה של השקל המתייחסים בעיקר למבנים על פי הכללים שנקבעו על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בתקן 19, ראה באור 26(ז).
- רווחים מהשקעות בחברות מוחזקות שבכוונת הבנק להחזיק ולא לממשן.
- הטבת מס לקבל בגין הפרשים זמניים כאשר אפשרות מימוש ההטבה בתקופה הנראית לעין מוטלת בספק.

המסים הנדחים מחושבים בהתאם לשיעורי המס הצפויים לחול בעת הניצול או בעת מימוש ההטבות בהתבסס על שיעורי המס אשר נחקקו, או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך המאזן.

יישום עתידי של תקני דיווח כספי בינלאומיים - IFRS

בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות 29 "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים ("התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי התקן.

האמור אינו חל עדיין על תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי אשר דוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בחודש יוני 2009 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" אשר קובע אופן האימוץ של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי.

בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בהתאם לתקני ה-IFRS הינו כלהלן:

1. בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - החל מיום 1 בינואר 2011.

2. בנושאים בליבת העסק הבנקאי - החל מיום 1 בינואר 2013, אולם טרם נתקבלה החלטה סופית של המפקח על הבנקים בנושא זה. ההחלטה הסופית תקבע בהתחשב בלוח הזמנים שיקבע בארה"ב ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית.

התקנים שאומצו על ידי המפקח על הבנקים ותחולתם החל מ-1 בינואר 2011 הינם כדלהלן:

תקן דיווח	הנושא	מידת ההשפעה
IAS 8	מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות - מטרת התקן הינה לקבוע את הקריטריונים לבחירה ושינוי של מדיניות חשבונאית ואת הטיפול והגילוי לגביהם.	אין השפעה מהותית
IAS21	השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ - מטרת התקן היא לקבוע כיצד על חברות לכלול עסקות במטבע חוץ ופעילות חוץ בדוח הכספי ואת אופן התרגום למטבע ההצגה בדוח הכספי.	אין השפעה בשנת 2011
IAS33	רווח למניה - מטרת התקן היא לקבוע עקרונות לחישוב והצגת רווח למניה, כדי לשפר את יכולת ההשוואה בין התקופות ובין החברות.	אין השפעה מהותית
IFRS2	תשלום מבוסס מניות - מטרת התקן היא לקבוע את הדיווח הכספי שעל חברות שמתקשרות בעסקת תשלום מבוסס מניות ובמיוחד בעסקאות שבהן מוענקות אופציות לעובדים.	אין השפעה מהותית
IAS29	דיווח כספי בכלכלות היפר-אינפלציוניות - התקן קובע את אופן הדיווח של חברות שמטבע הפעילות שלהן הוא מטבע של כלכלה היפר אינפלציונית.	אין השפעה מהותית
IAS34	דיווח כספי לתקופות ביניים - התקן קובע על מי חלה חובת פרסום דוח כספי ביניים.	אין השפעה מהותית
IFRS3	צירופי עסקים - מטרת התקן היא לשפר את הרלוונטיות המהימנות ויכולת ההשוואה של המידע שחברות מדווחות מספקות בדוח הכספי לגבי צירוף עסקים והשפעותיו.	אין השפעה מהותית

תקן דיווח	הנושא	מידת השפעה
IAS27	דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים - התקן קובע את התנאים לעריכת דוחות מאוחדות ואת אופן הצגתם.	אין השפעה מהותית
IAS28	השקעות בחברות כלולות - תקן זה קובע את הטיפול החשבונאי בהשקעות בחברות כלולות ומפרט את התנאים ליישום ואת הנהלים של שיטת השווי המאזני.	אין השפעה מהותית
IAS36	ירידת ערך נכסים - המטרה לקבוע נהלים שעל חברה ליישם כדי להבטיח שנכסיה לא יוצגו בסכום העולה על הסכום בר ההשבה שלהם וכן הנחיות לגבי ההכרה בהפסד מירידת הערך הנ"ל.	אין השפעה מהותית
IAS17	חכירות - מטרת התקן היא לקבוע עבור חוכרים ומחכירים את המדיניות החשבונאית המתאימה שתיושם ואת הגילוי הנאות שינתן בהתייחס לחכירות.	אין השפעה מהותית
IAS16	רכוש קבוע - מטרת התקן היא לקבוע את הטיפול החשבונאי ברכוש קבוע, כך שהמשתמשים יוכלו לקבל מידע לגבי הרכוש הקבוע בחברה.	אין השפעה מהותית
IAS40	נדל"ן להשקעה - מטרת תקן זה היא לקבוע את הטיפול החשבונאי בנדל"ן להשקעה ואת דרישות הגילוי הקשורות.	אין השפעה מהותית
IFRS5	נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו - מטרת תקן זה היא לקבוע את הטיפול החשבונאי בנכסים המוחזקים למכירה ואת ההצגה והגילוי של פעילויות שהופסקו. הנכסים הנ"ל יוצגו על פי הנמוך מבין הערך בספרים לשווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה.	אין השפעה מהותית
IAS10	אירועים לאחר תאריך המאזן - מטרת התקן הינה לקבוע מתי על החברה לבצע תאום בדוחותיה הכספיים בגין אירועים לאחר תאריך המאזן וכן את הגילויים הנדרשים. במידה והנחת העסק החי אינה ראויה החברה לא תערך את דוחותיה על בסיס הנחת העסק החי.	אין השפעה מהותית
IAS20	הטיפול החשבונאי במענקים ממשלתיים וגילוי לגבי סיוע ממשלתי - תקן זה מיושם בטיפול החשבונאי במענקים וסיוע ממשלתיים והגילוי בגינם.	אין השפעה מהותית
IAS31	זכויות בעסקאות משותפות - קובע את הטיפול החשבונאי בזכויות בעסקאות משותפות ובדיווח על נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות של עסקה משותפת בדוח הכספי.	אין השפעה מהותית
IAS38	נכסים בלתי מוחשיים - מטרת התקן הינה לקבוע הטיפול החשבונאי בנכסים בלתי מוחשיים שאינם מטופלים במפורש בתקן אחר. התקן דורש להכיר בנכס בלתי מוחשי רק אם מתקיימים קריטריונים מוגדרים.	אין השפעה מהותית

לפרטים נוספים בקשר למדיניות החשבונאית וליישום התקנים ראה בבאור 1 לדוחות הכספיים.

הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הוא הגורם המופקד על בקרת העל בבנק ועל אישור הדוחות הכספיים של הבנק. כל חברי הדירקטוריון הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

הדירקטוריון הקים מבין חבריו ועדה לבחינת הדוחות הכספיים, שתפקידה לדון בדוחות הכספיים ולהמליץ בפני הדירקטוריון על אישורם.

לפני הבאת הדוחות הכספיים לדיון בועדה לבחינת הדוחות הכספיים, מתקיים דיון בועדת הגילוי בנושא הדוחות הכספיים של הבנק. ועדת הגילוי הינה ועדת הנהלה המורכבת מכל חברי הנהלת הבנק, וכן חברה בוועדה מזכיר הבנק והקבוצה. בדיוני הוועדה משתתפים המבקר הפנימי הראשי ומנהלים בכירים נוספים בבנק. ועדת הגילוי בוחנת, בין השאר, כי המידע בדוחות הכספיים הינו מדויק, מלא ומוצג באופן נאות. (ועדת הגילוי הוקמה כחלק מיישום הוראת הפיקוח על הבנקים המתבססת על סעיף 302 של חוק SOX. ראה "בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי" בעמוד 304 לדוח).

לפני הדיון בדוחות הכספיים במליאת הדירקטוריון מתקיימים דיונים בועדה לבחינת הדוחות הכספיים, בהשתתפות המנכ"ל הראשי, המשנה הבכיר למנכ"ל הראשי, החשבונאי הראשי, המבקר הפנימי הראשי ואחרים.

חומר הרקע הנשלח לחברי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים לקראת הדיונים כולל את פרוטוקול הדיון בועדת הגילוי והחלטותיה, את טיוטת דוח הדירקטוריון, את טיוטת הדוחות הכספיים, מידע בדבר חשיפת הבנק לתביעות משפטיות ותיאור התביעות המשפטיות החדשות וחומר הרקע לדיון בנאותות סיווג הלקוחות הבעייתיים וההפרשות. עוד מקבלים חברי הוועדה פרטים בדבר דרישות גילוי חדשות (ככל שקיימות) החלות על הבנק.

במסגרת הדיונים דנה הוועדה בנאותות ההפרשות והסיווג של החובות הבעייתיים של הבנק, לאחר שהמנכ"ל הראשי מציגה בפני הוועדה את היקפי ההפרשות והסיווגים לחובות בעייתיים ואת השינויים והמגמות בתחום זה ולאחר שמנהלים בכירים אחרים מציגים את היקפי ההפרשות והסיווגים שבאחריותם ומפרטים את הגורמים העיקריים לשינויים בתחומים אלה. נושא התביעות המשפטיות וחשיפת הבנק בגין, מוצג על ידי היועצת המשפטית הראשית של הבנק. נושא ירידת ערך ניירות ערך מוצג על ידי מנהל בכיר מחטיבה לשוקי הון. החשבונאי הראשי מציג בפני הוועדה את הנושאים העיקריים והמהותיים בדוח הדירקטוריון ובדוחות הכספיים, את השינויים במדיניות החשבונאית הקריטית, אם היו כאלה, ואת הנושאים העיקריים שנדונו בועדת הגילוי, והוועדה מקיימת דיון גם בנושאים אלו.

הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים מגישה לדירקטוריון את המלצותיה בקשר עם הדוחות הכספיים. המלצות הוועדה מתייחסות בין היתר (בהתאם לקבוע בתקנות החברות (הוראות ותנאים לענין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010) ("תקנות החברות") להערכות ואומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות; הבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי; שלמות ונאותות הגילוי בדוחות; המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים המהותיים של הבנק; הערכות שווי, לרבות ההנחות והאומדנים שבבסיסן, שעליהם נסמכים נתונים בדוחות הכספיים.

לאחר הדיונים בועדה, מתקיים דיון במליאת הדירקטוריון בטיטה הסופית של הדוחות הכספיים, בהשתתפות המנכ"ל הראשי, החשבונאי הראשי, המבקר הפנימי הראשי, וככל שמדובר באישור הדוחות הכספיים השנתיים - גם כל חברי הנהלה בבנק. כחומר רקע לקראת הדיון מקבלים הדירקטורים את טיוטת הדוחות הכספיים, יחד עם חומר רקע נלווה רחב ובו ניתוחים מעמיקים ומקיפים בדבר פעילויות הבנק בתחומי עיסוקיו השונים.

במסגרת דיון זה סוקרת המנכ"ל הראשי של הבנק את תוצאות הפעילות בקבוצת לאומי והחשבונאי הראשי מציג ומנתח את תוצאות פעילות הקבוצה בארץ ובחוץ לארץ, לרבות תיאור החשיפות לסיכונים והעמידה במגבלות שנקבעו ביחס אליהם. לאחר מכן מקיימת מליאת הדירקטוריון דיון ובהתאם מאשרת את הדוחות הכספיים.

כל דיוני הדירקטוריון, הועדה לבחינת הדוחות הכספיים וועדת הגילוי בנושא הדוחות הכספיים נערכים בהשתתפות נציגי רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק, אשר עומדים לרשות המשתתפים לשאלות ולהבהרות. הדוחות הכספיים מאושרים על ידי הדירקטוריון לאחר שרואי החשבון המבקרים המשותפים הציגו בפני הועדה לבחינת הדוחות הכספיים, וועדת הביקורת של הדירקטוריון, חולשות מהותיות במידה והיו אשר עלו מתהליכי הביקורת שבוצעו, ולאחר שהוצגו בפני הדירקטוריון הצהרת המנכ"ל הראשי והצהרת החשבונאי הראשי בדבר הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק בדוח הכספי.

הרכב הועדה לבחינת הדוחות הכספיים עומד בנדרש על פי תקנות חוק החברות. בוועדה חברים שבעה דירקטורים, ובכלל זה דירקטור חיצוני אחד, על פי חוק החברות, המכהן בבנק והמשמש כיו"ר הועדה. שלושה חברי ועדה נוספים הינם דירקטורים חיצוניים, על פי הקבוע בהוראות הפיקוח על הבנקים, וכל הדירקטורים החיצוניים הנ"ל (הן על פי חוק החברות והן על פי הוראות הפיקוח על הבנקים) הם דירקטורים בלתי תלויים. כמו כן, כל חברי הועדה הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

מדיניות הגילוי

בהתאם להוראות בנק ישראל, דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של הוראות באזל 2, מחייבות את הבנק לקבוע מדיניות גילוי. על המדיניות להתייחס לגישת התאגיד הבנקאי לקביעה איזה גילוי יינתן לרבות לבקורות הפנימיות על התהליך.

לאומי קבע מדיניות גילוי, אשר אושרה על ידי הדירקטוריון.

מדיניות הגילוי מבוססת על הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והוראות רשות ניירות ערך שאומצו על ידי המפקח על הבנקים.

על פי מדיניות הגילוי האמורה, לאומי ישאף לתת בדוחותיו כל מידע מהותי הנדרש להבנת תוצאות פעולותיו, אשר יובא באופן ברור ומפורט.

המידע הניתן בדוח הדירקטוריון ערוך על פי הוראות הדיווח לציבור, ובפרט על פי "הוראות שעה בדבר תיאור עסקי תאגיד בנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון". על פי ההוראה יש לכלול בדוח הדירקטוריון מידע בדבר עסקי הבנק, מגזרי הפעילות בהם הוא פועל, הסביבה הכללית בה הוא פועל והשפעתה על הבנק, מבנה השליטה בבנק ומבנהו הארגוני, הליכים משפטיים, הסכמים מהותיים, ומידע מפורט בנושאים נוספים.

לגבי מידע שניתן לתת לגביו כימות כספי, ניתנים נתונים כמותיים, ולגבי מידע אחר, ניתן מידע איכותי.

העקרון הכללי אשר לפיו ניתן מידע בדוח הוא עקרון המהותיות. עסקי הבנק ופעילויותיו נבחנים על פי היקפם ומהותם, ובתום הבחינה ניתן גילוי לגבי נושאים בעלי היקף כספי מהותי ביחס לרווח השנתי של הבנק, לסך נכסיו או להונו העצמי. כמו כן ניתן גילוי לנושאים בעלי היבטים ציבוריים או בעלי רגישות מיוחדת, כגון נושאים הקשורים למבנה הבנק, לניהולו, לחקיקה שיש לה השפעה על הבנק ועוד.

לצורך קיום מדיניות זו מובא כל נושא מהותי לדיון בפני ועדת הגילוי, (ראה לעיל בפרק הליך אישור הדוחות הכספיים), אשר היא זו שמחליטה בכל מקרה של ספק האם לתת את הגילוי הנדרש. פרוטוקול של ועדת הגילוי מועבר לעיון חברי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של הדירקטוריון.

כמו כן ראה להלן בעמוד 304 "בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי".

ד. תיאור עסקי הקבוצה לפי מגזרים ותחומי פעילות

התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למס⁽¹⁾

הרווח הנקי של קבוצת לאומי הסתכם בשנת 2011 בסך 1,891 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח של 2,334 מיליון ש"ח בשנת 2010 - ירידה בשיעור של 19.0%. הרווח מפעולות רגילות הסתכם בשנת 2011 בסך של 1,889 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 2,151 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה של 12.2%.

להלן השינויים העיקריים ברווח הנקי של הקבוצה בשנת 2011:

	2011	2010	שינוי
	במיליוני ש"ח		באחוזים
הרווח הנקי	1,891	2,334	(19.0)
הרווח הנקי מפעולות רגילות	1,889	2,151	(12.2)

הקיטון ברווח הנקי בשנת 2011 לעומת 2010 מוסבר בעיקר מהגורמים הבאים*:

1. גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 150 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.
2. קיטון בהכנסות התפעוליות והאחרות בסך 375 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.
3. גידול בהוצאות התפעוליות והאחרות (כולל שכר) בסך 396 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.
4. קיטון בחלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות בסך 272 מיליון ש"ח, נטו.
5. קיטון ברווח מפעולות בלתי רגילות בסך 181 מיליון ש"ח נטו, כתוצאה ממכירת חברת פז בשנת 2010.

* לפני חלקם של בעלי מניות חיצוניים.

מאידך הגורמים דלהלן קיזזו חלקית את הירידה הנ"ל:

1. גידול ברווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 117 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.
2. קיטון בשיעור המס האפקטיבי ב-22 נקודות האחוז כמוסבר בעמוד 89 בסעיף הפרשה למס. הקיטון בהפרשה למס הסתכם בסך 821 מיליון ש"ח.

⁽¹⁾ הדוחות הכספיים נערכו בערכים מדווחים. מדד המחירים לצרכן הידוע, עלה בשנת 2011 ב-2.6%. השקל פוחת נומינלית לעומת הדולר האמריקאי ב-7.7%, ולעומת האירו ב-4.2%. השער היציג של הדולר ב-31 בדצמבר 2011 היה 3.821 ש"ח.

פרטים נוספים ראה באור 1(ה) לדוחות הכספיים.

את הרביעי הרביעי של השנה סיימה הקבוצה ברווח נקי בסך של 618 מיליון ש"ח לעומת רווח נקי בסך 496 מיליון ש"ח ברביעי הרביעי בשנת 2010, גידול של 24.6%.

להלן הגורמים העיקריים לגידול של 122 מיליון ש"ח ברווח הנקי ברביעי הרביעי לעומת התקופה המקבילה אשתקד:

1. הכנסה בסעיף המיסים בסך 246 מיליון ש"ח, כתוצאה משינוי במיסים נדחים.
2. קיטון בהוצאות התפעוליות והאחרות בסך 173 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.

מאידך הגורמים להלן קיזוז חלקית את העלייה הנ"ל:

1. קיטון ברווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 173 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.
2. גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 173 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.
3. קיטון בהכנסות התפעוליות והאחרות בסך 175 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.
4. קיטון בחלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות בסך 158 מיליון ש"ח, נטו.

לפרטים נוספים ראה להלן בעמודים 91 ובתוספת ח' בסקירת ההנהלה.

הרווח מפעולות מימון לפני הוצאות להפסדי אשראי של קבוצת לאומי הסתכם בשנת 2011 ב-7,550 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,433 מיליון ש"ח בשנת 2010 - עלייה של 1.6%. הרווח מפעולות מימון לפני הוצאות להפסדי אשראי בבנק הסתכם ב-5,322 מיליון ש"ח בשנת 2011 בהשוואה ל-5,826 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה של 8.7%.

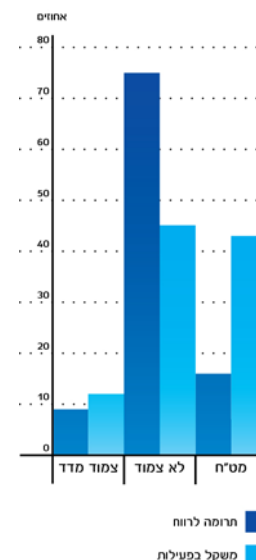
השינוי ברווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי בקבוצה נובעת בעיקר מ:

	2011	2010	השינוי	השינוי
			במיליוני ש"ח	ב-%
פעילות שוטפת	7,493	6,564	929	14.2
גביית ריבית בגין הפסדי אשראי (1)	29	565	(536)	-
השפעה חובות שאינם נושאים הכנסה	(349)	(189)	(160)	84.4
הפרשי שער בגין מימון מניות שנזקפו בהכנסות תפעוליות או בקרן הון	(38)	20	(58)	-
רווחים מאג"ח זמינות למכירה, נטו	265	262	(3)	(1.1)
רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הון של אג"ח למסחר, נטו	78	147	(69)	(46.9)
הכנסות (עלויות) מימון בק"ע חיסוי השקעות בחו"ל (2)	(132)	130	(262)	-
התאמות לשווי הון של מכשירים נגזרים	58	(119)	177	-
השפעת המדד הידוע	146	53	93	+
סך הכל (1)	7,550	7,433	117	1.6

(1) החל מהרביעי הראשון של 2011 נרשמות הגביות תחילה כהקטנה בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי, לעומת העבר שתחילה נרשמו בהכנסות מימוניות. בנטרול הסעיף הנ"ל היתה עלייה של 653 מיליון ש"ח (9.5%) לעומת הרווח מפעולות מימון ב-2010.

(2) עלות חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי השער על ההשקעות בחו"ל לעומת הפרשי שער על מקורות המימון, הפיצוי לעלות זו מגיע בסעיף המס. ראה גם את ההשפעה בסעיף המס.

משקל המגזרים בפעילות
ותרומתם לרווח בשנת 2011

להלן פרטים נוספים על השינוי ברווח המימוני:

1. פער הריבית כולל נגזרים ירד ב-22 נקודות האחוז. סך הכל השפעת המחיר היתה שלילית וגרעה כ-120 מיליון ש"ח מהרווח המימוני, בעיקר במגזר המט"ח.

2. מאידך, הגידול בהיקף הפעילות בשיעור של כ-7.9% תרם לגידול של כ-729 מיליון ש"ח. בעיקר במגזר השקלי הלא צמוד בו גדל היקף הפעילות ב-14.4%.

לפירוט נוסף ראה בסקירת ההנהלה תוספת ג' ובבאור 20 בדוח הכספי.
בקשר עם השינויים ברווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרים ראה באור 28 (א) לדוחות הכספיים ובנספח ג' בסקירת ההנהלה.
לשינויים ברווח המימוני לפי רבעונים ראה להלן בהתפתחות הסעיפים העיקריים ברווח מפעולות מימון עמוד 91.

להלן התפתחות הרווח המימוני לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	2010	2011	השינוי
המגזר	במיליוני ש"ח		ב-%
משקי בית	2,217	2,621	18.2
עסקים קטנים	906	946	4.4
בנקאות עסקית	2,068	1,759	(14.9)
בנקאות מסחרית	1,470	1,533	4.3
בנקאות פרטית	407	441	8.4
ניהול פיננסי שוקי הון	355	236	(33.5)
אחר	10	14	40.0
סך הכל	7,433	7,550	1.6

להלן משקל מגזרי ההצמדה בפעילות ותרומתם לרווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי:

השינויים ברווח המימוני		2010	2011		
היקף הפעילות	היקף תרומה לרווח*	הפעילות	תרומה לרווח*	השינוי	השינוי
ב-%	ב-%	ב-%	ב-%	ב-%	ב-%
מטבע ישראלי:					
45	64	43	55	4,051	608
12	8	12	1	96	95
מטבע חוץ כולל צמוד					
43	14	45	23	1,682	26
100	6,438	100		5,829	729
אופציות ומכשירים					
2	154	1	86		
5	399	5	384		
הכנסות (הוצאות)					
7	559	15	1,134		
100	7,550	100	7,433		

* כולל הכנסות/הוצאות מימון מפעילות בנגזרים.

** הרווחים הנייל הינם כיסוי להפסדים במגזרי ההצמדה השונים.

הירידה ברווח במגזר המט"ח נובעת מפיחות בשקל ביחס לרב המטבעות, דבר שהשפיע על הוצאה מימונית עקב עודף התחייבויות כספיות במגזר זה.

היחס של הרווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי לבין היתרה הממוצעת של הנכסים המאזניים הכספיים המניבים היה 2.38% ב-2011 לעומת 2.43% ב-2010.

פער הריבית הכולל (ללא עיסקאות במכשירים נגזרים) בשנת 2011 הוא 1.36% לעומת 2.58% בשנת 2010 (בבנק - 1.10% בשנת 2011 לעומת 2.46% בשנת 2010). פער הריבית, הכולל עיסקאות במכשירים נגזרים הוא 1.00% לעומת 1.22% בשנת 2010 (בבנק 0.78% לעומת 1.02% בשנת 2010).

פער הריבית הכולל נגזרים, בשנת 2011 הושפע בין השאר מהסיבות כלהלן:

1. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים החל משנת 2011 פער הריבית על אשראי לציבור מחושב על יתרות ממוצעות לפני הוצאה להפסדי אשראי לעומת שנים קודמות שהיתרה הממוצעת חושבה על יתרות האשראי נטו.
2. השינוי בריבית של בנק ישראל שיפר את פער הריבית ללא נגזרים בעיקר במגזר השקלי הלא צמוד.
3. הקיטון בפער הריבית הכולל, הושפע בין היתר מהפרשי שער כולל בגין חיסוי ההשקעות בחו"ל ומגידול בשיעור הפעילות בנגזרים מסך כל הנכסים.
4. גורמי התחרות במערכת תרמו לקיצוץ חלק מהעלייה בפער הריבית מהגורמים דלעיל.

פרטים נוספים על שיעורי הכנסה והוצאה לפי המגזרים השונים - ראה בתוספת ג' בסקירת ההנהלה.

עמלות מעסקי מימון הסתכמו בשנת 2011 ב-399 מיליון ש"ח לעומת 384 מיליון ש"ח בשנת 2010, גידול בשיעור של 3.9%. עמלות אלו כוללות בעיקר את ההכנסות מהפעילות החוץ-מאזנית, כמו ערבויות למתן אשראי, ערבויות לרוכשי דירות, ערבויות אחרות וכן עמלות מפעילות סחר חוץ.

הכנסות והוצאות מימון אחרות כוללות בעיקר רווחים/הפסדים ממכירת אגרות חוב, והתאמת אגרות חוב למסחר לשווי הוגן או לשווי שוק, הכנסות מעמלות פירעון מוקדם על אשראים, גביית ריבית בגין חובות מסופקים משנים קודמות והפחתות הפרשות לריבית. ההכנסות נטו מפעילויות אלו הסתכמו בשנת 2011 ב-559 מיליון ש"ח, לעומת הכנסות בסך של 1,134 מיליון ש"ח בשנת 2010.

להלן עיקרי השינויים בהכנסות והוצאות מימון אחרות:

השינוי	2010	2011	
ב-%	במיליוני ש"ח		
16.2	271	315	רווח ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה
-	(9)	(50)	הפסדים ממכירה וירידת ערך של אג"ח זמין למכירה
			רווח ממכירת והתאמה לשווי שוק של
(46.9)	147	78	אגרות חוב למסחר
(97.6)	565	13	גביית ריבית במזומן (1)
9.5	147	161	עמלות פרעון מוקדם על אשראים
+	13	42	אחר
(50.7)	1,134	559	סך הכל

לפרטים נוספים ראה באור 20 לדוחות הכספיים.

(1) החל מרביע ראשון של 2011 נרשמות הגביות תחילה כהקטנה בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי, לעומת העבר שתחילה נרשמו בהכנסות מימוניות.

הוצאות בגין הפסדי אשראי של קבוצת לאומי הסתכמו בשנת 2011 בסך 734 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך 584 מיליון ש"ח בשנת 2010, גידול של 150 מיליון ש"ח, ובשיעור של 25.7%. הוצאות בגין הפסדי אשראי בבנק בשנת 2011 הסתכמו ב-600 מיליון ש"ח, לעומת 340 מיליון ש"ח בשנת 2010 גידול של 260 מיליון ש"ח.

העלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2011 נובעת בחלקה משינוי ההוראה בגין חובות פגומים, אשר גרמה לגידול בהפרשה הקבוצתית, המחייבת הפרשה בגין כל תוספת לאשראי מאזני וחוף מאזני, ומהשפעת ירידת שווי שוק של ביטחונות. מאידך, רישום הגביות תחילה כגביות קרן, ולא כגביית ריבית בהכנסות מימון, קיזז חלקית את ההוצאה בגין הפסדי אשראי.

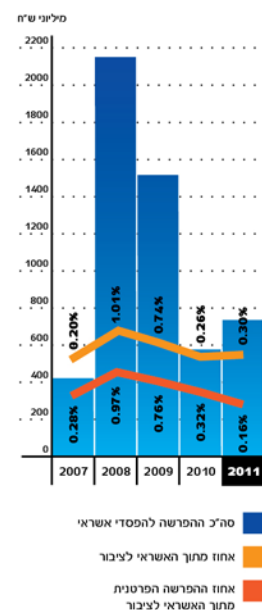
לגבי השינויים בהוראות החדשות בדבר ההוצאה בגין הפסדי אשראי וחובות פגומים ראה עמוד 64 לעיל.

השפעת השינוי במעבר לראשונה לאופן חישוב ההפרשות הנ"ל ליום 31 בדצמבר 2010 נזקפה לסעיף העודפים בהון. ההשפעה הסתכמה בסך 1,319 מיליון ש"ח ברוטו ו-721 מיליון ש"ח נטו לאחר מס.

שיעור ההוצאה הכולל להפסדי אשראי בשנת 2011 היה 0.30% מסך כל האשראי לציבור (במונחים שנתיים), לעומת שיעור של 0.26% ו-0.74% בשנים 2010 ו-2009 בהתאמה. שיעור ההוצאה הכולל להפסדי אשראי ביחס לסיכון האשראי הכולל (מאזני וחוף מאזני) היה 0.20%, ו-0.17% ו-0.48% בהתאמה. שיעור ההוצאה להפסדי אשראי פרטני מהווה 0.16% מסך כל האשראי לציבור, לעומת 0.32% ו-0.76% בשנים 2010 ו-2009 בהתאמה. הירידה בשיעור ההוצאה להפסדי אשראי פרטני נובעת מכך שחלק מההוצאה להפסדי אשראי שבעבר נרשמו כהוצאה ספציפית נרשמים כיום כהפרשה קבוצתית, עקב השינוי בהוראות המפקח על הבנקים בשנת 2011.

כאמור לעיל, החל מיום 1 בינואר 2011 חלות הוראות המפקח על הבנקים בדבר מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. ההוראות הנ"ל מאמצות את ההוראות המקובלות של הרגולטורים בארה"ב. כחלק מההוראה הנ"ל התבטלה ההפרשה הכללית והנוספת ובמקומה מבוצעת הפרשה קבוצתית בגין סיכונים אשראי. ההפרשה הקבוצתית ליום 31 בדצמבר 2011 מסתכמת בסך 2,570 מיליון ש"ח המהווה 0.72% מתוך סך סיכון האשראי הכולל, לעומת 2,396 מיליון ש"ח ליום 1 בינואר 2011 המהווה 0.70% מתוך סך סיכון האשראי הכולל. סך הכל תוספת ההפרשה הקבוצתית מסתכמת ב-1,800 מיליון ש"ח לעומת ההפרשה הנוספת והכללית בסך 770 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2010. התוספת

הפרשה להפסדי אשראי

בהפרשה הקבוצתית ליום 1 בינואר 2011 נזקפה לחובת ההון והשינוי בשנת 2011 נזקף לרווח והפסד.

להלן התפתחות ההוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות עיקריים:

לשנה שנסתיימה ביום		לשנה שנסתיימה ביום		
31 בדצמבר 2010		31 בדצמבר 2011		
במיליוני ש"ח	באחוזים*	במיליוני ש"ח	באחוזים*	
169	0.2	69	0.1	משקי בית
8	0.1	(31)	(0.3)	בנקאות פרטית
147	0.8	89	0.4	עסקים קטנים
(71)	(0.1)	312	0.4	בנקאות עסקית
341	(0.7)	218	0.4	בנקאות מסחרית
(10)	(2.0)	77	7.4	ניהול פיננסי ואחר
584	0.26	734	0.3	סך הכל

* אחוז מסך האשראי לסוף שנה.

להלן התפלגות ההוצאה בגין הפסדי אשראי לפי ענפי משק עיקריים כולל הפרשה קבוצתית:

2011	
במיליוני ש"ח	
(39)	חקלאות
64	תעשייה
436	בינוי ונדל"ן
100	מסחר
(80)	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
20	תחבורה ואחסנה
(19)	תקשורת ושירותי מחשב
250	שירותים פיננסיים
(11)	שירותים עסקיים אחרים
(9)	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
10	אנשים פרטיים - אחר
12	אחרים
734	סך הכל

להלן התפלגות ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים לפי ענפי משק עיקריים*:

2010	
במיליוני ש"ח	
(31)	תעשייה
418	בינוי ונדל"ן
268	מסחר
(34)	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
(53)	תחבורה ואחסנה
(54)	תקשורת ושירותי מחשב
(23)	שירותים פיננסיים
42	שירותים עסקיים אחרים
(46)	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
224	אנשים פרטיים - אחר
10	אחרים
721	סך הכל

* בשנת 2010 הפרשות לחובות מסופקים לפי השיטה הקודמת.

להלן ריכוז ההוצאות בגין הפסדי אשראי*:

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2011	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011	
במיליוני ש"ח		
416	1,133	הפרשה פרטנית במהלך התקופה
(238)	(751)	הקטנת הפרשה פרטנית
178	382	הגדלה נטו, שנזקפה לדוח הרווח וההפסד
207	352	הגדלה שנזקפה לדוח הרווח וההפסד בגין הפרשה קבוצתית
385	734	סך כל הגדלת ההוצאה בגין הפסדי אשראי

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2010	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010	
במיליוני ש"ח		
846	2,318	הפרשה ספציפית במהלך התקופה
(591)	(1,581)	הקטנת הפרשה
(7)	(23)	גביית חובות שנמחקו בעבר
248	714	תוספת נטו, שנזקפה לדוח הרווח וההפסד
(36)	(130)	הקטנה שנזקפה לדוח הרווח וההפסד בגין הפרשה נוספת
212	584	סך כל ההפרשה לחובות מסופקים

* שנת 2010 הפרשות לחובות מסופקים לפי השיטה הקודמת.

להלן התפלגות ההוצאות בגין הפסדי אשראי בקבוצה (הבנק וחברות מאוחדות) שזקפו לדוח הרווח וההפסד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2011	*2010
השינוי		
במיליוני ש"ח		
ב-%		
הבנק	600	340
בנק ערבי ישראלי	6	24
בנק לאומי למשכנתאות	(16)	(42)
לאומי קארד	15	31
בל"ל - ארה"ב	49	124
בל"ל בריטניה	36	22
לאומי רומניה	41	72
לאומי ליסינג והשקעות	3	15
אחרים	-	(2)
סך הכל הוצאה	734	584
	25.7	

* שנת 2010 הפרשות לחובות מסופקים לפי השיטה הקודמת.

להלן שיעורי ההוצאות בגין הפסדי אשראי כאחוז מיתרת האשראי לציבור שעל אחריות הבנק:

2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
ב-%									
המערכת הבנקאית									
בארץ (*)	0.41	0.73	0.71	0.21	0.52	0.69	0.88	1.13	1.36
קבוצת לאומי	0.30	0.26	0.74	0.20	0.51	0.79	0.87	1.09	1.09

(*) נתוני המערכת הבנקאית אינם ידועים במועד פרסום דוח זה.

נכסים שאינם מבצעים^(*), חובות פגומים שצוברים הכנסות ריבית, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר :

(*) חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.

כל היתרות המוצגות בלוח זה מוצגות לפי ההוראות החדשות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. כל היתרות הינן לפני הפרשה להפסדי אשראי.

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
סכומים מדווחים		
במיליוני ש"ח		על בסיס מאוחד
1. נכסים שאינם מבצעים:		
אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית*		
8,876	6,634	שנבדק על בסיס פרטני
6	6	שנבדק על בסיס קבוצתי
-	-	איגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית
19	25	חובות פגומים אחרים שאינם צוברים הכנסות ריבית
8,901	6,665	סך הכל חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית
81	75	נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
8,982	6,740	סך הכל נכסים שאינם מבצעים
2. חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים הכנסות ריבית		
65	156	
3. סיכון אשראי מסחרי בעייתי (1):		
12,734	10,443	סיכון אשראי מאזני בעייתי בגין הציבור
1,800	1,524	סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי בגין הציבור (2)
14,534	11,967	סך הכל סיכון אשראי מסחרי בעייתי בגין הציבור
443	324	סיכון אשראי מאזני בגין אחרים
-	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין אחרים
443	324	סך הכל סיכון אשראי מסחרי בעייתי בגין אחרים
14,977	12,291	סך הכל סיכון אשראי מסחרי בעייתי
4. חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר		
1,109	1,556	מזה: הלוואות לדירוג בגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור
788	655	הלוואות לדירוג בגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור (3)
258	263	איגרות חוב שאינן פגומות בפיגור של 90 ימים או יותר
-	-	אחרים
63	638	

הערה: סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

* יש לציין שלפי השיטה החדשה צבירת ריבית אינה כוללת הפרשי הצמדה מדד/מט"ח על הקרן.

- (1) סיכון אשראי מאזני (אשראי, איגרות חוב, חובות אחרים שהוכרו במאזן ונכסים בגין מכשירים נגזרים) וסיכון אשראי חוץ מאזני שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, למעט סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני בגין אנשים פרטיים.
- (2) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי, לפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי.
- (3) הלוואות לדירוג אשר ההפרשה המזערית בגינן מחושבת לפי עומק הפיגור שנמצאות בפיגור מעל 3 חודשים ועד 6 חודשים, והלוואות לדירוג אחרות, שאינן פגומות, אשר הינן בפיגור של 90 ימים או יותר וההפרשה המזערית בגינן לא מחושבת לפי עומק הפיגור.

להלן פירוט מדדי סיכון האשראי בהתאם להוראות החדשות:

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
באחוזים		
		שיעור יתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסה מיתרת האשראי לציבור
3.9	2.7	
		שיעור יתרת האשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור
0.5	0.6	
		שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
2.4	1.6	
		שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית
60.5	59.7	
		שיעור סיכון האשראי מסחרי בעייתי בגין הציבור מסיכון האשראי כולל בגין ציבור
4.2	3.3	
		שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
0.3	0.3	
		שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור ממוצעת
*	0.9	
		שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור
*	52.2	

* לא ניתן לחשב את היחסים הנ"ל לאור יישום לראשונה של ההוראות החדשות.

סיכום השפעת היישום לראשונה של ההוראות החדשות על העודפים ליום 31 בדצמבר 2010:

להלן השפעת היישום לראשונה של ההוראות החדשות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, במידה והן היו מיושמות לראשונה ביום 31 בדצמבר 2010.

31 בדצמבר 2010	
סכומים מדווחים	
במיליוני ש"ח	
15,437	יתרת עודפים ליום 31 בדצמבר 2010 שנכללה בדוחות הכספיים
	השפעה מצטברת נטו ממס מיישום לראשונה של ההוראות החדשות
(721)	ליום 31 בדצמבר 2010
(1,319)	מזה: השינוי בהפרשה להפסדי אשראי
598	השפעת המס המתייחסת
14,716	יתרת העודפים ליום 31 בדצמבר 2010 לפי ההוראות החדשות

הרווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי של קבוצת לאומי הסתכם בשנת 2011 ב-6,816 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-6,849 מיליון ש"ח בשנת 2010 - ירידה של 0.5%. הירידה נובעת מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי. הרווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי בבנק הסתכם ב-4,722 מיליון ש"ח בשנת 2011, בהשוואה ל-5,486 מיליון ש"ח בשנת 2010 - ירידה של 13.9%.

סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות של קבוצת לאומי הסתכמו בשנת 2011 ב-3,736 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,111 מיליון ש"ח בשנת 2010 - ירידה של 9.1% (בבנק 2,631 מיליון ש"ח בשנת 2011, בהשוואה ל-2,612 מיליון ש"ח בשנת 2010 - עלייה של 0.7%).

להלן עיקרי השינויים בהכנסות התפעוליות והאחרות:

2011	2010	שינוי	שינוי
במיליוני ש"ח			
ב-%			
עמלות תפעוליות (1)	3,702	3,739	(37)
רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות (2)	(12)	216	(228)
הכנסות אחרות (3)	46	156	(110)
סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות	3,736	4,111	(375)
			(9.1)

להלן פרטים נוספים לכל אחד מהסעיפים הנ"ל:

1. עמלות תפעוליות (קיטון של 37 מיליון ש"ח):

א. גידול בהכנסות מטיפול באשראי ובעריכת חוזים בסך 31 מיליון ש"ח (9.2%).

ב. גידול בהכנסות מכרטיסי אשראי בסך 38 מיליון ש"ח (4.6%).

ג. קיטון בהכנסות מפעילות בניירות ערך 79 מיליון ש"ח (9.1%).

ד. קיטון בהכנסות מניהול חשבון בסך 10 מיליון ש"ח (1.2%).

ה. קיטון בהכנסות מהפרשי המרה בסך 6 מיליון ש"ח (2.0%).

הבנק נותן ייעוץ פנסיוני במתכונת חלקית, ומקבל עמלות הפצה בגין קופות הגמל (לרבות קרנות פנסיה) נשוא הייעוץ.

2. רווחים מהשקעות במניות וקרנות (ירידה של 228 מיליון ש"ח):

א. הפסדים נטו בסך 226 מיליון ש"ח ממכירת מניות זמינות למכירה ומירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני לעומת רווחים נטו בסך של 41 מיליון ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. ברביע השלישי של שנת 2011 רשמה קבוצת לאומי ירידת ערך בסך 239 מיליון ש"ח בגין ההשקעות במניות חברת פרטנר תקשורת בע"מ.

ב. רווחים ממימוש ומהתאמה לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר בסך 140 מיליון ש"ח, הנובעים בעיקר מגביית החוב מליהמן ברדרס.

ג. ההכנסות מדיבידנדים ממניות זמינות ולמסחר הסתכמו בסך 74 מיליון ש"ח בשנת 2011 לעומת 174 מיליון ש"ח בשנת 2010. הקיטון נובע בעיקר מירידה מדיבידנדים מפרטנר בסך 97 מיליון ש"ח.

3. הכנסות אחרות (ירידה של 110 מיליון ש"ח):

הקיטון בהכנסות אחרות בשנת 2011 נובע בעיקר עקב רווחים בקופת הגמל לפיצויים של העובדים, שהסתכמו בסך 70 מיליון ש"ח, שנזקפו אשתקד, והשנה לא נרשמו רווחים.

להלן פירוט ההכנסות האחרות:

	2011	2010	שינוי	שינוי
	במיליוני ש"ח			
רווחים מקופת הפיצויים	-	70	-	(70)
הכנסות אחרות	46	86	(46.5)	(40)
סך הכל	46	156	(70.5)	(110)

בקשר לתביעות משפטיות והדיונים עם הממונה על הגבלים עסקיים בנושאים הקשורים בכרטיסי אשראי ראה באור 18(יא) לדוחות הכספיים.
בקשר להודעת הממונה על הגבלים העסקיים בנושא תאום העמלות ראה באור 18(יג).

משקל ההכנסות התפעוליות והאחרות מסך כל ההכנסות (קרי, רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי והכנסות תפעוליות ואחרות) היה בשיעור של 33.1% לעומת 35.6% בשנת 2010.

ההכנסות התפעוליות והאחרות מכסות 44.8% מההוצאות התפעוליות והאחרות ובניטרול הוצאות שכר מיוחדות כמפורט בהמשך 47.4%, לעומת כיסוי של 51.7%-ו 53.3% בהתאמה בשנת 2010.

לפרטים נוספים ראה באורים 21-23 לדוחות הכספיים.

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות של קבוצת לאומי הסתכמו בשנת 2011 ב-8,347 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,951 מיליון ש"ח בשנת 2010 - עלייה של 5.0%, בנטרול הוצאות שכר מיוחדות כמפורט בהמשך גידול בשיעור של 2.1% (בבנק 6,198 מיליון ש"ח בשנת 2011, בהשוואה ל-5,807 מיליון ש"ח בשנת 2010 - עליה של 6.7% ועליה של 3.2% בנטרול הוצאות שכר מיוחדות).

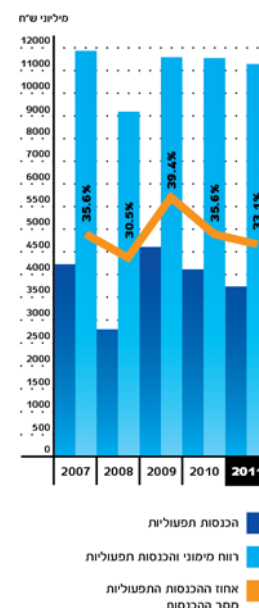
א. הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2011 בסך 5,067 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,676 מיליון ש"ח בשנת 2010 עלייה של 8.4%. העלייה בהוצאות השכר נובעת בעיקר מההפסדים שהיו בקופה לפיצויים וקופת התגמולים בשנת 2011 המשמשות גם כיעודה לכיסוי ההתחייבויות הפנסיוניות של העובדים לעומת רווחים בתקופה המקבילה אשתקד, שהשפיעו בסך 455 מיליון ש"ח לעומת 208 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בנטרול הוצאות שכר מיוחדות כמפורט בהמשך הסתכמה עליית השכר בשיעור של 3.6%.

להלן פרטים בק"ע הוצאות שכר מיוחדות כמפורט:

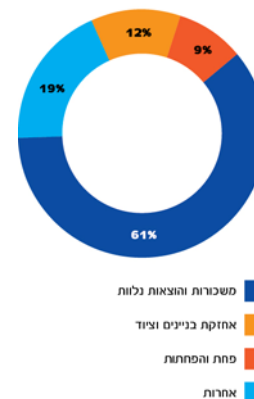
	2011	2010
	במיליוני ש"ח	
השלמת הפרשות לפיצויים ופנסיה בקיזוז רווחי הקופות*	455	208
רישום הטבה (ביטול ההטבה) בגין מכירת מניות לעובדים	13	(22)
שינויים אקטואריים בגין יובל ופנסיה	-	51
סך הכל הוצאות שכר מיוחדות	468	237

* הקיזוז מוגבל לגובה ההוצאה והעודף החיובי נזקף להכנסות אחרות.

סה"כ ההכנסות

התפלגות ההוצאות התפעוליות והאחרות בשנת 2011

להלן פרטים נוספים על מרכיבי הוצאות השכר:

1. חישוב ההתחייבות האקטוארית של הבנק לפנסיה ולמענקי יובל בדוחות הכספיים נעשה על בסיס שיעור היוון של 4% שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, ובהנחת עליית שכר ריאלית המבוססת על נסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד. שיעורי העלייה נעים בין 0.8%-7.2%.
2. בשנת 2011 נבחנו מחדש הפרמטרים האקטואריים השונים, המהווים אינדיקטורים לחישובים, לא היו שינויים מהותיים כתוצאה מהבדיקות הנ"ל.
3. הבנק יישם לראשונה בדוחות הכספיים לרביעי השני של 2011 את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים. ליום 30 ביוני 2011 הוצגו מחדש כל תקופות הדיווח ויתרות הפתיחה תוקנו בהתאם. ההשפעה המצטברת של יישום ההנחיה על יתרת העודפים בהון העצמי ליום 30 ביוני 2011 הסתכמה בסך 549 מיליון ש"ח ברוטו, ו-390 מיליון ש"ח נטו. השינוי בהפרשות הנ"ל נרשם כהצגה מחדש של יתרת העודפים ל-31 בדצמבר 2008, והחל מאותו תאריך נרשמו ההשפעות לרווח והפסד של כל תקופה וזאת על ידי הצגה מחדש של הוצאות השכר, הפרשה למיסים והרווח הנקי. לפרטים נוספים ראה באור 1 יט2 בדוחות הכספיים להלן.
4. עלויות הקשורות להפרטת הבנק ראה בטבלה שלעיל.
פירוט נוסף - ראה בבאור 15 לדוחות הכספיים.
ההוצאות לשכר ולנלוות (ללא הוצאות מיוחדות) מהוות כ-58.0% מסך כל ההוצאות התפעוליות לעומת 57.0% בשנת 2010.

- ב. **ההוצאות התפעוליות והאחרות** למעט שכר הסתכמו בשנת 2011 בסך 3,280 מיליון ש"ח לעומת 3,275 מיליון ש"ח בשנת 2010, ללא שינוי מהותי. בנטרול הפחתת המוניטין בשנת 2010 בגין ההשקעה ברומניה עלו ההוצאות בשיעור של 2.6%.

להלן שינויים עיקריים נוספים:

1. גידול בהוצאות אחזקת בניינים וציוד בסך 40 מיליון ש"ח, (4.2%).
2. גידול בהוצאות בגין שירותים מקצועיים כולל הוצאות משפטיות בסך 53 מיליון ש"ח, (16.4%). בעיקר עקב יישום פרויקט "מתקדמים ביחד" בחטיבה הבנקאית, פרויקט לשיפור המודל התפעולי של הפעילות הקמעונאית בלאומי, ובגין הוצאות לרכישת בנק ספדיה בשוויץ.
3. גידול בהוצאות שיווק ופרסום בסך 23 מיליון ש"ח (8.8%).
4. גידול בהוצאות פחת בסך 73 מיליון ש"ח, (11.4%). מזה: 23 מיליון ש"ח השפעת יישום לראשונה של התקנים החשבונאיים הבינלאומיים.
5. קיטון בהוצאות הפחתת מוניטין בסך 78 מיליון ש"ח נובע מהפחתת המוניטין בשנת 2010 בגין ההשקעה ברומניה.

הוצאות המחשב בקבוצה המוצגות בבאור 25 לדוח לא כוללות את הוצאות המחשב בבנק הנכללות בין שאר כל ההוצאות בהיות מרכז המחשבים יחידה בתוך הבנק. הוצאות מחשב אלה כוללות בעיקר הוצאות בחברות בנות הרוכשות שירותי מחשב ו/או עלויות מיקור חוץ.

לפירוט נוסף ראה באורים 24 ו-25 לדוחות הכספיים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות בשנת 2011 מהוות 74.0% מסך כל ההכנסות, לעומת 68.9% בשנת 2010 ו-58.5% בשנת 2009. בנטרול הוצאות השכר המיוחדות שפורטו לעיל ההוצאות התפעוליות מסך ההכנסות מהוות 69.8% לעומת 66.8% בשנת 2010. כמו כן, לרישום גביות בגין הפסדי אשראי כגביית קרן במקום הכנסות מריבית היתה השפעה של כ-3 נקודות האחוז על השינוי דלעיל.

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות מהוות 2.28% מסך כל הנכסים, לעומת 2.42% בשנת 2010. ובנטרול הוצאות השכר המיוחדות 2.13% ו-2.26% בהתאמה.

הרווח מפעולות רגילות לפני מסים של קבוצת לאומי הסתכם בשנת 2011 ב-2,205 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,009 מיליון ש"ח בשנת 2010 - קיטון בסך 804 מיליון ש"ח ירידה של 26.7% (בבנק, רווח של 1,155 מיליון ש"ח בשנת 2011, בהשוואה לרווח בסך 2,291 מיליון ש"ח בשנת 2010 קיטון בסך 1,136 מיליון ש"ח, ירידה של 49.6%). בנטרול הוצאות שכר מיוחדות, קיטון של 573 מיליון ש"ח ובשיעור של 17.7% ובבנק קיטון של 922 מיליון ש"ח.

ההפרשה למס על הרווח מפעולות רגילות בקבוצת לאומי הסתכמה בשנת 2011 ב-418 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,239 מיליון ש"ח בשנת 2010. שיעור המס הסטטוטורי, בשנת 2011 למוסדות כספיים בארץ הוא 34.5% לעומת 35.3% בשנת 2010.

שיעור ההפרשה למס בפועל בשנת 2011 הינו כ-19.0% לעומת 41.2% בשנת 2010.

שיעור ההפרשה למס הושפע בשנת 2011 מהגורמים דלהלן:

- ביטול מתווה ההפחתה של שיעורי מס החברות, והעלאת שיעור מס החברות ל-25%, השפיע על הגדלת יתרת המיסים הנדחים בסך 326 מיליון ש"ח.
- השפעת הפרשי השער החיוביים בגין ההשקעות בחו"ל ב-2011 לעומת הפרשי שער שליליים בשנת 2010, הביאו להקטנת המס בסך 106 מיליון ש"ח לעומת הגדלת המס בסך 114 מיליון ש"ח בשנת 2010.

פרטים נוספים על ההפרשה למס - ראה בבאור 26 לדוחות הכספיים.

הרווח מפעולות רגילות לאחר מסים של קבוצת לאומי הסתכם בשנת 2011 ברווח בסך 1,787 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך 1,770 מיליון ש"ח בשנת 2010, גידול בשיעור של 1.0%.

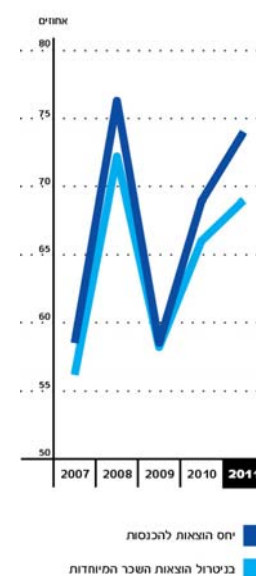
חלק הקבוצה ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות לאחר מס של חברות כלולות הסתכם בשנת 2011 ברווח של 148 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך 420 מיליון ש"ח ב-2010, ירידה של 272 מיליון ש"ח.

עיקר הרווח בסעיף זה נובע מתרומת החברות הבאות:

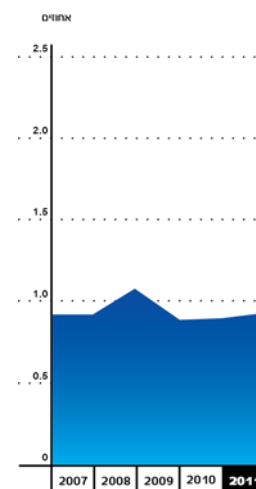
1. החברה לישראל בע"מ: רווח בסך 97 מיליון ש"ח ב-2011, לעומת רווח בסך 350 מיליון ש"ח בשנת 2010.
2. חברות כלולות של לאומי פרטנרס רווח בסך 60 מיליון ש"ח ב-2011, לעומת רווח בסך 38 מיליון ש"ח ב-2010. לפרטים נוספים ראה בעמוד 189 לדוח.

הרווח הנקי מפעולות רגילות לפני ייחוס לבעלי זכויות, שאינן מקנות שליטה הסתכם בשנת 2011 ברווח של 1,935 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך של 2,190 מיליון ש"ח בשנת 2010.

ייחס הוצאות להכנסות

הוצאות תפעוליות
לסך כל הנכסים בניהול

הרווח הנקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות, שאינן מקנות שליטה הסתכם בשנת 2011 ברווח של 46 מיליון ש"ח לעומת רווח של 39 מיליון ש"ח בשנת 2010.

הרווח הנקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי של קבוצת לאומי הסתכם בשנת 2011 בסך 1,889 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 2,151 מיליון ש"ח בשנת 2010 ירידה של 12.2% בנטרול הוצאות שכר מיוחדות כמפורט לעיל, היתה ירידה של 106 מיליון ש"ח ובשיעור של 4.6%.

הרווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה הסתכם בשנת 2011 ברווח של 2 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-183 מיליון ש"ח בשנת 2010. הרווח בשנת 2010 נבע ברובו ממכירת ההחזקה בפז חברת נפט בע"מ.

הרווח הנקי הבסיסי מפעולות רגילות למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי הגיע בשנת 2011 ל-1.28 ש"ח, בהשוואה ל-1.46 ש"ח בשנת 2010.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי הסתכם בסך 1,891 מיליון ש"ח בשנת 2011 לעומת 2,334 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה של 19.0%.

הרווח הנקי הבסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי הגיע בשנת 2011 ל-1.28 ש"ח, בהשוואה ל-1.58 ש"ח בשנת 2010.

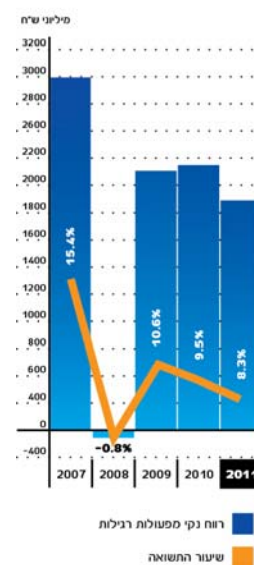
התשואה להון עצמי ממוצע לתקופה לבעלי מניות התאגיד הבנקאי של:

	2011	2010
	%	
הרווח הנקי	8.3	10.3
הרווח הנקי מפעולות רגילות	8.3	9.5

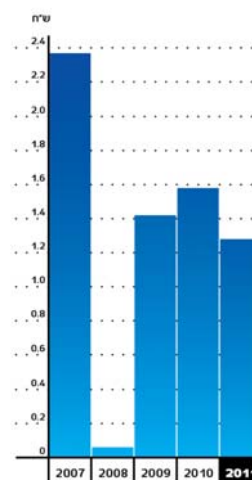
התשואות להון עצמי ממוצע לתקופה לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בפריסה רבעונית (במונחים שנתיים):

	2011				2010			
	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי
	רביעי	שלישי	שני	ראשון	רביעי	שלישי	שני	ראשון
	%							
הרווח הנקי	11.2	2.7	10.3	10.1	8.8	10.9	12.9	10.4
הרווח הנקי מפעולות רגילות	11.2	2.7	10.3	10.1	8.8	10.9	9.4	10.3

הרווח הנקי מפעולות רגילות

הרווח הנקי למניה

התפתחויות הרווח בשמנת הרבעונים האחרונים

א. להלן תמצית דוח רווח והפסד מפעולות רגילות המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בשמונת הרבעונים האחרונים:

2011										2010									
רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי
רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי
רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי
(במיליוני ש"ח)																			
רווח מפעולות מימון										1,968	1,692	1,952	1,938	7,550	2,141	1,846	1,639	1,807	7,433
הכנסה (הוצאה) בגין הפסדי אשראי**										(385)	(378)	(73)	102	(734)	(212)	(46)	(196)	(130)	(584)
הכנסות תפעוליות ואחרות										915	832	966	1,023	3,736	1,090	983	1,039	999	4,111
הוצאות תפעוליות ואחרות*										(2,122)	(2,062)	(2,078)	(2,085)	(8,347)	(2,295)	(1,805)	(1,944)	(1,907)	(7,951)
רווח מפעולות רגילות לפני מסים*										376	84	767	978	2,205	724	978	538	769	3,009
הפרשה למס*										246	(32)	(259)	(373)	(418)	(376)	(415)	(136)	(312)	(1,239)
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים*										622	52	508	605	1,787	348	563	402	457	1,770
חלק הקבוצה ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות כלולות לאחר השפעת המס										3	115	72	(42)	148	161	57	117	85	420
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה										(7)	(11)	(18)	(10)	(46)	(10)	(14)	(12)	(3)	(39)
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי*										618	156	562	553	1,889	499	606	507	539	2,151

* שנת 2010 ורביע ראשון של 2011 הוצגו מחדש ראה באור 1 יט. 2 להלן.

****** שנת 2010 הפרשות לחובות מסופקים לפי השיטה הקודמת.

ב. להלן התפתחות הסעיפים העיקריים ברווח מפעולות מימון לפני הוצאה בגין הפסדי אשראי:

2011									
2010									
רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	סה"כ	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי
רביעי	שלישי	שני	ראשון	שנתי	רביעי	שלישי	שני	ראשון	שנתי
(במיליוני ש"ח)									
1,953	1,815	1,890	1,835	7,493	1,800	1,633	1,493	1,638	6,564
פעילות שוטפת									
5	5	(23)	42	29	179	91	151	144	565
גביית ריבית בגין הפסדי אשראי*									
(79)	(100)	(104)	(66)	(349)	(52)	(57)	(24)	(56)	(189)
השפעת חובות שאינם נושאים הכנסה									
הפרשי שער בגין מניות שנוקפו בהכנסות תפעוליות או בקרן הון									
(11)	(56)	12	17	(38)	10	19	(14)	5	20
רווחים (הפסדים) ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו									
68	55	65	77	265	88	78	31	65	262
רווחים שמומשו וטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר									
31	70	29	(52)	78	(63)	29	111	70	147
עלות מימון בק"ע חיסוי השקעות בחו"ל									
(30)	(122)	17	3	(132)	72	51	(33)	40	130
התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים									
35	(8)	(2)	33	58	83	(22)	(96)	(84)	(119)
השפעת המדד הידוע									
(4)	33	68	49	146	24	24	20	(15)	53
1,968	1,692	1,951	1,939	7,550	2,141	1,846	1,639	1,807	7,433
סך הכל									

* החל מ-1 בינואר 2011 רוב הגביית נזקפות תחילה בסעיף הוצאות להפסדי אשראי בדוח רווח הפסד.

ג. להלן התפתחות רבעונית של ההוצאות בגין הפסדי אשראי:

2011									
2010									
רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	סה"כ	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי
רביעי	שלישי	שני	ראשון	שנתי	רביעי	שלישי	שני	ראשון	שנתי
(במיליוני ש"ח)									
178	241	24	(61)	382	248	63	244	159	714
הפרשה פרטנית									
207	137	49	(41)	352	(36)	(17)	(48)	(29)	(130)
הפרשה קבוצתית (ב-2010)									
385	378	73	(102)	734	212	46	196	130	584
הפרשה נוספת									
סך הכל									
שיעור ההפרשה מסך הכל האשראי לציבור (על בסיס שנתי)									
0.64%	0.64%	0.13%	(0.18%)	0.30%	0.38%	0.09%	0.37%	0.25%	0.26%

ד. להלן התפתחות רבעונית בהכנסות התפעוליות והאחרות:

2011									
2010									
רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	סה"כ	רביעי	רביעי	רביעי	סה"כ
רביעי	שלישי	שני	ראשון	שנתי	רביעי	שלישי	שני	ראשון	שנתי
(במיליוני ש"ח)									
עמלות תפעוליות	901	901	918	982	3,702	986	919	924	910
רווחים (הפסדים) מהשקעות	(5)	(75)	38	30	(12)	28	14	100	74
במניות	19	6	10	11	46	76	50	15	156
הכנסות אחרות	915	832	966	1,023	3,736	1,090	983	1,039	999
סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות	915	832	966	1,023	3,736	1,090	983	1,039	999

ה. להלן התפתחות רבעונית בהוצאות שכר:

2011									
2010									
רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	סה"כ	רביעי	רביעי	רביעי	סה"כ
רביעי	שלישי	שני	ראשון	שנתי	רביעי	שלישי	שני	ראשון	שנתי
(במיליוני ש"ח)									
הוצאות שכר ללא מיוחדות	1,254	1,040	1,140	1,165	4,599	1,137	1,078	1,099	1,125
הוצאות שכר מיוחדות	(57)	208	132	185	468	76	(24)	100	85
מזה:									
השלמת הפרשות לפיצויים	(57)	211	116	185	455	89	(24)	74	70
ופנסיה בקיזוז רווחי הקופות	-	(3)	16	-	13	-	-	(22)	-
רישום ההטבה (ביטול ההטבה)	-								
בגין מכירת מניות לעובדים	-								
שינויים אקטוארים בגין יובל	-	-	-	-	(13)	-	-	48	-
ופנסיה*	-	-	-	-	-	-	-	-	35
תקופת הודעה מוקדמת לבעלי	-								
חוזים אישיים	-								15
סך הכל הוצאות שכר*	1,197	1,248	1,272	1,350	5,067	1,213	1,054	1,199	1,210

* הוצג מחדש ראה באור 1 יט.2 להלן.

ו. להלן התפתחות רבעונית של הוצאות תפעוליות ואחרות ואחזקת בניינים וציוד:

2011									
2010									
רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	סה"כ	רביעי	רביעי	רביעי	סה"כ
רביעי	שלישי	שני	ראשון	שנתי	רביעי	שלישי	שני	ראשון	שנתי
(במיליוני ש"ח)									
פחת	180	173	191	167	711	165	160	157	156
הוצאות אחזקה בניינים וציוד	262	249	241	241	993	254	241	234	224
הוצאות אחרות	483	392	374	327	1,576	663	350	354	317
סך כל הוצאות תפעוליות ואחרות*	925	814	806	735	3,280	1,082	751	745	697

* ללא שכר.

** כולל הוצאות/הפרשות מיוחדות וחד פעמיות בהיקף של כ-200 מיליון ש"ח.

להלן השינויים העיקריים ברווח והפסד לפי רבעונים:

1. הרווח המימוני לפני הוצאה בגין הפסדי אשראי: (פירוט רבעוני ראה בלוח ב' לעיל)

ברביע הראשון של השנה:

- גידול בהכנסות מפעילות שוטפת.
- קיטון בגביית ריבית בגין הפסדי אשראי, עקב שינוי בהוראות זקיפת הגביות בגין חובות בעייתיים.
- עלייה ברווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה וירידה בשווי שוק של אגרות החוב ורווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר לעומת התקופה המקבילה ב-2010.
- השפעה חיובית בגין התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים (הפרשי עיתוי).
- השפעה חיובית של המדד הידוע.

ברביע השני של השנה:

- גידול בהכנסות מפעילות שוטפת.
- קיטון בגביית ריבית בגין הפסדי אשראי, עקב שינוי בהוראות בנק ישראל.
- עלייה בהשפעת חובות שאינם נושאי הכנסה, עקב שינוי בהוראות בנק ישראל. גידול ברווחים נטו ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה וקיטון ברווחים שמומשו וטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר, לעומת הרביע המקביל אשתקד.
- ירידה בהשפעה השלילית של התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים.
- השפעה חיובית של עלות מימון בק"ע חיסוי השקעות בחו"ל.
- עלייה בהשפעה חיובית של המדד הידוע.

ברביע השלישי של השנה:

- גידול בהכנסות מפעילות שוטפת.
- קיטון בהכנסות מגביית ריבית בגין הפסדי אשראי, עקב שינוי בהוראות בנק ישראל.
- עלייה בהשפעה של חובות שאינם נושאי הכנסה.
- השפעה שלילית של הפרשי שער ברווח המימוני בגין מניות שנזקפו בקרן הון ובהכנסות תפעוליות.
- קיטון ברווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה וגידול ברווחים שמומשו וטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר, לעומת הרביע המקביל אשתקד.
- השפעה שלילית של עלות מימון בק"ע חיסוי השקעות בחו"ל.

ברביע הרביעי של השנה:

- גידול בהכנסות מפעילות שוטפת.
- ירידה ברווחים נטו ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה וברווחים שמומשו וטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
- קיטון בגביות נטו בגין חובות שאינם נושאים הכנסה, עקב שינוי בהוראות בנק ישראל.
- השפעה שלילית של עלות מימון בק"ע חיסוי השקעות בחו"ל.

2. הוצאות בגין הפסדי אשראי: (פירוט רבעוני ראה בלוח ג' לעיל)

- במחצית הראשונה של השנה היתה ירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי לעומת ההפרשות הרבעוניות הממוצעות של ארבעת הרבעונים ב-2010, בעיקר כתוצאה מגידול בגביות עקב שינוי שיטת זקיפת הגביות והקטנת הפרשות פרטניות.
- לעומת זאת ברבעונים של המחצית השניה של השנה הייתה עלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי הן בהפרשה הקבוצתית עקב שינוי בסיכונים הענפיים וגידול באשראי והן בהפרשה הפרטנית.

3. הכנסות תפעוליות ואחרות: (פירוט רבעוני ראה בלוח ד' לעיל)

- בשנת 2011 ההכנסות התפעוליות והאחרות ירדו ביחס להכנסות הרבעוניות ב-2010, וזאת בעיקר עקב השינויים החדים בשוק ההון שהשפיע על ירידה בפעילות בשוק ההון וירידה בדמי ניהול ניירות ערך, וכן רישום ירידת ערך בהשקעה במניות פרטנר.
- בהכנסות אחרות הקיטון נובע מכך שהשנה לא נרשמו רווחים בגין קופת הפיצויים והתגמולים, לעומת 70 מיליון ש"ח הכנסה תפעולית שנוקפו אשתקד עקב רווחי הקופות.

4. הוצאות שכר והוצאות נלוות: (פירוט רבעוני ראה לוח ה' לעיל)

- עליה בהוצאות השכר עקב הפסדי קופות הגמל והפיצויים בשנת 2011, המשמשות גם כיעודה לכיסוי ההתחייבות הפנסיונית של העובדים, לעומת רווחים בשנת 2010.
- הממוצע הרבעוני בשנת 2011 של הוצאות שכר עמד על כ-1,267 מיליון ש"ח, לעומת ממוצע של 1,169 מיליון ש"ח בשנת 2010 ובניכוי הוצאות שכר מיוחדות על כ-1,150 מיליון ש"ח, לעומת ממוצע של 1,110 מיליון ש"ח ב-2010.

5. הוצאות תפעוליות אחרות (ללא שכר) (פירוט רבעוני ראה לוח ו' לעיל):

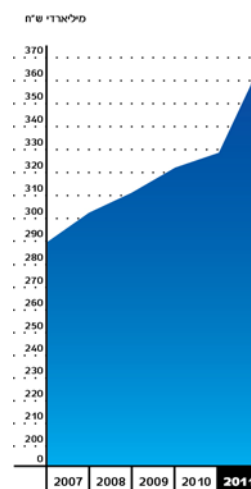
- הממוצע הרבעוני בשנת 2011 של ההוצאות התפעוליות האחרות (ללא שכר) עמד על 820 מיליון ש"ח, לעומת 819 מיליון ש"ח בשנת 2010, גידול של 0.2%.
- הגידול בהוצאות ברביע הרביעי נובע בעיקר עקב הוצאות בגין רכישת בנק ספדיה בשוויץ והוצאות בגין פרויקט "מתקדמים ביחד".

6. הפרשה למס:

- ברביע הראשון של השנה שיעור המס היה בשיעור של 38.1% לעומת שיעור של 40.6% ברביע המקביל אשתקד, בעיקר עקב ירידה בהפרשי שער שליליים בגין השקעות בחברות בנות בחו"ל, אשר אינם נכללים בבסיס המס.
- ברביע השני של השנה שיעור המס היה 33.8% לעומת 25.3% ברביע המקביל אשתקד בעיקר כתוצאה מהפרשי שער שליליים בגין השקעות בחברות בנות בחו"ל לעומת הפרשי שער חיוביים בתקופה המקבילה אשתקד.
- ברביע השלישי שיעור המס היה 38.1% לעומת 42.4% ברביע המקביל אשתקד בעיקר כתוצאה מהפרשי שער חיוביים לעומת הפרשי שער שליליים ברביע המקביל אשתקד כמוסבר לעיל.
- השינוי בהוצאות המס ברביע הרביעי נובע בעיקר מביטול המתווה להורדת שיעור מס החברות ומהעלאת שיעור המס ל-25%. וכן כתוצאה מהפרשי שער חיוביים לעומת הפרשי שער שליליים בגין השקעות בחברות בנות בחו"ל, אשר אינם נכללים בבסיס המס ומגידול בהוצאות הלא מוכרות בגין חברות בחו"ל.

מידע רב רבעוני נוסף ראה בתוספת ח' שבסקירת ההנהלה.

התפתחות סך כל המאזן

המבנה וההתפתחות של הנכסים וההתחייבויות

המאזן של קבוצת לאומי הסתכם ב-31 בדצמבר 2011 ב-365.8 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-328.3 מיליארד ש"ח בסוף 2010 - עלייה של 11.4%, מאזן הבנק הסתכם ב-31 בדצמבר 2011 ב-322.7 מיליארד ש"ח לעומת 289.9 מיליארד ש"ח בסוף 2010, עלייה של 11.3%.

ערך הנכסים הנקובים במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ מסך מאזן הקבוצה הינו כ-95.7 מיליארד ש"ח, כ-26.1% מסך הנכסים. בשנת 2011 פוחת השקל ביחס לדולר של ארה"ב ב-7.7% וביחס לאירו ב-4.2%.

השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ תרם לעלייה בשיעור של כ-1.7% בסך כל המאזן של הקבוצה.

סך כל הנכסים בניהול הקבוצה - סך כל המאזן וכן תיקי ניירות ערך של הלקוחות וקופות גמל וקרנות השתלמות לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי ומשמרות, מסתכמים בכ-898 מיליארד ש"ח, לעומת 889 מיליארד ש"ח בסוף 2010, (כ-235 מיליארדי דולר ו-251 מיליארד דולר בהתאמה הירידה כתוצאה מפחות בשקל) כמפורט להלן.

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

	מאוחד		הבנק		
	31 בדצמבר 2011	שיעור השינוי	31 בדצמבר 2011	שיעור השינוי	
	במיליוני ש"ח	%-ב	במיליוני ש"ח	%-ב	
סך כל המאזן	365,854	11.4	322,720	11.3	
מזומנים ופיקדונות בבנקים	53,044	76.5	93,879	37.8	
ניירות ערך	47,936	14.1	41,253	14.4	
אשראי לציבור, נטו	241,320	7.7	151,608	5.7	
בניינים וציוד	3,653	0.4	3,154	0.6	
פיקדונות הציבור	279,404	11.9	257,530	11.0	
פיקדונות מבנקים	5,056	87.9	9,589	+	
אגרות חוב, שטרי התחייבות	29,999	11.4	7,719	0.5	
וכתבי התחייבות נדחים					

* הוצג מחדש ראה באור 1 יט.2 להלן.

הגידול באשראי לציבור בסך כ-17 מיליארד ש"ח ובפיקדונות בבנקים בסך 23 מיליארד ש"ח, מומן בעיקר מגידול פיקדונות הציבור בסך כ-30 מיליארד ש"ח, מגידול נטו בשטרי הון בהיקף כולל של 3 מיליארד ש"ח ומקיסון בהשקעות בניירות ערך בכ-8 מיליארד ש"ח.

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ-מאזניים עיקריים:

מאוחד		הבנק			
31 בדצמבר		שיעור		31 בדצמבר	
2011	2010	השינוי	ב-2011	השינוי	2010
במיליוני ש"ח		ב-2011		במיליוני ש"ח	
		ב-2011			
2,055		2,101		1,446	
(2.2)		(4.8)		(14.0)	
7,280		6,192		11,398	
17.6		0.8		15,123	
11,437		11,348		403,205	
15,479		14,327		338,121	
8.0		53.6		139,969	
416,117		348,506		129,339	
22.6		140,754			
130,733					

* כולל עסקאות "פורוורד", חוזי החלפות פיננסיות, swaps, futures ונגזרי אשראי.
פירוט נוסף - ראה בבאור 18(א) ו-18(ו) לדוחות הכספיים.

ג. להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים של הלקוחות בקבוצת לאומי⁽¹⁾:

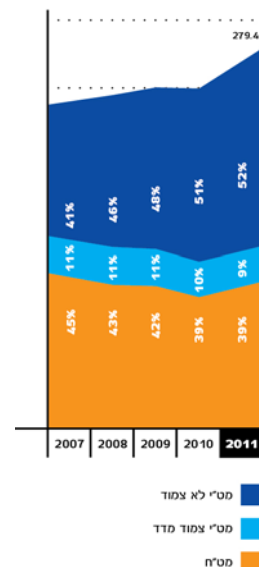
מאוחד			
2011		2010	
שיעור השינוי		שיעור השינוי	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
462,318		495,324	
(6.7)		(7.8)	
52,648		44,014	
(3)		21,064	
45,902		24,385	
(3)		560,402	
24,385		532,605	
(3)		(5.0)	
סך הכל			

- (1) לרבות שינוי בשווי השוק של ניירות ערך ושווי הניירות שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות וקופות גמל, לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי ומשמורת.
(2) הקבוצה בארץ אינה מנהלת קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות.
(3) נכסי לקוחות לגביהם מעניקה הקבוצה שירותי ניהול תפעולי, כולל יתרות הקופות של לקוחות מיועצים בלאומי.

הירידה בשווי הנכסים נובעת מירידה בשווי השוק בארץ ובחו"ל שקוּזז חלקית מגידול בהיקפי הפעילות.

פיקדונות הציבור

התפתחות פיקדונות הציבור ותמהיל

פיקדונות הציבור בקבוצה הסתכמו בסוף 2011 ב-279.4 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-249.6 מיליארד ש"ח בסוף 2010, גידול בשיעור של 11.9%.

פיחות השקל ביחס למרבית מטבעות החוץ תרם לגידול בשיעור של 2.6% בסך כל פיקדונות הציבור.

בנוסף גייסה הקבוצה מהציבור אגרות חוב, כתבי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים שיתרתם בסוף 2011 כ-30.0 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-26.9 מיליארד ש"ח בסוף 2010. פיקדונות הציבור, אגרות חוב, וכתבי התחייבות נדחים גדלו ב-2011 בשיעור של 11.9% ומהווים יחד 84.7% מסך כל המאזן.

להלן תמהיל פיקדונות הציבור לפי סוגים ומגזרי הצמדה:

31 בדצמבר 2011				
לפי דרישה	לזמן קצוב	תוכניות חסכון	פיקדונות מיועדים	סך הכל
מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח
מטבע ישראלי:				
לא-צמוד	46	55	1	40
צמוד למדד	-	11	96	60
מטבע חוץ:				
כולל צמוד מטבע חוץ	54	34	3	-
לא כספי	-	-	-	-
סך הכל באחוזים	100	100	100	100
סך הכל במיליוני ש"ח	63,134	212,680	3,582	8
279,404				

31 בדצמבר 2010				
לפי דרישה	לזמן קצוב	תוכניות חסכון	פיקדונות מיועדים	סך הכל
מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח
מטבע ישראלי:				
לא-צמוד	47	53	1	50
צמוד למדד	-	12	96	50
מטבע חוץ:				
כולל צמוד מטבע חוץ	53	35	3	-
לא כספי	-	-	-	-
סך הכל באחוזים	100	100	100	100
סך הכל במיליוני ש"ח	62,840	183,039	3,695	10
249,584				

להלן ההתפתחויות בסוגי הפיקדונות השונים:

- פיקדונות הציבור בשקלים לא-צמודים עלו ב-18.4 מיליארד ש"ח (14.4%) לעומת 31 בדצמבר 2010, בעיקר כתוצאה מהעדפת הציבור למזעור חשיפות וסיכונים כתוצאה מהמשבר בשוק ההון.
- פיקדונות הציבור הנקובים במטבע חוץ והצמודים למטבע החוץ עלו ב-11.4 מיליארד ש"ח (11.8%) לעומת 31 בדצמבר 2010 ובנטרול השפעת השינויים בשער החליפין של השקל עלו בשיעור של 5.1%. פיקדונות הציבור בשלוחות בחו"ל עלו ב-2011 בכ-27.0% כ-7.0 מיליארד ש"ח, מזה כ-2.7 מיליארד ש"ח מרכישת בנק ספדיה, גידול בפעילות וכן כתוצאה מפירות השקל כנגד מטבעות החוץ בהן פועלות השלוחות.
- פיקדונות צמודים למדד ירדו ב-84 מיליון ש"ח (0.3%) לעומת 31 בדצמבר 2010, בעיקר בפיקדונות לזמן קצוב.

הבנק מפתח ומוכר מוצרי השקעה פיננסיים מסוג ה-structured products (מוצרים מובנים). קיימים סוגים שונים של מוצרים מובנים הכוללים, מחד, הבטחה של הקרן במלואה או בחלקה, ומאידך, סיכוי לתשואה גבוהה מזו שנותנות השקעות חסרות סיכון. הויתור על הריבית חסרת הסיכון, מאפשר רכישת נגזרים פיננסיים על נכסי בסיס שונים, כגון: אופציות על ריביות, אופציות על מניות ומדדי מניות, אופציות על שערי חליפין ונגזרי אשראי ועוד, שהם מרכיב במוצר המובנה. בפיקדונות המובנים המוצעים על ידי הקבוצה, הבטחת הקרן הינה מלאה, ואילו באגרות חוב מובנות, הבטחת הקרן הינה לעיתים חלקית. טווח הזמנים של המוצרים המובנים נע בין טווח קצר, לעיתים אפילו חודש ימים, ועד טווח ארוך של עד 15 שנים.

יתרת הפיקדונות המובנים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2011 בסך 183 מיליון דולר (701 מיליון ש"ח) לעומת 193 מיליון דולר (685 מיליון ש"ח) בסוף 2010.

להלן ההתפתחות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	% השינוי
מגזר במיליוני ש"ח			
משקי בית	130,276	118,266	10.2
עסקים קטנים	18,109	16,579	9.2
בנקאות עסקית	28,179	26,281	7.2
בנקאות מסחרית	46,527	36,421	27.7
בנקאות פרטית	39,999	36,241	10.4
ניהול פיננסי שוקי הון ואחר*	16,314	15,796	3.3
סך הכל	279,404	249,584	11.9

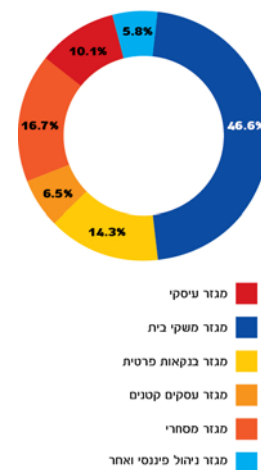
* כולל בעיקר פיקדונות של גופים מוסדיים.

פיקדונות מממשלות מסתכמים לסוף 2011 בכ-519 מיליון ש"ח - פיקדונות אלה כוללים מקורות ממשלתיים, שהועמדו בשנים קודמות לרשות הבנקים בעיקר לפריסת חובות הקיבוצים, וכן פיקדונות למתן אשראים לדיור לציבור הזכאים.

בשנת 2011 היתה ירידה של כ-141 מיליון ש"ח בפיקדונות מממשלות.

סעיף זה כולל גם פיקדונות של ממשלות זרות בשלוחות בחו"ל שהסתכמו בסוף 2011 בכ-123 מיליון ש"ח לעומת 117 מיליון ש"ח בסוף 2010.

התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות

פיקדונות בבנקים ופיקדונות מבנקים

א. פיקדונות בבנקים (מרכזיים ומסחריים):

31 בדצמבר 2011		31 בדצמבר 2010	
בבנקים מרכזיים	בבנקים מסחריים	בבנקים מרכזיים	בבנקים מסחריים
במיליוני ש"ח			
מטבע ישראלי:			
36,131	791	16,945	658
לא-צמוד			
-	326	-	373
צמוד מדד			
4,708	8,947	2,755	7,335
מט"ח כולל צמוד מט"ח			
40,839	10,064	19,700	8,366
סך כל הפיקדונות בבנקים			

בסך כל הפיקדונות בבנקים היתה עלייה בשיעור של 81.4% עיקר הגידול היה בהפקדות בבנק ישראל בסך של 19 מיליארד ש"ח. בבנקים מסחריים היתה עלייה של 20.3%, כתוצאה מהתאמת רמת הסיכון למשבר הפיננסי בחו"ל, וחיזוק רמת נזילות של הבנק, וזאת כנגד הקטנת ההשקעות בניירות ערך.

ב. פיקדונות מבנקים (מסחריים):

31 בדצמבר 2011		31 בדצמבר 2010	
בבנקים מרכזיים	בבנקים מסחריים	בבנקים מרכזיים	בבנקים מסחריים
במיליוני ש"ח			
מטבע ישראלי:			
1,425	980	-	-
לא-צמוד			
213	302	-	-
צמוד מדד			
3,418	1,409	-	-
מט"ח כולל צמוד מט"ח			
5,056	2,691	-	-
סך כל הפיקדונות מבנקים			

על פי החוק, רשאי בנק ישראל לתת הלוואות לתאגידים הבנקאיים כנגד ביטחונות. לצורך כך, משמשים פיקדונות הבנק בבנק ישראל, וכן תיק ניירות הערך של הבנק ששועבד.

ביום 31 בדצמבר 2011 היה סך כל הפיקדונות של הקבוצה בבנק ישראל 36.7 מיליארד ש"ח, וכנגדם לא היו הלוואות מבנק ישראל.

לפרטים נוספים ראה בעמוד 136.

כפי שניתן לראות מלוחות אלה, מצב הנזילות בקבוצה גבוה ביותר, ולקבוצה פיקדונות נטו בבנקים בהיקף של 45.8 מיליארד ש"ח.

האשראי לציבור, נטו

התפתחות האשראי
לציבור ותמהיל

האשראי לציבור נטו בקבוצת לאומי הסתכם בסוף 2011 ב-241.3 מיליארד ש"ח לעומת 224.0 מיליארד ש"ח בסוף 2010, גידול של 17.3 מיליארד ש"ח עלייה בשיעור של 7.7%, (בבנק עלייה של 5.7%. האשראי לציבור מהווה 66.0% מסך כל המאזן (לעומת 68.2% בסוף 2010).

פיחות השקל ביחס למרבית מטבעות החוץ תרם לעלייה בשיעור של 1.5% בסך האשראי לציבור. בנטרול השפעת הפיחות חלה עלייה בשיעור של 6.2% בסך האשראי לציבור.

בנוסף לאשראי לציבור משקיעה הקבוצה בניירות ערך של חברות, כולל ניירות ערך של חברות אחזקה של בנקים, המסתכמים בסוף 2011 ב-8,034 מיליון ש"ח בהשוואה ל-11,657 מיליון ש"ח בסוף 2010, והמגלמים גם כן סיכוני אשראי.

להלן התפתחות רבעונית של האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה:

שנת 2011				
סך הכל	31	30	30	31
במרס	ביוני	בספטמבר	בדצמבר	שנתי
123,061	127,617	130,148	133,031	133,031
1.6	3.7	2.0	2.2	9.8
51,262	51,819	52,169	52,423	52,423
(0.7)	1.1	0.7	0.5	1.5
50,748	48,912	54,998	55,866	55,866
(1.0)	(3.6)	12.4	1.6	9.0
225,071	228,348	237,315	241,320	241,320
0.5	1.5	3.9	1.7	7.7

* כולל פריטים לא כספיים.

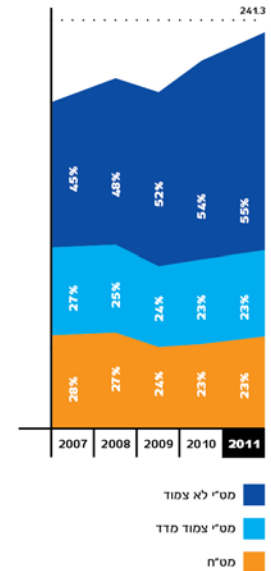
סך כל האשראי לציבור בפעילות הקבוצה בארץ הסתכם בסוף 2011 בכ-214 מיליארד ש"ח לעומת 200 מיליארד ש"ח בסוף 2010, גידול בשיעור של 7.5%.

להלן תמהיל האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה:

31 בדצמבר 2011				
במיליוני ש"ח	% בתמהיל	במיליוני ש"ח	% בתמהיל	השינוי
133,031	55	121,110	54	9.8
52,423	22	51,632	23	1.5
55,866	23	51,239	23	9.0
241,320	100	223,981	100	7.7

* כולל פריטים לא כספיים.

האשראי לציבור בשקלים לא צמודים עלה בסך 11,921 מיליון ש"ח, 9.8%. האשראי לציבור הצמוד למדד עלה בסך 791 מיליון ש"ח, 1.5%. העלייה באשראי לציבור במטבע חוץ ובצמוד מטבע חוץ היתה בסך 4,627 מיליון ש"ח, 9.0% ובנטרול השפעת השינויים בשער החליפין של השקל עלה האשראי לציבור במט"ח בשיעור של 2.3%.

סך כל האשראי לציבור שקוּוּז הנובע מפיקדונות לפי מידת הגבייה הסתכם בקבוצה בסך 6.9 מיליארד ש"ח. כ-81.6% מהאשראי ניתן מפיקדונות הממשלה לפי מידת הגבייה למימון רכישת דירה (הלוואות לדיור).

להלן התפלגות האשראי במטבע חוץ כולל צמוד מטבע חוץ לפי מטבעות עיקריים:

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
במיליוני ש"ח		
35,809	38,825	דולר ארה"ב
5,629	6,778	אירו
9,801	10,263	מטבעות אחרים
51,239	55,866	סך הכל

פיחות השקל ביחס למרבית מטבעות החוץ גרם לעלייה בשיעור של 6.7% בסך האשראי במט"ח והצמוד מט"ח.

להלן התפתחות החבויות לענף בינוי ונדל"ן:

31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	השינוי	
במיליוני ש"ח			
49,557	46,668	6.2%	סיכון אשראי מאזני
4,966	5,472	(9.2%)	ערבויות לרוכשי דירות*
25,216	21,419	17.7%	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
79,739	73,559	8.4%	סך הכל

* משוקלל לשווה ערך מאזן.

** סווג מחדש.

סך כל סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן בארץ (לפי דוח ענפי משק בתוספת ה' בסקירת ההנהלה) עלה ב-2011 ב-6.6%. סיכון האשראי לענף בינוי ונדל"ן בארץ מהווה כ-22.1% מסך כל סיכון האשראי בארץ. מאידך, לפי כללי החישוב שקבע בנק ישראל לצורך קביעת שיעור המימון הענפי, סך כל החבות בענף בבנק מגיעה לכ-24.50% מסך כל החבויות בארץ, ולכן יש חריגה ענפית לאשראי, לצורך הפרשה נוספת, של כ-4.50% לעומת חריגה בשיעור של 24.1% בסוף שנת 2010.

התפלגות האשראי לציבור
לפי מגזרי פעילות

A donut chart showing the distribution of responses for the question 'What is the most important factor in choosing a partner?'. The chart is divided into six segments with the following percentages: 34.4% (blue), 0.4% (white), 3.8% (yellow), 8.3% (orange), 20.9% (red), and 32.1% (dark red). A legend on the right lists the factors corresponding to these colors.

Factor	Percentage
מגזר ערבי	34.4%
מגזר מרפסי בית	0.4%
מגזר בנקאות פרטית	3.8%
מגזר עסקים קטנים	8.3%
מגזר מסחרי	20.9%
מגזר ניהול פיננסי שוקי הון וזכר	32.1%

(1) האשראי למשקי בית כולל גם הלוואות לדיר (משכנתאות). בניטרול אשראי זה גדל האשראי למשקי בית ב-7.0%. (שיעורי הגידול באשראי ב-2010 היה 12.0%). ההלוואות לדיר הסתכמו בסוף 2011 ב-55.9 מיליארד ש"ח וגדלו בשיעור של 9.7%.

להלו התפתחות רבעונית של האשראי לציבור* לפי מגזרי פעילות עיקריים:

* מזה הלואות לדיור 56.052 מיליון ש"ח ובסוף 2010 סך 51.161 מיליון ש"ח.

ביום 21 במאי 2008 חתם הבנק על איגרת חוב על פיה שעבד הבנק בשעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחייבים כספיים בשקלים, המגיעים ושיגיעו לבנק מפעם לפעם מאת לקוחותיו, שהינם תאגידים (שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל), שאינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים שקיבלו מהבנק, ושמשך החיים הממוצע (מח"מ) של כל אשראי אינו עולה על שלוש שנים, שניתנו וינתנו על ידי הבנק ללקוחות הנ"ל. השעבוד הינו בסכום השווה לגובה הסכומים המובטחים באיגרת החוב, כפי שיהיו מעת לעת, עד לסך של 1.1 מיליארד ש"ח.

לפרטים נוספים ראה עמוד 136 לדוח.

סיכון אשראי לפי ענפי משק

להלן התפתחות סיכון האשראי הכולל (1) לציבור לפי ענפי משק עיקריים:

31 בדצמבר 2010		31 בדצמבר 2011		ענפי משק
שיעור מסך הכל	סיכון אשראי כולל לציבור	שיעור מסך הכל	סיכון אשראי כולל לציבור	
(במיליוני ש"ח) %	(במיליוני ש"ח) %	(במיליוני ש"ח) %	(במיליוני ש"ח) %	
0.6	2,162	0.6	2,217	חקלאות
13.7	46,919	13.8	49,483	תעשייה
21.4	73,559	22.2	79,739	בינוי ונדל"ן (2)
0.6	2,109	0.5	1,750	חשמל ומים
7.6	25,923	8.7	31,117	מסחר
1.4	4,957	1.4	5,001	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
1.6	5,536	1.9	6,732	תחבורה ואחסנה
2.1	7,177	2.4	8,486	תקשורת ושרותי מחשב
14.2	48,650	10.4	37,226	שירותים פיננסיים
2.7	9,219	3.5	12,540	שירותים עסקיים אחרים
2.5	8,624	2.3	8,233	שירותים ציבוריים וקהילתיים
16.0	54,772	16.5	59,270	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
15.6	53,481	15.8	56,837	אנשים פרטיים - אחר
100.0	343,088	100.0	358,631	סך הכל

- (1) לרבות סיכון אשראי חוץ מאזני, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. נתוני 31 בדצמבר 2011 הינם לפני הפרשה להפסדי אשראי ונתוני 31 בדצמבר 2010 לאחר הפרשה להפסדי אשראי.
 (2) כולל הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בניה בסך 932 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך 2,032 מיליון ש"ח לעומת 853 מיליון ש"ח ו-1,625 מיליון ש"ח בהתאמה ל-31 בדצמבר 2010.

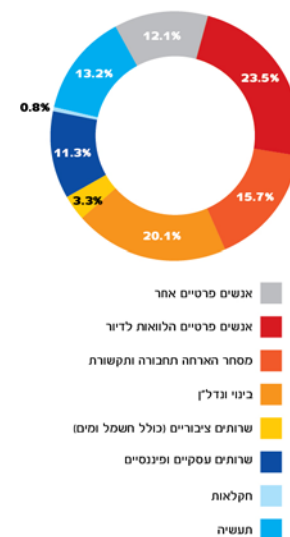
להלן פילוח סיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן (1), בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים:

31 בדצמבר 2010		31 בדצמבר 2011		סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני		
(במיליוני ש"ח)	(במיליוני ש"ח)	(במיליוני ש"ח)	(במיליוני ש"ח)		
6,708	2,630	4,078	7,591	בנייה למסחר ושירותים	4,154
762	12	750	1,207	בנייה לתעשייה	851
23,419	15,543	7,876	22,614	בנייה לדיור	7,357
23,809	1,748	22,061	26,783	נכסים מניבים	23,894
18,861	6,959	11,902	21,544	אחר	13,301
73,559	26,892	46,667	79,739	סך הכל ענף בינוי ונדל"ן	49,557

- (1) נתוני 31 בדצמבר 2011 הינם לפני הפרשה להפסדי אשראי ונתוני 31 בדצמבר 2010 לאחר הפרשה להפסדי אשראי.

פרטים נוספים על חלוקת האשראי לציבור לפי ענפי משק - ראה בתוספת ה' בסקירת ההנהלה.
 חלק מהמידע המפורט להלן הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה בפרק "סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות, בסעיף "תיאור עסקי התאגיד ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון" לעיל בעמוד 63.

התפלגות האשראי לציבור לפי ענפי משק

ענף תעשייה:

להלן התייחסות לפי תתי ענפי התעשייה:

ענפי התעשייה:

תחילת שנת 2011 בענפי התעשייה היוותה המשך מגמה של שנת 2010 אשר התאפיינה בגידול בפעילות וביצוא.

המחצית הראשונה של 2011 אופיינה בביקושים ערים, בעיקר בקרב הלקוחות היצואנים.

החל מהרביע השלישי של 2010 ולאורך המחצית השנייה של 2011, נצפתה האטה מסוימת בפעילותם של חלק מלקוחותיהם של היצואנים הפועלים בענפי התעשייה, אשר התבטאה בהקטנת מלאים ובצמצום הייצור.

ההאטה כאמור, באה לביטוי בעיקר בקרב החברות המייצאות לשוקי אירופה, ונמדדה בירידה מסוימת בתוצאות החברות.

כמו כן, רווחיות החברות הושפעה מהתנודתיות בשערי החליפין ובמחירי הסחורות במהלך השנה:

שנת 2011 התאפיינה ברובה בשערי חליפין נמוכים יחסית של האירו והדולר אל מול השקל מה שגרם לשחיקה מסוימת בתקבולי היצואנים. יחד עם זאת, בחודשים האחרונים של שנת 2011 חל היפוך מגמה ושער השקל אל מול הדולר והאירו פוּחַת.

מחירי הסחורות החלו לרדת במחצית השנייה של 2011, אולם ההשפעה של ירידה זו על הרווחיות הגולמית של החברות (עליה ברווחיות) עשויה לבוא לידי ביטוי בעיקר בתחילת 2012, עם כניסה לייצור של המלאים שנקנו במחירים הנמוכים.

מאידך, תהליך ההאטה בביקושים בישראל עלול לגרום לשחיקה ברווחיות.

א. מתכת -

ענף המתכת בישראל מאגד את תחום המתכת הבסיסית (תעשיות ברזל בנין, תעשיית רשתות, יציקות ברזל ועוד) ואת תחום מוצרי המתכת המוגמרים (עיבוד מתכת, ייצור קונסטרוקציות וכו'). נתוני הענף מצביעים על כך שפדיון מגזר מוצרי המתכת המוגמרים מהווה מרכיב מרכזי בפדיון הענפי הכולל.

שוק המתכת מושפע מאוד ממחירי חומרי הגלם ומרווחי מרבית החברות בענף נגזרים מפערי העיתוי שבין מועד רכישת המלאי לבין מועד מכירתו. מחירי חומר הגלם במהלך שנת 2011 התאפיינו בתנודתיות נמוכה, אם כי ברמות מחירים הגבוהות במקצת מרמות המחירים של שנת 2010. כמו כן, היקף ייבוא חומרי גלם המשיך במגמת העלייה שהחלה לפני כשנתיים.

ככלל, שמר הענף במהלך שנת 2011 על יציבות, כאשר החברות מציגות גידול עקבי בהכנסות וברווחיות לעומת שנת 2010, וזאת עקב עליה בביקושים, בדגש על תחום התשתיות.

בהשוואה לשאר ענפי המשק, להאטה הכלכלית העולמית השפעה נמוכה על ענף המתכת, וזאת משום שהענף אינו מוטה יצוא. יש לציין כי האטה בענפים המשתמשים במוצרי המתכת בהיקפים גדולים, כדוגמת ענף הבניה (וכידוע קיים חשש למחנק אשראי בתחום זה), עלולה להוביל להאטה בפעילות הענף.

ב. חברות עתירות הידע (היי-טק) -

הנתונים המאקרו-כלכליים לשנת 2011 שפורסמו עד כה, מצביעים על המשך ההאטה שחלה בענף כתוצאה מהמשבר הכלכלי העולמי. בנוסף, הנתונים המאפיינים את לקוחות הענף מצביעים על האטה צפויה גם ברבעונים הראשונים של 2012. הואיל ומנוע הצמיחה העיקרי של ענף ההיי-טק הוא הייצוא, מושפע הענף במידה רבה מההתפתחויות בחו"ל: חוסר הוודאות, המשבר הפיננסי באירופה והשלכותיו, מדיניות ההשקעה בתשתיות של מדינות שונות וצמיחה של מדינות מתפתחות משפיעים על הצמיחה הענפית. בנוסף, הענף חשוף לתיסוף השקל מול הדולר ומול מטבעות אחרים (בתקופה האחרונה נהנה הענף מהתחזקות הדולר אל מול השקל).

על רקע האמור לעיל, אנו עדים בשנים האחרונות למגמה של הסטת הייצוא הענפי מארצות המערב (גוש האירו וארה"ב) אל מדינות אסיה, אפריקה ואמריקה הלטינית, והפיכתן ליעד ייצוא משמעותי של תעשיית ההיי-טק. העלייה בביקושים במדינות המתפתחות מקטינה את תלות הייצוא הישראלי בארה"ב כיעד מרכזי.

ענף היהלומים

במחצית הראשונה של שנת 2011 נמשכה מגמת הגידול במסחר והמשך עליית מחירים, הן ביהלומים גולמיים והן ביהלומים מלוטשים, מגמה שהחלה עוד במחצית השנייה של שנת 2009. ואולם, במחצית השנייה של שנת 2011 ובעיקר ברבע הרביעי, כפועל יוצא של החששות למשבר כלכלי עולמי ולאחר שנתיים רצופות של מגמה חיובית בענף היהלומים, השתנתה המגמה בענף, תוך שהיקפי המסחר הצטמצמו וחל תיקון מחירים כלפי מטה, הן בגלם והן במלוטש. מגמה זו של פעילות חלשה יחסית בצילו של משבר נמשכת, למעשה גם בחודשים הראשונים של 2012, ושינוי של מגמה זו, כיום, לא נראה לטווח הקרוב.

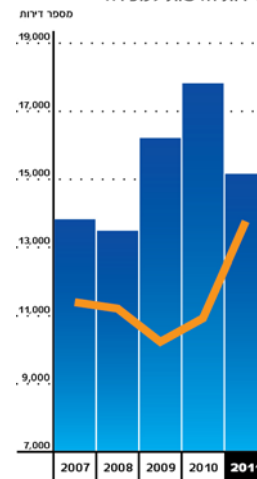
בענף היהלומים הישראלי אשר הפעילויות העיקריות המאפיינות אותו הינן: סחר, שיווק, מיון והכנה של יהלומים לליטוש ובהיקפים קטנים יותר ליטוש היהלומים, התאפיינה שנת 2011 כשנה עם עלייה משמעותית בהיקפי הסחר הן ביצוא יהלומים מלוטשים (גידול של 23.5% לעומת שנת 2010) והן ביצוא יהלומים גולמיים (גידול של 14.9% לעומת שנת 2010). ואולם, שיעורי גידול אלה היו פועל יוצא של מחצית השנה הראשונה הטובה מאד שעברה על הענף. זו כאמור, השתנתה לרעה וברבעונים השלישי והרביעי חלה ירידה משמעותית בהיקפי הסחר הן ביצוא יהלומים מלוטשים (ירידה של 13.3% לעומת רבעי רביעי 2010) והן ביצוא יהלומים גולמיים (ירידה של 32% לעומת רבעון רביעי 2010). מצב זה של פעילות מואטת ממשיך לאפיין את הענף בישראל גם בחודשים הראשונים של שנת 2012.

קבוצת לאומי פעילה במימון ענף היהלומים, בעיקר לצורכי מימון הון חוזר, בישראל ובארה"ב.

נדל"ן למגורים

ענף הבנייה למגורים בישראל התאפיין במחצית הראשונה של שנת 2011 בהמשך עלייה בקצבי המכירה ובמחירים, אולם מגמה זו השתנתה בהמשך ובמחצית השנייה של שנת 2011 חלה האטה בקצב מכירת הדירות. ההאטה במכירות לצד עלייה בהיקף התחלות הבנייה (הגבוהה מרמת הביקוש הפוטנציאלית הנגזרת מהתוספת השנתית הממוצעת של משקי בית בישראל) הביאו לעלייה במספר חודשי ההיצע עד לרביעי השלישי של השנה לרמה המצביעה על כך שפוחתים הלחצים לעליות מחירים ואף נוצרים תנאים שיכולים להביא לירידתם. לקראת סוף השנה ובראשית 2012 נרשם שינוי מסוים במגמה זו, על רקע גידול המכירות.

בנייה פרטית:
דירות חדשות שנמכרו
ודירות חדשות למכירה

דירות חדשות שנמכרו
במשך התקופה
דירות חדשות למכירה
בסוף התקופה

להלן מספר מאפיינים שהשפיעו על הענף בשנת 2011:

1. עלייה ברמות הסיכון ואי הודאות בשוק, שהיא תולדה של שלושה גורמים עיקריים:
 - א. אירועים כלכליים עולמיים, המקרינים על המשק הישראלי (למשל תחזית הצמיחה למשק לשנת 2012 שתוקנה רק לאחרונה על ידי בנק ישראל כלפי מטה) ומתוך כך על שוק הנדל"ן הישראלי.
 - ב. אווירה של מחאה חברתית, שאחד מיעדיה הוא מצב הדיור, וזאת לנוכח עליות המחירים הניכרות בשוק בשנים האחרונות, אשר הביאו לכך שעבור פלחים מסויימים באוכלוסיה רכישת דירה למגורים הינה פחות ברת השגה בהשוואה לתקופות עבר.
 - ג. המשך מעורבות ממשלתית/רגולטורית, שמתמקדת במגזר הנדל"ן ובתת ענף בנייה למגורים בעיקר. מעורבות זו משפיעה הן על צד הביקוש (ריסון הביקושים על ידי, לדוגמא, הגבלה על נטילת משכנתאות צמודות פריים, העלאת מדרגות מס הרכישה מעבר לדירת יחיד והעלאת ריבית בנק ישראל בתחילת השנה - מגמה שהתהפכה בהמשך בעקבות ההאטה העולמית) והן על צד ההיצע (עידוד ההיצעים על ידי, לדוגמא, מתן פטור זמני ממס שבח על מכירת דירה להשקעה, עידוד הסבת דירות משימוש למשרדים לייעוד מגורים ושינוי מבני בממ"י - חוק הווד"לים, חוק שאושר באוגוסט 2011, על רקע המחאה החברתית, המאפשר הקמת 6 ועדות תכנון ברחבי הארץ שיפעלו לצד הוועדות המחוזיות, אך יפעלו אך ורק לאישור תוכניות ציבוריות למגורים. הוועדות יפעלו באופן זמני למשך 18 חודשים ויפעלו לאישור 50,000 יח"ד בשנה).
2. עלייה בהיקף התחלות הבניה (במיוחד במחצית הראשונה של 2011) ובמקביל עלייה בהיקף המלאי הבלתי מכור באופן כזה שמספר חודשי ההיצע, המהווה אינדיקטור חשוב למחירי הדירות, עלה עד הרביע השלישי של השנה במהירות באופן אשר הצביע על כך ששוק הדירות למגורים אינו מאופיין עוד בעודפי ביקוש ניכרים. ברביע האחרון של השנה נרשם שינוי מסויים במגמה ובמספר חודשי ההיצע החל לרדת במתינות.
3. החל מהמחצית השנייה של השנה שחלפה החל תהליך של בלימת האצת מחירי הדיור למגורים ונראה כי ממספר מוקדים ברחבי הארץ החלו להתקבל דיווחים על ירידות מחירים, שבשלב זה הן באחוזים בודדים בלבד.
4. המשך התמתנות תופעת קבוצות הרכישה, התמתנות שהחלה עוד בשנת 2010, עקב הקשחת תנאי המימון לקבוצות רכישה שהיא פועל יוצא של גידול בדרישת בנק ישראל לריתוק ההון כנגד אשראי לקבוצות רכישה, העלאת דרישת ההון העצמי לנטילת משכנתאות והחובה לשלם מע"מ גם על מרכיב הקרקע.
5. המשך צמצום ברכישת דירות לצורך השקעה, הנובע מהתגברות אי הודאות בשוק וממגבלות על רוכשים בנטילת משכנתאות (שגרמו לייקורן).
6. בשנת 2011 נרשמה האטה חדה במכירות, כאשר קיימת מצד אחד אי וודאות באשר להמשך המגמה בשנת 2012. זאת, על רקע האפשרות להאטה במשק והמשך "צינון" שוק הנדל"ן למגורים על ידי הממשלה ובנק ישראל ומנגד - רמת הביקוש הפוטנציאלית השנתית הטבעית של משקי בית בישראל לדירות מגורים. ראוי לציין כי בסוף השנה ובראשית שנת 2011 נרשמה התאוששות מסויימת במכירות.

נדל"ן מניב

הבניה שלא למגורים בישראל כוללת נכסים מניבים ובעיקר בנייני משרדים, מרכזי קניות מסחר ועסקים, ומבנים אחרים המשמשים לתעשייה ולמסחר. שוק הנדל"ן המניב הינו, מטבעו, תנודתי יותר מענף הנדל"ן למגורים ונמצא בשנים האחרונות במתאם גבוה עם צמיחת המשק.

בתחום המסחר, ניתן להצביע על מגמה של חוסן הבאה לידי ביטוי בשיעורי תפוסה גבוהים יחסית ויציבות יחסית של דמי השכירות הנגבים ושיעורי התשואה מהנכסים.

בשנת 2011 חל גידול בהיצע הבניה החדשה למשרדים, שהושפע מהמשך ההתאוששות הכלכלית והצמיחה במשק במחצית הראשונה של השנה וגרם ליזמים להסיט פעילות מתחום הנדל"ן למגורים לתחום הנדל"ן המניב.

שילוב של האטה במשק עם גידול בהיצע השטחים עלול להביא להתייצבות ואף לירידה מסוימת במחירי דמי השכירות, אם כי בפיגור מה.

תשתיות

פרויקטים לאומיים - בשנים האחרונות, לרבות במהלך שנת 2011, נמשך הגידול המתון בביצוע פרויקטים לאומיים רחבי היקף בתחום התשתיות הלאומיות, בעיקר במתכונת P.P.P - Public Private Partnership (המבוססים על שיתוף פעולה בין המגזר הציבורי לפרטי). פרויקטים תשתיתיים גדולים מוקמים בעיקר בענפי התחבורה, התקשורת, המים, האנרגיה והחשמל (לרבות תחנות כוח פרטיות המבוססות על אנרגיות גז ו/או סולאריות).

קבלני ביצוע ותשתית - ההשקעה הממשלתית, הציבורית וההשקעה של המגזר העסקי בתשתיות גדלה בשנת 2011, בין השאר בעקבות מכרזי מע"צ. הגדלת היקף הבניה למגורים, התאוששות מסוימת בבניה שלא למגורים (בנייני משרדים ומסחר) ובתוספת הבניה הציבורית, כאמור, גרמו לייצוב בפעילותם של קבלני הביצוע ואף למחסור בכוח אדם בתחום. מגמות אלה טרם מצאו את ביטויין בשיפור משמעותי ברווחיות קבלני הביצוע והתשתית.

מסחר ושירותים

א. מסחר

בתחילת שנת 2011 הורגשה במרבית ענפי המסחר יציאה מהמשבר שאפיין את שנת 2009. ברוב החברות חלה עליה בהיקפי המכירות. עליה זו באה לידי ביטוי גם בעליה ברווחיות בשל השינויים בשערי החליפין של המטבעות, רשמו חלק גדול מהחברות עליה בהוצאות המימון.

במחצית השנייה של השנה ניכר שינוי מגמה, ואנו עדים לשחיקה ברווחיות החברות העוסקות בתחום המסחר, בעיקר בענף מוצרי החשמל והאלקטרוניקה. ניתן לראות בדוחות הכספיים לרבעון השלישי של היבואנים בענף, שלמרות שחלה עליה מסוימת במכירות, עליה זו לא לוותה בגידול ברווחיות.

השחיקה ברווחיות, נגרמה עקב עלייה בהוצאות המימון וכן עקב התגברות התחרות בענף, כתוצאה מהתמקדות החברות בהגדלת נתחי השוק גם במחיר הורדת מחירי המוצרים ופגיעה ברווחיות. מגמה זו באה לידי ביטוי בפרסומי הדוחות הכספיים של רבעון שלישי.

בענף יבוא העץ, ניתן לראות כי שנת 2011 אופיינה בגידול מתון בהיקפי הפעילות, תוך המשך שיפור ברווחיות.

ב. רשתות המזון:

הענף מורכב משתי הרשתות הציבוריות הגדולות (לרבות תתי רשתותיהן ומהרשתות הקטנות יותר).

הענף מאופיין בתחרות גוברת, הבאה לידי ביטוי, בין היתר, בפתיחה מואצת של שטחי מסחר ובהסבת סניפים ל"פורמטים" מוזלים. הרשתות פועלות להגדלת חלקן בשוק בעיקר על ידי פתיחת סניפים נוספים, שיווק מועדון לקוחות והרחבת מוצרי המותג הפרטי.

נדגיש כי רווחיות הרשתות נשחקה בשנה האחרונה בעיקר לנוכח העלייה בהוצאות שכ"ד ועליית שכר המינימום. כמו כן, מאז תחילת הרבעון השלישי של שנת 2011 מורגשת התמתנות בקצב הצמיחה של הרשתות הגדולות, בשים לב להאטה הכלכלית ולמחאה החברתית, אשר השפיעו על הרגלי הצריכה בכלל וצריכת המזון בפרט.

ג. בתי מלון:

שנת 2011 הסתיימה עם נתונים דומים לאלו שנרשמו בשנת 2010, זאת על אף חוסר היציבות הגיאוגרפית באזורנו שאפיין את מרבית התקופה, לרבות אי השקט במדינות ערב באזור והמצב הכלכלי באירופה. אלו לא גרמו, בשלב זה, לפגיעה משמעותית בתיירות לישראל.

בשנת 2011 נרשמה ירידה קלה במספר כניסות המבקרים לישראל, בהשוואה לשנת 2010, שהייתה שנת שיא בתיירות בישראל. בתקופה זו נרשמו כ-3.4 מיליון כניסות מבקרים (לרבות כניסות חד יומיות), ירידה של 2.4% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. ירידה זו נובעת מהירידה החדה שנרשמה במספר הכניסות בדרך היבשה שקוזה כמעט לחלוטין על ידי העלייה שנרשמה בכניסות המבקרים בדרך האוויר. יחד עם זאת, מספר כניסות התיירים לישראל ("מבקרים" אשר גם נשארו ללון בישראל) עמד על 2.8 מיליון, בדומה לנתון משנה שעברה.

סך הלינות בשנת 2011 עמד על 21.9 מיליון לינות, נתון דומה לתקופה המקבילה אשתקד. כך גם בנוגע לתפוסת החדרים הארצית הממוצעת שעמדה באותה תקופה על 66.0%, בדומה לשיעור התפוסה באותה התקופה בשנת 2010.

על אף היציבות בנתוני הלינות, הסתכם פדיון מלונות התיירות בשנת 2011 ב-8.8 מיליארד ש"ח - ירידה ריאלית של 1.5% בהשוואה לשנת 2010. נובע מהתיסוף שחל בשקל ביחס לדולר. בהקשר זה נציין כי כ-43% מהפדיון נבע מתיירים והיתר מישראלים.

ד. שירותי תקשורת:

הענף מורכב מ-4 תתי ענפים עיקריים: תקשורת קווית (פנים ארצית ובינלאומית), תקשורת סלולארית, טלוויזיה רב ערוצית ואינטרנט.

נושאים מרכזיים הראויים לציון בענף בשנת 2011:

- ענף התקשורת מאופיין בשנתיים האחרונות בדינאמיות גבוהה. במהלך שנתיים אלה הושלמו מספר עסקות מהגדולות במשק, והבעלויות כמעט בכל החברות הפועלות בענף הוחלפו.

נראה כי מגמת השוק להתכנסות ב-4 קבוצות תקשורת גדולות נמשכת. בשנת 2011 הושלמו, באישור הרגולטור, עסקות לרכישה של החברות הגדולות המספקות שירותי ISP ומב"ל (שיחות בינלאומיות) על ידי חברות הסלולר בתחום שירותי אינטרנט.

- ענף התקשורת מאופיין ברגולציה מאסיבית ומעורבות גבוהה של הרגולטור. השנה קודמו מספר רב של מהלכים והתקבלו החלטות לצורך הגברת התחרות בענף, שהשפעתם הורגשה כבר בשנה החולפת וצפוי כיימשיכו וישפיעו על השוק גם בעתיד הקרוב כגון: הסרת חסמי הכניסה בשוק הסלולר באמצעות הפחתת דמי הקישוריות, הגבלת קנסות יציאה, מתן רישיון לשני מתחרים נוספים (הצפויים לפעול בשנת 2012) וכן מתן רישיונות למפעילי (MVNO - Mobile Virtual Network Operator) שאחד מהם החל לפעול בסוף השנה והתקבלה החלטה על הרחבת מערך השידורים "עידן+".
- ועדת חייק שמונתה על ידי משרד התקשורת פרסמה את מסקנותיה באוקטובר 2011, בין השאר במטרה לבחון דרכים לקיים שוק סיטונאי בתחום תשתיות התקשורת. משרד התקשורת פועל לאפשר את כניסת חברת החשמל לתחום התקשורת כסיטונאית של תשתית פס רחב בפריסה ארצית ובכך להגביר התחרות בענף תשתיות הפס הרחב בישראל.
- בשנתיים האחרונות החלו מהלכים של השקעות משמעותיות בשדרוג תשתיות לתקשורת קווית בארץ.

• להלן פירוט לגבי תתי הענף העיקריים:

1. **תקשורת קווית - יישום מדיניות משרד התקשורת לגבי חלוקת רישיונות לאספקת טלפוניה ב-VOB (Voice Over Broad band) - לחברות שונות, ממשיכה לתרום להגברת התחרות בתחום זה.** על פי הפרסומים השונים בשנת 2011, חלקן בנתח השוק של החברות השונות הפועלות בתחום המשיך לגדול.
2. **תקשורת סלולארית - סגמנט הסלולר מהווה מרכיב דומיננטי מסך היקף פעילות ענף התקשורת.** פתיחת התקשורת הסלולארית לתחרות והרפורמות שהוביל הרגולטור תרמו, מתחילת שנת 2011, להגברת התחרותיות בסגמנט זה בצורה משמעותית. בשנת 2011 חברות הסלולר הציגו ירידה ברווחיות וביכולת ייצור המזומנים לעומת שנים קודמות, וזאת בעיקר עקב השפעת מהלכי הרגולטור. כפי שתואר לעיל, משרד התקשורת פועל להגברת התחרות בענף זה, ונראה כי בשנת 2012 תימשך מגמת הפגיעה ברווחיות החברות הנ"ל.
3. **טלוויזיה רב ערוצית - בענף פועלות שתי חברות, המנהלות תחרות ערה.** החברות ממשיכות להשקיע בתוכן, בכדי לחדור ולשמר פלחי שוק שונים. בשנים 2010-2011 עדיין לא מורגשת השפעה משמעותית של מערך ה-DTT (Digital Territorial Television) על החברות הפועלות בענף. ראוי לציין כי פעילות הרגולטור בתחום זה באמצעות תכנון להרחבת מערך השידורים במסגרת ה-DTT ל-16 ערוצים, חלף 5 כיום, צפויה גם היא להשליך על פעילות החברות הפועלות בתת ענף זה.
4. **גישה לאינטרנט - אספקת שירותי גישה לאינטרנט בפס רחב נחלקת לשניים:** אספקת תשתית באמצעות תקשורת קווית מסורתית ואספקת שירותי הגישה באמצעות ספקיות השירות (רובן ככולן כיום מספקות גם שירותי תקשורת בינלאומית). בענף פועלות כיום שלוש חברות גדולות החולקות נתח שוק באופן שווה יחסית. שיעור החדירה בענף הינו גבוה יחסית (מעל ל-75% מבתי האב בישראל) ולכן שיעורי הצמיחה בענף אינם גבוהים. עיקר מהלכי המיזוג בחברות הפועלות בענף זה בוצעו בשנת 2008, כאשר בשנים 2010-2011 המשיכו להתבצע שינויי בעלות. כפי שצוין לעיל, שתי החברות הגדולות הפועלות בתחום נרכשו על ידי חברות הסלולר.

על הפרק נבחנת רפורמה נוספת של משרד התקשורת לביטול התשלום עבור קו האינטרנט לטלפוניה, העשויה להשפיע על סגמנט זה.

מצב של משקי בית והצריכה הפרטית

ההוצאה לצריכה פרטית עלתה ריאלית ב-2011 ב-3.6 אחוזים, ובמונחי הצריכה הפרטית לנפש חלה עלייה בשיעור של 1.7 אחוזים. נתונים אלו מצביעים על האטה בהשוואה לשנת 2010, בה עלתה ההוצאה הריאלית לצריכה פרטית ב-5.3 אחוזים, והצריכה הפרטית לנפש ב-3.3 אחוזים. בדיקת הרכיבים השונים מראה כי ההאטה בצריכה בשנת 2011, לעומת קודמתה, הייתה רוחבית לכלל הרכיבים - שוטפים ובני-קיימא - למעט רכיבי הדיור והציוד למשקי הבית, בהם חלה עלייה.

כרטיסי אשראי

נתונים אודות היקף השימוש בכרטיסי אשראי מעידים על המשך המגמה החיובית, כאשר נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (במחירים קבועים; לאחר נטרול השפעות עונתיות וחגים) לרביע הרביעי של 2011 מצביעים על עלייה של 4.8 אחוזים בהשוואה לרביע המקביל אשתקד בהיקף הרכישות הממוצע בכרטיסי אשראי על ידי צרכנים פרטיים, בדומה לממוצע 2011 כולה. עם זאת, נתון זה מהווה האטה לעומת שיעור הצמיחה בהיקף הרכישות הממוצע בכרטיסי אשראי על-ידי צרכנים פרטיים בשנת 2010, אשר עמד על 7.6 אחוזים.

משכנתאות - הלוואות לדיור

ענף המשכנתאות סיים את שנת 2011 עם קיטון של 8.9% במתן משכנתאות בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע מקיטון בביקוש למשכנתאות. בצד ההיצע חלה עלייה של 12% בהיקף התחלות הבנייה, אשר הביאה לעלייה במספר חודשי היצע הדירות, מרמה של 7.3 חודשים בסוף שנה קודמת לרמה של 10.6 חודשי היצע בסוף השנה הנוכחית.

במהלך שנת 2011 פרסם המפקח על הבנקים מספר הנחיות הקשורות בשוק ההלוואות לדיור. להלן פירוט:

1. הלוואות לדיור בריבית משתנה

ביום 3 במאי 2011 פרסם המפקח על הבנקים הוראה על פיה תאגיד בנקאי יאשר ויעמיד הלוואה לדיור, במידה והיחס בין חלק ההלוואה לדיור בריבית משתנה (דהיינו הלוואות שהריבית שהן נושאות עלול להשתנות במהלך תקופה הקצרה מחמש שנים ממועד אישורה) לבין סך ההלוואה לדיור, אינו עולה על 33.3%.

נקבע כי הוראה זו תחול על הלוואות שניתן להן אישור עקרוני מיום 5 במאי 2011 ואילך וכן על הלוואות שהבנק אישר את מיחזורן החל מיום 5 במאי 2011 (למעט מחזור שבמסגרתו הוקטן משקל רכיב ההלוואה בריבית משתנה וסכומו).

עוד נקבע כי תאגיד בנקאי רשאי לא להחיל את המגבלה על הלוואות לדיור מסוגים מסוימים כפי שיפורט להלן, במידה והיחס בין סך ההלוואות לדיור בריבית משתנה, לבין סך ההלוואות לדיור שניתן להן אישור עקרוני מיום 5 במאי 2011, אשר הועמדו במהלך כל רבעון קלנדרי, אינו עולה על 33.3%. ההלוואות עליהן מדובר הן:

הלוואות לדיור במטבע חוץ שניתנו לתושב חוץ.

הלוואות גישור שתקופת הפירעון המקורית שלהן היא עד שלוש שנים.

הלוואות לכל מטרה בסכום של עד 100,000 ש"ח.

2. הפרשה קבוצתית - הלוואות לדיור

ביום 1 במאי 2011 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב ובו דרישה לחישוב הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בהלוואות לדיור כהגדרתן בהוראה 451 לניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, זאת לאור המפורט במכתבם, על פיו הגידול המהיר שחל בשנים האחרונות באשראי לדיור, טרם קיבל ביטוי בהפרשות לפי עומק פיגור.

במכתב בנק ישראל מיום 9 במאי 2011 נקבע כי השפעת חישוב ההפרשה הקבוצתית כאמור לראשונה ליום 1 בינואר 2011 תיכלל במסגרת השפעת היישום לראשונה של ההוראות החדשות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי.

להלן נתונים נוספים על האשראי הכולל

להלן התפלגות סך כל האשראי לציבור* וסיכון אשראי חוץ-מאזני לפי גודל האשראי ללווה בודד:

31 בדצמבר 2011		31 בדצמבר 2010					
שיעור	מסך הכל	שיעור	מסך הכל	שיעור	מסך הכל	שיעור	מסך הכל
ממספר	סך הכל	ממספר	סך הכל	ממספר	סך הכל	ממספר	סך הכל
תקרת האשראי באלפי ש"ח	הלווים	המאזני	המאזני	סך הכל	המאזני	המאזני	המאזני
מ-	עד	%					
0	80	83.3	6.0	18.4	84.4	6.2	16.5
80	600	14.1	17.6	11.1	13.3	18.8	10.8
600	1,200	1.6	9.3	2.7	1.4	8.8	3.5
1,200	2,000	0.4	4.5	1.9	0.4	4.1	1.8
2,000	8,000	0.4	8.8	5.4	0.3	8.9	5.3
8,000	20,000	0.1	7.2	5.7	0.1	7.7	5.7
20,000	40,000	0.05	7.2	6.6	0.05	7.1	6.3
40,000	200,000	0.04	17.0	19.4	0.04	16.3	19.5
200,000	800,000	0.01	13.9	17.9	0.01	14.1	18.3
מעל 800,000		0.00	8.5	10.9	0.00	8.0	12.3
סך הכל		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

* בשנת 2011 לפני ניכוי הפרשות בגין הפסדי אשראי ובשנת 2010 לאחר ניכוי הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.

** ב-2011 - 143 לווים וב-2010 - 139 לווים.

*** ב-2011 - 25 לווים וב-2010 - 23 לווים.

פרטים נוספים על חלוקת האשראי לפי גודל - ראה בבאור 4(ו) לדוחות הכספיים.

להלן פירוט יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני שהיקפם ללווה בודד עולה על 800 מיליון ש"ח בחתך מפורט יותר של תחומי האשראי ובחתך של ענפי משק ליום 31 בדצמבר 2011:

1. סיכון אשראי לפי גודל אשראי של לווה, ליום 31 בדצמבר 2011:

מספר לוויים		אשראי מאזני		סיכון אשראי חוץ מאזני			
מזה	סך	מזה	סך	מזה	סך	מזה	סך
צדדים	קשורים	צדדים	קשורים	צדדים	קשורים	צדדים	קשורים
תקרת האשראי במיליוני ש"ח				הכל			
מ-				עד			
800	1,200	14	1	7,592	708	5,529	147
1,200	1,600	5	-	4,527	-	2,011	-
1,600	2,000	3	-	2,535	-	2,559	-
2,000	2,400	1	-	1,640	-	566	-
2,400	2,710	2	-	5,009	-	293	-
סך הכל				25	1	10,958	147

סיכון אשראי לפי גודל אשראי של לווה, ליום 31 בדצמבר 2010:

מספר לוויים		אשראי מאזני		סיכון אשראי חוץ מאזני			
מזה	סך	מזה	סך	מזה	סך	מזה	סך
צדדים	קשורים	צדדים	קשורים	צדדים	קשורים	צדדים	קשורים
תקרת האשראי במיליוני ש"ח				הכל			
מ-				עד			
800	1,200	14	-	8,017	-	5,445	-
1,200	1,600	4	1	4,032	890	1,461	516
1,600	2,000	3	-	969	-	4,669	-
2,000	2,400	-	-	-	-	-	-
2,400	2,800	1	-	2,607	-	59	-
2,800	3,200	-	-	-	-	-	-
3,200	3,630	1	-	2,612	-	1,018	-
סך הכל				23	1	12,652	516

2. סיכון אשראי לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2011:

מספר לוויים		אשראי מאזני		סיכון אשראי חוץ מאזני			
מספר לוויים	סך הכל	אשראי מאזני	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סך הכל	מספר לוויים	סך הכל
במיליוני ש"ח							
9	6,948	5,961	תעשייה				
8	5,759	2,293	בינוי ונדל"ן				
1	853	19	שירותים ציבוריים וקהילתיים				
2	2,917	846	תקשורת ושירותי מחשב				
3	3,686	356	שירותים פיננסיים				
1	977	790	חשמל ומים				
1	163	693	מסחר				
25	21,303	10,958	סך הכל				

סיכון אשראי לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2010:

מספר לווים	אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני
סך הכל	סך הכל	סך הכל
במיליוני ש"ח		
תעשייה	8	6,000
בינוי ונדל"ן	5	1,636
שירותים ציבוריים וקהילתיים	1	9
תקשורת ושירותי מחשב	2	268
שירותים פיננסיים	6	4,268
חשמל ומים	1	471
סך הכל	23	12,652

כל הצדדים הקשורים בטבלאות דלעיל הם תאגידיים שהבנק מחזיק בהם עד 20% ואינם בעלי שליטה בבנק. אין בין האשראים המפורטים בטבלה הנ"ל חובות שבגינם בוצעו הפרשות לחובות מסופקים.

3. האשראי לקבוצות לווים אשר חבותם עולה על 15% מהון הבנק (לצורך הלימות הון):

ליום 31 בדצמבר 2011					
קבוצת לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סה"כ סיכון אשראי	מזה: מכשירים נגזרים	% מההון
במיליוני ש"ח					
1	6,488	1,936	8,424	164	20.4
2	6,319	761	7,080	121	17.2

למידע נוסף בנושא קבוצות לווים ראה עמוד 247.

חובות בעייתיים

להלן סיכון אשראי בעייתי בהתאם להוראות החדשות לאחר הפרשות פרטניות וקבוצתיות החלות מיום 1 בינואר 2011:

31 בדצמבר 2010			31 בדצמבר 2011		
פרפורמה					
מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל
במיליוני ש"ח					
חובות פגומים	5,118	819	5,937	6,016	6,677
חובות נחותים	1,118	78	1,196	969	1,019
חבות בהשגחה מיוחדת	3,570	473	4,043	3,804	4,703
סך הכל	9,806	1,370	11,176	10,789	12,399

סיכון אשראי בעייתי:

31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010
סיכון אשראי בעייתי	סיכון אשראי בעייתי
במיליוני ש"ח	
12,291	14,977
סיכון אשראי בעייתי מסחרי	
1,440	1,569
סיכון אשראי בעייתי קמעונאי	
13,731	16,546
סך הכל	
2,555	4,147
הפרשה להפסדי אשראי	
אשראי בעייתי לאחר הפרשה	
11,176	12,399
להפסדי אשראי	

להלן התפתחות האשראים הבעייתיים⁽¹⁾⁽⁶⁾⁽⁷⁾ לפי הסיווגים שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים עד 31 בדצמבר 2010:

31 בדצמבר 2010	במיליוני ש"ח
חובות בעייתיים (1)	
שאינם נושאים הכנסה	1,364
שאורגנו מחדש (2)	906
מיועדים לארגון מחדש (3)	482
בפיגור זמני	297
בהשגחה מיוחדת*	9,921
סך הכל אשראי מאזני ללווים בעייתיים (1)	12,970
סיכון אשראי חוץ מאזני ללווים בעייתיים (1) (5)	2,634
אגרות חוב של לווים בעייתיים (ציבור)	465
סיכון אשראי כולל של בנקים (אג"ח + פיקדונות בבנקים)	6
נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים של לווים בעייתיים	48
סיכון אשראי כולל בגין לווים בעייתיים (1)	16,123
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	81
*מזה: חובות בגינם קיימת הפרשה ספציפית (4)	5,946
*מזה: אשראי לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור	383

- (1) לא כולל חובות בעייתיים המכוסים על יד בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313).
- (2) אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת וכן אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות.
- (3) אשראי ללווים אשר לגביו קיימת החלטה של הנהלת התאגיד הבנקאי על ארגון מחדש, אך הארגון מחדש טרם בוצע בפועל.
- (4) למעט אשראי לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור.
- (5) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי.
- (6) אשראי ללווים בעייתיים כמפורט במתכונת הגילוי.
- (7) החובות הבעייתיים כוללים סווגי אשראי מיישום הוראת נוהל בנקאי תקין 325 "ניהול מסגרות אשראי בחשבון עובר ושב". בהתאם להוראה הנ"ל ובהתאם להבהרות של המפקח על הבנקים, על הבנק לסווג את החריגה ממסגרת האשראי המאושרת (כאשר החריגה מעל 1,000 ש"ח) במידה והבנק מחייב את הלקוח בריבית חריגה. במצב זה יש לסווג את החריגה כחוב שאינו נושא הכנסה, את האשראי במסגרת זאת יתרת החבות של הלקוח כחוב בהשגחה מיוחדת. כתוצאה סווגו חובות שאינם נושאים הכנסה בסך 49 מיליון ש"ח ובהשגחה מיוחדת בסך 1,163 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010.

סך כל החובות הבעייתיים בשיטה הישנה ליום 31 בדצמבר 2010 הסתכמו בסך 16.1 מיליארד ש"ח ואילו על פי ההוראה החדשה הסתכמו החובות הבעייתיים בסך 12.4 מיליארד ש"ח. הקיטון בסך של 3.7 מיליארד ש"ח נובע בעיקר משינוי ההתייחסות להוראת ניהול בנקאי תקין 325 כאמור לעיל, מביטול הסיווג של חובות בהשגחה מיוחדת תוצאתי, וכן משיפור בהיקף החובות הבעייתיים.

היתרה המצטברת של ההפרשה הכללית וההפרשה הנוספת לחובות מסופקים (לפי מאפייני סיכון שהוגדרו על ידי המפקח על הבנקים) בבנק ובחברות המאוחדות שלו הסתכמה בסוף 2010 ב-770 מיליון ש"ח (מהווה כ-0.23% מסך כל סיכוני האשראי).

פירוט נוסף לאשראי בעייתי - ראה בבאור 4 לדוחות הכספיים ובסקירת ההנהלה תוספת ה'.

האשראי לממשלות ב-31 בדצמבר 2011 הסתכם ב-448 מיליון ש"ח עלייה של 69 מיליון ש"ח (18.2%) לעומת 31 בדצמבר 2010.

ניירות ערך

השקעות הקבוצה בניירות ערך ב-31 בדצמבר 2011 הסתכמו ב-47,936 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-55,791 מיליון ש"ח ב-2010, ירידה של 14.1%. הקיטון בניירות ערך נובע ממימוש אגרות חוב והפקדת התמורה ברובה בבנק ישראל ובחלקה בבנקים זרים. קיטון זה נועד, בין היתר, לצמצם את חשיפת הבנק לסיכונים בתיק הנוסטרו.

ניירות הערך בקבוצה מסווגים לשתי קטגוריות: ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה.

ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לדוח רווח והפסד.

ניירות ערך זמינים למכירה מוצגים לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת מוצג בסעיף נפרד בהון העצמי ברווח כולל אחר שנקרא "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" ("הון עצמי") בניכוי המס המתאפשר. בכל מקרה שבו ירידת הערך הינה בעלת אופי אחר מזמני ההפרש נזקף לחשבון רווח והפסד.

אופן חישוב השווי ההוגן

השווי ההוגן של ניירות ערך ישראלים מתבסס בעיקרו על מחירים מצוטטים מהבורסה לניירות ערך בתל אביב ובניירות ערך זרים על מחירים המתקבלים ממקורות חיצוניים. רובו של תיק ניירות הערך הזרים מחושב מדי חודש על ידי מוסד בינלאומי מוכר שעיסוקו בחישוב שווי הוגן של נכסים פיננסיים לצורך גילוי השווי בדוחות כספיים. מוסד זה הוא בלתי תלוי בגופים המנפיקים ובלתי תלוי בגופים המשווקים. החישוב מתבסס בעיקרו על מחירי עסקות בשווקים פעילים ועל שערות עסקות דומות. החישוב משקף את המחיר שקונה מרצון בשוק ישלם עבור ניירות ערך על בסיס מידע שוטף הנצפה בשוק (observable market inputs). מכיוון שרק חלק קטן מניירות הערך נסחרים בעולם בתדירות יומית, המוסד משתמש בשתי שיטות הערכה:

א. הערכה ברמת קבוצת נכסים: רוב הניירות מוערכים באמצעות שיעורי תשואה (היוון) המתאפשרים לקבוצות של נכסים בעלי מאפיינים דומים (לפי מדינה, סקטור, סוג הנכס, דירוג וכו'). בעיקרם, משקלול המידע הקיים בשוק, בדרך כלל ביחס לאינדקס הרלוונטי.

ב. הערכה וציטוטים לניירות ספציפיים : שאר הניירות מוערכים באופן פרטני (הערכת המנפיק והנייר הבודד), על בסיס ציטוטי מחירים ישירים למרווחים של הנייר או למנפיק הספציפי. חלק קטן מהנכסים בקבוצה זו מוערכים רק על בסיס ציטוטי מחירים משווקים מאוד פעילים (בעיקר אג"ח ממשלתיות, שלהן עושי שוק פעילים).

תיק ה-CLO, המהווה כ-1.4% מתיק ניירות הערך, משוערך על פי מודל, אשר נמצא בשימוש הבנקים המובילים בעולם. לצורך השימוש במודל הבנק משתמש בנתונים מצרפיים המקובלים לשימוש באותם מוסדות. הבנק תיקף את המודל ווידא ברמה סבירה של בטחון את נכונות השווי ההוגן. התיקוף כולל בין היתר בחינה של הקשר השיטתי הלוגי בין הנתונים להערכת השווי, התייחסות לגורמים המהותיים להערכה תקפות הנתונים והפרמטרים שעליהם מבוססת ההערכה, כמו גם על ידי השוואה לאינדיקציות על מחירים שנאספות מהשוק ומביצוע בפועל של עסקאות באותם ניירות.

אגרות החוב בישראל הנקובות בשקלים ואינן סחירות משוערכות באמצעות מודל, מכיוון שאין שוק פעיל לאגרות החוב הללו. הבנק תיקף את המודל ווידא ברמה סבירה של בטחון את נכונות השווי ההוגן. התיקוף כולל בין היתר בחינה של הקשר השיטתי - הלוגי בין הנתונים להערכת השווי, התייחסות לגורמים המהותיים להערכה, ותקפות הנתונים והפרמטרים שעליהם מבוססת ההערכה. המודל מתייחס לתוצאות המודל של חברת "מרווח הוגן", המשערכת נכסים אלו לצורך הדוחות הכספיים של מוסדות פיננסיים. סך הכל שווי הנכסים על פי המודל נמוך במקצת מהשווי על פי שערך חברת "מרווח הוגן".

להלן שווי ניירות הערך לפי אופן המדידה במיליוני ש"ח:

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011 (1)	
32,678	34,219	ניירות ערך הנסחרים בשוק פעיל
20,421	11,600	ניירות ערך לפי מחירים שנקבעו לפי מודלים חיזוניים
2,692	2,117	ניירות ערך לפי ציטוט מהצד הנגדי או לפי עלות
55,791	47,936	סך הכל

(1) נתוני 2011 חושבו בהתאם להוראות FAS157. למידע על FAS157 ראה באור 1 (ז).

לפרטים נוספים על המדיניות החשבונאית והטיפול בק"ע שערך תיק ניירות הערך והבחנות בין ירידת ערך זמנית או אחרת מזמנית, ראה בפרק מדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים ובבאור 3 לדוח הכספי.

להלן סיווג סעיף ניירות הערך במאזן המאוחד בהתאם להוראות הנ"ל:

31 בדצמבר 2011					
עלות מופחתת		לשווי הוגן	מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	הערך במאזן
במיליוני ש"ח					
אגרות חוב					
זמינות למכירה	36,524	227	(748)	36,003	36,003
למסחר	9,369	* 78	*(66)	9,381	9,381
	45,893	305	(814)	45,384	45,384
מניות וקרנות					
זמינות למכירה	1,876	341	(26)	2,191	2,191
למסחר	363	* 4	*(6)	361	361
	2,239	345	(32)	2,552	2,552
סך כל ניירות הערך	48,132	650	(846)	47,936	47,936

31 בדצמבר 2010					
עלות מופחתת		לשווי הוגן	מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	הערך במאזן
במיליוני ש"ח					
אגרות חוב					
זמינות למכירה	44,271	418	(432)	44,257	44,257
למסחר	8,367	* 90	* (59)	8,398	8,398
	52,638	508	(491)	52,655	52,655
מניות וקרנות					
זמינות למכירה	2,211	653	(5)	2,859	2,859
למסחר	636	-	* (359)	277	277
	2,847	653	(364)	3,136	3,136
סך כל ניירות הערך	55,485	1,161	(855)	55,791	55,791

* נזקף לרווח והפסד.

ליום 31 בדצמבר 2011 כ-79.7% מתיק הנוסטרו של הקבוצה סווג כזמין למכירה וכ-20.3% כתיק למסחר. סיווג זה מקנה גמישות בניהול תיק ניירות הערך. כ-5.3% משווי ניירות הערך הינן השקעות במניות של חברות שאינן מוצגות על בסיס השווי המאזני, אלא לפי עלות או שווי שוק של המניות הנסחרות בבורסה.

להלן נתונים על פעילות הקבוצה באגרות חוב:

2010	2011	
במיליוני ש"ח		
30,709	35,051	אגרות חוב שיצאו לפדיון ו/או נמכרו (זמינות למכירה)
30,082	26,477	רכישות אגרות חוב זמינות למכירה
		רווח נטו מהשקעות באגרות חוב:
(951)	2,405	הכנסות מימון על בסיס צבירה*
262	265	רווח ממכירת ומירידת ערך של אגרות חוב זמינות למכירה
		רווח שמומש ו/או טרם מומש מהתאמה לשווי הוגן של
147	78	אגרות חוב למסחר

* הגידול נובע מהפרשי שער חיוביים כתוצאה מפיחות השקל מול רב המטבעות, לעומת הפרשי שער שליליים ב-2010.

להלן פירוט הרכב ההשקעות באגרות חוב לפי סוגי הצמדות:

31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2010		
ממשלת ישראל	ממשלות זרות	חברות אחרות	ממשלת ישראל	ממשלות זרות	חברות אחרות
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
מטבע ישראלי :					
19,227	-	619	22,961	-	523
7,124	-	861	6,399	-	937
1,577	3,858	12,118	1,810	2,851	17,174
27,928	3,858	13,598	31,170	2,851	18,634

* מזה אגרות חוב נדחות (Subordinated) 1,605 מיליון ש"ח.

בשנת 2011 חלה ירידה של כ-5.0 מיליארד ש"ח כ-27.0%, בהשקעות של הקבוצה באגרות חוב של חברות, הכולל בנקים ומוסדות פיננסיים, וזאת בעיקר באגרות חוב במט"ח בחו"ל. כ-70.0% מתוך אגרות החוב מושקע באגרות חוב של ממשלות ובעיקר ממשלת ישראל.

לפרטים נוספים ראה בבאור 3 לדוחות הכספיים.

להלן טבלת פירוט ההשקעות באגרות חוב של חברות בלבד (ללא בנקים) שהונפקו בישראל ובחו"ל לפי ענפי משק (תיק זמין למכירה ולמסחר):

31 בדצמבר 2011		
הונפק בישראל	הונפק בחו"ל	
מיליוני ש"ח		ענף משק
-	-	חקלאות
71	313	תעשייה
41	92	בינוי ונדל"ן
216	181	חשמל ומים
331	-	מסחר
26	-	תחבורה ואחסנה
79	149	תקשורת ושרותי מחשב
610	5,776	שירותים פיננסיים
16	34	שירותים עסקיים ואחרים
24	75	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,414	6,620	סך הכל

התיק הזמין למכירה

להלן הרכב התיק הזמין למכירה ליום 31 בדצמבר:

2011		2010		שינוי	
במיליוני ש"ח					
בחו"ל	בארץ	בחו"ל	בארץ	בחו"ל	בארץ
16,641	19,362	19,616	24,641	(2,975)	(5,279)
724	1,467	563	2,296	161	(829)
17,365	20,829	20,179	26,937	(2,814)	(6,108)
סך הכל					
מניות וקרנות					
אגרות חוב					

א. בגין התיק הזמין למכירה נזקפו בשנת 2011 להון עצמי סך של 1,021 מיליון ש"ח (לפני מס) בשל ירידת ערך והפרשי שער בגין אגרות החוב הנקובות במטבע חוץ, לעומת עליית ערך בסך של 235 מיליון ש"ח (לפני מס) בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר ירידת הערך נובעת מאגרות חוב נדחות של בנקים בחו"ל.

ב. כמו כן נזקפו לרווח והפסד רווחים נטו ממכירת אגרות חוב בקיזוז הפרשות שהוגדרו כירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני של ניירות ערך בסך של 265 מיליון ש"ח לעומת רווחים בסך 262 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ג. להלן ריכוז התוצאות הנ"ל בגין התיק הזמין למכירה (כולל הכנסות מימון)

2011	2010	
במיליוני ש"ח		
2,100	(546)	רווחים (הפסדים) בגין ניירות ערך זמינים למכירה שנזקפו לרווח והפסד
1,107	(1,866)	מזה: הפרשי שער
(1,021)	235	התאמות לקרן הון של ניירות ערך זמינים למכירה בהון עצמי

ד. להלן פירוט היתרות נטו בהון עצמי (התאמות נטו בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפני מס):

	31 בדצמבר	30 בספטמבר	31 בדצמבר	תנועה	
	2011	2011	2010	רביע רביעי	שנת 2011
במיליוני ש"ח					
מניות	315	261	648	54	(333)
אגרות חוב ממשלת ישראל	151	141	115	10	36
אגרות חוב ממשלות זרות	(2)	(1)	3	(1)	(5)
אגרות חוב אחרות*	(670)	(601)	(132)	(69)	(538)
מכשירי חוב אחרים	(118)	(111)	63	(7)	(181)
סך הכל	(324)	(311)	697	(13)	(1,021)
המס המתייחס	106	97	(229)	9	335
סך הכל נטו	(218)	(214)	468	(4)	(686)

* מזה ל-31 בדצמבר 2011 אגרות חוב נדחות של בנקים בחו"ל (281) מיליוני ש"ח.

היתרה המצטברת נטו של התאמות ניירות ערך המוחזקים בתיק הזמין למכירה לשווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2011 מסתכמת בסכום שלילי של 218 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס), וזאת לאחר שהיתה חיובית בסך של 468 מיליוני ש"ח בסוף 2010. סכומים אלה מייצגים הפסדים/רווחים נטו שטרם מומשו לתאריכי הדוחות.

בשווי התיק הזמין למכירה, מאז סוף שנת 2011 ועד ל-29 בפברואר 2012 חל גידול בקרן ההון בסך 296 מיליון ש"ח לפני מס ו-171 מיליון ש"ח נטו, כתוצאה מעליית ערך ניירות הערך.

ה. להלן ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה שנזקפה להון עצמי ליום 31 בדצמבר 2011:

משך זמן ירידת הערך מאז תחילת הירידה*					
עד 6	9-6	12-9	מעל 12	סך הכל	
חודשים	חודשים	חודשים	חודשים	סך הכל	במיליוני ש"ח
שיעור הירידה					
עד 10%	מניות	20	-	-	20
אגרות חוב מגובות					
נכסים	2	1	8	24	35
אגרות חוב אחרות	121	42	1	95	259
סך הכל	143	43	9	119	314
10%-20%	מניות	-	-	-	-
אגרות חוב מגובות					
נכסים	12	4	4	1	21
אגרות חוב אחרות	38	31	23	181	273
סך הכל	50	35	27	182	294
20%-30%	מניות	6	-	-	6
אגרות חוב מגובות					
נכסים	12	-	-	6	18
אגרות חוב אחרות	-	-	2	96	98
סך הכל	18	-	2	102	122
30%-35%	מניות	-	-	-	-
אגרות חוב מגובות					
נכסים	-	-	-	-	-
אגרות חוב אחרות	-	-	-	43	43
סך הכל	-	-	-	43	43
35%-40%	מניות	-	-	-	-
אגרות חוב מגובות					
נכסים	-	-	-	-	-
אגרות חוב אחרות	-	-	-	1	1
סך הכל	-	-	-	1	1
מעל 40%	מניות	-	-	-	-
אגרות חוב מגובות					
נכסים	-	-	-	-	-
אגרות חוב אחרות	-	-	-	-	-
סך הכל	-	-	-	-	-
סך הכל	מניות	26	-	-	26
אגרות חוב מגובות					
נכסים	26	5	12	31	74
אגרות חוב אחרות	159	73	26	416	674
סך כללי	211	78	38	447	774

בק"ע הטיפול בשיעור ניירות הערך והבחנות בין ירידת ערך בעלת אופי זמני או אחר מזמני ראה בעמוד 67 לעיל.
 * משך זמן ירידת הערך מאז תחילת הירידה משמעו מאז תחילת ירידת ערך כלשהיא של נייר הערך ממחיר העלות המותאמת.

התיק למסחר

להלן הרכב התיק למסחר ליום 31 בדצמבר:

2011		2010		שינוי	
במיליוני ש"ח					
בחז"ל	בארץ	בחז"ל	בארץ	בחז"ל	בארץ
793	8,588	2,119	6,279	(1,326)	2,309
-	361	99	178	(99)	183
793	8,949	2,218	6,457	(1,425)	2,492

בגין אגרות חוב למסחר נרשמו בדוח רווח והפסד רווחים שמומשו וטרם מומשו בסך של 78 מיליון ש"ח לעומת רווחים בסך 147 מיליון ש"ח בשנת 2010, ובגין מניות וקרנות נרשמו רווחים שמומשו וטרם מומשו בסך 140 מיליון ש"ח לעומת רווחים בסך 1 מיליון ש"ח ב-2010.

בחודש ספטמבר 2008 בעקבות קריסת קבוצת בנק ההשקעות ליהמן ברדרס ("בנק ההשקעות"), לא הוחזר לבנק סכום של כ-100 מיליון דולר בגין מכירת נייר ערך שהונפק על ידי חברה מקבוצת בנק ההשקעות ("נייר הערך"). ביום 17 באוגוסט 2011 התקבלה החלטה של בית המשפט לפשיטת רגל בארה"ב בהסכמת הצדדים למחיקת ההליכים המשפטיים שהתנהלו כנגד הבנק בארה"ב על ידי הנאמן של Lehman Brothers Inc. ("LBI") וזאת כתגובה להליכים המשפטיים שנקט הבנק בישראל למיצוי זכויותיו המשפטיות להשבת הכספים המגיעים לו.

הסכמת הנאמן של LBI למחיקת ההליכים כנגד הבנק וכנגד בנק ישראלי נוסף, נבעה מכך שהבנק הסכים למחיקת העיקול אשר הוטל על ידו על כספים בישראל. הסכמת הבנק להסרת העיקול נובעת משורה של הסדרים אליהם הגיע הבנק עם חברות בקבוצת בנק ההשקעות ובכללם: הסתיימו ההליכים המשפטיים בישראל בין הבנק לבין Lehman Brothers International (Europe) ("LBIE"); ויסגרו ההליכים בישראל כנגד Lehman Brothers Holdings ("LBHI") ו-Lehman Brothers Securities N.V.

הסרת ההליכים המשפטיים בישראל, נבעה מכך שהבנק הגיע להסדר עם הנאמן על נכסי LBIE, לפיו יותר לו לממש את כל העיקולים שהוטלו על זכויות LBIE בישראל ולהמשיך ולהחזיק בידו את נייר הערך. הבנק מימש את העיקולים הנ"ל ומכר את נייר הערך, והכל בסך כולל של כ-210 מיליון ש"ח.

בגין ההסדרים האמורים רשם הבנק ברביע השלישי של 2011 רווח של כ-143 מיליון ש"ח (לפני מס).

השקעות בניירות ערך שהונפקו בחו"ל

בתיק ניירות הערך של הקבוצה יש כ-18.2 מיליארד ש"ח (כ-4.8 מיליארד דולר) ניירות ערך שהונפקו בחו"ל שכולם (פרט לכ-1.0%) מדורגים Investment Grade, מהם כ-90% בדרוג (A-) ומעלה מזה כ-35% בדרוג AAA, התיק כולל אגרות חוב נדחות של בנקים בחו"ל בשווי הוגן של 1,605 מיליון ש"ח, כ-9.0% מסך כל ההשקעה בניירות ערך שהונפקו בחו"ל. מתוך התיק הנ"ל כ-17.4 מיליארד ש"ח (כ-4.5 מיליארד דולר) מסווג בתיק הזמין למכירה והיתרה מסווגת בתיק למסחר.

להלן הרכב ההשקעות בניירות ערך שהונפקו בחו"ל:

2010		2011	
תיק סחיר	תיק זמין	תיק סחיר	תיק זמין
הערך במאזן			
במיליוני ש"ח			
750	3,831	251	5,089
אגרות חוב ממשלתיות*			
348	10,589	366	7,854
אגרות חוב בנקים ומוסדות פיננסיים			
213	4,341	120	2,444
אגרות חוב מגובות נכסים			
808	855	56	1,254
אגרות חוב אחרות			
99	563	-	724
מניות וקרנות			
2,218	20,179	793	17,365
סך הכל			

* מזה: אגרות חוב ממשלת ישראל שהונפקו בחול ב-31 בדצמבר 2011 - 1,414 מיליון ש"ח בתיק הזמין ו-68 בתיק הסחיר, וב-31 בדצמבר 2010 1,730 מיליון ש"ח בתיק הזמין.

להערכת הנהלת הבנק, ירידת הערך בתיק הזמין למכירה הינה ברובה בעלת אופי זמני. בכוונתו וביכולתו של הבנק להמשיך ולהחזיק את ההשקעות עד להשבה החזויה של מלוא העלות של הנכסים או עד לפדיון, לכן נזקפת ירידת ערך זו להון עצמי. ירידת הערך נטו שנזקפה להון העצמי בגין ניירות הערך שהונפקו בחו"ל מיום רכישתם ועד ל-31 בדצמבר 2011, מסתכמת בסך של כ-604 מיליון ש"ח (כ-396 מיליון ש"ח לאחר מס). בשנת 2011 גדלה הקרן השלילית בסך 513 מיליון ש"ח, לעומת קיטון בסך 129 מיליון ש"ח בשנת 2010. בנוסף לירידת הערך שנזקפה להון עצמי, נזקפה בשנת 2011 לרווח והפסד עליית ערך בסך של כ-312 מיליון ש"ח בגין התיק הסחיר. מתחילת שנת 2012 חל שיפור בשווי ניירות הערך וקרן ההון השלילית הצטמצמה באופן משמעותי. עד ליום 29 בפברואר 2012 הסתכמה עליית ערך ניירות ערך שהונפקו בחו"ל בסך 387 מיליון ש"ח (כ-252 מיליון ש"ח לאחר מס).

להלן השווי ההוגן ל-31 בדצמבר 2011 של אגרות החוב של בנקים ומוסדות פיננסיים מחוץ לישראל (לא כולל אגרות חוב מגובי נכסים):

סך הכל	ללא דרוג	BB+ עד - B	BBB+ עד - BBB	A-	A	A+	AAA עד - AA
במיליוני ש"ח							
1,715	88	-	-	-	293	806	528
הממלכה המאוחדת (בריטניה)							
20	-	-	-	-	20	-	-
אוסטריה (1)							
359	-	-	-	-	359	-	-
איטליה (1) (5)							
319	35	-	-	-	-	-	284
גרמניה (1)							
88	-	-	-	-	88	-	-
דנמרק							
821	-	-	18	-	56	320	427
הולנד (1)							
14	14	-	-	-	-	-	-
לוקסמבורג (1)							
370	30	-	-	-	-	-	340
ספרד (1)(5)							
584	20	-	-	-	-	189	375
צרפת (1)							
93	85	-	-	-	-	-	8
שוויץ							
567	-	-	-	-	-	-	567
אוסטרליה							
156	56	-	-	-	-	67	33
שוודיה							
253	-	-	-	-	-	-	253
ניו זילנד							
29	-	-	-	-	-	-	29
נורווגיה							
19	-	-	-	-	-	-	19
קנדה (2)							
57	19	-	-	-	-	38	-
דרום קוריאה							
ארצות הברית - לפי רמת בנק (2)							
614	-	-	-	-	-	614	-
CITIGROUP INC NY							
CHASE MANHATTAN BANK, N.A.							
241	-	-	-	-	-	-	241
BANK OF AMERICA (כולל MERRILL LYNCH AND CO.)							
527	-	-	-	-	523	-	4
GOLDMAN, SACHS AND CO.							
360	-	-	-	-	-	154	206
MORGAN STANLEY							
280	-	-	-	-	239	41	-
WELLS FARGO BANK N.A.							
283	-	-	-	-	-	-	283
ארצות הברית - אחר (3)							
451	350	-	-	-	62	-	39
סכום כולל (4)							
8,220	697	-	18	-	1,640	2,229	3,636

- (1) מדינות גוש האירו Eurozone בסך 2,487 מיליון ש"ח.
- (2) מדינות צפון אמריקה (ארה"ב וקנדה) בסך 2,775 מיליון ש"ח.
- (3) סכום זה כולל השקעות ב-6 בנקים בארצות הברית.
- (4) כולל אגרות חוב נדחות Subordinated שהשווי ההוגן שלהן ליום 31 בדצמבר 2011 הוא 1,605 מיליון ש"ח (כולל תיק זמין ותיק מסחרי).
- (5) לפרטים נוספים בק"ע חשיפה למדינות זרות ראה בעמוד 253

להלן השווי ההוגן ל-31 בדצמבר 2010 של אגרות החוב של בנקים ומוסדות פיננסיים מחוץ לישראל (לא כולל אגרות חוב מגובי נכסים):

סך הכל	ללא דרוג	BB+ עד - B	BBB+ עד - BBB	A-	A	A+	AAA עד - AA
במיליוני ש"ח							
1,721	-	79	316	313	183	85	745
הממלכה המאוחדת (בריטניה)							
142	-	-	-	-	70	-	72
אוסטריה (1)							
321	-	-	-	-	-	15	306
איטליה (1)							
15	-	-	-	15	-	-	-
אירלנד (1)							
365	-	-	-	-	365	-	-
בלגיה (1)							
634	-	-	-	5	-	250	379
גרמניה (1)							
716	-	-	-	128	33	211	344
הולנד (1)							
80	-	-	-	-	47	33	-
לוקסמבורג (1)							
399	-	-	-	14	-	24	361
ספרד (1)							
14	-	-	-	14	-	-	-
פורטוגל (1)							
56	-	-	-	-	28	-	28
פינלנד (1)							
682	-	-	-	-	-	37	645
צרפת (1)							
160	-	-	-	-	-	-	160
שוויץ							
621	-	-	-	-	-	-	621
אוסטרליה							
119	-	-	-	-	63	-	56
שוודיה							
250	-	-	-	-	-	-	250
ניו זילנד							
58	-	-	-	-	-	31	27
נורווגיה							
33	-	-	-	-	-	-	33
קנדה (2)							
283	45	-	-	-	67	44	127
אחר (3)							
ארצות הברית - לפי רמת בנק (2)							
893	-	-	-	787	-	106	-
CITIGROUP INC NY							
321	-	-	-	311	-	-	10
HSBC BANK							
CHASE MANHATTAN BANK, N.A.							
272	-	-	-	-	-	121	151
BANK OF AMERICA							
976	-	-	-	-	903	-	73
GOLDMAN, SACHS AND CO.							
354	-	-	-	-	17	270	67
MORGAN STANLEY							
323	-	-	-	-	323	-	-
WELLS FARGO BANK N.A.							
826	-	-	-	-	-	684	142
ארצות הברית - אחר (2) (4)							
303	41	-	-	78	43	22	119
סכום כולל (5)							
10,937	86	79	316	1,665	2,142	1,933	4,716

- (1) מדינות גוש האירו Eurozone בסך 3,424 מיליון ש"ח.
- (2) מדינות צפון אמריקה (ארה"ב וקנדה) בסך 4,301 מיליון ש"ח.
- (3) סכום זה כולל השקעות ב-4 מדינות.
- (4) סכום זה כולל השקעות ב-11 בנקים בארצות הברית.
- (5) כולל אגרות חוב נדחות Subordinated שהשווי ההוגן שלהן ליום 31 בדצמבר 2010 הוא 2,000 מיליון ש"ח (כולל תיק זמין ותיק מסחרי).

1. השקעות בניירות ערך מגובי נכסים בחו"ל

בתיק ניירות הערך של הקבוצה יש כ-2.6 מיליארד ש"ח (כ-0.7 מיליארד דולר) ניירות ערך מגובי נכסים (משכנתאות ושאנים משכנתאות כאחת) שכולם (פרט ל-1%) מדורגות בדירוג (A-) ומעלה, מזה כ-84% בדירוג AAA. מתוך התיק הנ"ל כ-2.4 מיליארד ש"ח (כ-0.6 מיליארד דולר) מסווג בתיק הזמין למכירה.

להלן ריכוז ההשקעות באגרות חוב מגובות נכסים בתיק הזמין למכירה:

31 בדצמבר 2011				
הערך במאזן (שווי הוגן)	הפסדים שטרם מומשו	רווחים שטרם מומשו	עלות מופחתת	
במיליוני ש"ח				
1,733	(12)	23	1,722	MBS אגרות חוב מגובות משכנתאות
				ABS אגרות חוב מגובות נכסים
711	(62)	3	770	שאנים משכנתאות:
661	(60)	1	720	מזה: CLO
50	(2)	2	50	אחר
2,444	(74)	26	2,492	סך הכל

31 בדצמבר 2010				
הערך במאזן (שווי הוגן)	הפסדים שטרם מומשו	רווחים שטרם מומשו	עלות מופחתת	
במיליוני ש"ח				
3,442	(34)	62	3,414	MBS אגרות חוב מגובות משכנתאות
				ABS אגרות חוב מגובות נכסים
899	(30)	114	815	שאנים משכנתאות:
760	(28)	102	686	מזה: CLO
57	-	12	45	SCDO
82	(2)	-	84	אחר
4,341	(64)	176	4,229	סך הכל

בק"ע הגדרת ניירות ערך מגובי נכסים ראה באור 3 לדוח הכספי.

חשיפות איגוח

השקעה בניירות ערך מגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (טבלה 9 (ו') באזל 2)

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
הסכום המצטבר של החשיפה במיליוני ש"ח		
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):		
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות:		
1,734	114	ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של ממשלת ארה"ב GNMA
257	259	ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC
7	5	ניירות ערך אחרים
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים:		
ניירות ערך שהונפקו על ידי GNMA, FNMA, FHLMC או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה		
1,451	1,017	שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות
48	448	
3,497	1,843	סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS):		
38	40	חייבים בגין כרטיסי אשראי
5	5	קווי אשראי לכל מטרה בבטחון דירת מגורים
152	-	אשראי לרכישת רכב
6	5	אשראי אחר לאנשים פרטיים
5	4	אשראי שאינו לאנשים פרטיים
760	661	אגרות חוב מסוג CLO
57	-	אגרות חוב מסוג SCDO
34	6	אחרים
1,057	721	סך הכל מגובי נכסים (ABS)
4,554	2,564	סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים

השקעות בניירות ערך מגובי נכסים לפי משקל סיכון* (טבלה 9 (ז) באזל 2)

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
הסכום המצטבר של החשיפה		דרישות ההון בגין חשיפות איגוח		
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
20%	1,001	502	18	9
50%	100	110	5	5
100%	21	111	2	10
הופחתו מההון	29	214	-	-
סך הכל	1,151	937	25	24

* לא כולל ניירות ערך GNMA, FNMA, FHLMC, המוצגים כהתחייבות של ממשלת ארה"ב.

התיק הזמין למכירה של השקעות בניירות ערך מגובי נכסים בחו"ל ליום 31 בדצמבר 2011 כולל השקעה באגרות חוב מגובות משכנתאות בסכום כולל של כ-1.7 מיליארד ש"ח. 75% מסך אגרות החוב המגובות משכנתאות שבתיק הזמין הינן בערבות סוכנויות פדראליות בארה"ב או שהונפקו ישירות על ידן (FNMA, FHLMC, GNMA), FNMA ו-FHLMC הועברו לחסות ממשלתית במסגרת תוכנית ההצלה של הממשל האמריקאי ולאגרות חוב של GNMA ערבות מדינה.

נכון ליום 31 בדצמבר 2011 הסתכמה עליית הערך המצטברת נטו שנזקפה להון עצמי הנובעת מתיק אגרות החוב המגובות משכנתאות בכ-11 מיליוני ש"ח.

התקופה החזויה לפדיון של כל תיק אגרות החוב המגובות משכנתאות היא כ-3 שנים בממוצע.

בנוסף לאגרות החוב המגובות משכנתאות, כולל התיק הזמין למכירה של הקבוצה גם אגרות חוב אחרות מגובות נכסים שאינם משכנתאות (אשראי לרכישת רכב, ואשראים אחרים) בסך של כ-711 מיליון ש"ח. אג"ח אלו כולן, פרט ל-3% מדורגות בדרוג (A-) ומעלה. תיק זה כולל CLO בסך של כ-661 מיליון ש"ח. התקופה החזויה לפדיון של תיק אגרות החוב המגובות נכסים שאינם משכנתאות היא כ-3 שנים בממוצע.

כאמור, סך תיק ניירות הערך מגובי הנכסים מסוג CLO מסתכם ב-661 מיליון ש"ח. בגין ניירות אלו נזקפה בשנת 2011 ירידת ערך בסך 59 מיליון ש"ח להון עצמי ובשנת 2010 עליית ערך בסך 74 מיליון ש"ח. בנוסף, נזקף בשנת 2011 רווח בסך 114 מיליון ש"ח בגין ניירות הערך האלה.

הזקיפה לרווח והפסד להון בשני תיקים אלו בוצעה על סמך המדיניות שפורטה בסעיף המדיניות החשבונאית בבאור 1 לדוח, וכן בדוח הדירקטוריון עמוד 117 לעיל.

במסגרת התיק למסחר קיימות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים בהיקף של כ-10 מיליון ש"ח (ב-2010 - 158 מיליון ש"ח).

להגדרות של אגרות חוב מגובי נכסים ראה בבאור 3 לדוח הכספי.

2. השקעות בניירות ערך אחרים בחו"ל (שאינם מגובי נכסים)

בתיק ניירות הערך של הקבוצה ב-31 בדצמבר 2011 כ-15.6 מיליארד ש"ח (4.1 מיליארד דולר) ניירות ערך שאינם מגובי נכסים, והכוללים בעיקר ניירות ערך של בנקים ומוסדות פיננסיים, לרבות אגרות חוב נדחות והיתר ניירות ערך של ממשלות, בחלקן המכריע של ממשלת ארה"ב. 14.9 מיליארד ש"ח (3.9 מיליארד דולר) מניירות הערך הללו מסווגים בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר. מסך ניירות הערך מדורגים כ-86% בדרוג A או גבוה יותר.

לפרטים נוספים בק"ע חשיפה מוסדות פיננסיים זרים ראה בעמוד 251.

להערכת הבנק ירידת המחירים של ניירות הערך הללו הינה בעיקרה בעלת אופי זמני, ולכן נזקפה מרבית ירידת הערך להון העצמי. זאת, על בסיס הקריטריונים שפורט בעיקרי המדיניות החשבונאית בבאור 1, ותוך התחשבות בפרמטרים נוספים כגון, המעורבות, והגיבוי, ובכלל זה השקעה ישירה בהון של ממשלות ובהבטחת האיתנות של בנקים אלה ואחרים במדינותיהן, והערכות השוק לסיכון הכשל של בנקים, כפי שזה בא לידי ביטוי במחירים של נגזרי האשראי (CDS). וכן עליית שווי לאחר מועד הדוח הכספי, דירוג אשראי גבוה (קבוצה A ומעלה) וניתוחי עמידות בתרחישי לחץ.

ליום 31 בדצמבר 2011 הסתכמה ירידת הערך המצטברת שנוקפה להון העצמי בגין ניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל, ושהם בתיק הזמין למכירה ב-555 מיליון ש"ח (שהם 364 מיליון ש"ח לאחר מס).

אגרות החוב שאינן מגובות נכסים והונפקו בחו"ל הן ברובן אגרות חוב של בנקים.

תיק אג"ח הבנקים כולל גם כ-1,605 מיליון ש"ח באגרות חוב נדחות (subordinated). אגרות החוב מסוג זה המוחזקות על ידי הקבוצה הן אגרות חוב ללא מרכיב המרה למניות ומועד הפירעון האחרון שלהן נמוך מעשר שנים. באגרות חוב אלו קיימת למנפיק, בדרך כלל, אפשרות לקריאה מוקדמת של האיגרת (call). במקרה בו המנפיק לא מבצע קריאה מוקדמת, חיי האיגרת מתארכים במספר שנים (בדרך כלל שלוש עד חמש), והריבית עולה (מנגנון step-up).

חלק משמעותי מירידת הערך בניירות הערך שהונפקו בחו"ל הייתה באגרות חוב נדחות. מאחר ומרכיב מהותי בירידת הערך נובע מהעלייה בהסתברות שהמנפיק ינצל את זכותו שלא לבצע קריאה מוקדמת ובכך יאריך את מח"מ האגרות או מקיומה של הוראה רגולטורית שאינה מאפשרת קריאה מוקדמת, ולאחר שהבנק ביצע בדיקות פרטניות לבחינת יכולת העמידה של כל אחד מהבנקים בקבוצה זו, העריך הבנק שירידת ערך זו היא ירידת ערך זמנית.

בכוונת הבנק וביכולתו להחזיק באגרות חוב אלו עד למועד פדיון הצפוי או לפחות עד להשבת ערכן. בכל עת הבנק שוקל את התפתחות הרגולציה ובפרט את כללי הנזילות החדשים שאמורים להוות נדבך חשוב בהוראות "באזל 3". מאחר ולעת הזו נראה כי הוראות אלו, שיכנסו לתוקף עוד מספר שנים, מצמצמות את הכדאיות שבאחזקת תיק אגרות חוב של בנקים, הבנק מקטין את תיק אגרות החוב הבנקאיות שברשותו ככל שהן נפדות או שניתן למוכרן ללא הפסד.

שווי הוגן					
יתרת קרן	31	31	30	30	31
ההון בסוף	בדצמבר	במרס	ביוני	בספטמבר	בדצמבר
2011	2010	2011	2011	2011	2011
במיליוני ש"ח					
					סך הכל אג"ח נדחות של בנקים שהונפקו בחו"ל
(281)	1,796	2,095	2,127	1,971	1,534
					מזה : אג"ח נדחות שירדו ביותר מ-35%
-	6	-	-	-	-

בנוסף לתיק הזמין למכירה כולל התיק ניירות ערך שאינם מגובים בנכסים גם בתיק למסחר. התיק למסחר כולל בעיקר ניירות ערך של מדינות, בנקים ומוסדות פיננסיים, וקרנות של ניירות ערך. כל ניירות הערך שבתיק למסחר בדירוג השקעה (Investment Grade), וכ-94% מדורגים A ומעלה. שווי התיק למסחר שאינו מגובה בנכסים ב-31 בדצמבר 2011 הסתכם ב-0.7 מיליארד ש"ח (0.2 מיליארד דולר). ההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת, במידה שיש הפרש כזה, נזקף לחשבון הרווח והפסד.

3. השקעות באגרות חוב - שהונפקו בישראל

ההשקעות באגרות חוב שהונפקו בישראל הסתכמו ב-31 בדצמבר 2011 ב-28.0 מיליארד ש"ח, מזה סך של 26.4 מיליארד ש"ח אגרות חוב שהונפקו על ידי ממשלת ישראל, סך של 0.9 מיליארד ש"ח אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות והיתר הונפקו על ידי בנקים ומוסדות פיננסיים. ב-31 בדצמבר 2011 כ-65% מההשקעות באגרות חוב חברות שהם כ-0.6 מיליארד ש"ח נכללו בתיק הזמין למכירה, והיתר בתיק למסחר. בסוף שנת 2011 תיק אגרות החוב הזמין למכירה כלל קרן הון חיובית בסך 90 מיליון ש"ח.

כל אגרות החוב של החברות שבתיק למסחר וחלק מאגרות החוב של החברות שבתיק הזמין למכירה רשומות למסחר וסחירות בבורסה. שערך אגרות החוב של החברות הסחירות מבוסס על מחירי השוק בבורסה. שערך אגרות החוב שאינן סחירות נעשה כפי שפורט לעיל.

המבחן לקביעה אם ירידת ערך של אגרות חוב בתיק הזמין למכירה הינה בעלת אופי שאינו זמני מתבסס בעיקר על הקריטריונים המפורטים במדיניות החשבונאית בעמוד 67 ובבאור 1 לדוח הכספי.

4. השקעות במניות ובקרנות

סך כל ההשקעות במניות ובקרנות מסתכמות ליום 31 בדצמבר 2011 בכ-2,552 מיליון ש"ח, מזה מניות סחירות 1,367 מיליון ש"ח ושאינן סחירות 1,185 מיליון ש"ח. מסך כל ההשקעה 2,191 מיליון ש"ח מסווגים כזמינות למכירה ו-361 מיליון ש"ח מסווגות בתיק למסחר.

מטרות ומדיניות ניהול סיכונים לגבי השקעה במניות - (גילוי איכותי טבלה 13 באזל 2):

מדיניות ההשקעה:

הבנק הגדיר מדיניות ההשקעה של הקבוצה לרבות קביעת מגבלות להיקף ההשקעה הכולל ובחברה בודדת, תמהיל ההשקעה ורמות הסיכון השונות בין סוגי ההשקעות הריאליות.

הגדרת מטרת ההשקעה:

- השגת תשואה עודפת בהשוואה להשקעה פיננסית של הנוסטרו.
- השאת ערך ההשקעה והשגת תנאי השקעה עודפים על ידי מינוף המוניטין של קבוצת לאומי.
- הרחבת פיזור סיכונים וגיוון מקורות ההכנסה של הקבוצה.
- השטחת התנודתיות של תיק הנוסטרו (פערי זמן).

מבנה התיק מתחלק ל-3 קבוצות משנה:

- השקעות אסטרטגיות (מרבית התיק), השקעות בהן הבנק מתכנן להחזיק לזמן ארוך.
- השקעות לטווח זמן בינוני.
- השקעות בחברות צמיחה (חברות בהתחלת דרכן).

הרישום החשבונאי של ההשקעות:

- ההשקעות נרשמות כהשקעות בתיק ניירות ערך זמינים למכירה כאשר ההשקעה הינה בחברה כלולה היא נרשמת בסעיף השקעות בחברות כלולות.
- לגבי אופן הרישום ראה בפרק המדיניות החשבונאית ובבאור 1(ח'-ט').

**להלן ההשקעות העיקריות במניות ובקרנות הרשומות בסעיף ניירות ערך (1)
(טבלה 13 (ב) באזל 2):**

חלק הבנק על בסיס מאוחד בהון הנפרע		ערך ההשקעה במאזן		המקנה זכות לקבלת רווחים		סחיר/
		המאוחד*				לא סחיר
31	31	31	31	31	31	
בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	
2011	2010	2011	2010	2011	2010	
ב-%		במיליוני ש"ח				
מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים						
בע"מ	9.79	9.80	534	744	48	67 סחיר
אפריקה ישראל נכסים בע"מ						
2.2	2.2	2.2	16	35	1	3 סחיר
סופר-פארם (ישראל) בע"מ (2)						
-	-	18.0	-	182	-	16 לא סחיר
אוצר התישבות היהודים בע"מ						
8.62	8.62	8.62	44	85	4	8 סחיר
פרטנר תקשורת בע"מ (3)						
4.96	4.96	4.96	261	553	23	50 סחיר
אלקטרה מוצרי צריכה (1970)						
בע"מ	8.98	9.0	66	105	6	9 סחיר
ת.ש.י דרכים שותפות מוגבלת						
17.82	19.52	101	127	9	11	לא סחיר
שטרי הון טאואר סמיקונדקטר						
-	-	-	49	49	4	לא סחיר
ויזה בינלאומי						
-	-	-	-	35	-	3 סחיר
בנק CLS						
-	-	-	21	21	2	לא סחיר
קרנות						
-	-	-	1,140	861	103	77 לא סחיר
אייפקס						
-	-	-	69	60	6	5 לא סחיר
186 לא						
אחר						
-	-	-	251	279	24	27 סחיר
סך הכל						
-	-	-	2,552	3,136	230	282

* ערך ההשקעה במאזן המאוחד שווה ליתרת שווי הוגן של ההשקעה.

(1) לפרטים בדבר השקעות ריאליות המוצגות לפי השווי המאזני ראה בעמוד 189.

(2) הועבר לחברות כלולות.

(3) ב-30 בספטמבר 2011 נרשמה ירידת ערך בסך 239 מיליון ש"ח.

פרטנר תקשורת בע"מ

לאומי פרטנרס בע"מ (להלן: "לאומי פרטנרס"), החליטה להפחית את ההשקעה במניות פרטנר תקשורת בע"מ (להלן: "פרטנר"), ולהעביר את יתרת הקרן השלילית מקרן ההון לרווח והפסד. ההפחתה נגזרת מהפער בין מחיר השוק ליום 30 בספטמבר 2011 ובין מחיר הרכישה הנומינלי (לא מותאם דיבידנד) של המניות בסך כולל של כ-239 מיליון ש"ח. ההפחתה האמורה בוצעה בהתאם למדיניות החשבונאית של קבוצת לאומי, המחייבת הפחתה כאמור, במצב בו קיימת ירידת ערך משמעותית ומתמשכת. ברביע הרביעי של שנת 2011 נזקפה ירידת ערך בסך 19.7 מיליון ש"ח בגין השקעה במניות פרטנר תקשורת בע"מ לקרן הון. ליום 30 ביוני 2011 נזקפה לקרן ההון ירידת ערך של מניות פרטנר בסך 121.5 מיליון ש"ח.

ממועד ההשקעה בפרטנר שבוצעה בחודש אוקטובר 2009, קיבל לאומי פרטנרס תקבולים בקשר עם העיסקה, הכוללים דיבידנדים ועמלות, בסך כולל של כ-187.4 מיליון ש"ח, ברוטו לפני מס.

ת.ש.י. דרכים שותפות מוגבלת

ביום 31 בדצמבר 2010 השקיעה לאומי פרטנרס בע"מ כשותף מוגבל בת.ש.י. דרכים שותפות מוגבלת ("השותפות"), אשר רכשה 50% מדרך ארץ הייווייז (1997) בע"מ, ("דרך ארץ").

באוגוסט 2011 חתמה לאומי פרטנרס על הסכם להשקעה נוספת בשותפות ("ההשקעה הנוספת"), אשר נועדה לאפשר לשותפות להשקיע בדרך ארץ לצורך מימוש זכות סרוב כלפי המדינה לרכישת תעודות וחוב שהמדינה היתה זכאית להקצאתן. המדינה לא אישרה את הודעת מימוש זכות הסירוב של דרך ארץ ונושא זה הועבר לדיון בבוררות בין דרך ארץ, מדינת ישראל והגוף שהוכרז כזוכה על ידי המדינה ("הזוכה"). ביום 10 באוקטובר 2011 ניתן פס"ד על ידי הבורר המאשר את הודעת המדינה על דחיית הודעת מימוש זכות הסרוב. בעקבות פסק הבורר נמכרו תעודות ההשתתפות של המדינה לזוכה. ב-13 בספטמבר 2011 חתמה השותפות על הסכם עם שיכון ובינוי בע"מ לרכישת החזקות שיכון ובינוי בדרך ארץ. ההסכם מותנה בתנאים מתלים, וביניהם אישור המדינה ואישור המלווים הבכירים לדרך ארץ שטרם התקיימו.

להלן ההשקעות (פוזיציה) במניות ובקרנות בסעיף ניירות ערך (תיק זמין למכירה ותיק הסחיר) (במיליוני ש"ח):

יתרה מאזנית		
2011	2010	
מניות עם שער	1,367	1,847
קרנות לפי ציטוט מצד נגדי	822	714
מניות ללא שער	363	575
סך הכל	2,552	3,136

שעבוד ניירות ערך

הבנק חבר במסלקת הבורסה לניירות ערך בע"מ ובמסלקת מעו"ף בע"מ.

הבנק, כמו כל חבר מסלקת מעוף אחר, משעבד ניירות ערך מהנוסטרו להבטחת פעילות לקוחותיו, פעילות הנוסטרו ובגין חלקו בקרן הסיכונים. כמו כן מבטיח השעבוד גם את חיובי חברי קרן הסיכונים האחרים, וזאת אם השעבוד שהעמיד החבר האחר לא יספיק לכיסוי כל חיובי החבר האחר, ובהתאם לחלקו היחסי של כל אחד מהחברים בקרן, עד לגובה הביטחונות שניתנו או עד לגובה החיובים כלפי מסלקת מעו"ף לפי הנמוך. הבנק שיעבד, ליום 31 בדצמבר 2011, אגרות חוב ופיקדונות בשווי של 1.791 מיליארד ש"ח למסלקת המעו"ף.

הסדר בטחונות דומה קיים גם במסלקת הבורסה. שווי כל אגרות החוב ששועבדו על ידי הבנק, למסלקת הבורסה ליום 31 בדצמבר 2011 היה 191 מיליון ש"ח.

הבנק חתם ביום 23 ביולי 2007 על אגרת חוב לטובת בנק ישראל להבטחת סכומים המגיעים או שיגיעו לבנק ישראל מהבנק. כערובה לנ"ל הבנק שיעבד לטובת בנק ישראל בשעבוד שוטף ללא הגבלה בסכום אגרות חוב המופקדות בחשבון ספציפי המתנהל במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב על שם בנק ישראל. ליום 31 בדצמבר 2011 לא היו יתרות.

ליום 31 בדצמבר 2011 לא היו אשראים לבנק מבנק ישראל, מאידך יתרת הפיקדונות של הבנק בבנק ישראל הסתכמה בסך 36.7 מיליארד ש"ח.

הבנק מבצע השאלות לזמן קצר של ני"ע במט"ח מהתיק הזמין, דרך מסלקת יורוקליר, ללקוחות אחרים של המסלקה ללא ידיעת זהות השואלים. ההשאלות מבוצעות בערבות מלאה של מסלקת יורוקליר שהינה מוסד פיננסי בדירוג AA+. שווי יתרת ני"ע המושאלים למסלקת יורוקליר ליום 31 בדצמבר 2011, עמד על כ-75 מיליוני ש"ח.

נכסים אחרים ויתרות חובה בגין מכשירים נגזרים

נכסים אחרים הסתכמו בסוף 2011 בסך 4.2 מיליארד ש"ח לעומת 2.6 מיליארד ש"ח בסוף 2010, עלייה בשיעור של 61.4%, שהם 1.6 מיליארד ש"ח. העלייה בסעיף זה נובעת מגידול ביתרת מיסים נדחים לקבל.

יתרת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שבוצעה עם ועבור לקוחות עלתה מ-8.7 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2010 ל-11.6 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2011. במקביל קיימת עליה בסעיף התחייבויות בגין מכשירים נגזרים מ-10.0 מיליארד ש"ח ל-12.1 מיליארד ש"ח.

רכוש קבוע ומתקנים

בניינים וציוד - העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ב-31 בדצמבר 2011 בסך 3,653 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,638 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2010.

ההשקעות בבניינים וציוד ליום 31 בדצמבר 2011 הינן כדלהלן:

עלות	פחת שנצבר	יתרה להפחתה	
		31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010
בניינים ומקרקעין	3,338	1,716	1,622
ציוד, ריהוט, תוכנות וכלי רכב	3,534	2,775	759
תוכנות	3,627	2,355	1,272
סך הכל	10,499	6,846	3,653

בניינים וציוד אלה משמשים בעיקר לפעילות הקבוצה. בניינים שאינם בשימוש הקבוצה והמושכרים לגורמים מחוץ לקבוצה הכלולים במאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2011 מסתכמים בסך 24 מיליון ש"ח.

מרבית שטחי המבנים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בישראל הינם בבעלות הבנק או בבעלות חברות-בנות. מרבית הנכסים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בחו"ל הינם בשכירות.

נכסי הנדל"ן של הבנק מוחזקים בבעלות הבנק, בנייני בנק בע"מ ולין סיטי סנטר בע"מ (חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק). בבעלות הקבוצה 181 נכסים, מתוכם 124 סניפים וארכיבים ו-19 משרדי הנהלה ראשית. סך כל השטח בבעלות הינו בהיקף של כ-268,000 מ"ר והוא מתחלק לסניפים בשטח של כ-81,000 מ"ר, משרדי הנהלה ראשית בשטח של כ-40,000 מ"ר (ללא מתחם קריית שירות בל"ל) והיתרה מתחלקת למשרדים, בשימוש חברות בנות, מרכז לוגיסטי, מגרשים, נכסים פנויים וכו'. הנכסים המיועדים למכירה ליום 31 בדצמבר 2011 היו בשטח של 5,442 מ"ר ומוצגים לפי עלות מופחתת או שווי למימוש, כנמוך שבהם.

ההשקעות במבנים הסתכמו בשנת 2011 ב-41 מיליון ש"ח (כולל 20 מיליון ש"ח רכישת נכסים) לעומת 125 מיליון ש"ח בשנת 2010 (כולל 21 מיליון ש"ח רכישת נכסים). בנוסף לשטחים שבבעלות הבנק שוכר הבנק 212 נכסים בשכירות חופשית ו-8 בשכירות מוגנת. סך כל השטח בשכירות כ-78,000 מ"ר.

קש"ב - "קריית שירותי בל"ל על שם יצחק רבין" חת"מ - חטיבת תפעול ומחשוב של השירותים התפעוליים של הבנק ממוקם בלוד בתוך מתחם ששטחו הכולל הינו 78.8 דונם.

לאומי הקים מתקן חדש תת קרקעי למערך המחשוב. המתקן ממוגן בפני פגיעת רקטות, לוחמה ביולוגית כימית ורעידות אדמה. המתקן נבנה עם טכנולוגיות מתקדמות המאפשרות תפעול שוטף ברמה גבוהה ותפקוד עצמאי בשעת חירום. העברת מערך המחשוב למתקן הסתיימה בסוף שנת 2010. התשתיות במרכז המחשבים החדש הינן ברמת שרידות ויתירות אופטימאלית והמבנה נבנה בהתאם לתקנים בינלאומיים.

ללאומי 2 מחשבים מרכזיים (MF) תוצרת IBM ממשפחת Z/Series. לשימוש מערכות הייצור: מחשב ראשי בעוצמה של 9,778, כאשר בשוטף מופעלת קיבולת של 8943 mips (כמות פעולות במיליונים לשנייה), ומחשב משני בעוצמה של כ-471 mips. מחשב הייצור המשני ניתן להרחבה לקיבולת של כ-9284 mips לצורך גיבוי פנימי ברמת מתקן קש"ב.

במתקן בתל אביב מופעל מחשב בעוצמה של mips 2,147 המשמש את סביבת הפיתוח והמבדקים. מחשב זה ניתן להרחבה לקיבולת של כ-13,662 mips במקרי חירום של השבת המתקן בקש"ב.

לבנק מאגר נתונים היסטוריים המאוחסנים על גבי דיסקים וקלטות במתקן המחשוב העיקרי בקש"ב ובמתקן הגיבוי בתל אביב. עותק שלישי של נתונים נשמר במקום אחר בארץ.

סניפי הבנק ממוחשבים וקשורים במקוון למרכז המחשבים בקש"ב. בסניפים מותקנים כ-327 שרתים וכ-7,094 תחנות עבודה, שרובן מבוססות על מחשבים אישיים. לשימוש הלקוחות 337 מכשירי "כספומט" חדישים וכ-570 עמדות "מידע לאומי" (350 עמדות - בתוך הסניף ו-220 מסופי מידע חיצוני - בקיר הסניף). ביחידות המטה ובמרחבים מותקנים 8,000 מחשבים אישיים ברשתות מקומיות עם אפשרות לתקשורת ישירה עם מרכז המחשבים, ותקשורת נפרדת לרשת האינטרנט.

בשנים 2008-2009 שידרג הבנק את מערך עמדות הקהל מידע לאומי החיצונית לציוד חדיש ומתקדם. בשנת 2010 החל תהליך החלפת עמדות הקהל הפנימיות. בשנת 2011 בוצע שדרוג עמדות קהל פנימיות והוחלפו 161 עמדות.

אבטחת מידע בלאומי מתבססת על עקרון הסודיות הבנקאית, וחוקים והוראות שונים, כגון הוראות חוק הגנת הפרטיות ותקנותיו, הוראות חוק המחשבים, הוראות בנק ישראל ובכלל זה הוראת ניהול טכנולוגית המידע 357 ותקנים מקובלים של אבטחת מידע.

מכלל הוראות אלה נגזרת פעילות ענפה של הגדרת מדיניות אבטחת מידע בארגון, בניית תוכנית עבודה ליישום בקרות ומנגנוני אבטחת מידע, הקמת מערכות והטמעה של נושאי ניהול אבטחת מידע, תכנון וביצוע בקרות אבטחת מידע כולל כתיבת נהלים.

מערך התפעול והמחשוב של חברות הבנות בארץ ובחו"ל מתבסס על מערכות עצמאיות, כאשר האחריות הניהולית והמקצועית היא של הנהלות חברות הבנות והדירקטוריונים שלהן. הבנק בשיתוף השלוחות בחו"ל פועל, במסגרת תוכנית רב שנתית, לשיפור ולשדרוג המערכות בשלוחות בחו"ל למערכות בנקאיות ממוחשבות אחידות.

חת"מ מפעיל מערך שירותי מחשוב לבנק ערבי ישראלי ולבנק אגוד, לגביהם קיים הסכם בקשר לשירותי מחשוב שחת"מ מספק והכולל שירותים תפעוליים, פיתוח מערכות מחשב, שירות ייעוץ, שירות ארגון ושיטות, גיבויים, הדרכה ושירותים נוספים.

מרכז המחשבים של בנק לאומי למשכנתאות ממוקם מחוץ למשרדיו ומופעל במיקור חוץ על ידי חברת י.ב.מ.

חברות הבנות בחו"ל קשורות ברשת פרטית לתקשורת בין לבין ובין לבין הבנק בארץ. מערכת זו משמשת לדיבור ולהעברת נתונים מוצפנים באופן מאובטח. הבנק משקיע בתחזוקה ופיתוח באינטרנט לשלוחות הבנק בחו"ל המבוססים על התשתיות של הבנק. כמו כן שודרגו תשתיות טכנולוגיות לשיפור זמינות המערכות.

לבנק לאומי ארה"ב הסכמי מיקור חוץ עם מספר חברות אמריקאיות בתחום מערכות מידע המשמשות לניהול עסקיו הבנקאיים.

בשנת 2011 השקיעה הקבוצה בציוד הכולל תוכנות כ-647 מיליון ש"ח לעומת 624 מיליון ש"ח בשנת 2010. התקציב הותאם לתמיכה ביעדים האסטרטגיים כפי שהוגדרו על ידי הנהלת הבנק וגם לצרכים התפעוליים של בנקאות העתיד. הפרויקטים שבוצעו ב-2011, היו מכוונים לטובת הלקוחות, להגברת שביעות רצונם, חיזוק נאמנותם ומניעת נטישתם. עיקר ההשקעה ב-2011 (בדומה לשנים קודמות) התמקדה בתחומים הבאים: רשת הפצה (במגמה להגביר הסטה לערוצים ישירים) ושיפור "חוות לקוח" באמצעות לאומי דיגיטל, לאומי בסלולר, מסחר בשווקי הון באינטרנט, ייזום מבצעים, טלר דיגיטלי, פיתוחים ב-BI CRM, אינטרנט ללקוחות מסחריים, שירותי מידע ללקוחות sub custody באינטרנט, בנוסף כמו בכל שנה ניתן דגש

לקיום הוראות רגולציה. השנה הופנו חלק מהשקעות למינוף יישום רגולציות באזל לטובת ניהול סיכונים מושכל ולשירות העסקים ומימוש פתרון טכנולוגי עסקי מייטבי שתורם ישירות לשמירת רמות הסיכון של לאומי בתנאי משק משתנים.

במטרה לספק את צרכי לקוחות שוק ההון, לחזק את הקשר העסקי עם לקוחותיו ולעמוד בתחרות בשוק, חלק מההשקעות הופנו בין היתר לפיתוח והרחבת ערוצי המידע ממערכות הבנק למערכות של הלקוחות במשרדיהם. כמו כן בשנת 2011 נמשך פרויקט חדר עסקות להחלפת ליבת המערכות העסקיות במט"ח, שחלקים נרחבים מתכולתו כבר מופעלים בייצור (הפרויקט מפותח בשלבים). הסתיים הפיתוח של הפרויקטים הבאים: שדרוג ושיפור מערך האינטרנט (פרויקט כוכב) שדרוג ושיפור מערכת ניהול התכנים.

במהלך 2010 עלה לאוויר שירות עסקי חדשני אשר מאפשר העברת כספים מחשבון הלקוח ומשיכתם על ידי אחר (מוטב) ממכשיר כספומט לאומי באמצעות קוד משיכה חד פעמי שנשלח לסלולארי של המוטב (ללא צורך בכרטיס מגנטי, בכל מכשירי לאומי). במהלך 2011 הורחב שירות זה לאפשרות העברת הכסף לחשבון בנק בארץ שבעלות המוטב או בבעלות צד ג'.

במהלך 2010 פותחו 4 מודולים נוספים בלאומי טרייד ללקוחות שוק ההון (מודול שורטים תעודות סל בחסר בארץ ובחו"ל, מודול מניות ומניות Express, מודול הנפקות והצעות רכש - ני"ע ישראלים, מודול קרנות נאמנות מחודש). במהלך 2011 פותחו שירותים נוספים בלאומי טרייד: מסחר בתעודות סל אקספרס מסחר בסחורות ישראליות וגלובליות, אפשרות למתן פקודות מורכבות ואוטומטיות ומסחר בניע"ז ארה"ב אקספרס. כמו כן הושקו מדדים חדשים בבורסה, אופציות חדשות למניות בורסה ואופציות חדשות לאג"ח.

בתחום הסלולר פותחה אפליקציית ileumi, למידע וביצוע פעולות מהחשבון למכשירי אייפון. כמו כן פותחה אפליקציית ארנק לאומי, למידע וביצוע פעולות מהחשבון למכשירי דור 3. בשנת 2011 פותחה אפליקציית iLeumiTrade המאפשרת קבלת מידע ומסחר בני"ע בסלולר.

פרויקט גילוי ומדידה של חובות בעייתיים הופעל ב-11 בינואר 2011. במסגרת הפרויקט הותאמה מערכת חוב"ב ומערכות משיקות אליה להוראת בנק ישראל בנושא ניהול חובות בעייתיים. המטרה: שיפור ניהול הסיכונים הנובעים מחובות בעייתיים. במסגרת ההתאמה פותחה מערכת חדשה לטיפול בסיכונים אשראי ופותר מהלך חדש לחישוב הפרשות קבוצתיות.

על רקע דרישות שונות של הרשויות (בנק ישראל, משרד האוצר וכו') לביצוע הוראות שונות, היו לבנק בשנת 2011 השקעות בתחום המחשוב הנאמדות בסך של כ-48 מיליון ש"ח (בשנת 2010 כ-51 מיליון ש"ח). הנושאים העיקריים היו: באזל 2, יעוץ פנסיוני, חובות פגומים, הוראות טכנולוגיות המידע ו-SOX-404.

הגידול בהשקעות במבנים ובציוד נועד להתאים את התשתית הלוגיסטית ואת פריסת סניפי הבנק להתרחבות שחלה בפעילות העסקית ולצרכים התפעוליים של בנקאות מודרנית.

חטיבת תפעול ומחשוב מוסמכת לתקני איכות בנושאים הבאים: איכות תוכנה, אבטחת מידע, מערכות ניהול איכות, ניהול שירותי טכנולוגיות המידע, המשכיות עסקית, בטיחות וגהות תעסוקתית ובטיחות אש.

למערך רכש בינוי ולוגיסטיקה תו זהב על הסמכתו ל-3 תקנים: תקן בטיחות וגהות, מערכת ניהול איכות ואיכות הסביבה.

בשנת 2011 בוצעה הרחבת חלות תקן בטיחות וגהות ותקן איכות הסביבה לרמה של כל הבנק.

כמו כן, החל משנת 2011 מוסמך המערך לתקן שימור אנרגיה.

פירוט נוסף ראה בבאור 7 לדוחות הכספיים.

נכסים לא מוחשיים

1. הבנק הוא בעל הזכויות היחיד בסימן "לאומי" ובלוגו העיצובי הנלווה אליו, בישראל, בתחום הבנקאות ושירותי המימון.
2. בנוסף, הקבוצה משתמשת לצורך פעילותה בשמות החברות ובלוגו שלהן, וכן בשמות שירותים ומוצרים, שחלקם נרשמו כסימן מסחר או כסימן שירות.
3. לקבוצה מאגרי מידע רשומים בהם נשמר, בין היתר, מידע על לקוחות, ספקים ועובדי לאומי, כאשר מיושמים אמצעים טכנולוגיים מתקדמים המיועדים לאבטח את פעילות הלקוחות ואת פעילותו העיסקית של הבנק תוך צימצום הסיכונים הנובעים משימוש במערכות מידע.
4. לקבוצה זכויות קנין שונות וזכויות שימוש בתוכנות מחשב ובמערכות מידע שונות לצורך ניהול עסקיה, לרבות לצורך מתן שירותים ללקוחותיה.

מגזרי הפעילות בקבוצה

בפרק זה מתוארת ההתפתחות העסקית על פי מגזרי פעילות.

תאור המתודולוגיה של מגזרי הפעילות ראה לעיל עמוד 20.

להלן נתונים עיקריים לפי מגזרי פעילות של סעיפי המאזן העיקריים ליום 31 בדצמבר:

מגזרים	אשראי לציבור		פיקדונות הציבור		סך כל נכסים	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
משקי בית (1)	83,045	76,341	130,276	118,266	83,831	76,929
עסקים קטנים	20,039	19,018	18,109	16,579	20,068	19,039
בנקאות עיסקית	77,571	73,163	28,179	26,281	80,896	75,108
בנקאות מסחרית	50,536	47,226	46,527	36,421	51,431	49,316
בנקאות פרטית	9,074	7,738	39,999	36,241	13,989	10,618
ניהול פיננסי שוקי						
הון ואחרים	1,055	495	16,314	15,796	115,639	97,312
סך הכל	241,320	223,981	279,404	249,584	365,854	328,322

(1) האשראי למשקי בית כולל גם הלוואות לדיר (משכנתאות), בניטרול אשראי זה גדל האשראי למשקי בית ללא משכנתאות ב-7.0%. ההלוואות לדיר הסתכמו בסוף 2011 ב-55.9 מיליארד ש"ח וגדלו בשיעור של 9.7%. שיעורי הגידול באשראי (בנקאות ופיננסים) ב-2010 היה 5.4%.

להלן נתונים עיקריים לפי מגזרי פעילות של סעיפים חוץ מאזניים ונתונים על יתרת לקוחות בשוק ההון:

מגזרים	ערכויות ואשראים		דוקומנטריים		תיקי ניירות ערך כולל	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
משקי בית	499	519	88,849	96,212	88,849	96,212
עסקים קטנים	1,331	1,307	6,485	9,404	6,485	9,404
בנקאות עיסקית	26,297	24,114	72,639	94,234	72,639	94,234
בנקאות מסחרית	6,772	6,789	44,225	45,615	44,225	45,615
בנקאות פרטית	469	482	80,115	75,201	80,115	75,201
ניהול פיננסי-שוקי הון ואחרים	883	757	170,005	174,658	170,005	174,658
סך הכל	36,251	33,968	462,318	495,324	462,318	495,324

להלן פירוט הרווח הנקי והרווח הנקי מפעולות רגילות לפי מגזרי פעילות:

מגזרים	הרווח הנקי בנטרול			הרווח הנקי מפעולות רגילות בנטרול		
	הוצאות שכר מיוחדות			הוצאות שכר מיוחדות (1)		
	2011	2010	השינוי	2011	2010	השינוי
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	ב-%
משקי בית	364	177	105.6	364	177	105.6
עסקים קטנים	320	256	25.0	320	256	25.0
בנקאות עיסקית	761	1,198	(36.5)	761	1,198	(36.5)
בנקאות מסחרית	437	303	44.2	437	303	44.2
בנקאות פרטית	174	87	100.0	174	87	100.0
ניהול פיננסי שוקי הון ואחרים (2)	144	480	(70.0)	142	297	(52.2)
סך הכל	2,200	2,501	(12.0)	2,198	2,318	(5.2)

- (1) בנטרול הוצאות שכר מיוחדות כמפורט לעיל בעמוד 87.
 (2) הרווח הבלתי רגיל בסך 183 מיליון ש"ח בשנת 2010 הנובע ברובו ממכירת מניות חברת פז יוחס למגזר זה.
 פירוט נוסף ראה בבאור 28 לדוחות הכספיים.

תשואה להון לפי מגזרי פעילות

ההון לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי סיכון (הון רובד 1 והון רובד 2) הוקצה בין המגזרים על פי חלקו היחסי של כל מגזר בסך כל נכסי הסיכון המשוקללים של הקבוצה ובהתאם להקצאת ההון של הנדבך השני לכל מגזר על פי מאפייניו ומרכיביו.

הרווח של מגזרי הפעילות הותאם להון הסיכון בכל מגזר. התשואה המותאמת לסיכון חושבה כיחס בין הרווח המותאם, להון העצמי המוקצה למגזר, המהווה חלק מהון הסיכון המוקצה (ראשוני ומשני).

להלן תשואת הרווח הנקי, מותאמת סיכון, להון ראשוני על פי מגזרי פעילות המחושבים כאמור לעיל:

מגזרים	תשואה להון ב-% מהרווח הנקי				תשואה להון ב-% מהרווח הנקי מפעולות רגילות			
	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010
משקי בית	8.5	4.4	8.7	4.4	8.5	4.4	8.7	4.4
עסקים קטנים	22.8	18.7	23.0	18.7	22.8	18.7	23.0	18.7
בנקאות עיסקית	9.3	14.3	9.3	14.3	9.3	14.3	9.3	14.3
בנקאות מסחרית	11.3	8.1	11.4	8.1	11.3	8.1	11.4	8.1
בנקאות פרטית	22.0	12.7	22.1	12.7	22.0	12.7	22.1	12.7
ניהול פיננסי שוקי הון	(10.0)	8.0	(2.7)	12.2	(10.0)	3.5	(2.7)	7.6
אחר	70.7	(2.0)	70.7	(2.0)	70.1	(2.2)	70.1	(2.2)

* בנטרול הוצאות שכר מיוחדות.

1. מגזר משקי בית

כללי

הבנקאות במגזר משקי הבית מספקת מגוון של שירותים ומוצרים פיננסיים לקהל הלקוחות הפרטיים בהתאמה לצרכיהם המשתנים תוך פילוח הלקוחות על פי דמוגרפיה, מקום מגורים, תעסוקה ואפיונים פיננסיים ושלבי חיים, הגוזרים את הצרכים הפיננסיים של הלקוחות.

יעדים ואסטרטגיה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה עמוד 63.

היעדים האסטרטגיים של הבנקאות במגזר משקי הבית הם הגדלת הרווחיות על ידי הגדלת בסיס הלקוחות והרחבת הפעילות של הלקוחות הקיימים תוך דגש על מתן שרות יעיל המותאם לצרכיהם. האשראי למגזר משקי בית הינו מנוע צמיחה חשוב בפעילות הקמעונאית, זאת לאור רמת הפיזור הגבוהה, ויכולת ניהול סיכונים האשראי הטובה.

פרויקט "מתקדמים יחד"

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה עמוד 63. בשנת 2011 התניע לאומי את פרויקט "מתקדמים יחד" שמטרתו לשדרג את חווית הלקוח, תוך שיפור היעילות התפעולית. במסגרת פרויקט זה מוצאים מהסניפים פעילויות ותהליכים רבים שאינם כרוכים במגע עם לקוחות ואלה מועברים לאחריותם של מרכזי מומחיות ארציים. במקביל, בסניף ובערוצים השונים מושקות יוזמות חדשות לשיפור חווית הלקוח והשירות ולהתאמתם לצרכי הלקוחות. הפרויקט מיושם באופן הדרגתי בכל סניפי הבנק וצפוי להגיע לפריסה מלאה בסוף שנת 2013.

בקשר לאישור הדירקטוריון למיזוג בלמ"ש בבנק ראה להלן עמוד 203.

דגשי קו העסקים במגזר משקי הבית הם:

- מיקוד שיטתי ומתמיד בשיפור **רמת השירות** ללקוח על ידי שדרוג מיומנויות העובדים, מדידה ובקרה של תהליכי העבודה וממשק הלקוח.
- **הרחבת זמינות השירות ללקוחות** על ידי הגדלת מספר הסניפים והתאמתם לצרכי בנקאות העתיד, תוך שילוב מכשירים אוטומטיים מתקדמים, והתאמתם לצרכי הלקוחות השונים.
- **הרחבת ערוצי ההפצה** הישירים שירותי מענה טלפוני, סלולאר ואינטרנט מתקדמים ומכשירים לביצוע עצמי של פעילויות פיננסיות.
- **פיתוח מוצרים ושירותים פיננסיים** מתן ייעוץ מקצועי ואובייקטיבי במוצרי השקעה פיננסיים ובמוצרים פנסיוניים, בהתאמה לצרכי הלקוחות תוך שימוש בכריית מידע ובמודלים אנליטיים לניתוח ותחזית הפעילות והצרכים הפיננסיים של הלקוח, ללקוחות הרלוונטים.
- **ייעוץ** שיטתי מבוסס מידע כלפי לקוחות בכל מגזרי הפעילות: בהשקעות, בייעוץ פנסיוני, באשראי הצרכני והמסחרי ובשרותי העו"ש, שיפור רמת השירות כדי להגדיל את שביעות הרצון ונאמנות הלקוחות, באמצעות יצירת יתרונות בקרב קבוצות לקוחות על ידי שרות דיפרנציאלי.
- **שיתוף פעולה עם חברות** הקבוצה כגון לאומי למשכנתאות ולאומי קארד, לצורך ניצול יכולות הקבוצה במתן פתרונות בנקאיים כוללניים ללקוח.

ייעוץ פנסיוני

יתרות הנכסים הפנסיוניים של הלקוחות המיועצים בקבוצת לאומי הידועות עד לסוף דצמבר 2011, לרבות קרנות השתלמות שניתן בגינן יעוץ במסגרת הייעוץ הפנסיוני ו/או ייעוץ בהשקעות, מסתכמות בכ-14.43 מיליארד ש"ח.

מבנה המגזר

בנקאות משקי הבית מפלחת את הלקוחות על פי מאפייניהם, צורכיהם, העדפותיהם ותרומתם לרווחיות ומפתחת עבורם שירותים, מוצרים וערוצי הפצה על פי פילוח זה. השירות ניתן באמצעות ערוצי ההפצה השונים: 238 סניפים (כולל 15 דלפקים וסניפי בנק ערבי ישראלי בע"מ) הפרוסים בכל רחבי הארץ ומאוגדים בשמונה מרחבים בחלוקה גיאוגרפית, ובאמצעות ערוצי הפצה טכנולוגיים/ישירים כדוגמת מוקד לאומי CALL, אינטרנט, מכשירי מידע לאומי ועוד.

השרות ללקוחות בסניף ניתן על ידי צוותי הבנקאים המחולקים למגזרי הלקוחות. צוותים אלו מרכזים את הטיפול בלקוח על כל היבטיו ומתמחים בטיפול על פי מאפייני הלקוח וצרכיו.

השירות ללקוחות אלו הינו רב ערוצי, וניתן הן באמצעות פריסה רחבה של סניפים, הן באמצעות מוקד טלפוני בלאומי CALL, מכשירי מידע לאומי, סלולר, והן באמצעות פתרונות אינטרנט מתקדמים המותאמים לצרכי הלקוחות.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הבנקאות במגזר משקי הבית
הבנק, ומגזר משקי הבית בפרט, פועלים במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רשויות, המוחלות על הבנקים על ידי הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות הערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

למידע בנושא הצוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות ראה עמוד 36.

שינויים בשווקים של מגזר משקי הבית או במאפייני הלקוחות

מגזר משקי הבית מושפע מהשינויים בנתונים הדמוגרפים והכלכליים באוכלוסיית המדינה, משינויים בצריכה הפרטית וכן ממאפייני החיסכון של הלקוחות. ההוצאה לצריכה פרטית עלתה ריאלי בשנת 2011 ב-4.0 אחוזים, ובמונחי צריכה פרטית לנפש חלה עלייה בשיעור של 2.1%. זאת, בדומה לממוצע בחמש השנים הקודמות. מדובר בהתרחבות איטית יותר בהשוואה לשנת 2010 בה עלתה ההוצאה הריאלית לצריכה פרטית ב-5.3%, בעיקר בשל התרחבות מהירה בצריכת מוצרים בני-קיימא. ההאטה בהוצאה לצריכה פרטית בשנת 2011, החלה ברביע השני של השנה, על רקע ההאטה בפעילות הכלכלית במשק כולו ובהשפעת הירידות בשוק ההון ("אפקט העושר"). מנגד, שיעור האבטלה שהגיע במהלך השנה לשפל, תמך בהמשך הגידול בצריכה הפרטית לנפש, בשיעורים הדומים לממוצע של הטווח הבינוני (חמש השנים האחרונות).

המגזר ממוקד בשיפור והרחבת השירות הטלפוני במוקד לאומי CALL, אליו מקושרים היום מאות אלפי לקוחות שמבצעים דרכו את עיקר הפעילות השוטפת בחשבונם.

גם באינטרנט, בו מתבצעות אלפי פעולות מידי יום, צפוי גידול בפעילות כתוצאה מהשיפורים הטכנולוגיים ותוך התאמת אתרי לאומי למגזרי הלקוחות השונים. ההתפתחות בתחומי המיחשוב מאפשרת ניהול המידע על פעילות הלקוחות באופן מושכל ויעיל. כלים מתקדמים מאפשרים כריית המידע וניתוחו לצורך פיתוח מוצרים ושירותים ולצורך התאמת השירות ללקוח.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר:

- הקפדה על שירות אקטיבי ויוזם הפועל בהתאם לצרכי ולרצונות הלקוח.
- יעילות: בחינה מתמדת של העלויות להפעלת הפעילות הקמעונאית מול התועלות הנגזרות ממנה והקטנת הסבסוד הצולב בין הפעילויות והאוכלוסיות השונות.
- איכות: שמירה על הכללים בתיעוד עקבי ושיטתי תוך הקפדה על כללי הציות לחוקים ותקנות צרכניות.
- מתן שירותי ייעוץ בהשקעות וייעוץ פנסיוני על ידי העמדת כוח אדם מתאים ותמיכה טכנולוגית.
- פריסת נקודות שירות ומכירה וזמינותן: הגדלת פריסת הסניפים והתאמת שעות הפעילות לאזור ולסוג האוכלוסיה.
- הרחבת החשיפה והזמינות ללקוחות של הערוצים הטכנולוגיים הישירים (אינטרנט וטלפון) והפרוסים גיאוגרפית (מכשירי ATM).

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- התשתית הטכנולוגית והפיזית (פריסת הסניפים) ואיכות כוח האדם הן יתרון יחסי של בנקאות מגזר משקי הבית, והן מהוות חסמי כניסה למתחרים. חשיבות התשתית עולה ככל שדרישות הרגולציה גדלות.
- ההשקעה הנדרשת בתשתיות פיזיות וטכנולוגיות מהווה הן חסם כניסה והן חסם יציאה.
- פיתוח יכולות אנליטיות לצורך התאמה אפקטיבית של פיתרונות ללקוח המתבסס על מידע בדבר היסטוריית פעילות הלקוחות ועל התנהגות השוק.
- הכשרת משאב אנושי מיומן מול רגולציה מחמירה ומשתנה תדירות והתאמה לצרכי הלקוח.

תחליפים למוצרים ושירותים של המגזר

בעקבות הרפורמה בשוק ההון הבנקים מהווים את הגורם העיקרי בו יינתן ייעוץ אובייקטיבי ללקוחות - הן בשוק ההון והן בתחום הפנסיוני.

חשבון עובר ושב ניתן לניהול אך ורק בבנקים. מוצרים ושירותים אחרים, ניתן לרכוש גם מחוץ לבנקים. תחליפים עיקריים:

אשראי צרכני - חברות כרטיסי האשראי, רשתות קמעונאות המזון, חברות ביטוח.

שוק ההון - ברוקרים, חברות ביטוח, מנהלי קרנות.

חסכון פנסיוני - משווקים פנסיוניים (חברות ביטוח, חברות מנהלות של קופות גמל, קרנות השתלמות, קרנות פנסיה וסוכני ביטוח, יועצים פנסיוניים פרטיים).

משכנתאות - קבלנים, חברות בניה, חברות ביטוח.

מבנה התחרות

התחרות היא על העקרונות הבסיסיים להצלחה: זמינות ושימוש נכון בערוצי ההפצה, פילוח והבנת צרכי הלקוחות ויעילות.

חלק מהבנקים נוקטים בפעילות שיווקית אגרסיבית תוך שימוש באסטרטגית מחיר. חלקם מיזגו לתוכם את פעילות המשכנתאות, והם ממנפים פעילות סינגטית להרחבת בסיס הלקוחות הפוטנציאלי למשכנתאות ולפתיחת חשבונות עו"ש גם יחד.

בנוסף, התפתחה בשנים האחרונות בבנקאות הקמעונאית תחרות מצד גופים פיננסיים ואחרים ובעיקר חברות כרטיסי האשראי - בתחום האשראי הצרכני, בנקים למשכנתאות, חברות הביטוח ורשתות השיווק הקמעונאיות. חלק מהתחרות נעשית על ידי גופים שאינם מבוקרים על ידי בנק ישראל או שאינם מבוקרים כלל ושאנם עובדים תחת המגבלות שחלות על הבנקים.

ההוראות שהוצאו על ידי המפקח על הבנקים, המקלות על מעבר לקוחות מבנק לבנק, צפויות להגביר את התחרות בין הבנקים במגזר זה.

בתחום הייעוץ הפנסיוני קיימת תחרות עזה על הלקוח מצד סוכני ביטוח ומנהלי הסדר וכן מצד החברות המנהלות עצמן.

מוצרים ושירותים של המגזר

כחלק מתפישת השרות הכוללת השקיע לאומי משאבים רבים בפיתוח והגיע לרמת זמינות גבוהה ורב ערוצית: בטלפון, באינטרנט ובסניפים, על מנת לאפשר ללקוחות ממשק עם הבנק בביצוע פעולות וקבלת מידע.

בתחום האשראי, מציע לאומי, בין היתר, מוצר שמאפשר ללקוחות להנות מהלוואה מאושרת מראש בכל ערוצי השירות העצמי, כולל בעמדות למשיכת מזומנים, וזאת בהתאם למאפייניו ולצרכיו. בנוסף, ללקוחות מוצעים מוצרי אשראי שונים המתאימים לצרכיהם ולשלבם השונים בחייהם.

בתחום ההשקעות, מציע לאומי מגוון פיקדונות וחשכונות חד פעמיים ובתשלומים עם בסיס הצמדה שונים, לטווחי זמן המותאמים ללקוח וכן מגוון מוצרי השקעה כולל פיקדונות מובנים במטבע ישראלי, במטבע חוץ וחשכונות. כמו כן, מציע הבנק שירותי ייעוץ השקעות ושירותי ייעוץ פנסיוני.

לקוחות

לאומי ערוך להציע את שירותיו בהתאמה מגזרית לקבוצות האוכלוסיה הבאות: משקי הבית בעלי עושר פיננסי בינוני עד נמוך, לקוחות צמיחה: צעירים, חיילים משוחררים, סטודנטים ועולים חדשים, גימלאים ולקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי שעיקר פעילותם בתחום ההשקעות.

פרטים נוספים ראה בעמוד 22.

שיווק והפצה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה עמוד 63.

בנקאות משקי הבית מתבססת על רשת הפצה בעלת פריסה ארצית, כח אדם מקצועי ומיומן, ומערכות טכנולוגיות המאפשרות מתן שרות יעיל ללקוחות וכלי מדידה ובקרה להנהלה. לאומי רואה חשיבות אסטרטגית ברשת הפצה רחבה. במהלך שנת 2011 נפתחו 5 סניפים חדשים ובמהלך 2012 מתוכננים להיפתח 8 סניפים חדשים שישרתו את לקוחות המגזר. בנוסף, ניתן דגש על הצעת שרות על פני מספר ערוצים תוך שימור חוויית לקוח ורמת שרות אחידה. ערוצי ההפצה העיקריים של המגזר הינו הערוץ הסניפי כאשר חלקם של הערוצים הישירים: האינטרנט, לאומי קול והמכשירים לשרות עצמי, נמצא במגמה מתמשכת של גידול הן לביצוע פעולות והן לצרכי מידע. כמו כן נעשה שימוש בדיוור ישיר, פרסום באתרי האינטרנט בכלל

ובאתרי הבנק בפרט, ובמדיה אחרת כולל עיתונות וטלוויזיה. בנוסף, מפעיל לאומי מספר ערוצי תקשורת במדיה חברתית כולל חשבון בטוויטר, בלוג בנקאי ודף ייעודי בפייסבוק. בערוצים אלו מעניק הבנק שירות לקוחות ומפרסם מידע שיווקי וכללי לשימוש ציבור הגולשים.

הפעילות השיווקית מתבססת על מערכות מידע אנליטיות מתקדמות המאפשרות לאפיין את צרכי הלקוחות והתנהגותם, על מנת להציע ללקוחות מוצרים ושירותים בהתאמה לצרכיהם.

הון אנושי

בשנת 2011 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחסו למגזר משקי בית ב-7,151 משרות מהם 1,372 סגל ניהולי, לעומת 7,152 משרות ומהן 1,369 סגל ניהולי ב-2010.

בסניפים מועסקים עובדים קבועים שהוכשרו לתפקידים שונים, בהתאם לצרכים הבנקאיים. בנוסף, מועסקים עובדים חיצוניים בתפקידים בסיסיים לאחר שעברו אף הם הכשרה מתאימה.

פעילות בכרטיסי אשראי

ראה להלן עמוד 193.

הלוואות לדיור - משכנתאות - הינו מוצר משלים לחבילת השירותים הניתנת ללקוחות לאומי, ולקוחות בנקים אחרים. הלוואות אלה ניתנות על ידי בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ("בלמ"ש") לבלמ"ש 93 נציגויות הפועלות בסניפי לאומי ו-11 נציגויות עצמאיות.

עיקר פעילותו של בלמ"ש במגזר הלוואות לרכישת דירות מגורים. לבלמ"ש מספר שירותים שמטרתם להפוך את תהליך לקיחת המשכנתא לפשוט עבור הלקוח כגון, "רצים בשבילך" ו-"פסק זמן משכנתא".

מדיניות הנהלת בלמ"ש הינה להמשיך ולמקד את פעילותו במגזר ההלוואות לרכישת דירת מגורים ובמגזר ההלוואות במשכון דירת מגורים.

בנוסף, בלמ"ש מעמיד הלוואות גם לקבוצות רכישה, ראה תוספת ה' - ענפי משק.

פרטים נוספים בק"ע הוראות בנק ישראל בנושא משכנתאות ראה לעיל בעמוד 112.
פרטים נוספים על בלמ"ש ראה בעמוד 202 לדוח.

מידע בנוגע למאפייני סיכון של הלוואות לדיור* שניתנו על ידי בנק לאומי למשכנתאות (בלמ"ש)

בהתאם למכתב בנק ישראל מיום 15 במאי 2011, נדרש הבנק לכלול בדוח הדירקטוריון גילוי בקשר להתפתחויות בסיכוני האשראי בתיק ההלוואות לדיור כהגדרתן בהוראה 451 לניהול בנקאי תקין של בנק ישראל (להלן: "הלוואות לדיור"), והפעולות המתבצעות לצורך ניהול סיכונים אלו.

להלן הנתונים בנוגע למאפייני הסיכון של ההלוואות לדיור בהתאם למכתב בנק ישראל הנ"ל, ההתפתחויות בסיכוני האשראי ואופן ניהולם, לרבות התייחסות לצעדים שנקטו על ידי לאומי למשכנתאות לצורך התמודדות עם מאפייני סיכון אלה.

* ההגדרות הנזכרות בגילוי להלן (כדוגמת יחס החזר, שיעור מימון וכיו"ב), הינם בהתאם לדיווחי בלמ"ש לבנק ישראל.

להלן נתונים על ביצועי הלוואות חדשות שניתנו והלוואות שמוחזרו לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים במגזר משקי הבית:

	2011	2010	
	סך הכל שנתי	סך הכל שנתי	שיעור השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
מכספי הבנק	11,930	14,158	(15.7)
מכספי האוצר:			
הלוואות מוכוונות	15	33	(54.5)
הלוואות עומדות	4	5	(20.0)
סך כל הלוואות חדשות	11,949	14,196	
הלוואות שמוחזרו	1,182	1,351	(12.5)
סך כל ביצועים	13,131	15,547	(15.5)

התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו:

	יתרת תיק האשראי	שיעור גידול
	במיליוני ש"ח	ב-%
דצמבר 2008	39,344	
דצמבר 2009	42,734	8.6
דצמבר 2010	*49,319	15.4
דצמבר 2011	54,386	10.3

הגידול בהיקף האשראי לדיור בשנים האחרונות נובע מהגידול בביקושים ליחידות דיור ועלייה במחירי יחידות דיור, ועיקרו מהווה אשראי למטרת רכישת דירות מגורים.

* נתוני 31 בדצמבר 2010 בטבלאות להלן הוצגו לאחר יישום הוראת המפקח על הבנקים בדבר מדידה וגילוי של החובות הפגומים.

התפתחות יתרת האשראי נטו על פי בסיסי הצמדה:

	שיעור מתיק	צמוד מדד	האשראי	שיעור מתיק	לא צמוד	האשראי	שיעור מתיק
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
דצמבר 2009	15,585	36.5	26,114	61.1	1,035	2.4	42,734
דצמבר 2010*	21,552	43.7	26,619	54.0	1,148	2.3	49,319
דצמבר 2011	22,973	42.5	29,802	54.6	1,611	3.0	54,386

הגידול בתיק האשראי הלא צמוד במהלך השנים 2009-2011 היה על חשבון הקיטון בתיק האשראי צמוד המדד. עם זאת, במחצית השנייה של שנת 2011 הסתמנה האטה בגידול ביתרת תיק האשראי הלא צמוד וזאת לאור הוראת המפקח על הבנקים בנוגע להעמדת הלוואות בריבית משתנה ובכללן הלוואות על בסיס הפריים.

* נתוני 31 בדצמבר 2010 בטבלאות להלן הוצגו לאחר יישום הוראת המפקח על הבנקים בדבר מדידה וגילוי של החובות הפגומים.

התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור נטו, בריבית משתנה וקבועה:

סך תיק האשראי	קבועה			משתנה		
	לא צמוד	צמוד	לא צמוד	צמוד	לא צמוד	מט"ח
במיליוני ש"ח						
דצמבר 2010*	766	11,309	20,786	15,310	1,148	49,319
דצמבר 2011	1,142	11,125	21,831	18,677	1,611	54,386

* נתוני 31 בדצמבר 2010 בטבלאות להלן הוצגו לאחר יישום הוראת המפקח על הבנקים בדבר מדידה וגילוי של החובות הפגומים.

התפתחות האשראי החדש לדיור על פי מסלולי ריבית:

להלן התפתחות ביצועי האשראי החדש על פי מסלולי ריבית משתנה וקבועה (הלוואה בריבית משתנה הינה הלוואה שהריבית שהיא נושאת עשויה להשתנות לאורך תקופת חייה הלוואה):

2011	2010	2009						
רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	ממוצע
רביעי	שלישי	שני	ראשון	רביעי	שלישי	שני	ראשון	שנתי
שיעור מביצוע								
באחוזים								
15.1	14.6	5.9	6.1	7.1	5.6	6.9	7.1	6.5
קבועה-צמודה								
משתנה- צמודת מדד 5 שנים								
43.8	42.5	17.5	8.9	10.3	10.7	13.1	12.0	4.5
ומעלה								
5.3	5.4	2.1	2.8	6.0	2.7	5.0	3.0	1.2
קבועה- לא צמודה								
7.3	9.4	19.2	15.3	11.6	15.9	15.4	15.3	15.0
משתנה- צמודת מדד עד 5 שנים								
26.2	25.0	48.8	61.6	61.2	61.9	56.7	60.1	70.5
משתנה-לא צמודה								
2.3	3.1	6.5	5.3	3.8	3.2	2.9	2.5	2.3
משתנה-מט"ח								

עליית משקלן של ההלוואות בריבית משתנה צמודת מדד כולל הלוואות בריבית משתנה כל חמש שנים ומעלה היתה על חשבון ירידת משקלן היחסי של ההלוואות בריבית משתנה על בסיס לא צמוד, זאת לאור הוראת הפיקוח בנוגע להעמדת הלוואות בריבית משתנה.

שיעור האשראי החדש שהעמיד לאומי למשכנתאות בהלוואות לדיור בריבית משתנה במהלך שנת 2011 עמד על 88% בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. הנתונים מתייחסים לכל מסלולי הריבית המשתנה ומגזרי ההצמדה השונים לרבות הלוואות בהן הריבית משתנה מדי תקופה של חמש שנים ומעלה. בנטרול ריבית משתנה צמודת מדד המשתנה מדי תקופה של 5 שנים ומעלה, שהוראת הפיקוח מחריגה אותה מהגדרת הלוואות בריבית משתנה, בוצעו במהלך שנת 2011 66% על בסיס ריבית משתנה לעומת 77% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן יתרת תיק ההלוואות לדיור בפיגור מעל 90 יום פיגור:

יתרת חוב רשומה	סכום בפיגור	שיעור הסכום בפיגור	
		במיליוני ש"ח	ב-%
דצמבר 2008	40,024	1,587	4.0
דצמבר 2009	43,317	1,306	3.0
דצמבר 2010	49,911	1,046	2.1
דצמבר 2011	54,888	918	1.7

ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2011, הכוללת את ההפרשה הקבוצתית על הלוואות לדיור (להלן: "ההפרשה הכוללת") כנדרש במכתב בנק ישראל מיום 1 במאי 2011, הינה 502 מיליון ש"ח המהווה 0.92% מיתרת האשראי לדיור, לעומת אותה הפרשה ליום 1 בינואר 2011, בסך של 592 מיליון ש"ח המהווה 1.19% מיתרת האשראי לדיור. הקיטון בהפרשה להפסדי אשראי נובע מהקיטון ביתרת הפיגורים בתיק האשראי של לאומי למשכנתאות.

נתונים המתייחסים לאשראי חדש לדיור:

במהלך שנת 2011 העמיד לאומי למשכנתאות הלוואות חדשות לדיור בסך של כ-11.1 מיליארד ש"ח מכספי בנק לעומת 13.3 מיליארד ש"ח בשנת 2010 שיעור קיטון 16.7%. סכומים אלו כוללים סך של 19 מיליון ש"ח אשראי שניתן מפיקדונות מיועדים אשר פרעונם מותנה במידת הגביה לעומת סך של 38 מיליון ש"ח אשתקד.

חלקו של לאומי למשכנתאות בהעמדת הלוואות חדשות מסך המערכת בשנת 2011, על פי דוח פעילות בנק ישראל, היה 22.2%, לעומת 24.2% בשנת 2010.

היקף המיחזורים לאומי למשכנתאות ירד ב-2011 והגיע לרמה של 1.2 מיליארד ש"ח 9.6% מביצועי בלמ"ש לעומת כ-1.4 מיליארד ש"ח בשנת 2010.

התפתחות שיעור מימון, באשראי חדש, מעל 60%:

להלן התפתחות האשראי החדש שהעמיד לאומי למשכנתאות בשיעור מימון הגבוה מ-60% (שיעור מימון הינו היחס בין שיעור האשראי שאושר ללווה (אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל) לבין שווי הנכס המשועבד, בעת העמדת מסגרת האשראי):

2011		2010				2009		שיעור מימון מעל 60 ועד 70 כולל
רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	
רביעי	שלישי	שני	ראשון	רביעי	שלישי	שני	ראשון	ממוצע
באחוזים								
26.2	24.0	20.9	21.7	21.5	21.6	28.7	30.1	32.3
מעל 70 ועד 80 כולל								
12.0	11.2	10.4	15.3	18.8	18.1	22.3	19.3	14.8
2.7	3.3	3.6	3.0	2.8	3.7	3.5	2.6	2.0

התפתחות שיעור מימון, יתרת תיק האשראי:

שיעור המימון הממוצע של יתרת תיק האשראי בשנת 2011 עומד על 51.4%.

התפתחות באשראי חדש, בו יחס ההחזר נמוך מ-2:

שיעור האשראי החדש של הלוואות לדיור ברביעי הרביעי של שנת 2011 בהן יחס ההחזר נמוך מ-2 לבעלי הכנסה של 10,000 ש"ח ומטה, במועד אישור האשראי, עמד על 1% מסך העמדות האשראי החדשות, ובממוצע 2% בכל שנת 2011 בדומה לשנת 2010 (יחס ההחזר מחושב כדלהלן: ההכנסה החודשית הקבועה של הלווה חלקי סך ההחזרים החודשיים בגין הלוואות המשכנתא הקיימות וההלוואה החדשה).

חישוב זה תואם את הנחיות בנק ישראל לשם דווח לפיקוח על הבנקים על פי הוראת דיווח לבנק ישראל 876.

התפתחות באשראי חדש, בו מועדי הפירעון ארוכים מ-25 שנה:

שיעור האשראי החדש של הלוואות לדיור בשנת 2011, בהן מועדי הפירעון על פי חוזי ההלוואה ארוכים מ-25 שנה, עמד בממוצע על 39% מסך האשראי החדש שהועמד. החל מהמחצית השנייה של השנה חלה ירידה משמעותית בשיעור ההלוואות שהועמדו לתקופה העולה על 25 שנה. ברביע הרביעי שיעור ההלוואות הללו עמד על כ-28% מסך כלל ההלוואות לדיור שהועמדו על ידי לאומי למשכנתאות, לעומת שיעור ממוצע של כ-37% בשנת 2010.

ככלל, לאומי למשכנתאות אינו מעמיד הלוואות חדשות שתנאיהן מאפשרים ללווה לשלם תשלום הנמוך מהריבית שנצברה על ההלוואה, למעט במקרים חריגים.

לאומי למשכנתאות אינו מעמיד הלוואות המובטחות בשעבוד משני, למעט במקרים חריגים.

על פי מדיניות האשראי של לאומי למשכנתאות, הוא מעמיד הלוואות חדשות בהן המידע שיש על הלווה או על הביטחון, במועד מתן ההלוואה, הינו שלם, מעודכן ומאומת.

התפתחויות בסיכוני אשראי

בשנים האחרונות על רקע ביקושים גואים ליחידות דיור, הן למטרת מגורים והן להשקעה קיימת עליה ניכרת במחירי הדיור, הגורמת לגידול מהותי בהיקף האשראי לדיור. על רקע עליית מחירים זו, גדל הסיכון הטמון בהעמדת הלוואות בשיעורי מימון גבוהים, הנובע מנטל חוב גבוה על הלווה וחשיפה גבוהה יותר בעת ירידת ערך הבטוחה.

כמו כן, שיעורי הריבית הנמוכים ששררו במשך בשנים האחרונות, ובעיקר ריבית הפריים הלא צמודה, הביאו לעליה חדה במשקל ההלוואות בריבית משתנה לא צמודה, מתוך סך האשראי לציבור בשוק המשכנתאות. לפיכך בסביבה של עליית ריביות הלווים חשופים לעליה בגובה תשלומי המשכנתא.

בעקבות ההתפתחויות הכלכליות שחלו במשך בשנים האחרונות, כפי שהוצגו לעיל, ביצע הבנק מספר פעולות על מנת להתמודד עם הגידול בסיכוני אשראי הנ"ל:

- במסגרת ניהול הסיכונים של לאומי למשכנתאות בתחילת 2011 הוחלט על החמרת המגבלות הניהוליות למאפיינים הבאים: שיעורי מימון גבוהים, יכולת החזר חודשי שוטף, דירוגי אשראי בהתאם למודל הסטטיסטי הפנימי של לאומי למשכנתאות, מוצרי/מסלולי הלוואה, סוגי ריבית וגובה הלוואה.
- לאומי למשכנתאות בחן במסגרת תרחיש קיצון את השפעת ירידת ערכי הבטוחות ועליית ריביות, על הפסדיו.

כחלק מתכנון ההון ויעדיו שומר לאומי למשכנתאות "כריות הון" נוספות להתמודדות עם מאפייני סיכון גבוהים יותר, כגון: כרית הון בגין הלוואות בשיעורי מימון גבוהים, כרית הון בגין הפער בין שיעור הפרשה להפסדי אשראי נוכחי לבין השיעור הממוצע על פני מחזור כלכלי וכרית הון בגין האפשרות של ירידת מחירי הנדל"ן.

בשנת 2011 העמיד לאומי למשכנתאות כ-18,042 מסגרות אשראי חדשות, כאשר סכום ההלוואות הכולל הממוצע הסתכם ב-540 אלפי ש"ח, לעומת 665 אלפי ש"ח בשנת 2010 ו-596 אלפי ש"ח בשנת 2009.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר משקי בית:

פעילות חו"ל						
בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות ופיננסים	משכנתאות	בנקאות	סך הכל
2011						
במיליוני ש"ח						
רווח מפעילות מימון:						
מחיצוניים	(774)	236	7	2,267	(8)	1,739
בינמגזרי	2,736	(50)	(4)	(1,817)	20	882
הכנסות תפעוליות ואחרות:						
מחיצוניים	581	488	500	112	5	1,686
בינמגזרי	1	204	-	16	-	221
סך כל ההכנסות	2,544	878	503	578	17	4,528
הוצאות בגין הפסדי אשראי	62	21	-	(21)	1	69
הוצאות תפעוליות ואחרות:						
לחיצוניים	2,670	612	304	275	17	3,884
בינמגזרי	5	(4)	-	19	-	20
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים	(193)	249	199	305	(1)	555
הפרשה למיסים (הטבה) על הרווח מפעולות רגילות	(69)	72	69	97	1	170
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים	(124)	177	130	208	(2)	385
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(28)	-	-	-	(28)
רווח נקי (הפסד)	(124)	149	130	208	(2)	357
תשואה להון						
8.5%						
יתרה ממוצעת של נכסים	18,593	7,506	125	53,932	107	80,419
מזה: השקעות בחברות כלולות	-	5	-	-	-	5
יתרה ממוצעת של התחייבויות	117,188	958	-	9,260	842	128,256
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	20,818	7,407	123	28,575	290	57,268
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	53,540	-	-	53,540
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	50,640	-	166	50,806
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים	254	-	-	5,643	-	5,897
מרווח מפעולות מתן אשראי *	854	180	3	285	(4)	1,327
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות *	1,081	1	-	45	15	1,142
אחר	27	5	-	120	1	152
סך הכל רווח מפעולות מימון	1,962	186	3	450	12	2,621
יתרת אשראי לציבור	19,119	7,615	134	55,925	73	83,045
יתרת פיקדונות הציבור	124,787	32	-	4,607	842	130,276

* המרווח הינו למעשה פער הריבית בין הריבית המתקבלת ממתן אשראי והריבית המשולמת על גיוס פיקדונות לבין מחירי המעבר (transfer prices) הנקבעים על ידי החטיבה לשוקי הון. הערה זו מתיחסת לכל מגזרי הפעילות.

מגזר משקי בית (המשך):

בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	פעילות משכנתאות חו"ל	סך הכל	2010	במיליוני ש"ח
רווח מפעילות מימון :						
מחיצוניים	185	4	1,591	2	1,448	
בינמגזרי	(24)	(2)	(1,208)	14	769	
הכנסות תפעוליות ואחרות :						
מחיצוניים	462	539	126	6	1,732	
בינמגזרי	216	-	20	-	237	
סך כל ההכנסות	839	541	529	22	4,186	
הוצאות בגין הפסדי אשראי	21	-	(34)	10	169	
הוצאות תפעוליות ואחרות :						
לחיצוניים	566	254	256	25	3,676	
בינמגזרי	(3)	-	24	-	26	
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים	255	287	283	(13)	315	
הפרשה למיסים (הטבה) על הרווח מפעולות רגילות	73	102	111	-	110	
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים	182	185	172	(13)	205	
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(28)	-	-	-	(28)	
רווח נקי (הפסד)	154	185	172	(13)	177	
תשואה להון						
4.4%						
יתרה ממוצעת של נכסים						
מזה : השקעות בחברות כלולות	8	-	-	-	8	
יתרה ממוצעת של התחייבויות	877	-	9,991	928	123,480	
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	6,860	104	25,170	352	52,890	
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	49,162	-	-	49,162	
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	50,264	-	157	50,421	
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים	168	-	6,439	-	6,607	
מרווח מפעולות מתן אשראי *	743	159	214	2	1,120	
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות *	775	1	43	13	832	
אחר	137	1	126	1	265	
סך הכל רווח מפעולות מימון	1,655	161	383	16	2,217	
יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2010	17,717	7,247	51,002	252	76,341	
יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2010	111,989	27	5,378	872	118,266	

שינויים עיקריים בהיקף הפעילות

סך כל האשראי למשקי בית הסתכם בסך 83.045 מיליארד ש"ח וב-2011 גדל אשראי זה ב-8.8%. מזה האשראי הצרכני הסתכם ב-27.1 מיליארד ש"ח וגדל בשיעור של 7.0%, ואילו האשראי לדיור הסתכם ב-55.9 מיליארד ש"ח וגדל בשיעור של 9.7%. פיקדונות הציבור עלו מ-118.3 מיליארד ש"ח ל-130.3 מיליארד ש"ח, גידול בשיעור של 10.2%.

בתיקי ניירות ערך של המגזר חלה ירידה של כ-7.4 מיליארד ש"ח, 7.7%, בעיקר כתוצאה מירידה בשווי השוק.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר משקי בית הסתכם בשנת 2011 ב-357 מיליון ש"ח בהשוואה ל-177 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בסך 180 מיליון ש"ח (102%).

להלן הגורמים העיקריים לעלייה ברווח:

- גידול בהכנסות בסך 342 מיליון ש"ח, 8.2% וירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 100 מיליון ש"ח, 59.1%.
- מאידך, גידול בהוצאות התפעוליות בעיקר בהוצאות שכר בסך 202 מיליון ש"ח בשיעור של 5.4% קיזזו את מרבית העלייה הנ"ל.

מוצר משכנתאות

הרווח הנקי במוצר משכנתאות הסתכם ב-2011 בסך 208 מיליון ש"ח בהשוואה ל-172 מיליון בשנת 2010, גידול בסך 36 מיליון ש"ח. הרווח המימוני וההכנסות התפעוליות עלו ב-49 מיליון ש"ח מ-529 מיליון ש"ח ב-2010 ל-578 מיליון ש"ח ב-2011, כתוצאה מהגידול בפעילות שקוזז חלקית מירידה במירווח הפיננסי. בהוצאות בגין הפסדי אשראי היה עודף קיטון וגבייה בהפרשות להפסדי אשראי בסך 21 מיליון ש"ח בשנת 2011 לעומת עודף קיטון וגבייה בסך 34 מיליון ש"ח בשנת 2010. ההוצאות התפעוליות הסתכמו בסך 294 מיליון ש"ח ב-2011 לעומת 280 מיליון ש"ח בשנת 2010.

2. מגזר עסקים קטנים

כללי

הבנקאות במגזר העסקים הקטנים מספקת מגוון שירותים ומוצרים פיננסיים ללקוחות העסקיים הקטנים והבינוניים בהתאמה לצרכיהם המשתנים תוך פילוח הלקוחות על פי מחזורי פעילות העסק, היקף צריכת האשראי והענף בו פועל העסק.

מגזר זה כולל גם את פעילות בנק לאומי רומניה הפועל באמצעות 23 סניפים ומשרדים.

במגזר מטופלים גם החשבונות הפרטיים של בעלי העסק המקבלים שירות כולל במקום אחד.

יעדים ואסטרטגיה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה עמוד 63.

היעדים האסטרטגיים של הבנקאות במגזר העסקים הקטנים הם הגדלת הרווחיות על ידי הגדלת בסיס הלקוחות והרחבת הפעילות של הלקוחות הקיימים תוך דגש על מתן שירות יעיל המותאם לצרכיהם.

בקשר לפרויקט "מתקדמים ביחד" ראה לעיל בעמוד 144.

דגשי קו העסקים במגזר העסקים הקטנים הם:

- מיקוד שיטתי ומתמיד בשיפור **רמת השירות** ללקוח על ידי שדרוג מיומנויות העובדים, מדידה ובקרה של תהליכי העבודה וממשק הלקוח.
- **הרחבת ערוצי ההפצה הישירים**: שירותי מענה טלפוני פקס ואינטרנט מתקדמים.
- פיתוח מוצרים ושירותים פיננסיים המותאמים לצרכי הלקוחות, תוך שימוש במודלים אנליטיים לניתוח ותחזית הפעילות והצרכים הפיננסיים של הלקוח.
- **יזום** שיטתי מבוסס מידע כלפי לקוחות בכל מגזרי הפעילות: אשראי מסחרי, אשראי צרכני, סחב"ל, השקעות, שירותי עו"ש ושיפור רמת השירות לצורך הגדלת שביעות הרצון ונאמנות הלקוחות, באמצעות יצירת יתרונות בקרב קבוצות לקוחות על ידי שרות דיפרנציאלי.
- **שיתוף פעולה עם חברות הקבוצה** לצורך ניצול יכולות הקבוצה במתן פתרונות בנקאיים כוללניים ללקוח.
- הגברת השימוש במודלים אנליטיים ככלי תומך החלטה בפעילות מול הלקוחות.

מבנה המגזר

מגזר העסקים הקטנים מספק מגוון שירותים ללקוחות עסקיים קטנים עד בינוניים. לקוחות אלו מקבלים את השירותים על ידי צוותים עסקיים בסניפים המתמחים בצרכי המגזר ועל ידי ערוץ אינטרנט ייחודי ללקוחות המגזר.

המגזר מתמחה במתן פתרונות בנקאיים הכוללים ייעוץ בנושאי אשראי מסחרי, ייעוץ בהשקעות ובפעילות עסקית שוטפת, תוך פילוחי משנה לפי רמת פעילות וסיכון.

המוצרים העיקריים שמספק המגזר הם מוצרי אשראי והשקעות, מוצרים פיננסיים ייחודיים, וכרטיסי אשראי.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר:

מגזר העסקים הקטנים בפרט פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רשויות, המוחלות על הבנקים על ידי: הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות הערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

למידע בנושא הצוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות ראה עמוד 36.

התפתחויות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו:

בשנה האחרונה לא חלו שינויים מהותיים במגזר העסקים הקטנים.

גורמי ההצלחה הקריטיים בבנקאות העסקים הקטנים:

גורמים קריטיים להצלחת המגזר הינם:

- יכולות ניהוליות ואנושיות גבוהות של הגורמים המטפלים כגון מרכזים עסקיים (מול הלקוח ובתוך הארגון).
- היכרות עם הלקוח ובכלל זה מצבו הפיננסי והסיכוי/ סיכון הגלום בפעילות עמו.
- מעקב שוטף אחר השינויים החלים בשוק במטרה לזהות פוטנציאל ולהימנע מסיכון; ניהול ובקרת סיכונים אשראי.
- איכות: שמירה על הכללים בתיעוד עקבי ושיטתי תוך הקפדה על כללי הציות לחוקים ותקנות צרכניות.
- פריסת נקודות שירות ומכירה וזמינותן: הגדלת פריסת הסניפים והתאמת שעות הפעילות לאזור ולסוג העסקים.
- הגברת החשיפה והזמינות של הערוצים הישירים (אינטרנט ופקס) ללקוחות.
- הקפדה על שירות אקטיבי ויוזם בהתאם לצרכי ולרצונות הלקוח.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- התשתית הטכנולוגית והפיזית (פריסת הסניפים) ואיכות כוח האדם הן יתרון יחסי של מגזר העסקים הקטנים ומהוות חסמי כניסה למתחרים. חשיבות התשתית עולה ככל שדרישות הרגולציה גדלות.
- ההשקעה הנדרשת בתשתיות פיזיות וטכנולוגיות מהווה הן חסם כניסה והן חסם יציאה.
- הכשרת משאב אנושי איכותי בעל מיומנות גבוהה והיכרות עם תחומי פעילות הלקוחות.
- פיתוח יכולות אנליטיות לצורך התאמה אפקטיבית של פתרונות ללקוח המתבסס על מידע בדבר היסטוריית פעילות הלקוחות ועל התנהגות השוק.

תחליפים למוצרים ולשירותים

התחרות על מגזר העסקים הקטנים נמצאת במגמת התחזקות בשנים האחרונות. המתחרים הישירים הינם כל הבנקים המסחריים בארץ וחברות הביטוח.

אשראי עסקי - חברות ביטוח, חברות כרטיסי אשראי, ספקים.

שוק ההון - ברוקרים, חברות ביטוח, מנהלי קרנות וקופות.

מבנה התחרות

התחרות העיקרית היא בין הבנקים הגדולים. בשנים האחרונות מרחיבים הבנקים הקטנים יותר את פעילותם במגזר זה על ידי פעילות שיווקית אגרסיבית ושימוש באסטרטגיית מחיר.

בנוסף מתפתחת לאחרונה תחרות מצד גופים פיננסיים ואחרים ובעיקר חברות כרטיסי האשראי על ידי כרטיסי ספק וחברות הביטוח המגלות עניין במימון עסקים קטנים.

ההוראות שהוצאו על ידי המפקח על הבנקים, המקלות על מעבר לקוחות מבנק לבנק, צפויות להגביר את התחרות בין הבנקים במגזר זה.

מוצרים ושירותים של המגזר

השירותים הניתנים כוללים, בין השאר: מימון שוטף על פי צרכי הלקוחות, מימון השקעות לשימור הפעילות והרחבתה, מתן פתרונות בתחום המימון והסחר הבינלאומי. כמו כן כולל הטיפול שירותים בנקאיים לעובדי ולמנהלי החברות.

בתחום ההשקעות, מציע לאומי מגוון פיקדונות וחשכונות חד פעמיים בתשלומים עם בסיסי הצמדה שונים, לטווחי זמן המותאמים ללקוח וכן מגוון מוצרי השקעה כולל פיקדונות מובנים במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, חשכונות, קופות גמל וקרנות נאמנות.

בנוסף, השקיע לאומי משאבים רבים בפיתוח והגיע לרמת זמינות גבוהה ורוב ערוצית (טלפון, פקס ואינטרנט) על מנת לאפשר ללקוחות ממשק יעיל עם הבנק לביצוע פעילות וקבלת מידע בכל מקום ובכל שעה.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה מאופיינים בפעילות עסקית (קטנה-בינונית) מגוונת ובמספר רב של ענפים ותחומים.

פרטים נוספים ראה בעמוד 22 לעיל.

שיווק והפצה

מגזר העסקים הקטנים מתבסס על רשת הפצה בעלת פריסה ארצית, כח אדם מקצועי ומימון, מערכות טכנולוגיות המאפשרות מתן שירות יעיל ללקוחות וכלי מדידה ובקרה להנהלה. לאומי רואה חשיבות אסטרטגית ברשת הפצה רחבה, ולכן ברוב סניפי החטיבה הבנקאית קיימים מגזרים עסקיים לטיפול בלקוחות תוך מתן דגש על העמקת ההכרות עם הלקוחות וצרכיהם במציאת פתרונות הולמים עבורם. הפעילות השיווקית מתבססת על מערכות מידע מתקדמות המאפשרות יזום כלפי לקוחות קיימים ולקוחות פוטנציאליים.

תחרות

התחרות עימה מתמודד הבנק במגזר בנקאות לעסקים הקטנים נמצאת בשנים האחרונות במגמת התחזקות. המתחרים עמם מתמודד הבנק כוללים את כל הבנקים המסחריים בארץ ולאחרונה אף את חברות כרטיסי האשראי וחברות הביטוח.

הבנק מתמודד בתחרות באמצעות שימוש בפתרונות הפריסה הרחבה, כח האדם המקצועי והמימון בתחומי הבנקאות השונים ויכולת עיבוד מידע המאפשר ללאומי ליזום ולהציע ללקוחות מוצרים ושירותים איכותיים.

הון אנושי

בשנת 2011 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחסו למגזר עסקים קטנים ב-1,866 משרות מהם 466 סגל ניהולי לעומת 1,839 משרות מהם 446 סגל ניהולי אשתקד.

העובדים המועסקים במגזר הנם בעיקר עובדים עם הכשרה אקדמאית, ובנוסף להשכלתם עוברים העובדים במסגרת הבנק, באופן שוטף, הכשרה מקצועית בתחומים שונים של הבנקאות.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר עסקים קטנים:

פעילות חו"ל							
בנקאות				כרטיסי שוק			
סך הכל	ופיננסים נדל"ן	משכנתאות נדל"ן	בנקאות	ההון	אשראי	ההון	סך הכל
2011							
במיליוני ש"ח							
רווח מפעילות מימון :							
מחיצוניים	750	25	2	5	314	36	3
בינמגזרי	(68)	(7)	(1)	(3)	(103)	(7)	-
הכנסות תפעוליות ואחרות :							
מחיצוניים	315	106	25	-	53	11	1
בינמגזרי	-	(52)	-	-	-	-	-
סך כל ההכנסות	997	72	26	2	264	40	4
הוצאות בגין הפסדי אשראי	55	(2)	-	-	17	17	2
הוצאות תפעוליות ואחרות :							
לחיצוניים	627	47	12	-	106	30	2
בינמגזרי	2	3	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים	313	24	14	2	141	(7)	-
הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות	105	7	5	1	49	-	-
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים	208	17	9	1	92	(7)	-
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(2)	-	-	-	-	(2)
רווח נקי (הפסד)	208	15	9	1	92	(7)	-
תשואה להון							
22.8%							
יתרה ממוצעת של נכסים	12,383	810	30	104	5,474	549	115
יתרה ממוצעת של התחייבויות	14,171	1,395	-	-	2,980	412	72
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	10,725	632	30	80	5,403	666	115
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	2,199	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	5,698	-	-	4	-
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	244	-	-	-	-	-	-
מרווח מפעולות מתן אשראי	502	17	1	2	172	14	2
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	151	-	-	-	27	14	1
אחר	29	1	-	-	12	1	-
סך הכל רווח מפעולות מימון	682	18	1	2	211	29	3
יתרת אשראי לציבור	12,741	814	31	93	5,750	488	122
יתרת פיקדונות הציבור	14,547	-	-	-	3,076	416	70

מגזר עסקים קטנים (המשך)

פעילות חו"ל								
בנקאות כרטיסי שוק				בנקאות				
ופיננסים אשראי ההון				ופיננסים נדל"ן				
סך הכל								
2010								
במיליוני ש"ח								
רווח מפעילות מימון :								
מחיצוניים	767	20	1	6	225	42	3	1,064
בינמגזרי	(91)	(3)	-	(3)	(47)	(14)	-	(158)
הכנסות תפעוליות ואחרות :								
מחיצוניים	306	104	26	-	45	11	1	493
בינמגזרי	-	(56)	-	-	-	-	-	(56)
סך כל ההכנסות	982	65	27	3	223	39	4	1,343
הוצאות בגין הפסדי אשראי	106	3	-	-	22	17	(1)	147
הוצאות תפעוליות ואחרות :								
לחיצוניים	612	43	9	-	95	31	2	792
בינמגזרי	-	3	-	-	-	-	-	3
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים	264	16	18	3	106	(9)	3	401
הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות	95	5	6	1	37	-	-	144
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים	169	11	12	2	69	(9)	3	257
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(1)	-	-	-	-	-	(1)
רווח נקי (הפסד)	169	10	12	2	69	(9)	3	256
תשואה להון								
18.7%								
יתרה ממוצעת של נכסים	11,912	777	29	130	4,867	635	112	18,462
יתרה ממוצעת של התחייבויות	12,756	1,404	-	-	2,264	424	81	16,929
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	10,811	586	26	100	4,774	776	112	17,185
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	2,027	-	-	-	-	2,027
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	5,231	-	-	5	-	5,236
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	301	-	-	-	-	-	-	301
מרווח מפעולות מתן אשראי	500	14	1	3	137	11	2	668
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	97	-	-	-	12	11	1	121
אחר	79	3	-	-	29	6	-	117
סך הכל רווח מפעולות מימון	676	17	1	3	178	28	3	906
יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2010	12,171	778	42	114	5,238	572	103	19,018
יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2010	13,402	-	-	-	2,705	386	86	16,579

שינויים עיקריים בהיקף הפעילות

האשראי במגזר עסקים קטנים עלה בסך 1.02 מיליארד ש"ח, בשיעור 5.4%, רובו בפעילות בארץ. פיקדונות הציבור עלו בסך בכ-1.5 מיליארד ש"ח, בשיעור של 9.2%, כולו בפעילות בארץ.

בתיקי ניירות ערך חלה ירידה של כ-2.9 מיליארד ש"ח (31.0%).

שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר עסקים קטנים הסתכם בשנת 2011 ב-318 מיליון ש"ח בהשוואה ל-256 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 24.2%.

העלייה ברווח נובעת בעיקר מעלייה בהכנסות בסך 62 מיליון ש"ח, מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 58 מיליון ש"ח שיעור קיטון של 39.4%, שהגיעו ל-0.8% מתיק האשראי לסוף 2011. העלייה הנ"ל קוזה חלקית מגידול בהוצאות התפעוליות בסך 34 מיליון ש"ח שיעור גידול של 4.2%.

כל ההשפעה החיובית הנ"ל הינה תוצאת המגזר בפעילות בארץ ואילו פעילות המגזר בחו"ל בעיקר ברומניה קיזה חלק מהעלייה הנ"ל.

3. מגזר בנקאות עיסקית

כללי

הבנקאות העסקית מתמחה במתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לתאגידים גדולים, לרבות בעלי פעילות רב לאומית. הלקוחות המשתייכים למגזר זה מאופיינים במעמד מוביל בשוק ובדומיננטיות בתחום עיסוקם. השירותים הניתנים מבוססים על מתן פתרון כולל לצרכי הלקוח בכללותם, תוך ראיית מגוון עסקיו, בין היתר: אשראי לסוגיו, מימון וסחר בינלאומי, שירותי השקעות, פעילות בשוק ההון מכשירים פיננסיים להגנה מפני סיכונים שוק באמצעות חדרי העסקאות, עסקאות מורכבות (פרויקטים, מיזוגים ורכישות ארגון סינדיקציות), וכו'. מחוץ לישראל, ניתנים שירותים למגזר העסקי בעיקר על ידי בנק לאומי ארה"ב, בנק לאומי בריטניה, בנק לאומי רומניה ושלוחות נוספות של הבנק בחו"ל.

מבנה המגזר¹

המגזר לבנקאות עסקית מנוהל בישראל על ידי החטיבה העסקית, המורכבת מארבעה סקטורים. השירותים ללקוחות ניתן על ידי מנהלי קשרי לקוחות, המרכזים את שירותי הקבוצה מול הלקוח ומתמחים בפעילות הענפית בו פועל הלקוח. חשבונות הלקוחות מנוהלים בעיקר בשלוחות עסקיות המתמחות בטיפול בלקוחות גדולים ובעלי פעילות מגוונת והממוקמות בסניפים מרכזיים, וכן בשלוחות הבנק בחו"ל. עסקאות רכישת אמצעי שליטה מלוות על ידי יחידה ייעודית המתמחה בטיפול בעסקות מסוג זה, בשל מורכבותן ורמת הסיכון הגלומה בהן. כמו כן, לצורך טיפול בעסקאות מורכבות של מימון השקעות בפרויקטים של תשתית (תחנות כוח, מתקני התפלה, כבישי אגרה, פרויקטים של BOT - Build Operate Transfer) וכו', פועלת יחידה מיוחדת הבוחנת את העסקאות ובונה את חבילת המימון, תוך אפשרות לשיתוף של בנקים נוספים ושל גורמים מהשוק המוסדי במימון העסקה.

במטרה להדק את בקורות האשראי, לשפר את איכותו של תיק האשראי של הבנק, לעמוד בדרישות רגולטוריות ולשפר גם את השירות ללקוח, פועלת, באופן עצמאי ובלתי תלוי, במסגרת אגף אשראי בחטיבה העסקית יחידה לניהול סיכונים אשראי (נס"א). יחידה זו אחראית על ניתוח ובחינה עצמאית של מסגרות האשראי ואיתור לקוחות שחלה הרעה במצבם, תוך הצבעה על הסיכונים העיקריים המאפיינים את האשראי ומתן המלצות להמשך הטיפול בלקוחות, כמו כן מבצעת בקרת אשראי שיטתית, תוך מתן המלצות על סיווגים והפרשות, ועוסקת בפיתוח מתודולוגיות ו"תבניות" מימון.

פעילויות אגף אשראי כוללות פיתוח תהליכי בקרה והטמעת נהלי עבודה למתן אשראי ברמת הבנק, הערכות ליישום והטמעה של הוראות באזל 2 שנכנסו לתוקף ביום 31 בדצמבר 2009, וכן היערכות ליישום והטמעת הוראת מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי שנכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2011.

בנק לאומי ארה"ב ובנק לאומי בריטניה, מאפשרים לחברות ישראליות, המשתייכות למגזר, קבלת שירותים בנקאיים ואשראי למימון פעילות סחר בין לאומי, נדל"ן, רכישות ומיזוגים. השלוחה בארה"ב שמרכזה בניו-יורק והשלוחה בבריטניה שמרכזה בלונדון עם סניף במנצ'סטר רואות בליווי החברות הישראליות פעילות המהווה המשך ישיר לפעילותן בישראל.

יעדים ואסטרטגיה עסקית וצפי להתפתחות לשנה הקרובה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה עמוד 63.

שנת 2011 אופיינה בעליה במידת אי הוודאות הגיאופוליטית וזו הנוגעת להתפתחויות הכלכליות והפיננסיות בעולם, בעיקר בגין המשבר באירופה, אך גם בגין חשש מפני האטה מחודשת בארצות הברית. ההערכה היא שהעולם המערבי עומד להיכנס לתקופה ממושכת של

1 לגבי מערך לבנייה ונדל"ן ראה להלן בעמוד 165.

"צנע" תקציבי, תוך השלכה שלילית על פוטנציאל הצמיחה והסחר העולמי. לאמור לעיל השפעות אפשריות הן במישור הביטחוני והפוליטי והן במישור ההשקעות במשק הישראלי ועל ענפי משק, כמו, למשל, ענף התיירות. גם למחאה החברתית בישראל השפעה בכיוון של הרחבה אפשרית של הוצאות הממשלה והגידול בגירעון התקציבי. גורמים אלה והאפשרות של האטה כלכלית משמעותית בישראל עקב פגיעה נוספת בצמיחה הכלכלית בעולם, משקפים רמה גבוהה של אי וודאות.

בהתאם לכך, ננקטת מדיניות סלקטיבית להרחבת הפעילות, תוך הבחנה בין רמות הסיכון השונות והרחבת מרווחי האשראי ותנאיו בהתאם.

בין היתר, ממשיכה הפעילות במוקדי הפעילות העיקריים של הבנק בחו"ל ותורמת לפיזור סיכונים באמצעות חשיפה לסביבות מאקרו כלכליות שונות ולמאפיינים שונים של לקוחות, תוך הבנה כי התשואה מפעילות בינ"ל יכולה להיות נמוכה מהתשואה להון הקבוצתית.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק, פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים כגון הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך וגופים נוספים. שלוחות ונציגויות הבנק בחו"ל פועלות מכוח היתרי הפיקוח על הבנקים וכן כפופות לרגולציה המקומית.

למידע בנושא הועדה להגברת התחרותיות ראה עמוד 35.

המגבלות הרלוונטיות במיוחד למגזר הבנקאות העסקית הן המגבלות על גובה החביונות של לווים גדולים וקבוצות הלווים הקבועות בהוראת ניהול בנקאי תקין 313 (פירוט נוסף ראה בעמוד 247) וכן המגבלה על פי הוראה ניהול תקין 323 המתייחסת ליתרת האשראי לכלל העיסקאות לרכישת שליטה לאמצעי שליטה (פירוט נוסף ראה בעמוד 248).

החל משנת 2007 פועלת הבנקאות העסקית לניתוח ובחינת ההשלכות של השינויים הנגזרים מהתקינה החשבונאית הבינלאומית (IFRS), בכל מישורי ההתייחסות, כגון: מיפוי ענפי משק בהם קיימים מאפייני רוחב, מיפוי ובחינת נושאים מרכזיים ולקוחות פוטנציאליים שלנוכח הרגישות ופוטנציאל ההשפעה על הדוחות הכספיים נדרש לבצע לגביהם בחינה מעמיקה של ההשפעות, הקמת צוות עבודה מקצועי ויחידת תמך בנושא לצורך מתן מענה וסיוע, הפצת נהלים והנחיות לדרכי פעולה והתמודדות ונקיטת צעדים לצורך העשרה של הגורמים העסקיים בבנק.

התפתחויות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

במסגרת פעילות מיזוגים ורכישות במשק שהתרחשה בשנים האחרונות, גדל משקל הלווים הגדולים והקבוצות הגדולות בפעילות הבנקאית והן מהוות כיום נתח משמעותי מתוך מגזר הלקוחות העסקיים של הבנק.

הרחבה בנושא הכלכלה העולמית ראה בפרק הסקירה הכלכלית. לגבי ההתפתחויות שחלו בכל אחד מהענפים המרכיבים את המגזר ראה עמוד 106 לעיל.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את המגזר העסקי מיועדות לסייע בנייתו צרכי הלקוחות ובעבודה השוטפת עמם, בנייתו ומדידת סיכוני האשראי ובמעקב והבקרה אחר פעילות הלקוחות. באופן שוטף מתבצע עדכון ושדרוג המערכות הטכנולוגיות השונות לתועלת המגזר.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

גורמים קריטיים להצלחת המגזר הינם: יכולות ניהוליות ואנושיות גבוהות של הגורמים המטפלים (מול הלקוח ובתוך הארגון), הכרות עם הלקוח ובכלל זה מצבו הפיננסי והסיכוי/סיכון הגלום בפעילות עמו, התמקצעות ומעקב שוטף אחר השינויים החלים בשוק במטרה לזהות פוטנציאל ולהימנע מסיכון, רמת מיומנות גבוהה בתכנון חבילות מימון מורכבות, השקעה מתמדת בכלי עזר טכנולוגיים, שקידה על מתן מענה לצרכי הלקוחות תוך עמידה בזמני תגובה נאותים, ניהול ובקרת סיכונים אשראי.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

לצורך מתן שירות ללקוחות המגזר העסקי דרוש משאב אנושי איכותי, בעל מיומנות מקצועית גבוהה בהכרת לקוחות המגזר, מגוון פעילותיהם וניתוח צורכיהם. ניהול לקוחות המגזר מצריך היכרות מעמיקה עם לקוחותיו, נתונייהם הפיננסיים, תחומי פעילותם והתאמת מוצרי הבנק לנתונים אלה. יתר על כן, נדרשת הערכות מתאימה לצורך עמידה במגבלות רגולטוריות ומעקב ובקרה אחרי חשיפות וסיכונים שונים.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

מאחר והמקורות העומדים לרשות הבנק לצורך העמדת מימון לזמן ארוך מוגבלים ביחס למקורות העומדים לזמן קצר ובינוני, יש לצפות, בתחום מימון פרויקטים ארוכי טווח (בעיקר פרויקטי תשתית ונכסים מניבים), להמשך שיתוף משקיעים מוסדיים במימון פרויקטים אלה באמצעות שילובם בקבוצות מימון או באמצעות מכירה של חלקים מהאשראי הבנקאי לזמן ארוך.

מוצרים ושירותים של המגזר

השירותים הניתנים כוללים, בין השאר: מימון שוטף על פי צרכי הלקוחות, מימון השקעות לשימור הפעילות והרחבתה, מתן פתרונות בתחום המימון והסחר הבינלאומי (לרבות מימון פרויקטים בחו"ל), מימון וליווי פרויקטים לאומיים ובינלאומיים, מימון מיזוגים ורכישות, ארגון סינדיקטים, מכשירים פיננסיים להגנה מפני סיכונים מטבע, סיכונים ריבית ושינויים במחירי סחורות. כמו כן, הטיפול כולל יזום שירותים בנקאיים, למנהלים ולעובדי החברות.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה מאופיינים במעמד מוביל בשוק ובדומיננטיות בתחום עיסוקם, במחזורי פעילות בהיקף של 400 מיליון ש"ח ויותר ובצרכי מימון גבוהים ומסגרת אשראי מעל 120 מיליון ש"ח (ישויכו למגזר זה גם לקוחות בעלי מסגרת אשראי מעל 80 מיליון ש"ח, במידה וקיימת להם במערכת הבנקאית מסגרת אשראי כוללת בסכום העולה על 250 מיליון ש"ח. פרטים נוספים ראה בעמוד 22). החברות הן ברובן ציבוריות ממגוון ענפי משק שונים, בעלות מבנה ארגוני מורכב הכולל מספר רבדים של ניהול ומוטת שליטה רחבה.

שיווק והפצה

השירות והשיווק ללקוחות ניתן על ידי מנהלי קשרי לקוחות המתמחים בענף המשק בו פועל הלקוח ומרכזים את שירותי הקבוצה מולו.

תחרות

מעמד הבנקים הישראליים כמממנים בלעדיים של החברות העסקיות הלך וקטן לאורך השנים, כך שמשקל האשראי לסקטור העסקי שניתן על ידי המערכת הבנקאית ירד מ-76% בסוף 1999 לכ-52% בסוף שנת 2011.

לגבי התחרות הצפויה עם השוק החוץ בנקאי, מחד, לנוכח ההנפקות המשמעותיות של חוב ממשלתי הצפויות בשנים הקרובות, ילך היקף המקורות הפנויים בשוק ההון ויצטמצם. בנוסף, הסדרי החוב עם החברות המגייסות לא יטיבו עם יכולת הגיוס של הסקטור העסקי בעת

הקרובה, בעיקר לגבי חברות שסומנו על ידי שוק ההון, המשקיעים המוסדיים וקובעי המדיניות הכלכלית כפחות אטרקטיביים מבעבר.

יתרה מכך, על פי המלצות וועדת הריכוזיות והמלצות וועדת חודק, יחולו על המשקיעים המוסדיים הגבלות לממן פירמות. מאידך, יישום המלצות וועדת הריכוזיות והתחרויות, לכשיבשילו לשלב חקיקה, יצרו צורך במקורות מימון אלטרנטיביים בהיקף גדול לשם ביצוע המיזוגים והרכישות שנדרש יהיה לבצע, בתוך פרק זמן קצר יחסית.

בנוסף, בתנאים הכלכליים העולמיים והגיאוגרפיים הנוכחיים, צפוי שלא תחול בעתיד הקרוב חזרה משמעותית של גופים פיננסיים זרים לפעילות בשוק המימון הישראלי. בהתאם לכך, יופנה, ככל הנראה, הנטל אל המערכת הבנקאית המקומית, שספק אם תוכל להיענות לו במלואו, במיוחד בהינתן רגולציה הנוגעת לריכוזיות ענפי משק, קבוצות לוויים ולהלימות ההון.

הון אנושי

על מנת להביא לרמה המקצועית הדרושה לעובדים העוסקים בתחום האשראי, קיימת מערכת הדרכה מתאימה. בנושאים ספציפיים קיימת תמיכה של יחידה מתמחה או חיצונית (למשל: יחידת שמאות, צוות רואי חשבון, יחידת ליווי פרויקטים יחידה למימון סחר בינלאומי, יחידה למימון השתתפויות בסינדיקטים וכו').

קיימת מגמה לריכוז מומחיות בסניפים מתמחים וביחידות מטה ייעודיות (במסגרת תהליך "סגמנטציה").

מספר המשרות הממוצע שיוחסו למגזר בנקאות עיסקית (כולל מערך הנדל"ן) בשנת 2011 1,108 משרות מזה 451 סגל ניהול, לעומת 1,077 משרות מזה 425 סגל ניהול בשנת 2010. רוב העובדים הינם בעלי השכלה אקדמאית, ובנוסף להשכלתם עוברים העובדים במסגרת הבנק, באופן שוטף, הכשרה מקצועית בתחומי שונים של הבנקאות וקורסי ניהול. במהלך העבודה נדרשים העובדים ליכולת ניתוח של בקשות אשראי מורכבות, הובלה של עסקות סבוכות ויכולת למתן שירות ברמה גבוהה ביותר.

במסגרת מגזר הבנקאות העסקית פועל המערך לבניה ונדל"ן כללי

המערך לבניה ונדל"ן מתמחה במתן שירותים פיננסיים ללקוחות שעיקר עיסוקם בתחום הבניה והנדל"ן ובתחום פרויקטים של תשתית. מימון ענף הבניה נעשה תוך שימוש במכשירים ובכלי ניתוח ייחודיים למגזר, תוך נקיטת מדיניות שקולה. מימון הפרויקטים נעשה במתכונת הליווי הסגור (Construction Loan), עם פיקוח ומעקב הדוקים ותוך שימת דגש על בחינה מדוקדקת של כל פרויקט.

בחינת העסקות ואישורן או העברתן לדיון בוועדת האשראי המתאימה נבחנת על ידי היחידה לניהול סיכונים אשראי בנדל"ן.

מבנה המערך

מרבית הפעילות העסקית בענף הבניה והנדל"ן, לרבות בפרויקטי התשתית הגדולים, מבוצעת באמצעות מערך בניה ונדל"ן. המערך מספק מגוון מקיף של שירותי בנקאות, הן לחברות הגדולות במשק, הן לחברות עסקיות מדרג הביניים העוסקות בנדל"ן והן למיזמים שייעודם הקמה ותפעול של פרויקטים בתחום התשתית.

המערך מחולק לשלושה סקטורים, שבכל אחד מהם פועלים שניים עד ארבעה מנהלי קשרי לקוחות בכירים, בעלי התמחות ספציפית בענף הנדל"ן וכן בתחום קבלני הביצוע והתשתית.

מנהלי קשרי הלקוחות הבכירים מרכזים את כלל הטיפול הבנקאי בלקוחות אשר שויכו אליהם.

הסקטורים במערך הם:

- א. סקטור חברות בניה, המספק מגוון רחב של שירותי בנקאות ללקוחות הגדולים במשק בתחום הבניה והנדל"ן בארץ ובחו"ל.
 - ב. סקטור יזמות נדל"ן, המתמחה במתן שירותים ללקוחות עסקיים מדרג הביניים (Middle Market), כשעיקר הפעילות היא במימון ענף המגורים המטופל בשיטת הליווי הסגור (Construction Loan).
 - ג. סקטור תשתיות, העוסק במימון פרויקטי תשתית לאומיים בשיטת P.P.P. - (Public Private Partnership) (המבוססים על שיתוף פעולה בין המגזר הציבורי לפרטי) ובמתן שירותים ללקוחות עסקיים בתחום קבלנות הביצוע והתשתיות.
- הבנק, באמצעות מערך הבניה והנדל"ן משתתף לעיתים במתן אשראי, בליווי הייזום והפיתוח של פרויקטים ורכישת נכסים באמצעות שלוחות הבנק בארה"ב, אנגליה ורומניה. המימון כאמור ניתן ללקוחות הבנק בארץ בפעילותם בחו"ל או ללקוחות אחרים של השלוחות דלעיל הפעילים במגזר.

יעדים ואסטרטגיה עסקית וצפי להתפתחות לשנה הקרובה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה עמוד 63.

מערך הנדל"ן עוסק בפלח הלקוחות העסקיים הגדולים והבינוניים בתחום הנדל"ן. היעד האסטרטגי הוא להעמיק את יתרונו היחסי ולהמשיך ולשפר את תרומתו לרווח הקבוצה. מטרת המערך ללוות את הפעילות בתחום זה, תוך בחינה זהירה ושקולה של החשיפות הנובעות מפעילות הלקוחות והסיכונים הייחודיים לענף זה. במקביל, מטרתו להגדיל את מגוון המוצרים והשירותים המוצעים ללקוחות ולמנף את קשריו המתמשכים עם הלקוחות לצורך פיתוח עסקים עם יחידות שונות בקבוצת לאומי בארץ ובחו"ל (ראה גם האמור בסעיף זה בפרק החטיבה העסקית לעיל).

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק, ומגזר בניה ונדל"ן בפרט, פועלים במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים כגון הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות ערך וגופים נוספים. שלוחות ונציגויות הבנק בחו"ל פועלות מכח היתרי הפיקוח על הבנקים וכן כפופות לרגולציה המקומית.

פרטים ראה במגזר הפעילות העסקית בעמוד 163 לעיל.

מימון הפרויקטים במתכונת הליווי הסגור נשען בין היתר על קיומה של מערכת תפעולית להפקדת תשלומים מרוכשי יח"ד בפרויקטים בליווי על בסיס שיטת השוברים וכן להוצאת ערבויות מכר בנוסח אחיד, וזאת בהתאם לחקיקה בכנסת ולהנחיות שנקבעו על ידי בנק ישראל.

על פי הוראת בנק ישראל כאשר סך כל החבויות של ענף מסויים לתאגיד בנקאי עולה על 20% מסך כל חבויות הציבור לתאגיד הבנקאי (הבנק על בסיס לא מאוחד), נחשב עודף זה כחריגה לצורך ריכוזיות חבויות ענפית. במקרה זה נדרש לבצע הפרשה נוספת להפסדי אשראי בגין סכום החריגה. החריגה הענפית בענף (כפי הגדרת בנק ישראל) בבנק זה הסתכמה בסוף 2011 בשיעור של 4.50% לעומת חריגה של 4.14% בסוף שנת 2010. בהתאם להוראה שלעיל כאשר

יחס ההון המזערי הינו מעל 12% הבנק אינו חייב לבצע הפרשה בגין חריגה ענפית וזאת בהתאם לנוסחה שנקבעה בהוראה הנ"ל.

בנוסף החל מיום 1 בינואר 2011 נכנסה לתוקף הוראת מדידה וגילוי של חובות פגומים, שבמסגרתה יש לבצע הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי על כל האשראי בבנק. בהתאם להוראה הנ"ל במידה וסה"כ ההפרשה הקבוצתית גבוהה מההפרשה הנדרשת כהפרשה נוספת (לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 315) אין צורך לבצע הפרשה נוספת.

בינואר 2012 אישר דירקטוריון לאומי את כוונת ההנהלה למזג את בנק לאומי למשכנתאות בע"מ, שהינו חברת בת בבעלות מלאה. יודגש כי בהכללת תיק האשראי של בנק לאומי למשכנתאות שיעור הריכוזיות לענף הנדל"ן לסוף 2011 (הבנק על בסיס מאוחד) עם בלמ"ש אינו חורג מהמגבלה הרגולטורית המוזכרת לעיל ועומד על כ-19.9%.

התפתחויות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

היציבות היחסית של המשק הישראלי, הבולטת על רקע המשבר העולמי והשלכותיו, הינה בעלת השפעה מהותית על מצבו של ענף הנדל"ן הישראלי.

החל מהמחצית השנייה של שנת 2009 ועד המחצית הראשונה של שנת 2011 התאפיין ענף הנדל"ן ובמיוחד במגזר המגורים, בצמיחה ובפעילות ענפה. ביצועיו של ענף הנדל"ן בישראל בולטים עוד יותר על רקע התנודתיות שאפיינה את שוקי הנדל"ן במרבית מדינות העולם ובמיוחד בארה"ב, בריטניה, רוב מדינות מזרח אירופה, ספרד ועוד.

נראה כי שנת 2011 הסתיימה כאשר קצב המכירות הואט מאוד ועליית מחירי הדיור נבלמה (ממספר מוקדים ברחבי הארץ החלו אף להתקבל דיווחים על ירידות מחירים קלות). האווירה שנוצרה ואי הוודאות שהתגברה, על רקע המחאה החברתית, ההתפתחויות העולמיות ומתוך כך התחזיות הכלכליות לשנת 2012 מצביעות על מגמה של יציבות במחירים עם עלייה בהסתברות לירידות מחירים, גם באזורי ביקוש.

יצוין, כי גם את תחום הנכסים המניבים מאפיינת מגמה של יציבות הבולטת יותר במגזר המסחר ופחות במגזר שוק המשרדים. יחד עם זאת עלייה בהיצע השטחים בשילוב עם האטה בפעילות הכלכלית המשקית עלולים להביא לירידה מסוימת במחירי דמי השכירות ובתפוסות, אם כי בפיגור מה.

בפעילות קבלני הביצוע ניתן לראות כי הגדלת היקף הבניה למגורים, התאוששות מסוימת בבניה שלא למגורים (בנייני משרדים ומסחר) ובתוספת הבניה הציבורית - גרמו לייצוב בפעילותם של קבלני הביצוע. מגמה זו טרם מצאה את ביטוייה בשיפור משמעותי ברווחיותם. הגדלת תקציבי מע"צ והוצאת מכרזים לעבודות בפרויקטים גדולים (לרבות אלו שהיו אמורים להיות מבוצעים בשיתוף המגזר הפרטי - (Public Private Partnership) - P.P.P. (ובוטלו) יביא ככל הנראה לגידול בפעילות קבלני התשתית, הגם ששולי הרווח במגזר זה עדיין נמוכים.

בתחום פרויקטי התשתית הגדולים (Project Finance) צופים התקדמות לקראת סגירה פיננסית וביצוע בפועל של מספר פרויקטים ובמיוחד בתחום התפלת המים, הפקת חשמל על ידי יצרנים פרטיים והפקת גז טבעי מהמרבצים שהתגלו בים בסמוך לחופי ישראל.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את מגזר הבניה והנדל"ן מיועדות לסייע בנייתן צרכי הלקוחות ובעבודה השוטפת עמם, בנייתן ומדידת סיכוני האשראי והערכות לווים ובמעקב ובקרה אחר פעילות הלקוחות. באופן שוטף מתבצע עדכון ושדרוג המערכות הטכנולוגיות השונות לתועלת המגזר.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

גורמים קריטיים להצלחת המגזר הינם: יכולות ניהוליות, מקצועיות ואנושיות גבוהות של הגורמים המטפלים (מול הלקוח ובתוך הארגון), התמחות, הכרות עם הלקוח ובכלל זה מצבו הפיננסי והסיכוי/סיכון הטמון בפעילות עמו, ניהול תקין ובקרה של ליווי פרויקטים, קריאה נכונה של השוק במטרה לזהות פוטנציאל ולהימנע מסיכון, ניהול ובקרה סיכונים אשראי, השקעה מתמדת בכלי עזר טכנולוגיים ושקידה על קשר, הענקת שירות ומתן מענה לצרכיהם הבנקאיים של הלקוחות.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

לצורך מתן שרות ללקוחות המגזר דרוש משאב אנושי איכותי, בעל מיומנות גבוהה בהכרת לקוחות המגזר, מגוון פעילותיהם וניתוח צורכיהם. ניהול לקוחות המגזר מצריך היכרות מעמיקה עם לקוחותיו, נתונייהם הפיננסיים, תחומי פעילותם והתאמת מוצרי הבנק לנתונים אלה. יתר על כן, נדרשת הערכות מתאימה לצורך עמידה במגבלות רגולטוריות ופנימיות של דירקטוריון הבנק ומעקב ובקרה אחרי חשיפות וסיכונים שונים. יחידת ניהול סיכונים אשראי של אגף האשראי והחטיבה לניהול סיכונים משולבים בהיערכות זו.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

המשבר הפיננסי והשפעתו על ערך נכסיהם של הגופים המוסדיים מחד והשחיקה המהותית בשווי הנכסים (בעיקר בחו"ל), אשר בהם הושקעו תמורות גיוסי החוב מאידך, הובילו לקשיים תזרימיים ולצורך בהסדרי חוב לגבי חלק מהחברות המגייסות. כל אלו הביאו לקיפאון בהעמדות המימון על ידי גורמים בשוק החוץ בנקאי, זאת על רקע משבר החובות באיחוד האירופי והתרחבות תופעת הסדרי החוב במשק.

לקראת מחצית 2010 החלה התייצבות במספר קבוצות הרכישה (לרוב התארגנויות בתחום הבנייה למגורים), בעיקר כתוצאה מהתערבות בנק ישראל, כשבמקומן ניתן היה לראות ריבוי של קבוצות רכישה למשרדים. בשנת 2011 חלה התמתנות נוספת בפעילות קבוצות הרכישה לנוכח מגבלות שהטיל בנק ישראל בדבר העלאת דרישות ההון העצמי בנטילת משכנתאות והחובה לשלם מע"מ גם על מרכיב הקרקע.

לאור ייחודיות הפרויקטים מסוג זה וכיוון שהמימון ניתן לכל חבר בקבוצה על פי יכולותיו וצרכיו, המימון לקבוצות הרכישה במסגרת קבוצת לאומי ניתן על ידי בנק לאומי למשכנתאות ולעיתים בשיתוף פעולה עם לאומי.

מבנה התחרות במגזר והשינויים שחלו בו

במימון ענף הנדל"ן קיימת תחרות עזה הן מצד ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל והן מצד הבנקים הקטנים במערכת, לרבות בנקים למשכנתאות. בשנים האחרונות ניכרת מעורבות גדולה של גופים מוסדיים כגון חברות ביטוח וקרנות פנסיה ואף אובחנה כניסת בנקים זרים למימון נכסים מניבים לזמן ארוך ולפרויקטי תשתית. מגמה זו נחלשה בעת המשבר הפיננסי העולמי וחזרה להיות משמעותיות יותר לאחריו.

מוצרים ושירותים של המגזר

מימון ענף הבניה והנדל"ן נעשה על ידי שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים בתהליך קבלת ההחלטות והבקרה אחר הליווי הפיננסי הניתן לפרויקטים השונים. מימון הענף נעשה תוך מכוונות לגיוון תיק האשראי והבחנה בין המגזרים השונים - מגורים, נכסים מניבים בייעוד למסחר ומשרדים, בניה לתעשייה ומסחר. במרכז מדיניות המימון של מערך הבניה והנדל"ן לשנת 2012, תינתן העדפה למימון פרויקטים למגורים באזורי ביקוש מובהקים בארץ, העמקת פעילות המימון לפרויקטים לאומיים, ולמימון סלקטיבי של יזמים ישראלים בחו"ל, באמצעות שלוחות הבנק בחו"ל. מימון פרויקטים למגורים יבוצע ככלל בשיטת הליווי הסגור (Construction Loan) המאפשרת פיקוח צמוד בתדירות גבוהה על הפרויקט המלווה.

כמו כן, מערך הבניה והנדל"ן ממשיך ומשתלב במימון פרויקטים לאומיים בשיטות ה-P.P.P. לסוגיהם. ניתוח עסקאות אלו נעשה בשיתוף יחידה מיוחדת באגף למימון מורכב וסחר בינלאומי של החטיבה, הבוחנת את העסקאות ומשתתפת בבניית חבילת המימון, תוך התייחסות לאופי הלקוח, ניתוח יכולת שירות החוב, זכות החזרה ללקוח, מגבלת חוזה התפעול ומגבלות טכניות וכו'.

לקוחות

לקוחות המערך הן החברות הגדולות במשק בתחום הנדל"ן, קבלנות הביצוע והתשתית וחברות עסקיות נבחרות מדרג הביניים העוסקות בייזום נדל"ן וקבלנות.

שיווק והפצה

פעילות מערך הנדל"ן מול לקוחותיו מרוכזת על ידי מנהלי קשרי לקוחות בכירים, הנמצאים בקשר רציף וקבוע עם הלקוחות ומעניקים מענה לכלל הצרכים הבנקאיים שלהם.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של הבנקאות העסקית:

פעילות חו"ל						
בנקאות ופיננסים	כרטיסי שוק	בנקאות	נדל"ן	ופיננסים	נדל"ן	סך הכל
2011						
במיליוני ש"ח						
רווח מפעילות מימון :						
מחיצוניים	1,342	30	7	1,457	16	(1) 2,851
בינמגזרי	(295)	(11)	(7)	(782)	(3)	6 (1,092)
הכנסות תפעוליות ואחרות :						
מחיצוניים	140	193	20	94	4	1 452
בינמגזרי	-	(115)	-	-	-	(115)
סך כל ההכנסות	1,187	97	20	769	17	6 2,096
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(2)	(3)	-	317	-	- 312
הוצאות תפעוליות ואחרות :						
לחיצוניים	400	73	11	133	10	3 630
בינמגזרי	-	1	-	-	-	- 1
רווח מפעולות רגילות לפני מיסים	789	26	9	319	7	3 1,153
הפרשה למיסים על הרווח						
מפעולות רגילות	268	6	3	110	1	1 389
רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים	521	20	6	209	6	2 764
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(4)	-	-	-	(4)
רווח נקי	521	16	6	209	6	2 760
תשואה להון						
9.3%						
יתרה ממוצעת של נכסים	49,958	417	158	26,462	576	25 77,596
יתרה ממוצעת של התחייבויות	26,478	2,611	46	5,551	232	262 35,180
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	71,421	388	157	26,608	824	25 99,423
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	1,281	-	-	- 1,281
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	82,557	-	145	- 82,702
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	221	-	-	-	-	- 221
מרווח מפעולות מתן אשראי	858	18	-	495	9	3 1,383
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	36	-	-	23	4	2 65
אחר	153	1	-	157	-	- 311
סך הכל רווח מפעולות מימון	1,047	19	-	675	13	5 1,759
יתרת אשראי לציבור	49,899	387	162	26,389	609	125 77,571
יתרת פיקדונות הציבור	22,898	-	-	4,894	218	169 28,179

מגזר הבנקאות העסקית (המשך)

פעילות חו"ל						
בנקאות		כרטיסי שוק		בנקאות ופיננסים		
סך הכל	נדל"ן	נדל"ן	החון	אשראי	החון	נדל"ן
2010						
במיליוני ש"ח						
רווח מפעילות מימון :						
מחיצוניים	627	25	(2)	1,024	17	(2)
בינמגזרי	627	(6)	2	(244)	(7)	7
הכנסות תפעוליות ואחרות :						
מחיצוניים	169	187	26	67	3	2
בינמגזרי	-	(122)	-	-	-	-
סך כל ההכנסות	1,423	84	26	847	13	7
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(375)	5	-	299	-	-
הוצאות תפעוליות ואחרות :						
לחיצוניים	406	66	8	122	8	5
בינמגזרי	-	1	-	-	-	-
רווח מפעולות רגילות לפני מיסים	1,392	12	18	426	5	2
הפרשה למיסים על הרווח	493	3	6	151	1	1
מפעולות רגילות	899	9	12	275	4	1
רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים	899	9	12	275	4	1
רווח נקי מפעולות רגילות	-	(2)	-	-	-	-
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(2)	-	-	-	-
רווח נקי	899	7	12	275	4	1
תשואה להון						
14.3%						
יתרה ממוצעת של נכסים						
73,946	43	576	26,915	156	455	45,801
יתרה ממוצעת של התחייבויות						
33,291	356	113	5,317	38	2,622	24,845
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון						
92,380	43	764	26,885	156	407	64,125
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות						
1,098	-	-	-	1,098	-	-
יתרה ממוצעת של ניירות ערך						
86,063	-	160	-	85,903	-	-
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים						
201	-	-	-	-	-	201
בניהול						
1,463	-	9	519	-	14	921
מרווח מפעולות מתן אשראי						
46	5	1	12	-	-	28
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות						
559	-	-	249	-	5	305
אחר						
2,068	5	10	780	-	19	1,254
סך הכל רווח מפעולות מימון						
יתרת אשראי לציבור ל-31						
73,163	-	680	26,422	155	398	45,508
בדצמבר 2010						
יתרת פיקדונות הציבור ל-31						
26,281	317	144	4,940	89	-	20,791
בדצמבר 2010						

שינויים עיקריים בהיקפי הפעילות

במגזר הבנקאות העיסקית חלה עלייה באשראי לציבור בכ-4.4 מיליארד ש"ח 6.0%, בעיקר בפעילות בנקאית ופיננסים בארץ. בפיקדונות הציבור חל גידול של כ-1.9 מיליארד ש"ח, 7.2%. בפעילות בניירות ערך חלה ירידה של כ-21.5 מיליארד ש"ח 22.9%, בפעילות החוץ מאזנית, ערביות ואשראים דוקומנטריים היה במגזר גידול של 9.1%.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר בנקאות עסקית הסתכם בשנת 2011 בסך של 760 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,198 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 36.5%. הירידה ברווח נובעת בעיקר מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי של כ-383 מיליון ש"ח, בעיקר מירידה בגביית חובות ומגידול בהפרשה הקבוצתית ומירידה ברווח המימוני בסך 309 מיליון ש"ח, כתוצאה מגידול בהפרשה לחבות בגין חובות פגומים בהתאם להוראה החדשה של בנק ישראל ומשינוי בגביית חובות מופרשים תחילה לקרן ולאחר מכן ריבית.

4. מגזר בנקאות מסחרית

כללי

הבנקאות המסחרית - מתמחה במתן מכלול השירותים הפיננסיים לחברות העסקיות הבינוניות (Middle Market) בכל ענפי המשק להם אושרו בדרך כלל מסגרות אשראי החל מ-10 מיליון ש"ח ועד 120 מיליון ש"ח כאשר אובליגו הלקוח במערכת הבנקאית אינו עולה על 250 מיליון ש"ח ועד 80 מיליון ש"ח כאשר אובליגו הלקוח במערכת הבנקאית עולה על 250 מיליון ש"ח, כמו כן סך מחזור ההכנסות של הלקוח אינו עולה על 400 מיליון ש"ח. בנוסף במגזר מטופלים בעלי העניין של החברות העסקיות הכוללים את בעלי המניות ונושאי משרות בכירות.

השירות והשיווק ללקוחות אלה מתבצעים באופן פרטני הכולל, מימון עסקאות באמצעות מכשירי אשראי תפורים לצרכים הייחודיים של הלקוחות, התאמת מוצרי השקעה ומכשירים פיננסיים לגידור סיכונים, מימון עסקאות סחר בינלאומי, מימון לקוחות הפעילים בשוק ההון וכן חברות הזנק.

הבנקאות המסחרית כוללת גם פעילות מחוץ לישראל באמצעות שלוחות הבנק בחו"ל. חברות המלוות בחטיבה לבנקאות מסחרית ממנפות את הקשרים עם הבנק בארץ לצורך הרחבת פעילותם בחו"ל. שירותים בנקאיים בחו"ל ובכלל זה מתן קווי אשראי למימון סחר בינלאומי, רכישות נדל"ן, ומיזוגים של חברות, בעיקר באמצעות לאומי ארה"ב, לאומי בריטניה ולאומי רומניה. השלוחות בארה"ב, בבריטניה וברומניה רואות בהמשך הליווי של חברות אלו, המשך ישיר לפעילות הבנקאית בארץ.

פרטים נוספים על השלוחות בחו"ל ראה בעמוד 210.

מבנה המגזר

ניהול המגזר בארץ נעשה על ידי החטיבה לבנקאות מסחרית. לחטיבה זו מבנה ארגוני ייחודי במערכת הבנקאות בארץ המאפשר מתן שירות כוללני ומקיף ללקוחות (one stop shop) המקנה לחטיבה יתרון תחרותי. הקשר העיקרי עם הלקוחות הינו באמצעות סניפים מסחריים ייעודיים הפרוסים בכל הארץ. לחטיבה לבנקאות מסחרית, סניף מרכזי בת"א ובנוסף 24 סניפי עסקים הממוקמים באזורי תעשייה ובערים הגדולות ומשויכים על בסיס גיאוגרפי ל-4 מרחבים מסחריים. הסניפים מתמחים בניהול הפעילות העסקית האופיינית ללקוחות החטיבה, ומקנים לחטיבה יתרון תחרותי.

ללאומי ארה"ב סניפים בניו יורק, קליפורניה, פלורידה, אילינוי וסניף באיי קיימן. ללאומי בריטניה סניף בלונדון, חברת בת בנקאית, חברה לנאמנות באי ג'רסי וחברה הפועלת בתחום ה-Asset Based Lending (כולל ניכיון חשבוניות) בעיר בריסטון בדרום בריטניה. ללאומי רומניה 23 סניפים ומשרדים ברחבי רומניה.

לפרטים נוספים ראה עמוד 207.

במסגרת מהלכים לשיפור איכות תיק האשראי של הבנק ועל מנת לעמוד בדרישות רגולטוריות, הוקם במהלך שנת 2008 אגף ניהול סיכונים אשראי (נס"א) בחטיבה לבנקאות המסחרית. אגף נס"א אחראי על ניהול סיכונים האשראי בחטיבה על כל היבטיו ובכלל זה קביעת מתודולוגיה למגזרי הפעילות הרלוונטיים ו/או הייחודיים לחטיבה, הטמעת מתודולוגיות שונות בתחום האשראי בכל יחידות החטיבה, בחינה וניתוח מעמיק של בקשות האשראי של לקוחות החטיבה, תוך הערכת הסיכון ומתן חוות דעת מקדמית לוועדות האשראי, אישור בקשות אשראי במסגרת סמכות משותפת עם המרחבים וניהול החובות המסווגים בסמלי חובות בעייתיים בחטיבה.

יעדים ואסטרטגיה עסקית וצפי להתפתחות לשנה הקרובה.

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה עמוד 63.

הבנקאות המסחרית עוסקת בפלח האמצע של הלקוחות העסקיים. יעדה האסטרטגי של הבנקאות המסחרית הוא להמשיך ולחזק את יתרונה התחרותי באמצעות הרחבת הפעילות עם לקוחותיה הקיימים וגיוס לקוחות חדשים, תוך שימת דגש על מימון לקוחות המאופיינים בפוטנציאל צמיחה וברמת סיכון נאותה ותוך העמדת פתרונות כוללניים לטובת לקוחותיה הפועלים בארץ ובחו"ל.

החטיבה ממשיכה לנקוט במדיניות זהירה ואחראית, בהתאם למדיניות הבנק, תוך בחינה שוטפת של תיק האשראי.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

פרטים ראה בעמוד 50 לדוח.

התפתחות בשווקים של המגזר ובמאפייני לקוחותיו

פעילותם העיקרית של לקוחות המגזר מבוצעת בשוק המקומי בענפי המשק תעשייה, תשתיות, מסחר ושירותים ונדל"ן וכן בשווקים בחו"ל, ישירות או באמצעות חברות בנות.

הציפיות לשנת 2012 הינן להאטה כלכלית בעולם ובארץ הצפויה להשליך הן על לקוחות יצואנים והן על לקוחות הפועלים בשוק המקומי. לאור זאת, נוקטת החטיבה בניהול סיכונים זהיר תוך בחינה שוטפת של אוכלוסיות הלקוחות ובפרט – הלקוחות הרגישים ובחינת מגמות ההתפתחות וההשלכות עליהם.

פרטים על ענפי משק ראה בעמוד 106 לדוח.

שינויים טכנולוגיים

- עובדי המגזר נעזרים במערכות ממוכנות התומכות בתהליכים שונים המבוצעים בו כגון בקרה, הגדרת יעדים ומדידתם, שיווק ופיתוח עסקים.
- המגזר מעמיד לרשות לקוחותיו כלים טכנולוגיים בדומה לאלה שבשימוש כלל לקוחות הבנק, בין היתר באמצעות הפורטל העסקי המרחיב את מגוון השירותים לנוחות הלקוח העסקי. הבנק ממשיך לשקוד על פיתוח מערכות אלה על מנת לענות על צרכיהם המשתנים והמתפתחים של לקוחות המגזר.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר

- זיהוי צרכי הלקוח והתאמת פתרונות כוללים מתאימים תוך צמצום זמן התגובה והעלאת רמת השירות.
- הכרות עם הלקוח ובכלל זה, עם מצבו הפיננסי והסיכוי/סיכון הגלום בפעילות עימו כבסיס לניהול סיכונים מיטבי.
- טיפוח ההון האנושי והעלאה מתמדת של רמתו המקצועית במהירות הנדרשת לנוכח השינויים בשוק ההון ובסביבה העסקית.
- קיום מערכת בקרה לצמצום סיכונים אשראי והקפדה בנושא הציות.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- הכשרת כוח אדם מקצועי ובעל מיומנויות מגוונות.
- קיום מגוון מוצרים מותאמים לצרכי הלקוחות.
- הקמת מערכת ערוצי הפצה בפריסה התואמת את הפוטנציאל העסקי.
- הקמה ופיתוח אמצעים טכנולוגיים לשירות הלקוחות והעובדים.

תחרות

גורמי התחרות במגזר פעילות זה, הן בתחום האשראי והן בתחום ההשקעות, הינם כל הבנקים הפועלים בארץ (מקומיים וזרים), בנקים בחו"ל, גופים הפעילים בשוק ההון וחברות ביטוח. חברות הביטוח מתחרות הן בתחום האשראי והן בתחום שירותי ההשקעות על לקוחות המגזר ובתי ההשקעות הפרטיים מתחרים בתחום ההשקעות. בשנים האחרונות התמודד הבנק במגזר הבנקאות המסחרית עם תחרות חזקה מצד כל הגורמים.

הון אנושי

- מספר המשרות הממוצע שיוחסו בשנת 2011 למגזר הסתכם ב-1,981 משרות מזה 787 סגל ניהול, לעומת 1,815 משרות מזה 724 סגל ניהול בשנת 2010.
- הסניפים והמטות מאוישים בעובדים ומנהלים שעברו הכשרה מתאימה ההולמת את צרכי הלקוחות המסחריים שיצרו התמחות בניהול הפעילות העסקית האופיינית ללקוחות החטיבה.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של הבנקאות המסחרית:

פעילות חו"ל										
בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	שוק ההון	נדל"ן	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	נדל"ן	סך הכל		
2011										
במיליוני ש"ח										
רווח מפעילות מימון :										
מחיצוניים	1,081	11	5	441	529	-	137	2,204		
בינגזרי	(346)	(4)	(3)	(223)	(56)	-	(39)	(671)		
הכנסות תפעוליות ואחרות :										
מחיצוניים	237	67	41	34	39	7	9	434		
בינגזרי	-	(37)	-	-	-	-	-	(37)		
סך כל ההכנסות	972	37	43	252	512	7	107	1,930		
הוצאות בגין הפסדי אשראי	84	(1)	-	43	37	-	55	218		
הוצאות תפעוליות ואחרות :										
לחיצוניים	533	26	33	70	336	5	43	1,046		
בינגזרי	(1)	1	-	1	-	-	-	1		
רווח מפעולות רגילות לפני מיסים	356	11	10	138	139	2	9	665		
הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות	121	3	3	49	46	1	5	228		
רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים	235	8	7	89	93	1	4	437		
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(1)	-	-	-	-	-	(1)		
רווח נקי	235	7	7	89	93	1	4	436		
תשואה להון										
11.3%										
יתרה ממוצעת של נכסים										
23,906	325	471	8,029	13,857	-	3,306	49,894			
31,173	892	-	2,560	9,045	-	373	44,043			
24,726	263	468	8,705	13,605	-	3,306	51,073			
יתרה ממוצעת של קרנות טאמנות וקרנות השתלמות										
-	-	4,101	-	-	139	-	4,240			
יתרה ממוצעת של ניירות ערך										
-	-	38,932	-	-	1,899	-	40,831			
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים										
702	-	-	-	-	-	-	702			
מרווח מפעולות מתן אשראי										
515	7	1	177	241	-	88	1,029			
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות										
96	-	1	14	195	-	7	313			
אחר										
124	-	-	27	37	-	3	191			
סך הכל רווח מפעולות מימון										
735	7	2	218	473	-	98	1,533			
יתרת אשראי לציבור										
23,086	312	481	8,283	15,113	-	3,261	50,536			
יתרת פיקדונות הציבור										
32,684	-	-	2,676	10,770	-	397	46,527			

מגזר בנקאות מסחרית (המשך)

פעילות חו"ל							
בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	שוק בנקאות ופיננסים	שוק נדל"ן	שוק ההון	שוק נדל"ן	סך הכל
2010							
במיליוני ש"ח							
רווח מפעילות מימון :							
מחיצוניים	766	9	6	320	476	-	1,721
בינמגזרי	1	(2)	(4)	(115)	(75)	-	(251)
הכנסות תפעוליות ואחרות:							
מחיצוניים	230	63	50	28	42	10	431
בינמגזרי	-	(38)	-	-	-	-	(38)
סך כל ההכנסות	997	32	52	233	443	10	1,863
הוצאות בגין הפסדי אשראי	113	2	-	44	130	-	341
הוצאות תפעוליות ואחרות							
לחיצוניים	528	23	43	62	304	6	1,033
בינמגזרי	1	1	-	-	-	-	2
רווח מפעולות רגילות לפני מיסים	355	6	9	127	9	4	487
הפרשה (הטבה) למיסים על הרווח מפעולות רגילות	124	2	3	46	14	1	183
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים	231	4	6	81	(5)	3	304
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(1)	-	-	-	-	(1)
רווח נקי (הפסד)	231	3	6	81	(5)	3	303
תשואה להון							
8.1%							
יתרה ממוצעת של נכסים							
22,694	321	538	7,035	12,357	-	3,722	46,667
יתרה ממוצעת של התחייבויות							
26,476	887	-	2,264	8,382	-	409	38,418
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון							
25,135	263	411	6,679	12,177	-	3,722	48,387
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות							
-	-	3,388	-	-	153	-	3,541
יתרה ממוצעת של ניירות ערך							
-	-	37,066	-	-	2,266	-	39,332
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניחול							
563	-	-	-	-	-	-	563
מרווח מפעולות מתן אשראי							
544	6	2	154	200	-	82	988
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות							
62	-	-	7	152	-	6	227
אחר							
161	1	-	44	49	-	-	255
סך הכל רווח מפעולות מימון							
767	7	2	205	401	-	88	1,470
יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2010							
22,291	306	1,045	7,781	12,042	-	3,761	47,226
יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2010							
25,837	-	-	2,183	7,989	-	412	36,421

שינויים עיקריים בהיקפי הפעילות

האשראי לציבור עלה בכ-3.3 מיליארד ש"ח 7.0% מזה עלייה של 2.5 מיליארד ש"ח בפעילות המגזר בחו"ל.

פיקדונות הציבור גדלו בכ-10.1 מיליארד ש"ח (27.7%), מזה 7.6 מיליארד ש"ח בפעילות בארץ. בפעילות בניירות ערך חלה ירידה של 1.3 מיליארד ש"ח, בשיעור של 3.0%, הנובע בעיקר מירידה בפעילות ומירידת שווי השוק.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר הבנקאות המסחרית הסתכם בשנת 2011 בסך 436 מיליון ש"ח בהשוואה ל-303 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בשיעור של 43.8%.

הגידול ברווח נובע מגידול בפעילות חו"ל מהפסד של 18 מיליון ש"ח בשנת 2010 לרווח של 98 מיליון ש"ח ב-2011, וזאת כתוצאה מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי של כ-90 מיליון ש"ח בעיקר ברומניה ובארה"ב.

בפעילות בארץ היה גידול ברווח בסך 17 מיליון ש"ח, 5.3%. עיקר הגידול נובע מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 33 מיליון ש"ח, 20.7%, מאידך, גידול בסך 12 מיליון ש"ח בהוצאות התפעוליות ואחרות קיזז חלקית את העליות הנ"ל.

5. מגזר בנקאות פרטית

כללי

הבנקאות הפרטית נותנת שירותים לקהל הלקוחות העשירים בארץ ובעולם. הפעילות הינה באמצעות מרכזים ייחודיים בארץ, המיועדים לתושבי חוץ ותושבי ישראל, וכן באמצעות שלוחות הבנק בארה"ב, בבריטניה, בשווייץ, בלוקסמבורג, ברומניה, באורוגוואי ובגרסי. כמו כן, ישנה נוכחות של הקבוצה במספר מדינות בחו"ל באמצעות נציגויות באירופה, אמריקה הלטינית, קנדה, הונג קונג ואוסטרליה. בנוסף פועלות בארץ נציגויות לאומי שווייץ ולאומי ארה"ב. יעדה האסטרטגי של הבנקאות הפרטית הוא להרחיב את בסיס הלקוחות ולהגדיל את נפח הפעילות של לקוחות הבנקאות הפרטית בארץ ובעולם.

מבנה המגזר

קו הבנקאות הפרטית יושם בישראל בדרך של מתן שירות יוקרתי ואישי באמצעות צוותים מקצועיים הפזורים בשבעה מרכזים ייחודיים ברחבי הארץ המשרתים תושבי ישראל ותושבי חוץ לפי שפתם ומכירים את צרכיהם, העדפותיהם ותחומי התעניינותם של הלקוחות.

מחוץ לישראל ניתנים שירותי הבנקאות הפרטית, במסגרת החברות הבנות.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

חזון הבנקאות הפרטית הינו להיות "הבנקאי הפרטי הנבחר של הלקוח, בבנקאות הפרטית המובילה בישראל". חזון זה מדגיש מספר ערכי ליבה: מוכוונות וקירבה לכל לקוח קיים ופוטנציאלי, לרווחיות תיק הנכסים שלו, לרמת מקצוענות ומצוינות בשירות וכל זאת תוך טיפוח צוותים מקצוענים, יוזמים ותחרותיים ובעלי אוריינטציה למתן שירות ברמה גבוהה. אסטרטגיה זו חלה גם על שלוחות הבנק בחו"ל, הפועלות גם הן להגדלת העסקים עם לקוחות חדשים וקיימים.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על מגזר הפעילות

מגזר הבנקאות הפרטית בארץ פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים כגון הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות ערך, הרשות לאיסור הלבנת הון וגופים נוספים. בחו"ל, שלוחות ונציגויות הבנק פועלות מכוח היתרי הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל וכן כפופות לרגולציה המקומית בארצותיהן.

למידע נוסף בנושא FATCA ראה בעמוד 60.

למידע נוסף בנושא "לקוחות אמריקאיים" ראה בעמוד 282.

התפתחויות בשווקים של מגזר הפעילות, או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

שנת 2011 התאפיינה במשבר מדינות ה-PIIGS (פורטוגל, אירלנד, איטליה, יון וספרד) בפרט ובגוש הארו בכלל. כתוצאה מכך חלה האטה בפעילות הלקוחות כאשר המגמה הכללית הייתה שמירה על התיק הקיים תוך הקטנת מרכיבי הסיכון שבו.

שינויים טכנולוגיים

לרשות מגזר הבנקאות הפרטית עומדות מערכות טכנולוגיות כגון: odissey המספקת דיווחים מפורטים ללקוח בקשר עם השקעותיו ונכסיו, מדובר במערכת טכנולוגית מתקדמת, המותאמת ללקוחות המגזר ומשפרת את השירות הניתן להם, ומסייעת ליועץ בניהול מעקב טוב יותר אחר תיקי הלקוחות. המערכת עובדת בכל מרכזי החטיבה ומתווספים לה מודולים חדשים מידי פעם.

קיימת מערכת CRM מתקדמת הייחודית לחטיבה, אשר משפרת את הקשרים בין היועצים ללקוחות, וזאת במטרה להעניק שירות מיטבי ולהגדיל את שביעות הרצון של הלקוחות. בנוסף,

פותחה מערכת "אוד"מ" אשר משמשת כלי לבחינת צרכי הלקוח ולקבלת המלצה על רמת הסיכון ותמחיל ההשקעות המומלץ ללקוח. כמו כן, נעשה שימוש במערכות רויטרס ובלומברג כמידע תומך החלטה.

אתרי אינטרנט חדשים לשלוחות בחו"ל

לאומי השיק ושדרג אתרים בינלאומיים חדשים לשלוחות לאומי בחו"ל, בקו אחיד לאתר הבינלאומי ששודרג אף הוא. כיום עומדים לרשות הלקוחות אתרים מתקדמים, חדשניים ודינאמיים, המסייעים בהצגת הבנק ומגוון פעילויותיו ברחבי העולם. המידע ואופן הצגתו משמשים ככלי שיווקי ממדרגה ראשונה מול הלקוחות ומול המתחרים בארץ ובעולם.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר הבנקאות הפרטית

- מגוון פתרונות ומוצרים מקיפים ומתקדמים לניהול נכסי הלקוחות ומענה לצרכיהם.
- ייעוץ ללקוחות באמצעות צוות מקצועי המגובה באנליסטים ובמערכות מידע.
- מתן שירותי VIP אישיים ומותאמים, מעבר לשירותים פיננסיים שוטפים.
- פריסה בינלאומית רחבה של שלוחות ונציגויות הקבוצה.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- כח אדם מיומן ומוסמך בעל רמת מקצועיות ויכולת שירות גבוהות.
- פריסה בינלאומית של מרכזי פעילות ברחבי העולם.
- יישום אמצעי בקרה על מכלול הפעילויות.
- הקמה, תחזוקה ושדרוג של מערכות מידע טכנולוגיות מתקדמות.
- הצעת מגוון רחב של מוצרים ושירותים פיננסיים.

שיווק והפצה

מטרת השיווק היא להגדיל את בסיס הלקוחות תוך יצירת בידול תדמיתי הן בתוך הקבוצה והן כלפי המתחרים. בנוסף, פועל השיווק לשימור הלקוחות ולהגדלת חלקו של הבנק בתיק נכסי הלקוח. שיווק הבנקאות הפרטית נעשה באמצעות פרסום תדמיתי בעיתונות הפונה לקהל יעד אמיד, ארועי לקוחות, כנסים מקצועיים, חסויות ושיתופי פעולה עם מוסדות תרבות מובילים בארץ, דיור ישיר ואינטרנט.

תחרות

במגזר הבנקאות הפרטית, לאומי מתחרה בארץ עם בנקים ישראליים ועם נציגויות מקומיות של בנקים זרים הפונים לאותו קהל יעד. בחו"ל מתחרה הבנק עם בנקים ובתי השקעות מקומיים המציעים שירותי בנקאות פרטית והשקעות וכן עם שלוחות ונציגויות של בנקים ישראליים.

עונתיות

אין עונתיות משמעותית במגזר. עם זאת, תקופות החגים מאופיינות בפעילות פיננסית ערה בקרב תושבי החוץ בעקבות ביקורם של תיירים מחו"ל, חלקם לקוחות קיימים וחלקם חדשים.

נכסים לא מוחשיים

לבנקאות הפרטית שני נכסים לא מוחשיים משמעותיים. הראשון הוא לוגו המגזר שעוצב על ידי משרד פרסום בינלאומי על בסיס הלוגו של לאומי וכולל את הכיתוב "Private Banking".

כמו כן, נרשם סימן מסחרי בארץ ובחו"ל על שם סדרת הקרנות "Leumi Global Managers" וקיצורו "LGM".

הון אנושי

בשנת 2011 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחסו למגזר ב-818 משרות מזה 401 סגל ניהולי לעומת 854 משרות מזה 401 סגל ניהולי בשנת 2010.

עובדי הבנקאות הפרטית עוברים הכשרה מקיפה הכוללת קורסים מקצועיים והכשרה ניהולית מגוונים. הכוללים: קורסים מקצועיים, הכשרה ניהולית לסגל הניהולי. כמו כן, עוברים העובדים סדנאות מגוונות להקניית מיומנויות שירות גבוהה.

הסכמי שיתוף פעולה

כאמור, מגזר הבנקאות הפרטית מציע ללקוחות מגוון רחב של מוצרים תוך שיתוף פעולה עם גופים בינלאומיים במסגרת ארכיטקטורה פתוחה (Open Architecture). באמצעות שיתופי פעולה אלו, מציע לאומי מגוון מוצרי השקעה מתקדמים, המהווים מוקד משיכה למשקיעים תושבי חוץ - הן קיימים והן חדשים - המגדילים את היקף הנכסים שהם מחזיקים בקבוצה.

למגזר שיתוף פעולה מהותי החל משנת 2004 עם חברת SEI Investments Company, המשמשת כמנהל השקעות המשנה בסדרת קרנות Leumi Global Managers המופצות בחו"ל.

לפרטים נוספים ראה להלן עמוד 216.

רכישת בנק בשוויץ

בתאריך 10 בפברואר 2011 נחתם הסכם לרכישת בנק ספדיה בשוויץ ובתאריך 30 בנובמבר 2011, לאחר שהתקבלו אישורי הרשויות הרלוונטיות והתקיימו התנאים הנדרשים, הושלמה עסקת הרכישה, עת רכש לאומי את מלוא הון המניות של בנק ספדיה. הרכישה הגדילה באופן משמעותי את היקף הפעילות של הקבוצה בשוויץ.

ב-3 בינואר 2012, ולאחר שאושר על ידי הרשות המפקחת בשוויץ, בוצע המיזוג הרשמי בו אוחד בנק ספדיה לבנק לאומי שוויץ.

לפרטים נוספים ראה בעמוד 213 להלן.

פעילות ני"ע בקנדה - בעקבות פניית הבנק לרשות ניירות ערך באונטריו וקוויבק בקנדה, בדצמבר 2011 נתקבל פטור מחובת רישום כסוחר International Dealer Exemption. פטור זה יאפשר לבנק להציע שירותי ייעוץ בניירות ערך קנדיים ללקוחות כשירים ממחוזות אלו.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של הבנקאות פרטית:

פעילות חו"ל											
בנקאות		כרטיסי	שוק	בנקאות			שוק				
ופיננסים		אשראי	ההון	משכנתאות			נדל"ן				
2011											
במיליוני ש"ח											
רווח מפעילות מימון :											
מחיצוניים		(169)	-	-	1	4	67	-	39	(2)	(60)
בינמגורי		328	-	-	(1)	9	179	-	(19)	5	501
הכנסות תפעוליות ואחרות:											
מחיצוניים		29	1	154	-	8	124	131	5	1	453
בינמגורי		2	1	-	-	-	9	-	-	-	12
סך כל ההכנסות		190	2	154	-	21	379	131	25	4	906
הוצאות בגין הפסדי אשראי		(10)	-	-	-	1	(23)	-	1	-	(31)
הוצאות תפעוליות ואחרות:											
לחיצוניים		170	2	53	-	10	311	122	14	2	684
בינמגורי		-	1	-	-	-	2	1	-	-	4
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים		30	(1)	101	-	10	89	8	10	2	249
הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות		12	-	33	-	3	23	1	2	-	74
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים		18	(1)	68	-	7	66	7	8	2	175
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		-	-	-	-	-	(2)	-	-	-	(2)
רווח נקי (הפסד)		18	(1)	68	-	7	64	7	8	2	173
22.0% תשואה להון											
יתרה ממוצעת של נכסים		1,646	57	9	40	429	8,140	-	913	14	11,248
יתרה ממוצעת של התחייבויות		19,929	-	-	-	995	16,257	-	14	198	37,393
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון		1,430	43	10	31	432	7,144	-	320	14	9,424
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות		-	-	4,754	-	-	-	1,636	-	-	6,390
יתרה ממוצעת של ניירות ערך		-	-	38,201	-	-	-	29,870	-	-	68,071
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול		224	-	-	-	-	-	-	-	-	224
מרווח מפעולות מתן אשראי		18	-	-	-	5	42	-	19	-	84
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות		128	-	-	-	6	153	-	-	3	290
אחר		13	-	-	-	2	51	-	1	-	67
סך הכל רווח מפעולות מימון		159	-	-	-	13	246	-	20	3	441
יתרת אשראי לציבור		2,010	57	8	34	414	5,405	-	1,146	-	9,074
יתרת פיקדונות הציבור		19,676	-	-	-	-	1,212	-	18,866	14	39,999

מגזר בנקאות פרטית (המשך)

פעילות חו"ל								
בנקאות כרטיסי שוק			משכנתאות נדל"ן			בנקאות אשראי שוק ופיננסים		
סך הכל	נדל"ן	ההון	ההון	ההון	ההון	ההון	ההון	ההון
2010								
במיליוני ש"ח								
רווח מפעילות מימון :								
מחיצוניים	(158)	-	-	1	6	102	-	(1)
בינמגורי	289	-	(1)	-	-	165	-	4
הכנסות תפעוליות ואחרות:								
מחיצוניים	29	1	157	-	4	124	135	1
בינמגורי	2	1	-	-	-	7	-	-
סך כל ההכנסות	162	2	157	-	10	398	135	4
הוצאות בגין הפסדי אשראי	1	-	-	-	-	6	-	1
הוצאות תפעוליות ואחרות :								
לחיצוניים	169	2	56	-	6	368	117	3
בינמגורי	(1)	1	-	-	-	3	1	-
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים								
(7)	(1)	101	-	4	21	17	-	135
הפרשה (הטבה) למיסים על הרווח מפעולות רגילות								
(1)	-	34	-	1	5	5	-	44
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים								
(6)	(1)	67	-	3	16	12	-	91
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
-	-	-	-	-	(4)	-	-	(4)
רווח נקי (הפסד)								
(6)	(1)	67	-	3	12	12	-	87
תשואה להון								
12.7%								
יתרה ממוצעת של נכסים								
1,219	55	2	49	456	8,992	-	24	10,797
יתרה ממוצעת של התחייבויות								
22,003	-	-	-	749	16,451	-	226	39,429
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון								
1,447	40	1	38	451	7,173	-	24	9,174
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות								
-	-	3,872	-	-	-	1,486	-	5,358
יתרה ממוצעת של ניירות ערך								
-	-	36,930	-	-	-	30,140	-	67,070
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים								
253	-	-	-	-	-	-	-	253
מרווח מפעולות מתן אשראי								
17	-	-	-	4	48	-	-	69
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות								
100	-	-	-	1	145	-	3	249
אחר								
14	-	-	-	1	74	-	-	89
סך הכל רווח מפעולות מימון								
131	-	-	-	6	267	-	3	407
יתרת אשראי לציבור ל-31								
1,340	61	7	45	472	5,793	-	20	7,738
בדצמבר 2010								
יתרת פיקדונות הציבור ל-31								
20,460	-	-	-	785	14,760	-	236	36,241
בדצמבר 2010								

שינויים עיקריים בהיקף הפעילות במגזר

סך כל נכסים כספיים של הלקוחות בניהול של מגזר הבנקאות הפרטית מסתכמים ב-31 בדצמבר 2011 ב-120.1 מיליארד ש"ח, לעומת 111.4 מיליארד ש"ח בסוף 2010, גידול של 7.8%.

פיקדונות הציבור במגזר זה עלו בכ-3.7 מיליארד ש"ח 10.4%, עלייה הנובעת בעיקר מרכישת בנק ספדיה בשוויץ. האשראי לציבור במגזר זה עלה בכ-1.3 מיליון ש"ח. בניירות ערך כולל קרנות נאמנות חל גידול של כ-4.9 מיליארד ש"ח 6.5%, כתוצאה מרכישת בנק ספדיה שקוזז חלקית מירידת שווי שוק של ניירות ערך.

שינויים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר הבנקאות פרטית הסתכם בשנת 2011 בסך 173 מיליון ש"ח בהשוואה ל-87 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 86 מיליון ש"ח. העלייה ברווח נובעת בעיקר מעלייה בסך ההכנסות בסך של 38 מיליון ש"ח, בגין ירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 39 מיליון ש"ח, בעיקר כתוצאה מביטול הפרשה לחוב בפעילות חו"ל, וקיטון בהוצאות תפעוליות בסך 37 מיליון ש"ח, בעיקר מפעילות בחו"ל.

6. מגזר ניהול פיננסי - שוקי הון

כללי

מגזר זה מרכז את הניהול הכספי של הבנק והקבוצה, את ניהול חדרי העסקות וכן מרכז הקשרים ומעניק שירותים שונים לבנקים ומשקיעים מוסדיים. להלן תחומי הפעילות של המגזר:

- ניהול ההון, ובכלל זה הנפקות ציבוריות ופרטיות של כתבי התחייבות נדחים ואגרות-חוב.
- ניהול הנוסטרו, משמע - השקעת האמצעים הכספיים העצמיים של הבנק במכשירי השקעה סחירים (בעיקר אגרות חוב ומכשירים נגזרים), ולא סחירים (בעיקר אגרות חוב ופיקדונות בבנקים).
- ניהול החשיפות לסיכוני השוק - לרבות ניהול חשיפות בסיס, ריבית וזילות.
- ניהול חדרי עסקאות, המספקים שירותי מסחר ללקוחות הבנק, בעיקר במטבעות, בניירות-ערך, ובמכשירים נגזרים.
- ניהול מחירים - על ידי קביעת מחירי המעבר (transfer prices), ותמחור עסקות פיננסיות מיוחדות.
- פיתוח מכשירים פיננסיים.
- פעילות מול בנקים בארץ ובחו"ל.
- ריכוז הפעילות הבנקאית של לקוחות שהם משקיעים מוסדיים.
- ניהול הסב קסטודי (sub custody).

המבנה והאסטרטגיה העסקית של המגזר

פעילות הניהול הפיננסי מבוצעת על ידי חטיבת שוקי הון ובחברות הבנות בארץ ובחו"ל על ידי מנהלי סיכוני שוק בחברות הבנות. הפעילות כוללת את חדרי העסקאות של הבנק, את ניהול הנוסטרו ומתן שירות ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים לרבות הלקוחות המוסדיים.

האסטרטגיה העסקית של המגזר מתבססת על בסיס מדיניות הלימות ההון של הקבוצה, מדיניות ניהול סיכוני השוק והנוסטרו, תוך תשומת לב לניהול הנזילות השוטפת ולחוסן בתנאי לחץ, וכן מדיניות הריבית והמרווחים הפיננסיים. היעדים העסקיים של המגזר לניהול פיננסי הינם יעדי רווח המותאמים לסיכון באותם סגמנטים בהם ניתן לעשות התאמה כזאת, כשהפעילות נעשית במסגרת מערכת של מגבלות לחשיפה לסיכונים שקבע הדירקטוריון. במסגרת יישום האסטרטגיה העסקית, החטיבה מפתחת מכשירים פיננסיים מתקדמים, כולל מוצרים מובנים ומוצרים חדשניים בחדר העסקאות, תוך שיתוף פעולה עם מגזרי הפעילות האחרים של הבנק.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

פעילות הבנק כפופה לחוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל.

הבנק נתון לפיקוח של רשויות שונות, בהן: בנק ישראל והפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון, הממונה על ההגבלים העסקיים והרשות לניירות-ערך. בחו"ל שלוחות ונציגויות הבנק בחו"ל פועלות מכח היתרי הפיקוח על הבנקים וכן כפופות לרגולציה המקומית.

רווח המגזר

רווח המגזר מושפע בעיקר מפעילות הנוסטרו וחדרי העסקאות וכן התוצאות של החברות הכלולות הריאליות. להלן המרכיבים העיקריים של הרווח הממוני :

- התוצאות של ניהול סיכונים השוק, ובכלל זה השינויים החלים במחירי המעבר. הכנסות והוצאות כתוצאה משינויים במחירי המעבר נזקפים במלואם למגזר הפיננסי, שאליו מועברים גם כל סיכונים השוק ממגזרי הפעילות האחרים.
- התוצאות של ניהול ההון ובכלל זה גיוס והנפקות הון לציבור.
- רווחים/הפסדים ממימוש ניירות ערך והפרשות לירידת ערך בגין ירידת ערך של ניירות ערך שאינן בעלות אופי זמני ורווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי שוק של ניירות ערך למסחר.
- התאמות לשווי שוק של מכשירים נגזרים.
- השפעות הפרשי שער מט"ח/שקל ומדד המחירים לצרכן, לרבות התאמות מתרגום של ההשקעות בחו"ל כולל השפעת המס המתיחס.
- הכנסות/הוצאות הנובעות מהשקעת העתודות לפנסיה, לחופשת יובל, וחופשה רגילה.
- עלויות מסוימות הקשורות להתחייבויות פנסיוניות.
- רווחי חברות כלולות.

ההוצאות התפעוליות של המגזר כוללות בעיקר את ההוצאות התפעוליות הישירות וכן הוצאות עקיפות, הכרוכות בניהול סיכונים השוק, ניהול תיקי ניירות הערך העצמיים (הנוסטרו), וניהול חדרי העסקאות.

ההתפתחויות העיקריות בסביבה העסקית

במהלך 2011 הנפיק לאומי למימון כ-3.4 מיליארד ש"ח כתבי התחייבות נדחים, המוכרים כהון משני.

במהלך השנה, לאחר המתווה הרגולטורי המסתמן בכללי הנזילות של באזל 3, כשהתגבשה עמדת הבנק לגבי הסיכונים הכרוכים בהשקעות הנוסטרו בניירות ערך זרים, צימצם הבנק באופן משמעותי את ההחזקות בניירות ערך שהנפיקו בנקים בחו"ל, ובכלל זה בניירות ערך נדחים (Subordinated). כן הקטין הבנק את ההחזקות בניירות ערך של חברות. במקביל הוגדלה ההשקעה באגרות חוב נזילות מאוד ובאיכות גבוהה, בעיקר באגרות חוב ממשלת ארה"ב. בכך קטנה החשיפה לסיכונים שוק ואשראי בשוקי חו"ל ושופרה משמעותית הנזילות במט"ח. שיפור נוסף בנזילות במט"ח הושג על ידי גיוס פיקדונות ציבור במט"ח לתקופות ארוכות יותר.

במהלך 2011 נרשמה הצלחה בהרחבת שירותי התפעול שהבנק מעניק ללקוחות המוסדיים, ובפרט בתפעול קופות גמל.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

גורמים קריטיים להצלחת המגזר הינם : בעיקר הון אנושי, הנתמך במערכות מחשב מתקדמות, והפועל במסגרת מערכת ניהולית יעילה וגמישה של שליטה ובקרה. ההון האנושי נדרש ליכולות ניהוליות, אנליטיות, מקצועיות ומסחריות בתחום שוקי ההון בארץ ובעולם. היכולות מתיחסות גם לפעילות בשוקי ההון וגם לפעילות מול ובשירות לקוחות הבנק. נדרשת התמקצעות והתעדכנות מתמדת בחידושים הפיננסיים ובהתפתחויות המשליכות על שוקי ההון, תוך שקידה על מתן מענה לצרכי הלקוחות ועמידה בזמני תגובה נאותים.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה הינם קרנות נאמנות, קופות גמל, קרנות השתלמות, קרנות פנסיה, בנקים מסחריים ובנקים להשקעות, וכן לקוחות אחרים הפעילים באופן אינטנסיבי בשוקי ההון.

תחרות

התחרות עימה מתמודד הבנק בתחום פעילות בשוק ההון ובברוקראג' הינה תחרות חזקה מצד בתי השקעות, קופות גמל, קרנות השתלמות, ובנקים מקומיים וזרים.

הון אנושי

בשנת 2011 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחסו למגזר בכ-620 משרות מזה 270 סגל ניהול לעומת 482 משרות מזה 232 סגל ניהול בשנת 2010. רוב העובדים הינם בעלי השכלה אקדמאית, ובנוסף להשכלתם עוברים העובדים במסגרת הבנק, באופן שוטף, הכשרה מקצועית בתחומים שונים וקורסי ניהול.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר ניהול פיננסי - שוקי הון:

2010	2011	
רווח מפעילות מימון :		
1,553	(319)	מחיצוניים
(1,198)	555	בינמגזרי
הכנסות תפעוליות ואחרות:		
449	171	מחיצוניים
4	32	בינמגזרי
808	439	סך כל ההכנסות
(6)	77	הוצאות בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות:		
1,033	1,281	לחיצוניים
29	42	בינמגזרי
(248)	(961)	הפסד מפעולות רגילות לפני מיסים
28	(415)	הפרשה למיסים (הטבה) על הרווח מפעולות רגילות
(276)	(546)	הפסד מפעולות רגילות לאחר מיסים
חלק הקבוצה ברווחים מפעולות רגילות של חברות כלולות		
420	148	לאחר השפעת המס
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
(3)	(9)	
141	(407)	רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות
182	-	רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
323	(407)	רווח נקי (הפסד)

בשנת 2011 הסתכם ההפסד הנקי של המגזר בסך 407 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח בסך 323 מיליון ש"ח בשנת 2010. הרווח הנקי בשנת 2010 כולל את הרווחים הבלתי רגילים ממכירת חברת פז שהסתכם בכ-177 מיליון ש"ח. מגזר זה כולל את חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות.

בשנת 2011 נגרם במגזר הפסד מפעולות רגילות לאחר מיסים של 546 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך 276 מיליון ש"ח אשתקד.

ההפסד מפעולות רגילות מוסבר בעיקר מהגורמים הבאים:

א. הירידה בהכנסות התפעוליות נובעת מירידת שווי שוק של מניות פרטנר בסך 239 מיליון ש"ח ומירידה של מניות אלקטרה בסך 29 מיליון ש"ח.

ב. גידול בהוצאות התפעוליות בסך 261 מיליון ש"ח, הנובע מגידול בהוצאות תפעוליות שלא הועמסו על מגזרי הפעילות האחרים, בעיקר גידול בהתחייבות לפנסיה ופיצויים עקב הירידה ברווחי הקופות לפיצויים ותגמולים בהשוואה לרווחים בתקופה המקבילה אשתקד. השפעה נטו, גידול בהוצאות השכר של 247 מיליון ש"ח.

ג. קיטון בחלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות בסך 272 מיליון ש"ח.

חברות כלולות (ריאליות) - (מוצג במגזר ניהול פיננסי)

תוצאות הפעילות של הקבוצה בהשקעות ריאליות מוצגות במגזר ניהול פיננסי.

סך כל ההשקעות של קבוצת לאומי בחברות כלולות מסתכם ב-31 בדצמבר 2011 ב-2,270 מיליון ש"ח לעומת 1,924 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2010.

השקעות במניות של חברות כלולות (טבלה 13 (ב) באזל 2):

שווי במאזן		שווי שוק		דרישות הלימות הון	
(במיליוני ש"ח)		(במיליוני ש"ח)			
31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010
שם החברה					
החברה לישראל בע"מ	1,748	1,635	6.9	3,291	5,953
אחרים	522	289	+	-	-
סך הכל	2,270	1,924	18.0	3,291	5,953

תרומת החברות הכלולות לקבוצה בשנת 2011 היתה חיובית והסתכמה ברווח בסך 148 מיליון ש"ח לעומת רווח של 420 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בתרומה לרווח הקבוצה בשנת 2011 נובעת מקיטון ברווחי החברה לישראל בע"מ ("החברה לישראל") בהשוואה לשנת 2010 וממכירת ההחזקות בחברת פז חברת נפט בע"מ.

להלן תרומת החברות לרווח הנקי של הקבוצה (במיליוני ש"ח):

	2011	2010	% השינוי
החברה לישראל בע"מ	97	350	-
פז חברת נפט בע"מ	-	29	-
אחרים	51	41	24.4
סך הכל	148	420	-

החזקות בתאגידי החזקה ריאליים (קונגלומרט)

החזקות הבנק בתאגידיים ריאליים כפופה למגבלות הקבועות בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ("חוק הבנקאות"). חוק הבנקאות קובע, בין היתר, בסעיף 24א' לחוק, כי תאגיד בנקאי רשאי להחזיק יותר מ-1% באמצעי שליטה בקונגלומרט אחד בלבד (תאגיד שהונו עולה על כ-2000 מיליון ש"ח והפועל ביותר משלושה ענפי משק). הבנק מחזיק בקונגלומרט - החברה לישראל.

יצויין כי על פי החקיקה שהתקבלה בעקבות הרפורמה בשוק ההון, בנק רשאי להחזיק חמישה אחוזים בהון חברה לביטוח ועשרה אחוזים בהונו של תאגיד השולט בחברה לביטוח. כמו כן על פי תיקון חוק הבנקאות (רישוי) ממרס 2010 בנק רשאי להחזיק בחברה לביטוח אחת בלבד שהונה העצמי על פי סעיף 35 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, עולה על 2,000 מיליון ש"ח.

אבגול תעשיות 1953 בע"מ

ביום 29 ביוני 2011 חתמה לאומי פרטנרס בע"מ (חברה בבעלות מלאה של הבנק) (להלן: "לאומי פרטנרס") על הסכם עם פטרוכימיים השקעות (2006) בע"מ, יהושע גולדוסר, מיוזיק-נאט בע"מ, אחאי בונה, אחאי בונה אחזקות בע"מ, אברהם זילברפלד ואבזיל אחזקות בע"מ (להלן: "המוכרים") לרכישה מהמוכרים סך של 34,253,163 מניות רגילות של אבגול תעשיות 1953 בע"מ (להלן: "החברה"), המהוות נכון לאותו מועד כ-11.26% מהון המניות המונפק והנפרע של החברה (בדילול מלא) וכן אופציות לרכישת 25,317,555 מניות רגילות של החברה (להלן: "האופציות"), המהוות נכון לאותו מועד כ-8.32% מהון המניות המונפק והנפרע של החברה (בדילול מלא) בתמורה לסך של כ-110 מיליון ש"ח (להלן: "ההסכם"). האופציות ניתנות למימוש במשך תקופה של 3 שנים ממועד חתימת ההסכם תמורת מחיר מימוש של 3.25 ש"ח למניה בניכוי דיבידנד. ההסכם כולל זכויות מקובלות להגנת ההשקעה של לאומי פרטנרס. העסקה על פי ההסכם הושלמה ביום 29 ביוני 2011.

7. מגזר אחר - במגזר זה כלולה הפעילות שלא הוקצתה למגזרים האחרים.

מגזר זה כולל את הפעילויות האחרות של הקבוצה, אשר כל אחת מהן איננה מגיעה עד כדי מגזר בר רווח על פי הוראות בנק ישראל.

פעילות זו כוללת בעיקר חלק של פעילות חברות שוק ההון אשר אינה משויכת למגזרים אחרים. העיקריות בהן הינן לאומי פרטנרס ולאומי שרותי שוק ההון. לאומי שרותי שוק ההון עוסקת בעיקר במתן שירותי תפעול לחברות מנהלות בתחום הגמל ובמתן שירותי תפעול ההפצה (מעקב אחר ביצוע המלצות היועצים, קבלת תשובות ושינוע טפסים) של מוצרים פנסיוניים, לרבות קרנות השתלמות, לבנק לאומי. בנובמבר 2011 החברה החלה לתת שירותי תפעול בתחום קרנות הנאמנות.

לאומי שרותי שוק ההון נותנת שירותי תפעול ל-18 חברות מנהלות, שווי הנכסים המתופעלים על ידי החברה היה ב-31 בדצמבר 2011 כ-68 מיליארד ש"ח.

בשנת 2011 הסתכם הרווח במגזר האחר בסך 254 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 10 מיליון ש"ח בשנת 2010, שיפור של 264 מיליון ש"ח.

להלן פירוט השינויים העיקריים במיליוני ש"ח:

	2010	2011	הפרש
רווח בלתי רגיל	6	2	(4)
מפעולות רגילות בבנק	20	19	(1)
חברות אחרות בארץ	17	6	(11)
חברות בחו"ל	(5)	21	26
התאמות מסים (1)	(48)	206	254
סך הכל	(10)	254	264

(1) הפרשי מס בין חישובי המס במגזרים למס האפקטיבי בדוח המאוחד.

פעילויות במוצרים

א. פעילות בשוק ההון

פעילות הקבוצה בשוק ההון כוללת את פעילות ייעוץ ההשקעות והייעוץ הפנסיוני, את התיווך בשוק ניירות הערך והמכשירים הפיננסיים, לרבות פעילות הנעשית באמצעות חדרי עסקות מטבע חוץ, וניירות ערך ישראליים וזרים, שירותי ברוקראז' ומשמורת (sub custody ו-custody) ושירותים בנקאיים ופיננסיים לגופים הפעילים בשוק ההון. חברה בת של לאומי פרטנרס בע"מ, לאומי פרטנרס חתמים בע"מ, עוסקת בחיתום ובהפצת הנפקות ציבוריות ופרטיות. פעילות הקבוצה בשוק ההון הושפעה באופן מהותי מהרפורמה בשוק ההון.

הרווח הנקי בפעילות שוק ההון הסתכם בסך 264 מיליון ש"ח בהשוואה ל-355 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בסך 91 מיליון ש"ח. הקיטון ברווח הנקי נובע מקיטון בהכנסות התפעוליות בסך 74 מיליון ש"ח ומגידול בהוצאות התפעוליות בסך 68 מיליון ש"ח.

להלן נתוני הפעילות בשוק ההון כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים הכוללים את הפעילות של הלקוחות בשוק ההון וכן התוצאות של לאומי פרטנרס חתמים:

מסקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי ואחר	פעילות חו"ל	סך הכל
2011							
במיליוני ש"ח							
רווח מפעולות מימון	3	1	-	2	-	5	11
הכנסות תפעוליות ואחרות	500	25	20	41	154	104	988
סך כל ההכנסות	503	26	20	43	154	109	999
הוצאות תפעוליות ואחרות	304	12	11	33	53	59	603
רווח מפעולות רגילות לפני מיסים	199	14	9	10	101	50	396
רווח נקי	130	9	6	7	68	33	264

מסקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי ואחר	פעילות חו"ל	סך הכל
2010							
במיליוני ש"ח							
רווח מפעולות מימון	2	1	-	2	-	6	11
הכנסות תפעוליות ואחרות	539	26	26	50	157	113	1,062
סך כל ההכנסות	541	27	26	52	157	119	1,073
הוצאות תפעוליות ואחרות	254	9	8	43	56	40	535
רווח מפעולות רגילות לפני מיסים	287	18	18	9	101	79	538
רווח נקי	185	12	12	6	67	53	355

ב. כרטיסי אשראי - לאומי קארד

פעילות זו מבוצעת על ידי חברת הבת לאומי קארד וכוללת בעיקר פעילות הנפקה ותפעול של כרטיסי אשראי ללקוחות, מתן שירותים ופתרונות פיננסיים למחזיקי כרטיס ומתן שירותי סליקה והבטחת תשלום כנגד עסקאות שבוצעו בכרטיסי אשראי.

לאומי קארד הוקמה בתחילת שנת 2000 ולה הסכמי רישיון עם ארגון ויזה הבינלאומי ועם ארגון מאסטרקארד הבינלאומי, במסגרתם קיבלה לאומי קארד רישיון להנפיק ולסלוק כרטיסי "ויזה" וכרטיסי "מאסטרקארד".

החל משנת 2001 פועלת לאומי קארד כחברה המנפיקה כרטיסי אשראי תחת מותג "ויזה" ומותג "מאסטרקארד".

לאומי קארד, בנק לאומי ובנק ערבי ישראלי בע"מ ("בנק ערבי ישראלי") מנפיקים במשותף את כרטיסי האשראי ללקוחותיהם. בנוסף, מנפיקה לאומי קארד באופן עצמאי כרטיסי אשראי ללקוחות כל הבנקים, כאשר עיקר לקוחותיה אלה הם חברי מועדונים שונים.

כמו כן פועלת לאומי קארד בתחום סליקת עסקאות תחת מותג "ויזה" ותחת מותג "מאסטרקארד" עבור בתי עסק.

ההאטה בקצב הצמיחה של הפעילות הכלכלית הורגשה גם בענף כרטיסי אשראי ובהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ההשוואה בין שנת 2011 לשנת 2010 מלמדת על האטה בשיעור הצמיחה של מחזורי הרכישות בכרטיסי אשראי - קצב צמיחה בשיעור של 3.7% במחירים קבועים בשנת 2011 בהשוואה ל- 8.2% בשנת 2010.

במהלך שנת 2011 המשיכה לאומי קארד להציע ללקוחות מגוון שירותים ופתרונות פיננסיים למחזיקי כרטיס.

כרטיס האשראי מסוג אשראי מתגלגל המשיך להיות המוצר המוביל של לאומי קארד והחברה הרחיבה את פעילות ההנפקה בכרטיסי מועדונים.

החברה הנפיקה עד כה למעלה מ-2 מיליון כרטיסים, מהמותגים ויזה ומסטרקארד.

מחזור פעילות הכרטיסים בלאומי קארד עלה בשנת 2011 בשיעור של 7.3% ביחס לשנת 2010.

ללקוחות העסקיים מציעה החברה מגוון שירותים בתחום האשראי, הכוללים: שירותי סליקה - הבטחת תשלום כנגד שוברי עסקאות שבוצעו בכרטיסי אשראי בתמורה לעמלה שנגבית מבית העסק, מוצרי אשראי המוצעים לבתי העסק במסגרת פעילות הסליקה כגון: הלוואות, ניכיון שוברים והקדמת תשלומים.

בנוסף, הרחיבה החברה את שירותיה בתחום תשלומי ה-Business to Business. במסגרת שירותים אלה מציעה החברה ללקוחותיה כלי יעיל וחדשני לניהול הפעילות הכספית בין ספק ולקוחותיו באמצעות מערכת תשלומים שפותחה בלאומי קארד.

רווחיות

הכנסות לאומי קארד, לפני הוצאות תפעול, שיווק, הנהלה וכלליות, הסתכמו בשנת 2011 בכ-938 מיליון ש"ח, לעומת כ-876 מיליון ש"ח בשנת 2010.

לאומי קארד סיימה את שנת 2011 ברווח נקי של 177 מיליון ש"ח בהשוואה ל-158 מיליון ש"ח בשנת 2010, גידול של כ-12.0%.

להלן נתוני הפעילות בכרטיסי אשראי כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים:

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	סך הכל
2011					
במיליוני ש"ח					
186	18	19	7	-	230
רווח מפעולות מימון					
692	54	78	30	2	856
הכנסות תפעוליות ואחרות					
878	72	97	37	2	1,086
סך כל ההכנסות					
21	(2)	(3)	(1)	-	15
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
608	50	74	27	3	762
הוצאות תפעוליות ואחרות					
249	24	26	11	(1)	309
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים					
177	17	20	8	(1)	221
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים					
(28)	(2)	(4)	(1)	-	(35)
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
149	15	16	7	(1)	186
רווח נקי (הפסד)					
2010					
במיליוני ש"ח					
161	17	19	7	-	204
רווח מפעולות מימון					
678	48	65	25	2	818
הכנסות תפעוליות ואחרות					
839	65	84	32	2	1,022
סך כל ההכנסות					
21	3	5	2	-	31
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
563	46	67	24	3	703
הוצאות תפעוליות ואחרות					
255	16	12	6	(1)	288
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים					
182	11	9	4	(1)	205
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים					
(28)	(1)	(2)	(1)	-	(32)
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
154	10	7	3	(1)	173
רווח נקי (הפסד)					

עמלת המנפיק

למידע ראה בבאור 18(יא)(2) לדוחות הכספיים.

ג. בניה ונדל"ן

פעילות זו כוללת את הפעילות בתחום הבניה והנדל"ן במגזרי הפעילות השונים בבנק.

ראה פרטים נוספים בעמודים 165 במגזרי הפעילות.

להלן נתוני הפעילות בבניה ונדל"ן כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים:

עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	פעילות חו"ל	סך הכל
2011					
במיליוני ש"ח					
211	675	218	13	143	1,260
53	94	34	8	12	201
264	769	252	21	155	1,461
17	317	43	1	57	435
106	133	71	10	50	370
141	319	138	10	48	656
92	209	89	7	31	428
רווח מפעולות מימון					
הכנסות תפעוליות ואחרות					
סך כל ההכנסות					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
הוצאות תפעוליות ואחרות					
רווח מפעולות רגילות לפני מיסים					
רווח נקי					

עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	פעילות חו"ל	סך הכל
2010					
במיליוני ש"ח					
178	780	205	6	152	1,321
45	67	28	4	16	160
223	847	233	10	168	1,481
22	299	44	-	52	417
95	122	62	6	77	362
106	426	127	4	39	702
69	275	81	3	22	450
רווח מפעולות מימון					
הכנסות תפעוליות ואחרות					
סך כל ההכנסות					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
הוצאות תפעוליות ואחרות					
רווח מפעולות רגילות לפני מיסים					
רווח נקי					

מרכזי הרווח בקבוצה

להלן פרטים על תרומת מרכזי הרווח העיקריים בקבוצה לרווח הנקי מפעולות רגילות:

2011 (1)	2010 (1)	שינוי	2011 (2)	2010 (2)	שינוי
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	ב-%
1,143	1,260	(9.3)	957	1,433	(33.2)
432	639	(32.4)	432	639	(32.4)
209	(103)	+	395	(276)	+
105	355	+	105	355	+
1,889 (6)	2,151 (3)	(12.2)	1,889 (6)	2,151 (3)	(12.2)
47.5	14.5	+	47.5	14.5	+

- (1) התאמות מתרגום בגין ההשקעות בחו"ל קוֹזוֹ כנגד התאמות מתרגום מקורות המימון בבנק לאחר השפעת המס.
- (2) לפי הדוחות הכספיים.
- (3) נתוני 31 בדצמבר 2010 הוצגו מחדש בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. ראה להלן באור 1 יט.
- (4) חברות כלולות של חברות בנות בארץ נכללו בחברות מאוחדות בארץ.
- (5) לאחר התאמות מסוימות לכללי החשבונאות בארץ.
- (6) בניטרול השפעת הוצאות השכר המיוחדות ירד הרווח הנקי מפעולות רגילות ב-106 מיליוני ש"ח.
- (7) כפי שדווח על ידי השלוחות בחו"ל.

להלן השינויים העיקריים בתרומת מרכזי הרווח (לאחר התאמות מתרגום):

- הקיטון ברווח מפעולות רגילות לאחר מס בבנק נובע מגידול בהוצאות להפסדי אשראי ומגידול בהוצאות התפעוליות בעיקר בהוצאות שכר שקוֹזוֹ חלקית מקיטון בהוצאות המיסים. עיקרי ההסברים לשינויים הנ"ל מובאים במסגרת הדיון בתוצאות הקבוצה. למידע נוסף ראה עמוד 76.
 - הקיטון ברווח הנקי מפעולות רגילות של חברות מאוחדות בארץ נובע בעיקר, מירידה ברווחי לאומי פרטנרס ולאומי החזקות ריאליות שקוֹזוֹ חלקית מעלייה ברווחי בנק לאומי למשכנתאות, בנק ערבי, לאומי קארד ולאומי ליסינג והשקעות.
 - הגידול ברווח של חברות בנות בחו"ל נובע מעלייה ברווחי השלוחות וכן מהפרשי שער חיוביים בגין ההשקעות בחו"ל לעומת הפרשי שער שליליים שהיו בתקופה המקבילה אשתקד.
 - הקיטון ברווח של חברות כלולות נובע מקיטון ברווח של החברה לישראל.
- הרווחים מפעולות רגילות בשלוחות בחו"ל במונחים נומינליים כפי שפורסמו על ידן בתרגום נוחות לדולר ארה"ב הסתכמו בכ-47.5 מיליון דולר, עלייה של 33.0 מיליון דולר לעומת התקופה המקבילה אשתקד. תרומת השלוחות בחו"ל בשקלים ובהתאמות מסוימות לכללי חשבונאות בארץ, הסתכמה ברווח של 395 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 276 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בקיזוז השפעת הפרשי שער בגין עלות מקורות המימון, נטו, הסתכם הרווח של השלוחות בחו"ל ב-209 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 103 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 312 מיליון ש"ח שנובעת גם מהפרשי שער חיוביים בגין ההשקעות בחו"ל, עקב פיחות השקל ביחס למטבעות החוץ, וכן עלייה ברווחיות של מספר שלוחות כמפורט בהמשך. בכל שנת 2011 היו הפרשי שער חיוביים בגין ההשקעות בחו"ל והסתכמו ב-274 מיליון ש"ח לעומת הפרשי שער שליליים שהסתכמו בסך 251 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

החל מ-1 בינואר 2012 יישם הבנק את תקן IAS21, ובמסגרת זו הוחלט שהפרשי השער בגין ההשקעה בחברות בנות בארה"ב ובשווייץ יהיו מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בקרן הון והפרשי השער בגין ההשקעות בחברות הבנות האחרות בחו"ל יוכרו ברווח והפסד.

הבנק

הירידה ברווח הנקי מפעולות רגילות בבנק נובעת בעיקר:

- מירידה ברווח המימוני בסך 504 מיליון ש"ח.
- מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 260 מיליון ש"ח.
- מעלייה בהוצאות התפעוליות ואחרות בסך 391 מיליון ש"ח.

מאידך הסעיפים להלן קיזזו חלקית קיטונים אלה:

- עלייה בהכנסות תפעוליות בסך 19 מיליון ש"ח.
- מירידה בהפרשות למיסים בסך 660 מיליון ש"ח, מזה 302 מיליון ש"ח כתוצאה מגידול במיסים נדחים.

חברות בנות בארץ

הירידה ברווח הנקי מפעולות רגילות של חברות מאוחדות בארץ נובעת בעיקר מירידה ברווחי לאומי פרטנרס בסך 278 מיליון ש"ח בעיקר כתוצאה מרישום ירידת ערך של מניות בסך 268 מיליון ש"ח, שקיזזו חלקית מעלייה ברווחי לאומי למשכנתאות בסך 26 מיליון ש"ח, מעלייה ברווח של 15 מיליון ש"ח בלאומי קארד, ומעלייה ברווח של 33 מיליון ש"ח בבנק ערבי.

חברות בנות בחו"ל

העלייה ברווח של חברות בנות בחו"ל נובעת מעלייה ברווחיות בחברות הבנות בארה"ב, אנגליה ולאומי רי. סך כל התרומה לרווח של השלוחות בחו"ל (ללא סניפי חו"ל) בתרגום נוחות לדולרים של ארה"ב הסתכם בכ-46.2 מיליון דולר לעומת כ-14.9 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד. תרומת השלוחות בחו"ל לרווח הנקי מפעולות רגילות בשקלים ובהתאמות מסוימות לכללי חשבונאות בארץ, וכן לאחר קיזוז הפרשי השער בגין מקורות המימון לאחר השפעת המס, הסתכמה ברווח בסך 209 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 103 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ללא השפעת הפרשי שער בגין עלות מקורות המימון, נטו, הסתכם הרווח בשלוחות בחו"ל ב-395 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 276 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן ריכוז של הנתונים הנ"ל:

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2011	2010	
במיליוני ש"ח		
רווח (הפסד) השלוחות בשקלים (חלק הקבוצה) מפעולות רגילות	121	(25)
הפרשי שער בגין ההשקעה	274	(251)
הפרשי שער בגין עלות מקורות המימון נטו, לאחר מס	(186)	173
סה"כ תרומת השלוחות (לאחר קיזוז עלות מקורות המימון נטו)	209	(103)
כנ"ל ללא קיזוז עלות מקורות המימון	395	(276)

פרטים נוספים על השלוחות ראה בעמודים 210.
ראה לעיל בנושא הטיפול בהפרשי השער החל מ-1 בינואר 2012.

חברות כלולות

הקיטון ברווחי הכלולות נובע מקיטון ברווח החברה לישראל.

לפרטים נוספים ראה עמוד 189.

פעילות לפי מבנה הקבוצה

היקף הפעילות בישראל עלה בשנת 2011 ב-10.6% ובחו"ל עלה ב-19.0%.

האשראי לציבור בפעילות בישראל הסתכם בסוף שנת 2011 בכ-214.4 מיליארד ש"ח לעומת 200.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2010, עלייה של 7.0%. האשראי לציבור בפעילות בחו"ל הסתכם בסוף שנת 2011 בכ-27.0 מיליארד ש"ח לעומת כ-23.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2010, עלייה של 14.2%.

פיקדונות הציבור בפעילות בישראל הסתכמו בסוף שנת 2011 בכ-245.9 מיליארד ש"ח לעומת כ-223.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2010 גידול בשיעור של 10.2%. סך הפיקדונות בפעילות בחו"ל הסתכם בסוף שנת 2011 בכ-33.5 מיליארד ש"ח, עלייה של 26.5%.

מידע לפי אזורים גיאוגרפיים*

להלן נתונים עיקריים לפי אזורים גיאוגרפיים (במיליוני ש"ח):

אזורים	סך הכל מאזן		אשראי לציבור		פיקדונות הציבור		% השינוי
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	
ישראל	325,272	294,216	214,356	200,360	245,948	223,142	10.2
ארה"ב	21,765	18,523	14,785	12,544	16,783	14,083	19.2
בריטניה	9,051	8,223	7,696	6,899	5,683	5,612	1.3
שוויץ	4,259	4,574	2,312	2,544	4,960	3,362	47.5
לוקסמבורג	779	954	336	287	2,069	2,175	(4.9)
רומניה	1,230	1,268	812	900	726	692	4.9
אחרות בחו"ל	3,498	564	1,023	447	3,235	518	+
סך הכל	365,854	328,322	241,320	223,981	279,404	249,584	11.9

* מסווג לפי מקום המשרד.

לפרטים בק"ע חשיפות למדינות זרות ראה בסקירת הנהלה בתוספת ו' לדוח.

להלן פירוט התפלגות הרווח הנקי לפי אזורים גאוגרפיים:

אזורים	רווח נקי		השינוי
	2011	2010	
ישראל (1)	1,489	2,613	(43.0)
ארה"ב (2)	213	(94)	+
בריטניה (3)	102	(29)	+
שוויץ (4)	53	34	55.9
לוקסמבורג (5)	23	(4)	+
רומניה (6)	(21)	(181)	+
אחרות בחו"ל (7)	32	(5)	+
סך הכל	1,891	2,334	(19.0)

הרווח מפעילות בחו"ל כפי תרומתן במאוחד.

1. הרווח הנקי בישראל ירד בכ-1,124 מיליון ש"ח. הרווח מפעולות רגילות לאחר מסים בבנק בארץ ירד מהסיבות שפורטו לעיל בעמוד 76.
כמו כן עלה הרווח הנקי במספר חברות בנות בארץ בעיקר: בנק לאומי למשכנתאות, בנק ערבי ולאומי קארד, מאידך הירידה ברווחי לאומי פרטנרס קיזזה את השיפורים הנ"ל.
 2. רווחי השלוחה בארה"ב במונחי דולר ארה"ב עלו לעומת התקופה המקבילה אשתקד גם במונחים מקומיים וגם בתרגום לשקלים כתוצאה מהפרשי השער החיוביים עקב פיחות השקל ביחס לדולר.
 3. הרווח בשלוחה בבריטניה עלה לעומת התקופה המקבילה אשתקד.
 4. הירידה ברווחי השלוחה בשוויץ במונחים נומינליים נובעת מעיקר מגידול בהוצאות התפעוליות לעומת התקופה המקבילה אשתקד וירידה בהכנסות עקב ייסוף הפר"ש ביחס לדולר.
 5. הגידול ברווח של השלוחה בלוקסמבורג נובע מפיחות השקל ביחס לאירו.
 6. קיטון בהפסד בשלוחה ברומניה נובע מקיטון בהפרשות להפסדי אשראי.
 7. הרווח מתייחס בעיקר ללאומי רי, הן עקב גידול ברווח והן עקב פיחות השקל ביחס לדולר.
- פירוט נוסף ראה בבאור 28(ב) לדוחות הכספיים.
פירוט רווחי השלוחות בחו"ל כפי שדווחו על ידן ראה להלן בעמוד 207.

חברות מוחזקות* עיקריות

קבוצת בנק לאומי פועלת בארץ ובחו"ל באמצעות חברות בנות שהינן: בנקים, בנק למשכנתאות, חברות למימון וחברות לשירותים פיננסיים. כמו כן משקיעה הקבוצה בתאגידים ריאליים הפועלים בפעילות לא בנקאית בתחומי הביטוח, התשתית, המזון והנדל"ן. (בקשר עם השקעות בתאגידים ריאליים ראה בעמוד 189).

סך כל השקעות הבנק בחברות מוחזקות (כולל השקעות בשטרי הון) הסתכם ב-31 בדצמבר 2011 ב-16,870 מיליון ש"ח לעומת 15,278 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2010 והתרומה לרווח הנקי מפעולות רגילות של הקבוצה הסתכמה בסך 932 מיליון ש"ח לעומת 718 מיליון ש"ח בשנת 2010. לאחר התאמות מתרגום בגין השקעות בחו"ל התרומה לרווח הנקי הסתכמה בסך 746 מיליון ש"ח לעומת 891 מיליון ש"ח ב-2010.

* הגדרת חברות מוחזקות - ראה בבאור 1(ב) לדוחות הכספיים.

להלן התפלגות תרומת הבנק וחברות מוחזקות שלו לרווח הנקי של הקבוצה (1):

תשואה על השקעת הקבוצה		תרומה (1) לרווח הנקי של הקבוצה		שיעור השינוי	
2011	2010	2011	2010	2011	2010
%	%	במיליוני ש"ח	%	%	%
הבנק (2) (4)	11.5	1,147	12.4	1,264	(9.3)
סך כל החברות המאוחדות בארץ (4)	6.1	432	12.3	822	(47.4)
מזה: לאומי למשכנתאות (4)	7.6	203	7.0	177	14.7
בנק ערבי ישראלי (4)	30.7	108	21.8	75	44.0
לאומי קארד	17.7	142	17.9	127	11.8
לאומי פרטנרס (3)	-	(114)	36.5	164	-
לאומי ניירות ערך והשקעות	5.8	2	4.9	4	-
לאומי שרותי שוק ההון בע"מ	27.1	7	16.3	10	(30.0)
לאומי ל.פ. בע"מ	0.8	-	1.3	1	-
לאומי החזקות ריאליות	2.2	19	30.8	227	-
לאומי לתעשיה	1.5	2	1.0	1	+
לאומי לחקלאות	1.2	1	0.5	-	+
לאומי למימון	7.5	12	6.2	10	20.0
לאומי ליסינג והשקעות	3.8	35	1.9	17	+
אחרות	2.7	15	2.0	9	66.7
סך כל החברות המאוחדות בחו"ל (2)	5.0	209	-	(107)	+
מזה: לאומי ארה"ב (B.L.C.)	4.0	93	-	(2)	+
לאומי בריטניה	11.4	72	2.0	12	+
לאומי שוויץ	3.8	25	3.6	21	19.0
לאומי לוקסמבורג	15.9	19	10.8	11	72.7
לאומי רומניה	-	(27)	-	(150)	+
לאומי רי	30.1	25	1.4	1	+
סך כל החברות הכלולות	6.0	103	23.7	355	-
סך הרווח הנקי של הקבוצה (4)	8.3	1,891	10.3	2,334	(19.0)

- (1) הרווח (ההפסד) המוצג הינו לפי חלק הקבוצה בתוצאות.
 - (2) התאמות מתרגום בגין ההשקעות בחו"ל קוזזו כנגד התאמות מתרגום מקורות המימון בבנק לאחר השפעת המס. לפרטים על הרווחיות ללא קיזוז התאמות מתרגום ראה בהמשך בעמודים 207.
 - (3) כולל הרווח ו/או ההפסד של חברות כלולות של פרטנרס.
 - (4) נתוני 31 בדצמבר 2010 הוצגו מחדש בהתאם להוראת המפקח על הבנקים. ראה להלן באור 1 יט. פירוט נוסף - ראה בבאור 28 לדוחות הכספיים.
- על ההשקעה והתרומה לרווח הקבוצה של כל אחת מהחברות העיקריות - ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

חברות מאוחדות בארץ

סך כל השקעות הבנק בחברות המאוחדות בארץ הסתכמו ב-31 בדצמבר 2011 ב-7,203 מיליון ש"ח, לעומת 7,101 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2010. התרומה שלהן לרווח הנקי מפעולות רגילות של הקבוצה הסתכמה בשנת 2011 בכ-432 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-639 מיליון ש"ח בשנת 2010, קיטון של 207 מיליון ש"ח, 32.4% הקיטון ברווח נובע בעיקר מהפסד של לאומי פרטנרס, שקוץ חלקית מהגידול ברווחי בלמ"ש בנק ערבי ולאומי קארד. תשואת הקבוצה על ההשקעה בחברות מאוחדות בארץ היתה בשנת 2011 6.1% לעומת 12.3% בשנת 2010.

להלן מובאים נתונים כספיים ואחרים של החברות המאוחדות העיקריות על בסיס הדוחות הכספיים שלהן:

בנק ערבי ישראלי בע"מ

בנק ערבי ישראלי נוסד בשנת 1960 במטרה לספק שירותים פיננסיים ולתת מענה לצרכים הייחודיים של האוכלוסייה הערבית.

בנק ערבי ישראלי פועל באמצעות שני מקבצים (צפון הגליל ודרום הגליל והמשולש) ו-31 סניפים הפזורים בעיקר בצפון הארץ ובמשולש הצפוני, והמשרתים את האוכלוסייה הערבית באזורים אלה. בנק ערבי ישראלי עוסק בכל מיגוון הפעילויות הבנקאיות. מאזן בנק ערבי ישראלי הסתכם בסוף 2011 ב-5,761 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,164 מיליון ש"ח בסוף 2010. הרווח הנקי של בנק ערבי ישראלי, הסתכם בשנת 2011 בסך 109 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-75 מיליון ש"ח בשנת 2010, עלייה בשיעור של 45.3%. תשואת הרווח הנקי להון העצמי הגיעה בשנת 2011 ל-30.2% בהשוואה ל-21.2% בשנת 2010.

ההון העצמי של בנק ערבי ישראלי הסתכם ב-31 בדצמבר 2011 בסך 424 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-337 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2010.

יחס ההון לרכיבי הסיכון הגיע ביום 31 בדצמבר 2011 ל-15.60% בהשוואה ל-14.61% ב-31 בדצמבר 2010.

בנק ערבי ישראלי מקבל מהבנק שירותים תפעוליים ופיננסיים כוללים. תמורת השירותים התפעוליים הניתנים לו על ידי הבנק, שילם בנק ערבי לבנק בשנת 2011 - 41 מיליון ש"ח, לעומת 42 מיליון ש"ח בשנת 2010.

בראשון ליולי 2011 בוצע בבנק ערבי לישראל בע"מ שינוי ארגוני במבנה הבנק, הוקם אגף ניהול סיכונים ומונתה מנהלת סיכונים (CRO) לבנק בדרג חברת הנהלה. בראשון לספטמבר 2011 הוקם אגף פאסיב וייעוץ השקעות בראשו מונה במנכ"ל בדרג חבר הנהלה.

מתחילת שנת 2011 וכחלק מיישום תוכנית העבודה האסטרטגית, הבנק פועל במספר מישורים לצורך חיזוק הבנק במגזר הערבי.

חברות מימון לטווח בינוני וארוך⁽¹⁾

נכסי חברות אלו הסתכמו בסוף 2011 ב-19.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-16.0 מיליארד ש"ח בשנת 2010. הפעילות העיסוקית של החברות הני"ל הינה משלימה לפעילות הבנק. הרווח הנקי של חברות אלו הסתכם בשנת 2011 בכ-30 מיליון ש"ח, לעומת 28 מיליון ש"ח בשנת 2010.

(1) כולל: לאומי לפיתוח התעשייה, לאומי לפיתוח החקלאות, לאומי חברה למימון, ולאומי לסינג והשקעות בע"מ.

להלן פירוט של החברות העיקריות:

לאומי ליסינג והשקעות בע"מ

החברה מממנת רכישת ציוד בתנאי שכירות לתקופות בינוניות וארוכות.

יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2011 הסתכמה בסך 981 מיליון ש"ח, לעומת 1,002 מיליון ש"ח בסוף 2010.

מאזן החברה ליום 31 בדצמבר 2011 הסתכם בסך 1,113 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,082 מיליון ש"ח בסוף 2010.

הרווח הנקי בשנת 2011 הסתכם בסך 35 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 17 מיליון ש"ח בשנת 2010.

לאומי חברה למימון בע"מ

החברה עוסקת בגיוס מקורות בישראל עבור הבנק באמצעות הנפקות לציבור והנפקות פרטיות של תעודות התחייבות. תמורת ההנפקות מופקדות בבנק, לשימוש, על פי שיקולו ועל אחריותו.

מאזן החברה הסתכם בסוף 2011 ב-18,307 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-14,762 מיליון ש"ח בסוף 2010. ההון העצמי הסתכם ב-31 בדצמבר 2011 בסך 157.7 מיליון ש"ח. הרווח הנקי של החברה בשנת 2011 הסתכם ב-11.8 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך 9.6 מיליון ש"ח בשנת 2010.

הבנק התחייב לשפות את לאומי למימון בגין סכומים שהיא אינה יכולה לשאת בהם, בגין השיפוי שהיא נתנה לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים שלה וכן לעורכי דין להנפקות הנ"ל, בקשר להנפקות אלה.

בקשר עם הנפקות של כתבי התחייבות על ידי החברה ראה לעיל בעמוד 31.

לאומי לפיתוח התעשייה בע"מ

מאזן לאומי לתעשייה בסוף 2011 הסתכם בכ-106 מיליון ש"ח, לעומת כ-104 מיליון ש"ח בסוף 2010. ההון העצמי הסתכם ב-31 בדצמבר 2011 בסך 105.7 מיליון ש"ח. הרווח הנקי של לאומי לתעשייה הסתכם בשנת 2011 בסך 1.6 מיליון ש"ח, לעומת רווח נקי בסך 1.0 מיליון ש"ח בשנת 2010.

לאומי לפיתוח החקלאות בע"מ

מאזן לאומי לחקלאות הסתכם בסוף 2011 ב-100.2 מיליון ש"ח, לעומת 98.8 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010. ההון העצמי הסתכם ב-31 בדצמבר 2011 בסך 100.2 מיליון ש"ח. הרווח הנקי של לאומי לחקלאות הסתכם בשנת 2011 ב-1.4 מיליון ש"ח, לעומת 0.7 מיליון ש"ח בשנת 2010.

בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (בלמ"ש)

בלמ"ש נוסד בשנת 1921, והוא ותיק הבנקים למשכנתאות בארץ.

פעילות בלמ"ש מתרכזת בעיקר במתן הלוואות לרוכשי דירות, לבניה ושיפוצים של נדל"ן או למימון לכל מטרה במשכון נכס קיים המשמש למגורים. עיקר המקורות למימון הפעילות ניתנים על ידי הבנק (חברת האם) וסך כל הפיקדונות שהועמדו לבלמ"ש ליום 31 בדצמבר 2011 על ידי הבנק מסתכמים ב-44 מיליארד ש"ח.

סך כל האשראי לציבור נטו בבלמ"ש בסוף 2011 הסתכם בסך 56 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך 51 מיליארד ש"ח בסוף 2010, גידול של 9.8%, סכום זה אינו כולל אשראי מפיקדונות לפי מידת הגבייה בסך כ-5 מיליארד ש"ח לעומת כ-6 מיליארד ש"ח בסוף 2010, אשר בהתאם להוראות המפקח על הבנקים אין לכלול אותן במאזן כיתרות האשראי לציבור.

חלקו של בלמ"ש בהעמדת הלוואות חדשות מסך המערכת בשנת 2011, על פי דוח פעילות של בנק ישראל, היה 22.2% לעומת 24.2% בשנת 2010.

מאזן בלמ"ש ביום 31 בדצמבר 2011 הסתכם בסך כ-57 מיליארד ש"ח, בהשוואה לסך כ-51 מיליארד ש"ח בסוף 2010, גידול בשיעור של 11.8%.

להלן נתונים על ביצועי הלוואות חדשות שניתנו והלוואות שמוחזרו לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים:

	2011	2010	שיעור השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
מכספי בלמ"ש	11,062	13,261	(16.6)
מכספי האוצר:			
הלוואות	15	33	(54.5)
הלוואות עומדות	4	5	(20.0)
סך הכל הלוואות חדשות	11,081	13,299	(16.7)
הלוואות שמוחזרו	1,182	1,351	(12.5)
סך כל ביצועים	12,263	14,650	(16.3)

הרווח הנקי של בלמ"ש בשנת 2011 הסתכם בסך 203 מיליון ש"ח, לעומת סך 176 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור 15.3%. תשואת הרווח הנקי להון העצמי בשנת 2011 הגיעה לכ-7.6% בהשוואה ל-6.9% בשנת 2010.

ההון העצמי של בלמ"ש בסוף 2011 הסתכם בסך 2,770 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך 2,642 מיליון ש"ח בסוף 2010, גידול של 4.8% אשר נובע מצבירת הרווח הנקי.

יחס הלימות ההון הגיע בסוף 2011 ל-12.88% לעומת 13.92% בסוף 2010. השיעור המזערי שנדרש על ידי המפקח על הבנקים הוא 9.0%.

בלמ"ש פועל באמצעות נציגויות הפרושות ברחבי הארץ והפועלות בסניפי לאומי (93 דלפקים) ובאמצעות 11 נציגויות עצמאיות.

תמורת השימוש בסניפי הבנק, קבלת שירותי תקשורת ושירותים אחרים, שילם בלמ"ש לבנק סך 41 מיליון ש"ח בשנת 2011, לעומת 43 מיליון ש"ח בשנת 2010.

ביום 22 בינואר 2012 אישר דירקטוריון הבנק את כוונת ההנהלה לפעול לקראת מיזוג בלמ"ש, שהינו חברת בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק, עם הבנק.

בהחלטה נקבע שכוונת הבנק הינה שכל עסקי בלמ"ש ייקלטו בתוך עסקי הבנק תוך שמירה על מיקוד אירגוני של המשכנתאות, תוך העצמת הסינרגיה עם הפעילות של הבנק.

המהלך יאפשר לבנק להעניק ללקוח הקמעונאי הצעת ערך בהתאמה למכלול צרכיו, תוך צמצום בהוצאות הקבוצה וניצול אפקטיבי יותר של תשומות.

פעילות המשכנתאות תרוכז בחטיבה הבנקאית של הבנק במערך נפרד, אשר יפעל על בסיס המבנה הארגוני הקיים של בלמ"ש. במסגרת המערך יפעלו 110 נציגות המשכנתאות בסניפי הבנק

בכוונת הבנק להשלים המיזוג עד לתום שנת 2012.

לביצוע המיזוג, כאמור, לא תהיה השפעה על הדוחות הכספיים המאוחדים במועד המיזוג.

הובהר כי המיזוג כפוף לקבלת האישורים הנדרשים מהאורגנים המוסמכים בבנק ובבלמ"ש ומהרשויות הרלבנטיות.

בקשר עם התביעות המשפטיות נגד בלמ"ש ראה באור 18(ז) עד 18(ז4) בדוחות הכספיים.

לאומי פרטנרס בע"מ

לאומי פרטנרס מהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של קבוצת לאומי ומתמחה במתן מכלול שירותי בנקאות להשקעה, שירותים עסקיים ופיננסיים, גיוסי הון והשקעות, שירותי מיזוגים ורכישות, חיתום, ארגון הנפקות ציבוריות ופרטיות, ייעוץ כלכלי והערכות שווי. בקשר לשירותי חיתום ראה להלן בסעיף ג'.

לאומי פרטנרס וחברות הבת שלו מעסיקים, 36 עובדים רובם כלכלנים, רואי חשבון ואקדמאים אחרים.

את שנת 2011 סיים לאומי פרטנרס בהפסד של 108 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח של 160 מיליון ש"ח בשנת 2010. ההפסד נובע בעיקר מרישום הפרשה לירידת ערך בסך 239 מיליון ש"ח בגין ההשקעה בחברת פרטנר בע"מ.

ההון העצמי הסתכם ב-31 בדצמבר 2011 ב-446 מיליון ש"ח, לעומת 617 מיליון ש"ח בסוף 2010.

להלן פרטים על התפתחות ותחומי הפעילות העיקריים:

א. השקעות ריאליות

לאומי פרטנרס אחראי לניהול תיק ההשקעות הריאליות של קבוצת לאומי.

לאומי פרטנרס עוסק בייזום, איתור וביצוע של השקעות ישירות בעסקים ובחברות. לאומי פרטנרס מושקע ב-50 חברות, קרנות הון סיכון וקרנות private equity הפועלות בתחומי ההיי-טק, התקשורת, המסחר והנדל"ן. יתרת ההתחייבויות להשקעה בחברות ובעסקים אלה ב-31 בדצמבר 2011 הסתכמה בכ-239 מיליון ש"ח.

מדיניות ההשקעות הריאליות של קבוצת לאומי מותאמת למגבלות חוק הבנקאות (רישוי), ולפיכך כוללת החזקות מיעוט (עד 20% מכל אחד מאמצעי השליטה, וללא שליטה). הקבוצה מתמקדת בהשקעות בעלות פוטנציאל תשואה לטווח ארוך.

לאומי פרטנרס משקיע בתאגידים ריאליים כתאגיד עזר במסגרת חוק הבנקאות (רישוי).

מאחר ואין באפשרותו לשלוט בחברות בהן השקיע לנוכח מגבלות החוק, בוחן לאומי פרטנרס בקפדנות את איכות הניהול, איתנות השותפים ואופי ההשקעה.

ב. שירותי בנקאות להשקעות

לאומי פרטנרס מסייע ללקוחותיו בביצוע עסקות של מיזוגים ורכישות (M&A). השירותים ניתנים לחברות ישראליות וזרות המבקשות לבצע התרחבות אסטרטגית באמצעות רכישות, או למשקיעים או בעלי שליטה המעוניינים למכור או להקטין את השקעותיהם.

סל השירותים במסגרת זו כולל: סיוע באפיון הצרכים והמטרות האסטרטגיים של החברה, אפיון ההשקעה/משקיע האופטימלי להגשמת מטרות אלה, איתור על בסיס גלובלי של מטרות ההשקעה/משקיעים, סיוע ביצירת מגעים עם חברת המטרה, ליווי המו"מ עד למיצוי, בנית עסקה (Deal Structuring) באופן שישרת את מטרות הלקוח, וסיוע בגישה למקורות מימון לעסקה.

בפעילותו משתף לאומי פרטנרס פעולה עם בתי השקעות וגורמים אחרים בארץ ובחו"ל.

ג. חיתום וניהול בהנפקות

חברת הבת לאומי פרטנרס חתמים בע"מ עוסקת בניהול וחיתום הנפקות פרטיות, וציבוריות של ניירות ערך בשוק ההון הישראלי.

בשנת 2011 היתה לאומי פרטנרס חתמים בין החתמים המובילים בשוק ההון הישראלי. לאומי פרטנרס חתמים השתתפה בהנפקות ציבוריות בהיקף כולל של כ-23.5 מיליארד ש"ח, והובילה כ-13 הנפקות ציבוריות בהיקף של כ-7.6 מיליארד ש"ח.

לשינויים צפויים ברגולציה בתחום החיתום ראה בעמוד 56.

ד. ניתוחים כלכליים והערכות שווי

החברה הבת לאומי פרטנרס מחקרים עוסקת בניתוחים כלכליים, הערכות שווי ויעוץ פיננסי לגופים כלכליים במשק הישראלי.

החברה עורכת עבודות כלכליות והערכות שווי למטרות גיוסי הון, בחינת השקעות והעמדת אשראי.

בנוסף סוקרת החברה באופן שוטף את החברות הגדולות הנסחרות בשוק ההון הישראלי וכן מספר עשרות חברות ישראליות הנסחרות בנאסד"ק, עבור בנק לאומי, ועבור גופים מוסדיים.

ה. קרן הון סיכון לאומי סטארט

לאומי פרטנרס מנהל את קרן הון הסיכון לאומי סטארט בע"מ באמצעות חברת הניהול לאומי סטארט ניהול (2000) בע"מ (חברה בבעלות מלאה). שתי החברות הוקמו בשנת 2000. לאומי סטארט בע"מ הינה קרן הון המשקיעה בקרנות סיכון במתכונת של Fund of Funds אשר גייסה כ-65.5 מיליון ש"ח מלקוחות פרטיים ומהבנק והשקיעה ב-5 קרנות הון סיכון. מצב הקרן מושפע ממצב החברות והמיזמים הטכנולוגיים בהן מושקעות קרנות הון הסיכון, מצב הכלכלה העולמית ותחום הטכנולוגיה בפרט.

חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ

החברה נוסדה בשנת 1939, ומספקת מגוון שירותים בתחומי הנאמנות שיש בהם כדי לתת מענה לצרכים עסקיים ואישיים של הלקוחות. בתחום שוק ההון משמשת החברה כנאמן על הנפקות אגרות חוב ותעודות סל, וכן כנאמן על מניות משועבדות. תחומי פעילות נוספים בהם עוסקת החברה: נאמנות על נכסים פיננסיים עבור תושבי הארץ ותושבי חוץ, ניהול נכסי נדל"ן (לרבות קניה ומכירה), עסקות השלשה - פיקוח על ביצוע הסכמים, ניהול קרנות פרטיות וציבוריות, ביצוע צוואות וניהול עיזבונות וייצוג באסיפות כלליות של חברות.

סך כל הכנסות החברה בשנת 2011 מעסקי נאמנות הסתכמו ב-13.4 מיליון ש"ח לעומת 13.9 מיליון ש"ח בשנת 2010. הרווח הנקי של החברה הסתכם ב-2011 ב-4.6 מיליון ש"ח לעומת 4.9 מיליון ש"ח בשנת 2010.

בקשר עם התביעות המשפטיות נגד החברה לנאמנות ראה באור 18(ז)3 בדוחות הכספיים.

תחרות

המתחרים העיקריים של החברה הינם חברות נאמנות של משרדי רו"ח/עו"ד גדולים, חלק מחברות הנאמנות הבנקאיות וגופים נוספים הנותנים שירותי נאמנות.

לקוחות

החברה נותנת שירותים למגוון לקוחות; ללקוחות פרטיים, תושבי הארץ ותושבי חו"ל שרוצים בתחום ניהול נכסים פיננסיים, ניהול נדל"ן וביצוע צוואות וניהול עיזבונות. ללקוחות עסקיים, חברות וגופים מוסדיים, שרוצים בתחום נאמנות להנפקות אג"ח ותעודות סל, שעבדי מניות וייצוג באסיפות כלליות של חברות.

עסקי נאמנות

בנוסף לחברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ, לעיל, מספר חברות נוספות בקבוצה עוסקות בעסקי נאמנות, חברה בת של בנק לאומי בריטניה באי ג'רסי ובנק לאומי ארה"ב.

פעילויות הנאמנות בקבוצה הניבו הכנסות כדלקמן:

- נאמנות על כספים, ניירות ערך ונדל"ן כ-15.1 מיליון ש"ח (2010 - 15.0 מיליון ש"ח)
- ניהול עזבונות ורכוש כ-0.9 מיליון ש"ח (2010 - 1.0 מיליון ש"ח)
- תיווך בפיקדונות ובהלוואות וטיפול בהעברת מניות ובניהול חשבונות השקעות כ-5.9 מיליון ש"ח (2010 - 7.7 מיליון ש"ח)
- נאמן של מחזיקי אגרות חוב ונאמן לקרנות נאמנות כ-4.7 מיליון ש"ח (2010 - 4.4 מיליון ש"ח)

להלן הסכומים שקוזזו:

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2010			2011		
הפרשי שער על ההשקעה	קיצוז הפרשי שער על המימון	סך הכל	הפרשי שער על ההשקעה	קיצוז הפרשי שער על המימון	סך הכל
במיליוני ש"ח					
174	(117)	57	138	94	(44)
43	(30)	13	(60)	41	(19)
41	(28)	13	18	(12)	6
5	(3)	2	(15)	10	(5)
8	(6)	2	(44)	31	(13)

התרומה של החברות המאוחדות בחו"ל, כולל השפעת הפרשי שער בגין ההשקעה, לרווח הנקי המדווח בשקלים של הקבוצה בשנת 2011 הסתכמה ברווח בסך של 395 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 280 מיליון ש"ח בשנת 2010.

השינוי בתרומה לרווח נובע מהשפעת הפיחות בשער השקל לעומת מרבית המטבעות. השפעת הפרשי השער נטו הייתה בהגדלת הרווח בסך 274 מיליון ש"ח ב-2011 לעומת הגדלת ההפסד בסך 251 מיליון ש"ח ב-2010. הוצאות המימון נטו שהיו בבנק וקיצוז חלק מהפרשי שער אלה הסתכמו בכ-186 מיליון ש"ח ב-2011 לעומת הכנסות בסך 173 מיליון ש"ח ב-2010.

להלן ריכוז של הנתונים הנ"ל:

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
2011	2010	
במיליוני ש"ח		
רווח (הפסד) השלוחות בשקלים (חלק הקבוצה) מפעולות רגילות	121	(25)
הפרשי שער בגין ההשקעה	274	(251)
סך כל	395	(276)
הפרשי שער בגין עלות מקורות המימון נטו, לאחר מס	(186)	173
סה"כ תרומת השלוחות (לאחר קיצוז עלות מקורות המימון נטו)	209	(103)

להלן פירוט הרווח הנקי (ההפסד) של שלוחות הבנק וסניפי הבנק בחו"ל כפי שדווח על ידן:

2010		2011	
במיליונים		במיליונים	
ב-16.9%		ב-14.8%	
לאומי ארה"ב (BLC) - דולר	17.3	14.8	16.9
מזה: בנק לאומי ארה"ב - דולר	20.1	15.8	27.2
בנק לאומי בריטניה - ליש"ט	12.1	6.4	89.1
בנק לאומי שווייץ - פר"ש	3.6	6.5	(44.6)
בנק לאומי לוקסמבורג - אירו	3.6	3.3	9.1
לאומי רומניה - רון*	(24.1)	(53.0)	(54.5)
לאומי רי - דולר	7.5	(4.9)	+
אחרים - דולר	(0.5)	(0.4)	-
סניפים בחו"ל - דולר	1.3	(0.4)	+
סך הכל בדולרים	47.5	14.5	+

* 1 רון = 1.1429 ש"ח.

להלן תמצית הנכסים וההתחייבויות של שלוחות הבנק וסניפי הבנק בחו"ל (במיליוני דולר*) לפני קיזוז יתרות הדדיות):

31 בדצמבר		
2010	2011	
6,624	7,057	אשראי לציבור
2,012	4,107	פיקדונות בבנקים
1,623	1,251	ניירות ערך
402	390	נכסים אחרים
10,661	12,805	סך הכל
7,734	8,261	פיקדונות הציבור
690	2,569	פיקדונות מבנקים
1,069	743	התחייבויות אחרות
1,168	1,232	הון עצמי
10,661	12,805	סך הכל
9,762	10,958	סך הכל פיקדונות בנאמנות וניירות ערך בניהול

סך המאזן של החברות המאוחדות וסניפי הבנק בחו"ל בסוף 2011 הסתכמו ב-48.9 מיליארד ש"ח (12.8 מיליארד דולר) בהשוואה ל-38.0 מיליארד ש"ח בסוף 2010 (10.7 מיליארד דולר).

* התרגום לדולרים של ארה"ב הינו תרגום נוחות של הנתונים לפי השער היציג ל-31 בדצמבר 2011 ול-31 בדצמבר 2010 בהתאמה. הסכומים כפי שפורסמו על ידי השלוחות. הנתונים במונחים שקליים מוצגים בדוח לפי מגזרים - ראה באור 28 לדוחות הכספיים.

להלן נתונים עיקריים של שלוחות הבנק בחו"ל (במיליוני דולר) ב-31 בדצמבר 2011:

ארה"ב	בריטניה	שוויץ	לוקסמבורג	רומניה	
5,839	2,378	1,141	789	336	סך כל המאזן
3,856	2,014	605	88	213	אשראי לציבור
4,436	1,519	830	535	190	פיקדונות הציבור
662	183	124	33	59	הון עצמי
3,804	482	3,244	857	-	פיקדונות בנאמנות וניירות ערך בניהול
17.3	18.7	3.8	4.6	(7.2)	רווח נקי
4.4	10.5	2.9	15.8	-	תשואה להון (%)

הרווח הנקי של כל החברות המאוחדות בחו"ל, כולל סניפי חו"ל, כפי שפורסם על ידיהן הסתכם בשנת 2011 בסך 47.5 מיליון דולר לעומת רווח בסך 14.5 מיליון דולר בשנת 2010, עלייה של 33.0 מיליון דולר.

התרומה של השלוחות בחו"ל לרווח הנקי בשקלים של הקבוצה בשנת 2011 הסתכמה ברווח בסך 395 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 280 מיליון ש"ח בשנת 2010.

הגידול בתרומת השלוחות בשקלים נובע בעיקר מהפרשי השער החיוביים ב-2011 לעומת הפרשי שער השליליים בגין ההשקעות בחו"ל בשנת 2010. כתוצאה מפיחות השקל ביחס למרבית המטבעות.

לפרטים נוספים על תרומת השלוחות לרווח הקבוצה - ראה באור 6 ו-28 לדוחות הכספיים.

בנק לאומי לישראל קורפוריישן

בנק לאומי לישראל קורפוריישן ("בל"ל קורפ") התאגד בארה"ב בשנת 1984, והוא חברה-בת בבעלות מלאה של הבנק. בל"ל קורפ מוגדר לפי חוקי ארה"ב כחברת החזקות בנקאיות, ועיקר פעילותו הוא החזקת החברה הבת בנק לאומי ארה"ב.

סך כל מאזן בל"ל קורפ ליום 31 בדצמבר 2011 הסתכם ב-5.8 מיליארד דולר, לעומת 5.2 מיליארד דולר בסוף 2010 והרווח השנתי הסתכם ב-17.3 מיליון דולר, לעומת 14.8 מיליון דולר בשנת 2010, עלייה של 16.9%.

העלייה ברווח הנקי נבעה בעיקר מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי שקווצה חלקית מקיטון ברווח המימוני ובהכנסות התפעוליות. התשואה להון של בל"ל קורפ הגיעה לשיעור של 2.55% לעומת 2.4% ב-2010.

ב-31 בדצמבר 2011 הסתכם ההון ב-662 מיליון דולר. יחס ההון לסך הנכסים היה 11.65% ויחס ההון לנכסי סיכון 14.46%.

בנק לאומי ארה"ב

בנק לאומי ארה"ב (BLUSA) התאגד בשנת 1968 והוא בעל רישיון לבנק מסחרי ממדינת ניו-יורק וחבר ב-FDIC (החברה לביטוח פיקדונות). ל-BLUSA שני סניפים במדינת ניו-יורק, ארבעה סניפים בקליפורניה, שני סניפים בפלורידה, שני סניפים באילינוי וסניף נוסף באיי קיימן.

ב-30 ביוני 2011 מונה מר ס. לוי, דירקטור חיצוני בבנק, ליו"ר הדירקטוריון. מר ת. גלוק מונה כסגן יו"ר הדירקטוריון. מר ת. גלוק שימש כיו"ר הדירקטוריון בפועל מאז פרישתו של מר א. רף ב-31 בדצמבר 2010. ב-1 בספטמבר 2011 התמנה מר ש. ארבל למשנה למנכ"ל.

בחודש ספטמבר 2010 פתח הבנק נציגות בישראל, על מנת להרחיב את עסקי הבנקאות הפרטית.

BLUSA עוסק בבנקאות מסחרית, בעיקר במימון חברות מקומיות בסדר גודל בינוני ומעלה, בבנקאות בינלאומיות, וכן בבנקאות פרטיות לתושבי ארה"ב ולתושבי חוץ. BLUSA מציע שירותים בנקאיים מלאים לחברות ישראליות ולתושבי ישראל המעוניינים במוצרים ושירותים של בנק אמריקאי.

המאזן המאוחד של BLUSA הסתכם ב-31 בדצמבר 2011 ב-5.7 מיליארד דולר לעומת 5.2 מיליארד דולר בסוף 2010. סך כל ההון העצמי הסתכם ב-31 בדצמבר 2011 ב-517 מיליון דולר בהשוואה ל-501 מיליון דולר בסוף 2010. האשראי לציבור הסתכם בסוף 2011 ב-3,827 מיליון דולר גידול של 9.4% ואילו פיקדונות הציבור שהסתכמו בסך 4,855 מיליון דולר עלו בשיעור של 14.9%.

תיקי ניירות ערך של לקוחות המנוהלים ושאינם כלולים במאזן, הסתכמו בסוף שנת 2011 ב-3,804 מיליון דולר לעומת 3,685 מיליון דולר בסוף שנת 2010.

BLUSA סיים את שנת 2011 ברווח נקי של 20.1 מיליון דולר, בהשוואה ל-15.8 מיליון דולר בשנת 2010.

העלייה ברווח הנקי נובעת בעיקר מקיטון בהוצאות הפרשה להפסדי אשראי בסך 27 מיליון דולר שקווצה מקיטון בהכנסות אחרות בסך 26 מיליון דולר.

התשואה להון של הרווח הנקי בשנת 2011 הייתה 4.37% לעומת 3.5% בשנת 2010.

יתרת ההוצאות להפסדי אשראי בסוף 2011 הסתכמה ב-58 מיליון דולר, ומהווה 1.5% מסך כל האשראי לציבור.

יחס הון לסך הנכסים היה 9.2% (9.6% - 2010) ויחס ההון לנכסי סיכון 13.26% (13.58% 2010), יחסי הון אלה הם מעבר לדרישות רשויות הפיקוח בארה"ב, להלימות הון.

BLUSA פועל להרחבת היקף פעילותו, הן בדרכים אורגניות, והן באמצעות איתור הזדמנויות לרכישות ומיזוגים.

בתחילת 2011 הודיעו רשויות הפיקוח בארה"ב כי BLUSA נקט בצעדים לשיפור וחיזוק בקרות ונהלים בעניין מניעת הלבנת הון, וכי מולאו כל דרישותיהם מהביקורת שנערכה על ידם.

סניפים וסוכנויות של הבנק

הבנק מפעיל סוכנות בניו יורק, סניף בפנמה וכן סניף בג'ורג'טאון.

סך הנכסים של הסוכנות בניו יורק והסניפים בפנמה וג'ורג'טאון הסתכמו בסוף 2011 בכ-1,351 מיליון דולר (לפני קיזוז יתרות הדדיות), בסוף 2010 כ-184 מיליון דולר. האשראי לציבור נטו בסוף 2011 הסתכם ב-114 מיליון דולר לעומת 112 מיליון דולר בסוף 2010. פיקדונות הציבור הסתכמו בסוף 2011 ב-116 מיליון דולר לעומת 128 מיליון דולר בסוף 2010. שנת 2011 הסתיימה ברווח של כ-2 מיליון דולר לעומת שנת 2010 שהסתיימה ללא רווח.

סניף פנמה מספק שירותים בנקאיים הכוללים אשראי ופעילות סחר בינלאומי. עיקר לקוחותיו הם לקוחות עסקיים מאיזור הסחר החופשי של פנמה, המייבאים סחורות מהמזרח הרחוק ומייצאים אותן בעיקר למדינות מרכז ודרום אמריקה. השירותים העיקריים ללקוחות אלו הם בתחום הסחר הבינלאומי, ומימון לטווח קצר.

סניף ג'ורג'טאון רשום באיי קיימן, ופועל על פי החוקים וההוראות שם.

החזרת ההיתר להפעלת סוכנות במיאמי פלורידה לרשויות הפיקוח בארה"ב

בינואר 2011 החזיר בנק לאומי את ההיתר להפעלת סוכנות במיאמי פלורידה, זאת מאחר והרשיון אינו משמש את הבנק מספר שנים, וכן הסתבר כי לא ניתן יהיה לעשות בו שימוש גם בעתיד.

בנק לאומי בריטניה

בנק לאומי בריטניה פי.אל.סי. (בנק לאומי בריטניה) נוסד בשנת 1959 וממשיך בפעילות הקבוצה באנגליה, שהחלה בשנת 1902, והינו כיום הבנק בבעלות ישראלית הגדול בבריטניה. הבנק פועל בלונדון, וחברה בת בנקאית באי ג'רסי. וכן באמצעות חברה לנאמנות בג'רסי Leumi Overseas Trust Corporation Limited בבעלות מלאה של החברה הבת הבנקאית באי ג'רסי, בנק לאומי (ג'רסי) בע"מ.

כמו כן פועל בנק לאומי בריטניה באמצעות חברה בת, Leumi ABL Limited, על מנת לפעול בתחום ה-Asset Based Lending הכולל גם ניכיון חשבוניות (Invoice Discounting & Factoring).

בנק לאומי בריטניה עוסק בבנקאות מסחרית ופרטית. פעילות הבנקאות המסחרית כוללת מימון נדל"ן, סחר בינלאומי, עסקים הקשורים עם ישראל וחברות ישראליות הפועלות בבריטניה.

בנק לאומי בריטניה מממן מגוון פעילויות בתחום הנדל"ן בבריטניה ובמערב אירופה ובכלל זה השקעות ופיתוח של נדל"ן, מימון נדל"ן מסחרי ונדל"ן למגורים. המימון ניתן הן ללקוחות מקומיים והן לתושבי חוץ.

בנק לאומי בריטניה הרחיב את פעילותו באמצעות רכישה של פעילות בנקאות פרטית באי ג'רזי ובלונדון. כמו כן גייס בנק לאומי בריטניה צוות המתמחה במימון סחר בינלאומי של סחורות (commodities), ובכך הוסיף להתמחות רבת השנים שלו בתחום מימון הסחר הבינלאומי והרחיב את בסיס הלקוחות שלו.

את שנת 2011 סיים בנק לאומי בריטניה ברווח של 12.1 מיליון ליש"ט בהשוואה לרווח בסך 6.4 מיליון ליש"ט בשנת 2010, שנבע מקיטון בהפרשות לעומת 2010.

המאזן המאוחד של בנק לאומי בריטניה הסתכם בסוף 2011 ב-1,539 מיליון ליש"ט לעומת 1,504 מיליון ליש"ט בסוף 2010.

פיקדונות הציבור ירדו מ-1,043 מיליון ליש"ט בסוף 2010 ל-985 מיליון ליש"ט בסוף 2011. חלקו של בנק לאומי ג'רסי ביתרת הפיקדונות בסוף 2011, היה 256 מיליון ליש"ט. האשראי לציבור גדל מכ-1,254 מיליון ליש"ט בסוף 2010 ל-1,304 מיליון ליש"ט בסוף 2011. חלקו של בנק לאומי ג'רסי ביתרת האשראי בסוף 2011, היה 145 מיליון ליש"ט.

ההון, הקרנות והעודפים הסתכמו ב-31 בדצמבר 2011 בכ-119 לעומת כ-109 מיליון ליש"ט בסוף 2010.

ביום 2 בפברואר 2012 הגדיל בנק לאומי בריטניה את ההון המשני ב-11 מיליון ליש"ט על ידי הנפקת שטר הון נדחה לבנק.

ביום 20 בפברואר 2012 השקיע הבנק 10 מיליון ליש"ט בהון המניות של בנק לאומי בריטניה. הגדלת ההון אושרה על ידי המפקח על הבנקים.

הועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון וועדת הביקורת של הדירקטוריון ודירקטוריון בנק לאומי אישרו בפברואר 2010 מסגרת אשראי ל-BLUK בסך 120 מיליון ליש"ט לניצול בתרחיש קיצון בנזילות. זאת, בהתאם להוראות ניהול הנזילות שפרסמה באוקטובר 2009 הרשות המפקחת על שירותים פיננסיים בבריטניה (FSA).

יחס הון לסך הנכסים הסתכם ב-7.7% (ב-2010 7.2%).

מר צבי איצקוביץ מונה ביום 1 במרס 2011 ליו"ר הדירקטוריון במקום מר איתן רף שפרש מתפקידו.

Leumi Private Bank SA (לשעבר בנק לאומי שווייץ)

בנק לאומי (שווייץ) (לעיל ולהלן: "בנק לאומי שווייץ") נוסד בשנת 1953.

לבנק לאומי שווייץ שני סניפים, בציריך ובז'נבה וכן נציגות בישראל. בנק לאומי שווייץ מתמקד בשירותי בנקאות פרטית ללקוחות בינלאומיים, ביניהם קבלת פיקדונות בנאמנות, ניהול תיקי השקעות בניירות ערך, מכירת מכשירים מובנים וניהול חשבונות בדיסקרציה.

סך המאזן של בנק לאומי שווייץ הסתכם בסוף שנת 2011 ב-1,074 מיליון פר"ש, לעומת 1,278 מיליון פר"ש בסוף שנת 2010. הרווח בשנת 2011 הסתכם ב-3.6 מיליון פר"ש, בהשוואה לסך של 6.5 מיליון פר"ש בשנת 2010, ירידה בשיעור של 44.6%.

סך כל ההון והקרנות, כולל קרנות פנימיות, הסתכם בסוף שנת 2011 בסכום של 117 מיליון פר"ש (מתוכם 2 מיליון פר"ש קרנות פנימיות), לעומת 183 מיליון פר"ש בסוף שנת 2010.

האסיפה הכללית של בעלי מניות בנק לאומי שוויץ בכינוסה מיום 19 לדצמבר 2011 החליטה על חלוקת דיבידנד ברוטו בסך של 70.0 מיליון פר"ש, וכן אישרה את המיזוג של בנק לאומי שוויץ עם בנק ספדיה ואת שינוי שמו של הבנק הממוזג ל-Leumi Private Bank SA.

ביום 20 בדצמבר 2011 שולם ללאומי סך של 66.2 מיליון פר"ש כדיבידנד.

היקף הנכסים המנוהלים ו/או המוחזקים עבור לקוחות ושאינם כלולים במאזן הסתכמו בסוף שנת 2011 ב-3.6 מיליארד פר"ש לעומת 4.2 מיליארד פר"ש לסוף שנת 2010.

בתאריך 10 בפברואר 2011 נחתם הסכם (להלן: "הסכם הרכישה") בין בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "לאומי"), במישרין או באמצעות חברה שבשליטתו, לבין Island Tower G.R.S. Participations, Edmundo Safdié, Helena S. Safdié Levy, Foundation S.a.r.l, בעליהם של Bank Safdié SA בשוויץ (להלן: "בנק ספדיה"), לפיו ירכוש לאומי את מלוא הון המניות בבנק הנרכש, בכפוף לקיום תנאים מתלים המפורטים בהסכם.

על פי הסכם הרכישה, סכום התמורה הבסיסי לפני התאמות יתבסס על ערך נכסי נקי (Net Asset Value) של הבנק הנרכש, בתוספת פרמיה על הנכסים שבניהולו של הבנק הנרכש ביום סגירת העסקה, ויותאם בכפוף לביצוע בדיקת נאותות.

ביום 30 בנובמבר 2011, לאחר שהתקיימו התנאים המתלים המפורטים בהסכם, הושלמה עסקת הרכישה ולאומי רכש את מלוא הון המניות של בנק ספדיה. בהתאם להסכם הרכישה, סה"כ התמורה ששולמה במועד סגירת העסקה היא כ-143 מיליון פר"ש, כאשר כ-110 מיליון פר"ש מתוכה שולם למוכרים והיתרה בסך של כ-33 מיליון פר"ש הופקדה בנאמנות להבטחת התאמות בתמורה הנגזרות משינויים בנכסים המנוהלים על ידי בנק ספדיה במשך 24 חודשים מיום השלמת העסקה, והתאמות נוספות בהתאם לנוסחאות שהוסכמו בין הצדדים. הרכישה הגדילה באופן משמעותי את היקף הפעילות של הקבוצה בשוויץ.

שיעור אחזקת לאומי בבנק לאומי שוויץ עומד על 94.6%, בעקבות רכישת 6,917 מניות מסוג B ממחזיקי מיעוט, במהלך שנת 2011.

ב-3 בינואר 2012 הושלם המיזוג באופן פורמלי ובמסגרתו מוזגה הפעילות של בנק ספדיה עם פעילותו של בנק לאומי שוויץ.

הבנק הממוזג פועל באמצעות שלושה סניפים בשוויץ - ציריך, ג'נבה ולוגנו ונציגות בישראל.

בנק לאומי לוקסמבורג

בנק לאומי לוקסמבורג הוקם בשנת 1994 ונפתח לציבור במאי 1995. בנק לאומי לוקסמבורג מספק ללקוחותיו מבחר של שירותי בנקאות פרטית, הכולל פיקדונות והשקעות בניירות ערך.

בחודש ספטמבר 2011, לאחר כ-8 שנות שרות, סיים המנכ"ל מר יורם מוסקוביץ את תפקידו והוחלף על ידי מר גיל קרני.

סך המאזן הסתכם בסוף 2011 בסך כ-611 מיליון אירו לעומת כ-515 מיליון אירו בסוף 2010.

בסוף שנת 2011 הסתכמו פיקדונות הציבור בכ-413 מיליון אירו לעומת כ-453 מיליון אירו בסוף 2010. נכסי לקוחות המוחזקים על ידי לקוחות הבנק ושאינם כלולים במאזן הסתכמו בסוף שנת 2011 בסך 663 מיליון אירו לעומת 705 מיליון אירו ב-2010.

את שנת 2011 סיימה לאומי לוקסמבורג ברווח בסך 5.0 מיליוני אירו בהשוואה לרווח בסך של 5.0 מיליוני אירו בשנת 2010.

האמצעים ההוניים של בנק לאומי לוקסמבורג מסתכמים בכ-39 מיליון אירו לעומת 33 מיליון אירו בסוף 2010.

אושרה תוכנית להשבחת מערכת התשתית בלאומי לוקסמבורג שתבצע במהלך 2012.

לאומי אינטרנשיונל אינבסטמנטס (L.I.I.)

החברה נועדה לשמש כזרוע של קבוצת בנק לאומי להנפקת אגרות חוב לציבור בחו"ל. תמורת ההנפקות שבוצעו בעבר יועדה לשימושי הקבוצה.

משנת 2005, לא בוצעו הנפקות על ידי החברה.

בנק לאומי רומניה

באוגוסט 2006 רכש הבנק מאת S.C. Kolal B.V. למעלה מ-99% מהון המניות המונפק והנפרע של יורוס בנק (Eurom Bank S.A.), וזאת בתמורה של כ-46 מיליון דולר ארה"ב. שם החברה שונה לבנק לאומי רומניה באוגוסט 2006.

מאז הרכישה הגדיל הבנק את ההון העצמי של בנק לאומי רומניה בכ-83 מיליון דולר.

לאומי רומניה הינו תאגיד בנקאי ברומניה, המפעיל 20 סניפים ו-3 סוכנויות, ועוסק בפעילות פיננסית מגוונת הכוללת, קבלת פיקדונות, מתן אשראי, סחר בינלאומי ופעילות במט"ח.

בחודש מאי 2010 סגר הבנק שני סניפים ושלוש סוכנויות זאת לאור המצב הכלכלי ברומניה ולאחר בחינה של הפוטנציאל העתידי שלהם. במאי 2011, סגר הבנק סניף נוסף ומיזג סניף שני לאחר. בפברואר 2012 סגר הבנק שישה סניפים וסוכנות אחת.

שנת 2011 הסתיימה בהפסד של כ-24 מיליון רון (כ-7.2 מיליון דולר) לעומת הפסד של כ-53.0 מיליון רון (כ-16.5 מיליון דולר) בשנת 2010.

הקיטון בהפסד נבע בעיקר מקיטון בהפרשות לחובות מסופקים, בסך כ-26 מיליון רון.

מצב הבנק מושפע לרעה באופן משמעותי ממצב הכלכלה ברומניה. במהלך 2011 נמשכה ההידרדרות בתיק האשראי של השלוחה, המתבטאת בגידול בהלוואות הנמצאות בפיגור ובעליה בהיקף ההליכים המשפטיים הננקטים מול לקוחות לגביית חובות.

רומניה סבלה בשנתיים האחרונות מהמיתון הקשה ביותר מזה 20 שנה שהתבטא בירידת התוצר בשיעור חד של 7.2% ופגיעה קשה בענפי הבניה והמסחר. בפרט, הירידה בפעילות ענף הבניה נגרמה עקב ירידה חדה באשראי בנקאי לענף זה בגלל בעיות נזילות של הבנקים ורצונם לצמצם את החשיפה לענף, ירידה בביקושים של משקי בית לשכירות והחלשות בתחום הנדל"ן המסחרי עקב ביטול תכניות בניה והרחבה על ידי חברות זרות.

בנק לאומי העמיד לבנק לאומי רומניה, בשנת 2008, קו אשראי בסכום של 100 מיליון דולר, זאת באמצעות פיקדון ללא זמן פירעון, עם אפשרות של פירעונו לאחר שנתיים מיום הגשת בקשה לפירעונו. נכון לסוף 2011 עומדת יתרת הפיקדון על כ-59 מיליון דולר.

בנוסף, התבקש בנק לאומי להעמיד לבנק לאומי רומניה קו נזילות בסך 50 מיליון דולר, לניצול במקרה של משבר נזילות בבנק. בקשה זו נובעת ממכתב של הבנק המרכזי של רומניה, מחודש ינואר 2009, לפיו נתבקשו כל הבנקים ברומניה להגיש תכנית לשעת חירום, בה יוצגו, בין היתר, מקורות מימון חלופיים, שניתן לגייס בשעת מצוקה. הבקשה אושרה על ידי דירקטוריון הבנק ובנק ישראל. באפריל 2010 נכנסה לתוקפה הוראה חדשה של הבנק המרכזי לגבי שינויים בפרמטרים לחישוב הנזילות. כמו כן, בוחן הבנק המרכזי את הרגולציה שעשויה להגביל עוד יותר את יכולתם של הבנקים הזרים למשוך את המימון שהעמידו לשלוחות ברומניה.

המאזן של בנק לאומי רומניה הסתכם בסוף 2011 ב-1,128 מיליון רון (ב-337 מיליון דולר) לעומת 1,150 מיליון רון (כ-358 מיליון דולר) בסוף 2010. פיקדונות הציבור הסתכמו ב-633 מיליון רון (כ-189 מיליון דולר) בסוף 2011 לעומת כ-625 מיליון רון (כ-195 מיליון דולר) בסוף

2010, והאשראי לציבור הסתכם ב-713 מיליון רון (כ-213 מיליון דולר) לעומת כ-818 מיליון רון (כ-255 מיליון דולר) בסוף 2010.

ההון, הקרנות והעודפים הסתכמו ב-31 בדצמבר 2011 בכ-196 מיליון רון (כ-59 מיליון דולר) לעומת 220 מיליון רון (כ-69 מיליון דולר) בסוף 2010.

1 רון = 0.299 דולר (בסוף 2010 - 0.311 דולר).

לאומי (לטיין אמריקה)

לאומי (לטיין אמריקה) ס.א. נוסד בשנת 1980, והוא פועל באמצעות משרד ראשי במונטבידאו וסניף בפונטה דל אסטה. לאומי לטיין אמריקה מספק שירותי בנקאות כללית.

על מנת להמשיך ולהעניק ללקוחות הקבוצה שרות מיטבי ולהרחיב את מגוון הפעילות באמריקה הלטינית, ובהישען על חוות דעת משפטית, הוקמה במחצית הראשונה של 2011 מחלקה חדשה תוך ניצול קיומו של בנק מקומי בבעלות הקבוצה. היחידה תשמש זרוע ארוכה של השלוחות למתן שירותים ללקוחותיהן (במסגרת הסכמי שרות עם שלוחות הקבוצה) ותשמש עוגן מקצועי בתחום הבנקאות הפרטית בבנק. בראש היחידה יעמוד שליח מנוסה מישראל.

מאזן לאומי לטיין אמריקה הסתכם בסוף 2011 ב-43 מיליון דולר לעומת 46 מיליון דולר בסוף 2010.

ההון, הקרנות והעודפים הסתכמו ב-31 בדצמבר 2011 בכ-10 מיליון דולר בדומה לשנת 2010.

שנת 2011 הסתיימה בהפסד של כ-117 אלף דולר לעומת הפסד בסך של כ-40 אלף דולר בשנת 2010. יתרת הפעילות החוץ מאזנית הסתכמה ב-274 מיליון דולר בסוף 2011 לעומת 264 מיליון דולר בסוף 2010.

לאומי רי - (Leumi Re)

ביוני 2002 הקים הבנק את חברת לאומי רי בע"מ - Leumi Re Ltd. - באי גרנזי (Guernsey). החברה בבעלות מלאה של הבנק ומשמשת כמבטח משנה לחברות ביטוח שיבטחו את קבוצת לאומי. ההון המונפק של החברה הינו 30 מיליון דולר, מתוכם נפרעו 6 מיליון דולר. כמו כן, התחייב הבנק בכתב ערבות להעמיד ללאומי רי כספים נוספים עד לסך 9 מיליון דולר.

בנוסף ערב הבנק ללא הגבלה בסכום לטובת המבטח New Hampshire Insurance Company להבטחת תשלום תביעות המבטח כלפי לאומי רי בע"מ.

החברה הוקמה באישור בנק ישראל הקובע:

- הבנק יחזיק 100% מאמצעי השליטה בחברה.
- החברה תעסוק בביטוח בנקאי, ביטוח חבויות וביטוח הרכוש.
- החברה תעסוק בביטוח רק עבור קבוצת בנק לאומי.

מאזן החברה הסתכם בסוף 2011 בסך 36.7 מיליון דולר, לעומת 37.7 מיליון דולר בסוף 2010, ועתודות הביטוח הסתכמו בסוף 2011 ב-21.5 מיליון דולר לעומת 24.6 מיליון דולר בסוף 2010. ההון העצמי ליום 31 בדצמבר 2011 הסתכם בסך כ-9.9 מיליון דולר. הרווח לשנת 2011 הסתכם בסך 7.5 מיליון דולר לעומת הפסד של 4.9 מיליון דולר, ב-2010.

החל משנת 2003 ערוכים הדוחות הכספיים של החברה על פי כללי החשבונאות המיוחדים של אגוד המבטחים הבריטי (Association of British Insurers). על פי כללים אלה ערוכים הדוחות הכספיים של החברה על בסיס שנתי (annual basis) לפיו מחושבות עתודות הביטוח על בסיס הערכה של אומדן העלויות של יישוב התביעות שדווחו נכון לתאריך הדוחות.

הפעילות בשוק ההון ובשירותים פיננסיים

קרנות Leumi Global Managers

חברת Leumi Global Managers Funds (להלן: LGM), מנהלת סדרת קרנות בחו"ל בשיטת Manager-of-Managers המשווקות על ידי שלוחות לאומי בחו"ל, בכפוף לחוקים החלים על פעילותן. החברה הוקמה בשנת 2004 ורשומה בלוקסמבורג.

קרנות LGM הינם פרי שיתוף פעולה של קבוצת לאומי עם חברת SEI Investments (להלן: SEI), חברה מובילה המספקת פתרונות ניהול נכסים, ניהול תהליכי השקעות ותפעול השקעות ללקוחות מוסדיים ופרטיים. נכון לסוף דצמבר 2011, החברה מנהלת נכסים בהיקף של כ-162 מיליארד דולר.

SEI מתמחה בניהול קרנות בשיטת Manager-of-Managers. קרנות SEI מנוהלות על ידי מספר מנהלי השקעות המתמחים בשוק הספציפי שבו משקיעה כל קרן. פעילותה של SEI מתאפיינת בניהול אקטיבי של הקרנות, תוך הפעלת אמצעי בקרת סיכון ופיקוח, המאפשרים לחברה שילוב בין מנהלי השקעות והחלפתם באחרים כשלדעתה קיים פוטנציאל גבוה יותר להשגת תשואה לאורך זמן.

סדרת קרנות LGM כוללת שבע קרנות בעלות מאפייני תשואה, סיכון, מטבע וסכומי השקעה שונים, המותאמים לצרכי לקוחות קבוצת לאומי.

נכון ל-31 בדצמבר 2011, צברו קרנות LGM כ-142 מיליון דולר.

לפרטים בדבר הכנסות מפעילות בשוק ההון ראה בעמוד 192.

פעילות חברות כלולות

סך כל ההשקעה של הקבוצה בחברות הכלולות מסתכם ב-31 בדצמבר 2011 ב-2,270 מיליון ש"ח לעומת 1,924 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2010. התרומה לרווח הנקי מפעולות רגילות של החברות הכלולות בשנת 2011 הסתכמה ברווח בסך 148 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח בסך 420 מיליון ש"ח בשנת 2010.

לפרטים נוספים ראה בעמוד 189.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

ניהול הסיכונים

ניהול סיכונים בלאומי

הבנק פועל במגוון רחב של פעילויות פיננסיות הכרוכות בנטילת סיכונים, שהעיקריים שבהם: סיכוני אשראי, סיכוני שוק ונזילות. לסיכונים אלה נלווים סיכונים תפעוליים הטבועים בפעילות העסקית. בלאומי רואים בניהול סיכונים תנאי הכרחי לעמידה במטרות ארוכות הטווח של הקבוצה. המטרה העיקרית של ניהול הסיכונים בלאומי הינה שמירה על יציבות הבנק והקבוצה ועמידה בתיאבון הסיכון, כפי שנקבע על ידי הדירקטוריון. בכלל זה, צמצום הפסדים מהותיים ואירועים שעלולים לפגוע משמעותית במוניטין הבנק. בנוסף, מטרת ניהול הסיכונים הינה לתמוך בהשגת היעדים העסקיים, תוך פעילות מתמדת לשדרוג תשתית ניהול הסיכונים וניתוח תמונת הסיכון, המאפשרים קבלת החלטות באופן מושכל והרחבת הפעילות.

מסגרת ניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים בלאומי מובל על ידי מנהלת הסיכונים הראשית, אשר הינה חברת הנהלה בבנק, וראש החטיבה לניהול סיכונים. במהלך שנת 2011 הוקמה החטיבה ואל מנהלת הסיכונים הראשית הועברה האחריות לניהול הסיכונים העיקריים בבנק ובקבוצה, כאשר ניהול הסיכונים המשפטיים הינו באחריות היועצת המשפטית של הבנק. במבנה ניהול הסיכונים שנקבע, החטיבה לניהול סיכונים הינה גוף בלתי תלוי, בעל ראייה כוללת, אשר מעורבת בזמן אמת בתהליך קבלת ההחלטות. בכפוף למנהלת הסיכונים הראשית, מכהנים ראשי אגפים לניהול סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכונים תפעוליים ומנהל אגף לסיכון - תשואה כולל, והוגדרו קווי דיווח מקצועיים של האחראים על ניהול סיכונים והבקרה בחטיבות העסקיות ובחברות הבנות של הקבוצה.

בהתאם לשינויים במבנה ניהול הסיכונים בלאומי, הוגדרה חלוקת תפקידים חדשה בין החטיבות העסקיות לחטיבת ניהול סיכונים. נקבע כי ההובלה של ניהול ובקרת סיכונים ברמת העסקה הבודדת והפרויקט הספציפי הינם באחריות החטיבות העסקיות אשר קרובות ללקוח ולשטח, ובשותפות של החטיבה לניהול סיכונים בזמן אמת, בעסקות ובפרויקטים הגדולים ברמת הבנק והקבוצה. הובלת ניהול הסיכונים ברמת התיק, ובפרט בסיוע לדירקטוריון בהגדרת תיאבון הסיכון, והובלת מדיניות הסיכונים של לאומי, הינה באחריות החטיבה לניהול סיכונים בשותפות עם החטיבות העסקיות.

השליטה והבקרה על ניהול הסיכונים מתבצעות על ידי וועדות ההנהלה לניהול הסיכונים השונים וכן ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון, כפי המפורט להלן:

- וועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון.
 - וועדת ניהול סיכונים עליונה בראשות המנכ"ל הראשי ובה חברים כל חברי ההנהלה.
 - וועדות ניהול סיכונים לפי נושאים שונים בראשות מנהלת הסיכונים הראשית ובהשתתפות הגורמים העסקיים: אשראי, שוק, תפעולי, סיכון כולל.
- הוועדות המתוארות לעיל דנות בהיבטים של חשיפות הסיכון השונות וקובעות מגבלות פנימיות בהתאם לתנאי השוק ולתיאבון הסיכון של הבנק.

ניהול הסיכונים בחברות הבנות מבוצע בהתאם לעקרונות שנקבעו ברמת הקבוצה. בחברות הבנות העיקריות בארץ ובחו"ל קיימים מסמכי מדיניות המתייחסים לניהול סוגי הסיכונים העיקריים הנגזרים מהמדיניות הקבוצתית בכל אחד מתחומי הסיכון, נקבע תיאבון הסיכון,

מגבלות וסמכויות, וכן קיימות מערכות בקרה ודוחות ניהוליים תקופתיים הבודקים את המגבלות מול המצב בפועל. מנהלי הסיכונים בחברות הבנות כפופים ניהולית למנכ"ל חברת הבת ומקצועית למנהלת הסיכונים הראשית של הקבוצה.

סיכונים עיקריים וכלים המשמשים בניהול הסיכונים

השיטות ונהלי העבודה בתחום ניהול הסיכונים, בארץ ובחו"ל, נבחנים ומתעדכנים באופן שוטף, תוך התחשבות במדיניות הבנק, בשינויים החלים בסביבה העסקית, ובהנחיות ובדרישות בנק ישראל כמו גם גורמי רגולציה רלבנטיים נוספים בארץ ובעולם. להלן סקירה תמציתית של הכלים העיקריים שמשמשים לצורך אמידת הסיכונים וכבסיס לקבלת ההחלטות.

הכלים הכמותיים לניהול סיכונים כוללים מודלים סטטיסטיים שונים ומגוונים להערכת גובה הסיכון בהסתברויות שונות כגון מודל לדירוג לוויס ומודל ה- VAR (Value at Risk) - להערכת סיכוני השוק.

עם זאת, המודלים הכמותיים אינם מספיקים לצורך הערכת הפסדים שייתכנו בתנאי שוק קיצוניים, מאחר וזעזועים בשווקים העולמיים והמקומיים מתבטאים לעיתים בחריגה של הפרמטרים מהתנהגות נורמלית, תוך שבירת המתאמים ההיסטוריים בין גורמי הסיכון. לכן, נעשית בלאומי בחינה של תרחישים מגוונים, הכוללים התממשות משולבת של סיכונים שונים, וזאת לצורך אמידת ההפסדים האפשריים בתנאי קיצון, באופן נפרד מהמודלים הסטטיסטיים ובחינת ההלימה של הפעילות וההפסדים שייתכנו לתאבון הסיכון. בתרחישים אלו נבחנים גורמי הסיכון המהותיים להם חשופה הקבוצה, והם מהווים כלי חשוב לצורך בחינת מידת ההתאמה לתאבון הסיכון, קבלת החלטות על שינויים בחשיפות לסיכונים, והכנת תוכניות מגירה למצבים בהם יתממש הסיכון.

מבחינת הקיצון בלאומי נבנים בחטיבת לניהול סיכונים בשיתוף עם הגורמים העסקיים ומאושרים על ידי מנהלת הסיכונים הראשית במסגרת וועדה בראשותה. הוועדה מורכבת מנציגי החטיבה לניהול סיכונים, נציגי החטיבות העסקיות, החטיבה לחשבונאות, החטיבה לכספים, החטיבה לתפעול ומנהלה ונציגי החברות הבנות בארץ, והיא אחראית להגדרת תקופתית ועדכון של סט תרחישי הקיצון.

הסיכון העיקרי של הקבוצה הוא סיכון האשראי הכולל אשראי לציבור, לבנקים, לממשלות, ניירות ערך, נגזרים וכדומה. סיכון זה תואם את עסקי הליבה של הקבוצה ובא לידי ביטוי בפעילות מול לקוחות עסקיים, מסחריים וקמעונאיים וגם בפעילות הנוסטרו. מדיניות הבנק בארץ הינה להיות גורם מהותי בכל סוגי האשראי על מנת לגרום לפיזור הסיכון. הבנק שואף כי ניהול תיק האשראי, קביעת גובה מסגרות העבודה מול לוויס, המגבלות על תיק האשראי ומדידת הריכוזיות יהיו במונחים של סיכון ולא רק במונחי חשיפה. חלוקת הטיפול בלקוחות בין קווי העסקים מתבצע בהתאם לגודל החבות, ורמת המורכבות/התמחות בסוג עסקה כדי להבטיח את רמת המומחיות הנדרשת לטיפול בכל מגזר וסוג פעילות.

סיכון השוק, לרבות סיכונים נזילות, הוא הסיכון השני בחשיבותו שהבנק נוטל על עצמו. הניהול השוטף של סיכונים השוק נועד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים, תוך הערכת הרווח החזוי מניהול הסיכונים לצד הנזקים העלולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים אלה. החשיפות לסיכונים שוק מנוהלות באופן דינאמי ברמת הקבוצה. מערכת מגבלות שנקבעה על ידי הדירקטוריון וועדות הסיכונים ברמות השונות, תוחמת את השפעת החשיפה על השווי הכלכלי, הרווח החשבונאי, קרן ההון ומצב הנזילות לשינויים בלתי צפויים בגורמי הסיכון השונים.

בפעילות הבנק כמתווך פיננסי קיימים סיכונים תפעוליים, הכוללים גם סיכונים משפטיים, סיכוני ציות, נושאי המשכיות עסקית ואבטחת מידע. ניהול הסיכונים התפעוליים מתבצע לפי סטנדרטים גבוהים (Best Practice) בכל חלקי הקבוצה.

שינויים עיקריים בסביבת הסיכון

החל מאוגוסט 2011 חלה עליה ברמת הסיכון הכוללת, לנוכח ההתפתחויות בעולם ובראשן אירופה, המחאה החברתית בישראל, השינויים במצב הגיאוגרפית ופוליטי ושינויים בסביבה הרגולטורית בארץ ובעולם. הגורמים העסקיים והחטיבה לניהול סיכונים עוקבים אחר התפתחויות אלו, ופועלים באופן ממוקד לצמצום הסיכונים. להלן תיאור של חלק ממוקדי סיכון אלה, אשר נצפה בהם שינוי במהלך שנת 2011, ועלולים להשפיע על פעילות הבנק בשנת 2012:

1. התפתחות המשבר באירופה

החל מאמצע הרביעי השלישי של 2011 חלה התדרדרות בפעילות הכלכלית ובמערכת הפיננסית באירופה לנוכח משבר החוב של חלק מהמדינות. בתרחיש המרכזי צפויה האטה משמעותית באירופה בשנת 2012 ואף צמיחה שלילית. בארץ, השלכות המשבר באות לידי ביטוי, בין היתר, בתנודתיות גבוהה בשוק ההון ובפגיעה בחברות המייצאות החשופות למצב הכלכלי באירופה. הימשכות המצב עלולה להוביל להחרפת ההאטה בכלל הפעילות במשק, ולהרעה רוחבית במצב צרכני האשראי ובפרט של אלה התלויים בגיוס מקורות משוק ההון. במהלך הרביעי האחרון של 2011 ננקטו מספר צעדים לצמצום החשיפה של הבנק לסיכונים למשבר באירופה, ובכלל זה הגדלת הנזילות במט"ח, הקטנת החשיפות לבנקים באירופה בתיק הנוסטרו ובצד האשראי - הידוק מדוד של מדיניות האשראי בסגמנטים ספציפיים שעלולים להיפגע מהמשבר. בתרחישי הקיצון שבוצעו בהתייחס לאירופה, נמצא כי לאומי עומד בתאבון הסיכון שהגדיר הדירקטוריון.

2. עלייה ברמת הסיכון בפעילות של שוק הנדל"ן המקומי

ענף הנדל"ן הינו בעל שיעור החשיפה הגדול ביותר מסך תיק האשראי של לאומי. לירידה במחירי הדיור והאטה בפעילות במשק הישראלי תהיה השפעה על לאומי. הבנק ביצע צעדים להפחתת הסיכון הן ברמת התיק ובכלל זה במדיניות האשראי, והן ברמת העסקות הבודדות, שנועדו לשמור על איכות התיק ולאפשר המשך מימון הפעילות העסקית של לוויים בענף הנדל"ן.

3. המחאה החברתית

המחאה החברתית הביאה לירידה בהכנסות וברווחיות חלק מהלוויים של הבנק ועלולה להרע את מצבם. לאומי עוקב כל העת אחר מצב הלוויים בענפים המושפעים מכך ובעיקר חברות העוסקות במסחר קמעונאי וחברות מזון וכמו כן, מעריך את ההשפעות הנוספות שתיתכנה למחאה החברתית על הבנק.

4. עלייה בסיכון למתקפות סייבר

לאומי משקיע משאבים רבים בתחום ההגנה בפני סיכוני אבטחת מידע לרבות סיכוני סייבר, הן בכוח אדם מומחה והן בתשתיות, על מנת להקטין את החשיפה לסיכון זה. אירועי הסייבר שהתממשו בארץ ובעולם במהלך השנה החולפת ובתחילת שנת 2012 ובכללם חשיפת אלפי מספרי כרטיסי אשראי של אזרחים ישראלים, מחזדים את מהותיות הסיכון והחשיבות בהערכות למזעור החשיפה לסיכון ודרכי הפעולה הנדרשות בקרות האירוע, שבמקרים מסוימים יכול לגרום לנזק משמעותי ללקוחות הבנק ולמערכותיו.

5. סיכון ציות

חומרת סיכון הציות עלתה במהלך השנה האחרונה לנוכח התגברות הרגולציה בישראל ובעולם, האכיפה המנהלית, ודרישות הרשויות האמריקאיות.

הגדרת חומרת גורמי הסיכון

המתודולוגיה לסיווג רמת החומרה של החשיפות לסיכונים השונים, כפי שמתוארים בטבלת חומרת גורמי הסיכון, מבוססת על אמידת החשיפה לסיכונים השונים וכימות ההשפעה של התממשות התרחישים על הון הקבוצה, קרי על יציבותה. רמות החומרה המוגדרות להלן מתבססות על תרחישי קיצון, ומציגות את גובה החשיפות בחלוקה ל-3 רמות, נמוכה, בינונית וגבוהה. זאת, כפונקציה של היקף הפגיעה בהתממש הסיכון, ביחס להון הקבוצה. על פי המתודולוגיה, סיכון שהתממשותו עלולה להוביל להפסד שיוריד את יחס הלימות ההון של לאומי בשיעור של עד 1% מסווג כסיכון נמוך; סיכון שהתממשותו מוערכת בנזק שיוביל לירידת יחס הלימות ההון ביותר מ-1% מסווג כבינוני; וסיכון שהתממשותו יוביל לירידת הלימות הון הבנק ביותר מ-2% מסווג כגבוה. בנוסף, קיימת רמת חומרה רביעית, קריטית, המתארת חריגה מתיאבון הסיכון הקבוצתי כתוצאה מהשתנות פתאומית בתנאי השוק בתנאי משבר חמור. במקרה של חריגה כזו תופעל תוכנית לצמצום החשיפות באופן מיידי.

בטבלת חומרת גורמי הסיכון המובאת להלן, מוצגת הערכת החומרה עבור כל אחד מהסיכונים השונים, הנגזרת מהערכת ההשפעה של התממשות תרחישי הקיצון שהוגדרו על הון הבנק. נציין כי אף אחת מהחשיפות לגורמי הסיכון אינה מוגדרת כגבוהה או קריטית, והתפלגות הסיכונים המתקבלת תואמת את תיאבון הסיכון ואת יעדי הקבוצה.

ביחס לדוח הכספי של 2010 לא חל שינוי בסיווג הסיכונים לפי רמות הסיכון, שכן העלייה בסביבת הסיכון שתוארה לעיל, בהינתן פעולות ההנהלה שנקטו להפחתת הסיכונים, לא הביאה לשינוי משמעותי בהערכת ההשפעה של כל אחד מגורמי הסיכון על הון הבנק ויציבותו.

חלק מהמידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עיסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד" בעמוד 63 לעיל.

טבלת חומרת גורמי הסיכון

סיכון	הגדרה	רמת חומרה
1 סיכון אשראי כולל¹	תוצאות שליליות המתקשרות לכשל או לאי כיבוד חוזים במכשירי הלוואה או השתתפות עקב הרעת איכות האשראי של הצד הנגדי	בינונית
1.1 סיכון לווה בודד ובטחונות	סך הסיכון המתואר על ידי ההסתברות לכשל, ההפסד בהינתן כשל והחשיפה בעת כשל של לוויים בודדים	בינונית
1.2 סיכון ריכוזיות	סיכון אשראי הנובע מחשיפה לקבוצה של גופים עסקיים בעלי מכנה משותף	בינונית
1.2.1 סיכון ריכוזיות לווה גדול וקבוצת לוויים	סיכון אשראי הנובע מגודלם היחסי של לוויים בתיק האשראי	נמוכה
1.2.2 סיכון ריכוזיות ענפית ומגזרית	סיכון אשראי הנובע מריכוז של אשראי ללוויים בענפי משק ובמגזרים מסוימים	בינונית
2 סיכון שוק כולל	סיכון הנובע משינוי שווי הוגן במכשיר פיננסי, בתזרים ובנכסי הסיכון עקב שינויים בתנאי השוק	בינונית
2.1 סיכוני שוק-כללי	סיכוני שוק פיננסיים סחירים.	בינונית
2.1.1 סיכון אופציות	סיכונים הייחודיים לאופציות רגילות	נמוכה
2.1.2 סיכון בסיס	הסיכון עקב תנודות בשער חליפין כולל אינפלציה (תיק למסחר ובנקאי)	נמוכה
2.1.3 סיכון ריבית	הסיכון עקב תנודות בשערי ריבית (תיק למסחר ותיק בנקאי)	נמוכה
2.1.4 סיכון מרווח ומחירי מניות	הסיכון עקב תנודות במחירי מניות ואג"ח בתיק המסחרי ובתיק הבנקאי עבור נכסים המשוערכים לפי מחיר שוק.	נמוכה
2.2 סיכון נזילות	הסיכון בחוסר היכולת לעמוד באי הוודאות ביחס לאפשרות לגייס מקורות ו/או לממש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי	נמוכה
3 סיכון תפעולי	סיכון להפסד הנובע מליקויים או כשלים של תהליכים, אנשים או מערכות פנימיים, או אירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין	נמוכה
3.1 סיכון משפטי	הסיכון הנובע מפעילות שאינה תואמת חקיקה (אזרחית), טעויות משפטיות ותביעות ייצוגיות המתנהלות כנגד הבנק.	נמוכה
4 סיכון אסטרטגי	סיכון הנובע מהחלטות אסטרטגיות, כולל אי-פעולה או חוסר התאמה לתנאים משתנים	נמוכה
5 סיכון מוניטין	הסיכון שפרסום שלילי יגרום לירידה בבסיס הלקוחות, ירידה בהכנסות או עלויות משפטיות גבוהות	נמוכה
6 סיכון ציות ורגולציה	הסיכון שיכול לנבוע מאי עמידה בדרישות הרשויות	נמוכה
7 סיכונים מערכתיים - הוליסטיים	סיכונים הנגרמים עקב אירועים חיצוניים שעלולים לגרור התממשות של מספר סיכונים במקביל	בינונית

¹ כולל אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים, אגרות חוב, פעילות בנגזרים וכו'.

הגדרות לסיכונים בטבלה:

1. סיכון אשראי

סיכון להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו. ההתייחסות היא לאשראי לציבור, נגזרים, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב ואחזקות הוניות. חומרת סיכון האשראי הכולל היא בינונית. הרחבה על ניהול הסיכון ראה בעמוד 229. להלן פירוט תת-הסיכונים הנכללים תחת הגדרת סיכון האשראי לפי המיפוי הקבוצתי:

1.1. סיכון לווה בודד ובטחונות: סיכון בגין כניסה לכשל של צד נגדי, הגורמת לאי עמידה בהתחייבויות כספיות חוזיות. הסיכון כולל:

- כניסה לכשל של צד נגדי בנגזרים.
- הסיכון השיורי בגין אי יכולת לממש בטחונות בהינתן כשל של צד נגדי.
- סיכון מדינה הנובע מחשיפה אל לווים הפועלים במדינות זרות.
- סיכון אשראי במניות הנובע מהחשיפה לכשל בגין החזקה במניות לצורך השקעה.

חומרת הסיכון מוגדרת כבינונית

1.2. סיכון ריכוזיות: סיכון האשראי בחשיפה משמעותית לצדדים נגדיים בעלי מאפיינים כלכליים דומים או שעוסקים בפעילויות דומות, שיכולים להביא, במצב של שינוי במצב הכלכלי, להשפעה דומה על יכולת העמידה בהחזר החובות של אותם צדדים נגדיים. להלן פירוט תת-הסיכונים הנכללים בהגדרה לפי המיפוי הקבוצתי:

1.2.1. חשיפה משמעותית ללווה גדול וקבוצת לווים. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

1.2.2. חשיפה ענפית ומגזרית. חומרת הסיכון מוגדרת - כבינונית;

חומרת סיכון הריכוזיות הכולל ותתי הסיכונים נבחנה במסגרת תרחישי קיצון שבחנו מהו הנזק בגין ריכוזיות האשראי בתיק כתוצאה מהתממשות משבר חמור. חומרת סיכון הריכוזיות הכולל מוערכת כבינונית.

2. סיכון שוק

סיכון שוק מוגדר כסיכון החשיפה של נכסי הקבוצה עקב אי הוודאות בשינויים בשערי חליפין, בריבית, באינפלציה ובמניות, הקורלציה ביניהם ורמות התנודתיות שלהם. חומרת סיכון השוק הכולל היא בינונית. הרחבה על ניהול הסיכון ראה בעמוד 255.

2.1. סיכוני שוק - כללי: סיכון החשיפה של נכסי הקבוצה לאי הוודאות בשינויים בגורמי שוק. הגדרה זו כוללת:

2.1.1. סיכון בפעילות באופציות. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

2.1.2. סיכון בסיס. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

2.1.3. סיכון ריבית. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

2.1.4. מרווח אג"ח ומחירי מניות. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה.

חומרת סיכון השוק הכללי ותתי הסיכונים הוערכו לפי תרחיש הקיצון החמור ביותר בסט התרחישים עבור הסיכונים הללו. רמת חומרת סיכון שוק - כללי מוגדרת בינונית.

2.2. סיכון נזילות: אי הוודאות ביחס לאפשרות לגייס מקורות ו/או לממש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי. סיכון זה נקבע כנמוך מכיוון שהבנק עומד במדדי הנזילות שקבע לעצמו, כולל מדדים הסתברותיים, וגם חברות הבנות עומדות במדדים שקבעו לעצמן. הנזקים הכספיים בתרחיש הנזילות החמור ביותר נמוכים אף הם.

3. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי הינו סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. הערכת רמת החומרה התבססה על הקצאת ההון הרגולטורית המתייחסת לנזקים ברמת חומרה גבוהה וסקירת אירועים היסטוריים. רמת החומרה לסיכון מוגדרת כנמוכה. הרחבה על ניהול הסיכון ראה בעמוד 269.

3.1. סיכון משפטי: סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם או התחייבויות תלויות. ההגדרה כוללת סיכונים הנובעים מחקיקה, תקנות, פסיקה והוראות רשויות, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי בהסכמים מספקים, ללא ייעוץ משפטי או על פי ייעוץ משפטי לקוי. בקבוצה מיושמת תכנית ניהול סיכונים משפטיים שמטרתה לאתר, למנוע, לנהל ולמזער את הסיכונים המשפטיים. לאור תוצאות ניתוח חטיבת הייעוץ המשפטי לתרחיש קיצון אפשרי, הסיכון המשפטי של הקבוצה מסווג נמוך. הרחבה על ניהול הסיכון ראה בעמוד 274.

4. סיכון אסטרטגי

הסיכון לסטייה מרווחיות הצפויה בהחלטות בכניסה לקווי פעילות חדשים בניכוי סיכוני אשראי ושוק. הסיכון כולל:

- סביבה חיצונית רחוקה: הסיכון הנובע משינויים בסביבה הפוליטית, כלכלית, חברתית, טכנולוגית או רגולטורית
- סביבה חיצונית קרובה: הסיכון הנובע משינויים בסביבה התחרותית בה פועל הבנק
- סביבה פנימית: הסיכון הנובע מהחלטות/תהליכים/פעולות בהן נקט הבנק או נמנע מלנקוט, ויש להם השפעה מהותית על תוצאות הבנק.
- הנזק בתרחיש קיצון אסטרטגי מוערך כנמוך.

5. סיכון מוניטין

הסיכון שפרסום או גילוי ציבורי של עסקה, צד לעסקה או נוהג הקשור ללקוחות, כמו גם תוצאות עסקיות ואירועים הקשורים בקבוצה, ישפיע באופן שלילי על אמון הציבור בקבוצה. סיכון המוניטין של הקבוצה מנוהל על ידי הקפדה וקיום של רמה גבוהה של עמידה בהוראות הרגולטורים השונים, שמירה על רמות בקרה גבוהות ונהלי עבודה מסודרים של ההנהלה והדירקטוריון ויכולתם לעקוב אחר הפעילות השוטפת. לקבוצת לאומי קוד אתי להתנהגות מול עובדים, ספקים וסביבה. קבוצת לאומי מקפידה על כך שהמוצרים והשירותים הניתנים על ידה יהיו בעלי איכות גבוהה. היחס לעובדים וללקוחות

מתבטא בכמות מזערית של תלונות. בנוסף, קיימות תוכניות מגירה מפורטות להתמודדות עם אירועי מוניטין. סיכון המוניטין של הקבוצה מסווג כנמוך.

6. סיכון ציות ורגולציה

הסיכון שיכול לנבוע מאי עמידה בדרישות רגולטוריות וחוקים של הרשויות השונות בישראל ובעולם, מגבלות רגולטוריות חדשות ורפורמות שעלולים להסב נזק כספי לבנק.

7. סיכונים מערכתיים- הוליסטיים

סיכונים הנובעים מאירועים כלכליים, פוליטיים וגיאופוליטיים הן בארץ והן בעולם, שיכולים לסכן את יציבותה של הקבוצה, כגון מלחמה או משבר כלכלי עולמי. הערכת הסיכון מבוססת על ההפסד בתרחיש הקיצון החמור ביותר בסט התרחישים של הקבוצה הכולל התממשות מספר סיכונים יחד. חומרת הסיכון מוגדרת כבינונית.

הוראות באזל וההערכות בלאומי

נתוני הדוחות הכספיים של לאומי, חישוב נכסי הסיכון ויחס הלימות ההון ל-31 בדצמבר 2011 מחושבים ומוצגים בהתאם להנחיות הנדרשות על פי כללי הגישה הסטנדרטית בבאזל 2. יחס הלימות ההון בגובה 14.34% אשר לאומי מציג ל-31 בדצמבר 2011 מכסה על פי הערכות הקבוצה את ההון הנדרש בגין הנדבך הראשון והנדבך השני, כולל תרחישי הקיצון שמשמשים את הקבוצה בהערכותיה הפנימיות.

תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process)

תהליך הערכת הלימות ההון (ICAAP) משמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לתמיכה בסיכונים השונים שהקבוצה חשופה אליהם, על מנת לוודא שהון הקבוצה בפועל עולה על דרישות ההון האמורות בכל זמן. במסגרת התהליך הוגדרו תאבון הסיכון ויכולת הנשיאה בסיכון, נערך תהליך מקיף של מיפוי והערכת הסיכונים אליהם הקבוצה חשופה, פותחה מסגרת מקיפה לניתוח תרחישי קיצון במסגרת ניהול הקבוצה כעסק חי, ונבחנו תהליכי ניהול הסיכונים ומבנה ניהול הסיכונים בקבוצה.

התהליך בקבוצה מתחלק לשני רכיבים מרכזיים:

1. תהליך רציף של ניהול הסיכונים בקבוצה, בחינת עמידת ניהול הסיכונים בסטנדרטים הנדרשים בהוראות באזל 2 ובתיאבון הסיכון של לאומי, איתור החוזקות והחולשות ובניית תוכניות עבודה לשיפור ועדכון תהליכי ניהול הסיכונים, בין היתר גם לאור סקירות כלכליות ועדכון תחזיות כלכליות. הערכת תהליכי ניהול הסיכונים קשורה באופן הדוק להערכת הלימות ההון, כאשר הקצאות ההון נעשות בהתאם לחומרת הסיכונים ואיכות ניהולם.
 2. הערכת הלימות ההון של הקבוצה ובחינת יכולת הנשיאה בהפסדים בהתאם לתיאבון הסיכון ופרופיל הסיכון. בהערכת הלימות ההון הקבוצה מתחשבת בתוכניות האסטרטגיות ובצרכי ההון העתידיים, כפי שהם באים לידי ביטוי בתוכנית התלת שנתית, אל מול התחזיות הכלכליות.
- תוצרי התהליך מרוכזים רשמית במסמך ה-ICAAP אשר הוגש למפקח על הבנקים בסוף חודש מאי 2011. על בסיס מסמך זה התקיים דיאלוג מול המפקח על הבנקים למטרות אישור הלימות ההון שקבע הבנק כיעד. תהליך זה נבחן על ידי המפקח על הבנקים כחלק מ"תהליך הסקירה הפיקוחי" (Supervisory Review Process) - SRP. בימים אלה מוכן המסמך המעודכן לשנה הנוכחית.

באזל 3 - מגמות ומידע צופה פני עתיד

בחודש יוני 2011 עודכנו על ידי ה-BIS (Bank for International Settlements) - הוראות באזל 3 (שפורסמו בדצמבר 2010) - "חיזוק עמידתה של המערכת הבנקאית". הוראות אלו נסמכות על הוראות באזל 2 ובאות לעדכן מספר היבטים כפי שנוסחו מלקחי המשבר הפיננסי האחרון. הוראות אלו אמורות להיכנס לתוקף בתחילת 2013.

בתאריך ה-30 בנובמבר 2011 פורסמה טיוטת התרגום של הפיקוח על הבנקים להוראות באזל 3. טיוטה זו הינה תרגום המקור כלשונו. ביום 14 במרס 2012 שלח המפקח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים טיוטת הנחייה בדבר כוונתו לקבוע יחס הון ליבה מינימלי גבוה יותר מהנדרש כיום. על פי טיוטה זו, כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015.

בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על הבנק.

יחס הון הליבה אמור להיות מחושב בהתאם להוראות באזל 3 ולהתאמות שייקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

בנק ישראל הקים צוותי עבודה הכוללים את נציגי הבנקים והעביר קבצי עבודה לביצוע סקר השפעה כמותית (QIS) להערכת השפעת המעבר להוראות באזל 3 על יחסי הלימות ההון של הבנקים בישראל.

קבוצת לאומי לומדת את השפעת ההוראות הנ"ל, אם וכאשר תיושמה בישראל, על יחסי הלימות ההון והנזילות הנדרשים ממנה. תהליך תכנון ההון לשנת 2012 מבוסס על כללי באזל 2 והחל משנת 2013 מתבסס על כללי באזל 3.

מטרת ההוראות המוצעות על ידי ה-BIS היא להביא לחיזוק עמידותה של המערכת הבנקאית בעתות משבר, זאת נוכח לקחי המשבר של 2008-2009, תוך הכנסת שיפורים בתחום ניהול הסיכונים ובדגש על:

- שיפור איכות ההון והגדלתו.
- שיפור יחסי הנזילות וקביעת סטנדרטים אחידים למדידת הנזילות.
- הקטנת ההשפעה הפרו-מחזורית של המצב הכלכלי על דרישות ההון.
- הגברת השקיפות של שיטות ניהול הסיכונים.
- הקטנת הסיכונים כתוצאה מהתממשות סיכונים צד נגדי.

להלן מספר דגשים מתוך הוראות באזל 3:

1. הגדרת יחס הון מזערי נדרש גבוה יותר להון הליבה (כולל כריות הון), להון רובד 1 ולסך כל מרכיבי ההון*. הבנקים יידרשו לעמוד ביחסים אלו בהדרגה עד 2019.

כאחוז מנכסי הסיכון	יחס הון ליבה	יחס הון רובד 1	יחס הון כולל
יחס הון מזערי נדרש	4.5%	6.0%	8.0%
כרית שימור ההון	2.5%	2.5%	2.5%
יחס הון מזערי +			
כרית שימור ההון	7.0%	8.5%	10.5%
כרית אנוני-מחזוריות	0%-2.5%		

* הפיקוח על הבנקים בישראל הציג למערכת הבנקאית דרישה ליחס הון ליבה של 7.5% בתוקף מ-31 בדצמבר 2010 ודרישה להגדלת יעד הון הליבה לשנים הבאות בהתאם לטייטה מיום 14 במרץ 2012 כאמור לעיל.

ב-25 ביוני 2011 פרסם ה-BIS המלצה להעלאת מרכיב הון הליבה בבנקים גדולים בעלי חשיבות סיסטמית גלובלית ב-1-2.5% נוספים.

2. התמקדות בחיזוק רכיבי הון הליבה שהוא המרכיב האיכותי ביותר מבין רכיבי בסיס ההון של הבנק.

3. מכשירי ההון בהון רובד 1 ובהון רובד 2 יידרשו להיות בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בעת חדלות פירעון.

4. בוטלה ההבחנה בין הון רובד 2 עליון לרובד 2 תחתון ובוטל רובד 3.
5. נקבעה כרית הון חדשה לשימור ההון (capital conservation buffer) - שמטרתה לוודא שמירת הון מספיק, אשר ישמש לספיגת הפסדים בעתות משבר. כרית שימור ההון הוגדרה בגובה 2.5% מנכסי הסיכון המשוקללים, ומכילה רכיבי הון ליבה. הכרית נבנית כנדבך מעבר ליחס הון הליבה הנדרש בגובה 4.5%. כאשר הלימות ההון בבנק נמצאת בטווח הביטחון של כרית שימור ההון יש להגביל חלוקת דיבידנד, רכישה עצמית של מניות, או תשלום בונוס ולא את פעילותו העסקית של הבנק.
6. נקבעה כרית הון חדשה בגין "אנטי-מחזוריות" (countercyclical buffer) בגובה של 0% - 2.5%. רשות הפיקוח בכל מדינה תחליט מתי מתחילה להיווצר "בועת אשראי" ופוטנציאל להפסדים משמעותיים ותוודא שקיים במערכת הון מספיק בכדי לספוג את אותם הפסדים. המשמעות היא שרשויות הפיקוח המקומיות תוכלנה למתן את הגידול באשראי באמצעות שליטה בגובה כרית ההון הנדרשת מהמערכת הבנקאית.
7. נקבעה מגבלה חדשה כתוספת ליחס הלימות ההון שייקרא "יחס המינוף" - (leverage ratio). אחד המרכיבים המרכזיים שאפיינו את המשבר הפיננסי האחרון היה המינוף המשמעותי בנכסים מאזניים וחוף-מאזניים במערכת הבנקאית. בשיאו של המשבר, הסקטור הבנקאי נאלץ לצמצם משמעותית את המינוף שלו באופן שהעצים את ההשפעה השלילית על מחירי הנכסים, שחק את רמות ההון וגרם להתכווצות האשראי במשק. ההוראה מדברת בשלב ראשון על יחס מינוף נדרש שאינו נגזר מנכסי הסיכון בשיעור של 3.0%, אך בכל מקרה, במהלך תקופת המעבר, ייבחן היחס המתאים למציאות הבנקאית לאור דרישות הלימות ההון החדשות. יחס זה יהיה בנוסף ליחסי הלימות ההון הקיימים. במסמך התרגום של בנק ישראל לא נכללו ההמלצות עצמן בנושא יחס המינוף (וכן בנושא תקני נזילות גלובליים) אלא תורגם המבוא בלבד, תוך הודעה שבכוונת בנק ישראל להתייחס להמלצות אלו במועד מאוחר יותר.
8. בהצעה של באזל 3 נקבעו הסדרי מעבר הדרגתיים ליישום ההוראה בהדרגה מ-2013 עד 2019.
9. יחסי הנזילות - נוספו שני יחסי נזילות חדשים אשר שמים דגש על היכולת לנהל סיכוני נזילות בטווחי זמן שונים. זאת לאחר שבמשבר האחרון פרק הזמן בו לא ניתן היה לגייס הון, או למכור בשווקים נכסים מסוימים היה ארוך יחסית:
 1. יחס כיסוי נזילות לטווח קצר 30 יום (liquidity coverage ratio) - LCR.
 2. יחס מימון יציב נטו - (net stable funding ratio) - NSFR.

בדוח זה הורחבו ו/או הוספו נתונים מסוימים הנדרשים במסגרת נדבך 3 ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, כמפורט להלן:

הנושא	טבלה	דוח דירקטוריון	דוח כספי
כללי	1	עמוד 11	-
מבנה ההון (איכותי וכמותי)	2	עמוד 27	באור 13
הלימות ההון (איכותי וכמותי)	3	עמוד 29	-
חשיפות סיכון והערכתו - גילוי איכותי כללי		עמודים 217-224	
סיכון אשראי גילוי איכותי	4 (א)	עמודים 229-234	-
חשיפות סיכון אשראי לפי סוגי אשראי עיקריים	4 (ב)	עמוד 234	
חשיפות לפי איזור גאוגרפי למדינות זרות	4 (ג)	עמוד 253	תוספת ו'
חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי וסוגי אשראי עיקריים	4 (ד)	עמוד 235	
חשיפות אשראי לפי תקופה לפרעון	4 (ה)	עמוד 236	
חשיפת סיכון אשראי בעייתי והפרשות לחומ"ס			
לפי ענפי משק	4 (ו)	-	תוספת ה'
סכום הלוואות פגומות והפרשות לפי איזור גיאוגרפי	4 (ז)	-	תוספת ו'
תנועה ביתרות ההפרשה להפסדי אשראי	4 (ח)	-	באור 4 ג.
חשיפות אשראי לפי משקל סיכון	5	עמודים 237-239	
הפחתת סיכון אשראי (איכותי וכמותי)	7	עמודים 240-242	-
חשיפות אשראי בנגזרים של צד נגדי (איכותי וכמותי)	8	עמודים 243-246	-
איגוח (איכותי וכמותי)	9 (ו), 9 (ז)	עמודים 128-129	באור 3
סיכון שוק (איכותי וכמותי)	10	עמודים 255-265	-
סיכון תפעולי - גילוי איכותי	12	עמודים 269-272	-
השקעה במניות (איכותי וכמותי)	13 (ב)	עמודים 134-135	-
השקעות במניות של חברות כלולות	13 (ב)	עמודים 189-190	-
סיכון ריבית	14	עמודים 258-261	תוספת ד'

מדיניות ועקרונות כלליים לניהול סיכוני אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שלווה או צד נגדי של התאגיד הבנקאי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי, כפי שסוכמו.

מדיניות האשראי וסיכוני האשראי של הבנק מהווה את אחד הנדבכים המרכזיים לביטוי אסטרטגיית סיכון האשראי של הבנק. זאת, לצד הנהלים הקיימים לזיהוי, מדידה, מעקב, פיקוח ובקרה אחר סיכון האשראי. מדיניות האשראי והנהלים הקיימים מתייחסים לסיכוני האשראי בכל הפעילויות בבנק, וחלים הן על האשראי הבודד והן על תיק האשראי בכללותו.

מדיניות האשראי המסחרי של הבנק נגזרת ממדיניות האשראי הקבוצתית שהינו מסמך "על" המהווה מסגרת למדיניות של הבנק בארץ ולשלוחות הבנק: בארה"ב, באנגליה וברומניה. לחברות הבנות בארץ מוצגת גם מדיניות האשראי של הבנק, המהווה המלצה וקו מנחה לגיבוש מדיניות האשראי בכל אחת מחברות הבנות בארץ.

מסמך מדיניות האשראי וסיכוני האשראי של הבנק בישראל מעודכן מדי שנה, נידון בהנהלת הבנק ומאושר על ידי דירקטוריון הבנק. המסמך מתווה מדיניות לפעילות הבנק בארץ ונותן ביטוי למצב הכלכלה בעולם ובארץ ולסביבת הסיכון המוערכת לשנה הקרובה. מדיניות האשראי לשנת 2012 אושרה על ידי הדירקטוריון בפברואר 2012.

העקרונות המנחים במדיניות האשראי של הבנק מתבססים על פיזור הסיכונים וניהולם המבוקר. הדבר בא לביטוי בפיזור תיק האשראי של הבנק בין ענפי המשק השונים ועל פני מספר רב של לווים.

העקרונות המנחים של הבנק כוללים:

- מיקוד החשיפות בפעילויות לגביהן קיימת בבנק המומחיות הנדרשת לאמידת וניהול הסיכונים הגלומים בהם.
- מעורבות באשראי לסוגיו השונים במטרה להשיג פיזור הסיכון.
- עבור כל סיכון אשראי חייבת להיות הפרדה בין היחידה המטפלת בסיכון האשראי לבין יחידה עצמאית המבצעת בקרה על סיכון האשראי ועל ניהול סיכון האשראי.
- עריכת ניתוח סיכונים טרם כניסה לקווי עסקים חדשים או השקת מוצרים חדשים.
- עיקרון הסגמנטציה: חלוקת הטיפול בלקוחות בין קווי עסקים מתבצעת בהתאם למחזור הפעילות של הלקוח וגודל מסגרת האובליגו העומדת לרשותו, וכן בהתאם למורכבות/ התמחות בסוג העסקה.
- כל גורם בבנק היוצר חשיפה לסיכון אשראי ומנהלו, מחויב להיות מודע לסיכונים בתחום פעילותו ואחראי לניהולם השוטף.
- ביצוע מעקב שוטף ותקופתי אחר חשיפות האשראי במטרה לזהות חולשות, מוקדם ככל שניתן, ולהיערך בהתאם.
- הערכת סיכון האשראי בצורה כמותית, תוך הגדרת דירוג סיכון לכל לקוח. ליישום מטרה זו, קיימים בבנק מודלים ומערכות ממוכנות לתמיכה בתהליך בחינת רמת הסיכון של הלווה והערכת ההפסד הצפוי.

- קביעת מתווה פעילות, היוצר הבחנה בין שלושה סוגי פעילויות:

- פעילויות אותן הבנק ירצה לממן ובהן ירצה לגדול.

- פעילויות לליווי סלקטיבי.

- פעילויות מהן הבנק נוטה להימנע.

פירוט מתווה הפעילות מוצג במסמך מדיניות האשראי של הבנק.

- קביעת מגבלות כמותיות פנימיות וניהול ומעקב אחריהן. כמו כן, מתקיים מעקב אחר התפלגות דירוגי הסיכון של הלווים בבנק בחתכים שונים.

- הבנק פועל מזה מספר שנים, להגברת הערנות והמודעות הכללית בקרב מנהלי הלקוחות, להשלכות שליליות אפשריות של היבטים סביבתיים על פרויקטים אותם הוא מממן. הבנק פועל לזיהוי התעשיות הרגישות ולשילוב מרכיב חשיפה זה בעת קבלת החלטות אשראי.

תהליכי ניהול ובקרה

בתחום ניהול האשראי שופרו תהליכי הבקרה והשליטה בסיכונים, בין היתר, על ידי העמקת ה"סגמנטציה" של הלקוחות העסקיים לקווי העסקים המתאימים ובמסגרת סניפים מתמחים.

בחינת מסגרות האשראי של הלווים הגדולים בבנק, אישור העסקות או העברתן לדיון בוועדת האשראי המתאימה נעשית על ידי היחידות לניהול סיכונים אשראי באגף האשראי בחטיבה העסקית, במערך הבניה והנדל"ן ובחטיבה לבנקאות מסחרית. יחידות אלו הוקמו, במטרה להדק את בקורות האשראי, ולשפר את איכות תיק האשראי של הבנק והשירות ללקוחות.

פירוט להלן ראה בסעיף "מבנה ארגוני ואחריות ניהול סיכונים אשראי".

במסגרת הבקרה והפיקוח על האשראי, קיימות הוראות והנחיות ביחס לסוגי האשראי, תנאי המימון, אופן ההשענות על הביטחונות השונים, סוגי העסקות ותקופות האשראי, ובהקשר לכך הודקו הבקרה והפיקוח על ביצוע המדיניות. ברמה הפרטנית, מושם דגש מיוחד על בחינת המצב העסקי אצל לקוחות בהם עלתה רמת הסיכון. הבקרה נעשית על ידי שימוש בכלי בקרה וייעול תהליכי העבודה.

מדיניות האשראי של הבנק מתייחסת לאשראי בנקאי ברמות סיכון נורמטיביות כפי שהוגדרו, ובהתאם לכך ניתנת הכוונה כללית לרמת הסיכון הרצויה וטובה ממנה. לפיכך, סמכויות האשראי תקפות אך ורק לגבי עסקות שהן ב"מסלול הירוק" (תואמות את מדיניות האשראי העדכנית של הבנק).

ניהול תיק האשראי בבנק מחייב, בין היתר, קיום הערכה כמותית של רמת הסיכון של הלווים. ליישום מטרה זו נבנים בבנק מודלים ומערכות מיכוניות לתמיכה בתהליך בחינת רמת הסיכון של הלווה, תוחלת ההפסד והתמורה הנדרשת בגין סיכונים אלו.

הבנק נמצא במהלך להקמת מערכת מתקדמת לניהול תיק האשראי שמטרתה לשדרג את יכולותיו לשלוט בסיכונים השונים, ובמיוחד בסיכונים ריכוזיים שונים, לנהל מגבלות על גורמי הסיכון בתחום האשראי, לכוון את הפעילות במטרה לשפר את יחסי התשואה לסיכון וכן לאפשר תמחור נכון יותר של סיכונים האשראי.

כאמור, דירקטוריון הבנק מאשר את מדיניות האשראי והביטחונות של הבנק ואת המגבלות הענפיות והאחרות.

מתווה לפי ענפי משק

כחלק מהמדיניות מוגדרות שלוש קטגוריות של ענפי המשק על פי דירוג הסיכון בכל ענף - ענפים ברמת סיכון נמוכה, בינונית וגבוהה והגדרה מה נכלל ב"מסלול הירוק" ומה מחוצה לו. מתווה זה מעודכן באופן שוטף בהתאם לניתוחים תקופתיים על ענפי המשק השונים ומגזריהם בהתאם לסיכונים ולסיכויים הגלומים בכל ענף. המתווה הענפי מהווה שיקול נוסף בהחלטות ספציפיות על מתן אשראי, לצד הבחינה הפרטנית של מאפייני סיכון הלווה/ העסקה ולצד דירוג הסיכון שלו.

פירוט נוסף בנושא זה ראה בסעיף ריכוזיות האשראי.

מדיניות האשראי בשלוחות חו"ל

בכל אחת משלוחות הבנק בחו"ל מאושרת מדיניות האשראי של השלוחה על ידי הדירקטוריון המקומי. כל אחת מהשלוחות בחו"ל מציגה אחת לתקופה בפני הדירקטוריון של הבנק בארץ תיאור תמציתי של האשראי בתחומה ושל המאפיינים העיקריים של תיק האשראי שלה. כמו בארץ, גם בשלוחות בחו"ל, מבוססת מדיניות האשראי על פיזור הסיכונים בין ענפי המשק השונים תוך קביעת מגבלות לחשיפה לענפי משק שונים ולמגזרי פעילות שונים. בנוסף, במסגרת מדיניות האשראי נקבעה מדיניות ביטחונות הכוללת עקרונות וכללים באשר לסוגי הביטחונות השונים, שיעור ההשענות ועוד. כל זאת, תוך התאמה ובכפפות לכל התקנות והוראות הבנקאות בכל אחת מהמדינות. בכל שלוחה נקבעו סמכויות למתן אשראי ברמות השונות. בנוסף, בשלוחות בהן ניתן אשראי מסחרי מתקיים תהליך של דרוג לוויים בהתאם לרמות סיכון, ובשלוחות בהן היקף האשראי משמעותי, פועלת יחידה לבחינת אשראי המבצעת באופן שוטף בחינה של רמת הסיכון של לקוחות הבנק.

הדיווח על סיכוני האשראי

הבנק מקפיד על קיום דיווח שוטף ועדכני לגורמי הנהלה ולפיקוח על הבנקים. הדיווח לפיקוח על הבנקים כולל דיווח בנושאי אשראי שונים לרבות סיכון האשראי על פי ענפי משק, מכשירים פיננסיים, מבנה ההון העצמי ויחס ההון המזערי, לוויים גדולים וקבוצות לוויים, אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה, חובות בעיתיים והפרשה נוספת, חשיפות האשראי של השלוחות בחו"ל, אנשים קשורים וכו'.

הדיווחים להנהלת הבנק ו/או לדירקטוריון נוגעים להתפתחות האשראי לעסקות מיוחדות או גדולות, תוצאות של בחינות רבעוניות של דירוג הסיכון של הלוויים בפרט ותיק האשראי הכולל בכלל, דיווחים רבעוניים על ריכוזיות אשראי לפי ענפי משק, לוויים וקבוצות לוויים, אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה, מדינות, בנקים ישראליים וזרים מול מגבלות הפיקוח על הבנקים ומגבלות פנימיות, התפלגות האשראי הבעייתי ביחידות הבנק השונות ומידע על לקוחות בעלי רגישות מיוחדת וכו'.

מבנה ארגוני ואחריות ניהול סיכוני אשראי

אגף ניהול סיכוני אשראי בחטיבה לניהול סיכונים

בחטיבה לניהול סיכונים, בכפפות למנהלת הסיכונים הראשית של הקבוצה (CRO) פועל אגף סיכוני אשראי בראשות מנהלת סיכוני אשראי. האגף אחראי על ניהול סיכוני האשראי ברמת התיק ובכלל זאת, על גיבוש מסמך מדיניות האשראי וסיכוני האשראי, ניטור וניתוח הסיכונים בתיק האשראי בכללותו, בחינה ובקרה בלתי תלויה של תיקי אשראי ספציפיים ופיתוח מודלים וכלים כמותיים למדידה ובקרה על סיכוני האשראי.

ניהול סיכוני אשראי (נס"א) בחטיבות העסקיות

לצורך הבניית תהליך קבלת ההחלטות בבנק כפונקציה של הסיכון הכרוך בליווי הלווה, פועלות יחידות נס"א בחטיבה העסקית, במערך בניה ונדל"ן ובענף היהלומים. ייעודן של יחידות הנס"א לפעול לאופטימיזציה של קבלת ההחלטות בתיקי האשראי. באחריות יחידות נס"א לפעול לניתוח מעמיק של בקשות האשראי של היחידות העסקיות, תיקוף דירוג הלווים, ביצוע בקרת אשראי שיטתית, מתן המלצות על סיווגים והפרשות, פיתוח מתודולוגיות ו"תבניות" מימון, פיתוח תהליכי בקרה והטמעת נהלי עבודה וכללים למתן אשראי ברמת הבנק. עיקר עיסוקן של היחידות מתמקד בבחינה עצמאית של המלצות מנהלי קשרי הלקוחות לקביעת מסגרות אשראי לליווי הלקוחות שבטיפולם ואיתור לקוחות שחלה הרעה במצבם, תוך הצבעה על הסיכונים העיקריים המאפיינים את תיק האשראי ומתן המלצות להמשך הטיפול בלקוחות. כחלק מהחשיבה העומדת מאחורי הקמת היחידות לניהול סיכוני אשראי, ובמטרה לשפר ולפשט את קבלת ההחלטות ולקצר את לוחות הזמנים במתן האשראי, חל שינוי במדרג סמכויות האשראי ברמות השונות, באופן שחלק מבקשות האשראי מאושרות על ידי יחידות ניהול סיכוני האשראי. כך מתאפשרת הקצאת זמן רב יותר לוועדות האשראי לדון בלווים המאופיינים ברמת חשיפה גבוהה ולעסקות מורכבות. בכפיפות לנס"א נדל"ן פועל "תחום שמאות" שתפקידו, בין היתר, לבחון ולתקף את הערכות שווי נכסי הנדל"ן המשועבדים לבנק, המבוצעות על ידי שמאים מוסמכים, ולקבוע את שוויים המרבי של הנכסים לביטחון.

בחטיבה המסחרית פועלת יחידה בעלת מאפיינים דומים לנס"א עסקית המתוארת לעיל, אשר בוחנת ומנתחת את חלק הארי מתיקי האשראי של החטיבה.

בחטיבה הבנקאית תחום ניהול סיכוני האשראי הצרכני, הינו באחריות ענף נס"א קמעונאי, האחראי על כלל תיקי האשראי הקמעונאי וכן על כתיבת מסמך מדיניות האשראי הצרכני של לאומי.

הענף מספק להנהלת החטיבה באופן שוטף, "מבט על", ניתוח מגמות וצפי, לגבי סיכוני האשראי הצרכני בתיק האשראי החטיבתי, לצורך כך משתמש הענף, בנוסף לידע הרב שנצבר בתחום, גם במודלים שונים שפיתח ובמאגרי מידע שבאחריותו.

הענף מבצע ומנהל פעילויות ייחודיות באשראי צרכני מול הסניפים והמרחבים, מוביל ועדות בתחום זה ואחראי על מהלכי ההדרכה וההטמעה בסניפים ובמרחבים, של מודל ה-CS והנחיות באזל 2.

מערך אשראים מיוחדים

מערך אשראים מיוחדים פועל בכפיפות לראש החטיבה העסקית. המערך מתמחה בטיפול בחברות בקשיים, ובמסגרתו פועלים 2 סקטורים כדלקמן:

- 1. סקטור טאל"ר** (טיפול אינטנסיבי לקוחות רגישים) - יחידה מקצועית המטפלת בלקוחות פעילים הנמצאים בקשיים, מתוך הערכה כי בניהול ובליווי נכון של החברה אפשר יהיה להחזירם לפעילות נורמטיבית.
- 2. סקטור גביה** - מטפל בלקוחות שאינם פעילים או שהם עומדים לפני סגירת פעילותם. שני הסקטורים לעיל נעזרים לעיתים בגורמים חיצוניים רלוונטיים, כגון: מלווים חיצוניים, רו"ח, מהנדסים, עו"ד ועוד.

כלים לניהול סיכון אשראי

בניהול סיכון האשראי נעשה שימוש במודלים כמותיים לדירוג הסיכון של הלווים ולהערכה ומעקב אחר הסיכון ברמת התיק.

העמדת אשראי פרטי עד תקרה מוגדרת נבחנת באמצעות מערכת דירוג (Credit Scoring) על בסיס רמת הסיכון הגלומה בחשבון. האשראי העסקי והמסחרי וכן לקוחות פרטיים גדולים מדורגים באמצעות המערכת לדירוג לווים (Credit Rating) הפועלת בבנק. דירוג הלווים מסייע בידי ההנהלה בתהליך קבלת החלטות ותמחור האשראי ובמעקב אחר איכותו לאורך זמן. סיכון האשראי תלוי בהסתברות שהלווה יכנס לכשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה (Probability of Default) - PD, בהיקף החשיפה בגין הלווה בעת הכשל (Exposure At Default) - EAD, ובתוחלת ההפסד מהלווה בהינתן כשל (Loss Given Default) - LGD. מערכת הערכת הלווים יחד עם מערכת מדידת רווחיות מהלקוח, מאפשרת ביסוס קשר בין רמת הסיכון לבין התמחור ללקוח ושיפור היבטים שונים של הניהול השוטף.

ברמת התיק, הבנק נעזר במודל ההון הכלכלי, המתבסס על דירוגי הלווים, על מנת להעריך את סיכון האשראי ברמת התיק ובחתכים שונים.

נוהל בנקאי תקין מס' 339

הבנק ערוך ומיישם את הוראת המפקח על הבנקים ניהול בנקאי תקין מס' 339 בנושא ניהול סיכונים האשראי של הבנק. ההוראה קובעת עקרונות יסוד לניהול ובקרת סיכונים ובכלל זה לגבי אחריות גורמי הנהלה ומעורבות נאותה של הדירקטוריון בניהול הסיכונים, הגדרת אמצעי הבקרה והעמדת כלים להערכת ומדידת הסיכונים והסדרת אמצעי הבקרה והפיקוח על סיכונים אלה.

תהליך הפקת לקחים

בבנק מתקיים תהליך הפקת לקחים באשראי בו נוטלים חלק מנהלים מיחידות הבנק השונות. במסגרת תהליך זה הוקמו בחטיבות השונות ועדות הפקת לקחים. הוועדות הללו מתכנסות אחת לתקופה על מנת לדון באירועי כשל, לנתח את ההשלכות והמשמעויות של הממצאים באירוע ולגבש המלצות לצורך שיפור תהליכי העבודה והגברת האפקטיביות העסקית. ההמלצות המתקבלות בועדות מיושמות בשינויים במדיניות האשראי והביטחונות, בתיקון נהלי העבודה בבנק ובעדכון תוכניות ההדרכה.

דרישת הון בגין סיכונים אשראי

למידע בגין דרישות ההון בגין סיכונים אשראי לפי הנחיות באזל 2, הגישה הסטנדרטית. ראה עמוד 29.

סקירת מוקדי סיכון אשראי מרכזיים בשנת הדוח

על רקע תנודות ומשברים פיננסיים ופוליטיים להם אנו עדים האחרונות בשנה האחרונה, פועל הבנק ביתר שאת לזיהוי הלווים ומגזרי האוכלוסיות העלולים להיפגע כתוצאה מכך, ובכללם:

- יצואנים ו/או גורמים בעלי תלות גבוהה בתמורות מט"ח.
- יצרנים המתמודדים עם ייבוא מתחרה.
- פירמות הפועלות בענפי "מותרות" שהינם ראשוניים להיפגע מירידה בביקוש בתקופות של האטה כלכלית.

- לווים שגייסו אשראי צמוד במטבע ישראלי והתמורות יועדו להשקעות בחו"ל (כדוגמת חברות נדל"ן הפעילות בחו"ל).
 - לווים שגייסו בשנים האחרונות מקורות מימון בשוק ההון, והתכוונו לבסס מקור סילוק עתידי על גיוס מקורות בבורסה ו/או אקזיט מהשקעות קיימות.
 - לווים שחובותיהם מבוססים על מניות המהוות משקל מהותי מהערך הנכסי שלהם ו/או מהבטוחות עליהן נשען הבנק ועוד.
 - לווים בענף הנדל"ן החשופים לירידה במחירי הנכסים עקב ירידה בביקוש.
 - חברות החזקה, אשר שווי נכסיהן עלול להיפגע, וכתוצאה יורע היחס שבין שווי ההחזקות להיקף המינוף ויקשה על גיוסי ומחזורי אשראי לפירעון חבויות קודמות.
- הבנק מקיים באופן שוטף מעקב הדוק אחר השפעת השחיקה והחשיפות שנוצרו אצל הלווים הרלוונטיים ואשר נובעות גם מהתנודתיות המתוארת לעיל, לרבות דיוני עומק על לקוחות המוגדרים כרגישים.
- לנוכח אי הוודאות השוררת על רקע הקשיים הפיננסיים הקיימים בשווקים בעולם, נוקט הבנק במדיניות סלקטיבית להרחבת הפעילות בתחומים בהם חלה עליה בסיכון, תוך הבחנה בין רמות הסיכון של לקוחות שונים והתאמת מרווחי האשראי ותנאיו בהתאם.

חשיפות סיכון אשראי לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי (טבלה 4 (ב) - באזל 2):

	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010
סוג חשיפת אשראי	חשיפות סיכון אשראי ברוטו	חשיפות סיכון אשראי ממוצעות	חשיפות סיכון אשראי ברוטו	חשיפות סיכון אשראי ממוצעות
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
אשראי	296,643	252,759	278,944	252,255
אג"ח	37,229	45,448	35,557	42,935
אחרים	14,199	12,868	13,795	12,966
ערבויות והתחייבויות על חשבון לקוחות	113,112	107,258	111,531	104,158
עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	7,592	13,852	13,503	12,194
סך הכל	468,775	432,185	453,330	424,508

חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריים (טבלה 4 (ד) באזל 2):

31 בדצמבר 2011					
אשראי	אג"ח	אחרים	אחרות	נגזרים	סך הכל
במיליוני ש"ח					
41,287	24,666	-	189	21	66,163
חובות של ריבונות					
חובות של ישויות סקטור					
3,299	1,398	-	180	-	4,877
10,485	5,331	-	1,939	2,381	20,136
123,502	4,683	-	74,603	5,146	207,934
19,180	-	-	1,489	-	20,669
27,688	-	-	26,702	44	54,434
13,816	-	-	4,021	-	17,837
57,386	-	-	3,989	-	61,375
-	1,151	-	-	-	1,151
-	-	14,199	-	-	14,199
296,643	37,229	14,199	113,112	7,592	468,775

31 בדצמבר 2010					
אשראי	אג"ח	אחרים	אחרות	נגזרים	סך הכל
במיליוני ש"ח					
20,079	28,655	-	2,462	-	51,196
חובות של ריבונות					
חובות של ישויות סקטור					
3,175	3,507	-	126	-	6,808
8,719	6,725	-	1,687	7,502	24,633
111,842	5,624	-	65,364	6,303	189,133
18,406	-	-	1,510	-	19,916
26,631	-	-	25,635	47	52,313
12,637	-	-	3,608	-	16,245
51,270	-	-	6,866	-	58,136
-	937	-	-	-	937
-	-	12,868	-	-	12,868
252,759	45,448	12,868	107,258	13,852	432,185

פיצול התיק לפי תקופה לפרעון ולפי סוגי חשיפת אשראי עיקריים (טבלה 4 (ה) באזל 2):

31 בדצמבר 2011						
במיליוני ש"ח						
אשראי	אג"ח	אחרים	אחרות	נגזרים	סך הכל	עסקאות ברבויות והתחייבויות פיננסיים
עד שנה	162,556	16,965	2,812	70,093	6,151	258,577
מעל שנה ועד חמש שנים	64,748	12,502	743	28,877	2,600	109,470
מעל חמש שנים	69,184	7,762	2,345	14,142	7,012	100,445
פריטים לא כספיים	155	-	8,299	-	1,653	10,107
הטבות לקיזוז					(9,824)	(9,824)
סך הכל	296,643	37,229	14,199	113,112	7,592	468,775

31 בדצמבר 2010						
במיליוני ש"ח						
אשראי	אג"ח	אחרים	אחרות	נגזרים	סך הכל	עסקאות ברבויות והתחייבויות פיננסיים
עד שנה	127,782	18,526	2,267	61,944	6,060	216,579
מעל שנה ועד חמש שנים	61,141	14,763	655	30,091	2,003	108,653
מעל חמש שנים	63,816	12,159	1,355	15,223	3,714	96,267
פריטים לא כספיים	20	-	8,591	-	2,075	10,686
הטבות לקיזוז					-	-
סך הכל	252,759	45,448	12,868	107,258	13,852	432,185

סיכון אשראי בהתאם לגישה הסטנדרטית (טבלה 5 - באזל 2):*

הטבלאות שלהלן מציגות את פירוט חשיפת האשראי על פי משקל הסיכון, תוך פילוח החשיפה בהתאם לצד הנגדי, לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי בגין בטחונות מוכרים.

* ראה פירוט בטבלאות 4(ב) ו-4(ד) שלעיל.

סכום החשיפה לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (2)

31 בדצמבר 2011									
חשיפת ניכוי אשראי	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	350%	מרהוון ברוטו (1)
במיליוני ש"ח									
חובות של ריבונות	63,065	2,480	-	315	-	303	-	-	66,163
חובות של ישויות	-	1,374	-	3,499	-	-	4	-	4,877
סקטור ציבורי	-	-	-	-	-	-	-	-	-
חובות של תאגידים	36	16,442	-	3,095	-	563	-	-	20,136
בנקאיים	-	642	-	2,093	-	201,640	3,559	-	207,934
חובות של תאגידים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
חובות בבטחון נדל"ן	-	-	-	-	-	20,243	426	-	20,669
מסחרי	-	-	-	-	-	-	-	-	-
חשיפות קמעונאיות	-	-	-	-	-	54,170	123	141	54,434
ליחידים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
הלוואות לעסקים	-	-	-	-	-	17,443	259	135	17,837
קטנים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
משכנתאות לדיור	-	-	-	38,837	-	17,741	4,600	197	61,375
איגוח	-	1,001	-	100	-	21	-	-	1,151
נכסים אחרים	2,380	-	-	-	-	11,397	422	-	14,199
סך הכל	65,481	21,939	38,837	9,102	89,354	239,149	4,884	29	468,775

- (1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים כנדרש בהוראת באזל 2 (לדוגמא שקלול מסגרות לא מנוצלות) וכן לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא על ידי שימוש בערבויות).
- (2) הפחתה בסיכון האשראי מבטאת סיווג של משקל הסיכון הסופי בין השעורים השונים.

ההערות הנ"ל מתייחסות לטבלאות שלהלן.

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (2)

31 בדצמבר 2011										
חשיפת										
ניכוי										
אשראי										
(1) ברוטו	מההון	350%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח										
חובות של ריבוננויות	66,162	-	-	-	303	-	315	-	2,480	63,064
חובות של ישויות										
סקטור ציבורי	4,874	-	-	4	-	-	3,497	-	1,373	-
חובות של תאגידים										
בנקאיים	20,130	-	-	-	563	-	3,095	-	16,437	35
חובות של תאגידים	205,426	-	-	3,461	199,230	-	2,093	-	642	-
חובות בבטחון נדל"ן										
מסחרי	20,447	-	-	391	20,056	-	-	-	-	-
חשיפות קמעונאיות										
ליחידים	53,994	-	-	139	82	53,773	-	-	-	-
הלוואות לעסקים										
קטנים	17,520	-	-	134	113	17,273	-	-	-	-
משכנתאות לדיוור	60,854			185	4,229	17,687	-	38,753	-	-
איגוח	1,151	29	-	-	21	-	100	-	1,001	-
נכסים אחרים	14,199	-	-	422	11,396	-	-	-	-	2,381
סך הכל	464,757	29	-	4,736	235,993	88,733	9,100	38,753	21,933	65,480

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולאחר הפחתת סיכון אשראי (2)

31 בדצמבר 2011									
חשיפת									
ניכוי אשראי									
0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	350%	מההון	נטו (1)
במיליוני ש"ח									
חובות של ריבוננויות	63,563	2,452	-	315	-	303	-	-	66,633
חובות של ישויות									
סקטור ציבורי	350	876	-	3,495	-	-	4	-	4,725
חובות של תאגידים									
בנקאיים	35	16,273	-	3,356	-	511	-	-	20,175
חובות של תאגידים	-	642	-	2,093	-	189,146	3,286	-	195,167
חובות בבטחון									
נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	19,208	391	-	19,599
חשיפות קמעונאיות									
ליחידים	-	-	-	-	51,323	82	133	-	51,538
הלוואות לעסקים									
קטנים	-	-	-	-	15,234	112	127	-	15,473
משכנתאות לדיוור	-	-	38,747	-	17,587	4,220	185	-	60,739
איגוח	-	1,001	-	100	-	21	-	29	1,151
נכסים אחרים	2,381	-	-	-	-	11,396	422	-	14,199
סך הכל	66,329	21,244	38,747	9,359	84,144	224,999	4,548	29	449,399

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (2)

31 בדצמבר 2010										
חשיפת	ניכוי	אשראי	מרהוון	ברוטו (1)	0%	20%	35%	50%	75%	100%
במיליוני ש"ח										
חובות של ריבוננויות	47,976	2,805	-	231	-	184	-	-	-	-
חובות של ישויות	-	3,481	-	3,307	-	-	-	-	-	-
סקטור ציבורי	-	-	-	20	-	-	-	-	-	-
חובות של תאגידים	-	20,095	-	3,973	-	554	-	11	-	-
בנקאיים	-	848	-	6,286	-	9,514	-	189,133	-	-
חובות של תאגידים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
חובות בבטחון נדל"ן	-	-	-	-	-	18,880	-	1,036	-	-
מסחרי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
חשיפות קמעונאיות	-	-	-	-	-	51,284	-	124	-	-
ליחידים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
הלוואות לעסקים	-	-	-	-	-	15,466	-	115	-	-
קטנים	-	-	-	-	-	17,749	-	210	-	-
משכנתאות לדיוור	-	-	-	-	-	38,257	-	58,136	-	-
איגוח	-	502	-	110	-	111	-	937	-	-
נכסים אחרים	2,098	-	-	-	-	-	-	12,868	-	-
סך הכל	50,074	27,731	38,257	13,907	84,499	204,775	12,728	432,185	214	-

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולאחר הפחתת סיכון אשראי (2)

31 בדצמבר 2010										
חשיפת	ניכוי	אשראי	מרהוון	נטו (1)	0%	20%	35%	50%	75%	100%
במיליוני ש"ח										
חובות של ריבוננויות	50,271	2,816	-	230	-	184	-	-	-	-
חובות של ישויות	-	1,215	-	3,299	-	-	-	20	-	-
סקטור ציבורי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
חובות של תאגידים	-	20,284	-	4,087	-	554	-	11	-	-
בנקאיים	-	848	-	6,286	-	9,058	-	178,146	-	-
חובות של תאגידים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
חובות בבטחון	-	-	-	-	-	17,794	-	1,021	-	-
נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
חשיפות קמעונאיות	-	-	-	-	-	48,617	-	124	-	-
ליחידים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
הלוואות לעסקים	-	-	-	-	-	13,802	-	113	-	-
קטנים	-	-	-	-	-	17,642	-	207	-	-
משכנתאות לדיוור	-	-	-	-	-	38,250	-	58,009	-	-
איגוח	-	502	-	110	-	111	-	937	-	-
נכסים אחרים	2,098	-	-	-	-	-	-	12,868	-	-
סך הכל	52,369	25,665	38,250	14,012	80,061	193,146	12,102	415,819	214	-

הפחתת סיכון האשראי

מדיניות ותהליכים לגבי שיערוך (Valuation) וניהול ביטחונות (Collateral):

כמדיניות, שואף הבנק להעמיד אשראי כנגד ביטחונות. היקף הביטחונות הנדרשים מלווה הינו, בין השאר, פועל יוצא מרמת הסיכון שבאשראי. הביטחונות המתקבלים אינם השיקול העיקרי לאישור האשראי, אלא גיבוי נוסף שמטרתו להקטין את ההפסד לבנק במקרה של כשל עסקי/פיננסי של הלווה.

במסגרת מדיניות הביטחונות לכלל ענפי המשק נקבעו עקרונות וכללים באשר לסוגי הביטחונות והיקפם. דרישת הביטחונות ושיעורם נגזרים מרמת הסיכון שהבנק מוכן לקבל על עצמו בעת העמדת האשראי, אך ניתן דגש מיוחד לדירוג הסיכון של הלווים ולכוסף ההחזר שלהם כקריטריון למתן האשראי לעומת המשקל שניתן לביטחונות המקובלים.

בנוסף, נקבעים הקריטריונים העסקיים בקבלת הביטחונות, דרך קביעת שיעורי ההישענות על הביטחונות, דרכי הטיפול בעת קבלתם, דרכי עדכון השווי ועיתויו ואמצעי המעקב והבקרה, ואלה מופצים באמצעות נוהלי עבודה, חוזרי עדכון והנחיות תפעוליות.

הביטחונות מותאמים לסוגי האשראי שהם מבטיחים, תוך התייחסות לטווח הזמן, לסוגי הצמדה, לאופי האשראי ולמטרתו וכן למהירות יכולת המימוש שלהם. הבנק נוהג לאמת את שווי הביטחונות על ידי קבלת הערכות שמאי/הערכות שווי עדכניות. הערכת השווי צריכה להיות עצמאית/בלתי תלויה, ועליה להיות מופנית לבנק.

ביחידה לניהול סיכונים אשראי (נס"א) בתחום הנדל"ן בחטיבה העסקית פועל "תחום שמאות" שתפקידו, בין היתר, לבחון את הערכות שווי נכסי הנדל"ן המשועבדים לבנק.

בעסקות מיוחדות, ובמקרים בהם משמשות מניות תאגיד כביטחון עיקרי ו/או מקור החזר עיקרי לאשראי, נדרשת הערכת שווי עדכנית ובחינת יכולת התבססות על התאגיד כמקור החזר לחוב. הערכת השווי מבוצעת באחת ממספר שיטות המקובלות בבנק, וזאת בהתחשב בנסיבות העניין, כגון: אפיון התאגיד, ענף המשק והסביבה הכלכלית בה פועל התאגיד הנרכש. הערכת השווי יכולה להתבצע על ידי יחידה מומחית בתוך הבנק או על ידי מעריך חיצוני הנכלל ברשימת המעריכים המאושרת מעת לעת על ידי הבנק. במידה והערכת השווי מבוצעת על ידי מעריך חיצוני, תבוצע עליה בחינה ביקורתית על ידי הגורמים העסקיים ויחידות מומחיות בבנק.

בבנק קיימת מערכת ממוחשבת המאפשרת הפקת מידע אודות סוגי הביטחונות. לגבי הביטחונות השונים קיימות הוראות באשר לאופן ניהולם, קביעת שוויים (תוך שימוש בשמאים חיצוניים, נתונים פיננסיים וכו'), הטיפול בקבלתם והמעקב אחר שינויים בהם ובשוויים. בעלי הסמכויות לאישור האשראי פועלים על פי מדיניות שנקבעה באשר לשיעורים אלה המחושבים באופן אוטומטי על ידי המערכת הממוחשבת בהתאם למדיניות שנקבעה.

נהלי הביטחונות של הבנק מכילים את העקרונות העסקיים והמשפטיים שעל בסיסם יש לקבל את סוגי הביטחונות השונים. הנחיות אלה כוללות גם את ההיבטים התפעוליים לגבי אופן קבלת הביטחון (לדוגמה: הטפסים הנדרשים, רישום אצל רשמים - אם צריך), שיעורי ההסתמכות לביטחון בגין כל סוג ביטחון, תהליכי בקרה שיש לבצע וכד'.

העקרונות על פיהם נקבעים שיעורי ההישענות לביטחון לגבי הביטחונות השונים נגזרים ממידת הנזילות והסחירות של הביטחון, דרכי המימוש של הביטחון ומהירות המימוש, מידת התנודתיות בשווי של הביטחון, הערכת שווי הביטחון (פנימית או חיצונית), מידת השליטה הבקרה והפיקוח שיש לבנק על הביטחון, התאמת אופי הביטחון לאופי המימון, ותלות שווי הביטחון במצב הלווה.

דגשים מיוחדים לגבי ביטחונות ספציפיים, מוצגים גם במסמך מדיניות האשראי וסיכוני האשראי של הבנק.

סוגי הביטחונות הנפוצים שמתקבלים על ידי הבנק לצורך הפחתת הסיכונים הנובעים ממתן אשראי

- משכון/קניזוז כספים המתנהלים בבנק או אצל גורמי חוץ (פיקדונות שקלים/מט"ח, חיסכון, ניירות ערך, קופות גמל).
- משכון מקורות סילוק הנפרעים לחשבון הבנק (ממסרים דחויים, שוברי כרטיסי אשראי, חיובים בהרשאה, חשבוניות פתוחים).
- ערבויות בנקאיות מבנקים בארץ ובחו"ל/ערבויות מדינה/שמירת בטחונות בין סניפים.
- ערבויות צד ג'.
- פוליסות ביטוח בעסקות סחר חוץ.
- נדל"ן.
- שעבודים שוטפים.
- מיטלטלין (רכב, ציוד).
- משכון והמחאת זכויות על דרך השעבוד (שעבודי חוזים/פקטורות).

הפחתת סיכון אשראי (טבלה 7 באזל 2):

31 בדצמבר 2011					
חשיפת אשראי	חשיפת אשראי	סך החשיפה	סך החשיפה	סך החשיפה	חשיפת
ברוטו לפני	ברוטו לאחר	שמכוסה ע"י סה"כ	שמכוסה	שמכוסה	חשיפת
הפרשה להפסדי	הפרשה להפסדי	ערבויות	סכומים	בביטחון פיננסי	אשראי
אשראי	אשראי	שנגרעו	שנוספו	כשיר	נטו
במיליוני ש"ח					
66,163	66,162	(28)	499	-	66,633
4,877	4,874	(497)	349	(1)	4,725
20,136	20,130	(287)	376	(44)	20,175
207,934	205,426	(365)	-	(9,894)	195,167
20,669	20,447	(29)	-	(819)	19,599
54,434	53,994	(4)	-	(2,452)	51,538
17,837	17,520	(11)	-	(2,036)	15,473
61,375	60,854	(3)	-	(112)	60,739
1,151	1,151	-	-	-	1,151
14,199	14,199	-	-	-	14,199
468,775	464,757	(1,224)	1,224	(15,358)	449,399

31 בדצמבר 2010					
חשיפת	חשיפת	סך החשיפה	סך החשיפה	סך החשיפה	חשיפת
אשראי	אשראי	ערבויות	סה"כ	שמכוסה	חשיפת
ברוטו	ברוטו	שנגרעו	שנוספו	כשיר	נטו
במיליוני ש"ח					
51,196	51,196	-	2,305	-	53,501
6,808	6,808	(2,266)	-	(8)	4,534
24,633	24,633	-	303	-	24,936
189,133	189,133	(313)	-	(10,674)	178,146
19,916	19,916	(2)	-	(1,099)	18,815
52,313	52,313	(3)	-	(2,737)	49,573
16,245	16,245	(22)	-	(1,723)	14,500
58,136	58,136	(2)	-	(125)	58,009
937	937	-	-	-	937
12,868	12,868	-	-	-	12,868
432,185	432,185	(2,608)	2,608	(16,366)	415,819

פעילות במכשירים נגזרים לצורך הפחתת סיכוני אשראי

מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכון ואסטרטגיות ותהליכים לצורך מעקב אחר האפקטיביות המתמשכת של גידורים מפחיתי סיכון

ההתפתחויות בשווקי המט"ח הבינלאומיים והתנודתיות בשערי החליפין של המטבעות השונים והשלכותיהן על הלווים הפעילים במטבע חוץ, מחייבים הגברת פעילות מעקב, פיקוח ובקרה אחר חשיפות של לקוחות לתנודות במחירי שוק (שערי חליפין, אינפלציה וכו'). לצורך כך רועננו ההנחיות המתייחסות להתאמה הנדרשת בין בסיס מטבע האשראי לבין מטבע תזרים המזומנים המהווה את מקור הסילוק של האשראי והוגברה המודעות לנושא החשיפה לסיכוני מטבע ומוקדשת תשומת לב מיוחדת ללווים בעלי פוטנציאל חשיפה גבוה. במקרה הצורך נערך עדכון דירוג סיכון הלווה, תוך דרישה לחיזוק בסיס ההון העצמי והביטחונות.

במקרה שנמצא כי ללווה קיימת חשיפה/רגישות לשינויים בשערי חליפין, הגורם העסקי, נדרש לבחון את מידת רגישות הלווה בראיה כוללת, תוך התייחסות למכלול הקריטריונים המחייבים הכללת הלווה ברשימת הלקוחות הרגישים ושקלול וכימות הרגישות לשינויים בשערי חליפין ולקומודיטיס הגלומה בו.

לצורך גידור סיכוני אשראי שונים, הבנק ממליץ ללקוחותיו לנקוט באמצעי הגנה מול משתנים מאקרו כלכליים כמו: מדד מחירים לצרכן, שער החליפין, מחירי סחורות. לצורך צמצום רמות הסיכון באשראי, הבנק מציע ללווה להתגונן בפני שינויים חריפים בשערי החליפין, בין השאר על ידי שימוש במכשירים פיננסיים. באמצעות מכשירים אלה ניתן ל"גדר" את החשיפה הפיננסית ובמידה מסוימת גם את החשיפה הריאלית ולצמצם הסיכון לרמה מינימאלית.

כאשר לא נמצא פתרון לכיסוי מלא של חשיפה לשינויים בשע"ח, הבנק בוחן את הצורך בנקיטת צעדים לצמצום החשיפה, כגון: שינוי תנאי האשראי, הגדלת דרישת הביטחונות והקטנת האובליגו, כמו גם ביטול מסגרות שטרם נוצלו.

קיימים במסמכי האשראי סעיפי מילוט שונים המאפשרים לבנק לסיים את העמדת האשראי במט"ח ולהעמיד במקומו אשראי בשקלים.

עקב התנודתיות הגבוהה במחירי הסחורות בעולם, מוקדשת תשומת לב מיוחדת גם למגזרים העלולים להיות מושפעים לרעה ממגמה זו.

להלן יתרות סיכון אשראי של צד נגדי בנגזרים (טבלה 8 באזל 2):

31 בדצמבר 2011		
יתרת	חשיפות אשראי	
ערך נקוב	נטו של נגזרים	
במיליוני ש"ח		
חוזי ריבית	230,713	8,308
חוזי מטבע חוץ	206,179	7,236
חוזים בגין מניות	18,423	1,653
חוזי סחורות ואחרים	1,547	219
עסקאות בנגזרי אשראי (1)	-	-
הטבות קיזוז (2)	-	(9,824)
ביטחון כשיר	-	(44)
סך הכל	456,862	7,548

31 בדצמבר 2010		
יתרת	חשיפות אשראי	
ערך נקוב	נטו של נגזרים	
במיליוני ש"ח		
חוזי ריבית	172,027	4,039
חוזי מטבע חוץ	227,274	7,534
חוזים בגין מניות	14,739	2,044
חוזי סחורות ואחרים	1,530	235
עסקאות בנגזרי אשראי (1)	2,334	-
הטבות קיזוז (2)	-	-
ביטחון כשיר	-	-
סך הכל	417,904	13,852

- (1) ליום הדוח לא קיימות חשיפות סיכון אשראי בגין הגנה שנמכרה או נקנתה (741 מיליוני ש"ח ע.נ. ביום 31 בדצמבר 2010).
- (2) החל מ-31 בדצמבר 2011 סיכון אשראי בגין נגזרים מחושב על פי הוראה 313 ומקוזז עסקאות בנגזרים עם הסכמי קיזוז.

הסכום הנקוב של עסקה במכשירים נגזרים אינו משקף את סיכון האשראי בעסקה. סיכון האשראי נמדד על פי סכום ההפסד המרבי, לפי תרחישים, שהבנק עלול לשאת בו אם הצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בתנאי העסקה, וזאת לאחר ניכוי הסכמי קיזוז הניתנים לאכיפה.

סיכון האשראי למועד מסוים מוגדר כסך ההפסד או הרווח הנוצר בעסקה לאותו מועד בתוספת סיכון פוטנציאל להפסד עתידי נוסף, ופוטנציאל זה מוערך על פי רמת התנודתיות הצפויה בנכס הבסיס, ועל פי משך התקופה שנותרה עד הפירעון הסופי של העסקה.

המעקב אחר פעילות הלקוחות בעסקות במכשירים נגזרים לסוגיהן מבוצע על ידי אגף ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים, בחטיבת שוקי הון בבנק. האגף אחראי על המודלים לחישוב דרישת הביטחונות, הפרמטרים המשמשים למודלים, מערכות המחשוב המודדות את העמידה במסגרות הפעילות, נהלי העבודה בסניפים והטפסים המשפטיים עליהם חותם הלקוח. כמו כן, מבוצעת בקרת-על על כלל הלקוחות, ולגבי מספר לקוחות הפועלים באסטרטגיות מורכבות, או הפועלים בסוגי פעילות חדשים שטרם מוכנו, מבוצע מעקב ישיר אחר דרישת הביטחונות אל מול מסגרות הפעילות והביטחונות בפועל.

החלת חוק ההסכמים הפיננסיים (Netting), מאפשרת התייחסות לכלל העסקות העתידיות בין הבנק ללקוח כאל עסקה אחת. החוק מאפשר קיזוז תשלומים בגין העסקות העתידיות לידי

קביעת סכום אחד במידה והלקוח ימצא בהליכי חדלות פירעון. בהתאמה, שונו הטפסים המשפטיים ומרבית הלקוחות חתמו על הטפסים.

ללקוח בעל חבויות נוספות בבנק, סיכון האשראי הנובע מהמכשירים הנגזרים נכלל בתוך כלל חבויות הלקוח בבנק.

להלן חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי במיליוני ש"ח:

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
32	9	נגזרים מגדרים שווי הוגן ברוטו חיובי
8,679	11,564	נגזרים ALM שווי הוגן ברוטו חיובי
1	-	נגזרים אחרים שווי הוגן ברוטו חיובי
5	-	נגזרים אשראי שווי הוגן ברוטו חיובי
8,717	11,573	סך הכל שווי הוגן
522	419	סך הכל ביטחון שמוחזק

להלן חשיפת אשראי בגין שווי הוגן של נגזרים לפי צד נגדי לחוזה ליום 31 בדצמבר 2011 במיליוני ש"ח:

סך הכל	BB+		BBB		AAA			בנקים זרים
	ללא דרוג	עד B-	עד BBB-	A -	A	A+	עד AA-	
								במיליוני ש"ח
2,037	2	-	-	-	135	781	1,119	בגוש האירו (1)
1,234	3	-	7	-	448	14	771	באנגליה (2)
1,770	220	-	-	-	6	399	1,145	בארה"ב
357	5	-	-	-	15	-	337	אחר
5,407	230	-	7	-	604	1,194	3,372	סה"כ בנקים זרים
1,851	15	-	-	613	1,223	-	-	בנקים בישראל (3)

לקוחות עיסקיים לפי ענפי משק

2,230	שירותים פיננסיים (4)
1,580	תעשיה (5)
138	בינוי ונדל"ן
82	תחבורה ואחסנה
123	מסחר
6	חשמל ומים
9	שרותים עיסקיים
26	אנשים פרטיים
103	תקשורת ושירותי מחשב
18	אחרים
4,315	סך כל לקוחות עסקיים
-	אחרים
11,573	סך כל חשיפה

**להלן חשיפת אשראי בגין שווי הוגן של נגזרים לפי צד נגדי לחוזה ליום 31 בדצמבר 2010
במיליוני ש"ח:**

סך הכל	BB+		BBB		AAA			
	ללא דרוג	עד B-	עד BBB-	A -	A	A+	עד AA-	
במיליוני ש"ח								בנקים זרים
1,839	2	67	-	-	-	7	1,763	בגוש האירו (1)
695	6	-	6	-	116	31	536	באנגליה (2)
966	5	-	-	9	143	62	747	בארה"ב
274	-	-	-	-	-	-	274	אחר
3,774	13	67	6	9	259	100	3,320	סה"כ בנקים זרים
1,090	13	-	-	-	658	388	31	בנקים בישראל (3)
לקוחות עיסקיים לפי ענפי משק								
2,377	שירותים פיננסיים (4)							
808	תעשייה (5)							
86	בינוי ונדל"ן							
30	תחבורה ואחסנה							
100	מסחר							
231	חשמל ומים							
9	שירותים עיסקיים							
41	אנשים פרטיים							
30	תקשורת ושירותי מחשב							
13	אחרים							
3,725	סך כל לקוחות עסקיים							
128	אחרים *							
8,717	סך כל חשיפה							

- * בשנת 2010 - עיסקאות הפוכות שבוצעו על ידי הלקוחות וקוזזו לצורך סיכון לפי ענפי משק.
- (1) סכום זה כולל עסקאות ב-5 מדינות (ב-2010 כולל עסקאות ב-5 מדינות).
 - (2) סכום זה כולל עסקאות עם 10 בנקים (ב-2010 כולל עסקאות עם 10 בנקים).
 - (3) סכום זה כולל עסקאות עם 10 בנקים (ב-2010 כולל עסקאות עם 11 בנקים).
 - (4) סכום זה כולל עסקאות עם 466 לקוחות, כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו בסך 349 מיליון ש"ח.
 - (5) סכום זה כולל עסקאות עם 324 לקוחות, כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו 427 מיליון ש"ח.
- (5) סכום זה כולל עסקאות עם 286 לקוחות כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו 1,078 מיליון ש"ח.
- (ב-2010 כולל עסקאות עם 265 לקוחות, כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו 575 מיליון ש"ח).

סיכון הריכוזיות מוגדר כחשיפה בודדת או קבוצה של חשיפות בעלות מכנה משותף ופוטנציאל לגרימת הפסדים משמעותיים. ניהול סיכוני הריכוזיות מתבצע על ידי קביעת מגבלות ומעקב ובקרה אחרי עמידה בהן. היבט הריכוזיות בא לידי ביטוי גם בתמחור האשראי שמשקף את הסיכון.

פיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים:

תיק האשראי של הבנק מפוצל בין ענפי המשק השונים במטרה לפזר את הסיכון הגלום במצב של ריכוז גבוה בענף אחד. בענפי משק המאופיינים ברמת סיכון נמוכה יחסית, אנו שואפים להגיע לשיעור מימון גבוה מחלקנו במערכת.

בנוסף למגבלת הפיזור הענפי שהוטלה על ידי בנק ישראל לגבי 20 ענפי המשק הראשיים מגדיר הבנק כחלק ממדיניות הסיכון שלו מגבלות פנימיות לפיזור תיק האשראי על-בסיס ענפי משק ותת הענפים, הן כאחוז מההון הרגולטורי והן כאחוז מסיכון האשראי.

הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן

בדומה לכל ענפי המשק מוגדרות כחלק ממדיניות האשראי וסיכוני האשראי מגבלות ברמה ענפית ותת ענפית לענף הנדל"ן, וכן מוגדרים המתודולוגיה והפרמטרים למימון עסקות.

בנוסף, הדגש שנותן לאומי למימון ענף הנדל"ן מתבטא בכך שחלק משמעותי מהפעילות של הבנק בענף מרוכז במערך נפרד במסגרת פעילות החטיבה העסקית. במסגרת זו, בחינת מסגרות האשראי של הלווים הגדולים בתחום הבינוי והנדל"ן, אישור העסקות או העברתן לדיון בוועדת האשראי המתאימה, נבחנת על ידי היחידה לניהול סיכוני אשראי בנדל"ן.

מימון ענף הנדל"ן נעשה בהקפדה על גיוון תיק האשראי תוך הבחנה בין המגזרים השונים - ייזום בניה למגורים, קבלנות בניין כולל קבלנות ביצוע, עבודות תשתית, פעילויות בנדל"ן לא למגורים - נכסים מניבים, תעשיית מוצרי בניה, מסחר במוצרים לבניה, ובין אזורים גיאוגרפיים שבהם מוקמים הפרויקטים בהתאם לביקושים הרלוונטיים.

חלק מהותי ממימון הבנייה נעשה במתכונת "הפרויקט הסגור" (Construction Loan) המאופיין בבחינה תקופתית ומעקב צמוד, תוך הסתמכות וסיוע מפקחי בנייה חיצוניים.

כחלק מאסטרטגיית הבנק לממן את לקוחותיו בכל המקומות בהם הם פועלים ומתוך מגמה לפזר סיכונים, נוהג הבנק להשתתף גם במימון נדל"ן בחו"ל. המימון מתבצע ללקוחות סלקטיביים, באופן מבוקר ותוך בחינת כלל פעילותם בארץ ובחו"ל, במדינות מועדפות ובהתחשבות בסיכון המדיני והכלכלי של המדינה, תוך בחינה מדוקדקת של הפרויקטים, כאשר שלוחות הבנק בחו"ל או בנקים מקומיים מלווים את הפרויקטים.

קבוצות לוויים¹

הבנק מנהל מעקב אחר החשיפה של קבוצות הלוויים על כל מרכיביהן, באמצעות מערכת ממוכנת המשמשת את הבנק לצורכי דיווח שוטף לבנק ישראל ולצרכי מעקב פנימי ובחינת עמידת היקף החבות של קבוצות הלוויים במגבלות הרגולטוריות. בנוסף, מתקיים תהליך פנימי, אשר במסגרתו נקבע לכל אחת מהקבוצות הגדולות גורם מרכז ("ראש קבוצה"), ומתבצעים

¹ קבוצת לוויים הם כל אלה יחד: הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה. כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד יש לכלול בקבוצת לוויים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם.

תיאום וזרימת מידע על מרכיבי הקבוצה, במטרה להגביר במידה מרבית את השליטה על חשיפות האשראי ועל סיכון הריכוזיות הנגזר מהן. תהליך זה, מתקיים בין היחידות השונות בלאומי והוא כולל גם את חברות הבנות שלו, ומחייב את הגורמים העסקיים המעורבים בניהול קבוצות הלווים בהזרמה שוטפת של מידע ביחס לבקשות אשראי שעולות על הפרק וביחס לסיכון הפרטים בקבוצה. זאת, תוך הפעלת שיקול דעת לגבי היקף המידע והגורמים אליהם הוא מועבר.

יתר על כן, ביחס ל-10 קבוצות הלווים הגדולות ביותר, נדרש ראש הסקטור המטפל בקבוצה אחת לשנה, להביא בפני דירקטוריון הבנק סקירה מקיפה אודות הקבוצה.

במישור של ניהול תיק האשראי של הבנק כמכלול, מיושם בבנק תהליך פנימי של אמידת סיכון הריכוזיות הגלום בחשיפות לכלל קבוצות הלווים הגדולות, והשפעתו של סיכון זה על רמת הסיכון הכוללת של התיק. התהליך האמור, מאפשר הן לכמת את הקצאת ההון ההולמת על פי הוראות ניהול בנקאי תקין, והן לקיים מעקב וניטור שוטף אחר המגמות של מרכיב ריכוזיות זה כחלק ממגמות ההתפתחות של כלל התיק.

החל מ-31 בדצמבר 2011 נכנסה לתוקף הוראת ניהול בנקאי 313 עדכנית לניהול ודיווח על קבוצות לוויים, לפיה חלו מספר שינויים:

1. בוטלה המגבלה על ששת קבוצות הלווים הגדולות. במקום מגבלה זו שולבה בהוראה מגבלה של 120% מהון הבנק על סכימה של חביות לוויים גדולים, קבוצות לוויים וקבוצות לוויים בנקאיות שחבותם מעל 10% מהון הבנק. סה"כ החבות של הקבוצות הנ"ל הינו בשיעור 93.9% מהון הבנק.

2. בהקשר לאמור לעיל, שולבה לראשונה הגדרה של קבוצת לוויים בנקאית.

3. המגבלה על חבות קבוצת לוויים - נותרה בשיעור של 25% מהון הבנק והמגבלה על חבות לווי - בשיעור של 15% מהון הבנק. כמו כן, גם המגבלה על חבות קבוצת לוויים נשלטת נותרה 50% מהון הבנק.

למידע בגין אשראי לקבוצות לוויים אשר חבותם עולה על 15% מהון הבנק ראה עמוד 115.

מגבלות חשיפה בעסקות למימון אמצעי שליטה

בהוראת ניהול בנקאי תקין 323 הוגדר אשראי לרכישת אמצעי שליטה כאשראי שניתן ללווה כאשר מקור ההחזר העיקרי לו הינו התאגיד שהבנק מימן את רכישתו.

ההוראה חלה על עסקות המקיימות את התנאים הבאים:

- סכום המימון לרכישה גבוה מ-0.5% מהון הבנק.
- פירעון האשראי מבוסס על התאגיד הנרכש.

בהוראה נקבעו מגבלות כמותיות על האשראי למימון העסקות לרכישת אמצעי שליטה בתאגידים, והבנק עומד בהן. אחת המגבלות היא כי סך האשראי לכלל העסקות לרכישת אמצעי שליטה בתאגידים המקיימות את התנאים הנ"ל, כאשר שיעור המימון גבוה מ-50% מעלות הרכישה של התאגיד, לא יעלה על 70% מהון הבנק.

מגבלה נוספת על מימון רכישת אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי הינה כי, סכום האשראי לעסקת מימון רכישת אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי כאשר שיעור המימון הבנקאי לרכישה זו עולה על

30% מעלות הרכישה, לא יעלה על הנמוך מבין: 5% מהון הבנק נותן האשראי או 5% מהון הבנק הנרכש.

למגבלות הנ"ל הוסיף הבנק וקבע מגבלות פנימיות המתייחסות הן לעסקות רכישת אמצעי שליטה לפי ההוראה והן על עסקות מימון למטרה כלשהי כנגד אמצעי שליטה (ללא זכות חזרה) במישור הכמותי ובמישור האיכותי.

1. מגבלה כמותית על סכום העסקות לרכישת אמצעי שליטה בתוספת העסקות למטרה כלשהי כנגד אמצעי שליטה.

2. מגבלות חשיפה לעסקה בודדת לפי טווחי דירוג סיכון.

3. מגבלת חשיפה כוללת על עסקות לפי טווחי דירוג סיכון.

4. מגבלת חשיפה לענפי משק.

5. מגבלה חשיפה כוללת על עסקות שאינן "במסלול הירוק" ואינן בתאימות מלאה עם מדיניות האשראי של הבנק.

6. מגבלת "בולט" אגרגטיבית על כל תיק האשראי למימון רכישת אמצעי שליטה.

במסגרת מדיניות האשראי של הבנק, נקבעות דרישות הבנק בעת מימון רכישת אמצעי שליטה או במימון כנגד אמצעי שליטה (ללא זכות חזרה) לגבי ההון העצמי הנחוץ, הביטחונות וכן התנאים האחרים נוספים הנדרשים להעמדת אשראי מסוג זה.

קיימת בבנק ייעודית הבוחנת את העסקאות ובונה את חבילות המימון, כולל שיתוף אפשרי של גורמים מממנים נוספים.

עסקות למימון רכישת אמצעי שליטה על פי הגדרת הוראת ניהול בנקאי תקין 323

להלן יתרות אשראי עיקריות שהועמדו במסגרת זו לפי ענפי משק ליום 31 בדצמבר 2011 במיליוני ש"ח:

אשראי מאזני וחוף מאזני*	
ענף משק	במיליוני ש"ח
תעשייה	3,510
מסחר	-
נדל"ן	848
תקשורת	630
פיננסים וחברות אחזקה	665
סך הכל	5,653

* בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי.

לצורך טיפול בעסקאות מורכבות של מימון השקעות בפרויקטים של תשתית (תחנות כח, מתקני התפלה, כבישי אגרה, פרויקטים (BOT - Build Operate Transfer) וכו') קיימת בבנק יחידה ייעודית הבוחנת את העסקאות ובונה את חבילת המימון, כולל שיתוף אפשרי של גורמים משוק ההון במימון העסקה.

פיזור גיאוגרפי

מיפוי נתוני החשיפה של פעילות הלווים למדינות/אזורים:

הפיזור הגיאוגרפי הוגדר כאחד משלושת סיכוני ריכוזיות האשראי העיקריים בתיק (בנוסף לפיזור ענפי וחשיפה לקבוצות לוויים). סיכון גיאוגרפי משמעותו: הידרדרות כלכלית/פוליטית/ביטחונית במדינות שהלווה חשוף אליהן עלולה להביא לפגיעה במצבה הפיננסי של החברה וביכולתה לעמוד בהתחייבויותיה.

בשנת 2009 נוספו במערכת שאלוני דירוג לוויים שאלות המתייחסות לחשיפה הגיאוגרפית. ההתייחסות הינה בהיבט של תמהיל ההכנסות ו/או תמהיל תזרים המזומנים של הפירמה, מיקום הנכסים המהותיים המשמשים והיוצרים את פעילותה (נכסים המשמשים ליצירת ההכנסה, כמו: מפעל/מרכז לוגיסטי/מחסן/משרדי מטה/נכס מניב, וכד') וכן לנכסים המשמשים כבטוחות לחובות החברה.

נתונים אלה מאפשרים לבנק לערוך בחינה בראיית התיק כולו של החשיפה של הלוויים למדינות השונות, לצורך מעקב וניהול הסיכונים.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

להלן חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים (1):

ליום 31 בדצמבר 2011				
סיכון	ניירות	סיכון אשראי חוץ	חשיפת אשראי	
אשראי מאזני (2)	ערך (3)	מאזני נוכחי (4)	נוכחית	במיליוני ש"ח
דרוג אשראי חיצוני (5)				
AAA עד-AA	8,989	3,636	649	13,274
A+ עד-A	4,300	3,869	123	8,292
BBB+ עד-BBB	209	18	-	227
BB+ עד-B	54	-	7	61
נמוך מ-B	-	-	53	53
ללא דירוג	1,564	697	123	2,384
סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים				
	15,116	8,220	955	24,291
יתרות חובות בעייתיים	7	316	-	323
ליום 31 בדצמבר 2010				
סיכון	ניירות	סיכון אשראי חוץ	חשיפת אשראי	
אשראי מאזני (2)	ערך (3)	מאזני נוכחי (4)	נוכחית	במיליוני ש"ח
דרוג אשראי חיצוני (5)				
AAA עד-AA	8,504	4,717	591	13,812
A+ עד-A	2,191	5,738	120	8,049
BBB+ עד-BBB	16	316	1	333
BB+ עד-B	190	79	18	287
נמוך מ-B	-	-	-	-
ללא דירוג	948	87	86	1,121
סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים				
	11,849	10,937	816	23,602
יתרות חובות בעייתיים	6	-	-	6

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים.
 - (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. (שווי הוגן של נגזרים).
 - (3) כולל אגרות חוב של בנקים מסוג Subordinated ב-31 בדצמבר 2011 בשווי של 1,605 מיליון ש"ח וב-31 בדצמבר 2010 2,000 מיליון ש"ח.
 - (4) בעיקר ערבויות, התחייבויות למתן אשראי (ללא נגזרים חוץ מאזניים).
 - (5) החל משנת 2010 הבנק משתמש בדירוג של סוכנות Moody's בלבד לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי.
 - (6) חשיפת האשראי מוצגת לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
- הערות:
- חשיפות האשראי אינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (ראה פירוט בבאור ניירות ערך).
 - חלק מהבנקים קיבלו תמיכות ממשלתיות באופנים שונים. ובכלל זה בהשקעה ישירה בהון הבנק, בערבות ממשלתית לתיקי נכסים מסוימים של הבנקים, בערבויות לגיוס מקורות לבנקים, וכו'.
 - למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 18 בדוח הכספי.

חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים מתייחסת לבנקים מסחריים, לחברות החזקה בנקאיות, בנקים להשקעות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים.

החשיפות לפי מדינות מתחלקות כדלהלן: בארה"ב 45%; אירופה (גרמניה, צרפת, איטליה, ספרד ומדינות בלוקס) 26%; בריטניה 19%; ומדינות אחרות 10%;

החשיפה כוללת בעיקר פיקדונות בבנקים הזרים, כ-99.0% מהם לתקופות קצרות עד שבוע ואגרות חוב, בדרך כלל לתקופה של עד 5 שנים. הבנק מנהל מעקב הדוק אחר מצבם של בנקים בעולם ומנתח באופן תדיר את איתנותם הפיננסית. הבנק מנהל רשימה מצומצמת של בנקים איכותיים שבהם הבנק והשלוחות בחו"ל מבצעים פיקדונות.

פרטים נוספים על ההשקעה בניירות ערך בעיקר באגרות חוב של בנקים זרים מובאים בעמוד 131.

ניהול החשיפה וקווי אשראי למוסדות פיננסיים זרים מביא בחשבון בין היתר:

- גודלם כפי שהוא משתקף בין היתר בהונם העצמי.
- עוצמתם, כפי שמשתקפת מיחסי הלימות ההון (בפרט ההון הראשוני), מנייתח איכות נכסיהם ומיציבות רווחיותם.
- הערכת השוק כפי שמשתקפת בשווי השוק של מניותיהם ובסיכון כפי שנאמד בעזרת נגזרי האשראי (CDS) שלהם.
- הדירוג על פי סוכנויות הדירוג הבינלאומיות.
- חוסנה הפיננסי של המדינה בה נמצא מרכז פעילותו של הבנק.
- שיקולים נוספים, כגון מידת הגיבוי, ובכלל זה השקעה ישירה בהון הבנקים על ידי ממשלות, לצורך הבטחת האיתנות של אותם בנקים ובנקים אחרים במדינותיהן.
- מדיניות ניהול החשיפה למוסדות פיננסיים זרים כוללת בין היתר, מגבלות על סכומי החשיפה ברמת בנק ומדינה לפי סיכון.

חשיפה למדינות זרות⁽¹⁾:

החשיפה למדינות זרות לפי סיכון סופי מתחלקת בין אזורים גיאוגרפיים ומדינות כאשר עיקר החשיפה הוא למדינות במערב אירופה ובצפון אמריקה. החשיפה למדינות הינה החשיפה בגין לקוחות הפועלים באותן מדינות. (טבלה 4(ג) באזל 2):

31 בדצמבר 2011			
סיכון אשראי	סיכון אשראי	סך הכל סיכון	
מאזני	חוץ מאזני (2)	אשראי כולל	
במיליוני ש"ח			
24,541	6,282	30,823	ארצות הברית
10,213	3,004	13,217	בריטניה
2,935	322	3,257	צרפת
3,930	304	4,234	גרמניה
2,659	770	3,429	שוויץ
10,359	1,392	11,751	אחרות
54,637	12,074	66,711	סך הכל

31 בדצמבר 2010			
סיכון אשראי	סיכון אשראי	סך הכל סיכון	
מאזני	חוץ מאזני	אשראי כולל	
במיליוני ש"ח			
23,677	11,743	35,420	ארצות הברית
8,589	7,782	16,371	בריטניה
3,766	3,226	6,992	צרפת
4,219	4,835	9,054	גרמניה
2,007	2,314	4,321	שוויץ
12,819	2,850	15,669	אחרות
55,077	32,750	87,827	סך הכל

(1) בקשר לחשיפה למדינות זרות ראה גם בתוספת ו'.

(2) החל מ-31 בדצמבר 2011 סיכון אשראי בגין נגזרים מחושב על פי הוראה 313 ומקוויז עסקאות בנגזרים עם הסכמי קיזוז.

להלן החשיפה למדינות לפי דרוג האשראי של המדינות כפי הדירוג של הבנק העולמי, ליום 31 בדצמבר 2011 במיליוני ש"ח.

אחר					
דרוג	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	סך הכל	החשיפה מסך הכל	מזה בעייתיים
מדינות OECD עם הכנסה גבוהה	51,170	11,061	62,231	93.4	1,546
מדינות עם הכנסה גבוהה	775	384	1,159	1.7	1
מדינות עם הכנסה בינונית גבוהה	2,386	582	2,968	4.4	647
מדינות עם הכנסה בינונית נמוכה	298	47	345	0.5	2
מדינות עם הכנסה נמוכה	8	-	8	-	-
סך הכל	54,637	12,074	66,711	100.0	2,196

סכום החשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות כפי שהוגדר על פי מדד נזילות Fitch ועל ידי בנק ישראל (מדינה אשר מקבלת סיוע כספי מ-IMF או שהתחייבויותיה מדורגות בדירוג אשראי CCC או נמוך יותר) מסתכם בסך 1,106 מיליון ש"ח ומתייחס ל-13 מדינות.

הגדרת המדינות הינו בהתאם להכנסה הלאומית לנפש כדלהלן:

- הכנסה גבוהה - מעל 12,276 דולר לנפש.
הכנסה בינונית גבוהה - מ-3,976 דולר עד 12,275 דולר לנפש.
הכנסה בינונית נמוכה - מ-1,006 דולר עד 3,975 דולר לנפש.
הכנסה נמוכה - עד 1,005 דולר לנפש.

להלן שמות המדינות העיקריות בכל אחת מהקטגוריות:

- א. מדינות OECD:
ארה"ב, איטליה, אוסטרליה, אוסטריה, אירלנד, בלגיה, קנדה, צ'כיה, דנמרק, פינלנד, ישראל, הונגריה, צרפת, בריטניה, יפן, ספרד, שווייץ, לוקסמבורג, סלובניה, הולנד, שבדיה, פולין, גרמניה ודרום קוראה.
- ב. במדינות עם הכנסה גבוהה:
קפריסין, הונג קונג, מונקו, סינגפור, איי קיימן וקרוואטיה.
- ג. מדינות עם הכנסה בינונית גבוהה:
ארגנטינה, ברזיל, בולגריה, צ'ילה, מקסיקו, פנמה, רומניה, רוסיה, דרום אפריקה, טורקיה, ונצואלה, אורוגוואי, קולומביה, פרו.
- ד. מדינות עם הכנסה בינונית נמוכה:
סין, אקוודור, מצרים, הודו, ירדן, פרגואי, פיליפינים, תאילנד, אוקראינה.
- ה. מדינות עם הכנסה נמוכה:
חלק גדול ממדינות אפריקה, האיטי, נפאל.

חשיפה כוללת למדינות זרות מסוימות:

31 בדצמבר 2011					שם המדינה
לציבור	אשראי	פיקדונות	בבנקים	אחר	
במיליוני ש"ח					סך הכל
80	359 (1)	18	15	472	איטליה
6	2	-	-	8	אירלנד
6	-	-	-	6	יוון
42	440 (2)	18	10	510	ספרד
134	801	36	25	996	סך הכל

פורטוגל - לקבוצה אין חשיפה.

- (1) מזה 264 מיליון ש"ח בבנק אינטסה.
(2) רוב החשיפה לספרד הינה לבנק סנטנדר שרוב הכנסותיו מקורן מחוץ לספרד.

חובות בעייתיים - גילוי, הערכה, סיווג, וכללי הפרשה להפסדי אשראי

הבנק פועל בנושא הוצאות בגין הפסדי אשראי וחובות בעייתיים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2011.

למידע נוסף ראה עמוד 64.

סיכוני שוק ונזילות

מדיניות סיכוני שוק ונוסטרו

סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוף מאזניות הנובע משינוי בשווי הון של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי שוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, תנודתיות בשיעורי ריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות ומדדים כלכליים נוספים). החשיפה לסיכוני שוק מתבטאת בתוצאות העסקיות, השווי ההון של הנכסים וההתחייבויות, ההון העצמי, תזרימי המזומנים וערך הבנק.

סיכון השוק, לרבות סיכוני נזילות, הוא הסיכון השני בחשיבותו שהבנק נוטל על עצמו.

מדיניות ניהול סיכוני שוק נועדה מחד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכת הסיכונים והנזקים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים והגבלתם, וזאת בהשוואה לרווח הצפוי מהם, ומאידך, נועדה להפחית את רמת הסיכון הנובעת מהפעילות השוטפת של הבנק, ובכלל זה לשמור על רמת נזילות גבוהה. כל זאת בהתחשב בהיקף הפעילות, במגבלות ובעלויות של פעולות החיסוי, בשינויים החלים בסביבה העסקית בארץ ובעולם, בהנחיות ובדרישות של בנק ישראל, ובהתפתחויות החלות בעולם בנושא המדידות ושיטות הניהול של הסיכונים והתאמתן לצרכי הקבוצה והבנק.

החשיפות לסיכוני שוק מנוהלות באופן שוטף ברמת הקבוצה. חברות הבת בחו"ל קובעות מדיניות לניהול סיכוני שוק בהלימה עם המדיניות הקבוצתית ומסגרות הסיכון שאושרו בה. המידע על מצב החשיפות בפועל בהתאם למסגרות שנקבעו מתקבל מהחברות הבנות ומובא בחשבון בניהול הכולל של החשיפות בקבוצה.

ניהול סיכוני שוק מתבצע בשני מוקדי סיכון עיקריים - התיק הבנקאי והתיק למסחר. הגדרת התיק למסחר נגזרת מהוראות באזל והיא כוללת את תיק ניירות הערך הסחיר של הבנק ועסקות נגזרים בפעילות הסחירה. התיק הבנקאי כולל את העסקות אשר אינן כלולות בתיק למסחר.

מדיניות ניהול סיכוני שוק כוללת מגבלות בהתאם לתיאבון הסיכון על החשיפות הפיננסיות (השווי הכלכלי והרווח החשבונאי). מגבלות אלו נועדו להגביל את הנזק שעלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בגורמי הסיכון השונים הקיימים בשווקים. מערכת המגבלות תוחמת את השפעת החשיפה על השווי הכלכלי, הרווח החשבונאי ומצב הנזילות, לשינויים בלתי צפויים בגורמי הסיכון השונים כגון שיעורי הריבית, אינפלציה, שערי חליפין, וכיו"ב. המגבלות שנקבעו ברמת הקבוצה כוללות את כל חברות הבת בארץ ובחו"ל.

בהתייחס לנוסטרו בשקלים ובמט"ח המדיניות אינה מגדירה יעד לגודלו של הנוסטרו אלא קובעת כי גודלו יקבע כפועל יוצא של הפער בין המקורות שהבנק מגייס לשימושים שלו ובפרט האשראי וצורכי הנזילות. המדיניות בהתייחס להרכב הנוסטרו במט"ח מגדירה את סט מגבלות הפעילות והסיכון בחשיפה למדינות ולמוסדות פיננסיים, תוך התייחסות לסיכון הגלום בחשיפות אלה וכן להיבטי ריכוזיות גיאוגרפית וריכוזיות לפי גודל חשיפה. המדיניות בהתייחס להרכב הנוסטרו בשקלים קובעת כי עיקר פעילותו של הנוסטרו בשקלים יהיה באגרות חוב של

ממשלת ישראל. סיכוני האשראי הקיימים בפעילות הנוסטרו בשקלים מצומצמים יחסית לגודל התיק ומוגדרים באמצעות מגבלות סיכון שהוגדרו על ידי הדירקטוריון.

המבנה ופונקציות ניהול סיכונים שוק

הבנק מיישם את הוראת המפקח על הבנקים, נוהל בנקאי תקין מס' 339, בנושא ניהול סיכונים השוק של הקבוצה. ההוראה קובעת עקרונות יסוד לאופן ניהול הסיכונים ובקרתם, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון, הגדרת אמצעי הבקרה והכלים למדידת הסיכונים ואמצעי הבקרה והפיקוח על סיכונים אלה.

החטיבה לניהול סיכונים, בראשות מנהלת הסיכונים הראשית, בוחנת ומנטרת באופן בלתי תלוי את גובה הסיכון והליך ניהול הסיכונים וקובעת את מדיניות ניהול הסיכון. בכפוף למנהלת סיכונים ראשית מונה מנהל סיכונים שוק ראשי בדרגת ראש אגף.

חטיבת שוקי הון עוסקת בניהול הנוסטרו של הבנק ובהפעלת כלל חדרי העסקות בבנק לצורך מסחר ותיווך במטבעות, בריביות, בנגזרים ובניירות ערך. בנוסף, עוסקת החטיבה בניהול פיננסי הכולל פיתוח מוצרים פיננסיים ומוצרי השקעה, וניהול הנכסים וההתחייבויות של הקבוצה. כמו כן, אחראית החטיבה על ניהול הקשר עם מוסדות פיננסיים בחו"ל, על מתן שירות ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים, לרבות ללקוחות מוסדיים וניהול בקרת סיכונים שוטפת של כל הפעילויות דלעיל.

ניהול סיכונים שוק נידון בועדות למיניהן:

- ועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון - אחת לרביע מתקיים בועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים דיון מפורט על החשיפות לסיכונים שוק והשינוי במוקדי הסיכון, מדווחת תמונת המצב של עמידה במגבלות ברמת הקבוצה, וכן הנזק שיכול להיווצר לבנק מתרחשי קיצון. בנוסף, כל פעילות חדשה במכשירים פיננסיים, השונה משמעותית מהפעילות הנוכחית במכשירים הקיימים, מובאת לדיון ואישור הועדה במסגרת נוהל "מוצר חדש". תוצאות דיוני וועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים, המדיניות, המגבלות על היקף החשיפות לסוגיהן והשינוי בהן מדווחות ומאושרות במליאת הדירקטוריון.
- ועדת ניהול סיכונים עליונה בראשות מנכ"ל הבנק - המדיניות המגובשת בוועדה לניהול סיכונים שוק (להלן) נדונה ומאושרת במסגרת הועדה העליונה לניהול סיכונים בראשות המנכ"ל הראשי, מנהלת הסיכונים הראשית וכל חברי הנהלת הבנק. כמו כן נידונים נושאים בסיכונים שוק שנמצאים על הפרק.
- ועדת ההנהלה בנושאים שוטפים בראשות המנכ"ל הראשי, המתכנסת מדי שבוע, מדווחת על מצב החשיפות הפיננסיות לסיכונים שוק ונזילות והעמידה במגבלות שקבע הדירקטוריון. המנכ"ל הראשי מדווחת במסגרת דוח המנכ"ל לדירקטוריון אחת לתקופה של בין חודש עד ששה שבועות על החשיפה לסיכונים שוק.
- הועדה לניהול סיכונים שוק בראשות מנהלת הסיכונים הראשית מתכנסת אחת לחודש ולא פחות מתשע פעמים בשנה ובאחריותה לבחון אירועים ומגמות בשווקים אשר עשויים להשפיע על הבנק, לדון ולאשר את מדיניות ומגבלות הסיכון, לנטר את העמידה במגבלות האמורות, לאשר את המתודולוגיה למדידת החשיפות, לוודא ולדון באופן תקופתי על סיכונים השוק בחברות הבנות.
- הוועדה לניהול נכסים, התחייבויות והשקעות פיננסיות (ALCO) בראשות ראש החטיבה לשוקי ההון מתכנסת אחת לחודש ולא פחות מתשע פעמים בשנה ובאחריותה לנהל את הנכסים וההתחייבויות וההשקעות הפיננסיות, תוך מתן דגש למבנה המאזן, מחירי המעבר, הנזילות הנדרשת והשקעות עתודות הנזילות, מבנה ההון ומדיניות גיוס המקורות.

כלים כמותיים לניהול סיכונים

סיכוני השוק מוערכים במגוון רב של כלים, המשלימים זה את זה ותואמים את החשיפות השונות של הבנק בפעילות חדרי העסקות, פעילות השקעות הנוסטרו ופעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות.

שיטת הערך בסיכון (Value at Risk)

הבנק מנהל את החשיפה לסיכוני השוק באמצעים שונים, כמפורט לעיל, ביניהם על ידי מודל הסתברותי - מודל ה-VAR. הסיכון הנמדד על ידי ה-VAR מתייחס לנזק הפוטנציאלי מהחזקת כל הפוזיציות המאזניות והחוץ מאזניות, ובכלל זה הפוזיציות של התיקים למסחר, החשופות לשינויים אפשריים במחירי השוק. בפועל הוא מודד את הירידה הצפויה בערך הנוכחי של הנכסים פחות ההתחייבויות בתמהיל הנתון של מבנה התיק, ברמת בטחון של 99%, ולתקופה של החזקת פוזיציות למשך שבועיים, על פי התפלגות סטטיסטית נתונה. החישוב מבוסס על שווי כלכלי של ההון, על ידי היוון נכסים והתחייבויות לפי שיעורי הריבית חסרי סיכון השוררים בשוק. חישוב ה-VAR נעשה אחת לחודש ברמת הקבוצה ובתדירות גבוהה יותר ברמת הבנק ועל התיק השקלי למסחר.

מדידת ה-VAR מתבצעת על הסיכון הכולל ועל הסיכון בחלוקה למגזרים (סיכון חשיפה בבסיס לפי מטבעות, חשיפה בריבית לפי מגזרים ולפי תקופות זמן שונות, סיכון מניות) כאשר כתוצאה מהמתאמים (אפקט הפיזור) בין הגורמים השונים ה-VAR הכללי נמוך מסכום ה-VAR לפי מגזרים.

על מנת לבחון את תקפות מודל ה-VAR, הבנק מבצע בחינות בדיעבד יומיומיות (back testing) בהתאם להוראות באזל על השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי של הבנק, בהנחה כי הפוזיציות לא משתנות והשינויים הם רק במחירי השוק, בהשוואה לאומדן השינוי כפי שנגזר ממודל ה-VAR. הבחינות שבוצעו עד כה מאשרות את תקפות המודל.

ניתוחי רגישות ותרשישי קיצון

השווקים העולמיים והמקומיים נתונים מעת לעת לזעזועים המתבטאים בתנודתיות גדולה במיוחד של הפרמטרים, החורגת מהתנהגות היסטורית נורמלית. ה-VAR, או מודלים אחרים, אינו מספק מידע על הפסדים שעלולים להתרחש בתנאי שוק קיצוניים, או מעבר לרמת המובהקות שנקבעה. לכן, בנוסף למדידה של ה-VAR מבוצעת גם מדידת הסיכון בתרחישי שוק קיצוניים מגוונים וכן ניתוחי רגישות לשינוי באחד מגורמי הסיכון. אלה כוללים את כלל גורמי הסיכון להם חשוף הבנק ומהווים חלק מהליך ההערכת הלימות ההון (על ה-ICAAP ראה פירוט בפרק הקדמה).

מודל לאמידת סיכון האשראי (סחיר) בתיק נוסטרו מט"ח

המודל מחשב את ההפסד הצפוי בתיק נוסטרו מט"ח בתרחישים בדרגות חומרה שונות בהתבסס על מאפיינים ספציפיים של התיק, תוך התחשבות בהסתברות לכשל ולשינוי בדירוגי המנפיקים. מדידת הסיכון בתיק כולו מבוצעת תוך התחשבות בפיזור וריכוזיות בתיק. המודל מחשב את תוחלת זנב ההפסד (Expected Shortfall) המבטא את ממוצע ההפסד הפוטנציאלי בטווח זמן של שנה ובהסתברות של 1%.

דרישת הון בגין סיכוני שוק

להלן דרישות ההון בגין סיכוני השוק (טבלה 10 באזל 2) כנדרש על פי הגישה הסטנדרטית. דרישות אלה משקפות רק חלק קטן מההון המוחזק על ידי לאומי בגין סיכוני שוק (נדבך 1 במסגרת באזל 2). בנוסף להון זה מחזיקה הקבוצה הון נוסף בגין סיכוני שוק ופעילות הנוסטרו, במסגרת הנדבך השני של באזל 2.

להלן דרישות ההון בגין סיכוני השוק (טבלה 10 באזל 2):

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
במיליוני ש"ח		
		דרישות ההון בגין
742	583	סיכוני ריבית
20	1	סיכון מחירי מניות
97	170	סיכון שער חליפין
100	57	אופציות
959	811	סך דרישת ההון בגין סיכוני שוק

מוקדי הסיכון העיקריים בסיכוני שוק

1. החשיפה בריבית

סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי ריבית חסרת סיכון אשראי במטבעות השונים בשל הפערים בין מועדי הפירעון של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

מדיניות החשיפות בריבית הנה להגביל את מידת ההשפעה של שינויים אפשריים בריבית על רווחי הבנק ועל ההון העצמי. בהתאם, בכל מגזר נמדדת החשיפה לשינוי בלתי צפוי בשיעור של 1% בריבית לכל התקופות, אשר מתייחסת לשחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי¹ ושל הרווח החשבונאי השנתי כתוצאה משינוי עקומי התשואות בכל אחד מהמגזרים וגם לכל המגזרים יחד. החשיפה לרווח מושפעת מאוד מהפעילות המשוערכת על פי מחירי שוק (עסקות גזרות ותיקים מסחריים).

קיימים סיכוני ריבית מובנים הנובעים מאי הוודאות בגורמי שוק שלא ניתנת לגידור אך מובנית בפעילות הבנקאית. הסיכון כולל אופציות התנהגותיות גלומות בהלוואות ופיקדונות שאינן ניתנות לגידור (אופציות פירעון מוקדם למשל).

¹ השווי הכלכלי של ההון מוגדר כהפרש בין הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות. בחישוב הערך הנוכחי מנכים את התזרימים בעקום התשואה חסר סיכון אשראי ואת התזרימים המט"חיים בלייבור.

סיכון הריבית נמדד ומנוהל בפועל על בסיס הנחות התנהגותיות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. להלן ההנחות העיקריות:

- במגזר הצמוד למדד נלקח בחשבון אומדן לגבי שבירות ומשיכות בנקודות היציאה בתוכניות החיסכון. האומדן נגזר מהתנהגות הלקוחות בעבר.
- על פי הניסיון שנצבר קיימת יתרת זכות בחשבונות עו"ש שאינם נושאים ריבית, בסכום יציב לאורך זמן. לכן לצורך מדידה וניהול החשיפה בריבית, מדיניות הבנק היא להתייחס לחלק מיתרות העו"ש שאינן נושאות ריבית כהתחייבות ארוכה. מדי תקופה נבחן השינוי ביתרת העו"ש שאינן נושא ריבית, על מנת לקבל החלטה כיצד לפרוס אותן.
- לאומי למשכנתאות - ניהול החשיפות מביא בחשבון הנחות ביחס לפירעונות מוקדמים של הלוואות. ההנחות לגבי ההלוואות הצמודות למדד בריבית קבועה, מסתמכות על מודל סטטיסטי לחיזוי הפירעונות המוקדמים. מודל סטטיסטי זה נבחן באופן שוטף. במקביל פיתח לאומי למשכנתאות מודל פירעונות כולל לכל מגזרי ההצמדה. הטמעת המודל צפויה להיות במהלך 2012.

להלן תמצית החשיפות לשינויים בלתי צפויים בריבית ברמת הקבוצה (לפני מס ובמיליוני ש"ח):*

השפעת שינוי מיידי מקביל של 1% בעקום התשואות	השחיקה הפוטנציאלית בשווי הכלכלי		השחיקה הפוטנציאלית ברווח השנתי	
	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010
בפועל	676	665	271	114
המגבלה	1,100	1,100	500	500

* בכיוון הגורם נזק לבנק.

בשנת 2011 השחיקה הפוטנציאלית בשווי הכלכלי נעה בין 882 מיליון ש"ח ל-665 מיליון ש"ח וברווח השנתי נעה בין 335 מיליון ש"ח ל-90 מיליון ש"ח.

במהלך 2011 עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה לריבית שקבע הדירקטוריון.

רגישות השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות לריבית

להלן השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לפני השפעת השינויים בריבית:

31 בדצמבר 2011					
מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי					
מטבע ישראלי			צמוד מט"ח		
לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	
(במיליוני ש"ח)					
191,767	62,776	61,472	12,608	14,032	נכסים פיננסיים
227,619	5,641	161,654	37,432	41,543	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
159,044	54,294	82,937	18,298	10,830	התחייבויות פיננסיות
242,830	10,709	143,466	31,945	45,619	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
17,512	3,414	(3,277)	(203)	(874)	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

31 בדצמבר 2010					
מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי					
מטבע ישראלי			צמוד מט"ח		
לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	
(במיליוני ש"ח)					
164,964	62,174	54,925	16,252	12,866	נכסים פיננסיים
185,789	2,704	177,426	28,932	36,316	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
140,887	51,636	70,646	18,713	9,894	התחייבויות פיננסיות
192,488	9,776	163,983	26,275	40,186	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
17,378	3,466	(2,278)	196	(898)	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים (טבלה 14 באזל 2):

31 בדצמבר 2011									
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר					השפעת שינויים בשיעורי הריבית				
מטבע ישראלי					מטבע חוץ לרבות מטבע				
לא צמוד					ישראלי צמוד מט"ח				
השינוי בשיעורי הריבית	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	סך הכל	סך הכל	סך הכל	במיליוני ש"ח	באחוזים
גידול מיידי מקביל של 1%	3,523	(3,279)	(191)	(887)	(246)	(1.48)			
גידול מיידי מקביל של 0.1%	3,425	(3,277)	(202)	(875)	(24)	(0.14)			
קיטון מיידי מקביל של 1%	3,282	(3,276)	(215)	(870)	218	1.32			

31 בדצמבר 2010							
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר				השפעת שינויים בשיעורי הריבית			
שינוי בשווי ההוגן				מטבע חוץ לרבות מטבע			
				מטבע ישראלי			
				ישראלי צמוד מט"ח			
השינוי בשיעורי הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	סך הכל	סך הכל
				במיליוני ש"ח			
				במיליוני ש"ח באחוזים			
גידול מיידי מקביל של 1%	16,970	3,937	(2,409)	206	(917)	(77)	(0.43)
גידול מיידי מקביל של 0.1%	17,337	3,513	(2,291)	197	(900)	(8)	(0.04)
קיטון מיידי מקביל של 1%	17,705	2,986	(2,145)	213	(878)	17	0.10

* לא כולל אומדן שווי הכנסות בגין עמלת פירעון מוקדם.

1.1 החשיפה לריבית ועמידה במגבלות

להלן מצב החשיפה לשינויי הריבית ברמת הקבוצה המחושב על פי כללים חשבונאיים. במהלך 2011 עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה לריבית שקבע הדירקטוריון. נתונים מפורטים על החשיפה בריבית ראה להלן בתוספת ד' בסקירת ההנהלה.

31 בדצמבר 2010			31 בדצמבר 2011		
מט"ח וצמוד מט"ח	צמוד מדד	לא צמוד	מט"ח וצמוד מט"ח	צמוד מדד	לא צמוד
משך חיים ממוצע (מח"מ)					
בשנים:					
0.75	2.93	0.76	0.72	2.85	0.91
0.68	3.56	0.68	0.71	3.25	0.87
0.07	(0.63)	0.08	0.01	(0.40)	0.04
1.71	0.59	0.6	2.45	0.56	0.42

(1) כולל עסקאות עתידיות ואופציות, ובהסתמכות על נתוני השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים.

החל מדצמבר 2009 חל שינוי באופן החישוב ושיטת ההצגה של דוח החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית וזאת בעקבות הוראות חדשות של בנק ישראל בנושא זה. במקום נתונים המסתכמים ליתרות המאזניות, מוצגים בתוספת ד' נתוני השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים המוצגים בבאור 18 בדבר "יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים". גם שיעור התשואה הפנימי השתנה בהתאמה. במקום שיעור תשואה פנימי המנכה את התזרימים הצפויים ליתרה המאזנית, מוצג שיעור תשואה פנימי המנכה את התזרימים הצפויים לשווי ההוגן.

בנוסף, במקום הצגת משך חיים ממוצע שהיה מבוסס על הנתונים החוזיים של הנכסים וההתחייבויות החל מדצמבר 2010 מוצג משך חיים ממוצע אפקטיבי, המבוסס על שינוי בשווי ההוגן כתוצאה משינוי של 0.1% בשיעור התשואה הפנימי של הנכסים וההתחייבויות.

בחישוב מח"מ ההתחייבויות במגזר הצמוד למדד נלקח בחשבון אומדן לגבי פרעונות מוקדמים ומשיכות בנקודות היציאה בתוכניות החיסכון, בהתאם למודל האומדן את הפרעונות המוקדמים הצפויים על סמך התנהגות החוסכים. מח"מ סך ההתחייבויות על פי התזרימים המקורי של תוכניות החסכון גבוה יותר ומגיע ל-3.28 שנים, ופער שיעור התשואה הפנימי (להלן - שת"פ), מסתכם ב-1.68%.

בנתונים המוצגים לעיל מובאים בחשבון פרעונות מוקדמים של הלוואות משכנתא מדדיות, בהתאם למודל סטטיסטי האומדן את הפרעונות הצפויים על סמך התנהגות הלווים בעבר.

מח"מ הנכסים לסוף 2011 על פי התזרים המקורי שאינו מביא בחשבון פרעונות מוקדמים גבוה יותר ומגיע ל-3.94 שנים, ופער השת"פ מסתכם בכ-1.68%.

בתוספת ד' בסקירת ההנהלה מוצגות יתרות העו"ש לפי הוראות בנק ישראל בפקדונות עם דרישה עד חודש. לעומת זאת, לצורך החשיפה לריבית, נפרס שיעור מסוים מיתרות העו"ש בשקלים ובמט"ח לתקופות פרעון של עד עשר שנים. זאת בהתאם למודל התנהגות שהנחות הבסיס שלו מתעדכנות באופן שוטף. בהתחשב בהנחות אלה מח"מ ההתחייבויות הינו גבוה יותר ומגיע בשקלים לא צמודים ל-0.92 שנים ובמט"ח ל-0.76 שנים, וההפרש בשת"פ מגיע ל-0.38% ול-2.39% בהתאמה.

2. החשיפה בבסיס

החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים ובשערי החליפין, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים להתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

על פי כללי החשבונאות, ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שהשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד, מוגדרת כחשיפת בסיס. החשיפה לסיכונים הבסיס נמדדת כאחוז מההון החשוף של הקבוצה.

ההון החשוף ברמת הבנק, כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות מוחזקות, למעט ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר ממומנות ממקורות במטבע חוץ ולכן אינן מנוכות מההון. ברמת הקבוצה, ההון החשוף כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות כלולות.

מגבלות חשיפת הבסיס שמאושרות על ידי הדירקטוריון, נקבעות על פי שיקולי תשואה צפויה וסיכון, ומחולקות בין חדרי המסחר, ALM וחברות הבנות.

חברות הבנות בחו"ל ובארץ מנהלות חשיפות בסיס בהיקפים נמוכים, על בסיס המדיניות המעוגנת בהחלטות הדירקטוריונים, ובתאום עם הבנק בארץ.

לשינויים בשער החליפין השפעה על שער המס האפקטיבי הואיל והפרשי שער בגין ההשקעות בחו"ל אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב ההפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון, ומכאן חוסר הסימטריה בגין הפרשי השער. בכפוף לשיעורי השינויים בשערי החליפין של המטבעות השונים ביחס לשקל ובהתחשב בהיקף ההשקעות בחו"ל עשויה להיות לכך השפעה מהותית על ההפרשה למס. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל.

ההשפעה בפועל של הפרשי השער בשנת 2011 מוצגת בעמוד 207 במסגרת תרומת חברות מאוחדות בחו"ל לרווח הקבוצה. כמו כן, לשינויים בשערי החליפין יש השפעה על ההכנסות השוטפות במט"ח. כנגד ההכנסות הצפויות נטו בוצעה פעולת חיסוי בראשית 2012.

להלן החשיפה הכלכלית בפועל ברמת הקבוצה, ובהשוואה למגבלות שקבע הדירקטוריון. הנתונים מוצגים במונחים של אחוז מההון החשוף:

המגבלות המאושרות עודף או (גרעון) מקסימליים	המצב בפועל	
	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010
	ב-%	
לא צמוד	45%-45%	(17.9) (8.6)
צמוד מדד	30%-30%	22.4 8.2
מטבע חוץ*	15%-15%	(4.5) 0.4

* בנוסף לבנק ולחברות הבנות מגבלות על החשיפה המרבית בכל מטבע ומטבע.

במהלך 2011 ההון המושקע במגזר הצמוד היה בממוצע על פני השנה נמוך ולא מהותי. שיעור ההון המושקע במגזר, נע במהלך השנה בין עודף של 22% לגרעון בשיעור 24% מההון החשוף. למגזר המט"ח והצמוד מט"ח נותב הון בשיעור נמוך יחסית, ולכן ההשפעה של שינוי בשערי החליפין על הרווח לפני מס אינה מהותית.

בשנת 2011, עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה בבסיס שאושרו על ידי הדירקטוריון.

להלן הרגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים ליום 31 בדצמבר 2011. המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על הון הבנק וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוף מאזניים):

דולר	אירו	ליש"ט	פרי"ש	יין
במיליוני ש"ח				
(43)	(1)	9	(4)	2
(97)	(17)	21	(12)	4
50	(7)	(4)	5	-
99	(29)	(7)	13	1

נתונים אלה אינם מביאים בחשבון את ההשפעה של שינוי בשער החליפין על תזרימי ההכנסות וההוצאות במט"ח אשר גם לגביהם נעשתה הגנה מלאה ב-2011.

3. חשיפות בחדרי עסקאות

סיכוני השוק בתיק למסחר נובעים כתוצאה מפעילות הבנק כעושה שוק וכמנהל פוזיציות בנוסטרו:

- פעילות עשיית שוק - הבנק מוביל בהיקף הפעילות בתחום הנגזרים ונותן שירותים מיידיים ללקוחות הפעילים במכשירים. בחדר עסקאות מט"ח ונגזרים מבוצעת פעילות עשיית שוק בדסק הספוט (בשקלים במט"ח), בדסק אופציות (בשקלים ובמט"ח) ובדסק ריביות (שקלים ומט"ח). פעילות זו חושפת את הבנק לסיכוני שוק (סיכוני שע"ח וסיכוני ריבית) ולפיכך הפעילות מנוהלת ומנוטרת בהתאם למגבלות שאושרו על ידי ועדת ניהול סיכוני שוק. בשל אופי הפעילות הדינאמי, מגבלות אלו מנוטרות בצורה שוטפת לפחות אחת ליום על ידי החדר התיכון.
- פעילות למסחר בנוסטרו - בחדר עסקאות מתקיימת פעילות יזומה במסגרתה נלקחות חשיפות יזומות לאגרות חוב בשקלים. פעילות זו מנוהלת ומנוטרת בצורה שוטפת לפחות אחת לשבוע, בהתאם למגבלות שאושרו ותוקפו על ידי החטיבה לניהול סיכונים.

מסגרת ומתודולוגית ניהול הסיכונים

כאמור, סיכוני השוק הסחירים מנוטרים בצורה שוטפת כאשר התדירות נקבעת בהתאם לאופי הפעילות המבוצעת. אמידת הסיכונים מבוצעת באמצעות מתודולוגיות ידועות ומוכרות, להלן עיקרן:

1. חשיפות הריבית נמדדות ומנוהלות במונחי שינוי בשווי השוק של המכשירים כתוצאה משינויים מקבילים בעקומי הריבית בהן נלקחות חשיפות.
2. החשיפות בדסק האופציות נמדדות ומנוהלות על בסיס מדדי רגישות מקובלים ('יווניות').
3. תרחישי קיצון:

3.1. ניתוח רגישות התיק לגורמי הסיכון השונים (כל גורם סיכון בנפרד) ובדיקת השינוי בשווי התיק כתוצאה מכך.

3.2. תרחישי קיצון - תרחישים מאקרו כלכליים המבוססים על ההיסטוריה (לדוגמא תרחיש מבוסס על משבר 2008) וכן תרחישים שפותחו בשיתוף פעולה בין החטיבה לניהול סיכונים ואגף הכלכלה.

להלן ריכוז העסקות הפתוחות ל-31 בדצמבר 2011 בהשוואה לשנה הקודמת (סכום נקוב במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	
3,241	2,563	עסקות גידור מלא
		עסקות ALM ואחרות:
264,650	187,064	חוזי ריבית
244,878	266,998	חוזי מטבע
34,081	32,635	חוזים בגין מניות, מדדי מניות וסחורות
546,850	489,260	סך הכל

לפירוט בדבר המדיניות החשבונאית לרישום היתרות, ההכנסות וההוצאות מסוגי מכשירים אלה ראה באור 1(ג) - עיקרי המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים ראה תוספת ג' לסקירת ההנהלה ובאור 20 לדוחות הכספיים.

4. החשיפה הכוללת לסיכוני השוק - ריבית, בסיס, מניות כפי שמשקפת במודל הערך הנתון לסיכון (Value at Risk)

מגבלות ה-VAR נקבעו, הן על הערך הכלכלי של הקבוצה כולל חברות בנות בחו"ל והשפעות החשיפה במונחי VAR, והן על הרכיבים המשוערכים לפי שווי שוק (MTM) המשפיעים על הרווח וההפסד של הבנק (כולל התיקים המסחריים של הבנק).

להלן אומדן ה-VAR ברמת הקבוצה במיליוני ש"ח:

VAR התיקים המשוערכים		VAR השווי הכלכלי		
31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
51	79	200	161	בפועל
500	400	600	500	המגבלה

במהלך 2011 ה-VAR על השווי הכלכלי נע בין מקסימום 181 מיליון ש"ח לבין מינימום 125 מיליון ש"ח, וה-VAR על התיקים המשוערכים על פי שווי שוק נע בין 79 מיליון ש"ח לבין 44 מיליון ש"ח, בהתאמה.

בשנת 2011 עמדה הקבוצה בכל מגבלות ה-VAR שקבע הדירקטוריון.

סיכוני אשראי סחיר בנוסטרו

לאומי חשוף לסיכוני אשראי ושוק של מדינות, בנקים ומוסדות פיננסיים בארץ ובחו"ל. בנוסף הבנק משקיע באופן מוגבל גם במכשירים מגובי נכסים (כגון MBS, CLO ו-ABS).

מדיניות החשיפה הקבוצתית למוסדות פיננסיים זרים ולמדינות הינה חלק ממדיניות ניהול סיכוני השוק וסיכוני האשראי הסחיר. מדיניות זו מגדירה קווים מנחים, מגבלות סיכון (לימיטים) על חשיפות האשראי/צד נגדי וסמכויות. במדיניות נקבע כי עיקר החשיפות יהיה לבנקים גדולים בעלי חשיבות סיסטמית למדינתם ולבנקים בעלי איכות אשראי גבוהה יחסית בדגש על פיזור התיק.

ניהול הסיכונים בחשיפה למוסדות פיננסיים ולמדינות מתבצע באמצעות ועדות אשראי בראשות ראש החטיבה לשוקי הון ובהשתתפות החטיבה לניהול סיכונים.

- ועדת לימיטים לפעילות מול מדינות - הקובעת את מגבלות החשיפה למדינות על בסיס ניתוחים כלכליים.
- ועדת סיכוני אשראי סחיר - הקובעת את מגבלות החשיפה למוסדות פיננסיים בהתאם למדיניות שנקבעה ולתנאי השוק.

בחטיבה לניהול סיכונים מתבצע מעקב אחר איכות התיק, ונערכים ניתוחי סיכון ותרחישים לבחינת מוקדי הסיכון אשר נידונים בוועדת סיכוני שוק עליונה ובוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון.

החשיפה לסיכון הנזילות

חשיפה לנזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגיוס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי.

מדיניות ניהול סיכונים נזילות

בהתאם להוראת בנק ישראל הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות אשר מטרתה לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכה והגבלה של ההפסדים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים נזילות. מדיניות ניהול סיכונים הנזילות מכוונת לשמירה על רמת נזילות גבוהה באמצעות השקעה בנכסים איכותיים ברמת נזילות גבוהה ובאמצעות מדיניות מכוונת לגיוס מקורות יציבים ומגוונים, תוך דגש על גיוס פיקדונות ממספר גדול של לקוחות לטווחי זמן שונים ובכלל זה לתקופות ארוכות.

מדיניות ניהול הנזילות ברמת הקבוצה מבוססת על שני העקרונות הבאים:

- כל חברת בת בארץ ובחו"ל אחראית לגבש ולקיים מדיניות עצמאית לניהול הנזילות, תוך הקפדה על קיום ההוראות המחייבות של רשויות הפיקוח הרלוונטיות.
- חברות הבנות יכולות להסתמך, בין יתר המקורות, על ניצול קווי אשראי מלאומי בכפוף לתיאום ואישור מראש ובכפוף למגבלות הרגולטוריות.

בהתאם לאמור, עקרונות מדיניות הבנק בתחום ניהול הנזילות אומצו על ידי השלוחות בחו"ל בכפוף להוראות הרגולציה המקומית בכל שלוחה. בכל אחת משלוחות הבנק בחו"ל מאושרת מדיניות ניהול הנזילות על ידי דירקטוריון חברת הבת. במסגרת מדיניות זו נקבעות מגבלות, והעמידה במגבלות נבחנת במסגרת הוועדות לניהול סיכונים השוק והנזילות הן בשלוחות והן בארץ.

במסגרת הניהול השוטף, נמדד סיכון הנזילות באמצעות מודל פנימי שמטרתו בחינה ומעקב אחר האמצעים הנזילים שברשות הבנק תחת תרחישים שונים ובכלל זה תרחישי קיצון. בנוסף למודל המתואר מפעיל הבנק מערכת מדדים נוספת להתרעה מוקדמת על התפתחויות חריגות ובלתי צפויות במצב הנזילות.

במסגרת הערכות למצבי משבר הוגדרה מערכת של סימנים איכותיים וכמותיים המעידים על התפתחות חריגה או הרעה במצב הנזילות ונקבעה תוכנית מגירה המתעדכנת באופן שוטף וכוללת את האסטרטגיה לניהול משבר נזילות תוך מינוי צוות ניהולי האחראי לטיפול במשבר ולהגדרת התהליכים והצעדים להתמודדות עם המשבר.

מקורות המימון:

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק ממשיך להצביע על נזילות גבוהה, כתוצאה ממדיניות גיוס מקורות יציבים ומגוונים ומדיניות השקעת עודפי האמצעים הנזילים בנכסים איכותיים.

עודפי האמצעים הנזילים במטבע ישראלי מושקעים בעיקר בפיקדונות בבנק ישראל כ-3.6 מיליארד ש"ח ובניירות ערך כ-28 מיליארד ש"ח, בעיקר באגרות חוב ממשלתיות. עודפי האמצעים הנזילים במט"ח מושקעים בעיקר באגרות חוב כ-18 מיליארד ש"ח, בפיקדונות בבנקים כ-10 מיליארד ש"ח.

עיקר המימון של לאומי נשען על גיוס פיקדונות מהציבור.

יתרת פיקדונות הציבור בבנק, לא כולל כתבי התחייבות נדחים, עלתה במהלך שנת 2011 ב-26 מיליארד ש"ח, 10.5%, ובניטרול השפעת הפרשי שער היה גידול של 18 מיליארד ש"ח, 7.4%.

עיקר העלייה הייתה במגזר השקלי הלא צמוד ב-15 מיליארד ש"ח, 9.6% ואילו, במגזר המט"ח והצמוד מט"ח נרשמה עלייה בסך של 11 מיליארד ש"ח, 11.8%, ובניטרול השפעת הפרשי שער העלייה היתה 3.9% בלבד.

ניטור סיכון הנזילות

הבנק מקיים מעקב שוטף אחר מצב הנזילות ואחר מדדי סיכון הנזילות. סיכון הנזילות נמדד ומנוהל באמצעות מודל פנימי שמטרתו בחינה ומעקב אחר האמצעים הנזילים שברשות הבנק תחת תרחישים שונים. התרחישים מתייחסים למצבי שוק שונים: מצב עסקים רגיל ומצבי קיצון הנוגעים לבנק ולכלל המערכת.

בכל אחד מהתרחישים נבחן מצב הנזילות על בסיס שני מדדים כמותיים: פער הנזילות ויחס הנזילות. המודל מציב את יתרת הנכסים הנזילים (דוגמת מזומנים, פיקדונות בבנק ישראל, תיק אג"ח הניתן למימוש ואשראי החזוי להיפרע) ביחס להתחייבויות הצפויות להתממש בטווח הקצר, באופן אשר בוחן את יכולת הבנק לעמוד בכל צורכי הנזילות.

שיעור השינוי ביתרת הפיקדונות והאשראי עבור כל תקופת פירעון, בתרחישים שונים, נקבעים על פי פרמטרים שונים בהתאם לרמת החומרה של התרחיש. על בסיס שיקול הדעת של הגורמים העסקיים, הנעזרים בנתונים היסטוריים, מוגדרות פונקציות התנהגותיות המביאות בחשבון פרמטרים כגון גודל ומהות הפיקדון לפיהן מחושבים התזרימים הצפויים.

יצוין כי, תרחישי הלחץ חמורים יותר מכל מה שהתנסה בו הבנק בעבר, ולכן הנחות תרחישים אלו בהכרח מבוססות על הערכות המומחה של הגורמים המקצועיים הבכירים בבנק ופחות על נתונים היסטוריים.

להלן פער הנזילות ויחס הנזילות במט"י ובמט"ח בכל אחד מארבעת סוגי התרחישים שהוגדרו, לתקופת פרעון של חודש נכון ליום 31 בדצמבר 2011 (ללא השקה בין המגזרים*):

תרחיש/תקופה	במט"י לחודש		במט"ח לחודש	
	הפער	היחס	הפער	היחס
	במיליארדי ש"ח			
רגיל	48.8	12.7	13.3	3.5
סטטיסטי	37.7	3.5	10.6	2.3
לחץ בלאומי	28.5	1.7	7.0	1.3
לחץ מערכתי	33.2	2.2	12.9	1.9

* לאומי מניח כי במצבי קיצון מגזר המט"ח מסייע למגזר המט"י ולהיפך.
באשר לצעדים המוניטריים שנקט בנק ישראל לשיפור הנזילות במערכת ראה עמוד 279 לדוח.

בנוסף למודל שתואר לעיל נמדדים מדדים נוספים כהשלמה לתמונת מצב הנזילות כלהלן:

- במגזר המט"ח מתבצע גם מעקב אחר שיעור הנכסים הארוכים הממומנים מהתחייבויות קצרות, יחס "ארוך-קצר".
- במסגרת הניהול השוטף של הנזילות במט"י ובמט"ח מתבצעת תחזית למצב הנזילות היומית וזאת באמצעות מערכות המידע הקיימות בבנק. בסוף כל יום עסקים נבחן הפער בין הנזילות החזויה לבין הנזילות בפועל. התפלגות הפער משמשת לעדכון המודל ולשיפור איכות חיזוי מצב הנזילות.
- במגזרים המט"י והמט"ח, נבחנות המגמות במצב הנזילות (יומי, חודשי וכו') על פני טווח מתמשך, במטרה לעקוב אחר התפתחויות בפקדונות הציבור, באשראי לציבור ובנזילות ככלל וכן מדידה של סיכון המרווח.
- הבנק מודד במונחי עלות את סיכון התמחור מחדש כתוצאה משינויים בלתי צפויים בתנאי המימון.

טיוטת בנק ישראל לתיקון הוראה 342 בנושא ניהול סיכונים נזילות והערכות לבאזל 3

במאי 2011, פרסם בנק ישראל טיוטה ראשונה לתיקון הוראה 342 בנושא ניהול סיכון נזילות, אשר עברה מספר שינויים וגרסתה האחרונה הועברה לידי הבנקים בספטמבר 2011. הטיטה מהווה אבן דרך באימוץ הוראות הרגולציה הבינלאומית בנושא הנזילות, שהתפתחו על רקע המשבר בשנים 2008 ו-2009. מטרת עדכון ההוראה, הינה להתחיל ולאמץ באופן הדרגתי את הנחיות באזל 3 לניהול סיכונים נזילות ובמרכזן הגדרת יחסים מינימאליים בין הנכסים הנזילים לבין ההתחייבויות אשר מוערך כי יתממשו תוך פרק זמן מוגדר. בפרט, מדובר בהגדרת יחס נזילות מזערי לתקופה של חודש (LCR - Liquidity Coverage Ratio) ובהגדרת יחס מימון יציב לתקופה של שנה (NSFR - Net Stable Funding Ratio).

הבנק בוחן את השלכותיה של טיוטת ההוראה ואת אופן ההיערכות הנדרש לצורך יישום ההוראה.

שווי הוגן (Fair Value)

בהתאם להוראות בנק ישראל, הוצג בבאור 18(ד) בדוחות הכספיים השווי ההוגן של כל המכשירים הפיננסיים, היינו כל הנכסים וההתחייבויות הכספיים של הבנק ושל החברות הבנות. השווי ההוגן של מכשיר פיננסי מוגדר כמחיר המשולם בין קונה מרצון למוכר מרצון.

כאשר קיים שוק פעיל, מחיר השוק מהווה את השווי ההוגן. מחיר ניירות ערך מסוימים נקבע על סמך הערכות שנתקבלו מצד שלישי ולגבי נגזרים השווי נקבע על סמך מודלים. מחירי שוק אינם קיימים לחלק משמעותי מהמכשירים הפיננסיים של הבנק ושל חברות הבת. בהיעדר מחיר שוק, השווי ההוגן הוא אומדן המתבסס על ערך נוכחי של תזרימי מזומנים כמפורט בבאור 18(ד).

האומדנים לשווי ההוגן מתבססים על התנאים הקיימים לתאריך הדוחות הכספיים ואינם מייצגים בהכרח ערכי שווי הוגן עתידיים.

דירקטוריון הבנק קבע בחודש מרס 2007 מגבלה בסך 1 מיליארד דולר לסך העיסקות שלהן הבנק קובע שווי הוגן על בסיס ציטוטים המתקבלים מהצד הנגדי לעיסקה. ככלל, הגופים הללו הם מוסדות פיננסיים בעלי מוניטין בשוקי ההון, העומדים בקריטריונים שקבעה הנהלת הבנק.

חישוב השווי ההוגן מתבסס במידה רבה על הערכה סובייקטיבית. לכן יש לנקוט זהירות רבה בשימוש במידע זה, מאחר שאין בו כדי להצביע על שווי הכלכלי של הבנק וחברות הבת וכן אין הוא יכול לשמש להשוואה בין בנקים שונים.

יש לציין, כי נתוני השווי ההוגן אינם מביאים בחשבון את השפעת המס במקרה וישנו פער חיובי או שלילי בין השווי ההוגן לשווי בספרים של הנכסים ו/או ההתחייבויות המוצגים על בסיס צבירה.

הנתונים המופיעים בבאור 18(ד) בדוחות הכספיים מראים כי השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים בסוף 2011 גבוה ב-555 מיליון ש"ח מהשווי במאזן (ב-2010 גבוה ב-2,295 מיליון ש"ח), בעוד השווי ההוגן של ההתחייבויות הפיננסיות גבוה ב-2,873 מיליון ש"ח מהשווי במאזן (ב-2010 גבוה ב-3,812 מיליון ש"ח). עיקר הפער נובע מכך שהירידה בריבית על ההתחייבויות היתה גבוהה מהירידה על האשראים, עקב הגדלת מרווח הסיכון.

השינוי בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות הכספיים מעבר לרשום בדוחות הכספיים בשנת 2011 נובע בעיקר מהירידה בריבית במשק ובמיוחד במגזר השקלי הלא צמוד, בדומה לירידה בשנת 2010.

סיכונים תפעוליים

מדיניות הסיכונים התפעוליים

קבוצת לאומי פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות ולפיכך חשופה לסיכונים תפעוליים, הכוללים בין היתר סיכונים מעילות והונאות, סיכונים משפטיים, סיכונים ציית, סיכונים טכנולוגיים המידע, המשכיות עסקית ואבטחת מידע.

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות, או אירועים חיצוניים. הגדרה זו כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון תדמיתי.

נדבך מהותי במכלול הסיכונים התפעוליים הינם סיכונים טכנולוגיים המידע, בהיותם חושפים את התאגיד הבנקאי לסיכונים מוניטין ולפגיעה משמעותית בפעילות העסקית בשל כשל מערכות.

ניהול הסיכונים התפעוליים בקבוצת לאומי מתבצע בראייה מערכתית, באמצעות מתודולוגיה קבוצתית אחידה ושיטתית אשר מתווה האגף לניהול סיכונים תפעוליים תוך התאמה לאופי, גודל ומורכבות הפעילות של כל יחידה ארגונית בקבוצה. ניהול הסיכונים התפעוליים מושתת על תהליך פרואקטיבי של זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור, דיווח ובקרה/הפחתה של הסיכונים המהותיים.

ניהול הסיכון התפעולי בקבוצת לאומי מושתת על שלושה קווי הגנה. האחריות לניהול הסיכונים התפעוליים מוטלת על הנהלות החטיבות וחברות הבנות (קו הגנה ראשון) וכוללת החלטה בין אלטרנטיבות של קבלת הסיכון, שינוי בקורות, שינוי היקפי פעילות, או העברת הסיכון. האגף לניהול סיכונים תפעוליים, הציות ואיסור הלבנת הון ו-SOX מהווים את קו ההגנה השני. קו ההגנה השלישי הוא חטיבת הביקורת. שני קווי ההגנה האחרונים הם בלתי תלויים ואינם מעורבים בקבלת החלטות עסקיות.

מדיניות ניהול הסיכון התפעולי היא קבוצתית ונועדה לתמוך במטרות העסקיות והיעדים האסטרטגיים של קבוצת לאומי, למנוע ולמזער הפסדים תוך התחשבות בסובלנות הסיכון

ולשמור על היציבות התפעולית לאורך זמן. ניהול סיכונים תפעוליים הוא חלק אינטגרלי מהתרבות הארגונית והפעילות העסקית והתפעולית בקבוצה.

בבנק הוגדר תיאבון/ סיבולת סיכון עבור סיכונים תפעוליים. במסגרת זו הוגדר המושג סיבולת סיכון במונחי סיכונים תפעוליים, והוצגו הצהרות תיאבון סיכון איכותיות וכמותיות. בהיבטים הכמותיים של סובלנות הסיכון נקבעו מגבלות הפסד ברמת הקבוצה, ברמת קווי העסקים, ובמוצרים/פעילויות מהותיים.

מבנה ניהול הסיכונים התפעוליים

השליטה והבקרה על ניהול סיכונים תפעוליים בקבוצה מתבצעים באמצעות הדירקטוריון וההנהלה הבכירה, פונקציית ניהול הסיכונים התפעוליים בחטיבה לניהול סיכונים, וועדות סיכונים תפעוליים, ומערך ברקים (בקרי סיכונים עסקיים), רכזי סיכונים ואחראי תהליכים בחטיבות.

ועדה עליונה לניהול סיכונים תפעוליים בראשות מנהלת הסיכונים הראשית, ובהשתתפות המבקר הראשי, מנהל הסיכונים התפעוליים ונציגי החטיבות העסקיות וחברות הבנות העיקריות, בוחנת את יישום מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים וההערכות הקיימת והנדרשת להפחתת הסיכונים המהותיים.

מדי רבעון מתכנס פורום ניהול סיכון תפעולי בראשות מנהל הסיכונים התפעוליים, בו משתתפים נציגי כל הגופים העסקיים וחברות הבנות (הברקים). הפורום מהווה פלטפורמה לשיתוף בידע, הפקות לקחים מאירועי כשל בארגון ומחוצה לו ודיון באסטרטגיות להפחתת הסיכון.

הפונקציה הבלתי תלויה לניהול סיכונים תפעוליים

האגף לניהול סיכונים תפעוליים אחראי על התווית מדיניות הקבוצה, תכנון ופיתוח כלים, שיטות ומסגרת עבודה לניהול הסיכון התפעולי, הטמעת תרבות ניהול הסיכון התפעולי, דיווח לדירקטוריון ולהנהלה הבכירה, וליווי והנחיה מקצועית של נציגי קו ההגנה הראשון.

מתודולוגיות, תהליכים, שיטות וכלים לניהול הסיכון התפעולי

השיטות והכלים לניהול סיכון תפעולי בלאומי נבחנים ומתעדכנים מעת לעת תוך מינוף ידע מקצועי מהארץ והעולם ובעקבות הנחיות רגולטוריות של בנק ישראל וגופי בקרה נוספים.

הקבוצה הגדירה מסמך מדיניות ניהול סיכונים תפעוליים אשר מהווה בסיס ומסגרת עבודה לניהול הסיכון, וברוח המסמך נקבעים נהלים ושיטות. כמו כן מוטמעים כלים מתודולוגיים לניהול ולבקרה של הסיכונים התפעוליים.

במהלך שלוש שנים מתבצע סקר הערכת סיכונים בתהליכי עבודה מרכזיים אשר בסופו נבנות תכניות הפחתה. הסקר הקבוצתי הבא צפוי להתחיל ברבעון השני של 2012.

הערכת סיכונים סדורה מאפשרת לבנק להבין את פרופיל הסיכון שלו, לייעד משאבים ואסטרטגיות לניהול סיכונים באופן האפקטיבי ביותר, ולהעריך את כמות ההון בגין סיכונים תפעוליים. הערכת הסיכון מבוססת על הערכה עצמית של מומחי תוכן המכירים את הפעילות העסקית שבה גלום הסיכון, ומשלבת הערכה איכותית וכמותית. ההערכה הכמותית מתייחסת לנזקים כספיים פוטנציאליים, וההערכה האיכותית מגלמת את מכלול הנזקים הישירים והעקיפים העלולים לקרות בעת התממשות הסיכון, תוך התייחסות לבקורות הקיימות.

אמצעי נוסף לניהול סיכונים, הוא ניתוח של תרחישי קיצון, אשר מוערכים, מנוטרים, נקבעות בגינם תכניות הערכות והפחתה ונלקח בעבורם הון הולם.

מנוהל מעקב שוטף אחר אירועי כשל פנימיים. האירועים מדווחים ומנותחים, ומתבצעים תהליכי הפקת ושיטות בלקחים. בנוסף הקבוצה נעזרת במאגר מידע של אירועי כשל חיצוניים על מנת לתקף את הערכות הסיכון והנוק.

אגף ניהול סיכונים תפעוליים פועל על מנת למסד תרבות ארגונית אשר מונחית על ידי ניהול סיכונים איתן, לקדם את רמת המודעות בקרב כלל עובדי ומנהלי הקבוצה באמצעות תוכניות הדרכה, מסלולי הכשרה ופורטל לניהול סיכון תפעולי.

הקצאת הון בגין סיכונים תפעוליים נועדה לשמש כרית ספיגה עבור הסיכונים הבלתי צפויים. ההון הרגולטורי מחושב לפי הגישה הסטנדרטית של באזל (סך הקצאת ההון בגין הסיכון התפעולי מופיע בעמוד 29). במקביל נעשית הערכה של ההון הכלכלי על בסיס הערכה עצמית של סיכונים תפעוליים, כאשר תוצאות החישוב מהוות בסיס לאתגור ההון הרגולטורי. הערכת ההון הכלכלי נעשית באמצעות מודל פנימי של גישת התפלגות הנוק - (LDA) Loss Distribution Approach.

הסיכון התפעולי מנוהל באמצעות מערכת ייעודית המאפשרת תיעוד, זיהוי, הערכה, ומדידה של סיכונים וקביעת תכנית ההפחתה המומלצת של בקורות. כמו כן, המערכת מאפשרת איסוף וניתוח אירועי כשל פנימיים. המידע הנאגר תומך בתהליך קבלת ההחלטות לגבי הסיכונים המהותיים ותעדוף פעולות ההפחתה.

סיכוני טכנולוגית המידע

טכנולוגיית המידע הינה מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של תאגיד בנקאי, לאור היותו של המידע, על כל היבטיו והשלכותיו בעל השפעה מכרעת על יציבותו והתפתחותו של הבנק. סיכוני טכנולוגיית המידע חלים על תפעול מערכות מידע בייצור, תהליכי טכנולוגיית מידע רוחביים ופעילויות חדשות (פרויקטים ומערכות).

בתהליך ניהול הסיכונים משולבת הערכה של הסיכונים התפעוליים במערכות הפועלות באופן שוטף. ניתוח תוצאות הערכת הסיכונים מאפשר איתור מערכות בעלות רמת סיכון גבוהה, עבורן נדרשת גם התייחסות במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין 357.

בהתאם להערכת הסיכונים, נבנית תוכנית עבודה רב שנתית לביצוע סקרי אבטחת מידע וניסיונות חדירה מבוקרים, ונקבעות תכניות הפחתה בהתאם.

בנוסף, יושמה שיטה להערכת סיכונים בפרויקטי פיתוח מערכות מידע. הממצאים מנותחים, ונקבעות המלצות להקטנת רמת החשיפה.

סיכוני אבטחת מידע

ניהול סיכוני אבטחת מידע בלאומי מתבצע בהתבסס על מדיניות אבטחת מידע של הקבוצה.

ניהול סיכוני אבטחת מידע תומך במענה לאיומים ולסיכונים ובשמירה על נכסי המידע ומערכות טכנולוגיית המידע של לאומי.

אבטחת מידע מתמודדת עם אתגרים הנובעים מאיומים הגלומים בטכנולוגיות המתפתחות, כולל מדיות חדשות כדוגמת הרשתות החברתיות.

היערכות אבטחת מידע מתבצעת בין השאר, אל מול התגברות האיומים ומתקפות כולל איומי ה-Cyber באמצעות מודל בינלאומי למיפוי וניהול סיכונים.

סיכוני המשכיות עסקית

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חרום. מערך המחשוב של הבנק מושתת על שני מרכזי מחשוב. מרכז ראשי ממוקם בקריית המחשבים בלוד - תת קרקעי, מוגן טילים, רעידות אדמה ומתקפה ביולוגית כימית ומרכז משני תת קרקעי בתל אביב. כמו כן הוקם בלאומי אתר חרום תת קרקעי לחדר העסקאות של הבנק בקריית המחשבים בלוד.

הבנק מכין עצמו להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות לפעילותו העסקית. הפעילות מורכבת משלושה נדבכים :

- תשתיות טכנולוגיות
- תוכניות פעולה ונהלים
- ביצוע תרגולים

להלן עיקרי הפעילויות שבוצעו במהלך שנת 2011 בתחום המשכיות עסקית :

- כתיבה ועדכון מסמכי מדיניות ונהלים (מדיניות המשכיות עסקית, מדיניות מיקור חוץ, נהלי חירום לצוותים ייעודיים ועוד)
- פרויקט B.I.A (Business Impact Analysis) - המשך ניתוח השפעות עסקיות בחטיבות בהתאם לתכנית העבודה.
- בוצעו תרגולים טכנולוגיים ויחידתיים.
- בוצע מבדק BS25999 (תקן בריטי בתחום ההמשכיות העסקית) של מכון התקנים שעבר בהצלחה.

ציות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

בשנת 2001 החל לפעול בקבוצה, על פי דרישת הרשויות, אגף ציות (כיום מערך ציות ואכיפה) ומונה קצין ציות ראשי (chief compliance officer) אשר אחראי גם ליישום הוראות החקיקה בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור.

מורכבותה והתפתחותה של הפעילות הבנקאית, מחייבת את הבנק להקפדה יתרה על קיום מכלול החובות שחלות על התאגיד הבנקאי, בקשריו עם לקוחותיו, מכוח חקיקה ראשית, תקנות, צווים, היתרים והוראות בנק ישראל.

הוראת ניהול בנקי תקין 308 - קצין ציות, מחייבת את הבנקים לאכוף את ההוראות הצרכניות, דהיינו : חוקים, תקנות והוראות המסדירים את הפעילות הבנקאית בכל הנוגע ליחסים שבין הבנק לבין לקוחותיו, לרבות איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור.

על פי ההוראה, מבוצע, אחת לחמש שנים, סקר תשתית אשר במסגרתו ממופות ההוראות הצרכניות, הסיכונים להתרחשות אירועי חריגה מההוראות ובצידם מוגדרות בקורות למניעתם.

כתוצאה מדיוני תוכנית העבודה לשנת 2006, מונתה על ידי המנכ"ל הראשי ועדה אשר גיבשה תכנית להפעלת אגף הציות וקציני הציות בקבוצה תוך התאמה לסטנדרטים בינלאומיים ודרישות "באזל". במסגרת הוועדה מופו ותועדפו חוקים, תקנות והיתרים נוספים הרלבנטיים לעבודת הבנק ונקבעו תהליכי עבודה, אמצעי בקרה, נהלים והדרכה, המתקיימים באופן שוטף.

בלאומי מיושם מודל ציות מבוסס ומופעלים כלים ומערכות מיכוניות הנדרשות לפונקציות הציות.

לצורך ניהול אפקטיבי של הנושא, הוקמה בלאומי קהילת ציות הכוללת מנהלי ציות חטיבתיים, קציני ציות אזוריים בחטיבות העסקיות, נאמני ציות סניפיים במשרה מלאה (70 נכון למרס 2012) ונאמני ציות במשרה חלקית, לטיפול ובקרה ממוקדים בנושאי ציות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור.

מערך ציות ואכיפה נמצא בקשר שוטף עם חברות הבנות בארץ ובחו"ל לצורך מעקב ליישום נושא הציות, בכלל ואיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, בפרט, כפי שגם באים לידי ביטוי במסמך המדיניות הקבוצתית שנערך על פי גישה מבוססת סיכון, ואושר על ידי הדירקטוריון באוגוסט 2010.

במהלך 2011 נמשכה בבנק הפעילות הנדרשת ליישום הוראות החקיקה בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור ובכלל זה, טיוב נתונים, הפצת פרסומים והפקות לקחים ליחידות השונות, פיתוחים ושיפורים במערכות הממוכנות והשתתפות בפעולות הדרכתיות, להגברת המודעות והטמעת הנושא בקרב עובדי הבנק.

בתאריך 8 באפריל 2008 אושר חוק איסור השקעה בתאגידים המקיימים קשר עסקי עם איראן, תשס"ח-2008 (להלן: "החוק"). מטרת החוק הינה למנוע השקעה של גופים מוסדיים ישראלים בתאגידים מוכרזים המקיימים קשר עסקי מהותי התורם לכלכלת, במישרין או בעקיפין, לאיראן.

על פי החוק, וועדת היישום תפרסם רשימה של חברות ותאגידים הסוחרים עם איראן בתחומי אנרגיה, פרויקט הגרעין ופיתוח נשק בלתי קונבנציונאלי וכן חברות נוספות אשר מדינות זרות הטילו עליהן מגבלות בגין השקעה או סחר עם איראן. טרם פורסמו רשימות על פי החוק.

בתאריך 15 ביוני 2011 אושרה בקריאה טרומית הצעת החוק לתיקון חוק איסור השקעה בתאגידים המקיימים קשר עסקי עם איראן (תיקון - איסור התקשרות), התשס"ע-2011. בתיקון מוצע להוסיף לחוק איסור על גופים ציבוריים ופרטיים וכן על אנשים פרטיים, להתקשר עם תאגידים המקיימים קשר עסקי עם איראן.

ביום 26 בדצמבר 2011 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא "מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות (ניהול בנקאי תקין, הוראה מס' 411)". החוזר מנחה את התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי להיות ערים לסיכונים הכרוכים בהתקשרות עם גורמים מוכרזים ברשימות בינלאומיות שפורסמו על ידי מועצת הביטחון של האו"ם, האיחוד האירופאי ו-OFAC, כגורמים מעורבים או מסייעים לתוכנית הגרעין של איראן והתוכניות הנלוות לה. רשימות אלו כוללות כ-1200 ישויות (חברות ויחידים).

בימים אלה נערך לאומי לביצוע סקר ראשוני לבחינת רמת החשיפה לגורמים המפורטים ברשימות אשר צוינו בחוזר.

אכיפה

בתאריך 17 בינואר 2011 התקבל בכנסת חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011. מטרת החוק, אשר פורטה בדפי ההסבר, הינה ייעול האכיפה של הוראות החקיקה בתחום דיני ניירות הערך. במסגרת חקיקה זו ניתן יהיה להטיל סנקציות שונות על תאגיד, שהפר את ההוראות הרלוונטיות וכן על עובדי התאגיד, לרבות נושאי המשרה.

בתאריך 15 באוגוסט 2011 פרסמה רשות ניירות ערך מסמך קריטריונים להכרה בתכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך וניהול השקעות (להלן: "מסמך הקריטריונים").

במסמך הקריטריונים הנחתה רשות ניירות ערך את התאגיד למנות ממונה על האכיפה. תפקידו, על פי מסמך הקריטריונים, הוא להיות אחראי על יישום תכנית האכיפה.

קצין הציות הראשי של הקבוצה מונתה על ידי המנכ"ל הראשי לשמש גם כראש מערך ציות ואכיפה ומרכזת בידיה סמכויות ואמצעים ליישום הוראות החקיקה הרלוונטיות לתחומים אלו.

בתהליך מקיף, הכולל בין היתר ביצוע סקרי ציות להוראות החקיקה הרלוונטיות לרבות מיפוי הפערים בנושא, מגובשת בימים אלו תכנית האכיפה הפנימית. תכנית זו תתייחס לנושאים המפורטים במסמך הקריטריונים.

סיכונים משפטיים

על פי הגדרת בנק ישראל, סיכון משפטי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם. הסיכונים המשפטיים הינם חלק מהסיכונים התפעוליים.

סיכונים משפטיים נובעים משלושה תחומים עיקריים -

- סיכונים הנובעים מפעילות הבנק אם אינה תואמת הוראת חקיקה ראשית או משנית, הוראות בנק ישראל או הוראות רשויות מוסמכות אחרות, ופסקי דין (סיכוני חקיקה).
- סיכונים הנובעים מפעילות הבנק מול לקוחות, ספקים וגורמים אחרים שהבנק מתקשר עמם בהסכמים שונים, אם אינה מגובה בהסכם המסדיר מלוא זכויות הבנק, או שההסכם אינו ניתן לאכיפה מלאה (סיכוני התקשרות משפטית).
- סיכונים הנובעים מהליכים משפטיים המתנהלים נגד הבנק.

בקבוצה מיושמת תכנית ניהול סיכונים משפטיים שמטרתה לאתר, למנוע, לנהל ולמזער את הסיכונים המשפטיים. התכנית כוללת מסמכי מדיניות וממשק בין חטיבת הייעוץ המשפטי לבין יחידות הבנק, וכן נהלים פנימיים החלים בתוך חטיבת הייעוץ המשפטי שמטרתם לוודא כי הייעוץ המשפטי הניתן בבנק הינו יעוץ מקצועי ומעודכן.

לגבי חברות הבנות של הבנק בארץ ובחו"ל, נקבעה מדיניות כללית לניהול סיכונים במסגרת מסמכי מדיניות ייעודיים. כל חברה בת ושלוחה נדרשה להכין נוהל פנימי לניהול סיכונים משפטיים התואם את פעילותה ואת מדיניות הקבוצה בנושא. הנהלים הפנימיים שהוכנו על ידי חברות הבנות כאמור, אושרו על ידי חטיבת הייעוץ המשפטי ובדירקטוריונים של חברות הבנות. בהתאם למסמכי המדיניות נדרשות חברות הבנות להפנות נושאים מסויימים לייעוץ משפטי מתאים. בנוסף, שולחות החברות למנהלת הסיכונים המשפטיים דוחות תקופתיים חצי שנתיים בסוף הרבעון השני והרביעי בכל שנה, וכן דוחות מידיים, בהתאם לנדרש במסמכי המדיניות. הדיווחים נשלחים בהתאם לפורמט אחיד שהוכן בחטיבת הייעוץ המשפטי.

במסגרת התכנית הושם דגש על:

- מניעת סיכונים משפטיים.
- איתור מוקדי הסיכונים המשפטיים המהותיים והטיפול בהם.
- הכנת הסכמים, הנחיות ונהלים מתאימים.
- בדיקת הוראות החקיקה (לרבות פסיקה) והוראות רשויות, ובחינת השלכותיהן על עבודת הבנק.
- הפקת לקחים בנושאים שונים ויישום הלקחים במסמכים המשפטיים הנהוגים בבנק, וכן העברת חוות דעת בנושא ליחידות הרלבנטיות בבנק.

לצורך ביצוע תכנית ניהול הסיכונים המשפטיים פועלים בחטיבת הייעוץ המשפטי גורמים וועדות, שתפקידם לאתר באופן שוטף דברי חקיקה ופסקי דין חדשים בעלי השלכה על עבודת הבנק, לבחנם ולרכז הטיפול בהשלכותיהם. הוראות רגולטוריות חדשות (חקיקה ראשית, חקיקה משנית, הוראות רשויות) מאותרות ובמידת הצורך מטופלות, כבר בשלב הצעת החוק.

פעילותו של כל אחד מהגורמים והועדות הנ"ל מוסדרת בנוהל עבודה פנימי של חטיבת הייעוץ המשפטי. בין היתר קובעים הנהלים את ממשק זרימת המידע בין כל אחד מן הגורמים הנ"ל לבין הנהלת החטיבה וצוות הסיכונים המשפטיים הפועל בחטיבה.

מצב ההצמדה, התקופות לפרעון ומצב הנוזילות

א. מצב ההצמדה

בהתאם למדיניות ניהול מאזני ההצמדה, ההון הפנוי המוגדר כסך מקורות ההון ובתוספת עתודות מסוימות ובניכוי השקעות בחברות כלולות ובנכסים קבועים, מושקע בנכסים שקליים לא-צמודים, בנכסים צמודים למדד ובנכסים במטבע חוץ או הצמודים למטבע חוץ. מימון כל ההשקעות של הבנק בחו"ל ממקורות במטבע חוץ מונע את חשיפת הבסיס בגין.

להלן תמצית מצב מאזני ההצמדה, כפי שעולה מבאור 16 לדוח הכספי :

להלן מצב מאזני ההצמדה :

ליום 31 בדצמבר 2010			ליום 31 בדצמבר 2011		
לא צמוד	צמוד מדד	מטבע חוץ (2)	לא צמוד	צמוד מדד	מטבע חוץ (2)
מיליוני ש"ח					
סך הנכסים (1)	199,656	61,163	121,590	170,963	59,655
סך התחייבויות (1)	180,099	60,966	126,136	153,808	58,773
סך החשיפה במגזר	19,557	197	(4,546) (3)	17,155	882
					(2,902) (3)

(1) כולל עסקות עתידיות ואופציות.

(2) כולל צמוד מטבע חוץ.

(3) הפוזיציה ב-SHORT במט"ח נובעת בעיקר מעסקת חיסוי בגין ההשקעות בחברות בנות בחו"ל.

הניהול והדיווח השוטף של חשיפת הבנק לסיכונים בסיס מתבצעים על פי הגישה הכלכלית הכוללת התאמות ותוספות לגישה החשבונאית המוצגת לעיל. החשיפה בבסיס המחושבת על פי הגישה הכלכלית מפורטת בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

בשנת 2011 חל גידול בסך כ-32.9 מיליארד ש"ח בהיקף פיקדונות הציבור (כולל כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון). בהיקף האשראי לציבור חל גידול בסך 17.3 מיליארד ש"ח, בהשקעות באגרות חוב היה קיטון בסך כ-7.3 מיליארד ש"ח ובהפקדות בבנקים, נטו, גידול בסך כ-20.5 מיליארד ש"ח.

להלן השינויים העיקריים שחלו במהלך 2011 בפעילות העיקרית בחלוקה למגזרי הצמדה :

המגזר השקלי הלא צמוד

שיעור הנכסים במגזר השקלי מסך הנכסים הינו כ-55%.

עיקר הפעילות במגזר הינה לתקופות קצרות, עד שנה.

בהיקף האשראי לציבור חל גידול בסך כ-11.9 מיליארד ש"ח, כ-9.8%. היקף המזומנים וההפקדות בבנקים, נטו גדל בכ-19.4 מיליארד ש"ח, והיקף ההשקעה בניירות ערך ירד בכ-3.6 מיליארד ש"ח.

בשנת 2011 נרשם גידול בסך כ-18.5 מיליארד ש"ח, 14.0%, בהיקף הפיקדונות השקליים. גידול זה כולל הנפקת שטרי הון וכתבי התחייבות נדחים בסך 0.3 מיליארד ש"ח.

יתרת עסקאות הנגזרים, נטו במגזר הסתכמה ב-31 בדצמבר 2011 בכ-(15.3) מיליארד ש"ח, גידול בסך כ-(8.5) מיליארד ש"ח בהשוואה לדצמבר 2010.

המגזר הצמוד למדד

עיקר הפעילות במגזר הצמוד הינה לתקופות ארוכות משנה.

בהיקף האשראי לציבור חל גידול בסך כ-0.8 מיליארד ש"ח, כ-1.5%. היקף ההשקעה בניירות ערך גדל בכ-0.6 מיליארד ש"ח.

במהלך 2011 הונפקו כתבי התחייבות נדחים מדדיים בסך 3.1 מיליארד ש"ח באמצעות לאומי חברה למימון.

יתרת עסקאות הנגזרים, נטו במגזר הסתכמה ב-31 בדצמבר 2011 בכ-4.5 מיליארד ש"ח, קיטון בסך של כ-1.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לדצמבר 2010.

מגזר מט"ח וצמוד מט"ח

האשראי לציבור המהווה כ-51% בלבד מסך פיקדונות הציבור במגזר, גדל בהיקף של כ-4.6 מיליארד ש"ח, גידול של 9.0% ובנטרול השפעת השינויים בשערי החליפין גידול בשיעור של 2.3%.

ההשקעות בניירות ערך במט"ח הסתכמו בכ-17.6 מיליארד ש"ח, קיטון של 4.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לדצמבר 2010.

בפיקדונות בבנקים חלה עלייה בסך כ-3.5 מיליארד ש"ח.

מתחילת שנת 2011 נרשם גידול בסך כ-11.4 מיליארד ש"ח, 11.8%, בהיקף פיקדונות הציבור במט"ח. בנטרול השפעת השינויים בשערי החליפין, הגידול הינו 5.1% בלבד.

על פי ניסיון העבר, חלק גדול מהפיקדונות במגזר מטבע החוץ, המופקדים לתקופות קצרות משנה, ובכלל זה גם פיקדונות לפי דרישה, מופקדים בבנק מחדש, בתהליך רצוף ומתמשך.

לפעילות בעסקאות עתידיות השפעה מהותית על הנזילות במגזר המט"ח. יתרת העסקאות העתידיות, נטו, מטבע חוץ כנגד שקלים הסתכמה ב-31 בדצמבר 2011 בכ-19.8 מיליארד ש"ח, גידול של כ-7.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לדצמבר 2010.

ב. התקופות לפרעון

בשנת 2011 בדומה לשנים האחרונות התאפיין הבנק ברמת נזילות גבוהה בשקלים. חלקה כתוצאה ממדיניות מכוונת של הבנק בגיוס מקורות יציבים ומגוונים, באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות וגיוס פיקדונות ממספר גדול של לקוחות לטווחי זמן שונים ובכלל זה לתקופות ארוכות. כמו כן, הנזילות הגבוהה משקפת גם את המדיניות המוניטרית המרחיבה בה נוקט בנק ישראל.

כ-26% מסך נכסי הבנק מופקדים לתקופות קצרות בבנקים ומושקעים בניירות ערך סחירים, בעיקר באגרות חוב ממשלתיות.

היקף הנכסים הנזילים בשנת 2011 היה גדול באופן משמעותי מסך ההתחייבויות לטווח קצר והבנק עמד בכל מגבלות הנזילות בתרחישים השונים. זאת, בהתאם למדיניות שמטרתה להבטיח עמידות גם בתרחישי לחץ קיצוניים תיאורטיים.

להלן תזרים מזומנים עתידי של הנכסים וההתחייבויות לפי תקופות לפרעון ולפי בסיס הצמדה (כולל מכשירים נגזרים ולא כולל פריטים לא כספיים) (פירוט נוסף ראה בבאור 17 לדוחות הכספיים).

על פי הוראות בנק ישראל משנת 2010 תזרימי המזומנים בגין התחייבות בעלת מספר מועדי פרעון תמוין לפי כוונת ההנהלה ובמידה ואין להנהלה שיקול דעת, תזרימי המזומנים ימוינו בהתאם למועד הפרעון החוזי המוקדם ביותר.

עודף נכסים על התחייבויות*				ליום 31 בדצמבר 2011
התקופה שנותרה עד לפרעון:	במיליוני ש"ח	מטבע ישראלי		מטבע חוץ
		לא-צמוד	צמוד מדד	וצמוד מט"ח סך הכל
עד חודש	(49,417)	(5,285)	(23,955)	(78,657)
מחודש ועד שנה	22,422	(3,486)	(5,619)	13,317
משנה ועד 5 שנים	30,962	(2,096)	22,687	51,553
מ-5 ועד 10 שנים	17,723	4,108	3,542	25,373
מעל 10 שנים	18,545	13,308	2,349	34,202
ללא מועד פרעון	1,268	(1,185)	92	175
סך הכל	41,503	5,364	(904)	45,963

עודף נכסים על התחייבויות*				ליום 31 בדצמבר 2010
התקופה שנותרה עד לפרעון:	במיליוני ש"ח	מטבע ישראלי		מטבע חוץ
		לא-צמוד	צמוד מדד	וצמוד מט"ח סך הכל
עד חודש	(53,685)	(868)	(31,444)	(85,997)
מחודש ועד שנה	28,727	(4,937)	(2,756)	21,034
משנה ועד 5 שנים	30,499	(2,750)	28,719	56,463
מ-5 ועד 10 שנים	17,118	4,837	4,407	26,362
מעל 10 שנים	13,836	9,645	1,599	25,080
ללא מועד פרעון	1,343	(860)	332	1,815
סך הכל	37,833	5,067	857	43,757

* בקיוזו עודף (חסר) יתרות בגין מכשירים נגזרים. תיאור עיקרי המדיניות, אמצעי הפיקוח ומימוש המדיניות, והמגבלות הנהוגות בניהול סיכונים השוק, ובכלל זה סיכונים הבסיס והנזילות, מובאים בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" בעמודים 255 לעיל.

עודף הנכסים על ההתחייבויות לתקופות של 10 שנים ומעלה במגזרים השקל הלא צמוד והצמוד למדד, גדל במהלך 2011 בהיקף של כ-8.3 מיליארד ש"ח בעיקר כתוצאה מגידול בהיקף האשראי למשכנתאות. במגזר השקלי, עודף הנכסים על ההתחייבויות לתקופה של עד חודש גדל בכ-4.3 מיליארד ש"ח. במקביל נרשמה ירידה בסך כ-6.3 מיליארד ש"ח בתקופה של חודש עד שנה. שינוי זה נובע ממימוש תיק ניירות ערך וגידול בהיקף ההפקדות בבנקים. במגזר המדדי, גדל עודף ההתחייבויות על נכסים לתקופה של עד חודש בכ-4.4 מיליארד ש"ח בעיקר כתוצאה מהתקצרות אגרות חוב שהונפקו על ידי לאומי למשכנתאות ואשר נפרעו ברבעון הראשון של שנת 2012. השפעת גיוסי שטרי ההון וכתבי התחייבות נדחים במגזר המדדי קוזה על ידי התקצרות מלאי פיקדונות הציבור וכתבי ההתחייבות הנדחים. במגזר המט"ח גידול בהיקף ההפקדות בבנקים, ירידה בהיקף תיק ניירות הערך, והגידול בפעילות נטו בעסקאות נגזרים לתקופות קצרות (נכסים) הובילו לגידול בעודף ההתחייבויות לתקופה של חודש עד 5 שנים במקביל לגידול בעודף נכסים לתקופה של עד חודש.

ג. מצב הנזילות וגיוס מקורות

מצב הנזילות במערכת -

היקף יתרות המערכת הבנקאית (עו"ש ופיקדונות מוניטריים) בבנק ישראל לסוף דצמבר 2011 עמד על כ-130 מיליארד ש"ח, לעומת כ-100 מיליארד ש"ח בסוף דצמבר 2010.

היקף יתרות אלו ברבעון הרביעי של השנה עמד במוצע על כ-124 מיליארד ש"ח ובשנת 2011 כולה על ממוצע של כ-118 מיליארד ש"ח.

בשנת 2011, קטנו אחזקות המק"מ בידי הציבור בכ-21 מיליארד ש"ח לרמה של כ-113.8 מיליארד ש"ח בסוף דצמבר 2011. רכישות המט"ח של בנק ישראל מהמערכת הסתכמו בשנת 2011 בכ-4.6 מיליארד דולר.

היקף היתרות של לאומי בבנק ישראל (עו"ש ופיקדונות מוניטריים) לסוף דצמבר 2011 עמד על כ-36 מיליארד ש"ח, לעומת כ-17 מיליארד ש"ח בסוף דצמבר 2010.

היקף היתרות של לאומי בבנק ישראל ברביע הרביעי של השנה עמד במוצע על כ-32 מיליארד ש"ח ובשנת 2011 כולה על ממוצע של כ-27 מיליארד ש"ח.

ביום 20 בינואר 2011, פרסם בנק ישראל שינויים בהוראות הנזילות, שנכנסו לתוקף ב-27 בינואר 2011. בהתאם לפרסום, התאגידים הבנקאיים מחויבים להחזיק נכסים נזילים בשקלים בשיעור של 10% בגין עסקאות החלף שקל-מט"ח ועסקאות עתידיות שקל-מט"ח, שמבוצעות מול תושבי חוץ (בכללם בנקים זרים). החזקת חובת הנזילות היא מיום קשירת העסקאות ועד לסוף חיי העסקה. בפרט, בעסקאות החלף, מקשירת העסקה ועד סליקת הרגל הארוכה.

מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק ממשיך להצביע על נזילות גבוהה, כתוצאה ממדיניות מכוונת לגיוס מקורות יציבים ומגוונים, תוך דגש על גיוס פיקדונות ממספר גדול של לקוחות לטווחי זמן שונים ובכלל זה לתקופות ארוכות.

לאומי מקיים מעקב שוטף אחר מצב הנזילות שלו ואחר מדדים המיועדים להתריע על שינויים במצב הנזילות, בין היתר באמצעות מודל פנימי שפותח בבנק בהתאם להוראות בנק ישראל. ההנחות השונות העומדות בבסיס המודל נבחנות ומתעדכנות באופן שוטף, בהתאם להתפתחויות שחלות בפרמטרים הרלבנטיים העיקריים.

ראה גם בעמוד 266 לדוח.

יתרת המזומנים ופיקדונות בבנקים (ללא לאומי למשכנתאות) הסתכמה ליום 31 בדצמבר 2011 בכ-50.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-30 מיליארד ש"ח בסוף 2010, שיעור גידול של כ-67% (עיקר הגידול נרשם במחצית הראשונה של השנה).

כמו כן, לבנק תיק ניירות ערך בהיקף של כ-41 מיליארד ש"ח, המושקע בעיקר באגרות חוב ממשלת ישראל, אגרות חוב של ממשלות זרות, ואג"ח של בנקים בחו"ל.

כ-38% מהנכסים הפיננסיים בבנק מופקדים בבנקים נטו ומושקעים בניירות ערך, שיעור דומה בהשוואה ל-31 בדצמבר 2010.

שיעור האשראי לציבור (כולל הפיקדון בבלמ"ש למימון אשראי) מסך פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2011, הוא 75.8% בהשוואה ל-78.2% ב-31 בדצמבר 2010.

יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2011 הסתכמה בכ-151.6 מיליארדי ש"ח, בהשוואה ל-143.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2010, גידול של כ-5.7%. העלייה נרשמה בעיקר במגזר השקלי הלא צמוד. בנטרול השפעת הפרשי שער עלה האשראי ב-6.5 מיליארד ש"ח, שיעור גידול של כ-4.5%.

בסוף דצמבר 2011 יתרת פיקדונות הציבור, כולל כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון, הסתכמה בכ-265.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-239.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2010, גידול של כ-10.6%. בנטרול השפעת הפרשי שער, גידול של 20.5 מיליארד ש"ח, 8.5% הגידול ביתרה כולל גיוס בסך 3.4 מיליארד ש"ח של כתבי התחייבות נדחים אשר בוצעו בספטמבר ובנובמבר 2011 באמצעות לאומי חברה למימון. בפיקדונות השקליים נרשם גידול בסך 21.6 מיליארד ש"ח, גידול של כ-13.4%. בפיקדונות במט"ח נרשם גידול בסך של 3.8 מיליארד ש"ח, כ-5.3% (במונחי דולר נרשמה ירידה של כ-0.4 מיליארד דולר).

בנוסף, בחודש ינואר 2012 גויסו כתבי התחייבות נדחים בסך של כ-2.3 מיליארד ש"ח באמצעות לאומי חברה למימון.

במהלך התקופה הנסקרת ירד היקף הנכסים הכספיים החוץ מאזניים של הלקוחות בכ-35 מיליארד ש"ח. בניכוי השפעת הירידה בשווי שוק נרשמה צבירה חיובית בסך 2 מיליארד ש"ח.

הליכים משפטיים

1. הליכים אזרחיים

1.1. הבנק צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדו לקוחות הבנק, לקוחותיו בעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק במהלך עסקיו הרגיל.

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים לכל התביעות.

עילות התביעות נגד הבנק שונות ומגוונות וביניהן נמנות טענות בדבר אי ביצוע הוראות או אי ביצוע במועד, בקשות לאישור עיקול, שהטילו צדדים שלישיים על נכסי חייבים, המוחזקים, לטענתם, בידי הבנק, טענות על חיובי ריבית שלא בהתאם לשיעורי הריבית שסוכמו בין הבנק לבין הלקוח, שיעורי ריבית, החורגים מהמותר על פי החוק, טעויות במועדי חיוב וזיכוי חשבונות בשל שיקים שנמשכו עליהם, טענות בקשר עם חיובי עמלות, טענות בנושאים הקשורים לניירות-ערך, יחסי עבודה, משיכת שיקים ללא כיסוי ואי כיבוד שיקים.

פירוט לגבי תביעות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו נגד הבנק ראה בבאור 18 לדוחות הכספיים.

תביעות שסכומן עולה על שיעור של 1% מההון העצמי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011, כ-234 מיליון ש"ח, פורטו בבאור 18 לדוחות הכספיים.

1.2. במסגרת נקיטת אמצעים לגביית חובות במהלך עסקיו הרגיל נוקט הבנק, בין השאר, בהליכים משפטיים שונים נגד חייבים וערבים ובהליכים למימוש בטוחות. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות להפסדי אשראי שבוצעו על ידי הבנק על יסוד הערכת מכלול הסיכונים הכרוכים באשראי למגזרי המשק השונים ובהתחשב בהיקף המידע על החייב/הערב הנוגע בדבר איתנותו הפיננסית והבטוחות שניתנו לבנק להבטחת פרעון החוב.

1.3. ביום 9 באוקטובר 2011 נמחק ערעור שהוגש על פסק הדין שנתן בית המשפט המחוזי בירושלים ביום 27 במרץ 2011 הקובע כי התמורה עבור מכירת השליטה והניהול בקופות הגמל ובקרנות הנאמנות שייכת במלואה לחברות המנהלות ולבנקים ודחה את 3 התובענות והבקשות לאישור תביעה כייצוגית נגד הבנק וחברות בשליטתו שעסקו בניהול קופות גמל וקרנות נאמנות.

2. הליכים אחרים

2.1. ביום 26 באפריל 2009 התקבלה בבנק קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, לפיה בין הבנק לבין בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי, התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברות מידע הנוגע לעמלות, וזאת מראשית שנות ה-90 ועד תחילת חקירת הרשות בענין, בחודש נובמבר 2004. המדובר בקביעה אזרחית המהווה ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי. הבנק הגיש ערר על קביעה זו. ביום 22 בפברואר 2011, הוגשה תגובת הממונה לערר. בין הצדדים התנהל הליך גישור שלא עלה יפה. בשלב זה, לא ניתן להעריך את השלכות הקביעה.

2.2. כפי שפורסם, רשויות ארצות הברית ("הרשויות") מנהלות חקירות נגד בנקים זרים בקשר עם פעילות הבנקים מול לקוחות שהינם נישומי מס בארצות הברית ("לקוחות אמריקאים"), בחשד להפרה של הדין האמריקאי. במסגרת חקירות, כאמור, שמתנהלות גם כנגד הקבוצה, נמסרו דרישות של הרשויות לחברות הנמנות עם הקבוצה בקשר עם לקוחות שזוהו על-ידי הרשויות ושירותים בנקאיים שקיבלו מהקבוצה, והקבוצה משתפת פעולה עם הרשויות במסירת המידע שמותר לה למסור על-פי הדין. בשלב זה, לא ניתן לחזות את התוצאות וההשלכות מהחקירה האמורה וכן לא ניתן לאמוד או להעריך באופן מהימן את הנזק לקבוצת הבנק.

2.3. בשבועות האחרונים מקיימת רשות ניירות ערך בירור מינהלי לפי סעיף 52מג(א)(2) לחוק ניירות ערך, בקשר עם פרסום אזהרת רווח על-ידי הבנק ביום 14 בנובמבר 2011 ובקשר עם הנפקת כתבי התחייבות נדחים על-ידי לאומי למימון על פי דוח הצעת מדף שפורסם ביום 9 בנובמבר 2011.

לפרטים נוספים בנושא התחייבויות תלויות ראה באור 18 לדוחות הכספיים.

מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

1. מכוח הוראות החוק, הבנק נתון לפיקוח רשויות שונות לגבי הפעילויות השונות שנעשות על ידו, ובמיוחד, בכלל פעילותו, לפיקוח בנק ישראל, ובפרט נגיד בנק ישראל והמפקח על הבנקים.

בתוקף סמכויות המוענקות לנגיד בנק ישראל ולמפקח על הבנקים, מוצאים על ידיהם, מעת לעת, היתרים ואישורים שונים, לפעילויות ו/או לאחזקות בתאגידים.
2. נגיד בנק ישראל התיר לבנק, בתוקף סמכותו על פי סעיף 31 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 להחזיק אמצעי שליטה בתאגידים בחו"ל (להלן: "תאגיד החוץ"), ומכח היתר זה, אישר המפקח על הבנקים לתאגיד החוץ להחזיק בתאגידים אחרים (להלן: "חברות נכדות"). בנוסף, קיימים אישורים ספציפיים המתייחסים לחברות נכדות. ההיתר להחזקה בתאגיד החוץ הוצא ב-23 בפברואר 2006, חלף היתרים שקדמו לו, והוא ניתן בכפוף לכך שהבנק פועל ליישום דרישות המפקח לעניין פיקוח ובקרה אחר תאגיד החוץ והחברות הנכדות. היתר המפקח להחזקת אמצעי שליטה בתאגיד החוץ ואישור המפקח להחזקת תאגיד החוץ בחברות נכדות תוקנו בנובמבר 2011 באופן שאיפשר לבנק לרכוש ולהחזיק 100% מאמצעי שליטה ב-Banque Safdia S.A. ובחברות בנות שלו, לצורך מיזוגו בבנק לאומי שוויץ (אשר לאחר מכן שונה שמו ל-Leumi Private Bank).

התאגידים הכלולים בהיתר הנגיד הם: בנק לאומי ארה"ב, בנק לאומי (שוויץ), בנק לאומי (בריטניה), לאומי לטין אמריקה, בנק לאומי (לוקסמבורג), בנק לאומי (ג'רסי) ובנק לאומי רומניה.

ההיתר כפוף למספר תנאים שנוגעים הן לשיעורי ההחזקות, הן לפיקוח, בקרה ומעקב אחר ניהול תאגיד החוץ והחברות הנכדות, הן לצורך באישור, בדיווח, או במתן הודעה למפקח על ארועים שונים, כגון: השקעות בתאגידים, פעילות חדשה מהותית, פתיחת סניף או נציגות, והן למסירת מידע ומסמכים למפקח.
3. לענין מגבלות המוטלות על הפקדת כספים בין חברות הקבוצה ראה בעמוד 11.

הסכמים מהותיים

1. הסכם מדצמבר 1995 בין הבנק לבין פקיד השומה למפעלים גדולים, על דרך ההכרה לצורך מס בהפרשות לחובות מסופקים, המבוסס, בין היתר, על עיקרי המלצות הוועדה לבחינת היבטי המס בקשר לחובות מסופקים.

להלן עיקרי הכללים שנקבעו בדיונים עם פקיד השומה להכרה בהפרשות לחובות מסופקים לצורך מס ולדרך הטיפול בהפרשות שבוטלו. בבסיס הכללים עמדו המלצות ועדה שמינה נציג מס הכנסה לבחינת היבטי המס בקשר לחובות מסופקים בבנקים ("ועדת גבעולי"), שפורסמו בשנת 1992, ושלא מצאו ביטוי בתקוני חקיקה:

1.1 הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים תוכרנה כהוצאה לצורכי מס בשנת רישומן, בכפוף לאמור בסעיף 1.3 להלן.

1.2 הפרשות לחובות מסופקים שלגביהן מתנהל מעקב ספציפי - נקבע מנגנון לפיצוי שלטונות המס, בערכים ריאליים ובתוספת ריבית, במקרים בהם יתברר כי הפרשות העבר היו גדולות מאשר ההפסד בפועל.

1.3 בגין הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים על חובות בישראל שלגביהם לא מתנהל מעקב ספציפי, יוסף החל משנת 1990, בכל שנה, לצורך חישוב הרווח לצורכי מס הכנסה, 20% מהגידול הנומינלי ביתרת ההפרשה לחובות מסופקים בגין חובות אלה, ואם ההפרשה קטנה, 20% מהקיטון ייחשב לבנק כביטול הוצאה לא מוכרת. לבנק שמורה הזכות לנהל מעקב ספציפי לגבי כל ההפרשות לחובות מסופקים. ליום 31 בדצמבר 2007 מתנהל מעקב ספציפי עבור הפרשות לחובות מסופקים שסכומן מעל 50,000 ש"ח.

1.4 במידה ובמועד מסויים בעתיד תקטן יתרת ההפרשה לחובות מסופקים בגינה לא מתנהל מעקב ספציפי מתחת ליתרה הנומינלית ליום 1 בינואר 1990 בסך 307,671 אלפי ש"ח, לא ידרוש הבנק הקטנה זו כהוצאה לצורך מס, הואיל וסכום זה הוכר בעבר כהוצאה למס.

בעקבות פרסום חוזר המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, אשראי והפרשה להפסדי אשראי (להלן: "הוראת בנק ישראל"), הבנקים, ובכללם הבנק, הגיעו להסכמות עם רשות המיסים בנוגע להכרה בהפרשות להפסדי אשראי לצרכי מס. ההסכם נחתם בתאריך ה-19 במרס 2012. הסכם זה מחליף את ההסכם הקודם, שתואר לעיל, בתוקף לגבי חובות פגומים שנרשמו החל מיום 1 בינואר 2011.

להלן עיקרי ההסכם החדש:

חובות פגומים גדולים בבחינה פרטנית:

ההפרשה מותרת לניכוי לצרכי מס בשנה בה נרשמה כהוצאה בדוחות הכספיים. בשנת המס בה הוקטנה יתרת ההפרשה בגין הפסדי אשראי (שלא כתוצאה מ"מחיקה חשבונאית" או מ"מחילה"), יתווסף לחבות המס של הבנק "מס נוסף", בתוספת ריבית והפרשי הצמדה, אשר יביא לגביית המס שהיה נגבה אילו לא היתה מוכרת מלכתחילה ההפרשה שהותרה בניכוי.

לענין זה - "חוב גדול" הינו חוב של 1 מיליון ש"ח ומעלה, או סכום נמוך יותר על פי הודעת הבנק לפקיד השומה ובהתאם למאפייני הבנק.

חובות פגומים שאינם גדולים:

ההוצאות בגין "מחיקות חשבונאיות" נטו (בקיצור גביות באותה שנה) - מחציתן יותרו לצרכי מס בשנת המס הראשונה לאחר השנה שבה נרשמה ההוצאה, ומחציתן יותרו בשנת המס השנייה לאחר השנה שבה נרשמה ההוצאה.

הפרשות בגין " חובות קמעונאיים" שבוצעו עד 31 בדצמבר 2010:

יותר בניכוי לצרכי מס בחמישה שיעורים שנתיים שווים, החל משנת 2011, ובלבד שלא הותרו כהוצאות לצרכי מס בשנים קודמות.

השלכות היישום לראשונה של הוראת בנק ישראל ב-1 בינואר 2011:

הפרשים שנגרעו מההון העצמי כתוצאה מהיישום לראשונה של הוראת בנק ישראל, יותר בניכוי לצרכי מס בחמישה שיעורים שנתיים שווים, החל משנת המס 2011, בכפוף להיותם מותרים לצורך מס בהתאם לתנאי ההסדר, ובתנאי שאין מדובר בהפרשה קבוצתית, כללית או נוספת.

הפרשה קבוצתית:

אינה מוכרת לצרכי מס.

בשל העובדה שרשות המיסים חתמה על ההסכם ביום 19 במרס 2012 כאמור, השפעת הסכם זה טרם נכללה בדוח הכספי לשנת 2011. עם זאת, יצוין, שליישום ההסכם אין השפעה מהותית על הדוח הכספי של הבנק לשנת 2011.

2. הסכם פשרה המסדיר תשלומי מס בישראל בגין רווחי חברות בנות של הבנק בחו"ל, בין הבנק לבין פקיד השומה למפעלים גדולים, מאוגוסט 1987, אשר הוארך באוקטובר 1991 בתוקף עד תום שנת 1993, וכן במרס 1994, ותוקפו נקבע עד למועד שבו יודיע אחד הצדדים שנה מראש על כוונתו להציע שינויים בהסכם.

לפרטים נוספים בדבר הסכם זה - ראה עמוד 286.

3. הסכם מאפריל 2005 בין הבנק לבין רשות המסים בקשר עם קיזוז בגין רווחי חברה בת בחו"ל.

לפירוט נוסף ראה באור 26(יב).

4. הסכם קיבוצי מיוחד מפברואר 2011 בין הבנק לבין וועד המנהלים ומורשי החתימה וההסתדרות, בעניין מדרג חדש לסגל הניהולי ולסגל המקצועי בבנק.

5. הסכם קיבוצי מיוחד מנובמבר 2011 בין הבנק לבין וועד העובדים הארצי המשותף של עובדי הבנק וההסתדרות, בעניין תנאי המעבר למרכזי המומחיות.

6. הסכם בין הבנק לבין בנק אגוד לישראל בע"מ ("בנק אגוד") למתן שירותי מחשוב ותפעול כוללים, לרבות עבודות פיתוח ופרויקטים מיוחדים וחדשים ושירותי הדרכה רלוונטיים, על ידי הבנק לבנק אגוד וגופים נלווים, שנחתם בספטמבר 2001 בתחולה למפרע מספטמבר 1998 לתקופה של אחת עשרה שנים עם אופציה להארכה. בדצמבר 2007 נחתמה תוספת להסכם בין לאומי לבין בנק אגוד, בדבר הארכת ההתקשרות, תוך שינוי תנאים עיסקיים. תקופת ההתקשרות החדשה היא עשר שנים מ-1 בינואר 2007, במהלכה תשולם לבנק תמורה שנתית שתעלה בהדרגה מסך של כ-40 מיליון ש"ח בשנתיים הראשונות לכ-45 מיליון ש"ח החל מהשנה השישית (הסכומים צמודים למדד המחירים לצרכן של דצמבר 2006 ומותנים בהיקף הפעילות של בנק אגוד). התוספת להסכם אושרה על ידי המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העיסקיים.

7. כתבי שיפוי כמפורט בבאור 18(י) לדוחות הכספיים.

8. הסכם מפברואר 2011 לגבי רכישת בנק ספדיה בשוויץ ראה עמוד 213.

תיאור מצב המיסוי

1. א. ביום 13 באוגוסט 1987 נחתם הסכם פשרה בין הבנק לבין פקיד השומה למפעלים גדולים, המסדיר תשלומי מס בישראל בגין רווחי חברות בנות של הבנק בחו"ל, ולפיו החל משנת 1978 ואילך יכלול חלקו של הבנק ברווחים של חברות בנות בחו"ל על בסיס מאוחד בשומת הבנק. בהסכם נקבע שאין בו כדי לקבוע כי החברות חייבות במס בישראל או שחלים עליהן דיני ישראל, וכי ההסכם אינו מהווה תקדים. ההסכם הוארך ביום 10 באוקטובר 1991 בתוקף עד תום שנת 1993, וכן ביום 13 במרס 1994, ותוקפו נקבע עד למועד שבו יודיע אחד הצדדים שנה מראש על כוונתו להציע שינויים בהסכם.

ב. על פי הסדר עם שלטונות המס מיום 14 באפריל 2005, רשאי הבנק לקזז החל משנת 2004 מחבות המס בישראל בגין רווחי חברות בת בחו"ל סכום מצטבר של עד 67 מיליון דולר אך לא יותר מ-3 מיליון דולר לשנה או חבות המס בישראל, הנמוך מביניהם.

2. בתיקון מס' 11 לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 נקבע, בין השאר, שעל כלל הנישומים עליהם חל התיקון לשלם מס על רווחים מניירות ערך הנסחרים בבורסה במועד המימוש. תחולת התיקון משנת 1999. לדעת שלטונות המס והבנקים, מיסוי ניירות ערך על בסיס מימוש, אינו תואם את אופי פעילותם של מוסדות פיננסיים.

לאור זאת העבירו שלטונות המס לבנקים בתאריך 6 ביוני 1999 טיוטת הצעה לתיקון סעיף 6 לחוק הנ"ל, לפיה המוסדות הכספיים ימוסו על בסיס עליית ערך של ניירות הערך וזאת בהתאם לדרך הצגתם על ניירות הערך בדוחות הכספיים של המוסדות הפיננסיים.

בתיאום עם שלטונות המס, פועל הבנק על בסיס טיוטת הצעת החוק, וההפרשות למס נערכו בהתאם.

3. ביום 27 ביוני 2006 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים), התשס"ו-2006. בצו זה נקבע, כי שיעורי מס שכר ומס רווח, החלים על מוסדות כספיים יעמדו על 15.5%. התיקון נכנס לתוקף החל מ-1 ביולי 2006.

ביום 1 ביולי 2009 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשס"ט-2009, המעלה את שיעורי מס השכר ומס הרווח החלים על מוסדות כספיים החל מ-1 ביולי 2009 ועד ל-31 בדצמבר 2010 מ-15.5% ל-16.5%.

ביום 31 בדצמבר 2009 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה) (תיקון), התש"ע-2009, המפחית את שיעורי מס השכר ומס הרווח החלים על מוסדות כספיים החל מ-1 בינואר 2010 ועד ל-31 בדצמבר 2010 מ-16.5% ל-16%.

ביום 24 בפברואר 2011 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשע"א-2011, הקובע כי שיעורי מס השכר ומס הרווח החלים על מוסדות כספיים החל מ-1 בינואר 2011 ועד ל-31 בדצמבר 2012 יעמדו על 16%.

שיעור מס החברות בישראל בשנת 2010 היה 25% ובשנת 2011 - 24%. חבר בני אדם חייב במס על רווח הון ריאלי בשיעור מס החברות החל בשנת המכירה.

ביום 5 בדצמבר 2011 התקבל בכנסת החוק לשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011 (להלן-החוק). במסגרת החוק בוטל, בין היתר, החל משנת 2012, מתווה ההפחתה של

שיעורי מס החברות, שיעור מס החברות הועלה ל-25% החל משנת 2012 והועלו בהתאמה גם שיעור המס על רווח הון ריאלי ושיעור המס של השבח הריאלי.

השינוי האמור הביא לגידול ביתרות המסים הנדחים בסך של כ-326 מיליוני ש"ח בקבוצה ובמקביל לגידול ברווח הנקי בשנת 2011, אשר נזקף לסעיף מסים על ההכנסה.

4. הבנק כ"מוסד כספי" לעניין חוק מס ערך מוסף משלם מס רווח. כאמור, שיעור מס הרווח בשנים 2010, 2011 ו-2012 הינו 16% ומשנת 2013 ואילך הינו 15.5%. מס הרווח מהווה הוצאה לצורך מס חברות, ובשל כך שיעור המס שחל על הבנק בשנת המס 2010 היה 35.34%, בשנת המס 2011 חל שיעור מס של 34.48%, בשנת המס 2012 יחול שיעור מס של 35.34% ובשנת המס 2013 והלאה יחול שיעור מס של 35.06%. פרטים נוספים לגבי מדיניות רישום המסים הנדחים בבנק - ראה באור 1 לדוחות הכספיים.

5. לבנק הוצאו שומות סופיות לתקופה עד וכולל שנת המס 2007. לחברות המאוחדות העיקריות שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2007.

6. פרטים נוספים לגבי ההפרשה למס של הבנק וחברות בנות, שומות סופיות, הפסדים צבורים לצרכי מס והפרשים בין שיעור המס הסטטוטורי לשיעור המס האפקטיבי ראה באור 26 לדוחות הכספיים.

משאבי אנוש

מצבת כוח האדם

בשנת 2011 גדלה מצבת משרות* הקבוצה ב-143 משרות, עליה של כ-1.1% ביחס למצבת 2010. בממוצע שנתי עלתה מצבת המשרות בקבוצה ב-220, עלייה של כ-1.6% ביחס לממוצע שנתי 2010.

עלייה זו נובעת מגידול במצבת הבנק, ובמצבת החברות המאוחדות בארץ.

ממוצע משרות שנתי		משרות בסוף שנה	
2010	2011	2010	2011
9,643	9,782	9,725	9,843
2,403	2,518	2,471	2,530
12,046	12,300	12,196	12,373
58	52	56	49
1,235	1,207	1,238	1,211
13,339	13,559	13,490	13,633

* משרה - משרה מלאה לרבות שעות נוספות ספציפיות, שעות עבודה של עובדי לשכות שרות והעסקת יועצים חיצוניים.

במסגרת תוכנית החיסכון וההתייעלות הוחלט על חסכון בסך של כ-800 משרות עד סוף שנת 2014. מתוכם צפי לקיטון במצבה בכ-300 משרות ב-2012. הקיטון במצבה מתבסס על פרישה טבעית וצמצום קליטת עובדים חדשים, המתאפשרים בין היתר כפועל יוצא מפרויקט מתקדמים יחד המקדם הוצאת פעילויות back office מהסניפים למרכזי מומחיות

מערך התגמולים ומבנה השכר

ככלל, מערכות השכר והתגמולים לעובדי הבנק מבוססות על התאמה בין רמת התגמול לתפקידו של העובד, תרומתו למערכת והערכת מנהליו, בהתאם לכך התגמול המוענק לעובד הינו דיפרנציאלי.

הסכמים קיבוציים עם העובדים

א. ביום 13 בפברואר 2011 נחתם בין הבנק לבין וועד המנהלים ומורשי החתימה וההסתדרות, הסכם קיבוצי מיוחד בעניין מדרג חדש לסגל הניהולי ולסגל המקצועי בבנק.

ב. ביום 29 בנובמבר 2011 נחתם בין הבנק לבין וועד העובדים הארצי המשותף של עובדי הבנק וההסתדרות, הסכם קיבוצי מיוחד בעניין תנאי המעבר למרכזי המומחיות.

פרטים בק"ע שכר נושאי משרה בכירה ראה בעמוד 305.

עלות עבודה ושכר (בבנק)

2009	2010	2011	
באלפי ש"ח			
283.2	300.8	316.7	עלות למשרת עובד - (ללא בונוס) *
303.7	327.5	323.3	עלות למשרת עובד - (כולל בונוס) *
192.0	202.2	211.8	שכר למשרת עובד - (ללא בונוס) *
208.9	224.1	217.2	שכר למשרת עובד - (כולל בונוס)

* עלות למשרת עובד אינה כוללת הוצאות פנסיה בגין פנסיונרים ועלויות פרישה מרצון.

הדרכה והכשרה

הנהלת הבנק שמה לה למטרה לתמוך ביחידות העסקיות ובהשגת יעדיהן העסקיים, באמצעות תהליכי למידה והדרכה הממוקדים בשיפור היכולות המקצועיות והניהוליות של עובדים ומנהלים. במסגרת זו השתתפו עובדי לאומי בשנת 2011 ב-35,217 ימי הדרכה.

פעולות ההדרכה בשנת 2011 התמקדו בהמשך העלאת רמתם המקצועית של העובדים, בדגש על תחומי הליבה הבנקאיים - אשראי, יעוץ השקעות, שירות ומכירות והכשרות ניהוליות. כל זאת בהתאם ליעדים העסקיים של הבנק, ובכלל זה הדרכה והטמעה מקיפה של נושא הרגולציה והציות לכל עובדי הבנק.

פיתוח ארגוני וליווי יחידות בשינוי והקמה

בשנת 2011 הורחבה הפעילות בתחום פיתוח ארגוני וליווי יחידות בשינוי והקמה. על התהליכים המרכזיים בתחום נמנים: הקמת החטיבה לניהול סיכונים, "מתקדמים יחד", הקמת מרכזי מומחים, שינוי במערך הרכש והנדל"ן ועוד.

למידה דיגיטלית

בשנת 2011 נמשך הגידול בהיקף פעילות ניהול הידע בלאומי, אומצו טכנולוגיות למידה מרחוק חדשות (LM) ופעילויות הלמידה העצמית בכלל יחידות הבנק, מתוך מגמה לעשות שימוש נרחב יותר בידע הקיים בארגון, לבסס את יכולות העובדים ללמוד ביחידותיהם כחלק משגרת העבודה, ולהרחיב את היקף הלומדים בבנק.

פיתוח מנהלים

בשנת 2011 נמשך יישום התוכנית לפיתוח המנהל בלאומי, ובמהלך שנת העבודה 95% מהמנהלים השתתפו בקורסי ניהול חוצי בנק, קורסים מקצועיים, פעילויות העשרה ופיתוח מיומנויות. היקף החניכה למנהלים בכניסה לבנק, בכניסה לתפקיד חדש ובליווי תהליכי שינוי של יחידות הורחב. כמו-כן, השנה נבנו תכניות פיתוח למנהלים המשתתפים בעתודה הניהולית של הבנק והוחל ביישומם.

השכלה

שיעור בעלי ההשכלה אקדמית בבנק נמצא במגמת עליה מתמשכת. שיעור האקדמאים בבנק היה בסוף שנת 2011 63.5% מכלל העובדים, לעומת 61.4% בשנת 2010, 59.6% בשנת 2009, ו-57.5% בשנת 2008. שיעור האקדמאים בקרב הסגל הניהולי בלאומי הגיע בשנת 2011 ל-93%, בהשוואה ל-92.6% בשנת 2010, 92.4% בשנת 2009, ובהשוואה ל-91.6% בשנת 2008.

עליה זו בשיעור האקדמאים נובעת מקליטת אקדמאים, עזיבת עובדים שאינם אקדמאים ורכישת השכלה גבוהה על ידי עובדי הבנק.

זכויות עובדים

יחסי העבודה בין הבנק לעובדיו בישראל, למעט עובדים בעלי חוזה עבודה אישי, מושתתים בעיקרם על הסכם עבודה קיבוצי בסיסי הקרוי "חוקת עבודה" והסכמים קיבוציים והסדרים משלימים. תנאי העבודה של חברי הנהלת הבנק ועובדים בכירים מסוימים אחרים, מוסדרים בחוזי עבודה אישיים, לפרטים נוספים ראה באור 15 לדוח הכספי.

קליטה וקביעות

בשנת 2011 נקלטו בבנק 361 עובדים, זאת בהשוואה לקליטת 250 עובדים בשנת 2010.

בשנת 2011 הוענקה קביעות ל-405 עובדים, בהשוואה ל-125 עובדים בשנת 2010.

תרבות ארגונית - הקוד האתי של לאומי

בשנת 2005 השיק לאומי את הקוד האתי, "דרך לאומי".

במהלך השנים 2005-2011 מתקיימים תהליכי הטמעה מקיפים ומגוונים של הקוד האתי בקרב כל עובדי לאומי עם דגש על שילוב הובלת נושא האתיקה כחלק מתפיסת תפקיד המנהל בלאומי. כמו כן, מתקיימים מוסדות אתיקה פעילים - ממונה על האתיקה, ועדת אתיקה בין - חטיבתית, ועדות אתיקה חטיבתיות, מוקד אתיקה.

הקוד האתי "דרך לאומי" נבדק במסגרת בקורות ה-SOX ודירוג מעלה והינו חלק מדוח האחריות התאגידית של לאומי, אשר זכה להכרה בינלאומית מארגון ה-GRI הבינלאומי (Global Reporting Initiative) הגוף המקובל והמוביל בעולם בנושא גיבוש וקידום דוחות אחריות חברתית וסביבתית.

בשנת 2011, הושק קוד אתי ליועצי השקעות והושקה אמנת מדיה חברתית.

במהלך שנה זו, הוקמה ועדת אתיקה עליונה בנוסף על מוסדות האתיקה הקיימים. הועדה בראשות ראש חטיבת משאבי אנוש, אחראית על גיבוש מדיניות וליווי התהליך בצמתים אסטרטגיים. הועדה מתכנסת פעמיים בשנה. הועדה החליטה על תהליך של בחינת עדכון הקוד האתי.

תהליך עדכון הקוד כלל 22 קבוצות מיקוד בהם השתתפו 350 עובדים ומנהלים מכל קבוצת לאומי.

הקוד המעודכן יושק ויוטמע במהלך 2012.

סקר עמדות עובדים

הנהלת לאומי עורכת סקר עמדות בקרב כלל עובדי הבנק אחת לשנתיים, במסגרת ניהול שיח רצוף עם העובדים. הסקר נועד לשקף תמונת מצב עדכנית באשר לתפיסות ועמדות העובדים בנוגע להיבטים השונים של העשייה והפעילות בלאומי, ולשם גיבוש המלצות לתהליכי שימור עובדים ושיפור תהליכים בבנק.

ממצאי הסקר שהתקיים בשנת 2011 הצביעו על כך ששביעות הרצון הכללית של העובדים מלאומי היא גבוהה - (8.81 בסולם של 5-10), לאומי נתפס בעיני עובדיו כמותג מוביל, המוכוון לטובת לקוחותיו ופועל למצוינות עסקית ולהשגת יעדיו.

מעורבות עובדים בקהילה

הנהלת לאומי רואה במעורבות העובדים והמנהלים בקהילה, יעד מרכזי בתחום המעורבות והאחריות החברתית של הבנק. לאומי מעודד את עובדיו לקחת חלק פעיל בפרויקטים התנדבותיים ולהיות מעורבים בחיי הקהילה ואף מעמיד לרשותם מסגרות התנדבותיות ומגוון הזדמנויות לתרום ולהתנדב.

במהלך שנת 2011, התנדבו 4,428 עובדים, מ-230 יחידות בבנק. היקף שעות ההתנדבות של עובדים לשנה הסתכם ב-33,797 שעות.

פעילות היחידה מתבססת על רשת של מובילים חברתיים בכל החטיבות והמערכים של הבנק, המונה כ-300 עובדים נציגים של היחידות השונות בבנק. ייעודם לקדם את נושא התנדבות העובדים ביחידתם תוך בניית תשתית תומכת פעילות.

ללאומי כ-400 שותפים קהילתיים בעיקר בתחום ילדים ונוער. היקף מעגל ההשפעה הישיר של התנדבות העובדים מגיע לכדי כ-50,000 נהנים מדי שנה.

העובדים, מכל רחבי הארץ, נרתמים לפעילויות מגוונות כמו: סיוע לילדים ונוער בסיכון בפנימיות, מועדוניות ומתנ"סים, חניכה, עזרה בשעורי בית וליווי קבוצות נוער, איסוף ציוד לנוקמים, ביקורים בבתי-חולים, סיוע במרכזי קליטה לעולים חדשים ולאוכלוסייה עם מוגבלויות ועוד.

במקביל לפעילויות רבות אלה בחר לאומי להתחבר לחזון לאומי בחיזוק דור העתיד, באמצעות העצמת מתנדבי שנת שירות דרך תכנית "לאומי בתנועה" בשיתוף תנועות הנוער והעמקת הקשר עם השותפים הקהילתיים של עמותת "לאומי אחרי", "ילדים בסיכוי" ופרויקט "אמץ לוחם" של האגודה למען החייל.

מצבת כח אדם לפי מגזרי פעילות

משרות ממוצע בשנת 2011		משרות ממוצע בשנת 2010	
סגל ניהולי	פקידים	סגל ניהולי	פקידים
1,372	5,779	1,369	5,783
466	1,400	446	1,393
451	657	452	625
787	1,194	724	1,091
401	417	401	453
270	350	232	250
3	12	27	93
3,750	9,809	3,651	9,688

חישוב מספר המשרות על פי מגזרי הפעילות, מתבסס על ניהול מצבת המשרות על פי קווי העסקים העיקריים בבנק, בהתאמות שונות ועל סמך אומדנים. בחישוב מספר המשרות על פי מגזרי פעילות נלקחו בחשבון גם עובדי יחידות מטה המשרתים את כלל או חלק ממגזרי הפעילות בבנק.

מינויים ופרישות

מינויים:

1. גב' **רקפת רוסק-עמינח**, ראש החטיבה העסקית, תמונה לתפקיד המנכ"ל הראשי של קבוצת לאומי, בתוקף מיום 1 במאי 2012 (אושר על ידי בנק ישראל). גב' **רקפת רוסק-עמינח** מכהנת מיום 1 ביולי 2011 בתפקיד משנה בכיר למנכ"ל וממלאת מקום המנכ"ל הראשי בהיעדרה.
2. מר **גדעון אלטמן** ראש החטיבה לבנקאות מסחרית, מונה כחבר הנהלת הבנק, בתוקף מיום 1 בינואר 2011.
3. מר **ירון בלוח**, מונה לתפקיד מנכ"ל לאומי פרטנרס, בתוקף מיום 1 בינואר 2011.
4. מר **ששון מרדכי** מונה לתפקיד מבקר פנימי ראשי וראש חטיבת הביקורת הפנימית, בתוקף מיום 1 במרס 2011.
5. גב' **תמר יסעור** מונתה לתפקיד מנכ"ל חברת לאומי קארד, בתוקף מיום 1 במרס 2011.
6. מר **אבירם כהן** מונה לתפקיד ראש מערך שיווק, פרסום ודוברות, בתוקף מיום 20 במרס 2011.
7. בהתאם לאישור הדירקטוריון נערכו בבנק הקידומים הבאים, בתוקף מיום 1 באפריל 2011:
לדרג משנה למנכ"ל קודמו חברי ההנהלה הבאים: מר **צבי איצקוביץ** - ראש החטיבה לבנקאות פרטית ובין לאומית; מר **ברוך לדרמן** - ראש החטיבה הבנקאית;
מר **יצחק מלאך** - ראש חטיבת תפעול ומחשוב; פרופ' **דני צידון** - ראש החטיבה לשוקי הון;
גב' **רקפת רוסק-עמינח** - ראש החטיבה העסקית.
- לדרג סמנכ"ל בכיר קודמו חברי ההנהלה הבאים: מר **גדעון אלטמן** - ראש החטיבה לבנקאות מסחרית; מר **קובי הבר** - ראש החטיבה לכספים ולכלכלה; מר **דן כהן** - ראש חטיבת משאבי אנוש; מר **מנחם שוורץ** - ראש חטיבת החשבונאות.
8. מר **דן כהן** מונה לתפקיד ראש חטיבת משאבי אנוש וחבר הנהלת הבנק, בתוקף מיום 1 באפריל 2011.
9. עו"ד **נעמי זנדהאוז**, היועצת המשפטית הראשית וראש חטיבת הייעוץ המשפטי, מונתה כחברת הנהלת הבנק, בתוקף מיום 1 באפריל 2011.
10. מר **סטיב לוין** מונה לתפקיד יו"ר דירקטוריון לאומי ארה"ב, בתוקף מיום 30 ביוני 2011.
11. מר **גיל קרני**, מונה לתפקיד מנכ"ל לאומי לוקסמבורג, בתוקף מיום 16 באוגוסט 2011.
12. מר **יואל מינץ**, ראש מערך בניה ונדל"ן, קודם לדרג סמנכ"ל בתוקף מיום 1 בספטמבר 2011.
13. גב' **עינת סקורניק** מונתה לתפקיד ראש מערך ייעוץ בהשקעות, בתוקף מיום 1 בינואר 2012.
14. גב' **מאירה קרני**, ראש מערך ציות ואכיפה, קודמה לדרג סמנכ"ל בתוקף מיום 1 באפריל 2012, כפוף לאישור בנק ישראל.

פרישות:

1. גב' **גליה מאור**, המנכ"ל הראשי לבנק הודיעה ביום 1 בינואר 2012 על כוונתה לפרוש מתפקידה. לבקשת הדירקטוריון, תמשיך המנכ"ל הראשי בעבודתה בפועל עד לסוף חודש אפריל 2012, ותקופת ההודעה המוקדמת תחל בחודש מאי 2012 למשך 9 חודשים ללא עבודה בפועל.
2. מר **יוסף הורביץ**, מבקר פנימי ראשי וראש מערך הביקורת הפנימית, סיים את תפקידו ביום 28 בפברואר 2011 ופרש לגמלאות לאחר 41 שנות עבודה בבנק.
3. מר **דוד בר-לב** ראש חטיבת משאבי אנוש וחבר הנהלת הבנק, סיים את תפקידו ביום 31 במרס 2011 ופרש לגמלאות לאחר 46 שנות עבודה בבנק. דוד בר-לב מונה לתפקיד יו"ר בנק לאומי למשכנתאות, בתוקף מיום 1 בינואר 2011.
4. מר **זאב נהרי**, משנה בכיר למנכ"ל, ממלא מקום המנכ"ל הראשי, חבר הנהלה בכיר לכספים, חשבונאות ושוקי הון, סיים את תפקידו ביום 30 ביוני 2011 ופרש לגמלאות לאחר 46 שנות עבודה בבנק. מר זאב נהרי ימשיך לשמש בתפקיד יו"ר דירקטוריון לאומי פרטנרס עד 31 במרס 2012 ויתמנה לתפקיד יו"ר דירקטוריון בנק ערבי ישראלי בתוקף מיום 1 באפריל 2012.
5. מר **שמואל זלוטניק** ראש מערך ייעוץ בהשקעות, סיים את תפקידו ביום 31 בדצמבר 2011 ופרש לגמלאות לאחר 35 שנות עבודה בבנק.
6. מר **שמואל זוסמן**, יו"ר דירקטוריון בנק ערבי ישראלי, יסיים את תפקידו ביום 31 במרס 2012, לאחר 7 שנות כהונה.
7. מר **צבי איצקוביץ**, ראש החטיבה לבנקאות פרטית ובינלאומית, יסיים את תפקידו ביום 30 ביוני 2012, ויפרוש לגמלאות לאחר 33 שנות עבודה בבנק.

מבנה ארגוני

המבנה הארגוני של קבוצת לאומי לפי קווי עסקים ושירותי מטה, כמתואר להלן, משלב את פעילות החברות הבנקאיות, המימוניות, שוק ההון והשירותים הפיננסיים.

קווי עסקים

לאומי מאורגן בחמישה קווי עסקים הממוקדים בפלחי שוק שונים, כאשר כל קו עסקים מתמחה במתן שרות לקבוצת לקוחות. צורת ארגון זו מאפשרת ללקוחות להנות משרות מקצועי ברמה גבוהה, מערועי הפצה מגוונים, ממוצרים המותאמים לצורכיהם ומתהליכי קבלת החלטות מהירים וגמישים.

להלן תאור תחומי האחריות של 5 קווי העסקים בלאומי:

- 1. החטיבה העסקית.** מנהלת את פעילות הלקוחות העסקיים הגדולים במשק על בסיס התמחות ענפית וסינרגיה בין תחומים. במסגרת קו עסקים זה פועל גם מערך בניה ונדל"ן שמנהל את פעילות חברות הבנייה והקבלנים הגדולים במשק, תוך התמחות ומימונות ספציפית בתחום. כמו כן, אחראית החטיבה על עיצוב עסקאות מיוחדות כמו מימון פרויקטים בארץ ובחו"ל, עסקאות מימון אמצעי שליטה, ארגון סינדיקציות, בדיקת תוכניות השקעה, סחר ומימון בינלאומי.
- 2. החטיבה לבנקאות מסחרית** מנהלת את פעילות החברות העסקיות הבינוניות (Middle Market) באמצעות הסניף המרכזי ת"א ו-24 סניפי עסקים, המשוויכים על בסיס גיאוגרפי ב-4 מרחבים מסחריים. המבנה הארגוני ייחודי במערכת הבנקאית ומאפשר מתן שירות כוללני ומקיף (one stop shop), במקביל להרחבת השירותים בערוצים הדיגיטליים ללקוחות העסקיים.
- 3. החטיבה הבנקאית** מנהלת את פעילות הלקוחות הפרטיים והלקוחות המסחריים הקטנים, המקבלים את מכלול השירותים באמצעות 199 סניפים, המאוגדים ב-8 מרחבים על בסיס גיאוגרפי ובאמצעות מגוון ערוצי הפצה טכנולוגיים/ישירים, לרבות לאומי-קול המספק שירותים באמצעות הטלפון, הסלולאר והאינטרנט ללקוחות. השרות והמוצרים מותאמים לכל מגזרי הלקוחות באופן דיפרנציאלי, על פי אופי פעילותם הבנקאית, מאפייניהם וצורכיהם. הלקוחות בחטיבה מפולחים למגזרים הבאים: מגזר קמעונאות, מגזר פרימיום ומגזר בנקאות לעסקים. החטיבה מרכזת את הפעילות הקמעונאית בקבוצה כולל בבנק ערבי ישראלי, בבנק לאומי למשכנתאות ובחברת לאומיקארד.
- 4. החטיבה לבנקאות פרטית ובינלאומית** אחראית על הפעילות הבנקאית של הקבוצה בחו"ל ועל ניהול הבנקאות הפרטית בארץ ובעולם. לחטיבה 7 מרכזי בנקאות פרטית בארץ לתושבי ישראל ולתושבי חוץ והיא אחראית גם לפעילות החברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ. פעילות החטיבה כוללת, בין היתר, בקרה ותיאום בין הבנק בארץ לבין היחידות בחו"ל ומתן שירות, בסטנדרטים בינלאומיים, ללקוחותיה עתירי הנכסים. כמו כן אחראית החטיבה על מיזוגים ורכישות בחו"ל.
- 5. חטיבת שוקי הון** אחראית על ניהול הנכסים הכספיים של הקבוצה במטבע מקומי ובמט"ח, ניהול הנוסטרו, פעילות כלל חדרי העסקות בבנק (מטבע מקומי, מט"ח וניירות ערך ישראלים וזרים), פיתוח מוצרים פיננסיים חדשניים ומוצרי השקעה, ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק וניהול סיכוני שוק, גיבוש מדיניות מחירים, ומרווחים פיננסיים של הבנק, קשר עם מוסדות פיננסיים בחו"ל, ריכוז שירותים תפעוליים לשוק ההון, ושרות תפעולי ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים, לרבות לקוחות מוסדיים.

בנוסף לחלוקה לפי קווי העסקים קיימות בקבוצת לאומי יחידות מטה שונות שירותים ליחידות העסקיות:

החטיבה לכספים וכלכלה אחראית על ריכוז והכנת תוכנית העבודה של הבנק, ניהול מרכזי הרווח והמדידה הפיננסית והניהולית, תכנון וניהול ההון של הקבוצה, הכנת תקציב ההוצאות של הבנק המעקב לביצועו, שותפות בקביעת סדרי עדיפויות בתקציב השקעות, ריכוז מדיניות תחום העמלות, ניהול נושאי המס של הבנק והקבוצה וביטוח הבנק והקבוצה, קשרי משקיעים ואנליסטים, מעקב אחר התפתחויות הכלכליות במשק והכנת סקירות ענפיות ותחזיות כלכליות.

חטיבת החשבונאות אחראית על ניהול, פיתוח וקביעת הנהלים החשבונאיים בבנק, ניהול החשבונות בבנק, הכנת הדוחות הכספיים של הבנק ושל הקבוצה והכנת דיווחים לבנק ישראל. מעקב אחר השינויים הרגולטוריים בנושא חשבונאות והטמעתם בבנק ובקבוצה. בנוסף אחראית החטיבה על הערכת יעילותן של בקורות המפתח בתהליכי העבודה SOX404 וכן חישובי הלימות ההון והדיווח לציבור על פי הוראות באזל 2 לפי הגישה הסטנדרטית.

חטיבת משאבי אנוש אחראית על גיבוש מדיניות משאבי אנוש בבנק וליישומה, ובכלל זה מיון והשמת עובדים, תגמול, מבנה שכר, יחסי עבודה, פיתוח וקידום עובדים, הכשרה בנקאית - ניהולית וכללית, הטמעת הקוד האתי "דרך לאומי", תקשורת פנים ארגונית, הסברה פנימית, טיפול בפרט, ייעוץ ופיתוח ארגוני, מעורבות עובדים בקהילה ורווחת העובדים.

חטיבת תפעול ומחשוב (חת"מ) אחראית על המחשוב והתפעול של הבנק והקבוצה. במסגרת תפקידה מרכזת החטיבה את גיבוש וקביעת האסטרטגיה, המדיניות והעשייה בנושאי פיתוח טכנולוגי, מחשוב, תפעול, טכנולוגית המידע, תקשורת, ארגון ושיטות, אבטחת מידע, תפעול שלוחות בחו"ל, תפעול חברות בנות בארץ ובטחון. וכן נותנת מענה ותשתית טכנולוגית לניהול הסיכונים של הבנק.

חטיבת הביקורת הפנימית אחראית על הביקורת בקבוצת לאומי. חטיבת הביקורת פועלת מתוקף חוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992, הוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל והנחיות הדירקטוריון. כמו כן, פועלת החטיבה בהלימה לתקנים מקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים.

הביקורת עוסקת, באופן עצמאי ובלתי תלוי, בבחינה והערכה של מערכת הבקורות הפנימיות בקבוצה ובכלל זה: בחינת תהליכי עבודה ובקרה, בחינת אופן ניהול הסיכונים השונים בקבוצה, שמירה על נכסי הבנק, מזעור חשיפות, שמירה על כללי האתיקה ומנהל תקין, יישום הנחיות הדירקטוריון, ההנהלה ונהלי הבנק, ובחינת יעילות תפעולית. כמו כן, חטיבת הביקורת עורכת סקירה בלתי תלויה של התהליך הפנימי להערכת נאותות ההון של הקבוצה (ICAAP). המבקר הפנימי הראשי כפוף ישירות ליו"ר הדירקטוריון.

החטיבה לניהול סיכונים הוקמה במהלך שנת 2011 בראשות מנהלת הסיכונים הראשית, המשמשת כחברת הנהלה של לאומי. מנהלת הסיכונים הראשית אחראית על ניהול הסיכונים בבנק ובקבוצה ומדווחת ישירות למנכ"ל הראשי ולדירקטוריון.

החטיבה לניהול סיכונים נבנתה בדגש על אי תלות של החטיבה בנוטלי הסיכון. החטיבה מרכזת את ניהול הסיכונים ברמת הקבוצה בכל תחומי הסיכון המרכזיים: אשראי, שוק ותפעול. מטרתיה הן שמירה על הציבות של הבנק והקבוצה ויצירת תשתית חזקה לניהול ובקרת סיכונים שתתמוך בהשגת היעדים העסקיים, בהתאם לתאבון הסיכון שהוגדר.

החטיבה אחראית על סיוע לדירקטוריון בהגדרת תאבון הסיכון, הובלת מדיניות הסיכונים, פיתוח והגדרת כלי מדידה ותמחור הסיכונים בפעילויות השונות. בנוסף, החטיבה אחראית לזיהוי, מדידה ובקרת מוקדי הסיכון הגדולים בקבוצה והשינויים שחלים בהם, ובחינת הסיכונים הגלומים בפעילויות חדשות. הליך הערכת ההון הנדרש אל מול הסיכונים שנוטלים קווי העסקים בבנק ובקבוצה ה- (Internal Capital Adequacy Assessment Process) - ICAAP מובל על ידי החטיבה כמו גם נושא התיקוף הבלתי תלוי של מודלים וההיערכות לשינויים רגולטורים נדרשים בתחומי ניהול הסיכונים, כגון באזל 2 ובאזל 3.

חטיבת הייעוץ המשפטי אחראית על הייעוץ המשפטי הכולל של הבנק ושל החברות הבנות בארץ ולניהול הסיכונים המשפטיים של הבנק והקבוצה.

מערך ייעוץ בהשקעות אחראי על תורת הייעוץ בהשקעות בניירות ערך, במכשירים פיננסיים ובמוצרים פנסיוניים, ביצוע מחקר בנושאי שוקי ההון והכספים, פיתוח מקצועי ליועצי ההשקעות והפנסיה, אפיון מערכות בתחומי הייעוץ ופיתוח מודלים תומכי החלטה, טיפול בהיבטי הרגולציה בתחום הייעוץ בהשקעות ובפנסיה והתאמת תהליכי ונוהלי העבודה בתחומים אלו להוראות הרגולטור.

מערך השיווק אחראי על השיווק והתקשורת השיווקית בקבוצה ובבנק, דוברות, רגולציה ויחסי ציבור, כנסים ואירועים, מחקר שיווקי, אחריות תאגידית, תרומות וחסויות וקשר עם הקהילה.

מערך רכש בינוי ולוגיסטיקה הינו חלק מהחטיבה לכספים וכלכלה והינו אחראי על מתן שירותים בתחומי הרכש (הטכנולוגי והכללי), הבינוי והתחזוקה, הנכסים ושירותים לוגיסטיים שונים בתחומי המשגור ומרכז לוגיסטי, בבנק ובחברות הבנות בארץ.

מערך ציות ואכיפה אחראי ליישום תוכנית הציות בבנק ובקבוצה ביחס להוראות צרכניות לרבות איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור, אכיפה מנהלית ולקוחות אמריקאיים (בשיתוף עם החטיבה לכספים וכלכלה והחטיבה לייעוץ משפטי). כמו כן אחראי המערך על הלשכה לפניות הציבור. ראש מערך ציות ואכיפה מדווח לראש חטיבת משאבי אנוש.

מערך אסטרטגיה אחראי על סיוע להנהלת הקבוצה ולדירקטוריון בהגדרת ותכנון האסטרטגיה של הבנק והקבוצה ותיקופה, בחינת וניתוח נושאים בעלי השלכות אסטרטגיות ותמיכה והובלת פרויקטים מרכזיים בשיתוף קווי העסקים.

לאומי למען הקהילה - מעורבות חברתית

ניהול אחריות תאגידית

תחום האחריות התאגידית בלאומי מנוהל על בסיס תפיסה כוללת, אסטרטגיה ומדיניות בהובלת הדירקטוריון, ובאמצעות ועדות שונות הפועלות לקידום הנושאים השונים: אתיקה, איכות סביבה, נגישות וקשרי קהילה.

בשנת 2011 פרסמה קבוצת לאומי את דוח האחריות התאגידית השלישי שלה, לשנים 2009-2010, הכולל דיווח על הפעילויות המגוונות, היוזמות והביצועים של קבוצת לאומי בתחום האחריות החברתית-סביבתית. הדוח נכתב בהתאם להנחיות ארגון הדיווח העולמי, ה-GRI (Global Reporting Initiative) וזכה לדירוג A+, שהינו הגבוה ביותר ומעיד על רמת שקיפות מקסימאלית. בחינה של נאותות הדיווח בוצעה בידי מומחה חיצוני ובלתי-תלוי שבחן את אופן העמידה בדיווח על פי ה-GRI, את אמיתות הדיווח ואת דרכי ההתנהלות של הארגון.

דוח האחריות התאגידית המלא מופיע באתר שכתובתו <http://plus.leumi.co.il>.

במרס 2011 צורף לאומי למדד העולמי FTSE4Good, הבוחן את ביצועיהן של חברות בהשוואה לאמות מידה גלובליות בתחום האחריות התאגידית. המדד שמעריך חברות הנסחרות במדד FTSE All World Index, נועד לסייע בהשקעות אתיות בחברות על פי קריטריונים בתחומי חברה, סביבה וממשל תאגידי. לאומי זכה על פי דירוג ה-FTSE4Good לציון 98 (מתוך 100).

דירוג מעלה לאחריות תאגידית לשנת 2011, התפרסם בחודש יוני והציב שוב את לאומי בקבוצת הדירוג הגבוהה ביותר - דירוג הפלטינה.

נגישות

פעילות לאומי לקידום הנגישות מתבצעת בשלושה אפיקים עיקריים: הנגשת מבנים קיימים וחדשים, הנגשת השירות והעלאת מודעות בקרב העובדים.

הנגשת מבנים קיימים וחדשים - עד סוף שנת 2011 הונגשו כ-175 סניפים קיימים ברמות שונות של נגישות בהתאם לצרכים וליכולות.

הנגשת שירות - במהלך 2011 החל פיילוט לשימוש במסך תצוגה המאפשר הגדלת תצוגה ללקוחות עם מוגבלות ראייה. לאומי השקיע בפיתוח עצמאי של ממשק משתמש נגיש עבור מכשירי הכספומט, בהתאם לתקני נגישות בינלאומיים. אתר האינטרנט השיווקי הונגש ברובו ברמה A כמתבקש. מערכת StepHear, מערכת התמצאות וניווט המיועדת לשימושם של בעלי מוגבלות ראייה, הפועלת באמצעות הכוונה קולית, הותקנה ב-70 סניפים. במסגרת שירות לאומי V שירות וידאו בנקאי, התקיימו עד היום עשרות שיחות בליווי מתורגמן לשפת סימנים.

העלאת מודעות בקרב העובדים - בשנת 2011, החל תהליך להכשרה של עובדים אשר ישמשו כרכזי נגישות בסניפי הבנק. תפקידו של רכז הנגישות הסניפי יהיה לוודא יישום תקנות הנגישות, להטמיע את אמצעי ההנגשה, העומדים לרשות אנשים עם מוגבלויות ולהדריך את יתר העובדים בסניף. בנוסף, פותחה לומדה ממוחשבת לצורך הטמעת נושא הנגישות בשירות.

ניהול קשרי קהילה

המחויבות החברתית של לאומי מתבטאת בהשקעה מתמדת בדור המחר ובמתן אפשרויות וכלים להצלחתו. לאומי בחר להתמקד בקידום החינוך, התרבות והאמנות ובפעילות לצמצום הפערים בין הפריפריה למרכז. מעורבותו החברתית של לאומי מבוצעת באמצעות שלושה אפיקים מרכזיים: עמותת "לאומי אחרי - קרן המאה למען דור המחר" (ע"ר), תרומות וחסינות כספיות למטרות חברתיות ופעילות התנדבותית של העובדים.

"לאומי אחרי - קרן המאה למען דור המחר"

העמותה משקיעה בקידום של בני-נוער וצעירים על ידי תמיכה בתוכניות חינוכיות שונות, המופעלות על ידי עשרה גופים חברתיים ועמותות, בקרב מגוון מגזרי אוכלוסייה בכל רחבי הארץ. בשנת 2011 תרמה העמותה כ-11 מיליון ש"ח לתכניות חינוכיות שונות ברחבי הארץ, שבהן לקחו חלק למעלה מ-20,000 בני נוער וצעירים.

לצד התמיכה הכספית, זוכים הגופים החברתיים והעמותות, לקחת חלק בסדנאות ארגוניות וסדנאות התנהלות פיננסית שמעבירים בהתנדבות עובדי לאומי, להסתייע בתשתיות הבנק ולקחת חלק בפורום שותפים חברתיים, המיועד לפתח את היכולות המקצועיות של הארגונים.

בדצמבר 2011, אישר דירקטוריון לאומי מסגרת תקציב תלת שנתית לעמותת "לאומי אחרי", בגובה 11.7 מיליון ש"ח לשנה לפחות, כך שתוכל לחתום על הסכמים לטווח ארוך עם העמותות והארגונים שבהם היא תומכת, במטרה לאפשר להם יציבות רבה יותר. במסגרת זאת, הורחבה התרומה לעמותת "נוער מוביל שינוי" בסך של 0.5 מיליון ש"ח לשנה. היקף התרומה לעמותה זו יסתכם ב-14.6 מיליון ש"ח בשלוש השנים הקרובות.

תכניות נוספות בתרומת לאומי

ארגון "יזמים צעירים ישראל"

לאומי שותף ומעורב בארגון "יזמים צעירים ישראל", במסגרתו מתנסים בני-נוער בהקמת חברת הזנק המקדמת רעיון עסקי של פיתוח מוצר. תרומת לאומי לארגון מתמקדת בסיוע להפעלת התכנית בפריפריה החברתית והגיאוגרפית, יחד עם אימוץ התכנית על ידי סניפי הבנק ברחבי הארץ וגיוס מנחים מתנדבים מקרב עובדי הקבוצה.

תכנית מפנה בשיתוף ב"ס בוכמן - מהטה למוזיקה באוניברסיטת ת"א והתזמורת הפילהרמונית.

בשנת 2011 נמשכה תמיכת לאומי בתכנית יחד עם בנק ערבי ישראלי מקבוצת לאומי. התכנית מקדמת עשייה אמנותית מוזיקאלית בחברה הערבית ופעילות משותפת עם תלמידי קמפוס ביה"ס למוזיקה ע"ש בוכמן-מהטה. קשרי הגומלין עם סטודנטים מאוניברסיטת תל-אביב ייצרו הזדמנות לקירוב בין מרכז לפריפריה ולקירוב בין יהודים לערבים.

מרכז לרובוטיקה על שם לאומי

במטרה לעודד ולקדם מצוינות מדעית וכחלק מתמיכתו בדור העתיד, תרם לאומי להקמתו של המרכז לרובוטיקה והוא נותן חסות לפעילותו של המרכז מאז שנת 2009. מטרת המרכז היא לטפח אצל בני-הנוער מוטיבציה לעסוק בתחומי המדע, המתמטיקה והטכנולוגיה.

קידום יצירה ישראלית

כחלק מהאחריות לקדם ולטפח את דור המחר, לאומי יוזם ותומך במיזמים המאפשרים לאמנים צעירים לחשוף את יצירותיהם לקהל הרחב. כמו כן, מעניק לאומי חסויות לתערוכות ואירועי תרבות שונים.

בבית מני, מרכז המבקרים והאמנות של לאומי הפתוח לקהל הרחב, התקיימו בשנת 2011 ארבע תערוכות שהציגו עבודות של מגוון אמנים ישראלים.

סיכום היקף תרומות וחסויות של לאומי בשנת 2011

בשנת 2011, תרמה קבוצת לאומי והעניקה חסויות למטרות חברתיות וקהילתיות בהיקף של כ-32.4 מיליון ש"ח, מתוכם סך התרומות הוא כ-24.5 מיליון ש"ח.

להלן פירוט התרומות והחסויות בשנת 2011 בהתאם להתפלגות על פי נושאים:

חינוך, ילדים ונוער - 14.4 מיליון ש"ח

תרבות ואמנות - 5.3 מיליון ש"ח

קהילה וחברה - 10.6 מיליון ש"ח

בריאות - 2.1 מיליון ש"ח

ההחלטות על ייעוד התרומות וגובה הסכומים מתקבלות לפי העניין בוועדת התרומות של הבנק, שחבריה מתמנים על ידי המנכ"ל הראשי ובעמותת "לאומי אחרי". הבקשות נדונות ונשקלות בקפדנות וביסודיות, על פי קריטריונים שנקבעו בנוהל התרומות של הבנק ואושרו על ידי הדירקטוריון. תרומות בסכומים גבוהים (מעל 100,000 ש"ח) מובאות לאישור הדירקטוריון.

ניהול איכות הסביבה

נושא איכות הסביבה מנוהל בלאומי באופן מוסדר החל משנת 2007, בעקבות מינויו של ממונה איכות הסביבה, האמון על ניהול ההשפעות הסביבתיות הישירות. ועדת ניהול סיכונים אשראי סביבתיים בלאומי אמונה על ניהול ההשפעות העקיפות, לרבות ניהול סיכונים אשראי ומימון מיזמי תשתית סביבתיים.

לאומי גיבש תקן איכות פנימי - תקן "סניף ירוק" - במטרה לעודד סניפים ויחידות לנהל ולמדוד את ההשפעות הסביבתיות שלהם כדי להביא לצמצום צריכת המשאבים הסביבתיים. פיתוח התקן הושלם במהלך שנת 2011 ואף התקיים פיילוט שבמסגרתו זכו הסניף המרכזי בתל-אביב והאגף לבנקאות ישירה בתקן "סניף ירוק בלאומי".

במהלך שנת 2011 השלים לאומי את תהליך ההסמכה לתו תקן ISO14001 לניהול מערכת איכות הסביבה והינו הבנק הראשון העומד בתקן זה. כמו כן, לאומי הינו הארגון הפיננסי היחיד בישראל ואחד מארבעה ארגונים עסקיים שהוסמכו על ידי מכון התקנים לתו תקן ISO 50001 לניהול אנרגיה.

בשנת 2011, קיזז לאומי 4% מהמדרך הפחמני שלו לשנת 2010, באמצעות פרויקט "קול דודי", פרויקט חברתי-סביבתי בשיתוף עם עמותת "יוזמת האנרגיה הטובה". במסגרת הפרויקט ניתן סיוע למשפחות מעוטות יכולת להחליף את דודי החשמל בדודי שמש חסכוניים. פעילות זו נועדה לסייע בהפחתת צריכת החשמל, וכפועל יוצא מכך, את הוצאותיהן הכספיות של המשפחות והיא תורמת לצמצום הפליטה של גזי חממה. התמיכה של לאומי מתבצעת הן באמצעות העברת תרומה כספית לעמותת "יוזמת האנרגיה הטובה", המופנית לסיוע למשפחות אלו והן באמצעות תנאי הלוואה מועדפים.

בחודש נובמבר 2011 הוענק ללאומי "אות השר להגנת הסביבה" כהוקרה על הצטרפות למערך הרישום והדיווח על פליטות גזי חממה והמדרך הפחמני.

מבקר פנימי

המבקר הפנימי הראשי, ששון מרדכי, מכהן כמבקר הפנימי הראשי של הקבוצה החל מיום 1 במרץ 2011, והוא בעל ניסיון רב בביקורת פנימית. מינויו אושר על ידי ועדת הביקורת ביום 13 בדצמבר 2010 ועל ידי דירקטוריון הבנק ביום 14 בדצמבר 2010.

עד ליום 28 בפברואר 2011, מועד פרישתו לגימלאות מהבנק, שימש יוסף הורוביץ, עו"ד כמבקר הפנימי הראשי של הקבוצה.

המבקר הפנימי הראשי עומד בהוראת סעיף 146 (ב) לחוק החברות התשנ"ט-1999 ובהוראת סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (להלן: "חוק הביקורת הפנימית") ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראת סעיף 8 לכללי הבנקאות (הביקורת הפנימית), התשנ"ג-1992 ("כללי הבנקאות").

נציין כי ביום 25 בדצמבר 2011 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 307 בנושא פונקציות ביקורת פנימית, המפרטת, בין היתר, את מאפייני פונקציית הביקורת הפנימית, תפקידיה, היקף פעילותה, שיטות עבודתה ודיווחיה ומסדירה את מעמדו של המבקר הפנימי ותפקידיו.

המבקר הפנימי הראשי הינו עובד הבנק, מועסק במשרה מלאה במעמד חבר הנהלה, וזהו עיסוקו הבלעדי. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הינו יו"ר הדירקטוריון של הבנק.

קיימת בביקורת הפנימית תוכנית עבודה שנתית ותוכנית עבודה רב שנתית לתקופה של עד שלוש שנים. תוכנית העבודה הרב שנתית מתייחסת למרבית נושאי הביקורת, למעט חלק קטן יחסית של נושאים בעלי סיכון נמוך אשר לגביהם תדירות הביקורת היא ארבע שנים. תוכנית העבודה השנתית ותוכנית העבודה הרב שנתית נגזרות ממיפוי נושאי ביקורת המבוססים, בין השאר, על המסמכים המפורטים בסעיף 3(ב) לכללי הבנקאות. תוכניות העבודה נגזרות ממתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ובקורות אשר על פיה נקבעת תדירות הביקורת בכל נושא ונושא. כך, בנושאים בעלי סיכון גבוה יותר, תדירות הביקורת תהיה שנה ובנושאים בעלי סיכון נמוך יותר, תדירות הביקורת תהיה שנתיים או שלוש. הצעה לתוכנית עבודה שנתית ותוכנית עבודה רב שנתית, מוגשת על ידי הביקורת הפנימית ומקבלת את אישור יו"ר הדירקטוריון, ועדת הביקורת ומליאת הדירקטוריון.

תוכנית העבודה השנתית ותוכנית העבודה הרב שנתית מותירות בידי המבקר הפנימי הראשי שיקול דעת לסטות מהן.

במסגרת עבודת הביקורת, נבחן מדגם של עסקאות מהותיות שבוצעו על ידי הבנק לרבות הליכי אישור. לענין זה, עסקאות מהותיות לרבות רכישה או מכירה מהותית של פעילות, "עסקאות" - כאמור בסעיף 270 לחוק החברות ו"עסקה חריגה" - כהגדרתה בחוק החברות.

תוכנית העבודה השנתית ותוכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית כוללות פרק הדן בתוכנית העבודה השנתית והרב שנתית של החברות המאוחדות המהותיות בישראל (כמפורט בביאור 6(ד)). עובדי הביקורת הפנימית מכהנים כמבקרים פנימיים של החברות הבנות המאוחדות של הבנק בישראל. תהליך בניית תוכנית העבודה של החברות המאוחדות בישראל הינו בדומה לתהליך בניית תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית של הבנק. ככלל, בדוחות הכספיים של החברות הכלולות קיימת התייחסות לתוכניות העבודה של מבקרי הפנים שלהן.

בחברות הבנות המהותיות בחו"ל ממונה מבקר פנימי מקומי. הביקורת הפנימית מבצעת בקרה על עבודת המבקר המקומי כאמור בסעיף 1(א)(3) לכללי הבנקאות. זאת, בין השאר, באמצעות בחינת תוכנית עבודת הביקורת הפנימית המקומית בחו"ל טרם הבאתה לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון בחו"ל. במסגרת תוכנית העבודה של הבנק משולבות ביקורות ייעודיות של הביקורת הפנימית בארץ על חברות הבנות בחו"ל. חלוקת העבודה בין המבקרים הפנימיים בארץ ובחו"ל, מבוצעת באמצעות תיאום של הנושאים המבוקרים על ידי כל אחד. המבקר הפנימי בחברות בנות מהותיות בחו"ל כפוף לוועדת הביקורת המקומית.

העסקת המבקר הפנימי הראשי וצוות העובדים הכפוף לו בקבוצת לאומי בארץ הינה בהיקף של 117 משרות בממוצע שנתי לשנת 2011, לפי הפירוט כדלקמן:

ממוצע משרות של המבקרים בקבוצת לאומי בארץ כולל מיקור חוץ	
הבנק	97.6
חברות בנות בישראל	14.8
חברות בנות בחו"ל	4.6
סך הכל	117

בנוסף, בחברות בנות בחו"ל מועסקים מבקרים מקומיים בהיקף של 22 משרות.

היקף המשרות אושר על ידי ועדת הביקורת בישראל בהתבסס על תוכנית העבודה השנתית והרב שנתית.

המבקר הפנימי ראשי, במסגרת התקציב, להיעזר במיקור חוץ לביצוע עבודות הדורשות ידע מיוחד או במקרים של תקן חסר.

להלן פירוט ההטבות והסכומים ששולמו או נרשמו בגינם הפרשות לשנת 2011 באלפי ש"ח למבקר הפנימי הראשי:

שנת 2011									
שיעור החזקה		תגמולים		בהון הבנק					
		אחרים		תגמולים בעבור שירותים					
הלוואות שניתנו בתנאי הטבה									
הלוואות שניתנו בתנאים רגילים	ההטבה שניתנה במהלך השנה	תקופה ממוצעת	יתרה ליום 31.12.2011	סך הכל*	שווי הטבה	תשלום מבוסס מניות	הפרשות סוציאליות **	מענקים	משכורת
(באלפי ש"ח)									
-	1	3.42	47	3,267	102	7	2,227	-	931
0.003									

ככלל, עם הוצאת דוחות ביקורת בכתב על ידי הביקורת הפנימית וכחלק מתהליך העבודה השוטף מתקיימים דיונים עם המבוקרים (מנהלי סניפים, מנהלי מרחבים או מנהלי יחידות ארגוניות אחרות) על דוחות הביקורת וכן נערכים דיונים על ממצאים מהותיים עם ראשי החטיבות והמנכ"ל הראשי.

לקראת מועד הדיון בועדת הביקורת, קובע יו"ר ועדת הביקורת, בהתייעצות עם המבקר הפנימי הראשי, אלו דוחות ביקורת יוצגו בשלמותם לדיון בועדת הביקורת. כמו כן, מוגשים באופן שוטף, לעיונם של כל חברי ועדת הביקורת, רשימות של כל דוחות הביקורת שהופצו על ידי הביקורת הפנימית בתקופה הרלוונטית, בצירוף תמצית הממצאים המהותיים. חברי ועדת הביקורת רשאים לעיין בכל דוח ביקורת שהם מוצאים לנכון ולבקש מהיו"ר להציגו לדיון בשלמותו בועדת הביקורת.

דוחות ביקורת מהותיים נדונים בועדת הביקורת מדי חודש ולעיתים פעמיים בחודש.

בתום המחצית הראשונה והמחצית השנייה של השנה מגיש המבקר הפנימי הראשי ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל הראשי, ליו"ר ועדת הביקורת ולועדת הביקורת, דוחות סיכום פעילות הביקורת, אשר כוללים תמצית מהממצאים המהותיים, המלצות המבקר ותשובות המבוקר לתקופות הרלוונטיות.

כמו כן, מגיש המבקר הפנימי הראשי ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל הראשי, ליו"ר ועדת הביקורת ולועדת הביקורת דוח שנתי מסכם של פעילות הביקורת במהלך כל השנה, הכולל גם מעקב אחר ביצוע תוכנית העבודה השנתית.

דוח שנתי מסכם של שנת 2010 הוגש לוועדת הביקורת ביום 7 באפריל 2011 ונדון בועדה ביום 12 באפריל 2011. דוחות שנתיים של חברות הבנות ושלוחות חו"ל הוגשו לוועדת הביקורת ביום 23 במאי 2011 ונדונו בועדה ביום 26 במאי 2011.

דוח המבקר הפנימי למחצית הראשונה של שנת 2011 הוגש לוועדת הביקורת ביום 1 בספטמבר 2011 ונדון בועדה ביום 27 באוקטובר 2011.

דוח המבקר הפנימי למחצית השנייה של שנת 2011 הוגש לוועדת הביקורת ביום 19 במרץ 2012 ונדון בועדה ביום 22 במרץ 2012.

למבקר הפנימי הראשי הומצאו מסמכים ומידע כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית וניתנה לו גישה למידע כאמור באותו סעיף ובכלל זה, קיימת גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים הכספיים.

למבקרים בישראל המבצעים ביקורת בחברות בנות בארץ ובחו"ל הומצאו מסמכים ומידע כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית וניתנה להם גישה למידע כאמור באותו סעיף ובכלל זה, קיימת גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של חברות הבנות בארץ ובחו"ל לרבות לנתונים כספיים.

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי ותוכנית עבודתו הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בקבוצה.

בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

המפקח על הבנקים פירסם חוזר המפרט הוראות ליישום דרישות סעיף 404 של ה-Sox Act. בסעיף 404 נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי וחווה דעת רואי החשבון המבקר לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

הוראות המפקח בחוזר ה"ל קובעות:

- תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיף 404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחו.
 - בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-COSO (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) - עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.
- מודל ה-COSO מספק סטנדרטים מוגדרים לצורך הערכת מערכת הבקרה הפנימית בארגון והדרכים לשיפורה ומגדיר בקרה פנימית כדלקמן: כתהליך, שמושפע על ידי דירקטוריון, הנהלה ואנשים אחרים בחברה. בהתאם למודל ה-COSO יש להתייחס לחמישה מרכיבים:
1. סביבת הבקרה - Control Environment: במסגרת מרכיב זה נבחנת, התנהלות ההנהלה תוך התייחסות לנושאים שונים כגון: קיומו של קוד אתי, אגרסיביות ההנהלה בדיווחים וכיו"ב.
 2. ניהול סיכונים - Risk Assessment: במסגרת מרכיב זה נבחנים, הסיכונים הרלוונטיים לגבי כל אחד מהתהליכים ותתי התהליכים הנבדקים אשר יש להם השפעה על הדוחות הכספיים.
 3. פעילויות הבקרה - Control Activities: במסגרת מרכיב זה נבחנות, הבקורות הרלוונטיות בכל אחד מהסיכונים שזוהו בשלב הערכת הסיכון.
 4. תקשורת ומידע - Information & Communication: במסגרת מרכיב זה בודקים כי המידע הנדרש לפעילות הבנק הינו זמין וכי קיים מנגנון אשר מעבד את המידע הנקלט ומעבירו לגורמים המתאימים בבנק.
 5. פיקוח ומעקב - Monitoring: במסגרת מרכיב זה בוחנים, את קיומו של מנגנון אשר בודק מעקב אחר תיקון ליקויים. פיקוח נאות עשוי להתבטא בבחינה תקופתית של מערך הבקרה הפנימית, יישום מתמיד של הזדמנויות לשיפורים, התייחסות ההנהלה להמלצות הבקרה הפנימית של רואי החשבון החיצוניים והגורמים הפנימיים, הסתגלות מהירה להנחיות רגולטוריות חדשות וכיו"ב.
- החל משנת 2009 הבנק פועל ליישום ההוראות בקבוצת לאומי באופן שוטף בשיתוף יועצים שנשכרו לביצוע המשימה.
- הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל הראשי והחשבונאי הראשי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל הראשי של הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.
- במהלך הרביע שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2011 לא אירע כל שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.
- לא נמצאו חולשות מהותיות.

שכר נושאי משרה בכירה

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2011

להלן פירוט ההטבות והסכומים ששולמו או שנרשמו בגינם הפרשות לשנים 2011 ו-2010, ליושב ראש הדירקטוריון ולחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בקבוצה. ההטבות המפורטות להלן אינן כוללות הטבות בגין שירותים בנקאיים, הניתנות לכלל העובדים כגון: הטבות בריבית בגין פיקדונות כספיים בבנק, הנחות או פטורים מעמלות בגין שירותים בנקאיים הניתנים על ידי הבנק. והטבות בריבית בגין משכנתאות הניתנות על ידי בנק לאומי למשכנתאות. סכומי ההטבות בגין שירותים בנקאיים כאמור לגבי כל אחד ממקבלי התגמול, אינם מהותיים. ללקוחות פרטיים מסויימים של הבנק לרבות ללקוחות הכלולים בהסדרים בין הבנק לבין קבוצות עובדים, ניתנות מעת לעת הטבות דומות לאלה הניתנות לעובדי הבנק ואף כאלה העולות עליהן.

שנת 2011												
פרטי מקבל התגמול (1)				תגמולים בעבור שירותים			תגמולים		הלוואות שניתנו בתנאי הטבה			
				אחרים (2)			(13)					

3. הפרשות סוציאליות כוללות הפרשות לפיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, חופשה מענק יובל וביטוח לאומי וכן השלמת העתודות בגין הנ"ל עקב שינויים בשכר בשנת החשבון.
4. שווי הטבה הכולל, בין היתר, רכב והוצאות טלפון.
5. ביום 14 בספטמבר 2010 אישרה ועדת הביקורת של הדירקטוריון, ביום 15 בספטמבר 2010 אישר הדירקטוריון וביום 4 בנובמבר 2010 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, את תנאי ההתקשרות בין הבנק לבין יו"ר הדירקטוריון מר דוד ברודט. היו"ר מועסק בבנק במשרה מלאה כיו"ר פעיל. לעניין פירוט תנאי העסקת היו"ר ראה בבאור 15(ב)(4) לדוחות הכספיים. השכר החודשי של יו"ר הדירקטוריון (בכפוף לאישור האסיפה הכללית) הועלה בשיעור של 3.7% החל מיום 1 בינואר 2012 - ראו פרטים נוספים בסעיף 12 להלן.
6. ביום 1 בינואר 2012 הודיעה המנכ"ל הראשי לבנק על כוונתה לפרוש מתפקידה. לבקשת הדירקטוריון, תמשיך המנכ"ל הראשי בעבודתה בפועל עד לסוף חודש אפריל 2012, ותקופת ההודעה המוקדמת תחל בחודש מאי 2012 למשך 9 חודשים ללא עבודה בפועל. לפרטים נוספים בדבר תנאי הסכם העסקה האישי עם המנכ"ל הראשי - ראו באור 15 - (ב)(3)(א). השכר החודשי של המנכ"ל הראשי הועלה ל-210 אלף ש"ח ברוטו, החל מיום 1 בינואר 2011 (השכר החודשי ברוטו של המנכ"ל הראשי לפני העדכון הנ"ל עמד על 190,269 ש"ח) ובשיעור של 3.7% נוספים החל מיום 1 בינואר 2012 - ראו פרטים נוספים בסעיף 12 להלן.
7. לעובדים הבכירים של הבנק, חוזי עבודה אישיים ומיוחדים עם הבנק. פרטים לעניין תנאי הפרישה של הבכירים וזכויות להודעה מוקדמת בעת סיום יחסי עבודה - ראו בבאור 15(ב)(3) לדוחות הכספיים. לעניין הסברים למענק השנתי של הבכירים על פי תוכנית המענקים של הבנק ראו הערה 8 להלן. סכום ההוצאה המירבית הנוספת של הבנק, במידה וכל העובדים הנ"ל יפוטרו מיידית, יסתכם בסך 379 מיליון ש"ח (בשנת 2010 - 350 מיליון ש"ח). הסכומים הינם לפני מס וכוללים מס שכר על ההתחייבות לפנסיה. הואיל ואין זה סביר שכל העובדים הנ"ל יפוטרו מיידית נעשתה הפרשה גלובלית בגובה 25% מהסכום הנ"ל, בסך 90 מיליון ש"ח (בשנת 2010 בסך 89 מיליון ש"ח), סכומים אלה מתייחסים גם לחברי ההנהלה (לגבי המנכ"ל קיימת הפרשה מלאה).
- לאחר תיקון החוזים האישיים של חברי ההנהלה, כאמור בבאור 15(ב)(3) לדוחות הכספיים, בוצע ייחוס ספציפי מתוך ההפרשה הנ"ל לחברי ההנהלה שיתרתה ליום 31 בדצמבר 2011 מסתכמת בסך 14 מיליון ש"ח בשנת 2010 - 8 מיליון ש"ח.
8. דירקטוריון הבנק וועדת הביקורת אישרו תכנית מענקים ארוכת טווח למנהלים הבכירים בבנק: יו"ר הדירקטוריון (בכפוף לאישור האסיפה הכללית), המנכ"ל הראשי וכל יתר חברי ההנהלה של הבנק וזאת בגין שנת 2009 ואילך ("תוכנית המענקים"). לפרטים מפורטים ראה בבאור 15(ז) לדוחות הכספיים.
- לשנת 2011 לא אושרו מענקים ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל הראשי ולחברי הנהלת הבנק.
- הנתונים בסעיף זה נובעים מהתאמות המענקים לשנת 2010.
9. מר אמנון זיידנברג מכהן כמנכ"ל בנק לאומי (שוויץ) בע"מ ("לאומי שוויץ"), חברה בת בשליטה מלאה של הבנק, החל מינואר 2008. על פי הסכם ההעסקה בין הצדדים כל צד רשאי להביא הסכם זה לידי סיום בכל עת, בהודעה מוקדמת של 6 חודשים. בעת סיום העסקתו של מר זיידנברג, בשל התפטרות או פיטורין, הוא יהיה זכאי לכל הכספים אשר נצברו בקרן הפנסיה המתנהלת עבורו.
- ההחלטה ליתן למר זיידנברג מענק כאמור בטבלה לעיל אושרה בדירקטוריון לאומי שוויץ ביום 6 בפברואר 2012, לאחר קבלת המלצת ועדת שכר ותגמולים של החברה. החלטת לאומי שוויץ ליתן מענק למר זיידנברג נעשתה בהמשך ובהתאם למדיניות התגמול של קבוצת לאומי למנכ"לים בחברות בנות בחו"ל והיא התקבלה, בין היתר, לאור תפקידו המרכזי בהובלת וניהול עסקת הרכישה והמיזוג של Bank Safdie SA עם לאומי שוויץ. המיזוג הושלם ביום 3 בינואר 2012 ליישות אחת בשם Leumi Private Bank AG.

עוד החליט דירקטוריון לאומי שוויץ ביום 6 בפברואר 2012, להעלות את השכר החודשי של מר זיידנברג ב- 5%, החל מיום 1 במרס 2012.

10. מר יצחק אייל מכהן כמנכ"ל בנק לאומי ארה"ב ("לאומי ארה"ב"), חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק, החל מיום 1 באוקטובר 2010. שכרו של מר אייל כמפורט בטבלה לעיל נקבע בהתאם למקובל לגבי שכר מנכ"לים של בנקים בגודל ופעילות דומים בארצות-הברית. שכרו של מר אייל כולל גם הוצאות נוספות של שכר דירה למנכ"ל בארצות הברית. ההחלטה ליתן למר אייל מענק כאמור בטבלה לעיל אושרה בדירקטוריון לאומי ארה"ב ביום 8 במרס 2012. החלטת לאומי ארה"ב ליתן מענק למר אייל נעשתה בהמשך ובהתאם למדיניות התגמול של קבוצת לאומי למנכ"לים בחברות בנות בחו"ל והיא התקבלה, בין היתר, על רקע השיפור המשמעותי בתוצאות העסקיות שהשיג לאומי ארה"ב בשנת 2011 ולאור שיפור תיק האשראי של לאומי ארה"ב.

פרטים לעניין תנאי הפרישה של הבכירים בבנק ובהם גם מר אייל וזכאותו להודעה מוקדמת בעת סיום יחסי העבודה - ראו בבאור 15(ב)(3)(א) לדוחות הכספיים

11. מר עופר גרינבאום מכהן כמנכ"ל לאומי פרטנרס חתמים בע"מ ("לאומי חתמים"), חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק, באמצעות לאומי פרטנרס בע"מ, החל מיום 15 בספטמבר 2008. על פי הסכם ההעסקה בין הצדדים כל צד רשאי להביא הסכם זה לידי סיום בכל עת, בהודעה מוקדמת של 3 חודשים, כאשר במקרה של סיום העסקת מר גרינבאום עקב רכישת החברה על ידי צד שלישי תינתן הודעה מוקדמת של 12 חודשים מראש. בעת סיום העסקתו של מר גרינבאום, בשל התפטרות או פיטורין, הוא יהיה זכאי לכל הכספים אשר נצברו בפוליסת ביטוח המנהלים המתנהלת עבורו, לרבות הסכומים שנצברו בגין פיצויי פיטורין. במקרה שיתיימו יחסי העבודה בין הצדדים בנסיבות המזכות את מר גרינבאום בפיצויי פיטורין על פי דין, הוא יהיה זכאי גם לסכום ההפרש בין פיצויי הפיטורין המגיעים לו על פי דין לבין הסכומים שהצטברו על חשבון פיצויי פיטורין בביטוח המנהלים, ככל שנוצר הפרש כזה. בהתאם לקבוע בהסכם ההעסקה זכאי מר גרינבאום למענק שנתי בשיעור של 13.5% מ"הרווח המזכה" (כהגדרתו בהסכם) ובלבד שסכום המענק השנתי לא יעלה על 4 מיליון ש"ח. במקרה של סיום עבודה באמצע שנה, מכל סיבה שהיא, יהיה מר גרינבאום זכאי לתשלום מענק בגין החלק היחסי של השנה בה עבד בפועל.

המענק למר גרינבאום אושר על ידי ועדת הביקורת ועל ידי דירקטוריון לאומי חתמים ביום 20 במרס 2012, וזאת לאחר שועדת הביקורת והדירקטוריון בחנו את הסכם העבודה עם מר גרינבאום ונוסחת המענק הקבועה בו וקבעו כי המענק למר גרינבאום הינו הוגן וסביר, לאור ניסיונו וכישוריו בניהול החברה, לאור תרומתו המהותית לרווחיות החברה ולעסקיה בשנת 2011 ולאור מעורבותו רבת החשיבות בפעילות החברה אשר הובילה להיות החברה מובילה בתחומה.

12. ביום 28 במרס 2012 אישר הדירקטוריון, לאחר אישור ועדת הביקורת ולאחר קבלת המלצת הוועדה המנהלית של הדירקטוריון, להעלות את השכר החודשי של יו"ר הדירקטוריון (בכפוף לאישור האסיפה הכללית) ושל המנכ"ל הראשי בתוספת של 3.7%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2012. כמו כן אישר הדירקטוריון, לאחר אישור ועדת הביקורת וקבלת המלצת הוועדה המנהלית, העלאות בשיעורים שונים בשכר של חברי הנהלת הבנק. בפני הדירקטוריון הוצג חומר רקע אשר כלל את התפתחות השכר של המנכ"ל הראשי וייתר חברי ההנהלה בבנק משנת 2005 ועד אותו מועד, שיעור שינוי השכר בבנק לפי קבוצות עובדים משנת 2005 ועד אותו מועד, העלות לבנק בגין עדכון השכר ונתוני עלות חמשת מקבלי השכר הגבוה אצל בנקים אחרים.

13. הלוואות שניתנו בתנאים המקובלים לכלל העובדים בבנק וסכומיהן נקבעו על פי קריטריונים אחידים.

14. דירקטורים ונושאי משרה אחרים בוטחו על ידי הבנק במסגרת פוליסות ביטוח אחריות דירקטורים ונושא משרה אחרים בבנק ובחברות מוחזקות. פרמיית הביטוח היחסית אינה כלולה בטבלאות דלעיל בהיותה זניחה סך כל הפרמיה הסתכמה ב-3,001 אלפי ש"ח, והיא מתייחסת לכלל נושאי המשרה בקבוצה המבוטחת.

15. הדירקטוריון סבור, לאחר שקיים דיונים, קיבל הסברים וחומר רקע מתאים ורלבנטי, ובחן את התגמולים, בשים לב לפעילות הבנק והקבוצה ותוצאותיהם בשנת 2011 ובשים לב לפועלו ולתפקודו של כל בכיר בבנק, כי התגמולים לבכירים הנ"ל כמפורט בטבלה ובהסברים לעיל מהווים תגמול סביר והוגן בנסיבות העניין.

לפרטים נוספים ראה באור 15 לדוחות הכספיים.

* לא כולל מס שכר.

שכר רואי החשבון המבקרים (1) (2) (3)

המאונח		הבנק	
2011	2010	2011	2010
באלפי ש"ח			
עבור פעולות הביקורת: (4)			
29,315	27,765	12,646	11,785
רואי חשבון המבקרים המשותפים			
3,080	2,574	294	209
רואי חשבון מבקרים אחרים			
32,395	30,339	12,940	11,994
סך הכל			
עבור שירותים הקשורים לביקורת: (6)			
450	223	23	115
רואי חשבון המבקרים המשותפים			
727	841	-	92
רואי חשבון מבקרים אחרים			
עבור שירותי מס: (5)			
1,977	1,815	510	491
רואי חשבון המבקרים המשותפים			
600	355	-	-
רואי חשבון מבקרים אחרים			
עבור שירותים אחרים:			
4,011	1,679	2,394	1,046
רואי חשבון המבקרים המשותפים			
6,528	567	5,771	-
רואי חשבון מבקרים אחרים			
14,293	5,480	8,698	1,744
סך הכל			
46,688	35,819	21,638	13,738
סך הכל שכר של רואי חשבון מבקרים			
-	-	-	-
שכר רואי חשבון המבקרים המשותפים מעיסוקים אחרים (7)			

(1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואה החשבון המבקר בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.

(2) שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.

(3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.

(4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.

(5) ניתנו שירותים הקשורים לביקורת מס שוטפת.

(6) Audit related fees, כולל בעיקר: תשקיפים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות, יעוץ מס, טפסים או דוחות לרשויות הדורשים את חתימתו של רואה החשבון וביקורות של עסקים שנרכשו במהלך השנה.

(7) כפי שדיווחו רואי החשבון המבקרים המשותפים לפי סעיף 4 להוראות בדבר ניגוד עניינים ופגיעה באי תלות כתוצאה מעיסוק אחר של רואי החשבון המבקרים וכלול למעלה.

חברי הדירקטוריון

להלן שמות הדירקטורים, עיסוקם העיקרי ומשרותיהם בקבוצת לאומי ובגופים אחרים.

שם הדירקטור	
דוד ברודט ירושלים	יו"ר דירקטוריון בנק לאומי לישראל בע"מ, בעלים בדוד ברודט בע"מ (בהקפאה), יו"ר הוועד המנהל בקרן ירושלים ובמכללה האקדמית הדסה, חבר הוועד המנהל במכון ירושלים לחקר ישראל ובתיאטרון הקאמרי, יו"ר ועד הנאמנים בקרן לטיפול בחסויים, יו"ר המועצה הציבורית לסטטיסטיקה, מרצה במכללה לביטחון לאומי (אוניברסיטת חיפה) ונשיא איגוד הבנקים בישראל (ע"ר).
דוד אבנר נופית	מנכ"ל ובעלים בחברת נ.ס.י. אבנר בע"מ.
ראובן אדלר, רו"ח * + פתח תקווה	יועץ עסקי ודירקטור בחברות. דח"צ בדירקטוריון הבנק. יו"ר דירקטוריון ובעל שליטה בראובן אדלר ייעוץ כלכלי בע"מ. ייעוץ כלכלי ופיננסי.
צפורה גל-ים * מעלות	יועצת כלכלית, דירקטור בחברות. דח"צ בביטוח ישיר - השקעות פיננסיות בע"מ. חברה בחבר הנאמנים במכללה האקדמית תל חי.
פרופ' אריה גנס * רמת גן	פרופסור לחשבונאות באוניברסיטת תל-אביב ודירקטור בחברות. דירקטור, חבר בוועדת הכספים והביקורת, בצנורות המזרח התיכון בע"מ. חבר ועדה מקצועית, במוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.
משה דברת תל אביב	דירקטור בחברות. מנכ"ל, דירקטור ובעלים של בית מניב מימון בע"מ ודברת (מ.ח.) השקעות ויזמות עיסקית בע"מ. דירקטור ובעל מניות בבית מניב ישראל בע"מ ובטראקואט בע"מ. יו"ר מועצת מנהלים בתיירות קיבוץ כפר בלום. חבר הנהלה של אחזקות כפר בלום - אגודה שיתופית חקלאית בע"מ. חבר בוועד המנהל בתזמורת סימפונט רעננה. חבר הנהלה במרכז היהודי ערבי לפיתוח כלכלי. חבר האסיפה הכלכלית ונמנה עם המייסדים במרכז מקרו לכלכלה מדינית ובתיירות אקולוגית ובת קיימא ישראל, חבר האסיפה הכלכלית במכללת רמת גן ובמכללה לפיתוח תוכניות לימוד לישראל בע"מ. חבר המועצה הציבורית בלהקת המחול בת שבע. חבר ועדת הכספים במועצה לישראל יפה.
יהודה דרורי תל אביב	דירקטור בחברות ויועץ בנושא שוק ההון. סגן יו"ר ועדת השקעות עמיתים בהראל חברה לביטוח בע"מ, יועץ בנושא שוק ההון לגופים שונים.
דורון כהן רעות	מנכ"ל קו-אופ הריבוע הכחול אגודה לשרותים בע"מ (בפירוק). בעלים ודירקטור בטריוגר די.סי. בע"מ וטריוגר די.סי. אחזקות בע"מ ובגמא קפיטל בע"מ. דירקטור בהראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ ובקרן לקאופרציה צרכנית בע"מ. משקיף בוועדת השקעות נוסטרו בהראל חברה לביטוח בע"מ. חבר מועצה בקופת חולים לאומית, חבר ועדה ציבורית לבחינת תנאי העסקת הבכירים בהסתדרות העובדים הלאומית לישראל בע"מ. ייעוץ כלכלי ופיננסי.

* דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 של הוראות ניהול בנקאי תקין של הפיקוח על הבנקים.
+ דירקטור חיצוני בהתאם להוראות חוק החברות.

שם הדירקטור	
מרים (מירי) כץ, עו"ד תל אביב	עריכת דין, ניהול ודירקטור בחברות. בעלת מניות ומנכ"ל במירי כץ פרוייקטים בע"מ. דח"צ באיתמר מדיקל בע"מ. מנכ"ל קרן אמא ע.ר. (קרן פילנתרופית). חברה בחבר הנאמנים באוניברסיטה העברית בירושלים ובטכניון מכון טכנולוגי לישראל.
יואב נרדי רמת גן	מנהל חברה ויועץ עסקי. דירקטור ובעלים בנרדי יעוץ וניהול סיכונים בע"מ, יו"ר ועדת ההשקעות בספריה הלאומית בע"מ, וביד שרה (ע"ר).
ציפורה סמט * ירושלים	בעלים, יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל בחברת מירב ניב ייעוץ פיננסי בע"מ. יו"ר ובעלת מניות בביו-פלסמר בע"מ. דירקטור חיצוני בקבוצת שחר חדש בע"מ, באפריקה ישראל להשקעות בע"מ. יו"ר הדירקטוריון בקפיטל החברה הישראלית לאיתור כספים בע"מ.
עמוס ספיר * תל אביב	חבר בדירקטוריונים של חברות ומלכ"רים. דירקטור ובעלים בחברת סיקסאייס ניהול (1997) בע"מ, ובחברת סיקסאייס אחזקות בע"מ. יו"ר הדירקטוריון בנ. פלדמן ובנו בע"מ, בישראל אמלט השקעות (1993) בע"מ, דירקטור חיצוני בהוט מערכות תקשורת בע"מ, ובקבוצת א. דורי בע"מ, דירקטור בחברת לוג מוצרים פלסטיים (1993) בע"מ, ובקרן מפעל הפיס של פנחס ספיר, יו"ר חבר הנאמנים במרכז לפיתוח ע"ש פנחס ספיר, חבר בחבר הנאמנים באוניברסיטת תל אביב, ובבצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים, חבר בועד המנהל במכללה האקדמית של תל אביב - יפו, ובקרן ע"ש ספיר שושנה ופנחס, יו"ר הועד המנהל בזינוק בעליה מנהיגות ומצוינות בתעסוקה לאקדמאיים יוצאי אתיופיה, חבר במועצה הציבורית מידות - שיקוף ודירוג מלכ"רים בע"מ (חל"צ), חבר המועצה במרכז לטכנולוגיה חינוכית.
פרופ' אפרים צדקה * תל אביב	פרופסור מן המניין בכלכלה ומופקד הקתדרה לשוקי הון בינלאומיים ע"ש הנרי קאופמן באוניברסיטת תל-אביב. יועץ כלכלי, דירקטור בחברות וחבר ומנהל בעמותות, יו"ר מרכז מורשת יהדות בבל. בעלים ודירקטור בא.צ. ארץ רץ בע"מ. דח"צ בפז חברת נפט בע"מ. יו"ר ועדת השכר של ור"ה (ועד ראשי המוסדות להשכלה גבוהה) יו"ר הועד המנהל של המרכז לפיתוח ע"ש פנחס ספיר שליד אוניברסיטת תל-אביב. יו"ר הועדה המייעצת בפועלים קרן נדל"ן, חבר הועד המנהל בפורום ספיר, חבר העמותה ויו"ר ועדת הבקורת במכון הישראלי לדמוקרטיה, חבר הועדה לבחינת דרכים לשמירת האיתנות הפיננסית של המוסד לביטוח לאומי לטווח ארוך, חבר בועדת ההיגוי להקמת ביה"ס לרפואה בצפת ומכון מחקר יישומי בגליל המזרחי, חבר הועדה המקצועית במוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. עורך הרבעון לכלכלה - כתב העת של האגודה הישראלית לכלכלה, עורך משנה בכתבי עת מקצועיים בינ"ל, יו"ר הועדה לבחינת פרמטרים לדו"ח האקטוארי של המוסד לביטוח לאומי, דירקטור ב. גאון אחזקות בע"מ.
פרופ' גבריאלה שלו * אבן יהודה	נשיאת המועצה האקדמית העליונה ומרצה בקריה האקדמית קריית אונו. בעלת מניות בדין הוצאה לאור, ניהול ושירותים בע"מ.

* דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 של הוראות ניהול בנקאי תקין של הפיקוח על הבנקים.
+ דירקטור חיצוני בהתאם להוראות חוק החברות.

בהתאם להוראה ניהול בנקאי תקין 301 של המפקח על הבנקים, לפחות שליש מחברי הדירקטוריון יהיו דירקטורים חיצוניים העומדים בדרישות הכשירות של דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("דח"צ").

בהתאם לכך, בדירקטוריון הבנק מכהנים 7 דירקטורים המסווגים כדירקטורים חיצוניים אשר כשירותם הינה בהתאם לדרישה באשר לדירקטור חיצוני לפי הוראה 301, כולל 3 דח"צים בהתאם לחוק החברות.

כמו כן, לאור הגדרת "דירקטור בלתי תלוי" בחוק החברות, אשר נוספה במסגרת תיקון 16 לחוק ונכנסה לתוקפה ביום 15 במרס 2011, ועדת הביקורת של הדירקטוריון אישרה כי הדירקטורים החיצוניים לפי ההגדרה של הוראה 301 הינם כדירקטורים בלתי תלויים.

ראה אתר האינטרנט של הבנק (www.leumi.co.il) לפרטים נוספים לגבי ועדות הדירקטוריון והרכבן.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בהתאם לקבוע בחוק החברות והתקנות לפיו החליט הדירקטוריון של הבנק כי המספר המזערי של 3 דירקטורים בעלי "מומחיות חשבונאית ופיננסית" יכהנו בדירקטוריון הבנק בכל עת על מנת לאפשר לדירקטוריון לעמוד בחובות המוטלות עליו בהתאם לדין ולמסמכי ההתאגדות, ובמיוחד לאחריותו לבדיקת מצבו הכספי של הבנק ולעריכת הדוחות הכספיים.

בקביעת המספר המזערי הנ"ל, הדירקטוריון התחשב בגודל הבנק, במורכבות פעילותו ובמגוון הסיכונים הכרוכים בה, ובמערכות ונהלים הקיימים בבנק, כגון בקרה, ניהול סיכונים, ציות, ביקורת פנימית וביקורת רואי חשבון המבקרים. כן נלקחה בחשבון עמידת כל חברי הדירקטוריון בדרישות הכשירות לכהונה כדירקטור בבנק לפי חוק המניות הבנקאיות והוראה 301.

לפחות 3 דירקטורים העונים על הגדרת "דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ישתתפו איפוא בדיונים על הדוחות הכספיים ועל אשורם, דיונים אשר מתקיימים בועדת לבחינת הדוחות הכספיים ובמליאת הדירקטוריון.

הדירקטוריון מונה כעת 14 דירקטורים, המניין החוקי לדיוניו הנו 8 דירקטורים.

כמו כן, בהתאם להוראת בנק ישראל, קבע הדירקטוריון כי בועדת בקורת של הדירקטוריון יכהנו בכל עת לפחות 2 "דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית".

המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בועדת הביקורת ובוועדה לבחינת הדוחות הכספיים יהיה רוב חברי הוועדה, ובלבד שרוב הנוכחים הם דירקטורים חיצוניים לפי הוראה 301. בועדת בקורת מכהנים עתה 7 דירקטורים, המנין החוקי לדיוניה הנו 4 דירקטורים. בועדה לבחינת הדוחות הכספיים מכהנים 7 דירקטורים, המנין החוקי לדיוניה הינו 4 דירקטורים.

כל הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון עומדים בהגדרת דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית. כל דירקטורים המכהנים בועדת בקורת ובוועדה לבחינת הדוחות הכספיים עומדים בהגדרה האמור.

שם הדירקטור	העובדות הנוספות לפיהן יש לראות/ה כדירקטור בעל/ת מומחיות חשבונאית ופיננסית
דוד ברודט	יו"ר הדירקטוריון של הבנק מאז אוגוסט 2010. בוגר כלכלה ומדעי המדינה ומוסמך בכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים. סמנכ"ל כספים של התעשייה האווירית, 1987-1991. הממונה על התקציבים במשרד האוצר, 1991-1994. מנכ"ל משרד האוצר, 1995-1997. כיהן כיו"ר בנק מזרחי ובנק טפחות וכיו"ר קרנית תאגיד ביטוח ממשלתי. כיהן כדירקטור בחברות ציבוריות וכחבר בועדות כספים ומאזן בדירקטוריונים שונים.
דוד אבנר (1)	בוגר מתמטיקה ופילוסופיה, אוניברסיטת חיפה ומוסמך במנהל עסקים, הטכניון בחיפה. מנכ"ל וסמנכ"ל בחברת פרטנר תקשורת בע"מ, שהינה חבר ציבורית הנסחרת בבורסת ת"א, 2005-2010. במסגרת כהונתו כמנכ"ל החברה היה מעורב מאוד בתהליך הפקת הדוחות הכספיים.
ראובן אדלר (1) (2)	דח"צ בדירקטוריון הבנק. בוגר כלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב. ניסיון של 32 שנים עד אוקטובר 2004 בבנקאות, תפקידים אחרונים: משנה בכיר למנכ"ל, מ"מ מנכ"ל, מנהל חטיבת הכספים ומנהל הסיכונים בבנק מזרחי טפחות בע"מ, אחראי בין היתר על סקטור מסחר בשוקי כספים, סקטור ניהול פיננסי, אגף חשבונאות ודוחות כספיים ואגף תכנון וכלכלה. במסגרת אחריות על הסקטורים והאגפים הנ"ל, אחראי לניהול מונטרי, ALM, נזילות וחשיפות, חדרי עסקות של הבנק, הכנת דוחות כספיים של הבנק, תשקיפים, תקציב וכו'. כמו כן, במשך שנים כיהן כחשב הבנק. בעבר, יו"ר הדירקטוריון, דח"צ ודירקטור בחברות שונות.

שם הדירקטור	העובדות הנוספות לפיהן יש לראות/ה כדירקטור בעל/ת מומחיות חשבונאית ופיננסית
צפורה גל-ים	בוגרת כלכלה ופילוסופיה, האוניברסיטה העברית. תפקידים כלכליים שונים במשרד האוצר 1992-2001, כולל ממונה על אגף כלכלה והכנסות המדינה וחברת הנהלה. דירקטור ויו"ר ועדת הכספים בחברת צים 1993-1999. כלכלנית בכירה במחלקת המחקר בבנק ישראל 1974-1991. דירקטור בחברות שונות.
פרופ' אריה גנס (1) (2)	רואה חשבון, בוגר חשבונאות, האוניברסיטה העברית (שלוחת תל-אביב), פרופ' לחשבונאות באוניברסיטת תל-אביב. תפקידים חשבונאיים שונים בכור תעשיות בע"מ 1978-1998, כולל סמנכ"ל חשבונאות ובקרה וראש אגף חשבונאות. קסלמן וקסלמן רואי חשבון 1961-1977. חבר בוועדות שונות בלשכת רואי חשבון בישראל, המוסד הישראלי לתקינה חשבונאות, בוחן בכיר במועצת רואי חשבון. דירקטור בחברות שונות.
משה דברת	בוגר כלכלה ומדעי המדינה ומוסמך מנהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים. תפקידים כלכליים בבנק ישראל ובמשרד האוצר 1968-1975, סמנכ"ל חברה תעשייתית 1975-1980, מנהל מדור להשקעות ופיקדונות במט"ח בבנק הפועלים 1980-1985, תפקידים כלכליים במשרד הכלכלה והתכנון, כולל מנכ"ל המשרד 1985-1989, ראש האגף הכלכלי קופת חולים כללית 1989-1992, מנהל מרכז ההשקעות במשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה 1992-1996, יו"ר, חבר דירקטוריון וועדות השקעה ומנכ"ל של מספר חברות.
יהודה דרורי	בוגר כלכלה והיסטוריה ומוסמך מנהל עסקים (מימון), האוניברסיטה העברית בירושלים. תפקידים שונים במשרד האוצר, 1987-1968, כולל הממונה על שוק ההון חיסכון וביטוח. יו"ר דירקטוריון פעיל של פועלים שוקי הון, 1984-1988. כיהן כדירקטור ב-U בנק מקבוצת הבנק הבינלאומי. במסגרת התפקיד שימש כיו"ר ועדות מאזן וביקורת וחבר בוועדות אשראי וניהול סיכונים. כהונה כדירקטור בעשרות חברות אשר בחלקן שימש כחבר או כיו"ר של ועדות ביקורת ומאזן. חבר ויו"ר של ועדות השקעה בגופים מוסדיים. יועץ לגופים שונים בנושאי שוק ההון.
דורון כהן (1)	בוגר כלכלה ומינהל עסקים ומוסמך מינהל עסקים, התמחות במימון, האוניברסיטה העברית ירושלים. תפקידים שונים באגף התקציבים במשרד האוצר 1988-1993. תפקידים שונים ברשות החברות הממשלתיות 1995-2000, כולל מנכ"ל הרשות. מנכ"ל קו אופ הריבוע הכחול אגודה לשרותים בע"מ מאז שנת 2000. דירקטור בהראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ משנת 2006 וחבר ועדת מאזן ומשקיף בוועדת הנוסטרו של הראל חברה לביטוח בע"מ בשנת 2010. דירקטור בבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ 2000-2006. דירקטור בחברות שונות. ייעוץ כלכלי ופיננסי.
מרים (מירי) כץ, עו"ד (2)	בוגרת משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים. יו"ר רשות ניירות ערך 1997-2002. חברת מועצת רואי חשבון 1997-2002. דח"צ בבנק ירושלים, כולל כהונה כיו"ר ועדת בקורת 2006-2003. שותפה מנהלת במשרד אופיר כץ ושות', עורכי דין 1989-1997, יועצת באותו משרד משנת 2003. דח"צ ודירקטור בחברות שונות.
יואב נרדי (1) (2)	בוגר כלכלה ומוסמך מנהל עסקים (מימון), האוניברסיטה העברית בירושלים. בעל ניסיון בנקאי עשיר ומגוון בתחומי האשראי, שוק ההון וניהול נכסים והתחייבויות כיהן במגוון תפקידים רחב בפיקוח על הבנקים בבנק ישראל ושימש ככלכלן ראשי בבנק הבינלאומי. כיהן כחבר הנהלה וכמשנה למנכ"ל בבנק ירושלים והיה מעורב באופן שוטף במעקב אחר הכנת הדוחות הכספיים של בנק ירושלים, לרבות דוח הדירקטוריון.

שם הדירקטור	העובדות הנוספות לפיהן יש לראות/ה כדירקטור בעל/ת מומחיות חשבונאית ופיננסית
ציפורה סמט (2)	בוגרת כלכלה ומתמטיקה ומוסמכת כלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים. כלכלנית בכירה ביחידת המחקר של הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, ראש צוות תמחור מעקב ובקרה, 1983-1995. סגנית בכירה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, 1995-1998. הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, 1998-2002. דח"צ בבנק דיסקונט לישראל בע"מ, כולל כהונה כיו"ר ועדת בקורת, 2003-2009.
עמוס ספיר (1)	בוגר מדעי החברה (כלכלה ויחסים בינלאומיים), האוניברסיטה העברית בירושלים. מוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון) ולימודי דוקטוראט (התמחות במימון ובנקאות), אוניברסיטת קולומביה בניו-יורק. כלכלן ומנהל חברת ההשקעות, בנק לפתוח התעשייה בישראל בע"מ, 1967-1968. כלכלן, כלל (ישראל) בע"מ, 1969-1968. מנהל כללי - חבר בקבוצת המייסדים ובעל מניות בחברת טכנולוגיות, תדאה פיתוח טכנולוגי ואוטומציה בע"מ, 1969-1973. משנה למנכ"ל - אחראי על צוות ההקמה של חברה להשקעות חדשה בבעלות משקיעים אירופיים, החברה הבינלאומית לפיתוח בישראל בע"מ, 1974-1975. סגן יו"ר דירקטוריון פעיל ונציג בעלי המניות, תוצרת מזון ישראלית בע"מ, 1978-1975. מנכ"ל - אחראי להקמת מפעל טלויזיות, טלנית בע"מ, 1979-1978. מנהל כספים, סמנכ"ל לכספים ומינהל, משנה למנכ"ל ומנכ"ל כלל השקעות בנדל"ן בע"מ, משנה למנכ"ל, ראש המטה, יו"ר הדירקטוריון של א.ב.ן. אתרי בריאות ונופש בע"מ (חטיבת התיירות של קבוצת כלל). החל מ-1/96, מנכ"ל כלל שוקי הון ואחראי לפעילות הקבוצה בשוק ההון, חבר בדירקטוריונים רבים של חברות בקבוצת כלל ישראל בע"מ, כלל (ישראל) בע"מ, 1980-5.1997. יו"ר דירקטוריון, מעלות החברה הישראלית לדירוג ניירות ערך בע"מ, 11.1999-1.2008. יו"ר דירקטוריון, סטנדרד אנד פורס מעלות בע"מ, 10.2009-1.2008. יו"ר הדירקטוריון, נ. פלדמן ובנו בע"מ, 1.2003 - עד היום. דירקטור (יו"ר דירקטוריון החל מינואר 2011), ישאל אמלט השקעות (1993) בע"מ, 12.2001 - עד היום. דח"צ, הוט מערכות תקשורת בע"מ, 6.2007 - עד היום. דירקטור, לוג מוצרים פלסטיים בע"מ, 11.2007 - עד היום. דח"צ, קבוצת א. דורי בע"מ, 12.2010 - עד היום.
פרופ' אפרים צדקה (1) (2)	בוגר כלכלה וסטטיסטיקה, אוניברסיטת תל-אביב, דוקטור בכלכלה, Massachusetts Institute of Technology, פרופסור לכלכלה באוניברסיטת תל-אביב. חבר בוועדות מקצועיות וציבוריות שונות, הוועדה לבחינת קוד ממשל תאגידי (ועדת גושן), ועדת רבינוביץ' לרפורמה במס הכנסה, ועדת פוגל לרפורמה בפנסיה וועדת שטיינברג לרפורמה במיסוי הישיר בתנאי אינפלציה. חבר הוועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה חשבונאית. יו"ר דירקטוריון שיכון ובינוי אחזקות בע"מ 2005-1989. יו"ר דירקטוריון קרן הפנסיה ק.ג.מ. 2000-1996. בעבר חבר ויו"ר בדירקטוריונים שונים.
פרופ' גבריאלה שלו (2)	בוגרת משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים, מוסמכת משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים, דוקטור למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים. כיהנה במשך תקופות ארוכות במועצות מנהלים ובדירקטוריונים של חברות ציבוריות ובנקים. בחלק מהחברות שימשה כדירקטור חיצוני. כיהנה כדירקטור וראש ועדת ביקורת בבנק הפועלים.

(1) חבר בוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

(2) חבר ועדת הביקורת.

הדירקטוריון

במהלך שנת 2011 ועד מועד פרסום הדוח, התרחשו השינויים הבאים בהרכב הדירקטוריון:

באסיפה הכללית המיוחדת של הבנק שהתקיימה ביום 28 בדצמבר 2010, נבחרה פרופ' גבריאלה שלו כדירקטור חיצוני לדירקטוריון הבנק בהתאם לסעיף 239 לחוק החברות, התשנ"ט-1999. פרופ' שלו נבחרה לתקופה של שלוש שנים החל מתאריך 1 בפברואר 2011, וזאת במקומו של פרופ' ישראל גלעד אשר סיים שתי כהונות של שלוש שנים כל אחת, כדירקטור חיצוני בבנק. אישור הפיקוח על הבנקים של בנק ישראל על העדר התנגדותו לכהונתה של פרופ' שלו התקבל בתאריך 12 בינואר 2011.

באסיפה הכללית השנתית של הבנק שהתקיימה ביום 24 במאי 2011, נבחרה מחדש עו"ד מרים (מירי) כץ כדירקטור בבנק וכן נבחרו מר דוד אבנר ומר עמוס ספיר לכהונה כדירקטורים חדשים בבנק. כמו כן, נבחרה גב' ציפורה סמט כדירקטור חיצוני חדש בבנק לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999, לתקופה של שלוש שנים. הדירקטורים החדשים נבחרו במקומם של מר רמי אברהם גוזמן, עו"ד יעקב משעל ומר צבי קורן אשר פרשו לפי התור.

המפקח על הבנקים אישר כי אין לו התנגדות למינויים כדירקטורים של המועמדים שנבחרו באסיפה כאמור. בעקבות כך, ביום 25 ביולי 2011 החלה כהונתם של ה"ה ציפורה סמט ודוד אבנר וכהונתו של מר עמוס ספיר החלה ביום 31 באוקטובר 2011, מועד סיום תקופת הצינון בה הוא היה מחויב כדירקטור חיצוני על פי הוראה 301 בנוהל בנקאי תקין.

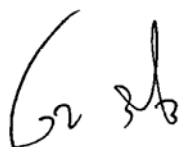
ביום 4 באוקטובר 2011, התפטר ד"ר אהוד שפירא מכהונתו כדירקטור בבנק.

הדירקטוריון הביע תודותיו לה"ה ישראל גלעד, רמי אברהם גוזמן, יעקב משעל, צבי קורן ואהוד שפירא אשר תרמו רבות לקידום עיסקי הבנק והשבחתו. לפרטים בנוגע לאסיפה הכללית השנתית של הבנק ובחירת מועמדים לכהונה כדירקטורים כאמור, ראה עמוד 18 לעיל.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 28 במרס 2012, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים המבוקרים של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2011 ולתקופות שנסתיימו באותו תאריך.

בשנת 2011 התקיימו 52 ישיבות של מליאת הדירקטוריון ו-143 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

דירקטוריון הבנק מביע את הערכתו ותודתו לעובדים ולמנהלים של הבנק ושל חברות הקבוצה, בארץ ובחו"ל, על עבודתם המסורה ותרומתם לקידום עסקי הקבוצה.

דוד ברודט
יו"ר הדירקטוריון

גליה מאור
מנהל כללי ראשי

28 במרס 2012

להלן לוחות הכוללים מידע כספי מפורט לפי נושאים, מגזרים ותקופות:

תוספת	נושא	עמוד
א'	מאזן מאוחד לסוף השנים 2011-2007	319
ב'	דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2011-2007	320
ג'	שיעורי הכנסה והוצאה	322
ד'	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	326
ה'	סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	330
ו'	חשיפה למדינות זרות	332
ז'	מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני	335
ח'	דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני	336
-	הצהרה	338
-	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	340
-	דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	342
-	דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות - דוחות כספיים שנתיים	343

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
מאזן מאוחד לסוף השנים 2011-2007
סכומים מדווחים

תוספת א'

ליום 31 בדצמבר					
2007	2008	2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)					
נכסים					
42,329	33,130	42,933	30,052	53,044	מזומנים ופיקדונות בבנקים
47,169	44,910	57,505	55,791	47,936	ניירות ערך
655	201	744	1,190	1,225	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
207,006	222,732	215,067	234,255	245,287	אשראי לציבור (א)
(8,449)	(9,517)	(10,398)	(10,274)	(3,967)	הפרשה להפסדי אשראי (א)
198,557	213,215	204,669	223,981	241,320	אשראי לציבור, נטו
642	520	407	379	448	אשראי לממשלות
1,873	1,842	2,178	1,924	2,270	השקעות בחברות כלולות
3,276	3,445	3,553	3,638	3,653	בניינים וציוד
159	142	125	45	181	מוניטין (א)
4,947	10,047	6,440	8,717	11,573	נכסים בגין מכשירים נגזרים (א)
2,544	3,556	3,356	2,605	4,204	נכסים אחרים (א) (ב)
302,151	311,008	321,910	328,322	365,854	סך כל הנכסים
התחייבויות והון					
238,045	244,783	250,418	249,584	279,404	פיקדונות הציבור
6,139	3,742	3,785	2,691	5,056	פיקדונות מבנקים
1,198	831	712	660	519	פיקדונות מממשלות
231	549	273	1,006	442	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
19,248	20,636	25,261	26,939	29,999	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
4,647	10,513	7,559	9,985	12,069	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (א)
12,989	11,442	12,088	13,846	14,737	התחייבויות אחרות (א) (ב)
282,497	292,496	300,096	304,711	342,226	סך כל ההתחייבויות
105	245	282	318	254	זכויות שאינן מקנות שליטה
19,549	18,267	21,532	23,293	23,374	הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (ב)
19,654	18,512	21,814	23,611	23,628	סך כל הון
302,151	311,008	321,910	328,322	365,854	סך כל ההתחייבויות וההון

(א) סווג מחדש.

(ב) הוצג מחדש ראה באור 1 יט.2 להלן.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2011-2007
סכומים מדווחים

תוספת ב'

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2007	2008	2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)					
7,648	6,380	7,023	7,433	7,550	רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
407	2,145	1,517	584	734	הוצאות בגין הפסדי אשראי
7,241	4,235	5,506	6,849	6,816	רווח מפעילות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות תפעוליות ואחרות					
3,550	3,538	3,540	3,739	3,702	עמלות תפעוליות (א)
461	(912)	707	216	(12)	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו
211	174	316	156	46	הכנסות אחרות (א)
4,222	2,800	4,563	4,111	3,736	סך כל ההכנסות תפעוליות ואחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות					
4,218	4,118	3,896	4,676	5,067	משכורת והוצאות נלוות (ב)
1,274	1,397	1,514	1,591	1,704	אחזקה ופחת בניינים וציוד
15	17	21	80	2	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין (א)
1,430	1,471	1,350	1,604	1,574	הוצאות אחרות (א)
6,937	7,003	6,781	7,951	8,347	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,526	32	3,288	3,009	2,205	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
1,722	421	1,272	1,239	418	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (ב)
2,804	(389)	2,016	1,770	1,787	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מסים
184	249	81	420	148	חלק הקבוצה ברווחים מפעולות רגילות של חברות כלולות לאחר השפעת המס
רווח נקי מפעולות רגילות					
2,988	(140)	2,097	2,190	1,935	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(4)	(18)	(36)	(39)	(46)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,984	(158)	2,061	2,151	1,889	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
373	250	28	183	2	רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
רווח נקי לתקופה					
3,361	110	2,125	2,373	1,937	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(4)	(18)	(36)	(39)	(46)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3,357	92	2,089	2,334	1,891	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

ראה הערות בעמוד הבא.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2007-2011 (המשך)
סכומים מדווחים

תוספת ב' (המשך):

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2007	2008	2009	2010	2011	
רווח למניה					
רווח בסיסי:					
(ש"ח)					
רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות המיוחס לבעלי המניות					
2.11	(0.11)	1.40	1.46	1.28	התאגיד הבנקאי (ב)
רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים המיוחס לבעלי מניות					
0.26	0.17	0.02	0.12	-	של התאגיד הבנקאי
2.37	0.06	1.42	1.58	1.28	סך הכל
רווח מדולל:					
רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות המיוחס לבעלי המניות					
2.08	(0.11)	1.40	1.46	1.28	התאגיד הבנקאי (ב)
רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים המיוחס לבעלי מניות					
0.26	0.17	0.02	0.12	-	של התאגיד הבנקאי
2.34	0.06	1.42	1.58	1.28	סך הכל

(א) סווג מחדש.

(ב) הוצג מחדש ראה באור 1 יט.2 להלן.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
שיעורי הכנסה והוצאה (על בסיס מאוחד) (א)
סכומים מדווחים

תוספת ג'

2010				2011			
שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)	
כולל	ללא	כולל	ללא	כולל	ללא	כולל	ללא
השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת
נגזרים (ה)	נגזרים	ממוצעת (ב) מימון	יתרה ממוצעת (ה) נגזרים	ממוצעת (ב) מימון	יתרה ממוצעת (ה) נגזרים	ממוצעת (ב) מימון	יתרה ממוצעת (ה) נגזרים
(%)	(%)	(במיליוני ש"ח)	(%)	(%)	(%)	(במיליוני ש"ח)	(%)
מטבע ישראלי לא צמוד							
	3.63	5,760	158,730	4.61	8,007	173,811	נכסים (ג) (ד)
		298	54,193		664	69,873	השפעת נגזרים משובצים ו- ALM (ה)
2.85		6,058	212,923	3.56	8,671	243,684	סך כל הנכסים
	(1.29)	(1,715)	133,192	(2.12)	(3,050)	143,550	התחייבויות (ד)
		(292)	58,727		(790)	76,226	השפעת נגזרים משובצים ו- ALM (ה)
(1.05)		(2,007)	191,919	(1.75)	(3,840)	219,776	סך כל ההתחייבויות
1.80	2.34			1.81	2.49		פער הריבית
מטבע ישראלי צמוד למדד							
	6.10	3,594	58,921	6.06	3,669	60,571	נכסים (ג) (ד)
		95	3,029		144	3,447	השפעת נגזרים משובצים ו- ALM (ה)
5.95		3,689	61,950	5.96	3,813	64,018	סך כל הנכסים
	(6.24)	(3,012)	48,287	(6.22)	(2,994)	48,101	התחייבויות (ד)
		(581)	10,559		(236)	11,267	השפעת נגזרים משובצים ו- ALM (ה)
(6.11)		(3,593)	58,846	(5.44)	(3,230)	59,368	סך כל ההתחייבויות
(0.16)	(0.14)			0.52	(0.16)		פער הריבית
מטבע חוץ:							
(לרבות מטבע ישראלי צמוד למט"ח)							
	(4.90)	(4,312)	88,001	9.87	8,200	83,057	נכסים (ג) (ד)
							השפעת נגזרים (ה):
		2	683		(3)	350	נגזרים מגדרים
		(6,971)	137,416		8,781	149,312	נגזרים משובצים ו- ALM
(4.99)		(11,281)	226,100	7.30	16,978	232,719	סך כל הנכסים
	7.13	7,378	103,508	(8.20)	(8,300)	101,226	התחייבויות (ד)
							השפעת נגזרים (ה):
		-	677		1	415	נגזרים מגדרים
		5,585	126,743		(7,655)	136,096	נגזרים משובצים ו- ALM
5.61		12,963	230,928	(6.71)	(15,954)	237,737	סך כל ההתחייבויות
0.62	2.23			0.59	1.67		פער הריבית

הערות ראה בעמוד 324 להלן.

הערה - נתונים מלאים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו שיעורי הכנסה והוצאה (על בסיס מאוחד) (א) (המשך)

סכומים מדווחים

תוספת ג' (המשך):

2010		2011	
שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)	
כולל	ללא	כולל	ללא
הכנסות	הכנסות	הכנסות	הכנסות
(הוצאות)	(הוצאות)	(הוצאות)	(הוצאות)
יתרה	יתרה	יתרה	יתרה
ממוצעת (ב) מימון	ממוצעת (ב) מימון	ממוצעת (ב) מימון	ממוצעת (ב) מימון
גזרים (ה)	גזרים (ה)	גזרים (ה)	גזרים (ה)
(%)	(במיליוני ש"ח)	(%)	(במיליוני ש"ח)
סך הכל:			
נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (ד) (ו)	317,439	19,876	6.26
השפעת גזרים (ה):			
גזרים מגדרים	350	(3)	
גזרים משובצים ו- ALM	222,632	9,589	
סך כל הנכסים	540,421	29,462	5.45
התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון (ד)	292,877	(14,344)	(4.90)
השפעת גזרים (ה):			
גזרים מגדרים	415	1	
גזרים משובצים ו- ALM	223,589	(8,681)	
סך כל ההתחייבויות	516,881	(23,024)	(4.45)
פער הריבית	1.36	1.00	
בגין אופציות	147	71	
בגין מכשירים גזרים אחרים (לא כולל אופציות, גזרים בגידור, ב- ALM וגזרים משובצים שהופדו (ה))	7	15	
עמלות מעיסקי מימון והכנסות מימון אחרות (ז)	974	1,501	
הוצאות מימון אחרות	(16)	17	
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	7,550	7,433	
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(734)	(584)	
רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	6,816	6,849	
סך הכל:			
נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (ד) (ו)	317,439	305,652	
נכסים הנובעים ממכשירים גזרים (ח)	8,861	7,762	
נכסים כספיים אחרים (ד) (י)	4,644	4,177	
הפרשה להפסדי אשראי (ט)	(4,951)	(845)	
סך כל הנכסים הכספיים	325,993	316,746	
סך הכל:			
התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון (ד)	292,877	284,987	
התחייבויות הנובעות ממכשירים גזרים (ח)	10,264	9,092	
התחייבויות כספיות אחרות (ד) (י)	8,616	8,272	
סך כל ההתחייבויות הכספיות	311,757	302,351	
סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות	14,236	14,395	
נכסים לא כספיים	9,683	8,692	
התחייבויות לא כספיות	1,061	413	
סך כל האמצעים ההוניים (י)	22,858	22,674	

הערות ראה בעמוד 324 להלן.

הערה - נתונים מלאים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו שיעורי הכנסה והוצאה (על בסיס מאוחד) (א) (המשך)

תוספת ג' (המשך):

הערות:

- א. הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- ב. על בסיס יתרות פתיחה חודשיות ותחילת הרבעונים בחברות מאוחדות בחו"ל, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- ג. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר וזמינות למכירה כלהלן:
- במגזר מטבע ישראלי לא צמוד סך של (93) מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 36 מיליוני ש"ח).
- במגזר מטבע ישראלי צמוד למדד סך של 103 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 269 מיליוני ש"ח).
- במגזר מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למט"ח) סך של (142) מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - (20) מיליוני ש"ח).
- ד. למעט מכשירים נגזרים.
- ה. מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.
- ו. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר וזמינות למכירה, במגזרים השונים, סך של (132) מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 285 מיליוני ש"ח).
- ז. לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
- ח. יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
- ט. סווג מחדש.
- י. הוצג מחדש ראה באור 1 יט. 2 להלן.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
שיעורי הכנסה והוצאה (על בסיס מאוחד) (א) (המשך)
נומינלי ב-\$ ארה"ב

תוספת ג' (המשך):

2010				2011			
שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)		שיעור הכנסה (הוצאה)	
כולל	כלל	כולל	כלל	כולל	כלל	כולל	כלל
השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת	השפעת
(ה)	(ה)	(ה)	(ה)	(ה)	(ה)	(ה)	(ה)
(ה)	(ה)	(ה)	(ה)	(ה)	(ה)	(ה)	(ה)
(ה)	(ה)	(ה)	(ה)	(ה)	(ה)	(ה)	(ה)
מטבע חוץ: פעילות מקומית (לרבות מטבע ישראלי)							
צמוד למטבע חוץ							
נכסים (ג) (ד)	14,049	364	2.59	14,305	307	2.15	
השפעת נגזרים (ה):							
נגזרים מגדרים	98	(1)		182	1		
נגזרים משובצים ו- ALM	41,790	34		36,616	32		
סך כל הנכסים	55,937	397	0.71	51,103	340	0.67	
התחייבויות (ד)	20,134	(200)	(0.99)	19,565	(103)	(0.53)	
השפעת נגזרים (ה):							
נגזרים מגדרים	116	-		180	-		
נגזרים משובצים ו- ALM	37,853	(62)		33,758	(45)		
סך כל ההתחייבויות	58,103	(262)	(0.45)	53,503	(148)	(0.28)	
פער הריבית							
פער הריבית: פעילות חו"ל, שלוחות שהן זרוע ארוכה							
נכסים (ג) (ד)	9,315	224	2.40	9,147	213	2.33	
השפעת נגזרים משובצים ו- ALM (ה)	62	22		61	21		
סך כל הנכסים	9,377	246	2.62	9,208	234	2.54	
התחייבויות (ד)	8,326	(54)	(0.65)	8,043	(52)	(0.65)	
השפעת נגזרים משובצים ו- ALM (ה)	304	(13)		70	(39)		
סך כל ההתחייבויות	8,630	(67)	(0.78)	8,113	(91)	(1.12)	
פער הריבית							
פער הריבית							
נכסים כספיים במט"ח שהניבו הכנסות מימון (ג) (ד)	23,364	588	2.52	23,452	520	2.22	
השפעת נגזרים (ה):							
נגזרים מגדרים	98	(1)		182	1		
נגזרים משובצים ו- ALM	41,852	56		36,677	53		
סך כל הנכסים	65,314	643	0.98	60,311	574	0.95	
התחייבויות כספיות במט"ח שגרמו הוצאות מימון (ד)	28,460	(254)	(0.89)	27,608	(155)	(0.56)	
השפעת נגזרים (ה):							
נגזרים מגדרים	116	-		180	-		
נגזרים משובצים ו- ALM	38,157	(75)		33,828	(84)		
סך כל ההתחייבויות	66,733	(329)	(0.49)	61,616	(239)	(0.39)	
פער הריבית							
פער הריבית							

(א) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזנית של מכשירים נגזרים).

(ב) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות בבנק ובחברות מאוחדות בארץ, ותחילת הרבעונים בחברות מאוחדות בחו"ל, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.

(ג) ליתרה הממוצעת של הנכסים בפעילות מקומית ובפעילות חו"ל נוספה היתרה הממוצעת של הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר וזמינות למכירה בסך 37 מיליון דולר ארה"ב (2010 - 5 מיליוני דולר).

(ד) למעט מכשירים נגזרים.

(ה) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משוברים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

הערה - נתונים מלאים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

תוספת ד'

הערות ראה בעמודים 328-329.

31 בדצמבר 2010								
מערך	מערך	ללא	שיעור	משך	סך הכל	שיעור	משך	מערך
עד עשרים שנה	עשרים שנה	תקופת פירעון	תשואה פנימי	חיים ממוצע	שווי הוגן	תשואה פנימי	חיים ממוצע	מערך
(שנים)	(שנים)	(שנים)	(שנים)	(שנים)	(שנים)	(שנים)	(שנים)	(שנים)
488	-	353	4.12	0.39	164,964	4.27	0.43	488
272	-	-	-	1.38	178,211	-	1.09	272
-	-	-	-	-	7,278	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
760	-	353	4.12	0.91	350,453	4.27	0.76	760
-	-	12	3.70	0.27	140,887	3.67	0.28	-
288	-	-	-	1.30	182,032	-	1.04	288
-	-	-	-	-	10,067	-	-	-
-	-	-	-	0.50	89	-	0.50	-
288	-	12	3.70	0.87	333,075	3.67	0.68	288
472	-	-	-	-	-	-	-	472
17,171	17,171	-	-	-	-	-	-	17,171
1,571	37	45	3.10	2.78	62,174	2.83	2.97	1,571
212	-	-	-	3.61	2,704	-	1.89	212
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
1,783	37	45	3.10	2.85	64,878	2.83	2.93	1,783
1,228	200	-	2.54	3.60	51,636	2.23	3.83	1,228
-	-	-	-	1.46	9,685	-	2.13	-
-	-	-	-	-	8	-	-	-
-	-	-	-	-	83	-	0.50	-
1,228	200	-	2.54	3.25	61,412	2.23	3.56	1,228
555	(163)	-	-	-	-	-	-	555
3,532	3,369	-	-	-	-	-	-	3,532

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית - על בסיס מאוחד (המשך)
סכומים מדווחים

תוספת ד' (המשך):

31 בדצמבר 2011					
עם	עד	מל	מל	מל	מל
דרישה	שלושה	שלושה	עד	שנה	עד
עד חודש	חודשים	עד שנה	שנים	שנים	שנים
(במיליוני ש"ח)					
מטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
51,412	16,525	8,858	5,628	3,849	1,531
נכסים פיננסיים (א) (ד)					
60,298	47,384	68,608	29,498	3,422	8,732
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
7,194	1,841	2,063	1,603	846	7,768
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (ה)					
-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
118,904	65,750	79,529	36,729	8,117	18,031
סה"כ שווי הוגן					
התחביונות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
68,573	16,977	21,995	3,551	534	380
התחביונות פיננסיות (א)					
49,567	40,886	62,573	29,699	5,735	10,377
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
6,499	1,904	2,026	1,641	873	7,768
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (ה)					
-	-	14	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
124,639	59,767	86,608	34,891	7,142	18,525
סה"כ שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
(5,735)	5,983	(7,079)	1,838	975	(494)
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית					
(5,735)	248	(6,831)	(4,993)	(4,018)	(4,512)
החשיפה המצטברת במגזר					
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
208,591	26,593	44,502	28,923	17,878	13,365
נכסים פיננסיים (א) (ג)					
101,593	117,222	122,168	54,061	18,850	30,750
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
8,135	3,460	5,267	1,884	869	7,774
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (ה)					
-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
318,319	147,275	171,937	84,868	37,597	51,889
סה"כ שווי הוגן					
התחביונות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
205,035	25,310	40,266	25,221	13,533	14,543
התחביונות פיננסיות					
98,548	119,621	115,598	60,540	21,494	29,334
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
8,002	3,495	5,061	2,246	878	7,838
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (ה)					
-	-	158	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
311,585	148,426	161,083	88,007	35,905	51,715
סה"כ שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
6,734	(1,151)	10,854	(3,139)	1,692	174
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית					
6,734	5,583	16,437	13,298	14,990	15,164
החשיפה המצטברת במגזר					

- (א) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
(ב) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
(ג) כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופה לפרעון".
(ד) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
(ה) המח"מ נמוך מ-0.05 שנים.
(ו) סווג מחדש.

31 בדצמבר 2010								
מערך	עשר	מערך	ללא	שיעור	משך	סך הכל	שיעור	משך
עד שנה	עשרים	עשרים	תקופת	תשואה	חיים	שווי	תשואה	חיים
שנה	שנה	שנה	פירעון	פנימי	ממוצע	הוגן	פנימי	ממוצע
(שנים)	(שנים)	(שנים)	(שנים)	(באחוזים)	(שנים)	(שנים)	(באחוזים)	(שנים)
140	38	131	88,112	4.04	0.58	84,043	3.14	0.70
245	235	166	218,588	-	0.85	198,480	-	0.93
726	-	-	22,041	-	-	31,614	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
1,111	273	297	328,741	4.04	0.72	314,137	3.14	0.75
46	-	9	112,065	1.59	0.30	99,253	1.43	0.30
303	273	166	199,579	-	1.02	189,015	-	1.03
726	-	-	21,437	-	-	28,777	-	-
-	-	-	14	-	0.50	72	-	0.50
1,075	273	175	333,095	1.59	0.71	317,117	1.43	0.68
36	-	-	-	-	-	-	-	-
(4,476)	(4,476)	-	-	-	-	-	-	-
2,199	75	3,413	345,539	3.52	0.88	314,357	3.23	1.01
729	235	277	445,885	-	1.15	380,616	-	1.02
726	-	-	28,115	-	-	38,892	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
3,654	310	3,690	819,539	3.52	0.99	733,865	3.23	0.94
1,274	200	355	325,737	2.62	0.84	291,824	2.36	0.92
591	273	251	446,250	-	1.18	381,924	-	1.06
726	-	-	28,246	-	-	38,852	-	-
-	-	121	279	-	0.12	367	-	0.50
2,591	473	727	800,512	2.62	1.00	712,967	2.36	0.93
1,063	(163)	-	-	-	-	-	-	-
16,227	16,064	-	-	-	-	-	-	-

הערות כלליות:

- (1) נתונים מלאים על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- (2) בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמכבים אותם אל השווי ההוגן. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן, של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 18(ג) להלן.
- (3) שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים אל השווי ההוגן.
- (4) משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי.
- (5) מכשירים המגלמים אופציות שלא הופרדו מהחווה המארח אינם מוצגים בשורה נפרדת אלא נכללים עם יתר הנכסים הכספיים.
- (6) בחישוב מח"מ הנכסים וההתחייבויות במגזר הצמוד למדד נלקח בחשבון אומדן לגבי פרעונות מוקדמים ומשיכות בנקודות היציאה בתוכניות החיסכון, בהתאם למודל האומדן את הפרעונות המוקדמים הצפויים על סמך התנהגות החוסכים. מח"מ סך הנכסים על פי התזרים המקורי של תוכניות החיסכון גבוה יותר ומגיע ל-3.94 שנים, מח"מ סך ההתחייבויות מגיע ל-3.28 שנים, ופער שיעור התשואה הפנימי (להלן - ש"פ), מסתכם ב-1.68%. השינוי בשווי הוגן בסך הנכסים הינו (587) מיליון ש"ח ובסך ההתחייבויות (10) מיליון ש"ח.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו **סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (על בסיס מאוחד)** **סכומים מדווחים**

תוספת ה': 31 בדצמבר 2011									
סיכון אשראי לציבור									
הפסדי אשראי (ד)			בסיכון אשראי לציבור נכלל:						
יתרת	הוצאות	בגין	אשראי	סיכון	סיכון	סיכון	סיכון	סיכון	
ההפרשה	מחיקות	חשבונאיות	לציבור	אשראי	אשראי	חוץ	אשראי	אשראי	
להפסדי	אשראי	נטו	פגום (*)	בעייתי (*) (ג)	כולל (*)	מאזני (*) (ב)	מאזני (*) (א)	מאזני (*) (א)	בגין פעילות לוויים בישראל
(במיליוני ש"ח)									
(51)	(33)	(41)	53	109	2,162	327	1,835	1,835	חקלאות
(563)	599	68	861	1,362	38,176	11,973	26,203	26,203	תעשייה
(1,168)	871	332	1,956	3,803	66,944	27,081	39,863	39,863	בינוי ונדל"ן (ז)
(2)	-	-	-	2	1,357	198	1,159	1,159	חשמל ומים
(271)	(179)	60	384	925	22,773	4,499	18,274	18,274	מסחר
(148)	(39)	(81)	744	946	3,704	267	3,437	3,437	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
(77)	40	9	134	179	6,036	1,024	5,012	5,012	תחבורה ואחסנה
(60)	61	(19)	122	160	7,517	2,602	4,915	4,915	תקשורת ושירותי מחשב
(335)	137	256	1,053	1,393	26,817	8,914	17,903	17,903	שירותים פיננסיים
(82)	14	(7)	48	94	7,118	1,757	5,361	5,361	שרותים עסקיים אחרים
(50)	(6)	12	49	233	7,271	929	6,342	6,342	שרותים ציבוריים וקהילתיים
(515)	69	(15)	27	955	57,895	1,519	56,376	56,376	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
(423)	113	29	47	357	55,038	26,885	28,153	28,153	אנשים פרטיים - אחר
(3,745)	1,647	603	5,478	10,518	302,808	87,975	214,833	214,833	סך הכל
סיכון האשראי שנכלל בענפי המשק השונים:									
(39)	9	(70)	49	109	3,460	553	2,907	2,907	תנועות ההתיישבות (ה)
(2)	-	(6)	1	13	3,388	134	3,254	3,254	רשויות מקומיות (ו)

31 בדצמבר 2011									
סיכון אשראי לציבור									
הפסדי אשראי (ד)			בסיכון אשראי לציבור נכלל:						
יתרת	הוצאות	בגין	אשראי	סיכון	סיכון	סיכון	סיכון	סיכון	
ההפרשה	מחיקות	חשבונאיות	לציבור	אשראי	אשראי	חוץ	אשראי	אשראי	
להפסדי	אשראי	נטו	פגום (*)	בעייתי (*) (ג)	כולל (*)	מאזני (*) (ב)	מאזני (*) (א)	מאזני (*) (א)	בגין פעילות לוויים בחו"ל
(במיליוני ש"ח)									
(3)	-	2	4	4	55	13	42	42	חקלאות
(86)	19	(4)	83	259	11,307	3,278	8,029	8,029	תעשייה
(299)	202	104	618	1,123	12,795	3,101	9,694	9,694	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	393	146	247	247	חשמל ומים
(106)	106	40	171	342	8,344	2,689	5,655	5,655	מסחר
(6)	-	1	2	52	1,297	384	913	913	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
(18)	45	11	22	44	696	102	594	594	תחבורה ואחסנה
(5)	-	-	-	3	969	346	623	623	תקשורת ושירותי מחשב
(70)	(9)	(6)	84	604	10,409	1,156	9,253	9,253	שירותים פיננסיים
(38)	13	(4)	145	276	5,422	1,430	3,992	3,992	שרותים עסקיים אחרים
(5)	-	-	54	55	962	52	910	910	שרותים צבוריים וקהילתיים
(16)	-	6	66	68	1,375	-	1,375	1,375	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
(38)	46	(19)	57	59	1,799	323	1,476	1,476	אנשים פרטיים - אחר
(690)	422	131	1,306	2,889	55,823	13,020	42,803	42,803	סך הכל

- (א) אשראי לציבור בסך 209,789 מיליוני ש"ח בגין פעילות בארץ ו-35,489 מיליון ש"ח בגין פעילות חו"ל, השקעות באגרות חוב של הציבור בסך 1,414 מיליוני ש"ח בגין פעילות בארץ ו-6,620 מיליוני ש"ח בגין פעילות חו"ל, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 3,630 מיליוני ש"ח בגין פעילות בארץ ו-685 מיליוני ש"ח בגין פעילות חו"ל.
- (ב) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (ג) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני בגין הציבור שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ה) קיבוצים ומושבים, ארגונים אזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
- (ו) לרבות תאגידים בשליטתם.
- (ז) כולל הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בניה בסך 932 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך 2,032 מיליון ש"ח.
- * סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור פגום מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים בניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לוויים.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (על בסיס מאוחד) (המשך) סכומים מדווחים

תוספת ה' (המשך):					31 בדצמבר 2010
בגין פעילות לוויים בישראל	סיכון אשראי מאזני (א)	סיכון אשראי חוץ מאזני (ב)	סיכון אשראי כולל לציבור	ההוצאה השנתית בגין הפרשה ספציפי יתרת חובות לחובות מסופקים בעייתיים (ג)	
(במיליוני ש"ח)					
חקלאות	1,729	324	2,053	(2)	177
תעשייה	21,440	13,243	34,683	(51)	1,691
בינוי ונדל"ן (ו)(ז)	38,144	24,649	62,793	212	5,454
חשמל ומים	1,257	505	1,762	1	6
מסחר	15,571	3,761	19,332	85	1,228
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	3,441	309	3,750	(34)	1,456
תחבורה ואחסנה	3,958	1,161	5,119	(61)	642
תקשורת ושרותי מחשב	4,836	1,857	6,693	(54)	172
שרותים פיננסיים	16,842	12,049	28,891	(62)	632
שרותים עסקיים אחרים	4,747	1,702	6,449	12	453
שרותים צבוריים וקהילתיים	6,065	1,110	7,175	11	235
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור (ז)	50,980	2,553	53,533	(51)	654
אנשים פרטיים - אחר	26,111	25,589	51,700	206	837
סך הכל	195,121	88,812	283,933	212	13,637
סיכון האשראי שנכלל בענפי המשק השונים:					
תנועות ההתיישובות (ד)	2,804	633	3,437	(95)	192
רשויות מקומיות (ה)	3,154	119	3,273	-	73

31 בדצמבר 2010					
בגין פעילות לוויים בחו"ל (ז)	סיכון אשראי מאזני (א)	סיכון אשראי חוץ מאזני (ב) (ח)	סיכון אשראי כולל לציבור	ההוצאה השנתית בגין הפרשה ספציפי יתרת חובות לחובות מסופקים בעייתיים (ג)	
(במיליוני ש"ח)					
חקלאות	89	20	109	-	7
תעשייה	9,303	2,933	12,236	20	103
בינוי ונדל"ן	8,524	2,242	10,766	206	1,133
חשמל ומים	128	219	347	-	-
מסחר	3,795	2,796	6,591	183	405
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	923	284	1,207	-	94
תחבורה ואחסנה	275	142	417	8	48
תקשורת ושרותי מחשב	297	187	484	-	-
שרותים פיננסיים	15,708	4,051	19,759	39	563
שרותים עסקיים אחרים	2,109	661	2,770	30	57
שרותים צבוריים וקהילתיים	1,228	221	1,449	-	27
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	1,239	-	1,239	5	31
אנשים פרטיים - אחר	1,269	512	1,781	18	12
סך הכל	44,887	14,268	59,155	509	2,480

(א) אשראי לציבור בסך 190,561 מיליוני ש"ח בגין פעילות בארץ ו-33,975 מיליון ש"ח בגין פעילות חו"ל, השקעות באגרות חוב של הציבור בסך 1,367 מיליוני ש"ח בגין פעילות בארץ ו-10,290 מיליוני ש"ח בגין פעילות חו"ל, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 3,103 מיליוני ש"ח בגין פעילות בארץ ו-622 מיליוני ש"ח בגין פעילות חו"ל.

(ב) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(ג) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות של חבות של לווה ושל קבוצות לוויים. כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.

(ד) קיבוצים ומושבים, ארגונים אזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישובות.

(ה) לרבות תאגידים בשליטתם.

(ו) כולל הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בניה בסך 853 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך 1,625 מיליון ש"ח.

(ז) סווג מחדש.

(ח) הוצג מחדש - אגרות חוב של חברות החזקה בנקאיות בחו"ל, הוצגו בעבר כאגרות חוב של בנקים.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

סכומים מדווחים

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם.

הערות בעמוד הבא.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
חשיפות למדינות זרות (המשך)
סכומים מדווחים

תוספת ו' (המשך)

31 בדצמבר 2010						
חשיפה מאזנית						
חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד						
הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים						
חשיפה מאזנית מעבר לגבול						
חשיפה מאזנית נטו	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית
לאחר ניכוי	ניכוי בגין	התחייבויות	התחייבויות	התחייבויות	התחייבויות	התחייבויות
מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות
לממשלות (א)						
(במיליוני ש"ח)						
ארצות הברית	455	2,485	11,288	16,661	7,212	9,449
בריטניה	18	3,462	1,439	5,502	1,832	3,670
צרפת	1,184	2,022	560	-	-	-
גרמניה	248	2,734	1,237	-	-	-
שווייץ	-	350	886	1,266	495	771
אחרות	605	6,076	5,400	1,708	970	738
סך כל החשיפה למדינות זרות	2,510	17,129	20,810	25,137	10,509	14,628
סך כל החשיפה למדינות LDC	103	154	1,186	1,658	969	689
סך כל החשיפה למדינות ה-PIGS (ג)	-	447	40	-	-	-
31 בדצמבר 2010						
חשיפה מאזנית						
חשיפה חוץ מאזנית						
סך כל החשיפה המאזנית						
חשיפה מאזנית מעבר לגבול						
מזה סיכון	מזה סיכון	מזה סיכון	מזה סיכון	מזה סיכון	מזה סיכון	מזה סיכון
אשראי חוץ	אשראי חוץ	אשראי חוץ	אשראי חוץ	אשראי חוץ	אשראי חוץ	אשראי חוץ
מאזני	מאזני	מאזני	מאזני	מאזני	מאזני	מאזני
בעייתיים	בעייתיים	בעייתיים	בעייתיים	בעייתיים	בעייתיים	בעייתיים
ביתר חובות	ביתר חובות	ביתר חובות	ביתר חובות	ביתר חובות	ביתר חובות	ביתר חובות
בעייתיים (ב)	בעייתיים (ב)	בעייתיים (ב)	בעייתיים (ב)	בעייתיים (ב)	בעייתיים (ב)	בעייתיים (ב)
(במיליוני ש"ח)						
ארצות הברית	23,677	782	11,743	-	6,191	8,037
בריטניה	8,589	395	7,782	-	2,441	2,478
צרפת	3,766	14	3,226	-	1,257 (ה)	2,509
גרמניה	4,219	1	4,835	-	2,708	1,511
שווייץ	2,007	147 (ה)	2,314	-	755	481
אחרות	12,819	237	2,850	-	6,511	5,570
סך כל החשיפה למדינות זרות	55,077	1,576	32,750	-	19,863	20,586
סך כל החשיפה למדינות LDC	2,132	168	688	-	1,117	326
סך כל החשיפה למדינות ה-PIGS (ג)	487	3	65	-	100	387

- (א) כולל ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (ב) יתרת חובות בעייתיים בניכוי חובות המכוסים בביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים. לא כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
- (ג) החשיפה למדינות ה-PIGS כוללת את המדינות: פורטוגל, איטליה, אירלנד, יוון וספרד (ב-2010 ללא איטליה).
- (ד) הקיטון בסך החשיפה נובע משינוי אופן חישוב סיכון בגין נזורים בעקבות קיזוז עסקאות עם הסכמי קיזוז.
- (ה) סווג מחדש.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
חשיפות למדינות זרות (המשך)
סכומים מדווחים

תוספת ו' (המשך)

בהתאם להוראת המפקח על הבנקים חשיפה למדינות זרות מוצגת על בסיס סיכון סופי כדלקמן:

- היתרה המאזנית של חוב תטופל כסכום החשיפה למדינת התושבות החוקית של החייב הנושא בסיכון הסופי לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- יתרה מאזנית של השקעה במניות תטופל כסכום החשיפה למדינת התושבות של מנפיק הנייר.
- סיכון אשראי חוץ מאזני מוצג כחשיפה חוץ מאזנית למדינת התושבות של הצד הנגדי לעיסקה כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה.

התייחסות לביטחונות בהיבט של קביעת הסיכון הסופי תהיה כדלהלן:

- ערבויות צד ג' - בהתאם למדינת התושבות של הערב.
- ניירות הערך - מדינת התושבות הינה של מנפיק נייר הערך.
- הובהר בהוראה כי נדל"ן ויתרות חייבים אינם מהווים ביטחון לצורך קביעת סיכון סופי.
- לצורך קביעת הסיכון הסופי נלקחו ביטחונות ספציפיים בלבד.

חלק ב' - ליום 31 בדצמבר 2011 אין חשיפה מאזנית מצרפית למדינות זרות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך (ליום 31 בדצמבר 2010 מסתכם ל-4,165 מיליוני ש"ח, מיוחס להולנד ובלגיה).

חלק ג' - סכום החשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות כפי שהוגדר על פי מדד נזילות FITCH ועל ידי בנק ישראל (מדינה אשר מקבלת סיוע כספי מ-IMF או שהתחייבויותיה מדורגות בדירוג אשראי CCC או נמוך יותר) מסתכם בסך 1,106 מיליון ש"ח ומתייחס ל-13 מדינות. (ב-31 בדצמבר 2010 מסתכם 1,276 מיליון ש"ח והתייחס ל-16 מדינות).

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
מאזן מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני
סכומים מדווחים

תוספת ז'

שנה	2011				2010			
	4	3	2	1	4	3	2	1
רבעון	(במיליוני ש"ח)							
נכסים								
מזומנים ופיקדונות בבנקים	53,044	54,662	45,566	36,802	30,052	40,360	47,180	41,664
ניירות ערך	47,936	38,356	40,146	47,090	55,791	54,373	51,211	52,526
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	1,225	1,252	1,330	2,068	1,190	914	725	638
אשראי לציבור (א)	245,287	241,171	232,670	230,017	234,255	227,515	222,806	217,994
הפרשה להפסדי אשראי (א)	(3,967)	(3,856)	(4,322)	(4,946)	(10,274)	(10,297)	(10,353)	(10,381)
אשראי לציבור, נטו	241,320	237,315	228,348	225,071	223,981	217,218	212,453	207,613
אשראי לממשלות	448	403	352	357	379	385	396	407
השקעות בחברות כלולות	2,270	2,350	2,159	2,032	1,924	1,740	1,720	2,196
בניינים וציוד	3,653	3,615	3,627	3,665	3,638	3,600	3,564	3,543
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין (א)	181	45	45	45	45	112	117	121
נכסים בגין מכשירים נגזרים (א)	11,573	11,496	7,764	8,419	8,717	9,444	8,303	6,019
נכסים אחרים (א) (ב)	4,204	3,681	3,719	3,118	2,605	2,656	2,757	3,061
סך כל הנכסים	365,854	353,175	333,056	328,667	328,322	330,802	328,426	317,788
התחייבויות והון								
פיקדונות הציבור	279,404	267,249	252,704	248,258	249,584	245,820	251,677	244,579
פיקדונות מבנקים	5,056	6,327	5,362	3,814	2,691	6,788	3,288	3,160
פיקדונות מממשלות	519	443	443	721	660	614	909	678
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	442	778	791	1,533	1,006	709	740	175
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	29,999	28,573	27,034	26,985	26,939	28,744	26,846	26,812
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (א)	12,069	12,636	9,447	10,170	9,985	11,183	9,498	7,277
התחייבויות אחרות (א) (ב)	14,737	14,055	14,098	14,384	13,846	13,264	12,040	12,509
סך כל ההתחייבויות	342,226	330,061	309,879	305,865	304,711	307,122	304,998	295,190
זכויות שאינן מקנות שליטה הון המיוחס לבעלי המניות התאגיד בבנקאי (ב)	254	343	333	314	318	310	292	285
סך כל ההון	23,374	22,771	22,844	22,488	23,293	23,370	23,136	22,313
סך כל ההון	23,628	23,114	23,177	22,802	23,611	23,680	23,428	22,598
סך כל ההתחייבויות וההון	365,854	353,175	333,056	328,667	328,322	330,802	328,426	317,788

(א) סווג מחדש.

(ב) הוצג מחדש ראה באור 1.יט.2 להלן.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני
סכומים מדווחים

תוספת ח'

שנה	2011				2010			
	4	3	2	1	4	3	2	1
רבעון	(במיליוני ש"ח)							
רווח מפעילות מימון לפני								
הוצאות בגין הפסדי אשראי	1,968	1,692	1,952	1,938	2,141	1,846	1,639	1,807
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	385	378	73	(102)	212	46	196	130
רווח מפעולות מימון								
לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	1,583	1,314	1,879	2,040	1,929	1,800	1,443	1,677
הכנסות תפעוליות ואחרות								
עמלות תפעוליות (א)	901	901	918	982	986	919	924	910
רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו	(5)	(75)	38	30	28	14	100	74
הכנסות אחרות (א)	19	6	10	11	76	50	15	15
סך כל ההכנסות								
התפעוליות והאחרות	915	832	966	1,023	1,090	983	1,039	999
הוצאות תפעוליות ואחרות								
משכורות והוצאות נלוות (ב)	1,197	1,248	1,272	1,350	1,213	1,054	1,199	1,210
אחזקה ופחת בניינים וציוד	442	422	432	408	419	401	391	380
הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין (א)	2	-	-	-	67	5	4	4
הוצאות אחרות (א)	481	392	374	327	596	345	350	313
סך כל ההוצאות								
התפעוליות והאחרות	2,122	2,062	2,078	2,085	2,295	1,805	1,944	1,907
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	376	84	767	978	724	978	538	769
הפרשה למסים (הטבה) על								
הרווח מפעולות רגילות (ב)	(246)	32	259	373	376	415	136	312
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים	622	52	508	605	348	563	402	457
חלק הקבוצה ברווחים (הפסדים)								
מפעולות רגילות של חברות כלולות								
לאחר השפעת המס	3	115	72	(42)	161	57	117	85
רווח נקי מפעולות רגילות								
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן								
מקנות שליטה	625	167	580	563	509	620	519	542
המיוחס לבעלי זכויות שאינן								
מקנות שליטה	(7)	(11)	(18)	(10)	(10)	(14)	(12)	(3)
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	618	156	562	553	499	606	507	539
רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר								
מסים לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה -	-	(1)	2	1	(3)	-	182	4
רווח נקי לתקופה								
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן								
מקנות שליטה	625	166	582	564	506	620	701	546
המיוחס לבעלי זכויות שאינן								
מקנות שליטה	(7)	(11)	(18)	(10)	(10)	(14)	(12)	(3)
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	618	155	564	554	496	606	689	543

הערות בעמוד הבא.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני (המשך)
רווח למניה לפי רבעונים בשנים 2010-2011
סכומים מדווחים

תוספת ח' (המשך):

שנה רבעון	2011				2010			
	4	3	2	1	4	3	2	1
(בש"ח)								
רווח בסיסי ומדולל למניה:								
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (ב)	0.41	0.11	0.38	0.38	0.34	0.41	0.34	0.37
רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי	-	-	-	-	-	-	0.12	-
סך הכל	0.41	0.11	0.38	0.38	0.34	0.41	0.46	0.37

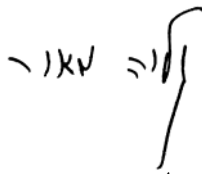
(א) סווג מחדש.
 (ב) הוצג מחדש ראה באור 1 יט.2 להלן.

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני גליה מאור מצהירה כי :

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2011 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברביע הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

28 במרס 2012

גליה מאור
מנהל כללי ראשי

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני מנחם שוורץ מצהיר כי :

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2011 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברביע הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

28 במרס 2012

מנחם שוורץ
סגן מנהל כללי בכיר
חשבונאי ראשי
ראש חטיבת החשבונאות

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק לאומי לישראל (להלן, "הבנק"), אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון והנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2011, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2011 הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2011 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק הפירמות קוסט פורר גבאי את קסירר וסומך חייקין, כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 342 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2011.

28 במרס 2012

דוד ברודט
יו"ר הדירקטוריון

גליה מאור
מנהל כללי ראשי

מנחם שורץ
סגן מנהל כללי בכיר
חשבונאי ראשי
ראש חטיבת החשבונאות

דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות של בנק לאומי לישראל בע"מ בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות בנות (להלן - ביחד "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2011, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון וההנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון אם קויימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפרט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של בטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להוראות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק; ו- (3) מספקים מידה סבירה של בטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה בבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2011, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2011 ו-2010 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 והדוח שלנו מיום 28 במרץ 2012, כל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים, וכן הפניות תשומות לב לאמור בבאורים: 18(ז) סעיפים 2 ו-4, 18(יב), 18(יג) ו-18(יד).

סומך חייקין
רואי חשבון

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

רואי החשבון המבקרים המשותפים

28 במרץ 2012

דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות של בנק לאומי לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המאוחדים המצורפים של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן - הבנק) והחברות המאוחדות שלו (להלן - הקבוצה) לימים 31 בדצמבר 2011 ו-2010 ואת דוחות רווח והפסד המאוחדים, הדוחות המאוחדים על השינויים בהון העצמי והדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-1.4% וכ-2%, מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2011 ו-2010 בהתאמה, ורווחיהן מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הכלולים בדוחות הרווח וההפסד המאוחדים מהווים כ-0.1%, כ-3% וכ-2% מכלל הרווח המאוחד מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2011, 2010 ו-2009, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק והחברות המאוחדות שלו לימים 31 בדצמבר 2011 ו-2010 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הקבוצה לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב:

1. לאמור בבאור 18(ז) סעיפים 2 ו-4 בדבר תביעות שהוגשו נגד הבנק ונגד חברות מאוחדות לרבות בקשות לאישורן כתביעות ייצוגיות.
 2. לאמור בבאור 18(יב) בדבר נושאים הקשורים בחברה כלולה וחברות מוחזקות שלה.
 3. לאמור בבאור 18(יג) בדבר קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים ולאמור בבאור 18(יד) בדבר חקירות שמתנהלות כנגד הקבוצה בקשר עם פעילותה מול לקוחות אמריקאים.
- הבנק אינו יכול להעריך מה תהיינה ההשלכות של העניינים הנ"ל על הבנק, אם בכלל, על מצבו הכספי ועל תוצאות פעולותיו ואם תהיינה מהותיות.
- ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission) והדוח שלנו מיום 28 במרץ 2012, כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

רואי החשבון המבקרים המשותפים

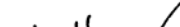
28 במרץ 2012

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2011
סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011		
	(במיליוני ש"ח)	באור	
נכסים			
מזומנים ופיקדונות בבנקים	53,044	2,14	30,052
ניירות ערך	47,936	3,14	55,791
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	1,225		1,190
אשראי לציבור (א)	245,287	4	234,255
הפרשה להפסדי אשראי (א)	(3,967)	4	(10,274)
אשראי לציבור, נטו	241,320		223,981
אשראי לממשלות	448	5	379
השקעות בחברות כלולות	2,270	6	1,924
בניינים וציוד	3,653	7	3,638
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין (א)	181	6 (ה)	45
נכסים בגין מכשירים נגזרים (א)	11,573	18	8,717
נכסים אחרים (א)(ב)	4,204	8	2,605
סך כל הנכסים	365,854		328,322
התחייבויות והון			
פיקדונות הציבור	279,404	9	249,584
פיקדונות מבנקים	5,056	10	2,691
פיקדונות מממשלות	519		660
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	442		1,006
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	29,999	11	26,939
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (א)	12,069	18	9,985
התחייבויות אחרות (א)(ב)	14,737	12	13,846
סך כל ההתחייבויות	342,226		304,711
זכויות שאינן מקנות שליטה	254		318
הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (ב)	23,374		23,293
סך כל ההון	23,628	13	23,611
סך כל ההתחייבויות וההון	365,854		328,322

(א) נתוני השוואה סווגו מחדש על מנת להתאים לשיטת ההצגה בתקופה השוטפת. מספרי השוואה בנין אשראי לציבור וההפרשה להפסדי אשראי לא הוצגו מחדש בעקבות יישום ההוראות החדשות ואינם ברי השוואה לנתונים השוטפים.

(ב) הוצג מחדש ראה באור 1 יט.2 להלן.
הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

				
מנחם שורץ	גליה מאור	ראובן אדלר	פרופ' אפרים צדקה	דוד ברוזט
סגן מנהל כללי בכיר	מנהל כללי ראשי	דירקטור	דירקטור	יושב ראש
חשבונאי ראשי				הדירקטוריון
ראש חטיבת החשבונאות				

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 28 במרס 2012

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו

דוח רווח והפסד מאוחד

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2011

סכומים מדווחים

2009	2010	2011		
		באור	(במיליוני ש"ח)	
7,023	7,433	7,550	20	רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,517	584	734	4	הוצאות בגין הפסדי אשראי
5,506	6,849	6,816		רווח מפעילות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות תפעוליות ואחרות				
3,540	3,739	3,702	21	עמלות תפעוליות (א)
707	216	(12)	22	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו
316	156	46	23	הכנסות אחרות (א)
4,563	4,111	3,736		סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות				
3,896	4,676	5,067	24	משכורות והוצאות נלוות (ב)
1,514	1,591	1,704		אחזקה ופחת בניינים וציוד
21	80	2		הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין (א)
1,350	1,604	1,574	25	הוצאות אחרות (א)
6,781	7,951	8,347		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
3,288	3,009	2,205		רווח מפעולות רגילות לפני מסים
1,272	1,239	418	26	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (ב)
2,016	1,770	1,787		רווח מפעולות רגילות לאחר מסים
				חלק הקבוצה ברווחים מפעולות רגילות
81	420	148		של חברות כלולות לאחר השפעת מס
רווח נקי מפעולות רגילות				
2,097	2,190	1,935	6	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(36)	(39)	(46)		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,061	2,151	1,889	27	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
				רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים
28	183	2		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
רווח נקי לתקופה				
2,125	2,373	1,937		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(36)	(39)	(46)		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,089	2,334	1,891		המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
רווח למניה				
רווח בסיסי ומדולל למניה:				
(בש"ח)				
1.40	1.46	1.28		רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי המניות
				התאגיד הבנקאי (ב)
0.02	0.12	-		רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים המיוחס לבעלי
1.42	1.58	1.28		מניות של התאגיד הבנקאי
				רווח נקי
1,473,551	1,473,551	1,473,551		ממוצע משוקלל של מספר המניות לצורך חישוב הרווח הבסיסי והמדולל

(א) סווג מחדש.

(ב) הוצג מחדש ראה באור 1 יט. 2 להלן.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו

דוח על השינויים בהון העצמי

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011

סכומים מדווחים

סך כל הון המניות וקרנות ההון	קרנות הון			הון מניות (במיליוני ש"ח)
	עסקאות תשלום מבוסס מניות	תשלום מבוסס מניות	פרמיה	
	הון המניות	ואחרות (א)		
יתרה ליום 1 בינואר 2009 (ד)	8,198	284	855	7,059
רווח נקי בשנת החשבון (ד)	-	-	-	-
פקיעת כתבי אופציה	-	(117)	117	-
הטבה לעובדים - השפעת המס	30	30	-	-
רווח כולל אחר בחברות כלולות שנוקף ישירות לעודפים	-	-	-	-
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	-	-	-	-
הפסדים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שמומשו ו/או נזקפו לרווח והפסד (ה)	-	-	-	-
השפעת המס המתייחס	-	-	-	-
התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות כלולות	-	-	-	-
הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	-	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2009 (ד)	8,228	197	972	7,059
רווח נקי בשנת החשבון (ד)	-	-	-	-
פקיעת כתבי אופציה	-	(157)	157	-
הטבה לעובדים - השפעת המס	(30)	(30)	-	-
דיבידנד ששולם	-	-	-	-
דיבידנד מוצע	-	-	-	-
התאמות בגין חברות כלולות נטו	-	-	-	-
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	-	-	-	-
רווחים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שמומשו ו/או נזקפו לרווח והפסד (ה)	-	-	-	-
השפעת המס המתייחס	-	-	-	-
הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	-	-	-	-
שינויים בזכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-
יתרה ליום 31 דצמבר 2010 (ד)	8,198	10	1,129	7,059
התאמות י.פ. בגין חובות פגומים + IFRS (ב) (ג)	-	-	-	-
רווח נקי בשנת החשבון	-	-	-	-
דיבידנד ששולם	-	-	-	-
הטבה לעובדים בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	13	13	-	-
התאמות בגין חברות כלולות נטו	-	-	-	-
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	-	-	-	-
רווחים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שמומשו ו/או נזקפו לרווח והפסד (ה)	-	-	-	-
השפעת המס המתייחס	-	-	-	-
שינויים בזכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-
הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	-	-	-	-
יתרה ליום 31 דצמבר 2011	8,211	23	1,129	7,059

- (א) כולל 10 מיליון ש"ח קרנות הון אחרות.
- (ב) התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות מוחזקות בחו"ל, שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק (ראה באור 1(ו)(3) ו-1(ו)(2)). בשנת 2011 הועברו התאמות מתרגום לעודפים שנצברו עקב המעבר לדיווח לפי IAS21 בסך 381 מיליוני ש"ח.
- (ג) כולל 721 מיליוני ש"ח בגין מעבר ליישום הוראות חובות פגומים (1,319 מיליון ש"ח ברוטו).
- (ד) הוצג מחדש. ראה באור 1 יט.2.
- (ה) לרבות הפרשות לירידת ערך.

רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר							
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום (ב)	קרנות אחרות בגין חברות כלולות	עודפים שנצברו	הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון העצמי	
(648)	(502)	-	11,593	(374)	245	18,512	
-	-	-	2,089	-	36	2,125	
-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	30	
-	-	-	164	-	-	164	
2,357	-	-	-	-	1	2,358	
(876)	-	-	-	-	-	(876)	
(524)	-	-	-	-	-	(524)	
-	28	-	-	-	-	28	
-	-	-	-	(3)	-	(3)	
309	(474)	-	13,846	(377)	282	21,814	(ו)
-	-	-	2,334	-	39	2,373	
-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	(30)	
-	-	-	(500)	-	-	(500)	
-	-	-	(500)	-	-	(500)	
-	14	25	(117)	-	-	(78)	
538	-	-	-	-	-	538	
(303)	-	-	-	-	-	(303)	
(76)	-	-	-	-	-	(76)	
-	-	-	-	376	-	376	
-	-	-	-	-	(3)	(3)	
468	(460)	25	15,063	(1)	318	23,611	(ו)
-	381	-	(1,090)	-	(14)	(723)	
-	-	-	1,891	-	46	1,937	
-	-	-	(400)	-	(15)	(415)	
-	-	-	-	-	-	13	
-	58	15	(11)	-	-	62	
(982)	-	-	-	-	(2)	(984)	
(39)	-	-	-	-	-	(39)	
335	-	-	-	-	1	336	
-	-	-	(47)	-	(80)	(127)	
-	-	-	-	(43)	-	(43)	
(218)	(21)	40	15,406	(44)	254	23,628	(ו)

(ו) כולל 763 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד (31 בדצמבר 2010 - 543 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2009 - 1,059 מיליון ש"ח) יתרת הסכום לחלוקה כפופה להוראות בנק ישראל ולמגבלות המפורטות בווהל בנקאי תקין.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח מאוחד על תזרימי המזומנים
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011
סכומים מדווחים

2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)			
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
2,125	2,373	1,937	רווח נקי לשנה (ב)
ההתאמות הדרושות להצגת המזומנים מפעולות:			
(79)	(348)	(72)	חלק הקבוצה ברווחים בלתי מחולקים של חברות כלולות (א)
-	-	13	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
612	638	711	פחת על בניינים וציוד
21	80	2	הפחתות
1,517	584	734	הוצאות בגין הפסדי אשראי
-	14	11	הפרשה לירידת ערך של נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה
(1,085)	(310)	(334)	רווח נטו, ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
(240)	(148)	(218)	רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
(1)	(2)	-	רווח מקבלת ניירות ערך ללא תמורה
-	(181)	4	הפסד (רווח), נטו, מממוש השקעות בחברות כלולות לאחר מס
(28)	(2)	2	הפסדים (רווחים), נטו, ממכירת בניינים וציוד לאחר מס
200	6	24	הפרשה לירידת ערך אגרות חוב זמינות למכירה
9	1	271	הפרשה לירידת ערך מניות זמינות למכירה
-	-	(4)	קיטון בהפרשה לירידת ערך רכוש קבוע
247	(68)	(308)	מסים נדחים - נטו (ב)
(464)	234	620	גידול (קיטון) בעודף עתודות על יעודות לפיצויי פרישה ולפנסיה (ב)
(6)	3	8	אחר, נטו
2,828	2,874	3,401	מזומנים, נטו, מפעילות שוטפת

(א) בניכוי דיבידנד שהתקבל.

(ב) הוצג מחדש ראה באור 1 יט.2.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח מאוחד על תזרימי המזומנים (המשך)
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011
סכומים מדווחים

2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)			
תזרימי מזומנים מפעילות בנקים			
(562)	1,330	(1,956)	קיטון (גידול), נטו, בפקדונות בבנקים, לתקופה מקורית של יותר משלושה חודשים
(68)	(77)	-	רכישת אגרות חוב מוחזקות לפדיון
725	226	-	תמורה מפדיון אגרות חוב מוחזקות לפדיון
(36,231)	(30,511)	(27,167)	רכישת ניירות ערך זמינים למכירה
14,880	16,038	28,907	תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
9,102	14,668	6,782	תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
1,213	1,355	(849)	קיטון (גידול), נטו, בניירות ערך למסחר
7,212	(19,242)	(19,226)	קיטון (גידול), נטו, באשראי לציבור
113	28	(69)	קיטון (גידול), נטו, באשראי לממשלות
-	-	(115)	השקעה נוספת במניות של חברות מאוחדות
-	-	1,848	רכישת חברת בת שאוחדה לראשונה (נספח א')
(39)	(14)	(110)	רכישת מניות בחברות כלולות
-	765	50	תמורה ממימוש השקעה בחברות כלולות
(759)	(719)	(755)	רכישת בניינים וציוד
(543)	(446)	(35)	גידול נטו, בניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
42	24	6	תמורה ממכירת בניינים, בניכוי המס המתייחס
43	8	7	תמורה ממימוש נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה
-	2	2	פירעון הלוואת בעלים לחברה כלולה
3,648	(2,239)	(2,848)	קיטון (גידול), נטו, בנכסים בגין מכשירים נגזרים (א)
(260)	813	(481)	קיטון (גידול), נטו, בנכסים אחרים (א)
(1,484)	(17,991)	(16,009)	מזומנים, נטו, ששימשו לפעילות בנקים
תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון			
			גידול (קיטון), נטו, ב-
5,635	(834)	27,055	פיקדונות הציבור
43	(1,094)	2,602	פיקדונות מבנקים
(119)	(52)	(141)	פיקדונות מממשלות
4,806	4,075	3,386	הנפקת אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
(865)	(2,834)	(928)	פדיון אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
-	(3)	(15)	דיבידנד ששולם לבעלי מניות חיצוניים בחברות מאוחדות
1,613	1,252	1,272	גידול נטו, בהתחייבויות אחרות (א)ב)
(276)	733	(564)	גידול (קיטון), נטו, בניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(2,932)	2,440	1,923	גידול (קיטון), נטו, בהתחייבויות בגין מכשירים נגזרים (א)
-	(500)	(900)	דיבידנד ששולם לבעלי המניות
1	376	-	פרעון הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק
-	-	(43)	הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק
7,906	3,559	33,647	מזומנים, נטו, מפעילות בהתחייבויות ובהון
9,250	(11,558)	21,039	גידול (קיטון) במזומנים
31,005	40,255	28,697	יתרת מזומנים לתחילת השנה
40,255	28,697	49,736	יתרת מזומנים לסוף השנה

(א) נתוני ההשוואה סווגו מחדש על מנת להתאים לשיטת ההצגה בתקופה השוטפת.

(ב) הוצג מחדש ראה באור 1 יט. 2 להלן.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח מאוחד על תזרימי המזומנים (המשך)
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2011
סכומים מדווחים

נספח א' - רכישת חברה שאוחדה לראשונה:

2011	
(במיליוני ש"ח)	
1,990	הון חוזר (למעט מזומנים ושווי מזומנים, נטו)
(4)	נכסים לא כספיים
(138)	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
1,848	זרימת מזומנים נטו מרכישת חברת בת שאוחדה לראשונה

נספח ב' - פעולות שלא במזומנים:

שנת 2011

- (1) במשך השנה הועברו ניירות ערך בסך 562 מיליוני ש"ח מאשראי לציבור לתיק הזמין למכירה. עקב סיום השאלת ניירות ערך.
- (2) במשך השנה הועברו נכסים מאשראי לציבור לנכסים אחרים בסך 6 מיליוני ש"ח בגין אשראים שסולקו.

שנת 2010

- (1) דיבידנד מוצע בסך 500 מיליוני ש"ח (שולם ב-27 בינואר 2011).
- (2) במשך השנה הועברו ניירות ערך בסך 651 מיליוני ש"ח מהתיק הזמין למכירה לאשראי לציבור עקב השאלת ניירות ערך.
- (3) במשך השנה הועברו נכסים מאשראי לציבור לנכסים אחרים בסך 16 מיליוני ש"ח בגין אשראים שסולקו.
- (4) במשך השנה נרכש רכוש קבוע כנגד התחייבויות לספקים בסך 26 מיליוני ש"ח.

שנת 2009

- (1) במשך השנה הועברו ניירות ערך בסך 359 מיליוני ש"ח מהתיק הזמין למכירה לאשראי לציבור עקב השאלת ניירות ערך.
- (2) במשך השנה הועברו נכסים מאשראי לציבור לנכסים אחרים בסך 65 מיליוני ש"ח בגין אשראים שסולקו.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
 תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

פירוט הבאורים	עמוד
1 עיקרי המדיניות החשבונאית	353
2 מזומנים ופיקדונות בבנקים	385
3 ניירות ערך	386
4 אשראי לציבור	393
5 אשראי לממשלות	402
6 השקעות בחברות מוחזקות	402
7 בניינים וציוד	408
8 נכסים אחרים	409
9 פיקדונות הציבור	409
10 פיקדונות מבנקים	409
11 אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	410
12 התחייבויות אחרות	411
13 הון והלימות הון	412
14 שעבודים ותנאים מגבילים	415
15 זכויות עובדים	417
16 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	428
17 נכסים והתחייבויות לפי תקופות לפרעון ולפי בסיסי הצמדה	430
18 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות	432
19 בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו	459
20 רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	465
21 עמלות תפעוליות	467
22 רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו	467
23 הכנסות אחרות	468
24 משכורות והוצאות נלוות	468
25 הוצאות אחרות	468
26 הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	469
27 רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים	472
28 מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים	473
29 פיקדונות מיועדים, אשראים ופיקדונות מפיקדונות מיועדים	484
30 תמצית הדוחות הכספיים של הבנק	485

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

(א) כללי

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי של תאגיד בנקאי.

פרסום הדוחות הכספיים הוא על בסיס דוחות מאוחדים בלבד. תמצית הדוחות הכספיים סולו של הבנק ניתנת בבאור 30.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 28 במרס 2012.

(ב) הגדרות

בדוחות כספיים אלה -

חברות מאוחדות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

חברות כלולות - חברות, למעט חברות מאוחדות וחברות מאוחדות באיחוד יחסי לרבות שותפות או מיזם משותף, שהשקעת הבנק בהן כלולה, במישרין או בעקיפין, בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.

חברות מוחזקות - חברות מאוחדות, חברות מאוחדות באיחוד יחסי או חברות כלולות.

שלוחות בחו"ל - נציגויות, סוכנויות, סניפים או חברות מאוחדות של הבנק מחוץ לישראל.

מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה תאגיד מפקח ומוציא את עיקר המזומנים.

מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

צדדים קשורים - כמשמעותם בגילוי דעת מס' 29 של לשכת רואי חשבון בישראל, למעט בעלי עניין.

בעלי עניין - כמשמעותם בפסקה 1 להגדרה "בעל עניין", בתאגיד" בסעיף 1 לחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968.

מדד - מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.

סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

דיווח כספי נומינלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

דיווח כספי מותאם - דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי חשבון בישראל.

שווי הוגן - מחיר שהיה מתקבל ממכירת נכס או לחילופין המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפי שוק במועד המדידה.

יתרת חוב רשומה - יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת חוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ג) בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים של הבנק נערכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעריכת הדוחות הכספיים הבנק מיישם, בין היתר, תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים וכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב, באופן המפורט להלן:

- בנושאים שבליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב אשר אומצו במסגרת הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.
- בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ובהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים כפי שעוגנו בהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. התקינה הבינלאומית מיושמת על פי העקרונות המפורטים להלן:
 - 1.1 במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, הקבוצה מטפלת בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שחלים ספציפית על נושאים אלו;
 - 1.2 במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, הקבוצה פועלת לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על ידי המפקח;
 - 1.3 במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות התקן הבינלאומי;
 - 1.4 במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות הדיווח ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל;
 - 1.5 במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

בדבר פרוט תקני דיווח כספי בינלאומיים אשר יושמו לראשונה ראה סעיף (ד) להלן.

(2) מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק.

הדוחות הכספיים מוצגים בשקלים חדשים ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צויין אחרת.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(3) דוחות כספיים בסכומים מדווחים

3.1 כללי

הדוחות הכספיים מוצגים בסכומים מדווחים בהתאם לתקני חשבונאות של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות והוראות המפקח על הבנקים.

סכומי הנכסים הלא כספיים אינם מייצגים בהכרח שווי מימוש או שווי כלכלי עדכני, אלא רק את הסכומים המדווחים של אותם נכסים.

בדוחות הכספיים "עלות" משמעותה עלות בסכום מדווח.

3.2 מאזן

- פריטים לא כספיים (בעיקר בניינים וציוד; השקעות במניות שאין להן מחיר מצוטט בשוק פעיל; הוצאות להפחתה בקשר להנפקת אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים) והון מניות מוצגים בסכומים מדווחים.
- פריטים כספיים מוצגים במאזן בערכים נומינליים היסטוריים לתאריך המאזן.
- השווי המאזני של השקעות בחברות כלולות נקבע על בסיס הדוחות הכספיים של חברות אלו, בסכומים מדווחים או מתורגמים לשקל חדש.

3.3 דוח רווח והפסד

- הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא כספיים (כגון פחת והפחתות והוצאות והכנסות מראש) או מהפרשות הכלולות במאזן נגזרות מהתנועה בין סכום מדווח ביתרת פתיחה לבין סכום מדווח ביתרת סגירה.
- חלק הבנק בתוצאות הפעולות של חברות מוחזקות וחלקם של בעלי המניות החיצוניים בתוצאות של חברות מאוחדות נקבע על בסיס הדוחות הכספיים בסכומים מדווחים של חברות אלו.
- יתר מרכיבי דוח רווח והפסד מוצגים בערכים נומינליים. (כגון רווח מפעולות מימון, עמלות תפעוליות).

3.4 דוח על השינויים בהון העצמי

דיבידנד שהוכרז או שולם בשנת הדיווח מוצג בערכים נומינליים.

(4) שימוש באומדנים

בעת הכנת הדוחות הכספיים, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, נדרש מההנהלה שימוש באומדנים, הערכות והפעלת שיקול דעת המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, על הגילוי המתייחס לנכסים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

בדבר שינויים באומדן שיעור העזיבה בפיצויים מוגדלים בעקבות הנחיות המפקח על הבנקים ראה סעיף (יט)(2) להלן.

(ד) יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:

- הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי ותיקון להוראות בנושאי טיפול בחובות בעייתיים כולל עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-02, קביעה של מלווה בדבר ארגון מחדש של חוב בעייתי.
- תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים והפרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) שמתייחסות ליישום תקנים אלו. כפי שעוגנו בהוראות המפקח על הבנקים.

תקן דיווח	הנושא
IAS 8	מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות
IAS21	השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ
IAS33	רווח למניה
IFRS2	תשלום מבוסס מניות
IAS29	דיווח כספי בכלכלות היפר-אינפלציוניות
IAS34	דיווח כספי לתקופות ביניים
IFRS3 (2008)	צירופי עסקים
IAS27 (2008)	דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים
IAS28	השקעות בחברות כלולות
IAS36	ירידת ערך נכסים
IAS17	חכירות
IAS16	רכוש קבוע
IAS40	נדל"ן להשקעה
IFRS5	נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו
IAS10	אירועים לאחר תאריך המאזן
IAS20	הטיפול החשבונאי במענקים ממשלתיים וגילוי לגבי סיוע ממשלתי
IAS31	זכויות בעסקאות משותפות
IAS38	נכסים בלתי מוחשיים

- מדידת שווי הוגן - תקן חשבונאות אמריקאי FAS 157 (ASC820-10) וחלופת שווי הוגן תקן חשבונאות אמריקאי FAS 159 (ASC825-10).

- הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים.

להרחבה בגין מהות השינויים שננקטו במדיניות החשבונאית ראה לעיל בסעיפים (ו) –(ח), ו-(יא).

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ה) מטבע חוץ והצמדה

- (1) נכסים (למעט השקעות בחברות מוחזקות, בניינים וציוד) והתחייבויות כלולים במאזן כלהלן:
- אלה במטבע חוץ או הצמודים לו כלולים לפי שערי חליפין יציגים, אשר פורסמו על ידי בנק ישראל, לתאריך המאזן או לתאריך מתאים אחר, בהתאם לתנאי העסקאות.
 - הפרשי שער מהתאמת נכסים והתחייבויות במטבע חוץ עקב שינויים בשערי החליפין כלולים בדוח הרווח וההפסד.
 - הפרשי שער ממניות בתיק הזמין למכירה נזקפים ישירות לקרן הון.
 - אלה הצמודים במלואם למדד המחירים לצרכן כלולים לפי המדד הידוע בתאריך המאזן או לפי מדד מתאים אחר, בהתאם לתנאי העסקאות.
- (2) נכסים והתחייבויות לא כספיים במטבע חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן.
- פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות הסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.
- (3) הכנסות והוצאות במטבע חוץ כלולות בדוח הרווח וההפסד לפי שערי החליפין היציגים השוטפים בעת ביצוע הפעולות ובתוספת הפרשי השער על הנכסים וההתחייבויות שבגינם נוצרו ההכנסות וההוצאות הנ"ל.
- (4) להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

שיעור השינוי בשנת			31 בדצמבר		
2009	2010	2011	2009	2010	2011
(%)			(בש"ח)		
שער החליפין של:					
(0.7)	(6.0)	7.7	3.775	3.549	3.821
הדולר של ארה"ב					
2.7	(12.9)	4.2	5.442	4.738	4.938
אירו					
10.2	(10.1)	7.3	6.111	5.493	5.892
הלירה שטרלינג					
2.9	3.3	7.2	3.667	3.788	4.062
הפרנק השוויצרי					
1.1	(7.3)	7.2	4.433	4.111	4.407
סל המטבעות					
(נקודות)					
מדד המחירים לצרכן:					
3.8	2.3	2.6	99.2	101.4	104.0
לחודש נובמבר - מדד ידוע					
3.9	2.7	2.2	99.2	101.8	104.0
לחודש דצמבר - מדד בגין					
הפיחות (תיסוף) הריאלי					
של השקל ביחס:					
(4.4)	(8.4)	5.4	לשער החליפין של הדולר		
(2.7)	(9.7)	4.9	לשער החליפין של סל המטבעות		

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ו) תרגום דוחות כספיים של חברות מוחזקות והסניפים בחוץ לארץ

(1) עד ליישום הנחיות המפקח על הבנקים סווגו כל החברות המאוחדות בחוץ לארץ כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה זהה למטבע הפעילות של הבנק.

(2) הדוחות הכספיים של החברות המאוחדות והסניפים בחו"ל מתורגמים למטבע ישראלי כלהלן: פריטים לא כספיים מתורגמים לפי שערי החליפין ההיסטוריים ומותאמים לשינויים בכח הקניה הכללי של השקל ממועד רכישתם ועד 31 בדצמבר 2003. פריטים כספיים מתורגמים לפי שערי החליפין לתאריך המאזן. הפרשים הנובעים מתרגום הדוחות הכספיים כאמור נזקפים לדוח הרווח וההפסד.

סעיפי דוח הרווח וההפסד מתורגמים לפי שערי החליפין בסוף כל רבעון.

(3) חברות מאוחדות מסויימות בחו"ל סווגו עד 31 בדצמבר 1994 כיחידות שמטבע הפעילות שונה ממטבע הפעילות של הבנק (יחידות אוטונומיות). ההפרשים שהתהוו בין ערך ההשקעה בחברות הנ"ל שהותאם על פי השינויים בכח הקניה הכללי של השקל החדש לבין חלק הבנק בהון העצמי שלהן בהתאם לדוחות הכספיים שהותאמו להשפעת השינויים בכח הקניה של המטבע שבו נערכו, ולאחר שתורגמו לפי שערי החליפין לתאריך המאזן, נזקפו לסעיף "התאמות מתרגום" במסגרת ההון העצמי ההתאמות מתרגום תועברנה לדוח הרווח וההפסד עם מימוש ההשקעות באותן חברות.

(4) IAS 21, השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים לפני מועד אימוץ תקן IAS 21, שלוחה בנקאית בחו"ל של תאגיד בנקאי סווגה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה זהה למטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי. בהתאם ל-IFRS, כדי לקבוע את מטבע הפעילות, על התאגיד הבנקאי לשקול, בין היתר, את הגורמים הבאים:

- המטבע אשר משפיע בעיקר על מחירי המכירה של הסחורות והשירותים (בדרך כלל יהיה זה המטבע שבו נקובים ומסולקים מחירי המכירה של הסחורות והשירותים) והמטבע של המדינה אשר הכוחות התחרותיים והפיקוח (רגולציה) שלה קובעים בעיקר את מחירי המכירה של הסחורות והשירותים.
- המטבע אשר משפיע בעיקר על עלויות העבודה, החומרים ועלויות אחרות להספקת סחורות או שירותים (בדרך כלל, יהיה זה המטבע שבו נקובות ומסולקות עלויות אלה).
- גורמים נוספים היכולים לספק ראייה למטבע הפעילות של הישות, כגון: המטבע בו מופקים מקורות כספיים מפעילויות מימון והמטבע בו בדרך כלל מוחזקים תקבולים מפעילות שוטפת.
- יחסיה של השלוחה עם התאגיד הבנקאי - אם יש לפעילות החוץ מידה ניכרת של עצמאות, אם עסקאות של השלוחה עם התאגיד הבנקאי מהוות שיעור גבוה או נמוך מפעילות החוץ, אם תזרימי המזומנים מפעילות החוץ משפיעים באופן ישיר על תזרימי המזומנים של התאגיד הבנקאי והם זמינים בנקל להעברה אליה ואם תזרימי המזומנים מפעילות החוץ מספיקים למימון התחייבויותיה הקיימות והחזויות באופן רגיל של הישות, ללא העמדת מקורות על ידי התאגיד הבנקאי.

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בנוגע לאופן היישום לראשונה, התקן מיושם מכאן ולהבא החל מהדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2011. לאור זאת, קרן הון בחובה מהפרשי תרגום בסך 381 מיליוני ש"ח, שנצברה עד שנת 1994 בגין שלוחות בנקאיות בחו"ל שסווגו בעבר כיחידות אוטונומיות, סווגה ביום המעבר ליתרת העודפים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

במהלך חודש פברואר 2012 פורסמה הנחית המפקח אשר כללה קריטריונים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים לצורך קביעת מטבע הפעילות של שלוחה בנקאית בחו"ל. בקביעת מטבע הפעילות השונה משקל נדרש הבנק לבחון קיום/אי קיום של כל אחד מהקריטריונים המפורטים להלן ולתעד את תוצאות הבחינה:

- הסביבה הראשית בה השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים היא מטבע זר ואילו פעילות השלוחה בשקלים הינה שולית.
- גיוס של הלקוחות על ידי השלוחה – פעילות השלוחה מול לקוחות הבנק שהופנו לשלוחה על ידי הבנק אינה משמעותית.
- פעילות השלוחה מול הבנק ו/או מול צדדים קשורים לו אינה משמעותית. כמו כן, אין תלות משמעותית של השלוחה במקורות המימון מהבנק.
- פעילות השלוחה במהותה הינה עצמאית ועומדת בפני עצמה ואינה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של הקבוצה. כמו כן, השלוחה מבצעת את הפעילויות שלה עם מידה משמעותית של אוטונומיות.

כאשר אחד הקריטריונים כאמור אינו מתקיים במובהק (לדוגמה: העסקאות של השלוחה המבוצעות עם לקוחות הבנק הן משמעותיות עד כדי כך שהן מהוות את רוב העסקאות של השלוחה) הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו שקל. במצב אחר, הקביעה תבוצע בהתאם לבחינת מכלול הקריטריונים.

הבנק בחן מחדש את הסיווג של השלוחות הבנקאיות שלו בחו"ל בהתאם לקריטריונים החדשים. לאור הבחינה המחודשת הבנק סבור כי השלוחות הבנקאיות בארה"ב ובשווייץ יסווגו החל מיום 1 בינואר 2012 כפעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל.

שינוי הסיווג יטופל כשינוי של מטבע הפעילות של השלוחות כך שהפרשי שער בגין התרגום יוכרו החל מיום 1 בינואר 2012 ברווח כולל אחר ויוצגו במסגרת "התאמות מתרגום של פעילות חוץ".

(ז) קביעת שווי הוגן

החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק מיישם את הכללים שנקבעו ב-(ASC 820-10) (FAS 157) אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות, קביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות.

שווי הוגן מוגדר כסכום/מחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה המבוססות על הקביעה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או להתחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- נתוני רמה 3 : נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את רמת הנזילות של שווקים ואת מידת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

הרמה במדרג השווי ההוגן שאליה משתייכת מדידת השווי ההוגן של מכשיר הפיננסי תיקבע על בסיס הרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהינו משמעותי למדידת השווי ההוגן בשלמותו.

יישום הכללים שנקבעו ב-FAS 157 מתיר את ההכרה ברווחים של היום הראשון (day one profits) ואינו מחייב לקבוע את השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל לפי מחיר העסקה.

התקן דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 18 להלן, בנושא יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

שיטות ההערכה המיושמות על ידו למדידת שווי הוגן ייבחנו בהתחשב בנסיבות הרלוונטיות לעסקאות השונות, לרבות מחירי העסקאות האחרונות בשוק, מחירים אינדיקטיביים של שירותי הערכה ותוצאות של בדיקה לאחור (back-testing) של סוגי עסקאות דומות.

בהתאם להוראות המעבר לשנת 2011 שהוארכו גם לשנת 2012, נקבעו הנחיות ספציפיות בנוגע למתודולוגיה ולנתונים שישמשו בחישוב השווי ההוגן של מכשירים נגזרים. תאגיד בנקאי אינו נדרש להשתמש במודלים מורכבים הכוללים תרחישים שונים של חשיפה פוטנציאלית כדי למדוד את רכיב סיכון האשראי שנכלל בשווי ההוגן של מכשירים נגזרים. בהתאם להוראות המעבר ה"ל ובהתאם להנחיות של המפקח על הבנקים, הבנק מבצע את חישוב ההתאמה כאמור על בסיס קבוצתי, תוך שימוש במדד לאיכות האשראי לפי קבוצות של צדדים נגדיים דומים, למשל בהתבסס על דירוגים פנימיים.

חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות

FAS 159 מאפשר לתאגיד בנקאי לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, למדוד בשווי הוגן מכשירים פיננסיים ופריטים מסוימים אחרים (הפריטים הכשירים), אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור לא נדרש למדוד אותם בשווי הוגן. רווחים והפסדים שטרם מומשו בגין השינויים בשווי ההוגן של הפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן, ידווחו בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. כמו כן, עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם תיבחר חלופת השווי ההוגן יוכרו ברווח והפסד במועד התהוותן ולא יידחו. בחירת יישום חלופת השווי ההוגן כאמור לעיל תיעשה לגבי כל מכשיר בנפרד (instrument-by-instrument) ואינה ניתנת לביטול. בנוסף, FAS 159 קובע דרישות הצגה וגילוי המיועדות לסייע להשוואה בין תאגידים בנקאיים הבוחרים בבסיסי מדידה שונים לסוגים דומים של נכסים והתחייבויות.

למרות האמור לעיל, הובהר על ידי הפיקוח על הבנקים כי תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי ההוגן, אלא אם התאגיד הבנקאי פיתח מראש ידע, מערכות, נהלים ובקורות ברמה גבוהה שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות. לפיכך, תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי ההוגן לגבי נכס כלשהו שמתאים לסיווג לרמה 2 או לרמה 3 במדרג השווי ההוגן, או לגבי התחייבות כלשהי, אלא אם קיבל לכך אישור מראש מהפיקוח על הבנקים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

לאימוץ התקנים הנ"ל החל מיום 1 בינואר 2011 לא היתה השפעה מהותית.

(ח) עקרונות האיחוד ויישום שיטת השווי המאזני

(1) עקרונות האיחוד

חברות בנות הינן יישויות הנשלטות על ידי הבנק. השליטה מתקיימת כאשר לבנק קיימת היכולת לקבוע את המדיניות הכספית והתפעולית של הישות בכדי להשיג הטבות ממשאביה ומפעילויותיה. השליטה מתקיימת כאשר הבנק מחזיק, במישרין או בעקיפין, מניות המקנות יותר מ-50% זכויות הצבעה בחברת הבת והזכויות למינוי מרבית חברי הדירקטוריון שלה, אלא אם כן קיימות נסיבות המונעות בעליל מהחברה האם יישום השליטה בפועל.

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של הבנק ושל ישויות בהן מתקיימת שליטה של הבנק. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק, למעט במקרים בהם הותר אחרת על ידי המפקח על הבנקים.

יתרות ועסקאות הדדיות בין החברות שאוחדו בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים.

הדוחות הכספיים של שתי חברות בבעלות מלאה שהן חברות נכסים ושרות של הבנק מאוחדים במסגרת הדוחות הכספיים סולו של הבנק.

זכויות שאינן מקנות שליטה הוא החלק בהון בחברות בנות שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם. זכויות אלה המעניקות למחזיק בהן חלק בנכסים נטו של הנרכשת, נמדדות במועד הרכישה בשווי הוגן.

עסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לשינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק הבעלים של הבנק ישירות להון. הסכום שבו מתואמות הזכויות שהינן מקנות שליטה מחושב כדלקמן: בעלייה בשיעור ההחזקה, לפי החלק היחסי הנרכש מיתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה בדוחות הכספיים המאוחדים ערב העסקה. בירידה בשיעור ההחזקה, לפי החלק היחסי שמומש על ידי הבעלים של הבנק בנכסים נטו של חברת הבת לרבות מוניטין. כמו כן בעת שינויים בשיעור ההחזקה בחברת בת, תוך שימור שליטה, הבנק מייחס מחדש את הסכומים המצטברים שהוכרו ברווח אחר, בין הבעלים לבין זכויות שאינן מקנות שליטה.

צירופי עסקים

הקבוצה מיישמת לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (acquisition method). מועד הרכישה הינו המועד בו הרכשת משיגה שליטה על הנרכשת.

עבור רכישות אשר אירעו לאחר ה-1 בינואר 2011, הקבוצה מכירה במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה, לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת, וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכויות הוניות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הרוכשת, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הבנק מכיר במועד הרכישה בהתחייבות תלויה שניטלה בצירוף עסקים אם קיימת מחויבות בהווה שנובעת מאירועי העבר ושוויה ההוגן ניתן למדידה באופן מהימן.

במידה והקבוצה מבצעת רכישה במחיר הזדמנותי (רכישה הכוללת מוניטין שלילי), היא מכירה ברווח שנוצר כתוצאה מכך בדוח רווח והפסד במועד הרכישה, זאת לאחר שבוצעה בדיקה נוספת של הייחוס לנכסים ולהתחייבויות של הישות הנרכשת ובאישור המפקח על הבנקים.

התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של הנכסים שהועברו לבעלים הקודמים של הנרכשת, התחייבויות שהתהוו לרוכש מול הבעלים הקודמים של הנרכשת וזכויות הוניות שהונפקו על ידי הקבוצה. בצירוף עסקים שהושג בשלבים, ההפרש בין השווי ההוגן למועד הרכישה של הזכויות ההוניות הנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הקבוצה לבין הערך הפנקסני לאותו מועד נזקף לדוח רווח והפסד במסגרת סעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות". כמו כן, התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של תמורה מותנית. לאחר מועד הרכישה, הקבוצה מכירה בשינויים בשווי ההוגן של התמורה המותנית המסווגת כהתחייבות פיננסית בדוח רווח והפסד.

עלויות עסקה אשר מתהוות כתוצאה מעסקת צירוף עסקים נזקפות מיידית לרווח והפסד.

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח את הצורך ברישום ירידת ערך בחברות כלולות, ראה סעיף (כג) להלן.

(2) חברות כלולות

השקעות במניות בחברות כלולות מוצגות לפי שיטת השווי המאזני, בהתבסס על הדוחות הכספיים המבוקרים של חברות אלו. ההשקעות כוללות מוניטין שחושב במועד הרכישה ומוצגות בניכוי הפסדים מצטברים מירידת ערך. המדיניות החשבונאית של החברות הכלולות שיושמה על ידן הינה בהתאם לכללים חשבונאיים מקובלים בישראל או לכללי חשבונאות בינלאומיים אם החברה הכלולה היא במדינת חוץ או שהותר אחרת על ידי המפקח על הבנקים.

הדוחות הכספיים של החברה הכלולה הוכנו תוך שימוש במדיניות חשבונאית אחידה עם התאגיד הבנקאי לגבי עסקאות ואירועים דומים בנסיבות דומות: למעט תיאומים למדיניות חשבונאית, המתייחסים לנושאים בליבת העסק הבנקאי, שיושמה על ידי חברה כלולה ריאלית. כמו כן, הדוחות הכספיים של החברות הכלולות ערוכים לתאריכים ולתקופות הזיהום לאלה של התאגיד הבנקאי.

חלקו של הבנק בתוצאותיהן הכספיות של חברות כאמור מוצג לאחר הפחתת עודף העלות שנוצר ברכישתן. עודף העלות שיוחס לנכסים וההתחייבות מופחת על פני אורך החיים השימושיים של הנכס. מוניטין חיובי אינו מופחת ונכלל בערך בספרים של ההשקעה. מוניטין שלילי מוכר ברווח והפסד במועד הרכישה באישור המפקח על הבנקים.

רווחים או הפסדים ממימוש חברות כלולות נזקף לסעיף רווח מפעולות בלתי רגילות בדוח הרווח וההפסד.

בדוח על השינויים בהון העצמי, נזקף חלק הבנק ב"התאמות מתרגום" של יחידות, המוחזקות על ידי חברות כלולות, כיחידות שהפעילות שלהן היא במטבע פעילות השונה ממטבע הפעילות של הבנק.

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח את הצורך ברישום ירידת ערך בגין השקעתו בחברות כלולות, ראה סעיף (כג) להלן.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(3) צירופי עסקים (IFRS 3) (2008), דוחות כספיים מאוחדים (IAS 27), השקעות בחברות כלולות (IAS 28) - יישום לראשונה

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים הקבוצה אימצה את ההקלה שנקבעה ב-IFRS 1, אימוץ לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים. בהתאם לכך הקבוצה לא מיישמת את IFRS 3 (2008) למפרע לגבי צירופי עסקים, רכישות של חברות כלולות, רכישות של חברות תחת שליטה משותפת ורכישות של זכויות מיעוט שהתרחשו לפני 1 בינואר 2011. לפיכך, עבור רכישות אשר אירעו לפני 1 בינואר 2011 המוניטין שהוכר ועודפי העלות שנוצרו מייצגים את הסכומים שהוכרו בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

לאור זאת לא היתה השפעה מהותית כתוצאה מיישום לראשונה של התקנים הנ"ל.

הבנק יישם לראשונה את IAS 27, למעט טיפול בהשקעות בחברות המוחזקות בדוחות הכספיים הנפרדים של הבנק. לפיכך, בעריכת הדוחות הכספיים הנפרדים ממשיך הבנק לטפל בחברות המוחזקות לפי שיטת השווי המאזני, זאת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בהתאם לתקינה הבינלאומית, בעת קביעת קיומה של השפעה מהותית יש להתחשב בזכויות הצבעה פוטנציאליות מסוימות. הקבוצה יישמה את התקינה הבינלאומית באופן של מכאן ולהבא החל מהדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2011.

לאור זאת, השקעה בחברה כלולה אשר עד ליום 31 בדצמבר 2010 סווגה בתיק הזמין למכירה, סווגה החל מיום 1 בינואר 2011 כחברה כלולה.

(ט) ניירות ערך

(1) ניירות הערך מסווגים לשלושה תיקים: אגרות חוב מוחזקות לפדיון, ניירות ערך זמינים למכירה וניירות ערך למסחר.

א. אגרות חוב מוחזקות לפדיון

אגרות חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון. אגרות חוב מוחזקות לפדיון מוצגות לפי העלות בתוספת ריבית והפרשי הצמדה ושער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הנכיון ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני.

ב. ניירות ערך למסחר

ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה וניירות ערך אשר התאגיד הבנקאי בחר למדוד אותם בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד. ניירות ערך למסחר מוצגים לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים שטרם מומשו נזקפים לדוח הרווח וההפסד.

ג. ניירות ערך זמינים למכירה

ניירות ערך אשר לא סווגו כאגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. ניירות ערך זמינים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח, למעט מניות, אופציות וקרנות הון סיכון שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי העלות.

ההפרשים בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקפים לסעיף נפרד בהון העצמי, במסגרת רווח כולל אחר מצטבר, בניכוי השפעת המס. ירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני נזקפת לדוח רווח והפסד, כמפורט בסעיף 3 להלן.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בגין ניירות ערך זמינים למכירה שיועדו כמגודרים בגידור שווי הוגן, נזקפו לדוח רווח והפסד במשך תקופת הגידור בגין הסיכון המגודר.

ד. שווי הוגן

לגבי קביעת שווי הוגן ראה סעיף (ז) לעיל.

בקביעת שווי הוגן של ניירות ערך ומכשירים פיננסיים נוספים הנסחרים בשוק לא פעיל לעתים נעשה שימוש משמעותי בשיקול דעת, לרבות בחינה האם עסקאות בוצעו בתנאי לחץ וכפיה. באותם מקרים בהם אין ציטוט זמין של מחירים בשוק פעיל, השווי ההוגן נקבע לפי מודלים מקובלים לתמחור, בהתבסס על הערכות שהתקבלו ממומחים להערכת שווי של מכשירים פיננסיים או בהתבסס על מערכת עצמאית של הבנק. שיטות ההערכה כוללות שימוש בפרמטרים שונים, כגון עקומי ריבית, שערי מטבעות וסטיות תקן, ומתחשבות בהנחות אודות גורמים שונים.

רובו של התיק מחושב מדי חודש על ידי מוסד בינלאומי מוכר שעיסוקו בחישוב שווי הוגן והוא בלתי תלוי בגופים המנפיקים ובלתי תלוי בגופים המשווקים. החישוב מתבסס בעיקרו על מחירי עסקאות בשווקים פעילים. יתרת התיק משוערכת על בסיס ציטוטים מברוקרים או מיוצרי המכשירים, או בהתבסס על מערכת של הבנק.

(2) הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני נזקפים לדוח רווח והפסד.

הכנסות ריבית בגין זכויות מוטב שנרכשו כגון מכשירים פיננסיים מגובי נכסים כגון CLO, MBS, SCDO ו-CMO (למעט מכשירים באיכות אשראי גבוהה) מוכרות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית (הריבית העתידית שכוללת גם שינויים צפויים עתידיים), תוך התאמת שיעור הריבית אשר משמש להכרה בהכנסות ריבית לשינויים באומדן תזרימי מזומנים עתידיים. זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה הן זכויות מוטב שהונפקו בערבות ממשלת ארה"ב או על ידי סוכנויות של ממשלת ארה"ב, וכן ניירות ערך מגובי נכסים שדירוג האשראי הבינלאומי שלהם הינו לפחות AA.

(3) השקעותיו של הבנק בקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.

(4) ירידת ערך

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך של ניירות הערך שאינה בעלת אופי זמני. הבחינה מתבצעת בהתקיים סממנים אשר יש בהם כדי להצביע על האפשרות שערכם של ניירות הערך נפגם. הקריטריונים לקביעה באם ירידת הערך הינה בעלת אופי שאינו זמני מתבססים על השיקולים והמבחנים כדלהלן:

- כוונה ויכולת להחזיק את נייר הערך עד להשבה החזויה של מלוא העלות.
- הנכסים והביטחונות המגבים את נייר הערך.
- שיעור ירידת הערך מסך עלות נייר הערך.
- משך התקופה בה השווי ההוגן של הנייר נמוך מעלותו.
- הערכת כושר ההחזר ודירוג.
- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

מדיניות הבנק היא להכיר בירידת ערך של נייר ערך כבעלת אופי אחר מאשר אופי זמני, לכל הפחות בגין ירידת ערך של כל נייר ערך המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור.
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.
- אגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח. ירידת דירוג מתחת ל-BBB מיוסד בלבד נחשבת לירידת דירוג משמעותית לצורך סעיף זה.
- אגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית.
- אגרת חוב אשר לגביה חל כשל אשראי שלא תוקן תוך פרק זמן סביר.
- נייר ערך אשר השווי ההוגן שלו נמוך מהשווי בו נרכש לפרק זמן של לפחות תשעה חודשים לסוף תקופת הדוח הכספי, ובסוף תקופת הדוח כמו גם במועד הסמוך למועד פרסום הדוח הוא נמוך בשיעור של 35% או יותר מהעלות (לגבי אגרת חוב - העלות המופחתת). לעניין זה מתאפשרת חריגה אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות מוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני. הראיות האובייקטיביות והגורמים הרלבנטיים, כוללים פרמטרים כגון: עליית שווי לאחר מועד הדוח הכספי, דירוג אשראי גבוה (קבוצה A או מעליה), ניתוח עמידות בתרחישי לחץ שבוצע על ידי גורם מקצועי חיצוני או על ידי הבנק, גיבוי ובכלל זה השקעה ממשלתית ישירה בהון לצורך הבטחת האיתנות של המנפיק.

עקרונות אלו תואמים את ההנחיה שהוציא המפקח על הבנקים, למעט ההגדרות של "דירוג משמעותי" ו"ירידת ערך משמעותית" אשר נקבעו על ידי הבנק.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. הפסדים מניירות ערך שאינם בעלי אופי זמני נזקפים לדוח הרווח והפסד. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מבסס העלות החדש, נזקפות בסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד.

(י) העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10), העברות ושירות של נכסים פיננסיים ולסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על ידי FAS 166 (ASC 860-10), העברות ושירות של נכסים פיננסיים, לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות. בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שכל יעודה הינו לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים ואשר אותה ישות מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה, כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים על שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה.

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאליות ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות ולא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

לאור האמור לעיל, ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת או שנרכשו בתנאי מכירה חוזרת, ניירות ערך שנשאלו או שהושאלו, וכן מכשירים פיננסיים אחרים שהועברו או שהתקבלו על ידי הבנק, בהם הבנק לא איבד שליטה על הנכס המועבר או לא רכש שליטה בנכס שהתקבל מטופלים כחוב מובטח. מכשירים פיננסיים שהועברו בעסקאות כאמור, נמדדים לפי אותם עקרונות מדידה שישומו לפני העברתם.

ניירות הערך שנמכרו לא נגרעים מהמאזן ומוצגים בסעיף ניירות ערך, וכנגדם הפיקדון שלהבטחת השבתו שועבדו אותם ניירות ערך מוצג בסעיף "ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר".

ניירות ערך שנרכשו נרשמים לפי שווים ביום ביצוע העסקה בסעיף "ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר".

הבנק עוקב אחר שווי הוגן של ניירות ערך שנשאלו והושאלו וכן של ניירות ערך שהועברו בהסכמי רכש ומכר חוזר על בסיס יומי ודרישת ביטחונות מבוצעת במקרים המתאימים. ריבית שהתקבלה או ששולמה בגין ניירות ערך כאמור מדווחת כהכנסות או הוצאות מימון, בהתאמה.

בהתאם להוראות המפקח, עיסקאות השאלת ניירות ערך המבוצעות כעיסקאות אשראי "רגילות" בהן הבנק משאיל ניירות ערך כנגד תיק הביטחונות והשואל אינו מעביר לתאגיד הבנקאי מרווח בטחון (מרגין) המתייחס ספציפית לעיסקת השאלת ניירות ערך, מוצגות כאשראי לציבור לפי שווי שוק ומצטרפות לחבות השואל. השינויים בשווי של ניירות ערך הנ"ל על בסיס צבירה נוקפים בדוח הרווח וההפסד לסעיף הכנסות מאשראי לציבור, וההתאמה לשווי שוק נוקפת להתאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

(יא) בניינים וציוד

(1) הכרה ומדידה

בניינים וציוד מוצגים לפי עלות, בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים יש אורך חיים שונה הם מטופלים כפריטים נפרדים של הרכוש הקבוע.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בניינים העומדים למכירה, מוצגים לפי עלות או שווי מימוש שלהם, כנמוך שבהם.

רווח או הפסד ממכירת רכוש קבוע נכלל בסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים" בדוח רווח והפסד.

(2) עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף, נגרע מהספרים. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

(3) עלויות תוכנה

תוכנות אשר נרכשות נמדדות לפי עלויות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

עלויות בקשר עם פיתוח והתאמה של תוכנות מחשב לשימוש עצמי מהווות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, התוכנה ישימה מבחינה טכנית, צפויה הטבה כלכלית עתידית ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. עלויות שהוונו כוללות עלויות ישירות והוצאות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת התוכנה לשימוש המיועד. עלויות אלו נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

עלויות עוקבות בגין תוכנה מוכרות כנכס אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

(4) פחת

הפחת מחושב מהעלות, בהתאם לאורך החיים השימושי, לפי שיטת הקו הישר החל מהמועד בו הנכס מוכן לשימוש. הבנק מפחית בנפרד כל חלק של רכוש קבוע שנקבע לו אורך חיים שונה. שיפורים במושכר מופחתים על פני משך תקופת השכירות לרבות אופציה שסביר שתמומש, או אורך החיים השימושים שלהם לפי התקופה הקצרה יותר. האומדנים בדבר אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש מעת לעת.

בקשר עם ירידת ערך נכסים לא כספיים ראה סעיף (כג) להלן.

ליישום לראשונה של IAS16 רכוש קבוע ו-IAS38 נכסים בלתי מוחשיים לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות של הבנק.

(5) חכירות

בהתאם ל-IAS17 חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושאת הקבוצה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים. תשלומים עתידיים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת, ככל שסכומם נגזר משווי ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם החכירה. לאחר ההכרה

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה. הנכס מופחת לאורך תקופת החכירה וההתחייבויות נמדדות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית.

תקופת החכירה, היא התקופה שאינה ניתנת לביטול, שלגביה החוכר סיכם חוזית על חכירת הנכס ביחד עם תקופות נוספות כלשהן שלגביהן קיימת לחוכר אופציה להמשיך את חכירת הנכס, בתשלום נוסף או ללא תשלום נוסף, כאשר במועד ההתקשרות בחכירה וודאי באופן סביר שהחוכר יממש את האופציה.

השפעה במועד היישום לראשונה באה לידי ביטוי בהפחתת קרקעות לאורך תקופת החכירה בסך של כ-23 מיליוני ש"ח.

יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים במקרים אלו אינם מוכרים במאזן.

תשלומים במסגרת חכירה תפעולית נזקפים לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת החכירה.

(6) נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה - או חלק ממבנה - או שניהם) המוחזק על ידי הבנק (כבעלים או בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך:

1. שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים למטרות מנהליות; או
2. מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות הרכישה בתוספת עלויות עסקה. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

הבנק יישם את IAS 40 לראשונה החל מיום 1 בינואר 2011. ליישום התקן לא היתה השפעה מהותית.

(יב) הוצאות הנפקה

הוצאות הנפקת אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים מופחתות לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

(יג) בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

הכנסות והוצאות כלולות על בסיס צבירה למעט המפורט להלן:

- הכנסות והוצאות מניירות ערך למסחר וממכשירים נגזרים, מוכרות לפי השינויים בשווי הוגן.
- ריבית שנצברה על חובות בעייתיים ששוויו כחובות שאינם נושאים הכנסה מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות ריבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כרווח מפעילות מימון (לפני הפרשה להפסדי אשראי) בסעיף הרלוונטי במסגרת "הכנסות מימון בגין נכסים". כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

קרן ההלוואה. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיוור מוכרות בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.

- הכנסות מעמלות פירעון מוקדם של הלוואות, לאחר ניכוי חלק יחסי המתייחס להון הפיננסי, נכללות בדוח רווח והפסד בשיעורים שנתיים שווים במשך יתרת התקופה לפירעון האשראי או במשך שלוש שנים ממועד הפירעון המוקדם, לפי התקופה הקצרה ביותר.
- עמלות הקצאה למסגרות אשראי, וכן עמלות מעסקי מימון מוכרות ברווח והפסד באופן יחסי לתקופות העסקאות
- עמלות תפעוליות בגין מתן שירותים נזקפות לרווח והפסד עם מתן השירות.
- בתקופות עוקבות לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, הכנסות ריבית מהשקעות במכשירי חוב יוכרו באופן הבא:

זכויות מוטב שנרכשו או זכויות מוטב שהמשיכו להיות מוחזקות על ידי הבנק באיגוח נכסים פיננסיים, המטופלות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית - העודף של סכום תזרימי המזומנים הצפויים להיגבות על שווי ההוגן של מכשיר החוב יוכר כהכנסות ריבית על פני תקופת החיים הנוותרת של מכשיר החוב. במקרים נדירים בהם לבנק לא קיים אומדן סביר לגבי סכומים ועיתוי של תזרימי המזומנים הצפויים להיגבות ממכשיר החוב, הבנק מכיר בהכנסות לפי שיטת השבת העלות או מכיר בהכנסה על בסיס מזומן.

מכשירי חוב אחרים - צבירת ההכנסה בתקופת דיווח מבוצעת בהתבסס על עודף תזרימי המזומנים הצפויים של מכשיר החוב (סכום הבסיס של מכשיר החוב במועד ירידת הערך בעלת אופי אחר מזמני הינו שוויו ההוגן).

(יד) מכשירים פיננסיים נגזרים לרבות חשבונאות גידור

(1) הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכונים מטבע חוץ וסיכונים ריבית, וכן מבוצעת פעילות בנגזרים שלא לצורכי גידור.

(2) באם מכשיר יועד לגידור, במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמאלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך.

(3) גידור שווי הוגן

שינויים בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי נגזר שיועד לגידור שווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן שניתן ליחס אותם לסיכון המגודר, נזקפים לדוח רווח והפסד.

אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור. כאשר התקשרות איתנה מגודרת אינה מקיימת עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה, כל נכס או התחייבות שנרשמו בהתאם להכרה של ההתקשרות האיתנה יבוטלו ויוכרו במקביל בדוח רווח והפסד באופן שוטף בהפסד או ברווח.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(4) גידור כלכלי

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.

(5) נגזרים שאינם משמשים לגידור

שינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור נזקפים מיידית לרווח והפסד.

(6) נגזרים משובצים

מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחוזת המארח ומטופלים בנפרד אם: (א) אין קשר ברור הדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החוזת המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ לרבות סיכונים אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר; ו-(ג) המכשיר המשובץ אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזת המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

במקרים מסוימים (כגון מקרים בהם לבנק אין את היכולת להפריד נגזר משובץ מהחוזת המארח), בהתאם לתקן חשבונאות אמריקאי (FAS 155), הטיפול החשבונאי במכשירים פיננסיים משולבים מסוימים, הבנק בוחר לא להפריד את הנגזר המשובץ ולמדוד את המכשיר הפיננסי המשובץ (hybrid instrument) בשלמותו בשווי הוגן תוך דיווח על שינויים בשווי הוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם. הבחירה כאמור נעשית במועד רכישת המכשיר המשובץ או בקרות אירועים מסוימים בהם המכשיר כפוף למדידה מחדש (remeasurement event), כגון כתוצאה מצירופי עסקים או שינויים מהותיים של מכשירי החוב. בחירת שווי הוגן כאמור הינה בלתי חוזרת.

(7) שווי הוגן

בדבר קביעת שווי הוגן ראה סעיף (ז) לעיל. בקביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק לא פעיל נעשה לעתים שימוש משמעותי בשיקול דעת, לרבות בחינה האם עסקאות בוצעו בתנאי לחץ וכפיה. באותם מקרים בהם אין ציטוט זמין של מחירים בשוק פעיל, השווי ההוגן נקבע לפי מודלים מקובלים לתמחור, בהתבסס על מערכת עצמאית ומתוקפת של הבנק או בהתבסס על הערכות שהתקבלו ממומחים להערכת שווי של מכשירים פיננסיים. שיטות ההערכה כוללות שימוש בפרמטרים שונים, כגון עקומי ריבית, שערי מטבעות וסטיות תקן, ומתחשבות בהנחות אודות גורמים שונים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(טו) חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון, פיקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וכד') מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יובהר כי לפני 1 בינואר 2011 הבנק יישם כללים שונים לפיהם יתרת החוב בספרי הבנק כללה את מרכיב הריבית שנצברה לפני שהחוב סווג כחוב בעייתי שאינו נושא הכנסה. לאור זאת, ולאור ביצוע מחיקות יתרות אשראי בהתאם להוראות החדשות, יתרות אשראי שהוצגו בתקופות שלפני תקופת יישום ההוראה לראשונה אינן ברות השוואה ליתרות האשראי המדווחות לאחר תחילת יישומה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בנושא מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: איגרות חוב) הבנק ממשיך ליישם את אותם כללי מדידה.

הבנק נדרש להחזיק הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו, כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני. ההפרשות להפסדי אשראי כוללות:

- הפרשה פרטנית להפסדי אשראי - ההפרשה מבוצעת על סמך מדידת ירידת הערך של החוב בהתבסס על הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב, או כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר צפויה תפיסת נכס, על פי השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי (בניכוי עלויות מכירה). הצורך בהפרשה הפרטנית נבחן ככלל, לגבי כל חוב שיתרתו החוזית (ללא ניכוי: מחיקות חשבונאיות שלא כרוכות בויתור משפטי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה מיליון ש"ח או יותר וכל חוב אחר שזוהה לצורך בחינה פרטנית על ידי הבנק. בחלק מחברות הבנות שמאוחדות הבחינה נעשית גם בסכומים נמוכים יותר. הפרשה פרטנית מחושבת לגבי כל חוב שסווג פגום (ראה להלן).

- הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מיושמת עבור הפרשות לירידת ערך של קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. מדידת הפסדי האשראי, בגין האשראי המאזני ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים, מבוצעת בהתבסס על אומדן של שיעורי הפסדי אשראי מהעבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות של חובות בעלי מאפייני סיכון דומים. ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון-סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית, בהתאמות מסוימות במקרים בהם קיים בבנק ניסיון עבר המצביע על שיעורי המימוש לאשראי.

לשנים 2011-2012 ניתנה הוראת שעה (להלן: "תקופת המעבר"), המכילה מודל פשוט יותר לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי. על פי הוראת השעה, שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, ייקבעו בתקופת המעבר בהתבסס על טווח שיעורי ההפרשות ההיסטוריים לחובות מסופקים בשנים 2008-2010 בפילוח לפי ענפי משק וכן על שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל החל מיום 1 בינואר 2011. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

בגין הלוואות לדיור מחושבת הפרשה מזערית לחובות מסופקים לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור מתייחס לכלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הבנק מסווג את יתרת החובות הבעייתיים השונים לסיווגים הבאים:

אשראי בהשגחה מיוחדת מאזני הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.

אשראי נחות הוא אשראי אשר מוגן באופן שאינו מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני ששווה כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.

אשראי פגום הוא אשראי אשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי (Probable) שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. בפרט, חוב מסווג כפגום בכל מקרה כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה. בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שתנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי.

ארגון מחדש של חוב בעייתי נחשב ככזה ככל שהתאגיד הבנקאי על רקע קשיים כלכליים או נסיבות משפטיות מעניק ויתור ללווה אשר בתנאים אחרים הוא לא היה שוקל להעניק. לעניין בחינת קיומם של תנאים אלו כאמור, ראה להלן.

ארגון מחדש של חוב בעייתי:

חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב. לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו-(2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר.

בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- למועד הסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל; לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה ייקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב;
- החייב הוכרז כפושט רגל;
- נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק חי;
- וכן ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל. הבנק מסיק כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה בריבית החוזית אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:
- כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות ריבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים);

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב;
- לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר.

בנוסף, הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

חובות שאורגנו מחדש, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.

במהלך חודש אפריל 2011 פרסם ה-FASB עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-02 בנושא קביעה של מלווה בנושא ארגון מחדש של חוב בעייתי.

הכללים שנקבעו ב-ASU לצורך זיהוי ההסדרים שיוגדרו כארגון מחדש של חוב בעייתי אומצו על ידי הפיקוח על הבנקים וכנסו לתוקף החל מ-1 ביולי 2011. הכללים חלים לצורך קביעה האם הארגון מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי לגבי כל הסדר חוב שבוצע החל מ-1 בינואר 2011. השינויים באופן המדידה של הפרשה להפסדי אשראי יושמו באופן של מכאן ולהבא, כך שעדכון ההפרשה שנדרש לחשב על בסיס פרטני נרשם ברבעון השלישי 2011. ליישום ה-ASU לראשונה לא היתה השפעה מהותית על תוצאות הבנק.

הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית. לפירוט לגבי הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים ראה סעיף (יג).

לגבי חובות שנבחנו ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטא כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

מחיקה חשבונאית:

- הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כבלתי ניתן לגביה או חוב שבגינו ניהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח.
- הבנק מוחק חשבונאית באופן מיידי כנגד הפרשה להפסדי אשראי כל חלק של חוב העודף על שווי הביטחונות אשר מזוהה כאינו בר גבייה.
- הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של כל חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ושנערכו בגינו הפרשות פרטניות להפסדי אשראי. בדרך כלל בתקופה שאינה עולה על שנתיים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- הבנק מוחק חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נמדדת על בסיס הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי כאשר תקופת הפיגור עולה על 150 יום.

יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים ההוראה לא יושמה למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות.

במועד היישום לראשונה הבנק נדרש בין היתר:

- למחוק חשבונאית כל חוב אשר במועד זה עומד בתנאים למחיקה חשבונאית.
- לסווג בסיווג של השגחה מיוחדת, נחות, או פגום, כל חוב אשר עומד בתנאים לסיווג כאמור.
- לבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו למועד יישום ההוראה וטרם נגבו בפועל בגין כל חוב אשר עומד במועד זה בתנאים המתייחסים.
- ההפרשים שנוצרו במועד היישום לראשונה של ההנחיות החדשות, בין יתרת ההפרשות להפסדי אשראי, על פי ההנחיות הקיימות, לבין יתרתן המחושבת על פי ההנחיות החדשות, נזקפו לסעיף העודפים בהון העצמי.
- במטרה להתאים את ההגדרות והמונחים הכלולים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315, בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים", למונחים שנכללו בהוראות החדשות, שונה החל מיום 1 בינואר 2011 המונח "חובות בעייתיים" למונח "סיכון אשראי בסיווג שלילי וסיכון אשראי בהשגחה מיוחדת", וכן הוא יכול שלוש סוגי חובות כאמור: "חובות פגומים", "חובות נחותים" ו-"חובות בהשגחה מיוחדת".
- ההפרשה הנוספת והכללית משמשות רק כסמן לגבי ההפרשה הקבוצתית כך שבמידה וסך כל ההפרשה הקבוצתית נמוכה מההפרשה הנוספת והכללית יש לבצע את ההפרשה לפי הגבוה מבין שני החישובים.

שיעורי ההפרשה הנוספת שיחולו על הסוגים השונים של החובות הבעייתיים יהיו כדלקמן:

- סיכון אשראי "בהשגחה מיוחדת" - 1%.
- סיכון אשראי "נחות" - 2%.
- סיכון אשראי "פגום" - 4%.

מדיניות ההפרשה לחובות מסופקים לפני יישום ההוראות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

ההפרשה לחובות מסופקים נקבעת באופן ספציפי, ובנוסף נכללות הפרשה כללית והפרשה נוספת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. ההפרשות לחובות מסופקים בחברות המאוחדות הבנקאיות בחו"ל, נקבעות על פי הכללים המקובלים בארצות מושבן.

ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים נערכת בהתבסס על הערכה זהירה של ההנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ מאזניים. בהערכתה האמורה מביאה ההנהלה בחשבון, בין יתר שיקוליה, את מידת הסיכונים הקשורים באיתנותם הפיננסית של הלווים, על סמך המידע שבידה לגבי מצבם הכספי, פעילותם העסקית, עמידתם בהתחייבויותיהם והערכת שווי הביטחונות שנתקבלו מהם.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הכנסות ריבית בגין חוב שנקבע כמסופק אינן נרשמות מתחילת הרבעון בו נקבע החוב כמסופק. עם גביית הריבית נרשמות הכנסות הריבית בסעיף הכנסות מימון אחרות.

הפרשה ספציפית בגין הלוואות לדיור שניתנו על ידי הבנק וחברות מוחזקות בנקאיות בארץ חושבה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק פיגור, כאשר שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור.

ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מבוססת על איכות תיק חבויות הלקוחות, לפי מאפייני סיכון כפי שהוגדרו בהוראות המפקח על הבנקים. בגין כל אחד ואחד ממאפייני סיכון אלה נקבעו שיעורי הפרשה שונים. ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מחושבת על פי השיעורים שנקבעו למאפיינים השונים. ההפרשה הכללית הינה בערכים מותאמים לתום שנת 2004, בסכום שהיווה 1% מסך החבויות שהיו באחריות הבנק וחברות מוחזקות בנקאיות ליום 31 בדצמבר 1991.

השפעת היישום לראשונה בסך כ-1,319 מיליוני ש"ח לפני מס וכ-721 מיליוני ש"ח לאחר מס נזקפו כהקטנת יתרת העודפים ליום 1 בינואר 2011.

(טז) נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה עקב סילוק אשראים בעייתיים

נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה עקב סילוק אשראים בעייתיים שנכללים בסעיף נכסים אחרים מוצגים על פי שווי השוק של הנכס במועד העברתו או שווי שוק ביום המאזן כנמוך שבהם. ההפחתות נזקפות לסעיף הוצאות תפעוליות ואחרות.

(יז) קיזוז נכסים והתחייבויות

- (1) הבנק מקיזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:
 - בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
 - קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית.
- (2) הבנק מקיזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ומציג במאזן סכום נטו בהתקיים שני התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות לקיזוז.
- (3) הבנק מקיזז פיקדונות שפירעונים למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. המרווח בפעילות הנ"ל נכלל בסעיף "פעולות תפעוליות".
- (4) הבנק מקיזז בין מכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי הכפופים להסדר להתחשבנות נטו (master netting arrangement).

(יח) התחייבויות תלויות

נעשות הפרשות מתאימות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות, המתבססות על ההערכות היועצים המשפטיים, לא תדחינה או תתבטלה, וזאת למרות שהתביעות הנ"ל מוכחות על ידי הבנק. בנוסף קיימים הליכים משפטיים שבשלב זה לא ניתן להעריך את סיכוייהם ו/או תוצאותיהם, ומהטעם האמור לא בוצעה בגינם הפרשה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

התביעות שהוגשו כנגד הבנק מסווגות לשלוש קבוצות, בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט להלן:

- (1) סיכון צפוי - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל-70%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו נכללו הפרשות מתאימות בדוחות הכספיים.
 - (2) סיכון אפשרי - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל-70%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו לא נכללו הפרשות בדוחות הכספיים אלא רק ניתן גילוי.
 - (3) סיכון קלוש - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה קטנה או שווה ל-20%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו לא נכללו הפרשות בדוחות הכספיים ולא ניתן גילוי.
- במקרים נדירים, בהם לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית, לא מבוצעת הפרשה.

כמו כן הקבוצה חשופה לתביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו וזאת בין היתר בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראה דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת הקבוצה במספר דרכים. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/ תביעות שטרם הוגשו מסתמכת הקבוצה על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה, את הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש ותשלומים בפשרה ככל שיהיו כאלה. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל ניתוח של הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני שבו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

באור 18 ניתן פרטים בדבר סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות תלויות שסכומן עולה על 2 מיליון ש"ח ואשר אפשרות התממשותן אינה קלושה. וכן ניתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים כנגד הבנק וחברות מאוחדות.

(יט) זכויות עובדים

- (1) בגין כל ההתחייבויות של יחסי עובד ומעביד ישנן עתודות מתאימות על פי דין, הסכם, נוהג וציפיות ההנהלה. התחייבויות עתידיות בגין פנסיה ומענקי יובל מחושבות על ידי אקטואר מומחה בשיטת הערכה של הטבות נצברות ובהתחשב בהסתברויות על בסיס ניסיון העבר. שיעור ההיוון של העתודות נקבע על ידי המפקח על הבנקים, שיעור התמורות מתבסס על הוראות אשר נקבעו על ידי הממונה על שוק ההון בטוח וחסכון לחברות ביטוח ושיעור עליית השכר מבוסס על ניסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד.

- (2) הנחיות והבהרות בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים:

במהלך שנת 2011 פורסמו הנחיות של הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים. ההנחיות קובעות מספר הבהרות בנוגע להערכת התחייבות בגין זכויות עובדים והנחיות בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים תוך דרישה לשיתוף אקטואר מוסמך, זיהוי ומיון התחייבויות בגין זכויות עובדים, קיום בקורות פנימיות לצורך הסתמכות על הערכת האקטואר ותיקופה וכן דרישות גילוי מסוימות.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

נקבע בין היתר, כי תאגיד בנקאי הצופה כי ישלם לעובדיו, בעת עזיבתם, הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון את מספר העובדים הצפויים לעזוב ואת ההטבות שהבנק צופה כי יידרש לשלם בגין הטבות שמעבר לתנאים החוזיים, בפרישה מוקדמת של עובדים. כתוצאה מההנחיה הנ"ל, שונה הצפי של מספר העובדים שיפרשו בפרישה מוקדמת, במודלים האקטואריים עליהם הבנק מתבסס לצורך חישוב ההתחייבויות שלו בגין פרישה מוקדמת של עובדים ומענקי יובל, וכן נלקחו בחשבון ההטבות מעבר לתנאים החוזיים.

השינוי בהפרשות הנ"ל נרשם כהצגה מחדש של יתרת העודפים ל-31 בדצמבר 2008, והחל מאותו תאריך נרשמו ההשפעות לרווח והפסד של כל תקופה וזאת על ידי הצגה מחדש של הוצאות השכר, הפרשה למיסים והרווח הנקי. השפעה של 405 מיליוני ש"ח נטו לאחר מס נזקפה כהתאמה ליתרת הפתיחה של העודפים ליום 1 בינואר 2009 (התקופה המוקדמת ביותר המוצגת בדוחות הכספיים) מספרי ההשוואה הותאמו בתקופות דיווח קודמות בהתאם.

להלן פירוט הסכומים שהשתנו כתוצאה מיישום ההוראה הנ"ל: (מיליוני ש"ח)

שם הסעיף		לשנה שנתיימה ב-31 בדצמבר 2010		לשנה שנתיימה ב-31 בדצמבר 2009	
	היתרה לפני הצגה מחדש	היתרה לפני הצגה מחדש	היתרה לפני הצגה מחדש	היתרה לפני הצגה מחדש	היתרה לאחר הצגה מחדש
הוצאות שכר	4,615	61	4,676	4,052	3,896
הוצאות מיסים	1,256	(17)	1,239	1,191	1,272
רווח נקי	2,378	(44)	2,334	2,014	2,089
רווח בסיסי ומדולל למניה	1.61	(0.03)	1.58	1.37	1.42
	ליום 31 בדצמבר 2010		ליום 31 בדצמבר 2009		
נכסים אחרים	2,453	152	2,605	3,221	3,356
התחייבויות אחרות	13,320	526	13,846	11,623	12,088
הון עצמי	23,667	(374)	23,293	21,862	21,532
יחס הלימות ההון לנכסי סיכון	15.10%	(0.14%)	14.96%	14.09%	13.90%

(3) התחייבויות לפיצויי פרישה ופנסיה מכוסות בעיקרן על ידי יעודות אשר מופקדות בקופות גמל לקצבה ולפיצויים. בגין סכומי התחייבות אשר אינם מכוסים כאמור, נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

(4) עסקאות תשלום מבוסס מניות

עסקאות תשלום מבוסס מניות כוללות עסקאות עם עובדים שסולקו במכשירים הוניים. השווי ההוגן במועד ההענקה של כתבי אופציה ומניות לעובדים נזקף כהוצאות שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות העובדים לכתבי האופציה ולמניות. הסכום שנזקף כהוצאה מותאם על מנת לשקף את כתבי האופציה למניות אשר צפויים להבשיל. השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש במודל תמחור מקובל. מס נדחה בגין תשלום מבוסס מניות מחושב בהתאם להפרש בין מחיר המימוש למחיר המניה.

גם בעסקאות בהן מעניק הבנק לעובדי חברות הבנות זכויות למכשירי ההוניים, מטפל הבנק בהענקה כעסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במכשירים הוניים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(כ) מסים על ההכנסה

מסים על ההכנסה בדוח רווח והפסד כוללים מסים שוטפים ומסים נדחים. תוצאות המס בגין מסים שוטפים או נדחים נזקפות לדוח רווח והפסד, למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים ישירות להון. במקרים אלה השפעת המס אף היא נזקפת לסעיף הרלוונטי בהון.

חבות בגין מסים שוטפים נקבעת תוך שימוש בשיעורי המס וחוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך המאזן, וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורת והוצאות נלוות".

מסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין הסכומים הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים המובאים בחשבון לצורכי מס, למעט מספר מצומצם של חריגים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים. מסים נדחים המתייחסים לפריטים הנזקפים ישירות להון, נזקפים אף הם לסעיפים המתייחסים בהון.

הגורמים העיקריים בגינם לא נרשמו מסים נדחים הם כדלקמן:

- סכומי ההתאמה לשינויים בכח הקניה של השקל החדש המתייחסים בעיקר למבנים על פי הכללים שנקבעו על ידי המוסד הישראלי לתקינה חשבונאית בתקן 19, ראה באור 26(ז).
- השקעות בחברות מוחזקות שבכוונת הבנק להחזיק ולא לממשן.
- הטבת מס לקבל בגין הפרשים זמניים כאשר אפשרות מימוש ההטבה מוטלת בספק.
- הכרה לראשונה במוניטין.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים ובגין זכות מועברת לקיזוז מס, מוכר בספרים במקרים שמימוש המס האמור הינו בעתיד הנראה לעין ואינו מוטל בספק. נכס מס נדחה בגין הפרשים זמניים יוכר כאשר קרוב לוודאי (probable) שיווצר לגביהם חיסכון מס בעת ההיפוך. יצירה של נכסי מיסים נדחים נטו לא תעלה על המיסים השוטפים בתקופת החשבון, אלא במקרים מיוחדים, בהם מימוש המס בעתיד הנראה לעין אינו מוטל בספק.

המסים הנדחים מחושבים בהתאם לשיעורי המס הצפויים לחול בעת הניצול או בעת מימוש ההטבות בהתבסס על שיעורי המס אשר נחקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך המאזן.

הבנק מקיזז נכסי והתחייבות מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבות מסים שוטפים.

הבנק עשוי להתחייב בתוספת מס במקרה של חלוקת דיבידנדים בגין חברות מוחזקות. תוספת מס זו לא נכללה בדוחות הכספיים, לאור מדיניות החברות המוחזקות שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס לבנק, בעתיד הנראה לעין. במקרים בהם צפויה חברה מוחזקת לחלק דיבידנד מרווחים הכרוכים בתוספת מס לבנק, יוצר הבנק עתודה למס בגין תוספת המס שהוא עשוי להתחייב בה.

מס נדחה בגין עסקאות בינחברתיות בדוח במאוחד נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(כא) רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד, המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות.

ליישום התקן לראשונה של IAS33 רווח למניה, לא היתה השפעה על אופן חישוב הרווח למניה.

(כב) דוח על תזרימי המזומנים

הדוח על תזרימי המזומנים מוצג כשהוא מסווג לתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת, מפעילות בנכסים, ומפעילות בהתחייבויות ובהון. בדוח הנ"ל מוצגים בקיזוז תזרימי המזומנים מפעילות בנכסים ובהתחייבויות, למעט תנועה בנכסים לא-כספיים, בניירות ערך זמינים למכירה ובאגרות חוב, בשטרי התחייבות ובכתבי התחייבות נדחים.

סעיף המזומנים כולל מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים ובבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

(כג) ירידת ערך נכסים לא כספיים

(1) הבנק בוחן, בכל מועד דיווח, את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך בנכסים הלא כספיים (כגון: בניינים וציוד, השקעות בחברות כלולות ונכסים לא מוחשיים לרבות מוניטין) כאשר ישנם סימנים, כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות, המצביעים על כך שנכסיו במאזן מוצגים בסכום העולה על סכום בר-השבה שלהם.

סכום בר-השבה של נכס או יחידה מניבת מזומנים הוא הגבוה מבין מחיר המכירה נטו לבין שווי השימוש. שווי השימוש הוא הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, המהווים בשיעור הריבית לפני מס, הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס וממימושו. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינה בלתי תלויה בעיקרה בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים"). למטרת בחינת ירידת ערך של מוניטין אשר הוכר במסגרת צרוף עסקים, יחידות מניבות מזומנים אליהן הוקצה מוניטין יקובצו כך שהרמה בה תיבחן ירידת הערך תשקף את הרמה הנמוכה ביותר בה המוניטין נתון למעקב למטרת דיווח פנימי אך לא תהיה גדולה ממגזר פעילות. כאשר משתנה הרכב היחידה מניבת מזומנים, אחת או יותר, שאליהן הוקצה המוניטין, המוניטין יוקצה מחדש ליחידות שהושפעו.

נכסי מטה הבנק אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים. במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה הבנק, נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה.

כאשר ערכו בספרים של הנכס עולה על סכום בר-השבה הבנק מכיר בהפסד מירידת ערך בגובה הפער בין ערכו בספרים של הנכס לסכום בר-השבה. ההפסד שהוכר כאמור יבוטל רק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת סכום בר-השבה של הנכס מהמועד בו הוכר ההפסד האחרון מירידת ערך, למעט הפסד מירידת ערך מוניטין שאינו מבוטל.

(2) ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב:

(א) לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;

(ב) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;

(ג) בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;

(ד) העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;

(ה) לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.

באם מתקיים סימן אחד או יותר מהסימנים שצוינו לעיל, נדרש לבחון ירידת ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב- IAS 36, ירידת ערך נכסים.

(3) ירידת ערך של השקעות בחברות כלולות המוצגות לפי שיטת השווי המאזני

השקעה בחברה כלולה נבחנת לירידת ערך, כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך בהתאם ל- IAS 39, מכשירים פיננסיים הכרה ומדידה.

ירידת הערך נבחנת ביחס להשקעה בכללותה. מוניתן המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה הכלולה אינו מוכר כנכס נפרד ולכן אינו נבחן בנפרד לירידת ערך. במידה וקיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על כך שיתכן שנפגם ערכה של ההשקעה, הקבוצה מבצעת הערכה של סכום בר ההשבה של ההשקעה שהינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו שלה.

בקביעת שווי שימוש של השקעה בחברה כלולה הקבוצה אומדת את חלקה בערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, אשר חזוי שיופקו על ידי החברה הכלולה, כולל תזרימי המזומנים מהפעילויות של החברה הכלולה והתמורה ממשימוש הסופי של ההשקעה, או את הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים אשר חזוי כי ינבעו מדיבידנדים שיתקבלו ומהמימוש הסופי.

הפסד מירידת ערך מוכר כאשר הערך בספרים של ההשקעה, לאחר יישום שיטת השווי המאזני, עולה על הסכום בר ההשבה, ומוכר בסעיף "חלק התאגיד הבנקאי ברווחים או בהפסדים מפעולות רגילות של חברות כלולות, לאחר מיסים" בדוח רווח והפסד. הפסד מירידת ערך אינו מוקצה לנכס כלשהו, לרבות למוניטין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה כלולה. הפסד מירידת ערך יבוטל אם ורק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר ההשבה של ההשקעה מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת ערך. הערך בספרים של ההשקעה, אחרי ביטול ההפסד מירידת ערך, לא יעלה על הערך בספרים של ההשקעה שהיה נקבע לפי שיטת השווי המאזני אילולא הוכר הפסד מירידת ערך. ביטול הפסד מירידת ערך יוכר בסעיף "חלק התאגיד הבנקאי ברווחים או בהפסדים מפעולות רגילות של חברות כלולות, לאחר מיסים".

הבנק מיישם לראשונה את IAS 36 ירידת ערך נכסים החל מיום 1 בינואר 2011 באופן של יישום למפרע. ליישום התקן לא היתה השפעה מהותית.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(כד) מספרי השוואה

בדוחות הכספיים צוינו מספרי השוואה שסווגו מחדש. בעקבות היישום לראשונה של תקני חשבונאות מסוימים והוראות הפיקוח על הבנקים, סעיפים מסוימים במסגרת הדוחות הכספיים ומספרי השוואה סווגו מחדש כדי להתאים לכותרות הסעיפים ולדרישות הדיווח בתקופה השוטפת. בפרט, סווגו מחדש:

פריטים שנכללו בתמצית מאזן מאוחד:

מוניטין בסך של 45 מיליוני ש"ח, אשר במאזנים ליום 31 בדצמבר 2010, נכלל במסגרת סעיף נכסים אחרים, הוצגו במאזן ליום 31 בדצמבר 2011 בשורה נפרדת.

נכסים בגין מכשירים נגזרים בסך של 8,717 מיליוני ש"ח, אשר במאזנים ליום 31 בדצמבר 2010, נכלל במסגרת נכסים אחרים, הוצגו במאזן ליום 31 בדצמבר 2011 בשורה נפרדת.

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים בסך של 9,985 מיליוני ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2010, נכללו במסגרת התחייבויות אחרות, הוצגו במאזן ליום 31 בדצמבר 2011 בשורה נפרדת.

נתוני אשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2010 סווגו מחדש כדי להתאים להצגה בסכום ברוטו החל מיום 1 בינואר 2011, וכפי שצויין לעיל הם אינם ברי השוואה לנתונים השוטפים.

פריטים שנכללו בתמצית דוח רווח והפסד מאוחד:

הוצאות בגין הפחתת מוניטין בסך של 80 מיליוני ש"ח ושל 21 מיליוני ש"ח סווגו מחדש מהוצאות אחרות והוצגו בשורה נפרדת לתקופות שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2010 וביום 31 בדצמבר 2009, בהתאמה.

(כה) תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות 23, הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה. התקן מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו-1996, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין הישות לבין בעל השליטה בה ימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן וההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה שנוקפה בעסקה ייזקף להון העצמי. הפרש בחובה מהווה במהותו דיבידנד ולכן מקטין את יתרת העודפים. הפרש בזכות מהווה במהותו השקעת בעלים ולכן יוצג בסעיף נפרד בהון העצמי שייקרא "קרן הון מעסקה בין ישות לבין בעל השליטה בה".

התקן דן בשלוש סוגיות הנוגעות לעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה, כדלקמן: (1) העברת נכס לישות מבעל השליטה, או לחילופין, העברת נכס מהישות לבעל השליטה; (2) נטילת התחייבות של הישות כלפי צד שלישי, במלואה או בחלקה, על ידי בעל השליטה, שיפוי הישות על ידי בעל השליטה בה בגין הוצאה, וויתור בעל השליטה לישות על חוב שמגיע לו מהישות, במלואו או בחלקו; ו-(3) הלוואות שניתנו לבעל השליטה או הלוואות שהתקבלו מבעל השליטה. כמו כן, קובע התקן את הגילוי שיש לתת בדוחות הכספיים בנוגע לעסקאות בין הישות לבין בעל השליטה בה במהלך התקופה.

ביום 30 בנובמבר 2011 הופץ חוזר בנושא אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים. במסגרת החוזר נקבע, בין היתר, כי החל מיום 1 בינואר 2012, לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת התאגיד הבנקאי, יש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הטיפול, ייושמו הכללים שנקבעו בתקן 23, זאת בעקביות לעקרונות אימוץ תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי.

להערכת הבנק לא צפויה השפעה מהותית מיישום התקן לראשונה.

(2) בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים. התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008. האמור לא חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בחודש יוני 2009 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) אשר קובע את אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים. בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים בהתאם לתקני ה-IFRS הינו:

בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - ביום 1 בינואר 2011. יחד עם זאת, תקני IFRS בנושאים המפורטים להלן טרם נכנסו לתוקף והם יאומצו בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים לכשיפורסמו בנוגע לעיתוי ולאופן יישומם לראשונה:

- IAS 7, דוחות תזרים מזומנים;
- IAS 12, מסים על ההכנסה;
- IAS 19, הטבות עובד;
- IAS 23, עלויות אשראי;
- IAS 24, גילויים בהקשר לצד קשור.

ביום 30 בנובמבר 2011 הופץ חוזר בנושא אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים. במסגרת החוזר נקבע, בין היתר, כי תקני דיווח כספי בינלאומיים אלו, למעט IAS 19, ייושמו על ידי תאגידים בנקאיים החל מ-1 בינואר 2012. בעת היישום לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים אלה הבנקים נדרשים לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקנים, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש.

הבנק בוחן את ההשפעות הצפויות מיישום התקנים לראשונה.

בנושאים בליבת העסק הבנקאי - החל מיום 1 בינואר 2013, כאשר בכוונת הפיקוח על הבנקים לקבל במהלך שנת 2011 החלטה סופית בנושא זה. ההחלטה הסופית תקבע בהתחשב בלוח הזמנים שיקבע בארה"ב ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית. טרם נקבעה החלטה סופית בנושא.

(3) במהלך חודש אפריל 2011 פרסם ה-FASB עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר, אשר מהווה עדכון לכללים שנקבעו ב-FAS 166 (ASC 860).

על פי העדכון, נדרש לשנות את האופן שבו מוערך קיום שליטה אפקטיבית בידי מעביר בעסקאות רכש חוזר. הערכת קיום שליטה אפקטיבית תתמקד בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא יובא בחשבון (1) קריטריון שדורש שלמעביר תהיה יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כשל של הנעבר, וכן (2) הנחיות בנושא דרישת הביטחונות בקשר לקריטריון הנ"ל. קריטריונים נוספים לבחינת קיום השליטה האפקטיבית לא שונו על ידי ה-ASU. קריטריונים אלה מצביעים כי למעבר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו (ולכן העברת הנכסים תטופל כחוב מובטח) אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:

- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו;
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה;
- וההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה.

העדכון יחול לגבי תקופות הדיווח המתחילות לאחר 1 בינואר 2012 ויישם באופן של מכאן ולהבא לגבי עסקאות חדשות ועסקאות קיימות ששונו החל מתחילת התקופה הרבעונית או השנתית הראשונה שלאחר מועד כניסתו לתוקף. לא יתאפשר יישום מוקדם. ליישום התקן לראשונה לא צפויה השפעה מהותית.

(4) טיוטת הוראות בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית

ב-29 בדצמבר 2011 פורסם חוזר הוראות המפקח על הבנקים אשר נועד להתאים את הוראות הדיווח לציבור לצורך:

- קביעת אופן ההצגה של דוח רווח והפסד - ההוראה מתאימה את מתכונת דוח רווח והפסד לאופן ההצגה המקובל בעולם. המתכונת החדשה משנה את אופן ההצגה של מרכיבי הרווח המימוני בגוף דוח רווח והפסד ובבאורים הנלווים לו; מבטלת אבחנה בין עמלות מעסקי מימון לבין עמלות תפעוליות; משנה סיווג של הפרשי הצמדה על הקרן כחלק מ"ריבית" וכן משנה סיווג ושמות של סעיפים אחרים של דוח רווח והפסד. בנוסף, ההוראה מבטלת את סעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות" ומאמצת את הגישה הנהוגה בארה"ב לפיה פריטים מיוחדים מוגדרים כפריטים אשר "אינם רגילים" ו"אינם שכיחים" וכן קובעת כי סיווג אירוע כלשהו כפריט מיוחד יתאפשר רק באישור מראש של הפיקוח על הבנקים. כמו כן, ההוראה קובעת שינויים למתכונת באורים נוספים בדוחות הכספיים.

יישום ההוראות בנוגע למתכונת דוח רווח והפסד יבוצע החל מהדוח הכספי לרבעון הראשון של שנת 2012, באופן של יישום למפרע. מיישום ההוראות לראשונה לא צפויה השפעה למעט שינוי הצגתי.

- אימוץ הכללים שנקבעו במסגרת תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושא "עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות" - ההוראה קובעת כללים לטיפול בעמלות מיצירת הלוואות ובעלויות ישירות ליצירת הלוואות. העמלות והעלויות הכשירות בהתאם לקריטריונים שנקבעו בהוראה לא יוכרו באופן מיידי בדוח רווח והפסד אלא יובאו בחשבון בחישוב שיעור הריבית האפקטיבית של הלוואה. בנוסף, ההוראה משנה טיפול בעמלות ועלויות הקשורות להתחייבויות להקצאת אשראי לרבות עסקאות בכרטיסי אשראי. כמו כן, בהוראה נקבעו כללים בנוגע לטיפול בשינויים בתנאי החוב אשר לא מהווים ארגון מחדש של חוב בעייתי, טיפול בפירעונות מוקדמים של חובות וכן טיפול בעסקאות מתן אשראי אחרות כגון עסקאות סינדיקציה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הכללים שנקבעו בהוראה מהווים שינוי משמעותי לעומת הכללים הקיימים כיום בהוראות הדיווח לציבור כפי שפורטו לעיל. ההיערכות ליישום הכללים שנקבעו בהוראה הינה מורכבת ובכוונת הפיקוח על הבנקים ללוות את תהליך ההיערכות של התאגידים הבנקאיים, במיוחד בכל הקשור לזיהוי העלויות הכשירות. בהתאם לטיטוט החוזר נקבע כי הכללים בנושא ייושמו מיום 1 בינואר 2013 ואילך. ההוראות בקשר לשינוי בהגדרת "ריבית" בגין חובות פגומים ייושמו לגבי חובות שסווגו כפגומים מיום 1 בינואר 2012 ואילך בלבד.

הבנק לומד את טיטוט ההוראה ובוחר את ההשלכות הצפויות מיישומה לראשונה.

(5) עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04, מדידת שווי הוגן

עדכון תקינה חשבונאית זה מעדכן את ההנחיות לגבי אופן מדידת שווי הוגן שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 157 (ASU 820-10). העדכונים שנכללו ב-ASU כוללים הבהרות של ה-FASB בנוגע לכוונותיו בנושא אופן היישום של כללי מדידת שווי הוגן ובנושא דרישות הגילוי הקיימות כיום, וכן עדכונים אשר קובעים עקרונות או דרישות ספציפיות בנושא מדידת שווי הוגן ובנושא דרישות הגילוי לגבי מדידות השווי ההוגן.

בין היתר, ניתנו הבהרות לגבי השוק העיקרי בו תבוצע המדידה. שוק זה ייחשב השוק בו מתבצע עיקר הנפח ברמת הפעילות עבור אותו נכס או התחייבות ולא השוק בעיני היישום המשקף נפח או רמה שכזאת. כמו כן נקבעו הנחיות נוספות למדידת שווי הוגן בתיקים של נכסים פיננסיים. וכן יחולו דרישות גילוי חדשות המפורטות להלן:

(1) לגבי מדידות שווי הוגן שסווגו בהיררכיית השווי ההוגן במסגרת רמה 3 (level 3):

- תהליך הערכה שמיושם על ידי הישות המדווחת;
- ניתוח רגישות של מדידת השווי ההוגן לשינויים בנתונים לא נצפים ויחסים הדדיים בין נתונים לא נצפים אלו, אם קיימים.

(2) שימוש בנכס לא פיננסי באופן השונה מהשימוש המיטבי (highest and best use), כאשר הנכס נמדד לפי שווי הוגן במאזן או כאשר שווי ההוגן נכלל במסגרת הגילויים בהתאם להנחת השימוש המיטבי.

(3) סיווג לרמות במסגרת היררכיית השווי ההוגן לגבי פריטים אשר לא נמדדים לפי שווי הוגן במאזן, אך אשר נדרש גילוי לגבי שווי ההוגן.

התקן ייושם לתקופות שנתיות החל מיום 1 בינואר 2012. יישום מוקדם אינו אפשרי. העדכונים שנקבעו ב-ASU ייושמו באופן פרוספקטיבי.

ליישום התקן לראשונה לא צפויה השפעה למעט שינוי הצגתו.

באור 2 - מזומנים ופיקדונות בבנקים סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
(במיליוני ש"ח)		
21,686	42,980	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
8,033	9,763	פיקדונות בבנקים מסחריים (א)
333	301	פיקדונות בתאגידים בנקאיים מיוחדים
30,052	53,044	סך הכל
מזה: מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנקים מרכזיים		
28,697	49,736	לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים

(א) בניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
הערה - בדבר שיעבודים ראה באור 14.

באור 3 - ניירות ערך
סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2011									
עלות מופחתת					עלות מופחתת				
הערך	(במניות-)	רווח כולל אחר מצטבר שווי	הערך	(במניות-)	רווח כולל אחר מצטבר שווי	הערך	(במניות-)	רווח כולל אחר מצטבר שווי	הערך
במאזן	(עלות)	רווחים	הפסדים	הוגן (א)	במאזן	(עלות)	רווחים	הפסדים	הוגן (א)
(במיליוני ש"ח)									
(1) ניירות ערך זמינים למכירה:									
אגרות חוב -									
של הממשלה	19,775	19,624	154	(3)	19,775	25,382	25,267	154	(39)
של ממשלות זרות	3,675	3,677	3	(5)	3,675	2,101	2,098	6	(3)
של מוסדות פיננסיים בישראל	397	392	8	(3)	397	454	441	20	(7)
של מוסדות פיננסיים זרים	7,854	8,436	14	(596)	7,854	10,590	10,866	35	(311)
מגובי נכסים (ABS) או									
מגובי משכנתאות (MBS)	2,444	2,492	26	(74)	2,444	4,341	4,229	176	(64)
של אחרים בישראל	604	639	5	(40)	604	534	514	21	(1)
של אחרים זרים	1,254	1,264	17	(27)	1,254	855	856	6	(7)
	36,003	36,524	227	(748)	36,003	44,257	44,271	418	(432)
מניות (ב)	2,191	1,876	341	(26)	2,191	2,859	2,211	653	(5)
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה									
	38,194	38,400	568	(ג)	38,194	47,116	46,482	1,071	(ג) (437)
31 בדצמבר 2010									
עלות מופחתת					עלות מופחתת				
הערך	(במניות-)	רווח כולל אחר מצטבר שווי	הערך	(במניות-)	רווח כולל אחר מצטבר שווי	הערך	(במניות-)	רווח כולל אחר מצטבר שווי	הערך
במאזן	(עלות)	רווחים	הפסדים	הוגן (א)	במאזן	(עלות)	רווחים	הפסדים	הוגן (א)
(במיליוני ש"ח)									
(2) ניירות ערך למסחר:									
אגרות חוב -									
של הממשלה	8,153	8,094	64	(5)	8,153	5,788	5,733	72	(17)
של ממשלות זרות	183	180	3	-	183	750	757	-	(7)
של מוסדות פיננסיים בישראל	173	172	3	(2)	173	155	157	-	(2)
של מוסדות פיננסיים זרים	366	389	3	(26)	366	348	366	4	(22)
מגובי נכסים (ABS) או									
מגובי משכנתאות (MBS)	120	129	2	(11)	120	213	216	1	(4)
של אחרים בישראל	330	352	-	(22)	330	336	330	6	-
של אחרים זרים	56	53	3	-	56	808	808	7	(7)
	9,381	9,369	78	(66)	9,381	8,398	8,367	90	(59)
מניות	361	363	4	(6)	361	277	636	-	(359)
סך כל ניירות הערך למסחר	9,742	9,732	82	(ד) (72)	9,742	8,675	9,003	90	(ד) (418)
סך כל ניירות הערך	47,936	48,132	650	(846)	47,936	55,791	55,485	1,161	(855)

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 3 - ניירות ערך (המשך) סכומים מדווחים

הערות:

- (א) לגבי נתוני שווי הוגן ראה באור 1 (ז) עיקרי המדיניות החשבונאית. השערים הנ"ל אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (ב) כולל 1,185 מיליוני ש"ח בגין מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות (31 בדצמבר 2010 - 1,289 מיליוני ש"ח).
- (ג) בגין ניירות ערך זמינים למכירה, רווח כולל אחר - רווחים (הפסדים) שטרם מומשו כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" למעט ניירות ערך שיועדו כמגודרים בגידור שווי הוגן.
- (ד) נזקפו לדוח רווח והפסד אך טרם מומשו.
- (ה) מספרי ההשוואה סווגו מחדש בהתאם להוראת המפקח על הבנקים.
- ניירות ערך שהושאלו בסך 648 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 1,211 מיליוני ש"ח) מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור.

בדבר שעבודים ראה באור 14. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ראה באור 20(ה).
פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובמניות ובקרנות נאמנות ראה באורים 21 ו-22.

31 בדצמבר 2011				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר*		שווי הוגן
		רווחים	הפסדים	
(במיליוני ש"ח)				
(3) אגרות חוב זמינות למכירה				
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות				
(Pass-through securities)				
114	109	5	-	114
258	250	8	-	258
372	359	13	-	372
סך הכל				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים				
(כולל CMO ו-STRIPPED MBS)				
ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, או				
921	912	10	(1)	921
440	451	-	(11)	440
1,361	1,363	10	(12)	1,361
סך הכל				
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)				
40	41	-	(1)	40
2	3	-	(1)	2
5	5	-	-	5
661	720	1	(60)	661
3	1	2	-	3
711	770	3	(62)	711
סך הכל				
2,444	2,492	26	(74)	2,444
סך כל אגרות החוב מגובי נכסים זמינות למכירה				

* סכומים שנוקפו לקרן ההון כחלק מהתאמות ניירות ערך זמינים למכירה לשווי הוגן.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)
סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר *		שווי הוגן	
		רווחים	הפסדים		
(במיליוני ש"ח)					
(3) אגרות חוב זמינות למכירה (המשך)					
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות					
(Pass-through securities)					
1,734	1,707	38	(11)	1,734	ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA
247	237	10	-	247	ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC
1,981	1,944	48	(11)	1,981	סך הכל
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים					
(כולל CMO ו-STRIPPED MBS)					
ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, או					
1,424	1,421	14	(11)	1,424	GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה
37	49	-	(12)	37	שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות
1,461	1,470	14	(23)	1,461	סך הכל
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)					
38	38	-	-	38	חייבים בגין כרטיסי אשראי
2	3	-	(1)	2	קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים
4	4	-	-	4	אשראי לרכישת רכב
6	6	-	-	6	אשראי אחר לאנשים פרטיים
760	686	102	(28)	760	אגרות חוב מסוג CLO
28	28	-	-	28	אגרות חוב מסוג CDO
57	45	12	-	57	אגרות חוב מסוג SCDO
4	5	-	(1)	4	אחרים
899	815	114	(30)	899	סך הכל
4,341	4,229	176	(64)	4,341	סך כל אגרות החוב מגובי נכסים זמינות למכירה

* סכומים שנוקפו לקרן ההון כחלק מהתאמות ניירות ערך זמינים למכירה לשווי הוגן.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)
סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2011				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן
(במיליוני ש"ח)				
(4) אגרות חוב למסחר (המשך)				
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות				
(Pass-through securities)				
1	1	-	-	1
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC				
5	6	-	(1)	5
ניירות ערך אחרים				
6	7	-	(1)	6
סך הכל				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים				
(כולל CMO ו-STRIPPED MBS)				
ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, או				
96	95	1	-	96
GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה				
8	11	-	(3)	8
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות				
104	106	1	(3)	104
סך הכל				
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)				
3	3	-	-	3
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים				
4	4	-	-	4
אשראי שאינו לאנשים פרטיים				
1	7	-	(6)	1
אגרות חוב מסוג CDO				
2	2	1	(1)	2
אחרים				
10	16	1	(7)	10
סך הכל				
120	129	2	(11)	120
סך כל אגרות החוב מגובי נכסים למסחר				

* רווחים (הפסדים) אלה נזקפו לחשבון רווח והפסד.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)
סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן
(במיליוני ש"ח)				
(4) אגרות חוב למסחר (המשך)				
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות				
(Pass-through securities)				
10	10	-	-	10
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC				
7	7	-	-	7
ניירות ערך אחרים				
17	17	-	-	17
סך הכל				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים				
(כולל CMO ו-STRIPPED MBS)				
ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, או				
27	27	1	-	27
GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה				
11	11	-	(2)	11
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות				
38	38	1	(2)	38
סך הכל				
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)				
3	3	-	-	3
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים				
148	148	-	(1)	148
אשראי לרכישת רכב				
5	5	-	-	5
אשראי שאינו לאנשים פרטיים				
-	-	-	-	-
אגרות חוב מסוג CDO				
2	2	-	(1)	2
אחרים				
158	158	-	(2)	158
סך הכל				
213	213	1	(4)	213
סך כל אגרות החוב מגובי נכסים למסחר				

* רווחים (הפסדים) אלה נזקפו לחשבון רווח והפסד.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)
סכומים מדווחים

(5) פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים שבגינם כלולים הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן.

31 בדצמבר 2011					
עד 12 חודשים		מעל 12 חודשים		סך הכל	
הפסדים		הפסדים		הפסדים	
שטרם מומשו		שטרם מומשו		שטרם מומשו	
מהתאמות		מהתאמות		מהתאמות	
שווי הוגן	לשווי הוגן	שווי הוגן	לשווי הוגן	שווי הוגן	לשווי הוגן
(במיליוני ש"ח)					
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO, REMIC ו-STRIPPED MBS)					
569	(3)	224	(9)	793	(12)
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)					
298	(40)	390	(22)	688	(62)
867	(43)	614	(31)	1,481	(74)
סך הכל					

31 בדצמבר 2010 (ה)					
עד 12 חודשים		מעל 12 חודשים		סך הכל	
הפסדים		הפסדים		הפסדים	
שטרם מומשו		שטרם מומשו		שטרם מומשו	
מהתאמות		מהתאמות		מהתאמות	
שווי הוגן	לשווי הוגן	שווי הוגן	לשווי הוגן	שווי הוגן	לשווי הוגן
(במיליוני ש"ח)					
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)					
227	(11)	-	-	227	(11)
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO, REMIC ו-STRIPPED MBS)					
345	(11)	200	(12)	545	(23)
41	-	419	(30)	460	(30)
613	(22)	619	(42)	1,232	(64)
סך הכל					

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

Mortgage Backed Security - MBS

איגרות חוב המגובות במשכנתאות שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות במשכנתאות.

SUB PRIME - מקרה פרטי של MBS

איגרות חוב שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מתיקי משכנתאות של לווים עם דירוג אשראי נמוך שלא העמידו בטחונות מתאימים.

Collateralized Debt Obligation - CDO

אגרת חוב המגובה על ידי תיק אגרות חוב ו/או הלוואות ברמות "בכירות" (Seniority) ובדירוגים שונים.

Synthetic Collateralized Debt Obligation - SCDO

הסכם המגובה על ידי תיק CDS (שהינן נגזרות) ברמות "בכירות" (Seniority) שונות.

Collateralized Loan Obligation - CLO

אגרת חוב המגובה בתיק הלוואות.

(Fannie Mae) FNMA : חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת

אותן בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).

(Freddie Mac) FHLMC : סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות מאגחת אותן ומוכרת

אותן לציבור. (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).

(Ginnie Mae) GNMA : חברה פדראלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות

הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).

Credit Default Swap- CDS

מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעסקה.

באור 4 - אשראי לציבור סכומים מדווחים

החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק את ההוראה החדשה של הפיקוח על הבנקים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". לאור העובדה שההוראה החדשה יושמה באופן של מכאן ולהבא ללא הצגה מחדש של מספרי ההשוואה, לצורך ההשוואה, מוצגים להלן גם נתוני התקופה הנוכחית מול יתרות מתאימות ל-31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה), לו ההוראה הייתה מיושמת לראשונה בשנה זו. להשפעה מיישום לראשונה של ההוראה החדשה על ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים, והתנועה ביתרת ההפרשה בתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011, ראה פירוט בבאור 4(ד).

(א) האשראי לציבור:

31 בדצמבר 2011			
הפרשה להפסדי			
יתרת חוב רשומה	אשראי	יתרת חוב נטו	
במיליוני ש"ח			
125,948	2,843	123,105	אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני *
119,339	1,124	118,215	אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי **
245,287	3,967	241,320	סך הכל אשראי לציבור
638	4	634	מזה: התחייבויות לקוחות עבור קיבולים
31 בדצמבר 2010 (פרופורמה) (א)			
הפרשה להפסדי			
יתרת חוב רשומה	אשראי	יתרת חוב נטו	
במיליוני ש"ח			
107,180	4,126	103,054	אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני *
121,073	1,252	119,821	אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי **
228,253	5,378	222,875	סך הכל אשראי לציבור
462	3	459	מזה: התחייבויות לקוחות עבור קיבולים

(א) הוצג מחדש.

- * לרבות אשראי שנבחן על בסיס פרטני ונמצא שהוא אינו פגום. ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי זה חושבה על בסיס קבוצתי. לפירוט נוסף לגבי אשראי שנבחן על בסיס פרטני, ראה באור 4(ב).
- ** אשראי שהפרשה להפסדי אשראי בגינו מוערכת על בסיס קבוצתי בשיטת עומק הפיגור לפי נספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, ואשראי אחר שלא נבדק פרטנית אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינו חושבה על בסיס קבוצתי. ראה פירוט נוסף בבאור 4(ג).

באור 4 - אשראי לציבור (המשך)
סכומים מדווחים

(ב) האשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני:

31 בדצמבר 2011			
הפרשה להפסדי			
יתרת חוב נטו	אשראי	יתרת חוב רשומה	יתרת חוב נטו
במיליוני ש"ח			
1. אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני כולל:			
5,047	1,731	6,778	אשראי לציבור פגום *
-	-	-	אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 90 יום או יותר **
940	6	946	אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים **
117,118	1,106	118,224	אשראי לציבור אחר שאינו פגום **
118,058	1,112	119,170	סך הכל אשראי לציבור שאינו פגום
123,105	2,843	125,948	סך הכל אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני
31 בדצמבר 2010 (פרופורמה) (א)			
הפרשה להפסדי			
יתרת חוב נטו	אשראי	יתרת חוב רשומה	יתרת חוב נטו
במיליוני ש"ח			
אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני כולל:			
5,704	3,233	8,937	אשראי לציבור פגום *
-	-	-	אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 90 יום או יותר **
1,208	17	1,225	אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים **
96,142	876	97,018	אשראי לציבור אחר שאינו פגום **
97,350	893	98,243	סך הכל אשראי לציבור שאינו פגום
103,054	4,126	107,180	סך הכל אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני

(א) הוצג מחדש.

* אשראי פגום אינו צובר הכנסות ריבית, למעט אשראי מסויים בארגון מחדש.
** אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום. ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי זה חושבה על בסיס קבוצתי.

באור 4 - אשראי לציבור (המשך)
סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
מידע נוסף על אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני		
במיליוני ש"ח		
5,894	4,338	2. אשראי לציבור פגום בגינו קיימת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
3,043	2,440	אשראי לציבור פגום בגינו לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
8,937	6,778	סך הכל אשראי פגום
3. אשראי לציבור פגום שנמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים		
8,189	4,595	אשראי לציבור פגום שנמדד לפי שווי הבטחון
748	2,183	סך הכל אשראי פגום
8,937	6,778	

31 בדצמבר 2011		
יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו
במיליוני ש"ח		
4. אשראי בעייתי בארגון מחדש במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי:		
692	63	629
שאינו צובר הכנסות ריבית		
144	1	143
צובר הכנסות ריבית		
836	64	772
סך הכל (נכלל באשראי לציבור פגום)		

31 בדצמבר 2010 (פרופורמה) (א)		
יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו
במיליוני ש"ח		
אשראי בעייתי בארגון מחדש במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי:		
290	7	283
שאינו צובר הכנסות ריבית		
43	1	42
צובר הכנסות ריבית		
333	8	325
סך הכל (נכלל באשראי לציבור פגום)		

31 בדצמבר 2011	
(בלתי מבוקר)	
במיליוני ש"ח	
5.	
6,764	יתרת חוב רשומה ממוצעת של אשראי לציבור פגום בתקופת הדיווח
13	סך הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח בגין אשראי זה בפרק הזמן בו סווג כפגום *
	סך הכנסות ריבית שהיו נרשמות בתקופת הדיווח אילו היה
611	אשראי זה צובר ריבית לפי תנאיו המקוריים
12	* מזה: הכנסות ריבית שנרשמו לפי השיטה החשבונאית של בסיס מזומן

(א) הוצג מחדש.

סכומים מדווחים

(1) הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור:

31 בדצמבר 2010 (פרופורמה) (א)							
עומק פיגור							
בפיגור של							
30 יום עד							
90 יום							
בפיגור של יותר מ-90 ימים							
יתרות בגין	סך הכל	מעל 15 חודשים	מעל 3 חודשים	מעל 6 חודשים	מעל 15 חודשים	מעל 3 חודשים	מעל 6 חודשים
הלוואות	בפיגור	מעל 3 חודשים	מעל 33 חודשים	עד 33 חודשים	עד 15 חודשים	עד 6 חודשים	עד 3 חודשים
סך הכל	שמוחזרו (3)	חודשים	חודשים	חודשים	חודשים	חודשים	חודשים
במיליוני ש"ח							
275	16	250	214	13	16	7	9
101	1	100	98	1	1	-	-
1,788	379	667	245	63	147	212	742
450	177	273	225	29	19	-	-
1,338	202	394	20	34	128	212	742

(א) הוצג מחדש.

באור 4 - אשראי לציבור (המשך)
סכומים מדווחים

(2) אשראי אחר שלא נבדק פרטנית אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינו חושבה על בסיס קבוצתי:

31 בדצמבר 2011			
הפרשה להפסדי			
יתרת חוב רשומה	אשראי	יתרת חוב נטו	
במיליוני ש"ח			
אשראי לציבור פגום	6	1	5
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 90 יום או יותר	638	36	602
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	371	8	363
אשראי לציבור אחר שאינו פגום	116,700	730	115,970
סך הכל אשראי לציבור שלא נבדק על בסיס פרטני	117,715	775	116,940

31 בדצמבר 2010 (פרופורמה) (א)			
הפרשה להפסדי			
יתרת חוב רשומה	אשראי	יתרת חוב נטו	
במיליוני ש"ח			
אשראי לציבור פגום	6	2	4
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 90 יום או יותר	63	27	36
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	894	13	881
אשראי לציבור אחר שאינו פגום	118,322	760	117,562
סך הכל אשראי לציבור שלא נבדק על בסיס פרטני	119,285	802	118,483

(א) הוצג מחדש.

באור 4 - אשראי לציבור (המשך)
סכומים מדווחים

(ד) הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

על בסיס קבוצתי (א)				
על בסיס פרטני		לפי עומק פיגור		סה"כ
במיליוני ש"ח				
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2010	9,321	450	770	10,541
מחיקות חשבונאיות נטו שהוכרו ליום 1.1.2011 (ב)	(5,835)	-	(5)	(5,840)
שינויים אחרים בהפרשה להפסדי אשראי ליום 1.1.2011 (נזקפו להון) (ב) (ג)	(107)	-	1,181	1,074
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 1 בינואר 2011	3,379	450	1,946	5,775
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	382	(32)	384	734
מחיקות חשבונאיות	(2,011)	(69)	(438)	(2,518)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	120	-	329	449
מחיקות חשבונאיות, נטו	(1,891)	(69)	(109)	(2,069)
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2011	1,870	349	2,221	4,440

הרכב יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2011				
בגין אשראי לציבור	1,731	349	1,887	3,967
בגין חובות שאינם אשראי לציבור	5	-	4	9
בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (ד)	134	-	330	464
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2011	1,870	349	2,221	4,440

הרכב יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2010				
בגין אשראי לציבור	3,233	450	1,695	5,378
בגין חובות שאינם אשראי לציבור	1	-	-	1
בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (ד)	145	-	251	396
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2010	3,379	450	1,946	5,775

- (א) לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.
- (ב) מחיקות חשבונאיות נטו ושינויים אחרים בהפרשה להפסדי אשראי כתוצאה מיישום לראשונה של ההוראות החדשות בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי.
- (ג) הנתונים הוצגו מחדש לעומת נתוני ה"פרופורמה" שפורסמו בדוח הכספי ליום 31 בדצמבר 2010 השינוי בסך 239 מיליוני ש"ח (לפני השפעת מס) נובע בעיקר מהוראות הפיקוח על הבנקים בנושא הפרשה קבוצתית בגין הלוואות לדיור והשגחה מיוחדת בגין חובות פרטיים ואומדנים אחרים וכן שינוי סיווג הפרשות בגין ריבית לקרן.
- (ד) כלול בסעיף התחייבויות אחרות.

באור 4 - אשראי לציבור (המשך)
סכומים מדווחים

(ה) פרטים נוספים על הלוואות לדיור ואופן חישוב ההפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2011						
הלוואות לדיור			יתרת הפרשה להפסדי אשראי			
הלוואות לדיור	פגומות או בפיגור של יותר מ-90 ימים (א)	לפי	אחרת (ה)			
			על	על	על	
יתרת חוב	סכום	יתרת חוב	בסיס	בסיס	בסיס	
רשומה (ה) (ו)	בפיגור (ג)	רשומה	הפיגור (ד)	קבוצתי פרטני	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין						
57,452	230	947	502	4	10	516
הפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור (ב)						
1,367	15	55	-	2	14	16
הלוואות לדיור אחרות						
58,819	245	1,002	502	6	24	532
סך הכל						

ליום 31 בדצמבר 2010						
הלוואות לדיור			יתרת הפרשה להפסדי אשראי			
הלוואות לדיור	פגומות או בפיגור של יותר מ-90 ימים (א)(ז)	לפי	אחרת (ה)			
			על	על		
יתרת חוב	סכום	יתרת חוב	בסיס	בסיס		
רשומה (ה) (ו)	בפיגור (ג)	רשומה	הפיגור (ד)	קבוצתי פרטני	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין						
50,704	266	1,046	592	-	-	592
הפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור (ב)						
-	-	-	-	-	-	-
הלוואות לדיור אחרות						
50,704	266	1,046	592	-	-	592
סך הכל						

- (א) הלוואות לדיור פגומות והלוואות לדיור בפיגור של יותר מ-90 יום.
- (ב) מזה: סך הכל יתרת ההלוואות במישכון דירת מגורים הינן 7,744 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 6,817 מיליוני ש"ח).
- (ג) כולל ריבית על הסכום לפיגור.
- (ד) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב על פי עומק הפיגור בסך 222 מיליוני ש"ח, מזה 153 מיליוני ש"ח הפרשה קבוצתית (31 בדצמבר 2010 - 256 מיליוני ש"ח ו-142 מיליוני ש"ח בהתאמה).
- (ה) מזה: הלוואות לדיור בריבית משתנה בסך 43,365 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 37,244 מיליוני ש"ח).
- (ו) היתרה כוללת אשראי בגין קבוצות רכישה לדיור המוצגות בסעיף בינוי ונדל"ן בסך 879 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 793 מיליוני ש"ח).
- (ז) סווג מחדש.

באור 4 - אשראי לציבור (המשך)

סכומים מדווחים

(ו) אשראי לציבור^(א) וסיכון אשראי חוץ מאזני^(ב) לפי גודל האשראי של הלווה

31 בדצמבר 2011				
סיכון אשראי		מספר לווים (ג)		תקרת האשראי
חוץ מאזני (ב)	אשראי (א)	(במיליוני ש"ח)		(באלפי ש"ח)
			עד	מ
1,657	813	745,889	10	0
3,021	1,685	316,725	20	10
5,979	4,160	348,893	40	20
7,969	8,287	288,475	80	40
5,739	9,892	148,739	150	80
3,122	13,412	82,429	300	150
2,374	20,745	56,505	600	300
2,767	23,272	32,461	1,200	600
1,878	11,252	8,870	2,000	1,200
2,495	11,093	5,079	4,000	2,000
2,927	10,935	2,516	8,000	4,000
5,712	18,086	1,890	20,000	8,000
6,710	17,893	884	40,000	20,000
19,597	42,007	769	200,000	40,000
9,198	16,784	94	400,000	200,000
8,892	17,983	49	800,000	400,000
5,529	7,592	14	1,200,000	800,000
2,011	4,527	5	1,600,000	1,200,000
2,559	2,535	3	2,000,000	1,600,000
566	1,640	1	2,400,000	2,000,000
293	5,009	2	2,710,000	2,400,000
100,995	249,602	2,040,292		סך הכל

החל במדרגת אשראי של 8,000 אלפי ש"ח נערך המיון בשיטת איחוד ספציפי, לגבי יתר הלווים הוצג האשראי באיחוד שכבות.

(א) לפני השפעת הפרשות להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים, ובתוספת שווי הוגן של מכשירים נגזרים בסך 4,315 מיליוני ש"ח. עיסקאות פתוחות בכרטיסי אשראי שויכו למדרגות האשראי בשיטת איחוד השכבות.

(ב) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(ג) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי.

הגדרת "לווה" וכן הגדרת חבות, לרבות סיכון אשראי חוץ מאזני הינן בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים". לאור זאת, הנתונים המוצגים ליום 31 בדצמבר 2011 אינם ברי השוואה לנתוני 31 בדצמבר 2010.

באור 4 - אשראי לציבור (המשך)
סכומים מדווחים

(ו) אשראי לציבור^(א) וסיכון אשראי חוץ מאזני^(ב) לפי גודל האשראי של הלווה (המשך)

31 בדצמבר 2010				
סיכון אשראי		מספר לווים (ג)		תקרת האשראי
חוץ מאזני (ב) (ד)	אשראי (א)	(במיליוני ש"ח)		(באלפי ש"ח)
			עד	מ
1,420	964	809,508	10	0
2,770	1,674	313,999	20	10
5,359	3,918	329,829	40	20
7,571	7,692	272,343	80	40
5,622	9,216	139,195	150	80
3,228	13,451	79,026	300	150
2,249	20,095	52,480	600	300
3,575	20,050	27,616	1,200	600
1,850	9,391	7,354	2,000	1,200
2,428	10,061	4,510	4,000	2,000
2,996	10,291	2,396	8,000	4,000
5,871	17,654	1,888	20,000	8,000
6,459	16,251	825	40,000	20,000
20,127	37,211	706	200,000	40,000
10,117	15,798	93	400,000	200,000
8,786	16,397	46	800,000	400,000
5,445	8,017	14	1,200,000	800,000
1,461	4,032	4	1,600,000	1,200,000
4,669	969	3	2,000,000	1,600,000
-	-	-	2,400,000	2,000,000
59	2,607	1	2,800,000	2,400,000
-	-	-	3,200,000	2,800,000
1,018	2,612	1	3,630,000	3,200,000
103,080	228,351	2,041,837		סך הכל

החל במדרגת אשראי של 8,000 אלפי ש"ח נערך המיון בשיטת איחוד ספציפי, לגבי יתר הלווים הוצג האשראי באיחוד שכבות.

(א) לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים. בתוספת שווי הוגן של מכשירים נגזרים בסך 3,725 מיליוני ש"ח. עיסקאות פתוחות בכרטיסי אשראי שויכו למדרגות האשראי בשיטת איחוד השכבות.

(ב) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(ג) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי.

(ד) הוצג מחדש.

באור 5 - אשראי לממשלות
סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
(במיליוני ש"ח)		
262	316	אשראי לממשלה
117	132	אשראי לממשלות זרות
379	448	סך כל האשראי לממשלות

באור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה
סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	(א) הרכב:
חברות כלולות		חברות כלולות
(במיליוני ש"ח)		
1,918	2,266	סך כל השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות רכוש אחר ומוניטין)
6	4	הלוואות בעלים
1,924	2,270	סך כל ההשקעות
1,438	1,505	מזה - רווחים שנצברו ממועד הרכישה
סעיפים שנצברו בהון ממועד הרכישה:		
(71)	(23)	התאמות בגין כלולות (א)
פרטים בדבר מוניטין ורכוש לא מוחשי אחר:		
10-20 שנה	10-20 שנה	קצב ההפחתה
73	188	הסכום המקורי, נטו
21	144	יתרה להפחתה

פרטים לגבי ערך בספרים ושווי השוק של השקעות סחירות:

31 בדצמבר 2010		31 בדצמבר 2011		
ערך בספרים שווי השוק		ערך בספרים שווי השוק		
(במיליוני ש"ח)				
5,953	1,635	3,291	1,749	החברה לישראל בע"מ
5,953	1,635	3,291	1,749	סך הכל

(א) סווג מחדש.

באור 6- השקעות בחברות מוחזקות (המשך) סכומים מדווחים

(ב) חלק הקבוצה ברווחים של חברות כלולות

2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)			
74	452	143	חלק הקבוצה ברווחים מפעולות רגילות של חברות כלולות
7	(32)	5	הפרשה למסים נדחים
			חלק הקבוצה ברווחים מפעולות רגילות
81	420	148	של חברות כלולות לאחר השפעת המס

(ג) פרטים בדבר חברות מוחזקות

(1) החזקות בתאגידי החזקה ריאליים (קונגלומרט)

החזקות הבנק בתאגידיים ריאליים כפופה למגבלות הקבועות בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ("חוק הבנקאות"). חוק הבנקאות קובע, בין היתר, בסעיף 24א' לחוק, כי תאגיד בנקאי רשאי להחזיק יותר מ-1% באמצעי שליטה בקונגלומרט אחד בלבד (תאגיד שהונו עולה על כ-2,000 מיליון ש"ח והפועל ביותר משלושה ענפי משק). הבנק מחזיק בקונגלומרט - החברה לישראל.

יצויין כי על פי החקיקה שהתקבלה בעקבות הרפורמה בשוק ההון, בנק רשאי להחזיק חמישה אחוזים בהון חברה לביטוח ועשרה אחוזים בהון של תאגיד השולט בחברה לביטוח. כמו כן על פי תיקון חוק הבנקאות (רישוי) ממרס 2010 בנק רשאי להחזיק בחברה לביטוח אחת בלבד שהונה העצמי על פי סעיף 35 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, עולה על 2,000 מיליון ש"ח.

(2) פרטים על חברת בת שאוחדה לראשונה

בתאריך 10 בפברואר 2011 נחתם הסכם (להלן: "הסכם הרכישה") בין בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "לאומי"), במישרין או באמצעות חברה שבשליטתו, לבין Island Tower Foundation, Helena S. Safdié Levy, Edmundo Safdié, ו-G.R.S. Participations S.a.r.l, בעליהם של Bank Safdié SA בשווייץ (להלן: "בנק ספדיה"), לפיו ירכוש לאומי את מלוא הון המניות בבנק הנרכש, בכפוף לקיום תנאים מתלים המפורטים בהסכם. ביום 30 בנובמבר 2011, לאחר שהתקיימו התנאים המתלים המפורטים בהסכם, הושלמה עסקת הרכישה ולאומי רכש את מלוא הון המניות של בנק ספדיה. בהתאם להסכם הרכישה, סה"כ התמורה ששולמה במועד סגירת העסקה היא כ-143 מיליון פר"ש, כאשר כ-110 מיליון פר"ש מתוכה שולם למוכרים והיתרה בסך של כ-33 מיליון פר"ש הופקדה בנאמנות להבטחת התאמות בתמורה הנגזרות משינויים בנכסים המנוהלים על ידי בנק ספדיה במשך 24 חודשים מיום השלמת העסקה, והתאמות נוספות בהתאם לנוסחאות שהוסכמו בין הצדדים. עודף העלות בסך 138 מיליוני ש"ח יוחס באופן זמני לתיקי לקוחות עד להשלמת עבודת הקצאת עודף העלות. ב-3 בינואר 2012 הושלם המיזוג באופן פורמלי ובמסגרתו מוזגה הפעילות של בנק ספדיה עם פעילותו של בנק לאומי שווייץ.

שם החברה	ליום הרכישה (במיליוני ש"ח)
סך הכל נכסים (א)	3,141
יתרת עודף עלות מינוח שנוצר ברכישת חברת הבת	138
רווח נקי של המינוח לבעלי המניות של הבנק מיום הרכישה	2

(א) כפי דיווח הבנק.

באור 6 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך) סכומים מדווחים

(ד) פרטים על חברות מוחזקות עיקריות:

(1) חברות בת מאוחדות (א)

שם החברה	תחום פעילות עיקרי	חלק בהון		השקעות	
		המקנה זכות		במניות לפי	
		לקבלת רווחים		חלק בזכויות	
		31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר
		2010	2011	2010	2011
		(%)	(%)	(%)	(במיליוני ש"ח)
בישראל					
בנק ערבי ישראלי בע"מ	עסקי בנק כללי	99.7	99.7	99.7	421
בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (יא)	מתן הלוואות למשכנתאים	100.0	100.0	100.0	2,769
לאומי לפיתוח החקלאות בע"מ		100.0	100.0	100.0	59
לאומי לפיתוח התעשייה בע"מ		99.6	99.8	99.8	105
לאומי פרטנרס בע"מ (ג)	שירותים עסקיים ופיננסים	100.0	100.0	100.0	379
לאומי ליסינג והשקעות בע"מ (ד)	החכרת ציוד ומתן הלוואות	99.5	99.8	99.8	937
לאומי חברה למימון בע"מ	גיוס כספים באמצעות הנפקת אגרות חוב	100.0	100.0	100.0	154
לאומי קארד בע"מ	מתן שירות כרטיסי אשראי	80.0	80.0	80.0	874
לאומי ניירות ערך והשקעות בע"מ		100.0	100.0	100.0	18
לאומי שירותי שוק ההון בע"מ	שירותי תפעול לקופות גמל וקרנות נאמנות	100.0	100.0	100.0	30
לאומי אחזקות פיננסיות בע"מ	החזקות פיננסיות	100.0	100.0	100.0	434
בחוץ לארץ					
בנק לאומי לישראל קורפוריישן	חברת החזקות - רשומה בארה"ב	100.0	100.0	100.0	553
בנק לאומי ארה"ב (ה)	עסקי בנק כללי - רשומה בארה"ב	99.9	99.9	99.9	1,977
בנק לאומי בריטניה פי.אל.סי	עסקי בנק כללי - רשומה בבריטניה	99.8	99.8	99.8	686
Leumi Private Bank (ו)	עסקי בנק כללי - רשומה בשוויצריה	84.2	98.0	93.9	479
לאומי רי לימיטד	ביטוח	100.0	100.0	100.0	84
בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א.	עסקי בנק כללי - רשומה בלוקסמבורג	100.0	100.0	100.0	130
לאומי רומניה ס.א. (ז)	עסקי בנק כללי - רשומה ברומניה	99.9	99.9	99.9	229
חברות המוחזקות על ידי בנק לאומי ארה"ב					
בנק לאומי פיננשיאל קורפוריישן (ח)		99.9	99.9	99.9	5,263
לאומי ארה"ב חברה להשקעות (ח)		99.9	99.9	99.9	3,717

- (א) הנתונים לגבי החברות המאוחדות משקפים את השקעת הבנק בהן בניכוי השקעות כל חברה בחברות אחרות בקבוצת הבנק, ואת חלק הבנק בתוצאות פעולותיהן בניכוי חלקה של כל חברה בתוצאות הפעולות של חברות אחרות בקבוצת הבנק בגין ההשקעות האמורות.
- (ב) כולל התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה של חברות מאוחדות לפי שווי הון.
- (ג) חלק הבנק בקרן הון בגין הטבה בהלוואות בעלי שליטה 58 מיליוני ש"ח.
- (ד) חלק הבנק בקרן הון בגין הטבה בהלוואות בעלי שליטה 82 מיליוני ש"ח.
- (ה) ההשקעה בחברה נעשתה על ידי בנק לאומי לישראל קורפוריישן.

השקעות הוניות		תרומה לרווח		תרומה לרווח		הנקי מפעולות		הנקי מפעולות		החברה לטובת גופים	
אחרות (ט)		רגילות (י)		רגילות (י)		בלתי רגילות (י)		דיבידנד ששולם		בהון (ב)	
31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
-	-	75	108	-	-	-	-	60	(22)	7	-
-	-	175	203	-	-	-	-	-	(76)	8	-
-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	158	(114)	5	-	-	-	-	(58)	15	-
-	-	17	35	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	10	12	-	-	-	-	9	11	1	(2)
-	-	127	142	-	-	-	-	-	-	(54)	-
-	-	4	2	-	-	-	-	63	-	-	-
-	-	9	7	-	-	-	-	45	-	-	-
-	-	5	9	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	(36)	27	-	-	-	-	-	-	5	6
-	-	(60)	183	-	-	-	-	-	-	7	13
7	-	(29)	102	399	428	-	-	-	-	(3)	(1)
-	-	34	53	190	203	-	-	269	-	(6)	1
-	-	(2)	29	-	-	-	-	19	19	-	-
14	7	1	22	52	55	-	-	-	-	-	3
47	49	(176)	(21)	-	-	(4)	-	-	-	-	-
-	-	(283)	391	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	(114)	318	-	-	-	-	-	-	-	-

(ו) ההשקעה כוללת יתרת מוניטין בסך 25.4 מיליוני ש"ח.

(ז) ההשקעה לאחר הפחתת יתרת המוניטין.

(ח) חברות נכסים שהוקמו על ידי בנק לאומי ארה"ב ומאוחדות בדוחות הכספיים שלהם. לחברות הון עצמי כנגד אשראים שהועברו מבנק לאומי ארה"ב. עקב התאמת הדוחות ותרומתם לשקלים, נוצרים רווחים (הפסדים) על ההון שבמאוחד מקוויזים מלאומי ארה"ב.

(ט) השקעות הוניות אחרות כוללות שטרי הון והלוואות בעלים.

(י) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי.

(יא) ביום 22 בינואר 2012 אישר דירקטוריון הבנק את כוונת ההנהלה לפעול לקראת מיזוג בלמי"ש, שהינו חברת בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק, עם הבנק. בכוונת הבנק להשלים המיזוג עד לתום שנת 2012. לביצוע המיזוג, כאמור, לא תהיה השפעה על הדוחות הכספיים המאוחדים במועד המיזוג.

באור 6 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)
סכומים מדווחים

(ד) פרטים על חברות מוחזקות עיקריות: (המשך)

(2) חברות כלולות (א)

חלק בהון				שם החברה	תחום פעילות עיקרי
חלק בזכויות	המקנה זכות	לקבלת רווחים (ה)	ההצבעה (ה)		
31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	2010	2011		
(%)	(%)	(%)	(%)		
18.1	18.1	18.1	18.1	חברת אחזקות	החברה לישראל בע"מ (ב)
-	-	-	-	אספקת מוצרי אנרגיה וניהול מתחמי תדלוק ומסחר	פז חברת נפט בע"מ (ג)

- (א) הנתונים לגבי החברות הכלולות הינם על בסיס מאוחד.
 (ב) ההשקעה כוללת יתרת רכוש אחר בסך 41 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 46 מיליוני ש"ח).
 (ג) ההשקעה נמכרה בתאריך 22 ביוני 2010.
 (ד) כולל קרנות הפרשי תרגום וקרנות אחרות אשר נצברו בעודפים.
 (ה) לבנק השקעות המסווגות בחברות כלולות אשר שיעור ההחזקה בהן נמוך מ-20%. הבנק מטפל בהשקעות אלה בחברות כלולות לאור סממנים המעידים על השפעה מהותית מעבר לשיעור ההחזקה כגון: זכויות למינוי דירקטורים והחזקה באופציות לרכישת מניות למימוש מיידי.

השקעות		השקעות		תרומה לרווח		סעיפים אחרים		ערבויות עבור	
במניות לפי		במניות לפי		הנקי מפעולות		שנצברו		החברה לטובת גופים	
שווי מאזני		שווי שוק		רגילות		בהון (ד)		שמחוץ לקבוצה	
31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
(במיליוני ש"ח)									
1,749	1,635	3,291	5,953	97	350	43	-	51	(118)
-	-	-	-	-	29	-	-	-	45

(ה) מוניטין ורכוש בלתי מוחשי

מוניטין		תיקי ניירות ערך לקוחות	סך הכל
(במיליוני ש"ח)			
עלות			
ליום 31 בדצמבר 2009	188	-	188
ליום 31 בדצמבר 2010	188	-	188
רכישות במסגרת צירוף עסקים	-	138	138
ליום 31 בדצמבר 2011	188	138	326
הפחתות והפסדים מירידת ערך			
יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	63	-	63
הפחתה לשנה	5	-	5
הפסד מירידת ערך	75	-	75
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010	143	-	143
הפחתה לשנה	1	1	2
ליום 31 בדצמבר 2011	144	1	145
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2011	44	137	181
הערך בספרים			
ליום 31 בדצמבר 2009	125	-	125
ליום 31 בדצמבר 2010	45	-	45
ליום 31 בדצמבר 2011	44	137	181

באור 7 - בניינים וציוד סכומים מדווחים

(א) הרכב:

בניינים ומקרקעין (א) ציוד, ריהוט וכלי רכב (ב) תוכנות (ב) סך הכל (במיליוני ש"ח)				
עלות				
ליום 31 בדצמבר 2010	3,271	3,337	3,268	9,876
תוספות	83	254	393	730
גריעות	(16)	(57)	(34)	(107)
ליום 31 בדצמבר 2011	3,338	3,534	3,627	10,499
פחת שנצבר				
ליום 31 בדצמבר 2010	1,625	2,634	1,979	6,238
הפרשה בשנת הדיווח	105	196	410	711
הפסדים מירידת ערך שבוטלו	(4)	-	-	(4)
גריעות	(10)	(55)	(34)	(99)
ליום 31 בדצמבר 2011	1,716	2,775	2,355	6,846
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2011	1,622	759	1,272	3,653
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2010	1,646	703	1,289	3,638

(א) לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

(ב) סווג מחדש.

(ב) שיעור הפחת הממוצע:

	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010
בניינים ומקרקעין -	4.06%	3.22%
ציוד, ריהוט וכלי רכב -	17.35%	17.49%

(ג) הקבוצה הינה בעלת זכויות בדרך של שכירות או חכירה במקרקעין ובציוד לתקופה של מ-1 שנים עד 94 שנים מתאריך המאזן בסכום (לאחר פחת) של 135 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 133 מיליוני ש"ח).

(ד) נדלין להשקעה - בניינים ומקרקעין שאינם בשימוש הקבוצה, בעיקר בניינים מושכרים, כלולים במאזן בסך 81 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 23 מיליוני ש"ח).

(ה) סעיף בניינים וציוד כולל שיפורים וזכויות שכירות, לרבות תשלומים על חשבון. חלק מהבניינים על קרקע חכורה. נכסים בסך 236 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 198 מיליוני ש"ח) טרם נרשמו על שם הבנק בלשכת רישום מקרקעין. הסיבות העיקריות לאי רישום הינן העדר הסדר רישום מקרקעין באזור ("פרצלציה") ואי רישום פרויקט כבית משותף על ידי הקבלן/היזם.

(ו) בניינים העומדים למכירה בסך 3 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 4 מיליוני ש"ח) מוצגים לאחר ניכוי הפרשה להפסדים צפויים. השווי ההוגן של נכסים העומדים למכירה ליום 31 בדצמבר 2011 הינו 4 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 5 מיליוני ש"ח).

(ז) יתרת התוכנות כוללת עלויות שהונו במהלך השנה בקשר עם פיתוח תוכנות מחשב בסך 207 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 96 מיליוני ש"ח).

באור 8 - נכסים אחרים סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
(במיליוני ש"ח)		
1,225	2,396	מסים נדחים לקבל, נטו (א) - ראה באור 26 (ט)
326	227	עודף היעודה לפיצויים מעל העתודה - ראה באור 15 (ג)
31	25	נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה עקב סילוק אשראים בעייתיים
368	406	שווי פוליסת ביטוח בשלוחה בחו"ל
113	239	עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות
57	61	הוצאות הנפקה להפחתה של אגרות חוב, שטרי התחייבויות וכתבי התחייבות נדחים
139	134	הכנסות לקבל
193	207	הוצאות מראש
153	509	חייבים אחרים ויתרות חובה
2,605	4,204	סך כל הנכסים האחרים (ב)

(א) הוצג מחדש.

(ב) סווג מחדש.

באור 9 - פיקדונות הציבור סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
(במיליוני ש"ח)		
62,839	63,134	פיקדונות לפי דרישה
183,050	212,688	פיקדונות לזמן קצוב ואחרים
3,695	3,582	פיקדונות בתוכניות חסכון (שלפני הרפורמה)
249,584	279,404	סך כל פיקדונות הציבור

באור 10 - פיקדונות מבנקים סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
(במיליוני ש"ח)		
בנקים מסחריים:		
905	3,252	פיקדונות לפי דרישה
1,226	1,066	פיקדונות לזמן קצוב
462	638	קיבולים
תאגידים בנקאיים מיוחדים:		
64	76	פיקדונות לפי דרישה
34	24	פיקדונות לזמן קצוב
2,691	5,056	סך כל הפיקדונות מבנקים

באור 11 - אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
סכומים מדווחים

משך חיים		שעור תשואה	
ממוצע (א)	פנימי (א)	31 בדצמבר	
(שנים)	(%)	2011	2010
(במיליוני ש"ח)			
אגרות חוב ושטרי התחייבות (ב):			
2.83	5.04	1,210	1,184
במטבע ישראלי צמוד למדד המחירים לצרכן			
כתבי התחייבות נדחים (ב):			
4.50 (ג)	5.71	4,987	4,832
במטבע ישראלי לא צמוד			
4.03 (ג)	4.41	23,372	19,975
במטבע ישראלי צמוד למדד המחירים לצרכן (ד)			
-	-	-	-
במטבע ישראלי צמוד לדולר של ארה"ב			
0.97 (ג)	1.29	430	948
בדולרים של ארה"ב			
סך כל אגרות החוב, שטרי ההתחייבות וכתבי ההתחייבות הנדחים			
		29,999	26,939

- (א) משך חיים ממוצע, הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהווה לפי שיעור התשואה הפנימי. שיעור תשואה פנימי, הינו שיעור ריבית המנכה את תזרים התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית.
- (ב) יתרת הנכיון בקיזוז הפרמיה על אגרות חוב ועל כתבי התחייבות נדחים שטרם נזקפה לדוח רווח והפסד קוזה מאגרות החוב.
- (ג) משך חיים ממוצע למועד שינוי הריבית מבוסס על חישוב משך חיים ממוצע אפקטיבי כפי שמחושב לצורך תוספת ד'. בכתבי התחייבות נדחים לא צמודים 1.73 שנים, בצמודים למדד 4.12 שנים ובכתבי התחייבות נדחים בדולרים של ארה"ב 0.97 שנים.
- (ד) מזה שטרי הון נדחים (לא סחירים) המהווים הון משני עליון בסך 503 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 490 מיליוני ש"ח) אשר בנסיבות מסוימות ניתנים להמרה למניות.
- (ה) ביום 16 במאי 2011, בהתאם להיתר שהתקבל מרשות ניירות ערך, פרסמה לאומי למימון תשקיף מדף להנפקת עד 9 סדרות של אגרות חוב (סדרות 179 עד 187), ועד 11 סדרות של כתבי התחייבות נדחים (סדרות יד' עד כד'), כל אחת מהן בערך נקוב של עד 4 מיליארד ש"ח. כמו כן, מאפשר תשקיף המדף הנפקת עד 2,950,000,000 ש"ח ע.נ. של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יב') ו-3,350,000,000 ש"ח ע.נ. של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יג') במסגרת הרחבת סדרות סחירות, שהונפקו לראשונה באמצעות דוח הצעת מדף מיום 14 בספטמבר 2010. תוקף תשקיף המדף מיום 16 במאי 2011 הינו לשנתיים מיום פרסומו.
- על פי דוח הצעת מדף מיום 7 בספטמבר 2011 הנפיקה לאומי למימון סך של כ-1.4 מיליארד ש"ח כתבי התחייבות נדחים בהרחבת סדרות יב' ו-יג' כמפורט להלן:
- כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יב' בסך 1,142,941,000 ש"ח ע.נ. (תמורה בסך 1,144,083,941 ש"ח), עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2017, צמודים קרן וריבית למדד המחירים לצרכן בגין חודש יולי 2010, ונושאים ריבית שנתית בשיעור 2.6% לשנה, אשר תשולם ביום 10 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2017 (כולל).
- כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יג' בסך 276,039,000 ש"ח ע.נ., (תמורה בסך 275,486,922 ש"ח), עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2017, אינם צמודים (קרן וריבית) למדד כלשהו, ונושאים ריבית שנתית בשיעור 5.4% לשנה, אשר תשולם ביום 10 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2017 (כולל).
- כתבי ההתחייבות הנדחים אושרו על ידי בנק ישראל, כרובד 2 תחתון.
- על פי דוח הצעת מדף מיום 9 בנובמבר 2011 הנפיקה לאומי למימון סך של כ-2 מיליארד ש"ח כתבי התחייבות נדחים בהרחבת סדרה יב' והנפקת סדרה יד' כמפורט להלן:
- כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יב' בסך 1,078,669,000 ש"ח ע.נ. (תמורה בסך 1,105,635,725 ש"ח). למידע נוסף בגין כתבי התחייבות נדחים סדרה יב' ראה לעיל.
- כתבי התחייבות נדחים סדרה יד' בסך 860,745,000 ש"ח ע.נ. עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 9 בנובמבר 2020, צמודים קרן וריבית למדד המחירים לצרכן בגין חודש ספטמבר 2011, ונושאים ריבית שנתית בשיעור 3.4% לשנה, אשר תשולם ביום 10 בנובמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2020 (כולל).
- כתבי ההתחייבות הנדחים אושרו על ידי בנק ישראל, כרובד 2 תחתון.

באור 12 - התחייבויות אחרות
סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
(במיליוני ש"ח)		
130	118	עתודה למסים נדחים, נטו - ראה באור 26 (ט)
158	33	עודף הפרשות שוטפות למס הכנסה על מקדמות ששולמו
3,767	4,288	עודף עתודות על יעודות לפיצויי פרישה ולפנסיה (ב) - ראה באור 15 (ג)
885	897	הפרשה לחופשה שלא נוצלה ולמענקי יובל
545	537	הכנסות מראש
264	464	הפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפי אשראי חוץ מאזניים
575	494	הוצאות לשלם בגין שכר והוצאות נלוות
500	-	דיבידנד מוצע (א)
5,581	5,606	זכאים בגין כרטיסי אשראי
368	399	הוצאות לשלם
425	838	שווי שוק של ניירות ערך שנמכרו בחסר
648	1,063	זכאים אחרים ויתרות זכות
13,846	14,737	סך כל ההתחייבויות האחרות (ג)

(א) שולם ביום 27 בינואר 2011.

(ב) הוצג מחדש.

(ג) סווג מחדש.

באור 13 - הון והלימות הון

(א) הון מניות

31 בדצמבר 2010		31 בדצמבר 2011		מניות רגילות בנות 1.0 ש"ח
מונפק ונפרע	רשום	מונפק ונפרע	רשום	
(ש"ח)	(ש"ח)	(ש"ח)	(ש"ח)	
1,473,551,221	2,215,000,000	1,473,551,221	2,215,000,000	

כל המניות שהונפקו רשומות על שם. המניות שהונפקו ושיונפקו הומרו או יומרו לסטוק רגיל הניתן להעברה ביחידות בנות 1.0 ש"ח.

הסטוק הרגיל רשום למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

321,900,000 ש"ח ע.ג. פיקדונות/שטרי הון נדחים (לא סחירים) שהונפקו ביוני וביולי 2002, הניתנים לפרעון ב-30 ביוני 2011 ואשר הוכרו על ידי בנק ישראל כהון משני עליון של הבנק, ניתנים להמרה בנסיבות מסוימות אשר הוגדרו על ידי המפקח על הבנקים, ב-138,064,557 מניות רגילות של הבנק.

(ב) דיבידנד לשנת 2010

בהתאם להמלצות דירקטוריון הבנק, ולאישורי האסיפה הכללית, חילק הבנק דיבידנד במזומן בגין שנת 2010 בסכום של 1.4 מיליארד ש"ח. הדיבידנד שולם בסכומים ובמועדים הבאים: 500 מיליון ש"ח בנובמבר 2010, 500 מיליון ש"ח בינואר 2011 ו-400 מיליון ש"ח ביוני 2011.

באור 13 - הון והלימות הון (המשך)

(ג) הלימות הון

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 בדבר "מדידה והלימות הון" סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
(במיליוני ש"ח)		
		הון לצורך חישוב יחס ההון
22,897 (ב)	23,225	הון רובד 1, לאחר ניכויים
17,716	18,020	הון רובד 2, לאחר ניכויים
40,613	41,245	סך הכל הון כולל
		יתרות משוקללות של נכסי סיכון
239,900	258,601	סיכון אשראי (ג)
10,653	9,011	סיכונים שוק
20,904	20,095	סיכון תפעולי (ד)
271,457	287,707	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
		יחס ההון לרכיבי סיכון
8.43% (ב)	8.07%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.96% (ב)	14.34%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00%	9.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
		2. חברות בנות משמעותיות
		בנק לאומי למשכנתאות
9.27% (ב)	8.58%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
13.92% (ב)	12.88%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00%	9.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
		בנק ערבי ישראלי
9.90% (ב)	11.30%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.61% (ב)	15.60%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00%	9.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
		לאומי קארד בע"מ
14.40%	14.80%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.40%	14.80%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00%	9.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
		בנק לאומי ארה"ב (א)
10.71%	10.49%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
13.58%	13.26%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.00%	10.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי השלטונות המקומיים

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 13 - הון והלימות הון (המשך)

3. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)		
	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010
	(במיליוני ש"ח)	
הון רובד 1		
הון עצמי	23,592	22,825 (ב)
זכויות מיעוט בעלי המניות החיצוניים בהון של חברות בת שאוחדו	254	318
בניכוי מוניטין	175	46
בניכוי נכסים בלתי מוחשיים	162	46
בניכוי הפסדים בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה	218	-
בניכוי ניכויים אחרים מהון רובד 1	66	154
סך הכל הון רובד 1	23,225	22,897
הון רובד 2		
א. הון רובד 2 עליון		
45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס, בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה	-	314
הפרשה כללית לחובות מסופקים	428	428
מכשירי הון מורכבים	6,012	5,911
ב. הון רובד 2 תחתון		
כתבי התחייבויות נדחים	11,646	11,217
ג. ניכויים מהון רובד 2		
השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית	51	47
ניכויים אחרים	15	107
סך הכל הון רובד 2	18,020	17,716

- (א) שלוחה בארה"ב אינה מחויבת לחשב יחס הלימות ההון בהתאם לבאזל 2 לפיכך היחסים המוצגים הינם לפי באזל 1.
- (ב) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר "חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי, בנושא זכויות עובדים", ראה באור 1 יט.2
- (ג) החל משנת 2011 מבצע הבנק קיזוזים בגין חבות צד נגדי בעסקאות נגזרים מול בנקים, אשר עימם קיים לבנק הסכם NETTING. בעקבות השינוי האמור, חלה ירידה בהיקף נכסי סיכון האשראי בגין עסקאות נגזרים בסך 4,070 מיליוני ש"ח.
- (ד) החל משנת 2011 הקצאת הון נדבך 1 בגין הסיכון התפעולי הינה על פי באזל 2 הגישה הסטנדרטית (2010 גישת האינדיקטור הבסיסי). בעקבות השינוי האמור חלה ירידה בהיקף נכסי הסיכון בסך 1,271 מיליוני ש"ח.

באור 14 - שעבודים ותנאים מגבילים

ליום 31 בדצמבר 2011 וליום 31 בדצמבר 2010, אגרות חוב וכתבי התחייבות שהונפקו על ידי חברות מאוחדות בארץ אינן מובטחות על ידי שעבודים שוטפים על נכסיהן. סניפים בחו"ל וחברות מאוחדות שיעבדו ניירות ערך ונכסים אחרים להבטחת פיקדונות שנתקבלו מ-FHLB (Federal Home Loan Bank) - וכן התחייבויות מסויימות בהתאם לדרישת שלטונות הארצות בהן הם פועלים. הנכסים המשועבדים מסתכמים בסך 524 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 1,249 מיליוני ש"ח). סך ההתחייבויות בגין שועבדו הנכסים מסתכמות בסך 446 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 1,158 מיליוני ש"ח).

הבנק מבצע השאלות לזמן קצר של ני"ע במט"ח מהתיק הזמין, דרך מסלקת יורוקליר, ללקוחות אחרים של המסלקה ללא ידיעת זהות השואלים. ההשאלות מבוצעות בערבות מלאה של מסלקת יורוקליר שהינה מוסד פיננסי בדירוג AA+. שווי יתרת ני"ע המושאלים למסלקת יורוקליר ליום 31 בדצמבר 2011, עמד על כ-75 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 93.5 מיליוני ש"ח).

כחבר הבורסה לניירות ערך בתל אביב, הבנק הינו חבר בקרן הסיכונים של מסלקת הבורסה.

כל אחד מהחברים בקרן הסיכונים משעבד לטובת מסלקת הבורסה בטחונות בגובה חלקו היחסי בקרן, אשר מבטיחים את חיובי החבר כלפי המסלקה ואת חלקו של החבר בקרן הסיכונים. כמו כן מבטיחים בטחונות אלו גם את חיובי חברי קרן הסיכונים האחרים, וזאת אם הבטחונות שהעמיד החבר האחר לא יספיקו לכיסוי כל חיובי החבר האחר, ובהתאם לחלקו היחסי של כל אחד מהחברים בקרן, עד לגובה הבטחונות שניתנו או עד לגובה החיובים כלפי מסלקת הבורסה, לפי הנמוך. סך כל אגרות החוב והפיקדונות ששועבדו על ידי הבנק למסלקת הבורסה, ליום 31 בדצמבר 2011 הינו 191 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 189 מיליון ש"ח).

הבנק הינו חבר גם בקרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף. הבנק התחייב כלפי מסלקת המעו"ף לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאותיו במעו"ף עבור לקוחותיו, הנוסטרו שלו ומעסקאות מעו"ף של חש"ס (חבר בורסה אחר שאינו סולק בעצמו במסלקת מעו"ף). סכום ההתחייבות של הבנק מוצג בבאור 18 (א) התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות.

הבנק משעבד למסלקת המעו"ף בטחונות בגובה חלקו היחסי בקרן הסיכונים וכן בגין התחייבויותיו כאמור לעיל, אשר מבטיחים את חיוביו כלפי מסלקת המעו"ף ואת חלקו בקרן הסיכונים. בנוסף, מבטיחים הבטחונות את חיובי חברי קרן הסיכונים האחרים. במקרה שהבטחונות שהעמיד חבר אחר בקרן לא הספיקו לכיסוי כל חיוביו, רשאת מסלקת המעו"ף לממש גם את הבטחונות שהעמידו לה חברי קרן הסיכונים האחרים, בהתאם לחלקו היחסי של כל אחד מהם בקרן, עד לגובה הבטחונות שניתנו או עד לגובה החיובים כלפי מסלקת מעו"ף, לפי הנמוך.

לתאריך הדוח הכספי, חלקו של הבנק בקרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף עומד על כ-222 מיליון ש"ח (כ-24% מהקרן).

הבנק כמו כל חבר מסלקה אחר, רשאי להבטיח את חיוביו לקרן הסיכונים של מסלקת מעו"ף, באמצעות שעבוד אגרות חוב ממשלתיות ופיקדונות. סך כל אגרות החוב ששועבדו על ידי הבנק למסלקת המעו"ף, בגין פעילות הלקוחות, הנוסטרו וקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2011 הינו 1,791 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 1,959 מיליון ש"ח).

הבנק משתתף בהסדר להבטחת סופיות הסליקה במצבי כשל בהם אין יתרה מספקת בחשבון הסליקה של אחד או יותר מהמשתתפים האחרים, וזאת כמשתתף במערכת זה"ב ובעל חשבון סליקה במערכת וחבר במערכות התשלומים מס"ב ומסלקת הבנקים ("משתתף"). במקרה של כשל, ישא כל משתתף שלא כשל ("משתתף שורד") בחיובי המשתתף שכשל, על פי חלקו היחסי של המשתתף השורד חלקי ההפרש בין 100% לחלקו היחסי של המשתתף שכשל. חלקו היחסי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011 במס"ב הינו 15.49% ובמסלקת הבנקים-23.5% (אחוז זה מתעדכן אחת לשישה חודשים על פי המשקל היחסי של חיובי כל משתתף אשר הועברו במערכת התשלומים הרלוונטית בששת החודשים הקודמים). תקרה כוללת להשתתפות כל המשתתפים עומדת על 300 מיליון ש"ח במס"ב ו-150 מיליון ש"ח במסלקת הבנקים. במקרה של כשל, ביום העסקים העוקב ליום הכשל, מייד לאחר פתיחת המערכת, בנק ישראל ישגר למערכת הוראת תשלום רב-צדדית לחיוב חשבון הסליקה של המשתתף הכושל ולזיכוי חשבונות הסליקה של המשתתפים השורדים בסכום אותו שילם כל משתתף שורד במסגרת ההסדר, בתוספת ריבית בנק ישראל. הסדר הכשל לא נועד לטפל במצב של חדלות פירעון ידועה או קרובה לוודאית. במקרה של חדלות פירעון הטיפול יועבר לפיקוח על הבנקים.

באור 14 - שעבודים ותנאים מגבילים (המשך)

הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם בנקים זרים בהסכמים מסוג CSA (Credit Support Annex) - שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים שנוצרים בין בנקים בעת מסחר בנגזרים. על פי ההסכמים מידי תקופה מבוצעת מדידה של שווי כלל העסקות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש מחוייב הצד האמור להעביר לצד השני פיקדונות בגובה סכום החשיפה, עד למועד המדידה הבא. ליום 31 בדצמבר 2011 העמידה הקבוצה לטובת בנקים זרים פיקדונות בסכום כולל של 1,588 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 1,067 מיליון ש"ח).

הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם בנקים זרים בהסכמים אשר על פיהם מופקדים על ידיהם סכומים בבנקים הזרים, לצורך ביצוע עסקאות עתידיות סחירות בבורסות בחו"ל עבורם ועבור לקוחותיהם. ליום 31 בדצמבר 2011 הפקידה הקבוצה בבנקים הנ"ל סכום של 222 מיליון דולר ארה"ב (31 בדצמבר 2010 - 147 מיליון דולר).

הבנק חתם על איגרת חוב על פיה שעבד הבנק בשעבוד קבוע ראשון בדרגה ובהמחאה על דרך שעבוד, ללא הגבלה בסכום, לטובת בנק ישראל, את כל הנכסים והזכויות בחשבונות ספציפיים המתנהלים ע"ש בנק ישראל, במסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב, ב-Euroclear Bank או בכל מסלוקה אחרת עליה יסכימו הבנק ובנק ישראל. הנכסים המשועבדים בחשבון ב-Euroclear Bank, או בחשבון אחר המתנהל במסלוקה מחוץ לישראל, משועבדים גם בשעבוד צף ראשון בדרגה לטובת בנק ישראל.

שעבוד זה בא להבטיח את כל התחייבויות הבנק בקשר עם אשראים שבנק ישראל נתן או ייתן לבנק והעמדת בטוחות להבטחתם, כמפורט במסמכי האשראי, למעט אשראים על פי הסכם אשראי בין בנק ישראל לבנק ואגרת חוב מובטחת מיום 21 במאי 2008.

ביום 21 במאי 2008 חתם הבנק על איגרת חוב על פיה שעבד הבנק בשעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחייבים כספיים בשקלים, המגיעים ושיגיעו לבנק מפעם לפעם מאת לקוחותיו, שהינם תאגידים (שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל), שאינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים שקיבלו מהבנק, בגין אשראים בשקלים שמשך החיים הממוצע (מח"מ) של כל אשראי אינו עולה על שלוש שנים, שניתנו וינתנו על ידי הבנק ללקוחות הנ"ל.

שעבוד זה בא להבטיח אשראים שבנק ישראל יעמיד לרשות הבנק לצורך פעילות הבנק כספק שירותי נזילות בשקלים לבנק ה-CLS (Continuous Linked Settlement Bank), בצרוף ריבית ועלויות והוצאות הכרוכות במימוש השעבוד, עד לסך של 1.1 מיליארד ש"ח, בהתאם לתנאי הסכם האשראי שנחתם בין הצדדים לענין זה. לאומי לא ניצל אשראי מסוג זה במהלך השנים 2010-2011

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
		(במיליוני ש"ח)
המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד,		
לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים:		
1,190	1,225	ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן
השימושים בניירות ערך שהתקבלו כביטחון ובניירות ערך של הבנק,		
לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים		
1,006	442	ניירות ערך שהושאלו בעסקאות השאלת ניירות ערך כנגד מזומן

מלבד ניירות ערך אלו, נכון ליום המאזן, הועמדו כבטחון ניירות ערך נוספים המוצגים בסעיף ניירות ערך כמפורט לעיל, אשר המלווים אינם רשאים למכור או לשעבד.

הבנק חתם בספטמבר 2010 על שטר מישכון לפיו שיעבד לטובת בנק לאומי ארה"ב, על פי הוראות ה-Federal Reserve, פקדונות כספיים, בקשר עם אשראים הניתנים על ידי בנק לאומי ארה"ב בבטחון התחייבויות של בנק לאומי לישראל, לגיבוי התחייבויות אלה. סכום השעבוד ליום 31 בדצמבר 2011 היה 92 מיליון דולר ארה"ב.

הבנק העניק התחייבות בסך 120 מיליון ליש"ט עבור בנק לאומי UK לניצול בתרחישי קיצון בנזילות וזאת בהתאם להוראות ניהול הנזילות שפרסמה הרשות המפקחת על שירותים פיננסיים בבריטניה (FSA).

(א) חתימת הסכם קיבוצי בנושא ההפרטה

ביום 30 בנובמבר 2005 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים בעקבות מהלך הפרטת הבנק.

ההסכם הקיבוצי מעגן את יישום תוכנית האופציות לעובדים, את זכות העובדים לרכוש 3.873% ממניות הבנק המגיעות לעובדים בהנחה של 25%, את תשלום המקדמה בשיעור של משכורת אחת להפרשות על חשבון המענק השנתי לשנת 2005, ואת עיגון ההסכמים הקיבוציים וההסדרים הקיימים כל אחד במעמדו כפי שהוא בבנק לחמש שנים החל מיום 1 בינואר 2006.

העובדים מצידם התחייבו בהסכם לשמירה על שקט תעשייתי בכל הנוגע להליך הפרטת הבנק.

הסכם זה אושר על ידי האסיפה הכללית ביום 2 בפברואר 2006.

ביום 17 לנובמבר 2010 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בעניין זכויות העובדים בין הבנק לבין נציגות עובדי הבנק ("ההסכם הקיבוצי" או "העסקה") וזאת בהמשך להסמכת והחלטת דירקטוריון הבנק. ההסכם הקיבוצי אושר על ידי ועדת הביקורת ולאחריה על ידי הדירקטוריון ביום 21 לנובמבר 2010, ועל ידי האסיפה הכללית ביום 28 בדצמבר 2010. על פי ההסכם הקיבוצי יוארך תוקף ההסכמות המפורטות בסעיפים 5 ו-7 להסכם קיבוצי המיוחד הנ"ל מיום 30 בנובמבר 2005 בין הבנק לבין נציגות העובדים ("ההסכם הקיבוצי הקודם"). על פי ההסכם הקיבוצי, ההסכמה שהיתה בהסכם הקיבוצי הקודם להאריך עד ליום 31 בדצמבר 2010 את תוקפם של חוקת העבודה וכל ההסכמים וההסדרים הקיבוציים, וכן כל הסיכומים, הנהלים והנהגים המקנים זכויות לעובדי הבנק, הקיימים בבנק, כל אחד במעמדו, כאמור בסעיף 5 להסכם הקיבוצי הקודם, הוארכה לתקופה נוספת של ארבע שנים - עד ליום 31 בדצמבר 2014.

עוד נקבע בהסכם הקיבוצי, כי "שקט התעשייתי" כפי שהתחייבה בו נציגות העובדים כאמור בסעיף 7 להסכם הקיבוצי הקודם ימשיך להיות בתוקף.

בדבר השפעת הנפקת המניות לעובדים ראה סעיף (ח) להלן.

(ב) פיצויי פרישה ופנסיה

(1) כללי

לעובדים שהחלו עבודתם בבנק מיום 1 בינואר 1999 (להלן "עובדי דור ב'") וטרם קבלו קביעות במועד חתימת הסכם קיבוצי מיוחד בשנת 2000 בעניין הסדר פנסיוני, קיימות הפקדות שוטפות לתוכנית פנסיה. תוכנית הפנסיה הינה תוכנית לפנסיה מקיפה צוברת בתוספת כיסוי ביטוחי נוסף למקרים של אובדן כושר עבודה ופטירה. לבנק לא תהיה כל חבות פנסיונית לגבי עובדים אלה להוציא השלמה לפיצויי פיטורין בהתאם להסכם.

לעובדים, שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999 (להלן "עובדי דור א'") וקיבלו קביעות עד מועד חתימת ההסכם דלעיל, הפורשים מעבודתם בבנק בגיל פרישה, למעט אלו המוזכרים לעיל וב- (3) להלן, הזכות לבחור בקבלת פיצויי פרישה וכספי תגמולים או בקבלת פנסיה תוך ויתור על כספי התגמולים והפיצויים. הזכאות לפנסיה מחושבת לפי שיעור של 2.67% לשנה בגין חמש עשרה שנות העבודה הראשונות ושל 1.5% לכל שנה לאחר מכן, עד לשיעור מירבי של 70%.

העתודות לפיצויי פרישה מחושבות על בסיס המשכורת האחרונה של חודש אחד לכל שנת עבודה. היעודות בגין ההתחייבויות לפיצויי פרישה מופקדות בקופות גמל.

העתודות לפנסיה מבוססות על חישוב אקטוארי הלוקח בחשבון את שינוי גיל הפרישה על פי חוק גיל פרישה, התשס"ד-2004. החישוב האקטוארי נערך בשיטת הערכה של הטבות נצברות בהתחשב בפרמטרים שונים, ביניהם הסתברות על בסיס ניסיון העבר לגבי שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכות כספי פיצויים ותגמולים (שיעור ניצול הפנסיה החדש הינו כ-76% והיתר מושכים פיצויים ותגמולים) וכן ניסיון העבר לגבי נכות וכו'.

החישוב האקטוארי מבוסס על הוראות עדכניות של האקטואר הראשי במשרד האוצר לגבי שיעורי תמותה מחודש פברואר 2007 אשר נקבעו על ידי הממונה על שוק ההון בטוח וחסכון לחברות הביטוח, עקב השינוי בקצב השיפור בתוחלת החיים ואשר אומצו לאוכלוסיית עובדי הבנק.

חישוב ההתחייבות האקטוארית של הבנק לפנסיה נעשה על בסיס שיעור ההיוון שפורסם על ידי המפקח על הבנקים (4%) ובהנחת עליית שכר ריאלית המבוססת על ניסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד. שיעורי העלייה נעים בטווח של 0.9% עד 7.2%.

החישוב נעשה לפי תכנית פנסיה מקיפה הכוללת פנסית זקנה, פנסית נכות ופנסית שארים, ומביא בחשבון גם את העובדים שטרם מלאה תקופת הכשרתם לקבלת פנסיה (15 שנות עבודה).

במאזן כלולות עתודות לפי סכום ההתחייבות הגבוה מבין ההתחייבויות לפיצויים בתוספת כספי התגמולים לבין ההתחייבות לפנסיה. ההתחייבות לפנסיה של הבנק, לגבי עובדים שפרשו וברחו בפנסיה, וכן זו המוזכרת ב-(3) להלן, מכוסה על ידי עתודה לפנסיה, המחושבת על פי הערך הנוכחי של ההתחייבות כפי שחושב על ידי אקטואר, כמצוין לעיל.

(2) הטבות ל"בוגרי בל"ל"

"בוגרי לאומי" זכאים, פרט לתשלומי הפנסיה ו/או הפיצויים, כל בוגר לפי בחירתו, להטבות נוספות שעיקרן שי לחג והשתתפות בעלויות רוחה נוספות ופעילויות חברתיות.

"בוגרי לאומי" - מי שסיים עבודתו בבנק, בגיל כלשהו, לאחר שהשלים 25 שנות עבודה בבנק, או שסיים עבודתו בגיל הפרישה על פי החוק, לאחר שהשלים 15 שנות עבודה לפחות.

הסכום שנצבר ליום 31 בדצמבר 2011 עבור העלויות הצפויות בגין הזכויות הנ"ל בתקופה שלאחר תקופת ההעסקה על פי חישוב אקטוארי מסתכם בכ- 105 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 100 מיליוני ש"ח).

(3) פנסיה מוקדמת לבעלי חוזים אישיים

א. על פי חוזה העבודה האישי עם המנכ"ל הראשי של הבנק שנחתם בתחילת 1996 (ולאחר מכן תוקן ונחתם בשנת 2004) (להלן: "החוזה") זכאית המנכ"ל הראשי לפנסיה מיידית בעת פרישתה (וזאת בין אם הפרישה נעשית בגין התפטרות ובין בגין פיטורים), או לפיצויי פיטורין בגובה 200% מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת הכספים שנצברו בקופת התגמולים, לפי בחירתה. שיעור הפנסיה למנכ"ל הראשי הינו בשיעור של 3% בשנה.

עוד נקבע בחוזה כי כל צד רשאי לסיים את יחסי העבודה בהודעה מוקדמת של 9 חודשים, כאשר לבנק הזכות לדרוש כי המנכ"ל הראשי תמשיך לעבוד בפועל במשך שלושת החודשים הראשונים של תקופה זו וכי תחול תקופת צינון של 6 חודשים ממועד הפסקת עבודת המנכ"ל הראשי בבנק בפועל.

ביום 1 בינואר 2012 הודיעה המנכ"ל הראשי לבנק על כוונתה לפרוש מתפקידה. לבקשת הדירקטוריון, תמשיך המנכ"ל הראשי בעבודתה בפועל עד לסוף חודש אפריל 2012, ותקופת ההודעה המוקדמת תחל בחודש מאי 2012 למשך 9 חודשים ללא עבודה בפועל.

ב. הבנק חתם על חוזים אישיים עם חברי הנהלה של הבנק (דור א') ועם קבוצת מנהלים בכירים (סמנכ"לים, עוזרים בכירים למנכ"ל ועוזרי מנכ"ל), ולפיהם מתחייב הבנק במקרה של פיטורים, לשלם לעובדים אלה פנסיה מיידית, אם צברו גיל בתוספת ותק בעבודה בבנק בסך הכל של 75 שנה או של 80 שנה בחוזים החדשים. שנות הכהונה כחבר הנהלה (אם העובד כיהן לפחות 7 שנים כחבר הנהלה) תספרנה כשנות ותק נוספות לצורך צבירת השנים כאמור. שיעור הפנסיה לחברי הנהלה הינו בשיעור של 2.67% לשנה בגין חמש עשרה שנות העבודה הראשונות ו-2% לשנה בגין כל שנה נוספת בה לא כיהן כחבר הנהלה, או 2.5% בעבור כל שנה של כהונה כחבר הנהלה, עד לשיעור מירבי של 70%. שיעור הפנסיה לקבוצת המנהלים הבכירים הינו בשיעור של 2.67% לשנה בגין חמש עשרה שנות העבודה הראשונות, 1.5% לשנה בגין כל שנה נוספת עד החתימה על החוזה ו-2% בגין כל שנה שלאחריה עד לשיעור מירבי של 70%. לחלופין, זכאים העובדים הנ"ל לבחור, במקרה של פיטורים, בפיצויי פיטורין בגובה 200% (ו-250% אם לא צבר גיל בתוספת ותק בעבודה בבנק בסך הכל של 75 שנה או 80 שנה כאמור) מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת הכספים שנצברו בקופת התגמולים, ובמקרה זה אינם זכאים לפנסיה.

עובד המתפטר מרצונו יהיה זכאי לפיצויי פיטורין בגובה 100% ובתוספת כספי קופת התגמולים.

לבנק ולעובדים הנ"ל יש אפשרות להפסיק את יחסי עובד-מעביד תוך מתן הודעה מוקדמת של שישה חודשים.

החוזים האישיים של חברי הנהלה תוקנו החל מיום 31 בדצמבר 2003, תיקון אשר עיקרו הינו: עובד המתפטר מרצונו בהגיעו לגיל 64 שנה או יותר יהיה זכאי, בהתקיים מספר תנאים, לקבל פיצויי פיטורין בגובה 200% ובתוספת כספי קופת התגמולים (סעיף אשר תוקן בשנית בספטמבר 2006). עובד שבעת סיום יחסי העבודה לא ניצל את חופשת היובל יהיה זכאי לתקופת הודעה מוקדמת של חודש אחד נוסף. בתקופת צינון, שאינה חופפת תקופת הודעה מוקדמת, העובד יהיה זכאי למשכורת וליתר התנאים הנלווים. בכפוף לתיקון הנ"ל, תמשכנה הוראות החוזים האישיים לחול ולחייב את הצדדים לכל דבר ועניין. בדוחות הכספיים בוצעו הפרשות מתאימות לכיסוי ההתחייבויות הנ"ל.

על פי החוזים האישיים עם חברי הנהלה של הבנק, שאינם נמנים על דור א' או על דור ב' בבנק, במקרה של פיטורים, חברי הנהלה אלו לא יהיו זכאים לפנסיה מהבנק, אלא לפיצויי פיטורין בגובה 250% מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת הכספים שנצברו בקופת התגמולים (ועל העובד להחזיר לבנק סכום בגובה ההפרשות בגינו לפיצויי פיטורין). עובד כאמור המתפטר מרצונו יהיה זכאי לפיצויי פיטורין בגובה 100% ובתוספת כספי קופת התגמולים (ועל העובד להחזיר לבנק סכום בגובה ההפרשות בגינו לפיצויי פיטורין).

הבנק אישר בשנת 2009 חוזים אישיים לקבוצת מנהלים בכירים מקרב עובדי דור ב' בבנק, אשר זכאים לתוכנית פנסיה כאמור בפסקה הראשונה בבאור 15(ב)(1) לעיל. מנהלים אלו אינם זכאים לפנסיה מהבנק. לפיכך, נקבע בחוזים אישיים אלו כי הבנק מתחייב במקרה של פיטורים, לשלם פיצויים בגובה 250% מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת ההפרשות לתגמולים ובכפוף להעברה לבנק של ההפרשות לפיצויי פיטורין.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

אם פוטר מנהל אשר גילו הינו 55 שנה או יותר, ואשר ותק עבודתו בבנק הינו 25 שנה או יותר - אזי יהיה המנהל רשאי לבחור בעת פיטורים, בפיצויים בגובה 200% מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת ההפרשות לתגמולים (ובכפוף להעברה לבנק את ההפרשות לפיצויי פיטורים), או לחילופין - לקבל את כל הכספים והזכויות בקופת הפיצויים והתגמולים, כאשר עד למועד הזכאות לקבלתם על פי תנאי תקנון הקופה והוראות הדין, הוא יהיה זכאי לקבל מהבנק קיצבה.

סכום ההוצאה המירבית הנוספת של הבנק, במידה והעובדים הכלולים בסעיף זה יפוטרו מיידית, יסתכם בסך 379 מיליון ש"ח (כולל מס שכר על הפנסיה) (2010 - 350 מיליון ש"ח). הואיל ואין סבירות שכל העובדים הנ"ל יפוטרו מיידית נעשתה הפרשה בגובה 25% מהסכום הנ"ל, סך 90 מיליון ש"ח (כולל מס שכר) (2010 - 89 מיליון ש"ח). הסכומים הנ"ל כוללים גם את חברי ההנהלה.

לאחר תיקון החוזים האישיים של חברי הנהלה כאמור לעיל, בוצע ייחוס ספציפי מתוך ההפרשה הנ"ל לחברי הנהלה שיתרתה ליום 31 בדצמבר 2011 מסתכמת בסך 14 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 8 מיליון ש"ח).

(4) יושב ראש הדירקטוריון של הבנק

ועדת הביקורת, הדירקטוריון והאסיפה הכללית של הבנק אישרו את תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון המועסק במשרה מלאה כיו"ר פעיל.

העסקתו של היו"ר הינה לתקופה של 3 שנים שתחילתה ביום 4 באוגוסט 2010 ("תקופת ההעסקה"). אם בתום תקופת ההעסקה ייבחר היו"ר לתקופת כהונה נוספת ימשיכו לחול תנאי ההתקשרות בין הצדדים, ואולם במקרה זה לא יחולו התנאים לעניין ההודעה המוקדמת ולעניין הזכאות למענק ההסתגלות.

לבנק וליו"ר אפשרות להפסיק את ההתקשרות ביניהם במתן הודעה מוקדמת כדלקמן: (1) אם הסתיימה העסקת היו"ר בתקופת ההעסקה מסיבה של פרישה שלא מרצון, תהיה תקופת ההודעה המוקדמת עד 9 חודשים, ובלבד שלא תתארך מעבר למועד תום תקופת ההעסקה. (2) אם הסתיימה העסקת היו"ר בתקופת ההעסקה עקב פרישה מרצון (למעט בנסיבות חריגות בהן ניתן לשלול מן היו"ר פיצויים), וכן אם הסתיימה העסקת היו"ר לאחר תקופת ההעסקה (ככל שנבחר לתקופת כהונה נוספת) - תהיה תקופת ההודעה המוקדמת בת 6 חודשים. מובהר כי הבנק יהיה רשאי לדרוש כי תקופת ההודעה המוקדמת תהיה בעבודה בפועל, כולה או חלקה. בתקופת ההודעה המוקדמת יהיה זכאי היו"ר למשכורת ולכל יתר התנאים הנלווים.

הסתיימה העסקתו של היו"ר, מכל סיבה שהיא (למעט בנסיבות חריגות בהן ניתן לשלול מן היו"ר פיצויים), יהיה זכאי היו"ר לפיצויים בסך 150% מהמשכורת האחרונה כפול מספר שנות (ו/או כל חלק מהן) כהונתו כיו"ר הדירקטוריון, וזאת בנוסף לזכאותו של היו"ר לכספים ולזכויות שנצברו בקופת הפיצויים ובקופת התגמולים. הסתיימה העסקתו של היו"ר במהלך תקופת ההעסקה עקב פרישה שלא מרצון או הסתיימה העסקתו של היו"ר כיו"ר בתום תקופת ההעסקה, מכל סיבה שהיא - יהיה זכאי היו"ר לתקופת ההסתגלות בת 6 חודשים בה יקבל היו"ר משכורות חודשיות (כולל תנאים נלווים). תקופת ההסתגלות תחל לאחר תום תקופת ההודעה המוקדמת (ככל שקיימת). עוד התחייב היו"ר לתקופת צינון של 6 חודשים, בהן הינו זכאי למשכורת וכל יתר התנאים הנלווים. מובהר כי בתקופה בה תקופת הצינון חופפת את תקופת ההודעה המוקדמת ו/או את תקופת ההסתגלות, כולן או חלקן, יהיה היו"ר זכאי רק לתשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת או תקופת ההסתגלות, לפי העניין.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

(ג) פרטים על העתודות והיעודות

סכומים מדווחים

סכומי העתודות והיעודות לפיצויי פרישה ולפנסיה הכלולים במאזן הם כדלקמן:

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
(במיליוני ש"ח)		
2,805	3,051	עתודות לפיצויי פרישה
(3,050)	(3,155)	יעודות לפיצויי פרישה (1)
3,831	4,320	עתודות לפנסיה (א)
(145)	(155)	יעודות לפנסיה
3,441	4,061	עודף עתודות על יעודות, נטו
3,767	4,288	עודף עתודות על יעודות, נטו שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות" (א)
326	227	עודף יעודות שנכלל בסעיף "נכסים אחרים"
3,441	4,061	עודף עתודות על יעודות, נטו (2)

(א) הוצג מחדש.

- (1) הבנק וחברות מאוחדות שלו אינם רשאים למשוך את כספי היעודות אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה.
 - (2) עודף זה משקף בעיקר את ההתחייבות האקטוארית של הבנק לפנסיה עבור הפנסיונרים של הבנק, כאשר הכיסוי להתחייבות זו הינו חלק מנכסי הבנק ושימושי השוטפים.
- סך כל ההתחייבויות לפנסיה לעובדים שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999, מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2011 בסכום של 7,175 מיליון ש"ח. לכיסוי התחייבות זו עומדים כספי הפיצויים המופקדים בקופות מרכזיות לפיצויים בסך 2,491 מיליוני ש"ח וכן כספי התגמולים שמופקדים בקופות גמל לתגמולים בסך 3,667 מיליוני ש"ח המנוהלות על ידי חברה מנהלת בבעלות עמיתי קופות אלה, כאמור בסעיף (ו) להלן. כספי התגמולים מקוזזים מהתחייבויות לפנסיה ואינם מוצגים במאזן לכן גם אינם מפורטים בטבלה לעיל. הפער בין העתודות ליעודות הנ"ל הופרש על ידי הבנק ונכלל בין ההתחייבויות במאזן הבנק.

(ד) מענקים בגין ותק בעבודה

עובדי הבנק וחלק מעובדי החברות המאוחדות זכאים עם הגיעם ל-20, 30 ו-40 שנות עבודה למענקים כספיים של מספר חדשי משכורת ("מענק יובל") ולחופשות מיוחדות.

לתאריך המאזן קיימת הפרשה בסך של 674 מיליוני ש"ח (בשנת 2010 642 מיליוני ש"ח).

חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס אקטוארי ומביא בחשבון, על בסיס ניסיון העבר, את ההסתברות שבתאריך הקובע יהיה העובד עדיין מועסק בבנק. חישוב זה נעשה על בסיס שיעור היוון שפורסם על ידי המפקח על הבנקים (4%) ובהנחת עליית שכר ריאלית המבוססת על ניסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד. שיעורי עלייה נעים בטווח של 0.8% עד 7.2%.

העתודה לחופשות המיוחדות נעשית על פי חישוב אקטוארי ובהתחשב בניסיון העבר לגבי ניצול חופשות אלו.

(ה) עתודה לחופשה

בסעיף התחייבויות אחרות קיימת הפרשה בגין ימי חופשה שטרם נוצלו בסך 222 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 207 מיליוני ש"ח). חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס שכר אחרון בתוספת תשלומים נלווים.

(ו) קופות התגמולים והפיצויים של עובדי הבנק ועובדי לאומי למשכנתאות

הבנק ולאומי למשכנתאות מפקידים, עבור העובדים בדור א', כספים לתגמולים בקופות גמל לתגמולים של עובדי הבנק ועובדי לאומי למשכנתאות, אשר מנוהלות על ידי חברה מנהלת המוחזקת על ידי עמיתי הקופות.

הבנק מספק לחברה המנהלת את השירותים הנדרשים לה לניהול הקופות, כפי שהותר בחוק.

החל משנת 2008 הפכו הקופות הנ"ל לקופות גמל לא משלמות לקצבה, ולא ניתן למשוך מהן כספי תגמולים, אלא לאחר העברתם לקופות גמל משלמות לקצבה ובכפוף לתנאים שיחולו על קופות כאמור.

כמו כן החל משנת 2011 הוגבלה בחוק אפשרות הפרשת כספים לקופות מרכזיות לפיצויים.

החברה המנהלת נערכת לפתיחת חשבונות פיצויי פיטורין עבור העמיתים, בהם יופקדו על ידי הבנק דמי הפיצויים.

(ז) תוכנית מענק לבכירים

דירקטוריון הבנק אישר תכנית מענקים ארוכת טווח למנהלים הבכירים בבנק: יו"ר הדירקטוריון (בכפוף לאישור האסיפה הכללית), המנכ"ל הראשי וכל יתר חברי ההנהלה של הבנק ("הבכירים") בחודש מרס 2010 ועדכון לתכנית בחודש ספטמבר 2011 ("תכנית המענק").

1. תכנית המענקים קובעת את אופן קביעת המענק השנתי לבכירים בגין שנת 2009 ואילך. תכנית המענק מבוססת, בין היתר, על הרווח הנקי השנתי של קבוצת לאומי (להלן הבנק ו/או קבוצת לאומי, לפי העניין: "הבנק") בגין פעולות רגילות בלבד, על שיעור התשואה השנתי להון מפעולות רגילות לאחר מס ("התשואה להון"), על ביצועי הבנק השנתיים ביחס ליעדים שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק וביחס לקבוצות הבנקאיות האחרות (להלן: "הבנקים האחרים") וכן מושפעת מהתפתחות התוצאות העסקיות של הבנק על פני זמן.

2. המענק לבכירים ייקבע בהתאם למפורט להלן:

2.1. קביעת היקף המענק השנתי הכולל לבכירים - היקף המענק הכולל ("המענק הכולל") ייקבע על ידי הדירקטוריון על בסיס שיעור תשואה מתוקנן, המתקבל ממכפלת שיעור התשואה להון בפועל בציון המשוקלל של הבנק (מחולק ב-100), כפי שיפורט בסעיף 2.3 להלן (להלן: "שיעור תשואה מתוקנן").

במסגרת עדכון תכנית המענק בספטמבר 2011, עודכן היקף המענק השנתי הכולל לבכירים (החיובי כמו גם השלילי) בהתאם לעליה במספר חברי ההנהלה ובהתאם לשינויים במעמד חברי ההנהלה. כמפורט להלן, לא נעשה כל שינוי בתקרת המענק הכולל המקסימלי האפשרי והיא עומדת על 30 מיליון ש"ח, ולא נעשה כל שינוי בתקרת הבונוס השלילי המקסימלית והיא עומדת על 20 מיליון ש"ח. כמו כן, לא נעשה כל שינוי או עדכון בחלקם של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל.

רק שיעור תשואה מתוקנן השווה או הגבוה מ-8% יזכה במענק (חיובי). לאור עדכון תכנית המענק כאמור לעיל, היקף המענק השנתי הכולל לבכירים (החיובי והשלילי) לשנת 2012 ואילך הועלה ב-9% ובגין השינוי במהלך שנת 2011 הועלה היקף המענק השנתי לבכירים (החיובי והשלילי) בכ-6%, כדלקמן:

בגין שנת 2011: אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 8%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 0.53% מהרווח הנקי המתוקנן¹. אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 9%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 0.7208% מהרווח הנקי המתוקנן, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 10%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 0.901% מהרווח הנקי המתוקנן, ואם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 12% או יותר, אזי היקף המענק הכולל יהיה 1.06% מהרווח הנקי המתוקנן.

בגין שנת 2012 ואילך: אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 8%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 0.545% מהרווח הנקי המתוקנן¹. אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 9%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 0.7412% מהרווח הנקי המתוקנן, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 10%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 0.9265% מהרווח הנקי המתוקנן, ואם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 12% או יותר, אזי היקף המענק הכולל יהיה 1.09% מהרווח הנקי המתוקנן.

בכל מקרה בחישוב המענק שיעור התשואה המתוקנן לא יעלה על 15%.

ככל ששיעור התשואה המתוקנן יהיה בטווח שבין הערכים המפורטים לעיל, ייקבע שיעור המענק באופן ליניארי בין שני הערכים. כאמור, היקף המענק הכולל לא יעלה בכל מקרה על 30 מיליון ש"ח.

2.2. המענק הכולל יחולק בין הבכירים כמפורט להלן בסעיף 2.4 להלן. לאחר מכן, יופחתו 10% מסך חלקם של הבכירים (למעט היו"ר והמנכ"ל) מהמענק הכולל ויישמרו כרזרבה. רזרבה זו תשמש תחילה לתשלום ההפרשים החיוביים (ככל שיהיו) בין סך המענקים למבקר הפנימי, לחשבונאי הראשי ולמנהלת הסיכונים הראשית - CRO, עליהם תחליט ועדת הביקורת כאמור בסעיף 2.4.3 להלן, לבין סך המענקים לו היו זכאים בעלי התפקידים הנ"ל אם הייתה מיושמת לגביהם תוכנית מענק זו. יתרת הרזרבה לאחר תשלום הפרשי המענק כאמור לעיל, תשמש כ"רזרבת מנכ"ל" ותחולק בין הבכירים (למעט היו"ר והמנכ"ל), על פי המלצת המנכ"ל אשר תובא לאישור הדירקטוריון, וזאת בגין הצטיינות של מי מהבכירים הנ"ל במהלך השנה הנמדדת.

2.3. קביעת הציון המשוקלל של הבנק לצורך חישוב התשואה המתוקנן - ביצועי הבנק ימדדו על בסיס חמישה פרמטרים בגינם יינתנו ציונים בטווח של 70-120 בכל פרמטר. הפרמטרים ומשקלם הינם כדלקמן: (א) 30% - השוואת התשואה להון בפועל בשנה נמדדת לעומת שיעור תשואה רב שנתי של 10%; (ב) 30% - השוואת התשואה להון בשנה נמדדת לעומת התשואה להון המשוקללת (לפי ההון העצמי המשוקלל בשנה) בארבעת הבנקים הגדולים האחרים בישראל לאותה שנה נמדדת; (ג) 10% - השוואת הלימות ההון בבנק (יחס ההון לנכסי סיכון) לעומת יעדי הבנק כפי שנקבעים מעת לעת. (ד) 10% - השוואת הלימות ההון (יחס ההון לנכסי סיכון) לעומת היחס המשוקלל (לפי ההון העצמי המשוקלל בשנה) בארבעת הבנקים הגדולים האחרים בישראל בשנה הנמדדת; (ה) 20% - ציון ה-BSC (כרטיס הישגים מאוזן - Balance Score Card) המתוקנן של הבנק לשנה הנמדדת.

¹ רווח הנקי המתוקנן יחושב כמכפלת שיעור התשואה המתוקנן בהון המשוקלל של הבנק (המשמש לחישוב התשואה להון בדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם להוראות הדיווח לציבור) בשנה הנמדדת.

2.4. אופן חישוב המענק האישי לכל אחד מהבכירים -

במסגרת עדכון תכנית המענק, הותאמו היחסים הנורמטיביים² לחלוקת המענק הכולל, לשינוי בהיקף המענק הכולל. מאחר ולא נעשה כל שינוי או עדכון בחלקם של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל, חלקם הנורמטיבי ירד באופן יחסי, כמתואר להלן:

2.4.1. יו"ר הדירקטוריון - גובה המענק ליו"ר הדירקטוריון ייקבע על בסיס: (1) ציון משוקלל אישי המורכב מ-60% ציון ה-BSC של הבנק ו-40% ציון הערכה אישית שינתן על ידי הדירקטוריון, ו-(2) החלק היחסי הנורמטיבי² של היו"ר בהיקף המענק הכולל שנקבע על ידי הדירקטוריון ואשר לאור עדכון תכנית המענק ירד משיעור של 16.7% לשיעור של 15.56%, בגין שנת 2011, ול-15.31% החל משנת 2012 ואילך.

2.4.2. מנכ"ל - גובה המענק למנכ"ל ייקבע על בסיס: (1) ציון משוקלל אישי המורכב מ-60% ציון ה-BSC של הבנק ו-40% ציון הערכה אישית שינתן על ידי הדירקטוריון, ו-(2) החלק היחסי הנורמטיבי בהיקף המענק הכולל שנקבע על ידי הדירקטוריון ואשר לאור עדכון תכנית המענק ירד משיעור של 20.8% לשיעור של 19.7%, בגין שנת 2011 ול-19.14% החל משנת 2012 ואילך.

2.4.3. יתר הבכירים - גובה המענק לכל אחד מהבכירים האחרים של הבנק ייקבע על בסיס:
(1) ציון משוקלל אישי המורכב מ-60% ציון ה-BSC של היחידה עליה הוא מופקד³ ו-40% ציון הערכה אישית שינתן על ידי המנכ"ל. בין הקריטריונים לצורך קביעת ציון ההערכה האישית של ההנהלה הבכירה יכול שיבחנו: התרומה לפעילות ולתוצאות העסקיות השוטפות; התרומה לשליטה ברמת הסיכון; עמידה ביעדי ציות לחוקים, לתקנות ולהוראות רגולטוריות; דוחות ביקורת; התרומה לתכנון האסטרטגי של הבנק וכן יישום, ביצוע וקידום תוכניות ויעדים אסטרטגיים; הובלת תוכניות התייעלות ועמידה ביעדים הנגזרים מהן; יישום, ביצוע וקידום תוכניות השקעה ו/או רכישות מהותיות (לרבות רכישות העלולות להקטין את הרווחיות השוטפת); הובלת, יישום, קידום וביצוע פרויקטים בקשר עם שמירה על איכות הסביבה ובטיחות; הובלת, יישום וביצוע תוכניות אכיפה לסוגיהן, לרבות תהליכים ותקנים בהם נדרשת החברה לעמוד (SOX, הנפקות וכו'); והובלת פרויקטים ותהליכים בתחום האתיקה והנהלים של הבנק.

(2) החלק היחסי הנורמטיבי בהיקף המענק הכולל שנקבע מראש על ידי הדירקטוריון, על פי המלצת המנכ"ל, כאשר לאור עדכון תכנית המענק עלה החלק היחסי הנורמטיבי לכלל יתר הבכירים משיעור של 62.5% לשיעור של 64.74% בגין שנת 2011 ולשיעור של 65.55% החל משנת 2012 ואילך.

המענק למבקר הפנימי הראשי, החשבונאי הראשי וה-CRO יקבע בנפרד על ידי ועדת הביקורת, אשר יכולה להסתמך, בין היתר, על התחשיב על פי תוכנית מענק זו.

2.4.4. הציון המשוקלל האישי (מחולק ב-100) יוכפל בחלקו היחסי הנורמטיבי של הבכיר.

2.4.5. המענק הכולל יחולק פרו-רטה בין הבכירים על פי היחסיות המתקבלת ממכפלות הפרמטרים האמורים.

² החלק היחסי הנורמטיבי - החלק של הבכיר בבנוס הכולל בהנחה שלכל הבכירים היה ציון 100.

³ למעט ה-BSC של המשנה הבכיר למנכ"ל אשר לגביו יילקח ציון ה-BSC של הבנק בכללותו.

2.4.6. תוכנית המענק הותאמה ל-14 בכירים (ובחלק משנת 2011 ל-15 בכירים). פחת מספר הבכירים מ-14, תותאם התוכנית והיקף המענק יופחת בשווי המענקים הנורמטיביים של הבכירים שנגרעו. עלה מספר הבכירים על 14, תותאם התוכנית על פי החלטת הדירקטוריון.

3. בקרות אחד מהאירועים המפורטים להלן בשנה הנמדדת, לא יוענק לבכירים מענק שנתי חיובי:

3.1. שיעור התשואה המתוקנן לשנה הנמדדת יהיה נמוך מ-8%.

3.2. אי עמידה ביחס הון לנכסי סיכון כקבוע בהוראה 311 להוראות ניהול בנקאי תקין, או כל הוראה אחרת הבאה במקומה.

כמו כן, בכיר לא יהא זכאי למענק שנתי חיובי בקרות אירוע המאפשר לבנק לפטר אותו ללא פיצויים וכן לא יהיה זכאי בכיר כאמור לקבל את יתרת המענק החיובית (נטו) שנותרת לתשלום בגין שנים קודמות.

4. במקרה בו שיעור התשואה המתוקנן של הבנק נמוך מ-7% ייזקף מענק שלילי לחובת הבכירים, כמפורט להלן:

4.1. המענק השלילי הכולל לכל הבכירים - היקף המענק השלילי הכולל עודכן במסגרת עדכון תכנית המענק והוא עלה משיעור של 1% לשיעור של 1.09% מ"פער התשואה הקובע" החל משנת 2012 (ובגין שנת 2011 הוא עלה ל-1.06%), כאמור להלן ומוכפל בהון המשוקלל של הבנק.

היקף המענק השלילי הכולל בגין שנה קלנדרית לא יעלה בכל מקרה על 20 מיליון ש"ח.

פער התשואה הקובע ייקבע כדלקמן:

4.1.1. אם שיעור התשואה להון בפועל הינו שלילי, אזי פער התשואה הקובע יחושב באופן הבא: (1) יחושב הפער בין שיעור התשואה בפועל לבין 7%; (2) ציון הבנק המשוקלל יותאם באמצעות הפחתתו ממספר קבוע - 200 (כך, למשל, ציון 70 יהפוך ל-130); ו-(3) הפער השלילי יתוקנן על ידי הכפלתו בציון הבנק המשוקלל המותאם כאמור.

4.1.2. אם שיעור התשואה להון בפועל לפני התיקון גבוה מ-7%, אך נמוך מ-7% לאחריו, פער התשואה הקובע הינו הפער בין שיעור התשואה המתוקנן לבין 7%.

4.1.3. אם שיעור התשואה להון בפועל הינו חיובי ונמוך מ-7% אזי פער התשואה הקובע יהיה הגבוה (בערכים מוחלטים) מבין התחשיבים המפורטים בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) לעיל.

יחד עם זאת, מובהר כי אם שיעור התשואה בפועל לאחר התקנון גבוה מ-7%, לא יחושב מענק שלילי, גם אם שיעור התשואה לפני התיקון נמוך מ-7%.

4.2. קביעת היקף המענק השלילי האישי לכל אחד מהבכירים:

4.2.1. ייקבע הציון המשוקלל לכל בכיר בהתאם לסעיף 2.4 לעיל. בשל המענק השלילי, יומר הציון המשוקלל לציון משוקלל מתוקן, באמצעות הפחתתו ממספר קבוע - 200 (כך, למשל, ציון של 80 יהפוך ל-120). ההיפוך נדרש כך שככל שהציון של הבכיר הינו נמוך יותר חלקו במענק השלילי יהיה גדול יותר.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

4.2.2. הציון המשוקלל המתוקן (מחולק ב-100) יוכפל בחלקו היחסי הנורמטיבי של הבכיר, כאמור בסעיף 2.4 לעיל.

4.2.3. המענק השלילי יחולק פרו-רטה בין הבכירים על פי היחסיות המתקבלת ממכפלות הפרמטרים האמורים.

5. פריסת המענק לטווח ארוך

5.1. תשלום מענק בגין שנה מסוימת יתפרש על פני שלוש שנים כדלקמן:

5.1.1. 50% מהמענק ישולמו בסמוך לדיווח על התוצאות הכספיות של השנה הרלבנטית ("שנת הבונוס").

5.1.2. 25% מהמענק ישולמו בסמוך לדיווח על התוצאות הכספיות של השנה העוקבת לשנת הבונוס ("השנה השנייה").

5.1.3. 25% מהמענק ישולמו בסמוך לדיווח על התוצאות הכספיות של השנה העוקבת לשנה השנייה.

5.2. התשלומים הנדחים בגין המענק יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן כשמדד הבסיס הינו המדד הידוע במועד התשלום הראשון.

5.3. מענק שלילי שייקבע בגין שנה מסוימת יקוזז מכל תשלום מענק חיובי לו זכאי הבכיר באותה שנה מסוימת בגין שנים קודמות, ובמידת הצורך גם מכל מענק חיובי לו יהיה זכאי הבכיר בשנים שלאחר מכן. סכום המענק השלילי יהיה צמוד למדד המחירים לצרכן החל ממועד זקיפתו.

6. פרישת בכיר

6.1. בכיר שיפרוש מהבנק לגמלאות⁴ או שיפרוש מהבנק שלא ביוזמתו, יקבל במועד הפרישה את יתרת המענק החיובית (נטו) שנותרה לתשלום בגין שנים קודמות. בנוסף, הדירקטוריון יבחן באופן פרטני את זכאותו למענק חלקי בגין תקופת כהונתו, ויקבע את סכום המענק שישולם בגינה, אם בכלל. סכום המענק, ככל שייקבע, ישולם במלואו במועד הקרוב ביותר אשר יקבע לצורך תשלום המענק לבכירים. אם יתרת המענק בגין השנים הקודמות שלילית, היא תקוזז כנגד סכומים שיגיעו לבכיר מהבנק מעבר לסכומים המגיעים לו על פי דין, ובלבד שהסכום שקוזז לא יעלה על סכומי המענק שקיבל הבכיר בשנתיים הקודמות לפרישתו, וכן כנגד סכום המענק שייקבע לו בגין תקופת כהונתו בתפקידו בשנת הפרישה. בכיר אשר פוטר עקב קרות אירוע המאפשר לפטרו ללא פיצויים, לא יהא זכאי למענק שנתי חיובי בגין אותה שנה וכן לא יהיה זכאי לקבל את יתרת המענק החיובית (נטו) שנותרה לתשלום בגין שנים קודמות.

6.2. בכיר אשר פורש מרצונו (שלא לגמלאות) - לא יהא זכאי ליתרת המענק החיובית שנותרה לתשלום בגין שנים קודמות ו/או למענק בגין תקופת כהונתו בשנת הפרישה. אם יתרת המענק שלילית, היא תקוזז כנגד סכומים שיגיעו לעובד מעבר לסכומים המגיעים לו על פי כל דין ובלבד שהסכום שיקוזז לא יעלה על סכומי המענק שקיבל הבכיר בשנתיים הקודמות לפרישתו.

⁴ לרבות גיל אשר על פי הסכם העבודה האישי בינו לבין הבנק הוא רשאי להתפטר ולקבל 200% פיצויים.

7. תוכנית המענק אינה מהווה התחייבות של הבנק למתן מענקים ואין בה כדי ליצור מחויבות ו/או זכות מוקנית למי מהבכירים לקבל מענקים בגין שנת 2011 או בכל שנה אחרת.
 8. המענק לבכירים על פי תוכנית מענק זו, ככל שהבכירים יהיו זכאים למענק על פי תוכנית מענק זו, אינו מהווה חלק מהשכר המשולם למי מהבכירים, ולא יובא בחשבון לצורך הפרשות סוציאליות, פיצויים, קצבת פרישה ולא יחשב כתנאי נלווה מכל מין וסוג שהוא של מי מהבכירים.
 9. תוכנית מענקים זו אינה מתייחסת למענקים בגין פעולות בלתי רגילות. לדירקטוריון נשמרת הזכות, על פי שקול דעתו, להעניק או שלא להעניק מענקים מיוחדים בגין פעולות בלתי רגילות.
- בדוחות הכספיים נכללו הפרשות מתאימות.

(ח) מכירת מניות לעובדים

בהתאם להסכמים בעניין הפרטת הבנק ובהתאם להסכמות בין החשב הכללי במשרד האוצר לבין עובדי הבנק, פורסם ביום 6 באפריל 2011 מתאר בדבר הצעת מניות של הבנק על ידי מדינת ישראל לעובדי הבנק, בנק ערבי ישראלי בע"מ, בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ועמותת מסעדות עובדי בנק לאומי לישראל (ע.ר.) ("המשתתפים", "המתאר").

ביום 17 במאי 2011 הושלמה הרכישה על ידי המשתתפים, בהתאם ובכפוף להסדרים ולתנאים המפורטים במתאר, של 6,339,730 מניות המוחזקות על ידי מדינת ישראל והמהוות 0.43% מהונו המונפק והנפרע של הבנק כפי שהוא במועד פרסום המתאר. ביום 24 במאי 2011 האסיפה הכללית של הבנק אישרה הצעת 9,442 מניות ליו"ר דירקטוריון הבנק, וכן מתן הלוואה על ידי הבנק לרכישת המניות. ביום 30 במאי 2011, נמסר לבנק על ידי משרד האוצר כי ביום 29 במאי 2011 הושלמה מכירת המניות ליו"ר הדירקטוריון.

מחיר המניה לצורך ההצעה למשתתפים על פי המתאר היה 13.20825 ש"ח למניה נכון ליום 19 בינואר 2011, כשמחיר למניה זה, צמוד למדד המחירים לצרכן לפי שיטת מדד אחרון ידוע כאשר המדד הבסיסי היה מדד חודש דצמבר 2010 שפורסם ביום 14 בינואר 2011.

מחיר המניה בפועל היה 13.3002797 ש"ח (מחיר המניה של המניות שנרכשו על ידי יו"ר הדירקטוריון היה 13.37813 ש"ח).

חלוקת המניות בין המשתתפים וקביעת מספר המניות שהוצעו לכל משתתף נערכה באופן יחסי למשכורת המהווה בסיס להפרשות סוציאליות עבור אותם משתתפים עבור חודש ינואר 2011 והכל בהתאם לקבוע במתאר. יו"ר הדירקטוריון (כאמור לעיל) והמנכ"ל הראשי של הבנק נכללו בין המשתתפים.

המניות חסומות לתקופה של 4 שנים מהמועד הקובע (כהגדרתו במתאר), והן מופקדות בנאמנות בידי נאמן. בנוסף, ועדת הביקורת והדירקטוריון אשרו מתן הלוואות למשתתפים לרכישת המניות המוצעות במתאר.

שווי ההטבה לעובדים וליו"ר הדירקטוריון בגין הרכישה הנ"ל, אשר נערך על ידי מעריך חיצוני, כולל מספר מרכיבים ובסך הכול הסתכם בכ-13 מיליון ש"ח. סכום זה נזקף כהוצאת שכר בהתאם לשווי ההטבה ביום ההענקה וסכום זה נשאר קבוע. בקרן ההון נטו נרשמה הטבה בסך 13 מיליון ש"ח.

למימון רכישת המניות, הבנק העמיד הלוואות לעובדים שבחרו בכך בסך כ-43 מיליון ש"ח, שפרעו בתשלום אחד בתום תקופת החסימה של המניות. מזה הלוואות בסך 12 מיליון ש"ח צמודות למדד המחירים לצרכן, ונושאות ריבית בשיעור של 1.55% והלוואות בסך 31 מיליון ש"ח לא צמודות על בסיס הפריים מינוס 0.75%. ההלוואות אינן בתנאי non-recourse. סכום ההלוואות הופחת מהון הבנק.

באור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2011						
מטבעי ישראלי			מטבע חוץ (א)			
צמוד למדד		פריטים				
המחירים	בדולרים של	במטבעות	שאינם			
לא צמוד	לצרכן	ארה"ב	באירו	אחרים	כספיים (ב)	סך הכל
(במיליוני ש"ח)						
נכסים						
מזומנים ופיקדונות בבנקים	38,666	326	9,441	1,535	3,003	73
ניירות ערך	19,846	7,985	10,711	5,262	1,580	2,552
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	1,225	-	-	-	-	-
אשראי לציבור, נטו	132,948	52,423	38,825	6,778	10,263	83
אשראי לממשלות	49	267	106	26	-	-
השקעות בחברות כלולות	4	-	-	-	-	2,266
בניינים וציוד	-	-	-	-	-	3,653
נכסים בגין מכשירים נגזרים	4,238	155	6,671	66	332	111
נכסים אחרים ורכוש בלתי מוחשי	2,671	7	994	23	58	632
סך כל הנכסים	199,647	61,163	66,748	13,690	15,236	9,370
התחייבויות						
פיקדונות הציבור	145,719	25,915	78,084	18,791	10,719	176
פיקדונות במבנקים	1,425	213	2,688	410	320	-
פיקדונות מממשלות	39	186	275	19	-	-
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	385	-	57	-	-	-
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	4,987	24,582	430	-	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	4,086	650	6,558	339	351	85
התחייבויות אחרות	8,129	4,948	726	37	208	689
סך כל ההתחייבויות	164,770	56,494	88,818	19,596	11,598	950
הפרש (ג)	34,877	4,669	(22,070)	(5,906)	3,638	8,420
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים :						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(14,491)	(4,472)	18,915	5,312	(5,264)	-
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	(838)	-	(527)	716	649	-
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	9	-	260	(333)	64	-
סך הכל כללי	19,557	197	(3,422)	(211)	(913)	8,420
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים :						
אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהוון)	(1,387)	-	(273)	873	787	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו, (ערך נקוב מהוון)	937	-	(393)	(582)	38	-

(א) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(ג) הוּן עֲצֵמֵי כּוֹלֵל זְכוּיוֹת מִיעוּט.

באור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך) סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010						
מטבע ישראלי			מטבע חוץ (א)			
צמוד למדד		פריטים				
המחירים		במטבעות				
לצרכן		שאינם				
לא צמוד	בדולרים של	אחרים	כספיים (ג)	סך הכל		
(במיליוני ש"ח)						
נכסים						
מזומנים ופיקדונות בבנקים	19,244	373	5,694	2,854	1,882	5
ניירות ערך	23,484	7,336	12,531	8,130	1,174	3,136
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו	1,190	-	-	-	-	-
במסגרת הסכמי מכר חוזר	121,095	51,632	35,809	5,629	9,801	15
אשראי לציבור, נטו (ב)	-	262	117	-	-	-
אשראי לממשלות	6	-	-	-	-	1,918
השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	3,638
בניינים וציוד	4,489	12	2,236	267	492	1,221
נכסים בגין מכשירים נגזרים	1,455	40	760	30	37	328
נכסים אחרים ורכוש בלתי מוחשי (ה)	170,963	59,655	57,147	16,910	13,386	10,261
סך כל הנכסים						
התחייבויות						
פיקדונות הציבור	127,333	25,999	68,334	18,790	9,080	48
פיקדונות מבנקים	980	302	833	155	421	-
פיקדונות מממשלות	55	328	266	11	-	-
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו	762	-	244	-	-	-
במסגרת הסכמי רכש חוזר	4,832	21,159	948	-	-	-
אגרות חוב, שטרי התחייבות	4,319	1,127	2,281	440	626	1,192
וכתבי התחייבות נדחים	8,747	3,984	406	23	141	545
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	147,028	52,899	73,312	19,419	10,268	1,785
התחייבויות אחרות (ה)	23,935	6,756	(16,165)	(2,509)	3,118	8,476
סך כל ההתחייבויות						
הפרש (ד)						
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים :						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(4,092)	(5,866)	13,252	2,176	(5,470)	-
אופציות בכסף, נטו, (במונחי נכס בסיס)	(1,605)	(8)	13	477	1,123	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו, (במונחי נכס בסיס)	(1,083)	-	681	47	355	-
סך הכל כללי	17,155	882	(2,219)	191	(874)	8,476
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים :						
אופציות בכסף, נטו, (ערך נקוב מהוון)	(2,540)	(16)	9	737	1,810	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו, (ערך נקוב מהוון)	(3,839)	-	3,294	382	163	-

- (א) כולל צמודים למטבע חוץ.
 (ב) ההפרשות הכללית, הנוספת והמיוחדת לחובות מסופקים נוכח באופן יחסי מבסיסי ההצמדה השונים בסעיף זה.
 (ג) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
 (ד) הון עצמי כולל זכויות מיעוט.
 (ה) הוצג מחדש ראה באור 1 יט.2.

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי תקופות פרעון ולפי בסיסי הצמדה (א)
סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2011													
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים													
יתרה מאזנית ^(ח)													
עם	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל
דרישה עד	חודש	שלושה	מעל	שנתיים	שלוש	ארבע	חמש	עשר	מעל	עד	עד	עד	עד
ועד	שלושה	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד
חודש(ה)	חודש(ה)	שנה(ה)	שנתיים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים
(במיליוני ש"ח)													
מטבע ישראלי לא צמוד:													
נכסים	72,978	19,097	40,555	19,179	12,898	9,182	7,174	22,493	14,185	4,851	222,592	1,619	199,647
התחייבויות	115,287	9,854	20,030	12,733	2,541	1,077	1,225	4,499	300	179	167,725	351	164,770
הפרש	(42,309)	9,243	20,525	6,446	10,357	8,105	5,949	17,994	13,885	4,672	54,867	1,268	34,877
מכשירים נגזרים													
(למעט אופציות)	(6,383)	(3,991)	(3,241)	(511)	714	387	(538)	(271)	(12)	-	(13,846)	-	(14,491)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(725)	37	(151)	27	3	23	-	-	-	-	(786)	-	(829)
מטבע ישראלי צמוד למדד המחירים לצרכן:													
נכסים	910	1,491	9,380	9,471	7,297	5,879	4,676	18,864	13,629	4,068	75,665	45	61,163
התחייבויות	5,284	1,731	10,181	7,192	6,453	8,245	5,361	15,735	2,790	1,599	64,571	1,230	56,494
הפרש	(4,374)	(240)	(801)	2,279	844	(2,366)	(685)	3,129	10,839	2,469	11,094	(1,185)	4,669
מכשירים נגזרים													
(למעט אופציות)	(911)	(128)	(2,317)	(685)	(1,001)	(232)	(250)	979	-	-	(4,545)	-	(4,472)
מטבע חוץ - פעילות מקומית (ג):													
נכסים	18,279	4,965	10,741	7,848	4,967	4,623	2,740	3,861	1,263	562	59,849	117	55,759
התחייבויות	45,517	13,144	18,849	2,846	948	730	545	782	147	(4)	83,504	-	82,762
הפרש	(27,238)	(8,179)	(8,108)	5,002	4,019	3,893	2,195	3,079	1,116	566	(23,655)	117	(27,003)
מכשירים נגזרים													
(למעט אופציות)	7,294	4,863	7,510	1,196	287	(155)	788	(708)	12	-	21,087	-	21,640
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	725	(37)	151	(27)	(3)	(23)	-	-	-	-	786	-	829
מטבע חוץ - פעילות חו"ל, זרוע ארוכה:													
נכסים	15,656	4,478	9,202	2,982	2,013	2,474	1,914	1,519	574	104	40,916	23	39,915
התחייבויות	20,392	6,169	6,634	1,349	519	52	1,948	348	19	4	37,434	48	37,250
הפרש	(4,736)	(1,691)	2,568	1,633	1,494	2,422	(34)	1,171	555	100	3,482	(25)	2,665
מכשירים נגזרים													
(למעט אופציות)	-	(744)	(1,952)	-	-	-	-	-	-	-	(2,696)	-	(2,677)

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי תקופות פרעון ולפי בסיסי הצמדה (א) (המשך) סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2011													
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים													
יתרה מאזנית ^(ז)													
עם	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל
חודש	שלושה	שנה	שנתיים	שלוש	ארבע	חמש	עשר	עשרים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים
דרישה	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד
ועד	שלושה	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד
חודש(ה)	חודשים(ה)	שנה(ה)	שנתיים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים
(במיליוני ש"ח)													
פריטים לא-כספיים:													
נכסים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9,370	9,370
התחייבויות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	950	950
הפרש	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8,420	8,420
סך הכל:													
נכסים	107,823	30,031	69,878	39,480	27,175	22,158	16,504	46,737	29,651	9,585	399,022	11,174	365,854
התחייבויות	186,480	30,898	55,694	24,120	10,461	10,104	9,079	21,364	3,256	1,778	353,234	2,579	342,226
הפרש (ו)	(78,657)	(867)	14,184	15,360	16,714	12,054	7,425	25,373	26,395	7,807	45,788	8,595	23,628

31 בדצמבר 2010 (ח)													
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים													
יתרה מאזנית ^(ז)													
עם	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל
חודש	שלושה	שנה	שנתיים	שלוש	ארבע	חמש	עשר	עשרים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים
דרישה	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד
ועד	שלושה	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד
חודש(ה)	חודשים(ה)	שנה(ה)	שנתיים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים
(במיליוני ש"ח)													
סך הכל:													
נכסים	80,549	27,072	69,794	40,051	25,703	20,004	17,179	45,308	24,669	7,839	358,168	12,686	328,322
התחייבויות	166,546	25,893	49,939	18,070	11,744	7,036	9,624	18,946	5,691	1,737	315,226	3,395	304,711
הפרש (ו)	(85,997)	1,179	19,855	21,981	13,959	12,968	7,555	26,362	18,978	6,102	42,942	9,291	23,611

- (א) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.
- (ב) כולל נכסים בסך 525 מיליוני ש"ח שזמן פרעונם עבר (31 בדצמבר 2010 - 806 מיליוני ש"ח).
- (ג) כולל צמודים למטבע חוץ.
- (ד) כפי שנכללה בבאור 16 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- (ה) אשראי בתנאי חח"ד סווג בהתאם לתקופת המסגרת אשראי במסגרת בסך 13.3 מיליארד ש"ח, (31 בדצמבר 2010 - 10.7 מיליארד ש"ח).
- אשראי בחריגה בסך 0.3 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 0.4 מיליארד ש"ח), סווג ללא מועד פרעון.
- (ו) אין הפרש זה משקף בהכרח חשיפה בריבית ו/או במאזני הצמדה.
- (ז) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים החוזיים הצפויים המוצגים בבאור זה אל היתרה המאזנית שלו.
- (ח) הוצג מחדש.

הערה: סך הכל התחייבויות ממוריאליות שכנגד ניתן אשראי לטווח קצר בבנק הינו 5.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2011 (31 בדצמבר 2010 - 5.9 מיליארד ש"ח).

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות
סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010		31 בדצמבר 2011	
יתרה לאחר	יתרה להפרשה	יתרת ההפרשה	יתרת החוזים
ההפרשה	ההפרשה	להפסדי אשראי	(במיליוני ש"ח)
(א) מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים			
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה			
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:			
2,101	2,055	5	2,060
6,192	7,278	82	7,360
11,348	11,437	24	11,461
14,327	15,479	219	15,698
18,999	20,496	23	20,519
13,586	14,007	30	14,037
20,340	22,915	64	22,979
9,428	11,677	17	11,694
4,110	4,386	-	4,386
3,969	2,410	-	2,410

(א) הוצג מחדש.

מזה: חשיפות אשראי בגין מחוייבות לספק נזילות למבני איגוח בחסות אחרים שלא נוצלו בסך 229 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 213 מיליוני ש"ח). מחוייבות זו מועמדת רק במבצ של קשיי מימון שאינם מאפשרים איגוח. כיום ובעבר לא נעשה שימוש במסגרת הנזילות. הקווים המסופקים על ידי הבנק מהווים חלק קטן מההיקף הכולל של קווי הנזילות המסופקים לאותם גופים. הבנק אינו מספק לגופים אלו תמיכה מסוגים אחרים.

31 בדצמבר 2010		31 בדצמבר 2011	
(במיליוני ש"ח)			
(ב) התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה (א)			
תורת אשראי מפיקדונות לפי מידת גביה (ב)			
1,227	1,326	מטבע ישראלי לא צמוד	
5,914	5,189	מטבע ישראלי צמוד למדד	
409	464	מטבע חוץ	
7,550	6,979	סך הכל	
תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה ליום 31 בדצמבר			
סך הכל 2010	סך הכל 2011	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל עשר עד חמש עשר שנים
(במיליוני ש"ח)			
321	275	2	50
313	270	-	46
264	225	-	31
35	21	-	2
35	21	-	2
28	18	-	2

(א) אשראים ופיקדונות מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלות גבייה (במקום מרווח).

(ב) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגין בסך 417 מיליוני ש"ח, שנה קודמת 536 מיליוני ש"ח, לא נכללו בלוח זה.

(ג) כולל מגזר מט"ח.

(ד) ההיוון בוצע לפי שיעור 3.24% (2010 - לפי שיעור 2.82%).

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)
סכומים מדווחים

2011	2010 (א)
(במיליוני ש"ח)	
(ב) התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה (המשך)	
מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות:	
הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה	15 33
הלוואות עומדות	4 5
(ג) התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות :	
(1) חוץ שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות של בניינים, ציוד וכלי רכב וכן דמי אחזקה	
בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות	
בשנה ראשונה	216 196
בשנה שניה	178 162
בשנה שלישית	157 137
בשנה רביעית	141 118
בשנה חמישית	98 91
מעל 5 שנים	510 443
סך הכל	1,300 1,147
(2) התחייבויות לרכישת ניירות ערך	
	204 -
(3) התחייבויות להשקעה בבניינים ובציוד ורכישתם	
	321 272
(4) פיקדונות עתידיים	
עיסקאות עם מפקידים לקבלת פיקדונות גדולים במועדים עתידיים שונים ובשיעורי ריבית קבועים שנקבעו מראש במועד ההתקשרות	
פירוט סכומי הפיקדונות העתידיים ומועדי ההפקדה כפי שנקבעו בתנאי העיסקאות :	
בשנה ראשונה	17 17
בשנה שניה	17 17
בשנה שלישית	17 17
בשנה רביעית	12 17
בשנה חמישית	3 12
שנה שישית ואילך	- 3
סך הכל פיקדונות עתידיים	66 83

(א) סווג מחדש.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) סכומים מדווחים

(ד) שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

(1) כללי

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים על פי הנחיות המפקח על הבנקים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד על פי הערך הנוכחי של תזרים המזומן העתידי המהווה בשיעור ריבית המשקף את רמת הריבית בו היתה מבוצעת עסקה דומה ביום הדיווח. אומדן של השווי ההוגן מחושב באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הנכיון שהוא סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. בהנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכולו להיות שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים עשויים להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי הקבוצה כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

(2) עיקרי השיטות וההנחות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

נכסים פיננסיים:

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכחים בשיעור נכיון מתאים. יתרת האשראי מוינה למספר קטגוריות בהתאם למגזר הפעילות וכן לדרוג האשראי של הלווים. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית) לפי בסיסי ההצמדה השונים. תקבולים אלה הונו בשיעורי ריבית המשקפים את רמת הסיכון והמרווח הממוצע הגלומים באשראי באותה קטגוריה ואת תקופת האשראי.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות עיסקאות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של יתרות חובה בחשבונות עו"ש, הוערך בהתאם לערך במאזן. השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ריבית אלה משקפים את שיעורי הריבית הגבוהים ביותר המשמשים את הקבוצה בעיסקאות במועד הדיווח באותו מגזר.

בנוסף לכך, בוצעה גם בדיקת רגישות של אומדן השווי ההוגן של החובות הפגומים לשיעורי ריבית הנכיון. הבדיקה העלתה שתוספת של 1% לריבית הנכיון מפחיתה 30 מיליון ש"ח מאומדן השווי ההוגן של החובות הפגומים בסוף 2011.

שווי הוגן של יתרות עו"ש שסווגו כחובות פגומים חושב בהתאם לאומדן המח"מ שלהם ולפי שיעורי הריבית המירביים הנהוגים בבנק.

תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות והפרשות בגין הפסדי אשראי.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) סכומים מדווחים

פיקדונות בבנקים, ואשראי לממשלות - שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם בוצעו עיסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך - ניירות ערך סחירים לפי שווי שוק. ניירות ערך שאינם סחירים, מניות לפי עלות ואגרות חוב לפי מודל המביא בחשבון את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים מנוכחים בשיעור ניכיון מתאים והמביאים בחשבון גם את ההסתברות לכשל וערך השוק.

התחייבויות פיננסיות:

פיקדונות הציבור - יתרת הפיקדונות מוינה למספר קטגוריות בהתאם למגזרי הפעילות, בסיסי ההצמדה ותקופות ההפקדה. בכל קטגוריה חושב התזרים של התשלומים העתידיים (קרן וריבית). תשלומים אלה הוונו בשיעורי ריבית המשקפים את שיעור הריבית הממוצע בו הקבוצה מגייסת פיקדונות דומים מאותה קטגוריה לתקופה שנותרה עד לפרעון. חשבונית עובר ושב (עו"ש) ופיקדונות ללא זמן פרעון-היתרה במאזן נחשבת כאומדן של השווי ההוגן.

פיקדונות מבנקים ופיקדונות מממשלות השווי ההוגן נאמד בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי אומדן שיעורי הריבית שבהם הקבוצה עשויה לגייס פיקדונות דומים במועד הדיווח.

אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים - לפי שווי שוק או בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו הקבוצה מגייסת פיקדונות דומים, או יכולה להנפיק כתבי התחייבות דומים ביום הדיווח.

נכסים והתחייבויות פיננסיים אחרים:

מכשירים נגזרים:

מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק וכאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר.

מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הקבוצה בפעילותה השוטפת במועד הדיווח והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי:

היתרה המאזנית מהווה קירוב לשווי ההוגן, שכן תנאי העסקות שבמאזן אינם שונים מהותית מתנאי עסקות דומות ביום הדיווח.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)
סכומים מדווחים

(ד) שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

(3) יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

31 בדצמבר 2010				31 בדצמבר 2011			
הערך במאזן				הערך במאזן			
(א)	(ב)	סך הכל	שווי הוגן	(א)	(ב)	סך הכל	שווי הוגן
(במיליוני ש"ח)							
נכסים פיננסיים							
מזומנים ופיקדונות בבנקים	16,044	37,000	53,044	8,446	21,606	30,052	30,035
ניירות ערך	47,936	-	47,936	55,791	-	55,791	55,791
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	1,225	-	1,225	1,190	-	1,190	1,190
אשראי לציבור, נטו	26,470	214,850	241,320	22,901	201,080	223,981	226,263
אשראי לממשלות	49	399	448	16	363	379	409
נכסים בגין מכשירים נגזרים	11,573	-	11,573	8,716	-	8,716	8,716
נכסים פיננסיים אחרים	1,008	3	1,011	670	-	670	670
סך כל הנכסים הפיננסיים	104,305	252,252	356,557	97,730	223,049	320,779	323,074
התחייבויות פיננסיות							
פיקדונות הציבור	69,152	210,252	279,404	63,403	186,181	249,584	251,210
פיקדונות מבנקים	1,551	3,505	5,056	1,391	1,300	2,691	2,692
פיקדונות מממשלות	113	406	519	225	435	660	688
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	385	57	442	762	244	1,006	1,010
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נידחים	-	29,999	29,999	-	26,939	26,939	29,117
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	12,069	-	12,069	9,985	-	9,985	9,985
התחייבויות פיננסיות אחרות	1,716	5,728	7,444	2,804	4,328	7,132	7,107
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	84,986	249,947	334,933	78,570	219,427	297,997	301,809
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים							
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	279	-	279	367	-	367	367

(א) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה במאזן היא אומדן לשווי הוגן - מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי שוק.

(ב) מכשירים פיננסיים אחרים לגביהם חושב השווי ההוגן.

מכשירים המגלמים אופציות שלא הופרדו מהחווה המארח אינם מוצגים בשורה נפרדת אלא נכללים עם יתר הנכסים הכספיים.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)
סכומים מדווחים

(ד) שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

(4) פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2011			
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -			
מחירים	נתונים נצפים	נתונים לא	
מצוטטים	משמעותיים	נצפים	
בשוק פעיל	אחרים	משמעותיים	יתרת
(רמה 1)	(רמה 2)	(רמה 3)	מאזנית
(במיליוני ש"ח)			
נכסים			
ניירות ערך זמינים למכירה:			
18,361	1,414	-	19,775
אגרות- חוב ממשלת ישראל			
3,451	214	10	3,675
אגרות- חוב ממשלות זרות			
335	62	-	397
אגרות- מוסדות פיננסיים בישראל			
982	6,759	113	7,854
אגרות- מוסדות פיננסיים בחו"ל			
372	1,335	737	2,444
MBS/ABS			
172	432	-	604
אחרים בישראל			
407	775	72	1,254
אחרים בחו"ל			
1,006	-	-	1,006
מניות זמינות למכירה			
25,086	10,991	932	37,009
סה"כ ניירות ערך זמינים למכירה			
ניירות ערך למסחר:			
8,772	609	-	9,381
אג"ח למסחר			
361	-	-	361
מניות למסחר			
9,133	609	-	9,742
סה"כ ניירות ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים:			
95	6,575	91	6,761
חוזי ריבית			
75	4,192	181	4,448
חוזי מטבע- חוץ			
245	39	-	284
חוזי מניות			
22	58	-	80
חוזי סחורות			
437	10,864	272	11,573
סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים			
1,921	-	-	1,921
אחרים			
36,577	22,464	1,204	60,245
סך כל הנכסים			
התחייבויות:			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:			
96	6,715	298	7,109
חוזי ריבית אחרים			
77	4,070	439	4,586
חוזי מטבע- חוץ			
245	44	-	289
חוזי מניות			
22	63	-	85
חוזי סחורות			
440	10,892	737	12,069
סה"כ התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
1,443	221	-	1,664
אחרים			
1,883	11,113	737	13,733
סך כל ההתחייבויות			

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)
סכומים מדווחים

(ד) שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

(5) שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

31 בדצמבר 2011					
שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3					
רווחים (הפסדים)					
שווי	סה"כ רווחים	רכישות	העברות	שטרם מומשו	שווי הוגן
הוגן	(הפסדים)	הנפקות	אל רמה	בגין מכשירים	המוחזקים ליום
לתחילת שמומשו	וסילוקים 3 או	שווי הוגן ליום	המוחזקים ליום	השנה	ושטרם מומשו נטו
31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2011	ממנה	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2011	(במיליוני ש"ח)
נכסים:					
אגרות חוב זמינות למכירה :					
18	-	(8)	-	10	(9)
של ממשלות זרות					
112	1	-	-	113	1
מוסדות פיננסיים בחו"ל					
856	30	(149)	-	737	1
MBS \ ABS					
21	6	-	(27)	-	-
אחרים בישראל					
70	1	1	-	72	-
אחרים בחו"ל					
1,077	38	(156)	(27)	932	(7)
סה"כ אגרות חוב זמינות למכירה					
135	21	112	4	272	180
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
1,212	59	(44)	(23)	1,204	173
סך כל הנכסים					
התחייבויות:					
1,102	(454)	88	1	737	48
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
1,102	(454)	88	1	737	48
סך כל ההתחייבויות					

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) סכומים מדווחים

(ה) פעילות הקבוצה במכשירים נגזרים:

כללי

הפעילות הנ"ל כרוכה בנטילת סיכונים שהעיקריים בהם הינם:

- סיכון אשראי הנמדד על פי סכום ההפסד המירבי הצפוי אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי העסקה. לכיסוי הסיכון נדרשים ביטחונות מהלקוח בהתאם לסיכון הנובע מהעסקאות. הביטחונות הנדרשים נכללים במסגרת הנדרש בגין סך כל חבות הלקוח. בעסקאות הכוללות כתיבת אופציות הנסחרות בבורסה או קניה/מכירה של חוזים הנסחרים בבורסה, חייבים הלקוחות להפקיד לפחות את הביטחונות הנזילים הנדרשים על ידי אותן בורסות.
- סיכוני שוק כוללים סיכונים הנובעים משינויים בשיעורי הריבית ומשינויים בשערי החליפין, במדד המחירים לצרכן ובשערי ניירות ערך. סיכוני השוק הנובעים מעסקאות במכשירים נגזרים, הינם חלק מסך כל סיכוני השוק של המכשירים הפיננסיים. הפעילות במכשירים נגזרים מתבצעת במסגרת הגבולות המותרים לחשיפה לסיכוני שוק, כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריונים של חברות הקבוצה.
- סיכון נזילות הנובע מאי וודאות לגבי המחיר שהבנק יצטרך לשלם לכיסוי העסקה. סיכון זה קיים בעיקר במכשירים אשר סחירותם, או סחירות נכס הבסיס, נמוכה. במסגרת הדרישות לביטחונות נלקח בחשבון סיכון זה.
- הפעילות הנ"ל אינה מתייחסת למכשירים נגזרים המשובצים (EMBEDDED) בפעילויות אחרות.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)
סכומים מדווחים

(ו) פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון

א. היקף הפעילות

31 בדצמבר 2011				
חוזים סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית שקל-מדד אחר	
(במיליוני ש"ח)				
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגדרים (א)				
-	-	-	3,241	-
Swaps				
-	-	-	3,241	-
סך הכל				
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם				
-	-	-	3,078	-
התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
ב. נגזרים ALM (א) (ב)				
1,175	463	-	19,030	-
Futures חוזי				
1,098	-	138,561	16,691	11,598
Forward חוזי				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה				
-	9,330	5,190	6	-
אופציות שנכתבו				
-	9,330	5,185	6	-
אופציות שנקנו				
720	1,023	34,910	18,127	15
חוזי אופציה אחרים				
681	1,038	30,234	14,938	-
אופציות שנכתבו				
1,168	8,055	18,308	183,325	914
אופציות שנקנו				
Swaps				
4,842	29,239	232,388	252,123	12,527
סך הכל				
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם				
-	-	-	91,476	-
התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
ג. נגזרים אחרים (א)				
-	-	-	-	-
Swaps				
-	-	-	-	-
סך הכל				
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot				
-	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב				
-	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב				
-	-	12,490	-	-
חוזי החלפת מטבע חוץ Spot				
-	-	12,490	-	-
סך הכל				
4,842	29,239	244,878	255,364	12,527
סך הכל כללי				

(א) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot.
 (ב) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)
סכומים מדווחים

(ו) פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות (המשך)

31 בדצמבר 2011				
חוזים סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית שקל-מדד אחר	
(במיליוני ש"ח)				
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגדרים (א)				
-	-	-	9	-
-	-	-	195	-
ב. נגזרים ALM (א) (ב)				
80	284	4,449	6,648	103
85	289	4,622	6,600	322
ג. נגזרים אחרים (א)				
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
ד. נגזרי אשראי				
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב				
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב				
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-

(א) למעט נגזרי אשראי.

(ב) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)
סכומים מדווחים

(ו) פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות (המשך)

31 בדצמבר 2010				
חוזים	חוזים	חוזי	חוזי ריבית	חוזי ריבית
סחורות	בגין	מטבע	שקל-מדד	אחר
ואחרים	מניות	חוץ		
(במיליוני ש"ח)				
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגדרים (א)				
-	-	-	2,563	-
Swaps				
-	-	-	2,563	-
סך הכל				
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם				
-	-	-	2,354	-
התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
ב. נגזרים ALM (א) (ב)				
756	499	-	14,594	-
Futures				
276	-	155,524	9,010	7,160
Forward				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה				
9	8,908	5,104	-	-
אופציות שנכתבו				
11	8,908	5,031	-	-
אופציות שניקנו				
חוזי אופציה אחרים				
19	4,914	34,802	17,584	15
אופציות שנכתבו				
23	4,920	33,896	16,610	-
אופציות שניקנו				
646	412	18,533	121,111	980
Swaps				
1,740	28,561	252,890	178,909	8,155
סך הכל				
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם				
-	-	-	61,573	-
התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
ג. נגזרים אחרים (א)				
-	-	-	-	-
Swaps				
-	-	-	-	-
סך הכל				
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot				
1,593	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב				
741	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב				
-	-	14,108	-	-
חוזי החלפת מטבע חוץ Spot				
2,334	-	14,108	-	-
סך הכל				
4,074	28,561	266,998	181,472	8,155
סך הכל כללי				

(א) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot.

(ב) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)
סכומים מדווחים

(ו) פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות (המשך)

31 בדצמבר 2010				
חוזים סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית שקל-מדד אחר	
(במיליוני ש"ח)				
2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגדרים (א)				
-	-	-	32	-
-	-	-	43	-
ב. נגזרים ALM (א) (ב)				
80	1,223	4,439	2,895	42
82	1,221	5,373	2,973	336
ג. נגזרים אחרים (א)				
-	-	-	1	-
-	-	-	-	-
ד. נגזרי אשראי				
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב				
4	-	-	-	-
13	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב				
1	-	-	-	-
-	-	-	-	-

(א) למעט נגזרי אשראי.

(ב) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)
סכומים מדווחים

(ו) פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 בדצמבר 2011					
ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסות
(במיליוני ש"ח)					
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים					
-	3,704	11,573	479	7,258	132
ממכשירים נגזרים (א)(ב)					
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין					
64	4,130	4,867	1	672	-
מכשירים נגזרים (ג)					
סך הכל סיכון אשראי בגין					
64	7,834	16,440	480	7,930	132
מכשירים נגזרים					
31 בדצמבר 2010					
ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ	דילרים/ ברוקרים	בנקים (ד)	בורסות
(במיליוני ש"ח)					
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים					
-	3,200	8,717	373	4,864	280
ממכשירים נגזרים (א)(ב)					
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין					
-	10,596	38,635	1,776	25,081	1,182
מכשירים נגזרים (ג)					
סך הכל סיכון אשראי בגין					
-	13,796	47,352	2,149	29,945	1,462
מכשירים נגזרים					

(א) הבנק לא קיזז הסכמי התחשבות נטו.

(ב) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 11,573 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 - 8,717 מיליוני ש"ח).

(ג) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)
סכומים מדווחים

(ו) פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. פירוט מועדי פירעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה

31 בדצמבר 2011				
סך הכל	שנים	חמש שנים	מעל	מעל
			שנה	שלושה
			ועד	חודשים
			ועד שנה	חודשים
(במיליוני ש"ח)				
חוזי ריבית:				
12,527	950	3,558	5,209	2,810
255,364	84,994	84,988	50,183	35,199
244,878	10,719	8,859	72,772	152,528
29,239	-	612	4,876	23,751
4,842	-	436	632	3,774
546,850	96,663	98,453	133,672	218,062
סך הכל				
31 בדצמבר 2010				
סך הכל	שנים	חמש שנים	מעל	מעל
			שנה	שלושה
			ועד	חודשים
			ועד שנה	חודשים
(במיליוני ש"ח)				
חוזי ריבית:				
8,155	86	2,690	4,631	748
181,472	64,444	60,745	30,898	25,385
266,998	10,877	7,250	80,432	168,439
28,561	-	949	8,995	18,617
4,074	-	737	2,017	1,320
489,260	75,407	72,371	126,973	214,509
סך הכל				

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) סכומים מדווחים

(ז) במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק וחברות מאוחדות מסויימות תובענות משפטיות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות.

לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות, המתבססות על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי נזקים כתוצאה מתובענות כאמור.

לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק ונגד החברות המאוחדות בנושאים שונים שסכום כל אחת מהן עולה על 2 מיליון ש"ח ואשר אפשרות התממשותן אינה קלושה, מסתכם בסך של כ-215 מיליון ש"ח.

(1) להלן פירוט של תובענות שהסכום הנטען בהן הוא מהותי :

א. בקשה לאישור תביעה ייצוגית, שהוגשה ביום 12 בספטמבר 2006, בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, נגד הבנק ונגד בנק הפועלים ובנק דיסקונט. הסך הנטען של התביעה הייצוגית שמבוקש אישורה הוא 7 מיליארד ש"ח כאשר בגוף הבקשה נטען כי הנזק לקבוצה הנתענת נאמד ב-10 מיליארד ש"ח. לא נעשה בתובענה שיוך ברור של סכום תביעה ספציפי לכל אחד מן המשיבים. לטענת המבקשת, הבנקים המשיבים גבו מלקוחותיהם ריבית בגין אשראי שקלי לא צמוד, עמלת הקצאת אשראי ודמי ניהול קבועים בחשבונות חח"ד בשיעורים ובסכומים זהים וזאת כתוצאה מהסדר כובל אסור. ביום 21 בינואר 2008 אישר בית המשפט המחוזי בת"א את ניהול התביעה כתביעה ייצוגית. הבנק הגיש בקשת רשות ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון. במסגרת הליכי הערעור הגיש היועץ המשפטי לממשלה ("היועץ"), ביום 27 במאי 2010, את עמדתו. תמצית העמדה הינה כי החלטת בית המשפט המחוזי אינה יכולה לעמוד כפי שהיא מאחר ואין בזהות מחירים בין בנקים, כשלעצמה, כדי לבסס אפשרות סבירה לקיומו של הסדר כובל וכי יש לדעתו להשיב העניין לבית המשפט המחוזי לשם השלמת בירור ומתן החלטה חדשה. ביום 21 בנובמבר 2011 הגיש היועץ מ"ש עמדה נוספת העוסקת במשמעות קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 26 באפריל 2009 שכותרתה "הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי שעניינם העברת מידע בנוגע לעמלות" ("הקביעה"). תמצית של עמדה נוספת זו הינה כי לדעת היועץ מ"ש הקביעה מצדיקה אישורה של הגשת תובענה ייצוגית. יצוין, כי היועץ מ"ש התייחס לקביעה גם בשולי עמדתו מחודש מאי 2010, שם צוין כי עניינה של הקביעה הוא עמלות ואילו עניינה של ההחלטה מושא הערעור הוא ריביות. ההליכים בבית המשפט המחוזי מעוכבים עד למתן החלטה בבקשת הרשות לערער שהגיש הבנק.

ב. ביום 23 בנובמבר 2006 הוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים תביעה ובקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד בנק הפועלים בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ. המבקשים טוענים כי הבנקים גובים בגין אשראי למגזר משקי הבית ריבית בשיעור גבוה בהרבה מזה הנגבה מן המגזר המסחרי והמגזר העיסקי. המבקשים טוענים כי מדובר בניצול לרעה של מעמד מונופוליסטי וכי קיים חשד ממשי שהעדר התחרות בין המשיבים, בכל הנוגע למגזר משקי הבית, הינו פרי הסדר כובל בין הצדדים. כן נטען כי מדובר בהטעיית הצרכנים לגבי המחיר המקובל לשירות אשראי למגזר משקי הבית.

הנזק הנטען הינו 5.6 מיליארד ש"ח על פי שיטה אחת ו-5.2 מיליארד ש"ח לפי שיטה שניה. סכום הנזק הנאמד המיוחס ללקוחות הבנק הינו לפחות 1.6 מיליארד ש"ח. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. בית המשפט המחוזי הורה על עיכוב ההליכים בבקשה זו עד למתן החלטת בית המשפט העליון בבקשת הרשות לערער שהגיש הבנק על ההחלטה לאשר את התביעה המתוארת בסעיף א' לעיל, כייצוגית.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) סכומים מדווחים

ג. ביום 3 בינואר 2008 הוגשו לבית משפט השלום בתל-אביב-יפו 260 תביעות זהות, נגד הבנק ונגד כונסי הנכסים שמונו על ידי בית המשפט. סכומה של כל תביעה נע בין הסך של כ-787,000 ש"ח לסך של כ-1,350,000 ש"ח. על פי החלטת בית המשפט אוחד הדיון בכל התביעות הנ"ל, והם יידונו כתביעה אחת. הסכום הכולל של התביעות הינו כ-276 מיליון ש"ח. התובעים הינם רוכשי דירות נופש בפרויקט מלון נופית באילת. לטענת התובעים הבנק וכונסי הנכסים התרשלו בהשגחה על הפרויקט ונמנעו מלממן את דמי השמירה וכתוצאה מכך נגרמו לתובעים נזקים גדולים לרבות ירידת ערך הדירות. תביעות אלו מצטרפות ל-5 תביעות נוספות שהוגשו נגד הבנק באותה עילה ומתבררות בנפרד. סכומן הכולל של כל התביעות בקשר לפרויקט זה מסתכם בסך של כ-288.6 מיליון ש"ח. ביום 10 באוגוסט 2009, דחה בית המשפט המחוזי בתל אביב את אחת מהתביעות הנוספות שהוגשו נגד הבנק, אשר הוגשה בנפרד על ידי 3 רוכשים וזהה ל-260 התביעות הנ"ל, התובעים הגישו ערעור על פסק הדין. בית המשפט הורה על עיכוב ההליכים בתביעות עד למתן פסק דין בערעור שהוגש על פסק הדין הנ"ל. ביום 17 ביוני 2010 נדחה הערעור ובעקבות זאת הגיש הבנק בקשה לדחיית 260 התביעות הנ"ל. ביום 20 ביוני 2010 נתן בית המשפט החלטת לפיה יש מקום למחיקת התביעות ובקש את תגובת הצדדים. התובעים הודיעו לבית המשפט על רצונם בהמשך ההליך. התובעים הגישו בקשות לתיקון כתבי התביעה והבנק הגיש בקשה לדחיית התביעות על הסף עקב מעשה בית דין. טרם התקיים דיון בבקשות אלו.

ד. ביום 1 באפריל 2007 הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו נגד הבנק, נגד בנקים נוספים ונגד גופים שרכשו מן הבנקים את השליטה במנהלי קרנות נאמנות בקשה לאישור תובענה ייצוגית. סכום התביעה הנטען כנגד הבנק מוערך על ידי המבקשים בכ-131 מיליון ש"ח.

לטענת המבקשים, החל משנת 2004 גבה הבנק ממנהלי קרנות בשליטתו, או שהיו בשליטתו לפני שמכר אותן לצדדים שלישיים, עמלות ברוקראז' עבור ביצוע עסקאות בניירות ערך ובמט"ח בשיעור גבוה מזה שגבה מגופים אחרים ובכך פעל שלא כדין. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית.

ה. ביום 26 ביוני 2007 הוגשה נגד הבנק בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור תובענה ייצוגית בסכום של 200 מיליון ש"ח. לטענת התובע, עד לרפורמה בעמלות הבנקים, חייב הבנק את לקוחותיו בעמלה גבוהה מהמוסכם בתעריפון, באותם מקרים בהם בוצעה מכירה חלקית של ני"ע במהלך הרבעון, בגינם חויבה עמלה בסכום המינימום לני"ע הקבוע בתעריפון, כשבסוף הרבעון נותרה/נוצרה יתרה של ני"ע הנושאים אותו שם, בגינם גבה הבנק את העמלה על פי שיעורה, הקבוע אף הוא בתעריפון. המבקש טוען עוד, כי מסמכי הבנק והודעותיו אינם משקפים את סכומי עמלת דמי הניהול הנגבים בפועל במהלך הרבעון, כי הבנק מפר את חובת הגילוי הנאות וכי הודעותיו עולות כדי הטעיה. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. ביום 8 בספטמבר 2011 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה לאישור התביעה כייצוגית. ביום 6 בנובמבר 2011 הגיש המבקש לבית המשפט העליון ערעור על פסק הדין הנ"ל.

ו. ביום 25 בספטמבר 2007 הוגשה נגד הבנק בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור תביעה ייצוגית בסכום של כ-435 מיליון ש"ח הכוללת 8 עילות תביעה שונות. בעקבות הגשת בקשת סילוק על ידי הבנק, הורה בית המשפט על מחיקת 7 מתוך 8 עילות בקשת האישור, וקבע כי על המבקשים להודיע באיזו עילה הם בוחרים להמשיך לנהל את ההליך. המבקשים הודיעו כי ההליך ינוהל בעילה הנוגעת לאופן חישוב עמלת דמי ניהול ני"ע בתום הרבעון. על פי הטענה, בכל מקרה בו סכום עמלת דמי ניהול ני"ע המחושב בתום רבעון נמוך מסכום עמלת המינימום לפיקדון הנקוב בתעריפון, יש לגבות את עמלת המינימום לפיקדון, רק אם סכומם הכולל של דמי ניהול ני"ע שנגבו במהלך הרבעון, נמוך מסכום עמלת המינימום לפיקדון. משחישב הבנק את סכום עמלת המינימום בתום רבעון, מבלי להתחשב בסכומי עמלת דמי הניהול שנגבו במהלך הרבעון, הוא נהג שלא בהתאם להוראות התעריפון, ובניגוד לאופן בו יש לפרשן. הסכום שייחסו המבקשים לעילה זו בבקשה מסתכם בכ-30 מיליון ש"ח. ביום 12 ביוני 2011 ניתן פסק דין הדוחה את הבקשה לאישור

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) סכומים מדווחים

התביעה כתביעה ייצוגית. ביום 8 בספטמבר 2011 הגיש המבקש ערעור לבית המשפט העליון על פסק הדין הנ"ל.

ז. ביום 6 במאי 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בת"א תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית. לטענת התובעת, הבנק מחייב חשבוניות לקוחות שמתנהלים נגדם הליכים משפטיים, בהוצאות משפטיות שלא אושרו על ידי ערכאה שיפוטית, בניגוד להוראות המפקח על הבנקים – "הוראות ניהול בנקאי תקין - חיוב לקוחות בשכר טרחה של עורך דין". כמו כן נטען, כי כאשר הבנק מחייב את חשבוניות לקוחותיו בהוצאות משפטיות (הן אלה שאושרו על ידי ערכאה שיפוטית, והן אלה שלא), גובה הבנק בגין הוצאות אלה ריבית בשיעור הריבית החלה בחשבון (במקרים רבים, ריבית פיגורים) ולא ריבית והפרשי הצמדה, כפי שרשאי הבנק לגבות, בהתאם לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א – 1961 והוראות חוק ההוצאה לפועל. הסעד המבוקש הינו השבת הסכומים אשר גבה הבנק ביתר ללא נקיבת סכום, אך נטען, כי "מדובר בסכומי עתק", וכי התובענה מוגשת בשם כל לקוחות הבנק אשר חשבונם חויב בגין הוצאות משפטיות, במהלך שבע השנים שלפני הגשת הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. ביום 18 באוקטובר 2009, אישר בית המשפט המחוזי את התביעה כתביעה ייצוגית. ביום 15 בנובמבר 2009 הורה בית המשפט המחוזי על עיכוב ביצוע החלטתו לאשר את התביעה כייצוגית, וזאת עד להחלטת בית המשפט העליון בבקשת רשות ערעור על ההחלטה האמורה, שהגיש הבנק ביום 18 בנובמבר 2009. ביום 27 ביולי 2011 נמחקה בבית המשפט העליון בקשת הבנק למתן רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי לאשר את התביעה כייצוגית והדיון בתביעה הוחזר לבית המשפט המחוזי.

ח. ביום 28 בספטמבר 2008 הוגשה לביהמ"ש המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור תביעה כייצוגית בסך 672 מליון ש"ח נגד הבנק, בנק הפועלים, בנק דיסקונט ובנק אוצר החייל. על פי הנתען, הבנק גובה בהסתר עמלה בלתי חוקית מלקוחות העוסקים במסחר רציף באופציות על מדד ת"א 25 (זכות לרכוש או למכור את סל המניות המרכיב את מדד ת"א 25 במועד ובמחיר נתון), היא עמלת מימוש אופציות מעו"ף. על פי הטענה, הבנקים מנצלים את העובדה שהסכומים עוברים מהבורסה לאוחזי האופציות דרכם, וגוזרים מהתשלום עמלת מימוש בסך 0.5% הנגבית מתוך התקבול שמקבל הלקוח שהינו בעל אופציה פוקעת המזכה בתשלום. עוד נטען, כי חישוב הסכום המגיע למחזיק האופציה אינו פשוט בגלל שמדד הפקיעה אינו סכום מדויק ואינו מתפרסם בפרסום רשמי, ולכן הלקוח לא יודע בדיוק איזה סכום הגיע לו ולא יכול לדעת שמהסכום שהגיע עבורו נוכתה עמלה. עילת התביעה מתבססת על כך שהבנקים לא פרסמו כי הם גובים עמלת מימוש, לא כללו עמלה זו במסגרת ההתקשרויות עם הלקוחות ויצרו מצג שווא בפני הלקוחות לפיו העמלה היחידה שהם גובים הינה עמלת מכירה וקניה. אמנם הבנקים מפרטים את העמלה שנגבתה בהודעה נפרדת שהם שולחים בשלבים מאוחרים יותר לביצוע הפעולות, אך לטענת התובעים לקוחות מסוגם אינם עוקבים אחרי הודעות אלו ואינם יודעים לנתחם. הקבוצה שהוגדרה הינה לקוחות שהתקשרו עם מנהלי תיקים בקשר עם מסחר באופציות על מדד ת"א 25. לטענת התובעים הם השתמשו בהגדרה מצמצמת של קבוצת הלקוחות על מנת לטעון שקל יותר להסתיר מקבוצה זו את חיובי העמלות (יחסית ללקוחות שסוחרים שלא באמצעות מנהלי תיקים). הסעד הנדרש - נזק משותף של כלל לקוחות הבנקים בגין סכומי עמלות המימוש שנגבו במהלך שבע השנים האחרונות. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית, התקיימו ישיבות הוכחות, הוגשו סיכומי התובעים וכן הוגשו סיכומי הבנק.

ט. ביום 29 באוקטובר 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז, תביעה למתן צווים הצהרתיים הקובעים, בין היתר, כי שבעת הבנקים המשיבים, (הבנק, בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק הבינלאומי, בנק המזרחי, בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק איגוד), אינם זכאים לחייב את המבקשים בהפרשים בגין ריבית "הפרה", כהגדרתה בתובענה, וכי יש להפחית את סכום הפרשי ריבית ההפרה, מסך של 841 מיליון ש"ח לסך של 37 מיליון ש"ח. לחלופין, מבקשים לקבוע, כי הבנקים זכאים לחייב את המבקשות בהפרשים בגין ריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961

בלבד, וזאת ביחס לחוב המבקשות שהצטבר שהחל מיום 12 במאי 2003 ואילך. טענת המבקשות בין היתר הינה כי "ריבית ההפרה" אינה אלא "פיצוי מוסכם", כמשמעות מונח זה בסעיף 15(א) לחוק החוזים (תרופות), תשל"א-1970, אשר בית המשפט רשאי להפחיתו "אם מצא שהפיצויים נקבעו ללא כל יחס סביר לנזק שניתן היה לראותו מראש בעת כריתת החוזה כתוצאה מסתברת של ההפרה"; כי הפחתת הפרשי ריבית ההפרה מתחייבת גם מפרשנות הסכם ההלוואה בהתאם לאומד דעת הצדדים; כי חיוב המבקשות בריבית הפרה תהווה אכיפה בלתי צודקת של הסכם ההלוואה; כי עמידת הבנקים על חיוב המבקשות בריבית הפרה מהווה חוסר תום לב; וכי גבייתה על ידי הבנקים של ריבית ההפרה תהווה עשיית עושר ולא במשפט על ידם. אין בתובענה שיוך כספי לחלקו של כל אחד מהבנקים בסכום ההפרש בגין ריבית ההפרה, אך פורטו אחוזי ההשתתפות של הבנקים במימון, כשחלקו של הבנק הינו על פי הנתען, 24%. ביום 11 בפברואר 2010 הוגשה תביעה כספית על סך של 829 מיליון ש"ח, חלף התביעה לצווים ההצהרתיים שנמחקה. הוגש כתב הגנה; הוגשו תצהירי עדות ראשית; וכעת נשמעות ההוכחות בתביעה.

י. ביום 26 בנובמבר 2008, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה ובקשה לאישורה כייצוגית כנגד הבנק, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, בנק איגוד לישראל בע"מ ובנק מזרחי טפחות בע"מ, התביעה מבוססת על נזקים נטענים, בסך של כ-68,125,000 ש"ח (על פי תחשיבי התובע), אשר נגרמו לכל לקוחות הבנקים אשר נוכה מס במקור מרווחיהם מריבית בגין אגרות חוב ו/או מדיבידנד בגין מניות, וזאת מיום 1 בינואר 2003 ועד ליום הגשת התביעה. על פי הנתען, ניכו הבנקים מס ביתר, עת ניכו את שיעור המס במקור, עובר לגביית העמלות מן התשואה המתקבלת. לשיטת התובע, היה על הבנקים להפחית העמלות מן ההכנסה נשוא ניכוי המס במקור, ורק לאחר מכן לבצע הניכוי במקור. התובע מבסס טענתו על סעיף 17 לפקודת מס הכנסה, בסווגו את העמלות כהוצאה בייצור הכנסה בשנת המס, שיש להביאן בחשבון במסגרת חישוב ההכנסה החייבת. לטענת התובע, בעשותם כאמור, הפרו הבנקים את חובות הזהירות, הנאמנות והגילוי הנאות כלפי הקבוצה, החלות עליהם לפי חוק הבנקאות, חוק הגנת הצרכן ופקודת הנזיקין וכן את חובת תום הלב החלה עליהם. כן נטען, כי הבנקים גרמו לקבוצה נזק וחסינון כיס וכי התנהגותם עולה כדי רשלנות, הפרת חובה חקוקה ועשיית עושר ולא במשפט.

יא. ביום 3 במאי 2010 הוגשה בבית המשפט המחוזי מרכז בקשה לאישור תובענה ייצוגית בסכום נטען של כ-209 מיליון ש"ח, נכון למועד הגשת התובענה. המבקש מעוניין לייצג כל מחזיק אג"ח של חפציבה חופים בע"מ ("חפציבה חופים") ערב הפסקת המסחר בהן בתחילת חודש אוגוסט 2007. המבקש טוען כי במהלך השנים 2006-2007, בסמוך לסוף כל רבעון, העמיד הבנק לחברה בבעלותו המלאה של מר בועז יונה הלוואות בסכומים של עשרות מיליוני ש"ח. לטענת המבקש, כספים אלה הועברו לפרק זמן קצר לחשבונה של חפציבה חופים, וסייעו לה להציג לציבור מצגי שווא רגועים בנוגע למצבה האמיתי. המבקש טוען, כי כתוצאה משיתוף הפעולה של הבנק וממצגי השווא שהוצגו לציבור נמחקו בסופו של דבר השקעות המחזיקים באגרות החוב של חפציבה חופים. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית.

(2) כמו כן תלויות ועומדות נגד הבנק תובענות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות, כפי שיפורט להלן. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי הליכים משפטיים אלה, בשלב זה לא ניתן להעריך את סיכוייהן ומטעם זה לא בוצעה בגינן הפרשה.

א. ביום 30 ביוני 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד הבנק וכן כנגד בנק דיסקונט לישראל בע"מ ובנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנקים"). נטען כי הבנקים קיימו הגבל עסקי בלתי חוקי לעניין שיעורי העמלות שהם גובים מלקוחותיהם, ניצלו לרעה את כוחם המונופוליסטי (בהיותם, לפי הטענה, "קבוצת ריכוז") והתעשרו שלא כדין על חשבון לקוחותיהם. נטען, כהערכה, כי אלמלא תיאומי המחירים בין הבנקים, היו העמלות נמוכות יותר לפחות בשיעור של 25%. סכום הנזק המצרפי הוערך בסך של 3.5 מיליארד ש"ח, כאשר בכותרת הבקשה צוין כי סכום התביעה הינו 3 מיליארד ש"ח. לא נערך יחוס ספציפי של סכום

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

סכומים מדווחים

הנזק הנתבע מכל אחד מהבנקים, אולם צוין בבקשה כי חלקו היחסי של הבנק מנתח הפעילות הבנקאית בישראל מוערך בכ-30%. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. הדיון בתיק אוחד עם תובענה מאוחרת יותר (ראו תיאורה בסעיף ב להלן). ביום 29 בנובמבר 2009 החליט בית המשפט לעכב את ההליכים בתובענה למשך שנתיים ימים (בכפוף להוראות שנקבעו באותה החלטה) וזאת לאור כוונת המשיבים בבקשה לאישור להגיש לבית הדין להגבלים עסקיים ערר על קביעת הממונה מיום 26 באפריל 2009. ביום 23 בפברואר 2012 החליט בית המשפט להמשיך ולעכב את ההליכים בפניו עד להכרעת בית הדין להגבלים עסקיים בערר שהוגש על קביעת הממונה.

ב. ביום 27 באפריל 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק מזרחי טפחות והבנק הבינלאומי. הבקשה מתבססת על קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 26 באפריל 2009. לטענת המבקשים, בהתאם לקביעה, הבנקים ערכו הסדרים כובלים לחילופי מידע ביחס לעמלות, אשר פגעו בתחרות ביניהם וגרמו נזק לחברי הקבוצה שייצוגה מתבקש, ואשר מצא את ביטויו בתשלום עמלות ביתר. המבקשים מעמידים את סכום התביעה הייצוגית הנטען נגד כל המשיבים על 1 מיליארד ש"ח. לא נעשה בתובענה שיוך ברור של סכום תביעה ספציפי לכל אחד מן המשיבים. ההליכים בבקשה לאישור עוכבו לשנתיים ימים, כאמור בהחלטה מיום 29 בנובמבר 2009 המתוארת בסעיף א לעיל. ביום 23 בפברואר 2012 החליט בית המשפט להמשיך ולעכב את ההליכים בפניו עד להכרעת בית הדין להגבלים עסקיים בערר שהוגש על קביעת הממונה.

ג. ביום 27 במרס 2011 הוגשה לבית המשפט המחוזי בת"א בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק. טענת המבקשת הינה כי הבנק העמיד מסגרות אשראי חד צדדיות וגבה בגין עמלות וכן גבה ריבית מעבר לריבית הקבועה למדרג הגבוה באותה מסגרת מאושרת, וזאת בניגוד להוראה 325 להוראות ניהול בנקאי תקין. הנזק המצרפי, מיום כניסתה לתוקף של הוראה מס' 325 האמורה, מוערך על ידי המבקשת בסכום של כ-90 מיליון ש"ח. לאחר שהוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כייצוגית, הגישה התובעת בקשה להסתלק ממנה. טרם ניתנה החלטה בבקשת ההסתלקות. ביום 19 במרס 2012 הגישה המבקשת בקשה נוספת לאישור תביעה ייצוגית נגד הבנק בטענה כי הבנק מסווג אשראי חד צדדי כאשראי זמני וגובה באופן זה עמלות וריביות האסורות לפי דין. הנזק המצרפי הנטען מוערך על ידי המבקשת בכ-90 מיליון ש"ח.

ד. ביום 13 ביולי 2011 הוגשה לבית-המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א") וכנגד בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ. שב"א הינה חברת שירותים משותפת בבעלות הבנקים הנזכרים לעיל, אשר בין יתר פעילויותיה מפעילה רשת עצמאית של מכשירי בנק אוטומטיים למשיכת מזומנים (ATM). בבקשה נטען, כי בעת משיכת מזומנים ממכשיר בנק אוטומטי המופעל על ידי שב"א, לא ניתן למשתמש גילוי נאות על כך שנוסף על העמלה שגובה שב"א בגין פעולת המשיכה, הוא יחויב על ידי הבנק שבו מתנהל חשבונו בעמלה נוספת. בנוסף, נטען בבקשה כי הבנקים אינם רשאים לגבות מלקוחותיהם עמלה נוספת, לאחר שחויבו כבר בגין פעולת המשיכה על ידי שב"א. סכום התביעה הייצוגית הכולל הנטען, על פי הערכות המבקשים, הינו 153.3 מיליון ש"ח בתוספת הפרשי הצמדה וריבית. לא צוינה חלוקה בין הנתבעים.

ה. ביום 6 בספטמבר 2011 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק בנושא אי תשלום ריבית והפרשי הצמדה על זיכויים המגיעים ללקוח בגין חיובים שנגבו על ידי הבנק ביתר. סכום הנזק הכולל לקבוצה מוערך על ידי המבקש בסך של כ-40 מיליון ש"ח, לתקופה של שבע השנים הקודמות למועד הגשת התביעה, וזאת בהסתמך על הנחות משוערות ביחס למספר החשבוניות המתנהלים בבנק, שיעור ממוצע של מספר וסכומי חיוב שגויים בחשבון בשנה וסכום ריבית והפרשי ההצמדה משוער למקרה.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) סכומים מדווחים

ו. ביום 11 בדצמבר 2011 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תביעה ייצוגית בסך של 74 מיליון ש"ח כנגד הבנק בקשר עם גביית עמלת טיפול במזומנים הנגבית בעת טיפול הפקיד במזומנים (שטרות) שסכומם עולה על 10 א' ש"ח. סכום העמלה המצוין בתעריפון הבנק הוא 0.15% משווי העסקה. לטענת המבקשת, הבנק רשאי לגבות את העמלה רק בגין הסכום שמעל עשרת אלפים ש"ח ולא מן השקל הראשון, כפי שנהוג בבנק.

(3) להלן פירוט של תובענות ובקשות לאישור תביעות ייצוגיות בסכומים מהותיים שהוגשו נגד חברות בנות של הבנק (להלן - חברות הבנות). לדעת הנהלת הבנק, ובהסתמך על דעת הנהלת כל אחת מחברות הבנות, המתבססת על חוות דעת היועצים המשפטיים של חברות הבנות באשר לסיכויי הליכים אלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי נזקים כתוצאה מתביעות כאמור:

א. לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו הוגשה ביום 21 ביוני 2000 בקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (להלן: "בלמ"ש") סכום התביעה, שמתבקש אישורה כתביעה ייצוגית, מוערך על ידי המבקשים בכ-100 מיליון ש"ח.

לטענת המבקשים, במסגרת הערכת שווי מבנה הנכס לצורך ביטוחו, נעשית על ידי בלמ"ש או מטעמו הערכת שווי מופרזת של המבנה, דבר הגורם לתשלום יתר של פרמיה על ידי לקוחות בלמ"ש. בהתאם להחלטת בית המשפט המחוזי, הדיון בתביעה מעוכב עד אשר יוכרעו הערעורים בענין הנסקר בסעיף 4.4 להלן.

ב. ביום 2 בדצמבר 2006 הוגשה כנגד בלמ"ש וכנגד מגדל חברה לביטוח בע"מ ("מגדל") בקשה לאישור תובענה ייצוגית בקשר לתשלומי תגמולי ביטוח חיים חלקיים. סכום התביעה המשוער לטענת המבקשת 150 מיליון ש"ח.

על פי הנטען בבקשה: לווים הנוטלים הלוואה מבלמ"ש יכלו להצטרף להסדר ביטוח חיים ללווים, שבו המבטחת היא מגדל; על לווים שהצטרפו לביטוח חיים כאמור נמנים לווים שקיבלו כאשר אירע מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח חלקיים בשיעור נמוך הן מסכום הביטוח והן מיתרת ההלוואה, וזאת בניגוד למובטח ללווים. הצדדים הגיעו להסדר פשרה בתיק ובתאריך 7 בספטמבר 2010 אישר בית המשפט המחוזי בתל-אביב את ההסדר, בשינויים מסוימים. ביום 28 אוקטובר 2010 הוגש על ידי ב"כ המבקשת ערעור לבית המשפט העליון בעניין שכר הטרחה לב"כ המבקשת והגמול המיוחד למבקשת שנפסקו על ידי בית המשפט המחוזי. בהתאם להחלטת בית-המשפט מיום 9 בינואר 2011, ייושם בשלב ראשון חלקו החלוט של ההסדר, אשר לא יושפע מתוצאות הערעור.

ג. ביום 5 באפריל 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד סטנדרד & פורס מעלות בע"מ, מטבעות עולם בע"מ, חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ ("החברה לנאמנות"), ערן פוקס, רוני בירם, יעקב הרפז ואקסלנס השקעות בע"מ. סכום התביעה הייצוגית הנטען נגד כל המשיבים עומד על כ-84 מיליון ש"ח. לא נעשה בתובענה שיוך ברור של סכום תביעה ספציפי לכל אחד מן המשיבים. הבקשה לאישור מתייחסת לאג"ח שהנפיקה מטבעות עולם, שגובו ב-Notes, שהנפיק Lehman Brothers Bankhaus A.G. לטענת המבקש, עם קריסת ליהמן ברדרס, צנח מחיר האג"ח והופסק המסחר בהן. כלפי החברה לנאמנות, ששימשה כנאמן למחזיקי האג"ח שהונפק על ידי מטבעות עולם, טוען המבקש כי לא נקטה בפעולות שונות כדי למנוע או לצמצם, לשיטת המבקש, את הנזק שנגרם לטענתו למחזיקי האג"ח.

ד. ביום 23 ביוני 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד סטנדרד & פורס מעלות בע"מ, קשת אגרות חוב בע"מ ("קשת"), חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ ("החברה לנאמנות"), אהרון בירם, ערן פוקס, מוטי מערבי, רמי אורדן, אקסלנס

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) סכומים מדווחים

נשואה חיתום (1993) בע"מ ואקספרט פיננסיים בע"מ. סכום התביעה הייצוגית הנתען נגד כל המשיבים עומד על כ-286 מיליון ש"ח. לא נעשה בתובענה שיוך ברור של סכום תביעה ספציפי לכל אחד מן המשיבים. הבקשה לאישור מתייחסת לאג"ח שהנפיקה קשת, שגובו ב-Notes, שהנפיק Lehman Brothers Bankhaus A.G. לטענת המבקש, עם קריסת ליהמן ברדרס, צנח מחיר האג"ח והופסק המסחר בהן. כלפי החברה לנאמנות, ששימשה כנאמן למחזיקי האג"ח שהונפק על ידי קשת, טוען המבקש כי לא נקטה בפעולות שונות כדי למנוע או לצמצם, לשיטת המבקש, את הנזק שנגרם לטענתו למחזיקי האג"ח. הוגשה תגובת החברה לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית.

ה. ביום 19 באוגוסט 2007 הוגשה בקשה לאישור תביעה ייצוגית נגד בלמ"ש ועמה נוסח כתב תובענה ייצוגית בקשר לצירוף "לווה נוסף" בחלק מההלוואות שמעמיד בלמ"ש. סכום התביעה הייצוגית המשוער עמד, לטענת המבקשים, על מעל 5 מיליון ש"ח.

המבקשים טענו כי במסגרת הלוואה שנטלו דרש בלמ"ש צירופו של "לווה נוסף". לטענתם, הלווה הנוסף אינו לווה כלל אלא פיקציה ולמעשה מדובר בערב להלוואה.

ביום 10 בנובמבר 2011 אישר בית המשפט המחוזי בירושלים את הסתלקות המבקשים מן הבקשה והורה על מחיקת הבקשה לאישור התביעה כייצוגית ועל דחיית התובענה האישית של המבקשים.

(4) כמו-כן תלויות ועומדות נגד חברות הבנות, תובענות ובקשות לאישור תביעות ייצוגיות כפי שיפורט להלן. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על דעת הנהלת כל אחת מחברות הבנות, המתבססת על חוות דעת היועצים המשפטיים של חברות הבנות באשר לסיכויי הליכים משפטיים אלה, בשלב זה לא ניתן להעריך את סיכוייהם ומטעם זה לא בוצעה בגינם הפרשה (למעט כאמור בסעיף א להלן):

א. לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו הוגשה ביום 17 ביולי 1997 בקשה לאשר הגשת תובענה ייצוגית על סך של למעלה ממיליארד ש"ח, כנגד בנק לאומי למשכנתאות (להלן: "בלמ"ש") ביחד עם בנקים למשכנתאות נוספים בקשר עם גביית עמלות ביטוחי חיים וביטוחי מבנה של לוויים. לטענת המבקשים, במסגרת נטילת ההלוואה הם צורפו לביטוח חיים או ביטוח נכס שנערכו באמצעות הבנקים המשיבים. לטענתם, חלק מדמי הביטוח הגיע לידי הבנקים המשיבים וזאת שלא כדין.

ביום 17 בנובמבר 1997 מחק בית המשפט את התביעה הכספית על הסף. עם זאת קבע בית המשפט כי ניתן לדון בעתירה לסעד הצהרתי ביחס לעילות שנוצרו קודם ליום 10 במאי 1996. בית המשפט קבע כי העילות שניתן יהיה לדון בהן במסגרת זו הינן "בנושא הסדר הכובל וסוגיית הביטוחים השונים". על החלטה זו הוגשו ערעורים על ידי כל הצדדים לתיק.

בעקבות הליך גישור שהתנהל בין הצדדים, הוגש לבית המשפט הסדר פשרה בין הצדדים, לפיו ישלמו כל הבנקים המשיבים בבקשה סכום כולל של 17 מיליון ש"ח כתרומה למטרות ציבוריות נבחרות, וסכום כולל נוסף של 3 מיליון ש"ח כגמול וכשכר טרחה למבקשים ולבאי כוחם, ובכך יסתיימו כל ההליכים המשפטיים בתיק. חלקו של בלמ"ש בתשלום עומד על 27.601%. בלמ"ש ביצע הפרשה בסכום המכסה את חלקו לפי ההסדר האמור. הסדר הפשרה אושר בהחלטות בית המשפט מן הימים 7 באוגוסט 2011, 12 ביולי 2011 ו-5 בדצמבר 2011.

ב. ביום 6 בספטמבר 2011, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית בנושא שיעור העמלה הצולבת בהסכמי הסליקה של כרטיסי אשראי. הבקשה הוגשה נגד לאומי קארד והבנק וכן נגד, כ.א.ל, בנק דיסקונט, הבנק הבינלאומי, ישראלכרט ובנק הפועלים, כאשר לטענת המבקשים הנזק עשוי להגיע לסכום של כ-4.8 מיליארד ש"ח כנגד כל הנתבעים. התביעה הועמדה על סך של 1 מיליארד ש"ח. המבקשים טוענים, כי העמלה הצולבת שנהגה בפועל הייתה

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) סכומים מדווחים

מופקעת, גרמה לתשלום עמלת סליקה עודפת על ידי בתי עסק ולהעמסת עלויות עודפות אלה על מחיר המוצרים והשירותים אותם שילם לבסוף הצרכן.

ג. ביום 7 בספטמבר 2011, הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד בלמ"ש ונגד בנק מזרחי טפחות בע"מ ובנק הפועלים בע"מ. סכום התביעה הייצוגית הנטען נגד כל הבנקים המשיבים עומד על כ-927 מיליון ש"ח נכון ליום 1 בינואר 2010, וסכום התביעה הייצוגית הנטען נגד בלמ"ש עומד על כ-327 מיליון ש"ח. המבקשים טוענים כי הבנקים המשיבים גבו מנוטלי הלוואות לדור "ריבית דריבית מראש", בניגוד לדין וכן בניגוד להוראות הסכמי ההלוואה הקובעות כי רק יתרת הקרן הבלתי מסולקת נושאת ריבית. הסעדים הנתבעים הם תשלום פיצויים ו/או השבה של הנזק שנגרם ללווים ושל הסכומים שנגבו שלא כדין וכן מתן צו עשה המורה לבנקים המשיבים לשנות את הדרך בה הם נוהגים בכל הקשור לחיוב וגביית ריבית.

ד. ביום 19 בינואר 2012 הומצאה ללאומי קארד תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, שהוגשו בבית המשפט המחוזי בתל אביב כנגד לאומי קארד וכנגד חברת ישראלכרט בע"מ וחברת דובל מחשבים ואינטרנט בע"מ. על פי הנטען, לאומי קארד וכן חברת ישראלכרט התרשלו בחובתן הנטענת לפקח על רמת אבטחת המידע אצל בתי העסק שסולקים עימם. על פי הטענה, כתוצאה מרמת אבטחה לקויה באתרי אינטרנט מסוימים אירעה דליפת המידע של מספרי כרטיסי האשראי. התובעים הינם מחזיקי כרטיסי אשראי, שלטענתם, פרטיהם דלפו ובאופן זה פרטיותם נפגעה. התובעים מעריכים את עילות התביעה בכ-75 מיליון ש"ח.

(ח) הבנק ערב כלפי עמיתי חלק מקופות הגמל שהיו מנוהלות על ידי לאומי שרותי שוק ההון בע"מ (לשעבר לאומי גמל בע"מ), ואשר פעילותן נמכרה לפריזמה קופות גמל בע"מ ("פריזמה"). הערבות מבטיחה את החזר סכומי הקרן המקוריים שהופקדו המסתכמים ב-31 בדצמבר 2011 בערכים נומינליים ב-2,998 מיליון ש"ח. ערך הנכסים של הקופות הנ"ל ליום 31 בדצמבר 2011 מסתכם ב-5,681 מיליון ש"ח. בנוסף, ערבות זו אינה חלה על הפקדות בחשבונות שנפתחו בקופות הנ"ל לאחר 22 בינואר 2007. ליום 31 בדצמבר 2011 הסכומים שנצברו בקופות הגמל לזכותם של העמיתים כאמור והנמוכים מסך הפקדותיהם הנומינליות הינם כ-586 אלפי ש"ח. השווי ההוגן של ההתחייבויות הנ"ל ליום 31 בדצמבר 2011 אינו מהותי.

כנגד ההתחייבות האמורה, התחייבה פריזמה כי במקרה של מימוש הערבויות, או כל חלק מהן, היא תשלם לבנק השתתפות בסכום שלא יעלה על 35 מיליון ש"ח לשנה קלנדרית, כשסכום זה צמוד למדד מיום 30 באוקטובר 2006 ועד ליום התשלום. סכום השתתפות שלא נוצל בשנה מסוימת לא יועבר לשנים הבאות.

(ט) חברות מאוחדות של הבנק, משמשות כחברות לנאמנות, וכן מספר חברות מאוחדות בנקאיות עוסקות בעיסקי נאמנות. עסקים אלה כוללים בעיקר: נאמנות על כספים, ניירות ערך וכספי דלא נייד, טיפול בכספי תרומות, מתנות והקדשים, תיווך בפקדונות ובהלוואות, טיפול בהעברת מניות וניהול חשבונות השקעות. כמו כן משמשות חלק מחברות אלו כנאמן של מחזיקי אגרות חוב.

(י) כתבי שיפוי

(1) הבנק התחייב מראש לשפות את הדירקטורים שלו ואת נושאי המשרה האחרים בבנק בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות בקשר עם הצעת מכר והנפקות ניירות ערך של הבנק על פי תשקיף שפורסם ב-2002, הפרטת הבנק, התשקיפים וההנפקות בערבות הבנק של חברת הבת בבעלות מלאה, לאומי אינטרנשיונל אינווסטמנטס נ.ו. (להלן "LII") החל משנת 1997. כמו כן, הבנק התחייב לשפות את הנאמנים בקשר להנפקת LII בשנת 2005.

(2) הבנק התחייב מראש לשפות את לאומי חברה למימון בע"מ, חברה-בת בשליטתו המלאה (להלן - "החברה"), לצורך קיום שיפויים שנתנה החברה לדירקטורים ולנושאי משרה שלה וכן לעורכי דין המטפלים בהנפקות מטעם החברה, בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) סכומים מדווחים

סבירות בקשר עם הנפקת אגרות חוב ומוצרים פיננסיים אחרים על ידי החברה לציבור. השיפוי מוגבל בסכומי ההנפקות שמבצעת החברה.

(3) הבנק התחייב מראש לשפות את נושאי המשרה בבנק ואת בעלי החוזים האישיים הניהוליים בבנק שאינם נושאי משרה ("בעלי חוזים ניהוליים") וזאת עקב מילוי תפקידם בבנק ובחברות בנות ואחרות מטעם הבנק וכן בגין רשימה של אירועים כמקובל במערכת הבנקאות בישראל, הכוללים בין היתר את הפעילות הבנקאית השגרתית של הבנק, הצעת ניירות ערך לציבור על פי תשקיף ודיווחים לציבור ולרשויות הפיקוח. מימוש ההתחייבות לשיפוי בפועל מותנית בהתקיימותם של שני התנאים המצטברים הבאים: (1) הסכום המירבי בגין מימוש השיפויים בפועל לכל נושאי המשרה בבנק ולנושאי משרה בחברות בנות ולבעלי חוזים ניהוליים, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם, בקשר עם האירועים הנ"ל, במצטבר, לא יעלה על 10% (עשרה אחוזים) מההון העצמי של הבנק כהגדרתו בהוראות המפקח על הבנקים, על פי המשתקף בדוחותיו הכספיים האחרונים של הבנק שפורסמו סמוך לפני מועד מימוש השיפוי בפועל. (2) הסכום המירבי בגין מימוש השיפויים בפועל לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. ההתחייבות לשיפוי הינה גם בגין הוצאות התדיינות סבירות שהוצאו עקב חקירה או הליך אשר הסתיים בלא הגשת כתב אישום ומבלי שהוטלה חבות כספית כחלופה להליך פלילי או שהסתיים בלא הגשת כתב אישום אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית או בקשר לעיצום כספי. עוד כולל כתב השיפוי התחייבות לשיפוי בשל הוצאות ו/או תשלום לנפגע ההפרה על פי ובכפוף לקבוע בחוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה) התשע"א-2011 ("חוק ייעול הליכי האכיפה").

ההתחייבות לשיפוי תחול רק לאחר שמוצו זכויות נושאי המשרה כלפי צד ג' (כגון מבטח).

בנוסף, הבנק העניק פטור מאחריות לנושאי המשרה בבנק ולבעלי החוזים האישיים, בשל נזק עקב הפרת חובת הזהירות שלהם כלפי הבנק.

עוד התחייב הבנק מראש לשפות את היועצת המשפטית לדירקטוריון הבנק בגין מתן שירותים משפטיים לדירקטוריון, לבנק ולדירקטורים כיועצת משפטית לדירקטוריון, בנוסח דומה לשיפוי שניתן לנושאי המשרה. הבנק העניק ליועצת המשפטית לדירקטוריון פטור מאחריות בקשר למתן השירותים המשפטיים האמורים.

(4) הבנק התחייב לשפות את עובדי הבנק בגין הוצאות ו/או בכל תשלום לנפגע הפרה על פי או בכפוף לקבוע בחוק ייעול הליכי האכיפה, וזאת בהתאם לתנאים המקובלים בכתבי שיפוי הניתנים על ידי הבנק.

(5) הבנק התחייב לשפות יועצים חיצוניים בגין חבות או הפסד, לרבות בגין הוצאות משפטיות אחרות בקשר עם השירותים שניתנו לבנק על ידם.

(6) כתבי שיפוי ניתנו למבטחים בעבר בגין החלת החוק הישראלי בנושאים מסוימים על חברות הבנות של הבנק, שמקום מושבן בחו"ל. כתב השיפוי האחרון ניתן לגבי הפוליסה הבנקאית ופוליסה לביטוח דירקטורים ונושאי משרה, שהסתיימה ב-30 ביוני 2006. כתבי השיפוי עדיין רלוונטיים לגבי תביעות פתוחות ביחס לחברות בנות של הבנק, שמקום מושבן בחו"ל ואשר הוגשו עד יוני 2006.

(7) הבנק התחייב לשפות את York Global Finance I Pte. Ltd ואת התאגידים מטעמו שביצעו את הרכישה (להלן ביחד: "הרוכש") במסגרת העסקה למכירת הפעילות והון המניות של החברות בקבוצת פסגות אופק, אשר בוצעה בעקבות הרפורמה בשוק ההון. השיפוי הינו בגין כל נזק ישיר (בניכוי כל יתרון מס) שיגרם לרוכש כתוצאה מתביעות צדדים שלישיים המתייחסות לתקופה הקודמת למועד ההשלמה של העסקה, מהפרת מצגים ספציפיים שניתנו בהסכם, ומחבות מס המתייחסות לתקופה שלפני מועד השלמת העסקה, כאשר השיפוי בגין חבויות מס המוטלות במישרין על מחזיקי יחידות

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) סכומים מדווחים

בקורות נאמנות מותנה במתן פסק דין או החלטה חלוטים של ערכאה ו/או רשות מוסמכת, לפיו על המוכרים, או מי מהם, לשאת בחבויות כאלה.

יצוין כי הזכויות והחובות של York Global Finance I Pte. Ltd. במסגרת ההסכם למכירת נכסי קבוצת פסגות-אופק, הועברו והומחו ל-"פסגות אופק בית השקעות (פיננסים) בע"מ".

בנוסף, התחייב הבנק לערוב להתחייבויות הפיננסיות של החברות בקבוצת פסגות אופק (המוכרות) כלפי הרוכש בהתאם להסכם המכר.

כמו כן, הבנק התחייב לשפות את הראל ניהול קרנות נאמנות בע"מ (להלן: "הראל"), בהתאם לעסקה למכירת נכסי לאומי פיא, במקרה שתוטל חבות כספית על הראל בקשר עם בדיקת רשות ניירות ערך ובקשר עם חבויות והתחייבות של הבנק כלפי רשויות המס.

(8) הבנק התחייב לשפות את תמיר פישמן נאמנויות 2004 בע"מ ("תמיר פישמן") בקשר עם תכנית האופציות ועם תכנית להצעת מניות לעובדי הבנק, בנק לאומי למשכנתאות בע"מ, בנק ערבי ישראלי בע"מ ועמותת מסעדות עובדי בנק לאומי לישראל בע"מ, בגין כל נזק ו/או הוצאה ו/או הפסד שתמיר פישמן נשאה בהם בפועל (לרבות שכ"ט עו"ד), עקב פסק דין חלוט נגד תמיר פישמן לטובת צד שלישי כלשהו, בקשר עם או כתוצאה ממילוי תפקידה על פי הסכמי הנאמנות אשר נחתמו במסגרת התוכניות הנ"ל, ועל פי כל דין.

(9) הבנק התחייב לשפות את ויזה בינלאומית (אירופה) ואת מאסטר קארד בגין ביצוע התחייבויות בנק לאומי רומניה ס.א. בנוגע לפעילות בכרטיסי אשראי מסוג "ויזה" ו"מאסטרקארד", לפי המקרה. כמו כן, הבנק התחייב לשפות את ויזה אירופה בגין ביצוע התחייבות לאומי קארד בע"מ בנוגע לפעילות בכרטיסי אשראי מסוג "ויזה" וכן בקשר עם פתיחת חשבונות חדשים על ידי לאומי קארד בע"מ לצורך הסליקה הרב מטבעית. בנוסף הבנק התחייב לשפות את ויזה אירופה בגין התחייבויות לאומי ברטניה ובנק ערבי ישראלי בע"מ בנוגע לפעילותם בכרטיסי אשראי מסוג "ויזה".

(10) הבנק וחברות הבנות נוהגים לתת מעת לעת, בתנאים ובנסיבות מקובלים והכל במהלך העסקים הרגיל, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאינם מוגבלים בסכום ובתקופה.

(11) הבנק נותן, מעת לעת, לחברות בנות כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאינם מוגבלים בסכום ובתקופה, לצורך מתן השיפויים על ידיהן לנושאי משרה וזאת בשל סיכונים החלים על נושאי משרה בחברות וכן לצורך עמידה של חברות בנות בהוראות רגולטוריות. כמו כן הבנק נותן כתבי שיפוי לעובדים של הבנק ולנושאי משרה של חברות בנות וזאת בגין רשימה של אירועים אשר פורטו בהם.

(יא) כרטיסי אשראי

(1) בהסכם הפרדת הבעלות בחברת כ.א.ל. בין לאומי אחזקות פיננסיות בע"מ (שהינה חברה בבעלות מלאה של הבנק) (להלן - "לאומי אחזקות") לבין בנק דיסקונט שנחתם ביום 3 בינואר 2000 התחייבה לאומי אחזקות לשפות את בנק דיסקונט, בגין סכומים שונים ש.כ.א.ל. ו/או דיינרס יחויבו לשלם בגין ארועים שהוגדרו, לרבות בגין תביעות משפטיות על פי רשימה מוגדרת (לרבות תביעות ייצוגיות). סכום השיפוי מוגבל ותשלומו כפוף לתנאים שונים.

(2) ביום 31 באוגוסט 2006 ניתנה החלטת בית הדין להגבלים עסקיים (להלן: "בית הדין") במסגרת תיק ה"ע 4630/01, אשר קבעה את המתודולוגיה הראויה לחישוב העמלה הצולבת (עמלת המנפיק) (להלן: "החלטת המתודולוגיה") המשולמת על ידי הסולקים למנפיקים של כרטיסי ויזה, זאת בעקבות בקשה שהוגשה לבית הדין לאישור הסדר כובל שנחתם בין הבנק, לאומיקארד בע"מ ("לאומיקארד"), בנק דיסקונט לישראל בע"מ, כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ("כ.א.ל."), והבנק הבינלאומי.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) סכומים מדווחים

בהחלטת המתודולוגיה קבע בית הדין את העלויות אותן יש לקחת בחשבון במסגרת חישוב עמלת המנפיק וכן קבע כי שיעורן של העלויות האמורות צריך שייקבע על ידי מומחה חיצוני ובלתי תלוי על יסוד נתונים רלוונטיים שיימסרו לו.

ביום 1 בפברואר 2007 הגישו הבנק, לאומיקארד ויתר מבקשי האישור, ערעור על החלטת המתודולוגיה לבית המשפט העליון. ביום 27 בדצמבר 2009 נתן בית המשפט העליון פסק דין המאשר הסכמה בין מבקשי האישור לממונה על ההגבלים העסקיים (להלן: "הממונה"), על פיה ידחה בירור טענות מבקשי האישור בערעור בעניין המתודולוגיה לקביעת העמלה הצולבת, לדיון במסגרת ערעור אחר (אם יוגש) על פסק הדין שיינתן בקשר עם הסדר הסליקה הצולבת שנחתם ביום 30 באוקטובר 2006 (כמפורט להלן).

ביום 30 באוקטובר 2006 נחתם בין חברת ישראלכרטיס בע"מ, לאומי קארד, כ.א.ל. והבנקים השולטים בכל אחת מחברות אלו (להלן ביחד: "מבקשי האישור"), הסדר להסדרת הסליקה הצולבת בכרטיסי ויזה ובכרטיסי מאסטרקארד (להלן: "ההסדר"). ההסדר שתוקפו לשש שנים וחצי, איפשר לראשונה סליקה צולבת של מותגי ויזה ומאסטרקארד על ידי כל שלושת חברות כרטיסי האשראי הגדולות בישראל, וזאת להבדיל מהסדר הסליקה הצולבת שהיה נהוג קודם לכן שהסדיר רק את תחום הויזה. ההסדר כלל, בין היתר, קביעות לגבי שיעורי עמלת המנפיק, מתווה להפחתה מדורגת של עמלת המנפיק לאורך תקופת ההסדר וצמצום הדרגתי של מבנה הקטגוריות שהיה נהוג ביחס לשיעוריה של עמלת המנפיק. כמו כן, כלל ההסדר מתווה על פיו יפעלו הצדדים, בתום תקופת ההסדר, אם יבקשו להמשיך בסליקה צולבת ביניהם, וכן כללים שנועדו להבטיח שמירה על תחרות הוגנת ומניעת סבסוד צולב בתחרות בין חברות האשראי.

ביום 30 באוקטובר 2006 הוגש ההסדר לאישור בית הדין, ולקבלת היתר זמני. ביום 31 באוקטובר 2007 החליט בית הדין ליתן היתר זמני להסדר. ההיתר הזמני הוארך מפעם לפעם והוא עומד בתוקפו.

לבקשה לאישור ההסדר הוגשו מספר התנגדויות מטעמן של חמש חברות. כמו כן צורפה להליך מאסטרקארד הבינלאומית אשר הודיעה לבית הדין כי הינה תומכת באישור ההסדר.

בהתאם להחלטת בית הדין מיום 11 בנובמבר 2007, מונה מומחה אשר תפקידו היה לחשב את עמלת המנפיק הממוצעת על פי החלטת המתודולוגיה.

ביום 1 בינואר 2009 הוגשה חוות דעתו של המומחה לבית הדין ולצדדים הקובעת את אופן יישום החלטת המתודולוגיה שנקבעה (להלן "דו"ח הביניים"). לאחר שנבצר מהמומחה האמור להמשיך בתפקידו ביישום החלטת המתודולוגיה, מונה כלכלן הרשות להגבלים עסקיים כמומחה חליפי.

ביום 23 במאי 2011 הוגשה לבית הדין חוות דעתו של הכלכלן הראשי של רשות ההגבלים העסקיים, ("חוות דעת הכלכלן"). השיעור הממוצע של העמלה הצולבת כפי שחושב בחוות דעת הכלכלן נמוך מזה שנהג על פי ההסדר שהוגש לאישורו של בית הדין. מבקשי האישור (לאומי קארד, כ.א.ל., ישראלכרטיס והבנקים השולטים בהן) חולקים על חלק מהקביעות וההנחות שבחוות דעת הכלכלן ובמהלך חודש ספטמבר 2011 הגישו לבית הדין שלוש חוות דעת של מומחים מטעמם המצביעות על כשלים שנפלו בחוות דעת הכלכלן ועל שיעור עמלת מנפיק גבוה משמעותית מהשיעור שחושב בחוות הדעת האמורה.

ביום 7 באוגוסט 2011 ניתנה החלטת בית הדין על פיה הוארך תוקף ההיתר הזמני שניתן למבקשי אישור ההסדר עד ליום 31 בדצמבר 2011 ובלבד ששיעור העמלה הצולבת הממוצעת (שעמד אותה עת על 0.975%) לא יעלה על 0.875% החל מיום 1 בנובמבר 2011. בהתאם להחלטת בית הדין החל מיום 1 בנובמבר 2011 הופחתה העמלה הצולבת לשיעור ממוצע של 0.875%. לבקשת מבקשי האישור האריך בית הדין את תוקף ההיתר הזמני עד להחלטה באישור ההסדר או עד לסוף פברואר 2012, לפי המועד המוקדם מבין השניים.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) סכומים מדווחים

בעקבות מגעים שנוהלו בין מבקשי האישור לבין הממונה בניסיון להגיע להבנות בקשר עם ההסדר ועל מנת לחסוך זמן שיפוטי ניכר, כמו גם את משאבי הצדדים להליך, הגיעו מבקשי האישור והממונה לכדי הסכם פשרה (להלן: "הסכם הפשרה"), אשר עיקרו הינו סיום המחלוקות בין הצדדים בנוגע לשיעור העמלה הצולבת הראוי ואישור הסדר סליקה צולבת מתוקן בין מבקשי האישור שיהיה בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2018.

במסגרת הסכם הפשרה הסכימו הצדדים על השיעור הממוצע של עמלת המנפיק שישרור לאורך תקופת ההסכם ועל מתווה ההפחתה של שיעור זה לאורך השנים, באופן שהחל משנת 1 ביולי 2014 ועד לתום תקופת ההסכם יעמוד השיעור הממוצע של עמלת המנפיק על 0.7%. כמו כן, במסגרת הסכם הפשרה, ויתרו מבקשי האישור על אפשרות הערעור על החלטת המתודולוגיה, ובכפוף לאישורו של הסכם הפשרה, על תנאיו, הסירו את התנגדותם לדוח הביניים ולאופן יישומו בחוות דעת הכלכלן.

ביום 28 דצמבר 2011 הגישו הממונה ומבקשי האישור בקשה למתן תוקף של פסק דין להסכם הפשרה.

על פי בקשה שהגישו מבקשי האישור ובהמלצת הממונה, בתאריך 29 בפברואר 2012 האריך בית הדין את תוקף ההיתר הזמני שניתן להסכם הפשרה וזאת עד ליום 2 באפריל 2012 או עד להחלטה בבקשה למתן תוקף של פסק דין להסכם הפשרה, לפי המועד המוקדם מבין השניים.

ביום 7 במרס 2012 ניתן פסק דינו של בית הדין להגבילים עסקיים המאשר את הסכם הפשרה.

הסכם הפשרה האמור צפוי להשפיע באופן מהותי הן על ההכנסות של לאומיקארד כמנפיקה והן על הוצאותיה כסולקת בשנים הבאות. סך כל עמלות המנפיק שהתקבלו בבנק בשנת 2011 הסתכמו בסך 74 מיליון ש"ח לעומת 75 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

(3) הבנק התחייב כלפי ויזה הבינלאומית ליטול אחריות מלאה לביצוע הנאות של לאומי קארד את כל ההוראות והדרישות הכלולות בתקנון ויזה הבינלאומית כפי שיהיו בתוקף מעת לעת, לבצע את כל הפעולות שיידרשו על מנת למלא את התחייבותו זו ולהודיע בכתב מיידית לויזה בינלאומית על כל שינוי מהותי בהסכם שבין הבנק ולאומי קארד.

(4) הבנק התחייב כלפי מאסטרקארד העולמית וכלפי שאר חברי מאסטרקארד ליטול אחריות מלאה לביצוע ההתחייבויות לפי תקנון מאסטרקארד העולמית וכלליה ולשפות גופים אלה בגין כל הפסד, עלות, הוצאה או חבות, בגין הפרת התחייבויות לאומיקארד כאמור.

(5) במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד לאומי קארד תובענות משפטיות לרבות בקשה לאישור תביעה ייצוגית. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על דעת הנהלת לאומי קארד המתבססת על חוות דעת היועצים המשפטיים של לאומי קארד באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשה לאישור התביעה הייצוגית, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, לכיסוי נזקים כתוצאה מתובענות כאמור.

(יב) החברה לישראל בע"מ - חברה כלולה

(1) כנגד חברות מאוחדות מסוימות של החברה לישראל בע"מ הוגשו תביעות משפטיות בטענה כי נזקי גוף ורכוש, שנגרמו לתובעים, נובעים מזיהום נחל הקישון, אשר לטענת התובעים לחברות המאוחדות הנ"ל היה חלק בו וכן כנגד חברה מאוחדת מתקיימים הליכים משפטיים, חוקקו חוקים והוצאו צווים הנוגעים לפעילות חברה זו.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) סכומים מדווחים

הנהלות החברות הנ"ל, בהתבסס על חוות דעתם של יועציהן המשפטיים אינן יכולות להעריך את סכום החשיפה בגין התביעות והנושאים הנ"ל, אם בכלל, ולכן לא נכללו כל הפרשות בנדון בדוחות הכספיים של החברה לישראל בע"מ והחברות המאוחדות שלה.

(2) לצורך קיום פעילות של חברה כלולה של החברה לישראל, תלויה החברה המאוחדת בקבלת שירותים מחברות תשתית.

להרחבה בעניין נושאים אלה, ראה הדוחות הכספיים של החברה לישראל בע"מ ליום 31 בדצמבר 2011.

(יג) ביום 26 באפריל 2009 התקבלה בבנק קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, לפיה בין הבנק לבין בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי, התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברות מידע הנוגע לעמלות, וזאת מראשית שנות ה-90

ועד תחילת חקירת הרשות בענין, בחודש נובמבר 2004. המדובר בקביעה אזורית המהווה ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי. הבנק הגיש ערר על קביעה זו, התלוי ועומד. בשלב זה, לא ניתן להעריך את השלכות הקביעה.

(יד) כפי שפורסם, רשויות ארצות הברית ("הרשויות") מנהלות חקירות נגד בנקים זרים בקשר עם פעילות הבנקים מול לקוחות שהינם נישומי מס בארצות הברית ("לקוחות אמריקאים"), בחשד להפרה של הדין האמריקאי. במסגרת חקירות, כאמור, שמתנהלות גם כנגד הקבוצה, נמסרו דרישות של הרשויות לחברות הנמנות עם הקבוצה בקשר עם לקוחות שזוהו על ידי הרשויות ושירותים בנקאיים שקיבלו מהקבוצה, והקבוצה משתפת פעולה עם הרשויות במסירת המידע שמותר לה למסור על פי הדין. בשלב זה, לא ניתן לחזות את התוצאות וההשלכות מהחקירה האמורה וכן לא ניתן לאמוד או להעריך באופן מהימן את הנזק לקבוצת הבנק.

(טו) בשבועות האחרונים מקיימת רשות ניירות ערך בירור מינהלי לפי סעיף 52מג(א)(2) לחוק ניירות ערך, בקשר עם פרסום אזהרת רווח על ידי הבנק ביום 14 בנובמבר 2011 ובקשר עם הנפקת כתבי התחייבות נדחים על ידי לאומי למימון על פי דוח הצעת מדף שפורסם ביום 9 בנובמבר 2011.

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו סכומים מדווחים

כללי

מדינת ישראל הפכה לבעלת מניות בבנק ביום 31 באוקטובר 1993, מכוח הסדר המניות הבנקאיות וחוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993 ("חוק המניות הבנקאיות"). על פי הקבוע בחוק המניות הבנקאיות, העברת מניות הבנק למדינה ושימוש בזכויות מכוחן לפי חוק זה לא טעונים היתר לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.

ביום 31 בדצמבר 2011 וביום 15 במרס 2012 החזיקה המדינה ב-6.028% מההון המונפק וב-6.46% מזכויות ההצבעה בבנק, וזאת בעקבות מכירת 5% מההון המונפק ומזכויות ההצבעה בבנק על ידי המדינה ביום 19 בינואר 2011 (ראה "מכירת מניות הבנק על ידי המדינה" להלן), וכן מכירת כ-0.43% מההון המונפק ומזכויות ההצבעה בבנק על ידי המדינה לעובדי הקבוצה ביום 17 במאי 2011 (ראה "מכירת מניות לעובדים" להלן).

חוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993 (להלן: "חוק המניות הבנקאיות").

חוק המניות הבנקאיות הסמיך את ועדת המניות של הבנק לעשות שימוש מטעם המדינה ובשבילה בזכויות ההצבעה מכוח החזקות המדינה בבנק.

ביום 19 במרס 2012 פורסם ברשומות חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012. החוק תיקן את חוק הבנקאות (רישוי), את פקודת הבנקאות ואת סעיף 37 לחוק ניירות ערך, באופן אשר מסדיר, בין היתר, הצעת דירקטורים, מינויים וכהונתם, בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה (להלן: "התיקון"). לאור התיקון ולאור סיום כהונתה של ועדת המניות של הבנק ביום 23 במרס 2012, הרי שהחל מיום 24 במרס 2012 מוגדר הבנק, על פי הקבוע בדיון, כבנק ללא גרעין שליטה.

להלן תיאור קצר של המצב המשפטי שחל לפני כניסת התיקון לתוקף וטרם הפיכת הבנק בבנק בלא גרעין שליטה:

ועדת המניות האחרונה של הבנק מונתה מכוח הוראות המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה) (מינוי ועדות אחרות ותקופת כהונתן), התשס"ט-2009 וכאמור בהחלטת הוועד הציבורי למניות הבנקים שבהסדר, היא סיימה את כהונתה ביום 23 במרס 2012.

ביום 24 במאי 2011 התקיימה אסיפה כללית שנתית של הבנק אשר על סדר יומה היה, בין היתר, בחירת ארבעה דירקטורים לדירקטוריון הבנק. עובר ליום 24 במאי 2011, כל הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון הבנק מונו בהתאם לחוק המניות הבנקאיות, כאשר כל הדירקטורים המכהנים של הבנק הומלצו לאסיפות הכלליות של הבנק על ידי ועדת המניות של הבנק והועדה הצביעה בעדם מכוח מניות המדינה בבנק. באסיפה נבחרו שני דירקטורים, אשר הוצעו לבחירה באסיפה הכללית על ידי שלמה אליהו אחזקות בע"מ ושני דירקטורים, אשר הוצעו לבחירה באסיפה הכללית על ידי ועדת המניות של הבנק. המפקח על הבנקים אישר כי אין לו התנגדות למינויים כדירקטורים של כל המועמדים שנבחרו באסיפה.

מכאן אתה למד, כי כל עוד למעלה מ-50% מהדירקטורים בבנק התמנו לפי הצעת ועדת המניות שלפי חוק המניות הבנקאיות הרי שמדינת ישראל החזיקה בלמעלה מ-50% באחד מאמצעי השליטה בבנק ועל פי החזקה לעניין הגדרת שליטה שנקבעה בחוק ניירות ערך היא היתה בעלת שליטה בבנק בכפוף למגבלות הקבועות בחוק המניות הבנקאיות. יצוין כי קיימת גם פרשנות אחרת. למיטב ידיעת הבנק אף אחד ממחזיקי אמצעי השליטה לא קיבל היתר שליטה. עוד יצוין כי שלמה אליהו אחזקות מחזיקה ב-9.59% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק ומדינת ישראל באמצעות נכסים מ.י. מחזיקה כ-6.03% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק.

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך) סכומים מדווחים

מכירת מניות הבנק על ידי המדינה

ביום 9 ביוני 2010 פנה שר האוצר לועדת הכספים של הכנסת בבקשה לאשר מכירה של עד 10.46% מהחזקות המדינה בבנק לגופים פיננסיים לצורך שיווקם למשקיעים בארץ ובח"ל, במסגרת הליך תחרותי, אחד או יותר ("בלוק טרייד"). ביום 3 בנובמבר 2010 התקבלה החלטת ועדת הכספים לפיה הבקשה האמורה אושרה באופן עקרוני, אך מכירה כלשהי תהא טעונה את אישורה של ועדת המשנה החסויה של ועדת הכספים. האישור כאמור היה בתוקף ל-6 חודשים, החל מיום 30 בנובמבר 2010.

ביום 19 בינואר 2011, נמסר לבנק על ידי משרד האוצר כי הושלמה מכירתן בהליך תחרותי (מחוץ לבורסה) של 73,677,561 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ע.נ. כל אחת של הבנק (המהוות 5% מהון המניות המונפק של הבנק) שבבעלות המדינה ל-UBS Limited, בתמורה לסך של 17.611 ש"ח למניה (סך כולל של 1,297.5 מיליוני ש"ח). לאחר המכירה, נותרו בידי המדינה 95,179,941 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ע.נ. כל אחת של הבנק, המהוות שיעור של 6.46% מההון המונפק של הבנק.

ביום 17 במאי 2011, נמסר לבנק על ידי משרד האוצר כי הושלמה מכירתן מחוץ לבורסה של 6,339,730 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ע.נ. כל אחת של הבנק (המהוות 0.43% מהון המניות המונפק של הבנק), שבבעלות המדינה לעובדי קבוצת הבנק, בתמורה לסך של 13.3002797 ש"ח למניה (סך כולל של 84.3 מיליוני ש"ח). כמו כן, ביום 30 במאי 2011, נמסר לבנק על ידי משרד האוצר כי ביום 29 במאי 2011 הושלמה מכירתן מחוץ לבורסה של 9,442 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ע.נ. כל אחת של הבנק (המהוות 0.0006% מהון המניות המונפק של הבנק), שבבעלות המדינה ליו"ר דירקטוריון הבנק, בתמורה לסך של 13.37813 ש"ח למניה (סך כולל של 126.3 אלפי ש"ח), וזאת לאחר אישור האסיפה הכללית שהתקיימה ביום 24 במאי 2011. מכירת המניות לעובדים כאמור כפופה להוראות המתאר שפורסם על ידי הבנק ביום 6 באפריל 2011.

לאחר המכירות כאמור לעיל, נותרו בידי המדינה 88,830,769 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ע.נ. כל אחת של הבנק, המהוות שיעור של 6.028% מההון המונפק של הבנק.

יצוין, כי בהתאם להוראות המתאר, בתקופת החסימה של המניות וכל עוד שיעור החזקות המדינה בבנק עולה על 5% - ניתן ייפוי כוח למדינה בלתי חוזר להצביע מכוח המניות שנמכרו כאמור, ולעשות שימוש בזכות למינוי דירקטורים מכוח המניות.

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך) סכומים מדווחים

(א) יתרות על בסיס מאוחד

31 בדצמבר 2011										
בעלי עניין					צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק					
מחזיקי מניות		דירקטורים ומנהל כללי ראשי (א) (ב)		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		חברות כלולות		אחרים (ז)		
יתרה	היתרה	יתרה	היתרה	יתרה	היתרה	יתרה	היתרה	יתרה	היתרה	היתרה
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר
(א)	(ג)	(א)	(ג)	(א)	(ג)	(א)	(ג)	(א)	(ג)	(ז)
(במיליוני ש"ח)										
נכסים:										
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
-	-	1	1	-	-	20	155	160	3,193	3,876
-	-	-	-	-	-	-	(1)	(1)	(15)	(58)
-	-	1	1	-	-	20	154	159	3,179	3,818
-	-	-	-	-	-	-	2,270	2,350	-	-
-	-	-	-	-	9	3	29	29	85	85
התחייבויות:										
97	101	5	6	18	18	-	1,573	1,573	843	2,950
-	-	-	-	400	-	-	31	31	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	25	25	-	178	178	90	113
-	-	2	2	40	40	-	145	156	1,284	1,564

- (א) כולל בני זוגם וקטיניהם ותאגידים בשליטתם.
 (ב) ביום 31 בדצמבר 2011 החזיקו הדירקטורים והמנהל הכללי הראשי ב-353,088 ש"ח ערך נקוב ממניות הבנק.
 (ג) היתרה הגבוהה ביותר, על בסיס היתרות לסופי חודשים.
 (ד) לפרטים ראה באור 3 ניירות ערך ובאור 6 השקעות בחברות כלולות.
 (ה) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
 (ו) כולל תאגידים שבעל ענין מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק או מכוח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
 (ז) כולל תאגידים שהבנק מחזיק 10% או יותר מהון המניות המונפק או מכוח ההצבעה בהם או רשאי למנות 10% או יותר מהדירקטורים שלהם או רשאי למנות את המנהל הכללי, וכן תאגידים אחרים שצדדים קשורים מחזיקים בהם 25% או יותר מהון המניות המונפק או מכוח ההצבעה בהם או מהסמכות למנות דירקטורים.

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)
סכומים מדווחים

(ב) יתרות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2010									
בעלי עניין					צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק				
מחזיקי מניות		דירקטורים ומנהל כללי ראשי (א) (ב)			חברות אחרים (ו)			אחרים (ז)	
יתרה	היתרה	יתרה	היתרה	יתרה	יתרה	היתרה	יתרה	יתרה	היתרה
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר
(במיליוני ש"ח)									
נכסים:									
-	-	-	-	-	-	-	-	10	10
-	-	-	3	-	-	-	88	3,387	3,650
-	-	-	-	-	-	1,924	2,196	-	-
-	-	-	-	10	18	27	53	34	92
התחייבויות:									
95	105	6	11	17	17	627	1,758	1,329	1,329
-	-	-	-	312	590	27	27	-	-
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	7	21	138	418	88	256
סיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים (ה)									
-	-	3	3	74	74	218	380	1,288	2,038

(א) כולל בני זוגם וקטיניהם ותאגידים בשליטתם.

(ב) ביום 31 בדצמבר 2010 החזיקו הדירקטורים והמנהל הכללי הראשי ב-425,922 ש"ח ערך נקוב ממניות הבנק.

(ג) היתרה הגבוהה ביותר, על בסיס היתרות לסופי חודשים.

(ד) לפרטים ראה באור 3 ניירות ערך ובאור 6 השקעות בחברות כלולות.

(ה) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(ו) כולל תאגידים שבעל ענין מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק או מכוח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.

(ז) כולל תאגידים שהבנק מחזיק 10% או יותר מהון המניות המונפק או מכוח ההצבעה בהם או רשאי למנות 10% או יותר מהדירקטורים שלהם או רשאי למנות את המנהל הכללי, וכן תאגידים אחרים שצדדים קשורים מחזיקים בהם 25% או יותר מהון המניות המונפק או מכוח ההצבעה בהם או מהסמכות למנות דירקטורים.

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)
סכומים מדווחים

(ג) תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי ענין וצדדים קשורים

2011				
בעלי עניין		צדדים קשורים		
		המוחזקים על ידי הבנק		
מחזיקי מניות	דירקטורים ומנהל כללי	אחרים	חברות כלולות	אחרים
(במיליוני ש"ח)				
רווח (הפסד) מפעולות מימון				
לפני הפרשה להפסדי אשראי (א)	(5)	-	(28)	(11)
100				
הפרשה להפסדי אשראי	-	-	-	(1)
הכנסות תפעוליות ואחרות	-	-	72	2
22				
הוצאות תפעוליות ואחרות (ב)	-	(24)	(1)	(73)
(14)				
סך הכל	(5)	(24)	43	(82)
107				
2010				
בעלי עניין		צדדים קשורים		
		המוחזקים על ידי הבנק		
מחזיקי מניות	דירקטורים ומנהל כללי	אחרים	חברות כלולות	אחרים
(במיליוני ש"ח)				
רווח (הפסד) מפעולות מימון				
לפני הפרשה לחובות מסופקים (א)	(2)	-	2	(8)
49				
הפרשה לחובות מסופקים	-	-	-	-
הכנסות תפעוליות ואחרות	-	-	57	8
14				
הוצאות תפעוליות ואחרות (ב)	-	(30)	-	(19)
(15)				
סך הכל	(2)	(30)	59	(19)
48				

(א) פרוט בסעיף (ה) להלן.

(ב) פרוט בסעיף (ד) להלן.

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)
סכומים מדווחים

(ד) הטבות בעלי ענין

2011		2010	
דירקטורים ומנהל כללי		דירקטורים ומנהל כללי	
מספר	מספר	מספר	מספר
סך	סך	סך	סך
הטבות	הטבות	הטבות	הטבות
(במיליוני ש"ח)			
9	2	15	3
12	18	11	17

(א) דירקטורים ונושאי משרה בוטחו על ידי הבנק במסגרת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובחברות מוחזקות. פרמיית הביטוח הכוללת הסתכמה בסך 3,001 אלפי ש"ח (2010 - 3,531 אלפי ש"ח).

(ב) לא כולל הוצאות מס שכו.

(ה) תוצאות פעולות מימון (לפני הוצאות הפרשה להפסדי אשראי) בעיסקאות של הבנק וחברות מאוחדות עם בעלי ענין וצדדים קשורים

2011		2010		2009	
מזה:		מזה:		מזה:	
מאוחד		מאוחד		מאוחד	
כלולות		כלולות		כלולות	
(במיליוני ש"ח)		(במיליוני ש"ח)		(במיליוני ש"ח)	
135		101		182	
7		9		13	
בגין התחייבויות					
(53)		(29)		(47)	
(19)		(19)		(41)	
(10)		(7)		-	
(1)		(1)		-	
בגין מכשירים פיננסיים נגזרים					
הכנסות(הוצאות) נטו בגין					
ALM מכשירים נגזרים					
(26)		(30)		(227)	
1		2		(155)	
ד) אחר					
8		5		3	
1		1		-	
2		1		2	
-		-		-	
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני					
הפרשה להפסדי אשראי					
56		41		(87)	
(11)		(8)		(183)	

באור 20 - רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי סכומים מדווחים

2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)			
א. בגין נכסים (א)			
10,956	6,442	15,742	מאשראי לציבור
31	13	27	מאשראי לממשלות
142	122	870	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
897	(613)	779	מפיקדונות בבנקים
1,557	(951)	2,405	מאגרות חוב (ד)(ה)
7	23	47	הכנסות ריבית מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
13,590	5,036	19,870	סך הכל בגין נכסים
ב. בגין התחייבויות (א)			
(4,915)	4,416	(12,111)	על פיקדונות הציבור
(45)	(4)	(30)	על פיקדונות מממשלות
1	-	-	על פיקדונות מבנק ישראל
(133)	(96)	(277)	על פיקדונות מבנקים
(1,774)	(1,648)	(1,876)	על אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
(9)	(13)	(46)	הוצאות ריבית על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו בהסכמי רכש חוזר
(6,875)	2,655	(14,340)	סך הכל בגין התחייבויות
ג. בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ופעילויות גידור			
-	4	-	חלק לא אפקטיבי ביחסי הגידור (ב)
(1,217)	(1,795)	1,055	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM (ג)
13	15	7	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
(1,204)	(1,776)	1,062	סך הכל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ופעילויות גידור
ד. אחר			
345	384	399	עמלות מעסקי מימון
1,167	1,134	559	הכנסות מימון אחרות (ד)
1,512	1,518	958	סך הכל אחר
7,023	7,433	7,550	סך כל הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
(57)	18	(11)	מזה : הפרשי שער נטו

- (א) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.
 (ב) למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.
 (ג) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
 (ד) גביות והפחתות ריבית בגין חובות בעייתיים בשנת 2010 - 565 מיליוני ש"ח, 2009 - 380 מיליוני ש"ח.
 (ה) כולל ריבית והפרשי שער חיוביים/שליליים בגין איגרות חוב מגובות משכנתאות (MBS) בסך של 157 מיליוני ש"ח (2010 - 31) מיליוני ש"ח, 2009 - 127 מיליוני ש"ח.

באור 20 - רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי (המשך)
סכומים מדווחים

2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)			
ה. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב			
הכנסות מימון על בסיס צבירה מאגרות חוב:			
36	(7)	-	מוחזקות לפדיון
1,376	(849)	2,061	זמינות למכירה
145	(95)	344	למסחר
1,557	(951)	2,405	סך הכל כלול ברווח מפעולות מימון בגין נכסים
הכנסות (הוצאות) מימון אחרות:			
499	271	315	רווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה
(205)	(9)	(50)	הפסדים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה (ב)
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי			
232	147	78	הוגן של אגרות חוב למסחר, נטו (א)
526	409	343	סך הכל הכלול בהכנסות (הוצאות) מימון אחרות
2,083	(542)	2,748	סך הכל מהשקעות באגרות חוב
ו. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הרווח מפעולות מימון			
-	(6)	(6)	הכנסות מימון בגין נכסים
2	4	4	הוצאות מימון בגין התחייבויות

(א) מזה חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך (36) מיליוני ש"ח (2010) – (19) מיליוני ש"ח, 2009 ו-84 מיליוני ש"ח).

(ב) לרבות הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני.

באור 21 - רווח עמלות תפעוליות
סכומים מדווחים

2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)			
872	847	837	ניהול חשבון (ג)
289	293	287	הפרשי המרה
249	337	368	טיפול באשראי
135	188	197	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים (א)
115	127	126	פעילות סחר חוץ
862	872	793	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסויימים
767	818	856	כרטיסי אשראי
49	45	41	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
48	55	53	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים (ב)
47	49	41	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
107	108	103	עמלות אחרות
3,540	3,739	3,702	סך כל העמלות התפעוליות

(א) בעיקר דמי הפצה של קרנות נאמנות.
(ב) בעיקר תפעול קופות גמל.
(ג) סווג מחדש.

באור 22 - רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות^(א), נטו
סכומים מדווחים

2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)			
600	71	86	רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה
(18)	(30)	(312)	הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה (ב)
8	1	140	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו (ג)
117	174	74	דיבידנד ממניות זמינות למכירה ומוחזקות למסחר
707	216	(12)	סה"כ מהשקעות במניות

(א) כולל קרנות נאמנות.
(ב) לרבות הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני.
(ג) מזה חלק הרווחים (הפסדים) הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך (1) מיליון ש"ח (2010 - (11) מיליוני ש"ח, 2009 - (2) מיליוני ש"ח).

באור 23 - הכנסות אחרות

2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)			
237	70	-	רווחים מקופות לפיצויים
79	86	46	אחרות, נטו (א)
316	156	46	סך כל ההכנסות האחרות

(א) סווג מחדש

באור 24 - משכורות והוצאות נלוות סכומים מדווחים

2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)			
2,753	2,941	2,950	משכורות
523	652	682	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, פנסיה, חופשה ומענק יובל
32	(24)	13	הוצאה (הכנסה) הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות
578	617	623	ביטוח לאומי ומס שכר
161	188	199	הוצאות נלוות אחרות
(151)	302	600	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון (א)
3,896	4,676	5,067	סך כל המשכורות וההוצאות הנלוות
528	511	597	מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל

(א) הוצג מחדש.

באור 25 - הוצאות אחרות סכומים מדווחים

2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)			
215	260	283	שיווק ופרסום
276	324	377	משפטיות, ביקורת חשבוניות וייעוץ מקצועי
150	157	161	תקשורת: דואר, טלפון, משלוחים וכו'
196	218	222	מחשב (א)
79	82	84	משרדיות
14	22	20	ביטוח
27	27	27	הדרכה
393	514	400	אחרות (ב)
1,350	1,604	1,574	סך כל ההוצאות האחרות (ג)

(א) הסעיף כולל הוצאות בגין מיקור חוץ ואינו כולל הוצאות הבנק בגין מחשב מאחר ומערך התפעול הינו חלק מהבנק והוצאותיו נרשמו וסווגו בסעיפי ההוצאות השונים.

(ב) לגבי שכר דירקטורים של הבנק הכלול בסעיף זה - ראה באור 19(ד).

(ג) סווג מחדש.

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות סכומים מדווחים

(א) הרכב

2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)			
			מסים שוטפים -
1,090	1,249	728	בגין שנת החשבון
(65)	58	(2)	בגין שנים קודמות
1,025	1,307	726	סך כל המסים השוטפים
			בתוספת שינויים במסים נדחים -
66	(68)	18	בגין שנת החשבון
181	-	(326)	בגין שנים קודמות (א)
247	(68)	(308)	סך כל המסים הנדחים
1,272	1,239	418	הפרשה למסים על ההכנסה
47	95	29	מזה: הפרשה למסים בחו"ל

(א) כולל שינוי בשיעור המס 326 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2009 - 146 מיליוני ש"ח).

(ב) התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות רגילות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי בישראל החל על הבנק לבין ההפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות כפי שנוקפה בדוח הרווח וההפסד:

2009	2010	2011	
36.21%	35.34%	34.48%	שיעור המס הסטטוטורי החל על תאגיד בנקאי
(במיליוני ש"ח)			
1,191	1,063	760	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי (א)
			מס (חסכון מס) בגין:
(1)	(11)	-	הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
14	60	103	הוצאות אחרות לא מוכרות
(10)	114	(106)	הכנסות חברות מאוחדות בחו"ל
(44)	(46)	(15)	הכנסות חברות מאוחדות בארץ
(3)	(4)	15	הפרשי תיאום פחת
(15)	(18)	(20)	הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מועדף
(1)	(13)	2	הפרשי עיתוי שלא נרשמו בגינם מסים נדחים
152	36	(326)	שינוי מסים נדחים עקב שינוי בשיעורי המס (א)
(30)	58	(2)	מסים בגין שנים קודמות (א)
19	-	7	אחר
1,272	1,239	418	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות

(א) הוצג מחדש, ראה באור 1 יט.2.

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך) סכומים מדווחים

- (ג) ביום 27 ביוני 2006 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים), התשס"ו-2006. בצו זה נקבע, כי שיעורי מס שכר ומס רווח, החלים על מוסדות כספיים יעמדו על 15.5%. התיקון נכנס לתוקף החל מ-1 ביולי 2006.
- ביום 1 ביולי 2009 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשס"ט-2009, המעלה את שיעורי מס השכר ומס הרווח החלים על מוסדות כספיים החל מ-1 ביולי 2009 ועד ל-31 בדצמבר 2010 מ-15.5% ל-16.5%.
- ביום 31 בדצמבר 2009 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה) (תיקון), התש"ע-2009, המפחית את שיעורי מס השכר ומס הרווח החלים על מוסדות כספיים החל מ-1 בינואר 2010 ועד ל-31 בדצמבר 2010 מ-16.5% ל-16%.
- ביום 24 בפברואר 2011 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשע"א-2011, הקובע כי שיעורי מס השכר ומס הרווח החלים על מוסדות כספיים החל מ-1 בינואר 2011 ועד ל-31 בדצמבר 2012 יעמדו על 16%.
- שיעור מס החברות בישראל בשנת 2010 היה 25% ובשנת 2011 24%. חבר בני אדם חייב במס על רווח הון ריאלי בשיעור מס החברות החל בשנת המכירה.
- ביום 5 בדצמבר, 2011 התקבל בכנסת החוק לשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011 (להלן-החוק). במסגרת החוק בוטל, בין היתר, החל משנת 2012, מתווה ההפחתה של שיעורי מס החברות, שיעור מס החברות הועלה ל-25% החל משנת 2012 והועלו בהתאמה גם שיעור המס על רווח הון ריאלי ושיעור המס של השבח הריאלי.
- השינוי האמור הביא לגידול ביתרות המסים הנדחים בסך של כ-326 מיליוני ש"ח ובמקביל לגידול ברווח הנקי בשנת 2011, אשר נזקף לסעיף מסים על ההכנסה.
- הבנק כ"מוסד כספי" לעניין חוק מס ערך מוסף משלם מס רווח. כאמור, שיעור מס הרווח בשנים 2010, 2011 ו-2012 הינו 16% ומשנת 2013 ואילך הינו 15.5%. מס הרווח מהווה הוצאה לצורך מס חברות, ובשל כך שיעור המס שחל על הבנק בשנת המס 2010 היה 35.34%, בשנת המס 2011 חל שיעור מס של 34.48%, בשנת המס 2012 יחול שיעור מס של 35.34% ובשנת המס 2013 והלאה יחול שיעור מס של 35.06%.
- (ד) ביום 26 בפברואר 2008 התקבל בכנסת תיקון לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן - חוק התיאומים). התיקון מגביל את תחולת החוק לשנות המס 1985-2007 וקובע הוראות מעבר לגבי תום התחולה.
- (ה) לבנק הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2007. לחברות המאוחדות העיקריות שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2007.
- (ו) בתיקון מס' 11 לחוק התיאומים נקבע, בין השאר, שעל כלל הנישומים עליהם חל התיקון לשלם מס על רווחים מניירות ערך הנסחרים בבורסה במועד המימוש. תחולת התיקון משנת 1999 ועד לשנת 2007.
- לדעת שלטונות המס והבנקים, מיסוי ניירות ערך על בסיס מימוש, אינו תואם את אופי פעילותם של מוסדות פיננסיים.
- לאור זאת העבירו שלטונות המס לבנקים בתאריך 6 ביוני 1999 טיוטת הצעה לתיקון סעיף 6 לחוק הני"ל, לפיה המוסדות הכספיים ימוסו על בסיס עליית ערך של ניירות הערך וזאת בהתאם לדרך הצגתם של ניירות הערך בדוחות הכספיים של המוסדות הפיננסיים.
- למרות הגבלת תחולת חוק התיאומים, כאמור בסעיף (ד) לעיל, הבנק, בתיאום עם שלטונות המס, ממשיך לפעול על בסיס הצעת החוק, וההפרשות למס נערכו בהתאם.

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך) סכומים מדווחים

(ז) סכום ההתאמה של בניינים שהפחתו לא תותר בניכוי כהוצאה לצרכי מס בעתיד ושבינו נקבע שאין ליצור עתודה למסים נדחים הינו:

31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2009
(במיליוני ש"ח)		
162	176	190
(11)	(14)	(14)
151	162	176

(א) הסכום כולל: סכומים שלא הותרו לניכוי בגין פחת וסכומים שהופחתו בגין נכסים שנמכרו.

(ח) לחברות מאוחדות מסוימות הפסדים וניכויים אחרים שנתבעו לצורך מס ושבינו לא נכלל במאזן חיסכון המס בעתיד המסתכם בחברות המאוחדות בסך כ-139 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2010 כ-55 מיליוני ש"ח). ניצול סכומים אלה בעתיד יתאפשר במידה ולחברות המאוחדות בהן נרשמו הסכומים תהיה הכנסה חייבת במס.

(ט) להלן מרכיבי המסים הנדחים לקבל והעתודה למסים נדחים:

31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2010
(במיליוני ש"ח)			
שיעור המס הממוצע באחוזים			
מיסים נדחים לקבל			
916	203	36%	36%
312	257	30%	35%
1,373	992	30%	35%
74	79	37%	38%
61	55	11%	32%
-	7	35%	34%
32	36	21%	20%
48	46	22%	23%
6	-	-	35%
2,822	1,675		
עתודה למיסים נדחים			
(2)	(5)	30%	30%
(91)	(179)	34%	37%
(168)	(162)	11%	10%
(209)	(147)	28%	31%
(26)	(25)	34%	34%
(48)	(62)	23%	28%
(544)	(580)		
2,278	1,095		
מיסים נדחים לקבל, נטו			
מיסים נדחים שנכללו: (א)			
2,396	1,225		
(118)	(130)		
2,278	1,095		

(א) יתרות המסים הנדחים מוצגות במאזן המאוחד על פי סיווג היתרה נטו בספרי הבנק ובחברות המאוחדות.

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך) סכומים מדווחים

(י) מסים נדחים חושבו בהתאם לשיעור המס הסטטוטורי שיחול על החברות בעת הניצול.

(יא) שינויים במסים נדחים בסך 882 מיליוני ש"ח בשנת 2011 נובעים בעיקר מרישום מס נידחה בגין הפרשה קבוצתית וני"ע זמינים למכירה שנוקפו לסעיפים נפרדים בהון העצמי (בשנת 2010 - (76) מיליוני ש"ח; בשנת 2009 - (524) מיליוני ש"ח נובעים מניירות ערך זמינים למכירה ונוקפו לסעיף נפרד בהון העצמי).

(יב) על פי הסדר עם שלטונות המס מיום 14 באפריל 2005 רשאי הבנק לקזז החל משנת המס 2004 מחבות המס בישראל בגין רווחי חברת בת בחו"ל סכום מצטבר של עד 67 מיליון דולר או חבות המס בישראל, הנמוך מביניהם. הסכומים שטרם קוזזו מחבות המס ושבגינם לא נכלל במאזן חסכון במס בעתיד ליום 31 בדצמבר 2011 הינם כ-54 מיליון דולר. ניצול סכומים אלה בעתיד יתאפשר במידה ושיעור המס הכולל על הכנסות הבנק בישראל יהיה גבוה משיעור המס החל על חברת הבת בחו"ל.

באור 27 - רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים סכומים מדווחים

2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)			
-	220	-	רווח נטו, מממוש השקעות בחברות מוחזקות וממכירת פעילויות (א)
-	-	4	ביטול הפרשות מיוחדות בקשר לרכוש קבוע
36	4	(2)	רווח (הפסד) נטו, ממכירת בניינים
36	224	2	רווח נטו, לפני מסים
הפרשה למסים על הרווח מפעולות בלתי רגילות:			
8	41	-	מסים שוטפים
28	183	2	רווח מפעולות רגילות לאחר מסים

(א) בשנת 2010 הרווח נבע בעיקר ממכירת פז חברת נפט בע"מ ראה באור 6 (ג) לעיל.

באור 28 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים תאור מגזרי הפעילות

הבנק בישראל מאורגן בחמישה קווי עסקים, הפועלים באמצעות חמש חטיבות בבנק, כאשר בראש כל חטיבה עומד חבר הנהלת הבנק. כל קו עסקים מתמחה במתן שרות למגזרי לקוחות (אחד או יותר) בעלי מאפיינים וצרכים דומים, כאשר התמחות זו מאפשרת מתן שרות מקצועי ברמה גבוהה. בנוסף, קיימות יחידות מטה הנותנות שירותים שונים לחטיבות העסקיות.

חברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ שויכו בהתאם לאופי פעילותן ומאפייני לקוחותיהן לקו העסקים הרלוונטי בקבוצה.

מגזרי פעילות עיקריים

בהתאם להוראות בנק ישראל מגזר פעילות הוא מרכיב, אשר מתקיימים בו שלושה מאפיינים :

1. עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות (כולל הכנסות והוצאות מעסקאות עם מגזרים אחרים בבנק).
2. תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
3. קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

להלן תיאור מגזרי הפעילות העיקריים שנקבעו על פי הוראות בנק ישראל בהתאם למאפיינים הנ"ל:

1. משקי בית - מתן שירותים בנקאיים למשקי בית ואנשים פרטיים.
2. עסקים קטנים - מתן שירותים בנקאיים לעסקים קטנים ולרשויות מקומיות.
3. בנקאות עסקית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הגדולות והבינלאומיות במשק בפעילותן בארץ ובעולם.
4. בנקאות מסחרית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הבינוניות (Middle Market) ולבעלי העניין בחברות אלה.
5. בנקאות פרטית - מתן שירותים ופתרונות פיננסיים מקומיים וגלובליים ללקוחות פרטיים תושבי ישראל ותושבי חוץ בעלי תיק נכסים כספיים גדול.
6. ניהול פיננסי ושוקי הון - פעילות הנוסטרו וחדרי עסקאות ומתן שירותים ללקוחות המוסדיים ולמוסדות פיננסיים זרים. כולל את תוצאות הפעילות של ההשקעות בחברות הכלולות (ריאליות).
7. אחרים* - פעילות שלא הוקצתה למגזרים אחרים.

* במסגרת זו נכללו הפעילויות האחרות של הקבוצה אשר כל אחת מהן איננה מגיעה עד כדי מגזר בר ריוח על פי הוראות המפקח על הבנקים.

הפעילות המגזרית כוללת בתוכה גם פעילות בינמגזרית, כמו שירותים שניתנים ללקוחות מגזר אחר וכן פעילות (הנובעת ממוצרים) כגון משכנתאות, כרטיסי אשראי, שוק ההון ונדל"ן

באור 28 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך) תאור מגזרי הפעילות

השיוך למגזר פעילות מסוים נעשה, על פי קריטריונים כמותיים וקריטריונים נוספים כגון היקף האובליגו כשמדובר בלקוחות עסקיים, ועושר פיננסי כשמדובר בלקוחות פרטיים. קריטריונים כגון אופי הפעילות העסקית של תאגיד והיקף עסקיו כגון: מחזורי פעילות, היקפי סחר בינלאומי, עסקאות מורכבות ומיוחדות, פרויקטים מורכבים וליווי בניה, עשויים לשנות את השיוך המגזרי של לקוח מסוים.

כאמור לעיל, הבנק מאורגן בקווי עסקים, ומדיניותו היא לשייך, ככל שהדבר ניתן, את הלקוחות לקו העסקים/מגזר הפעילות שאליהם הם מתאימים, על פי אופיים ופעילותם. עם זאת, יודגש כי השיוך המגזרי נקבע על פי המגזר שבו מנוהל חשבון הלקוח בפועל וכל עוד לא בוצעה הסגמנטציה בין המגזרים, דהיינו, כל עוד הלקוח אינו מקבל שירות מהמגזר אליו הוא אמור להיות משויך, על פי הקריטריונים לעיל, השיוך אינו משתנה והתוצאות הכספיות בגין הלקוח נרשמות במגזר בו מנוהל חשבונו בפועל.

מערכת המדידה הפיננסית

לתמיכה ניהולית בפעילות לפי מגזרים קיימת בבנק מערכת תפעולית ניהולית של מרכזי רווח לפי קווי עסקים ובחתיכים אחרים (מערכת "בחן").

מטרות המערכת:

- מדידת הרווחיות של מרכזי הרווח השונים.
- מדידת היקף הפעילות העסקית של מרכזי הרווח השונים בחתיכים שונים.
- מדידת הביצועים לעומת היעדים בתכנית העבודה.
- אחידות בניתוח הפעילות העסקית.
- בקרה כוללת על הפעילות העסקית ועל הרווחיות מפעילות זו.
- הכוונת הסניפים והיחידות העסקיות האחרות להשגת יעדי הבנק ובכללם יעדי הרווחיות.
- כלי להקצאת משאבי הבנק באופן רציונאלי ועל בסיס עלות תועלת.
- בסיס להערכה ותגמול.

בסיס המערכת הקיימת בבנק הוא "מחסן הנתונים" המרכז את כל עיסקאות הבנק ובעזרת אינדקס מתאים מאפשר מיון וסיווג העיסקאות בין מרכזי הרווח השונים.

הנתונים שלהלן לגבי מגזרי הפעילות כוללים את נתוני הבנק על פי עקרונות מערכת "בחן" כפי שיוסברו להלן, ואילו נתוני המגזרים של חברות בנות בארץ וחברות בנות בחו"ל נלקחו מהדוחות הכספיים שלהן וכפי שהוגדרו על ידן.

במדידת הרווחיות של חברות בנות בחו"ל, נזקפים לרווח המימוני של השלוחות בחו"ל הפרשי השער לאחר השפעת המס, הנובעים ממימון ההשקעות בחברות בנות בחו"ל.

הכנסות

הרווח מפעולות מימון

מרכז הרווח מזוכה בריבית המתקבלת מההלוואות שהעמיד או מחויב בריבית המשולמת לפיקדונות שגייס.

במקביל, מחויב מרכז הרווח נותן ההלוואה ומזוכה מרכז הרווח מקבל הפיקדון במחירי מעבר. מחירי המעבר נקבעים בדרך כלל על פי מחירי השוק בהתאמות מסוימות ומשקפים בדרך כלל תשואה חסרת סיכון או עלויות שוליות לגיוס מקורות באותו סוג הצמדה ומטבע ולתקופה דומה. השפעות הנובעות משינויים בהפרשי שער שקל/מט"ח, לרבות התאמות מתרגום של השלוחות בחו"ל וכן שינויים במדד המחירים לצרכן על עודפי השימושים ו/או מקורות מיוחסים בקבוצה למגזר הניהול הפיננסי. בשיטה המתוארת לעיל, מרכזי הרווח נושאים בסיכונים אשראי ואינם נושאים בסיכונים שוק.

חשבון הרווח והפסד של כל אחד מהמגזרים כולל גם את ההתחשבות בגין ההון המוקצה למגזר. כל מרכז רווח מזוכה על ההון רובד 1 שהוקצה לו בגין נכסי הסיכון לפי תשואה חסרת סיכון (risk free) ומחויב בגין תוספת העלות על ההון רובד 2. בשיטה זו מזוכה ההון הפנוי המיוחס למגזר בריבית השווה לעלות השולית של גיוס מקורות בהתאם למגזר אותו הוא מממן או מושקע בשוק ההון. ההכנסות מניהול הנוסטרו נרשמות במגזר הניהול הפיננסי שוק ההון.

הוצאות בגין הפסדי אשראי, כולל הפרשה קבוצתית, נזקפות במרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח בהתאם להוראות בנק ישראל.

הכנסות תפעוליות

כל ההכנסות התפעוליות (עמלות והכנסות תפעוליות אחרות) שהבנק גובה מלקוחותיו, ו/או מחברות בנות בגין שירותים שונים נזקפות לזכות מרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח. הכנסות מניירות ערך נוסטרו, רווחי היעודה לפיצויים ודיבידנדים, שהבנק מקבל נזקפים במרכז הרווח של שוקי הון ניהול פיננסי.

הוצאות

ההוצאות מיוחסות לקווי העסקים (חטיבות הבנק) בהתאם לשידוך המגזרי של הלקוחות המטופלים באותם קווי עסקים.

במיעוט המקרים בהם מטפל קו עסקים במספר מגזרי פעילות, מיוחסות הוצאות קו העסקים למגזרים ולמוצרים הרלוונטיים על בסיס תמחיר פעולות רב מימדי.

התמחיר הינו מערכת בה מחושבת עלות הפעולה תוך התחשבות בסוג הפעולה, סוג הלקוח המבצע אותה והערוץ בה בוצעה הפעולה.

מדידת תשואה להון

במסגרת העמקת מדידת ביצועי היחידות והתאמתה למאפייני הסיכון היחודיים לכל יחידה, נמדדת התשואה להון סיכון (Return On Risk Adjusted Capital) - RORAC למגזרי הפעילות ותרומתן לרווח הקבוצה (Economic Value Added) - EVA, בהתחשב בעלות ההון על פי התשואה הרב שנתית שאושרה על ידי הדירקטוריון. הקצאת ההון לרכיבי הסיכון בין המגזרים נעשית בהתאם למאפייני הסיכון השונים הגלומים בכל מגזר, על פי עקרונות באזל 2.

החל משנת 2010 הקצאת הון נדבך 1 (בגין סיכונים אשראי, שוק ותפעוליים) הינה על פי באזל 2 הגישה הסטנדרטית - סיכונים אשראי בהתבסס על נכסי הסיכון המשוקללים ביחידות, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים (החל מיום 31 לדצמבר 2011) על פי שיטת המדידה הסטנדרטית.

באור 28 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך) **תאור מגזרי הפעילות**

הון נדבך 2 מוקצה ליחידות בחדך מרכיביו השונים, על פי מודלים שנבנו בבנק.

עד סוף 2009 הון הסיכון הוקצה למגזרים השונים על פי חלקו היחסי של כל מגזר בסך נכסי הסיכון המשוקללים של קבוצת לאומי בהתאם להוראות באזל 1.

הרווח של מגזרי הפעילות מותאם להון הסיכון בכל מגזר. התשואה המותאמת לסיכון חושבה כיחס בין הרווח המותאם, להון המוקצה למגזר, המהווה חלק מהון הסיכון המוקצה (הון רובד 1, רובד 2 ויתרת ההון בגין תרחישי קיצון ועודפים).

לכל מגזר חושב הרווח בהתחשב בעלות הון הסיכון רובד 1 ורובד 2 שהוקצה לכל מגזר. ברמת הקבוצה הערך המוסף לבעלי המניות "EVA" הינו הרווח הנקי המתוקן כאמור פחות עלות ההון, על פי התשואה ארוכת הטווח הנדרשת על ההון, כפי שנקבע על ידי הדירקטוריון.

באור 28 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך) סכומים מדווחים

(א) מידע על מגזרי פעילות

דוח רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2011

מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
משקי	עסקים	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
בית	קטנים	עיסקי	מסחרי	פרטית	פיננסי	ניהול	מגזר
סך הכל	מאוחד	אחר	מאוחד	אחר	מאוחד	אחר	מאוחד
(במיליוני ש"ח)							
רווח (הפסד) מפעולות מימון							
לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי							
מחיצוניים -	1,739	1,135	2,851	2,204	(60)	(319)	-
בינמגזרי -	882	(189)	(1,092)	(671)	501	555	14
סך הכל	2,621	946	1,759	1,533	441	236	14
הכנסות תפעוליות ואחרות :							
מחיצוניים -	1,686	511	452	434	453	171	29
בינמגזרי -	221	(52)	(115)	(37)	12	32	(61)
סך הכל	1,907	459	337	397	465	203	(32)
סך כל ההכנסות	4,528	1,405	2,096	1,930	906	439	(18)
הוצאות בגין הפסדי אשראי							
הוצאות תפעוליות ואחרות	3,904	829	631	1,047	688	1,323	(75)
רווח (הפסד) מפעולות							
רגילות לפני מסים	555	487	1,153	665	249	(961)	57
הפרשה למסים (הטבה) על הרווח מפעולות רגילות	170	167	389	228	74	(415)	(195)
רווח (הפסד) מפעולות	385	320	764	437	175	(546)	252
רגילות לאחר מסים							
חלק הקבוצה ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	-	-	-	-	-	148	-
רווח נקי מפעולות רגילות							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	385	320	764	437	175	(398)	252
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(28)	(2)	(4)	(1)	(2)	(9)	-
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	357	318	760	436	173	(407)	252
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							
רווח נטו מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים לפני ייחוס זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	-	2
רווח נקי לתקופה							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	385	320	764	437	175	(398)	254
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(28)	(2)	(4)	(1)	(2)	(9)	-
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	357	318	760	436	173	(407)	254
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							
תשואה להון							
8.54%	22.85%	9.27%	11.32%	21.99%	(9.96%)	70.67%	8.27%

באור 28 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)
סכומים מדווחים

(א) מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (המשך)

	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	
	משקי	עסקים	מגזר	בנקאות	ניהול	מגזר	סך הכל	
	בית	קטנים	עיסקי	מסחרי	פרטית	פיננסי	אחר	מאוחד
(במיליוני ש"ח)								
יתרה ממוצעת של נכסים	80,419	19,465	77,596	49,894	11,248	97,642	5,551	341,815
מזה : השקעות בחברות כלולות	5	-	-	-	-	2,142	-	2,147
יתרה ממוצעת של התחייבויות	128,256	19,030	35,180	44,043	37,393	53,447	1,200	318,549
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	57,268	17,651	99,423	51,073	9,424	38,168	5,444	278,451
יתרה ממוצעת של קרנות								
נאמנות וקרנות השתלמות	53,540	2,199	1,281	4,240	6,390	261	-	67,911
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	50,806	5,702	82,702	40,831	68,071	179,121	-	427,233
יתרה ממוצעת של								
נכסים אחרים בניהול	5,897	244	221	702	224	-	5	7,293
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,327	710	1,383	1,029	84	9,419	16	13,968
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	1,142	193	65	313	290	(12,955)	108	(10,844)
אחר	152	43	311	191	67	3,772	(110)	4,426
סך הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	2,621	946	1,759	1,533	441	236	14	7,550

באור 28 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך) סכומים מדווחים

(א) מידע על מגזרי פעילות (המשך)

דוח רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2010 (א)

מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
משקי	עסקים	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
בית	קטנים	עיסקי	מסחרי	פרטית	בנקאות	ניהול	מגזר
סך הכל	מאוחד	אחר	פיננסי	אחר	סך הכל	מאוחד	סך הכל
(במיליוני ש"ח)							
רווח (הפסד) מפעולות מימון							
לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי							
מחיצוניים -	1,448	1,064	1,689	1,721	(50)	1,553	7,433
בינמגזרי -	769	(158)	379	(251)	457	(1,198)	-
סך הכל	2,217	906	2,068	1,470	407	355	7,433
הכנסות תפעוליות ואחרות :							
מחיצוניים -	1,732	493	454	431	451	449	4,111
בינמגזרי -	237	(56)	(122)	(38)	10	4	(35)
סך הכל	1,969	437	332	393	461	453	4,111
סך כל ההכנסות	4,186	1,343	2,400	1,863	868	808	11,544
הוצאות בגין הפסדי אשראי	169	147	(71)	341	8	(6)	584
הוצאות תפעוליות ואחרות	3,702	795	616	1,035	725	1,062	7,951
רווח (הפסד) מפעולות							
רגילות לפני מסים	315	401	1,855	487	135	(248)	3,009
הפרשה למסים על							
הרווח מפעולות רגילות	110	144	655	183	44	28	1,239
רווח (הפסד) מפעולות	205	257	1,200	304	91	(276)	1,770
רגילות לאחר מסים							
חלק הקבוצה ברווחים							
מפעולות רגילות לאחר מסים של							
חברות כלולות לאחר השפעת המס	-	-	-	-	-	420	420
רווח נקי מפעולות רגילות							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן							
מקנות שליטה	205	257	1,200	304	91	144	2,190
המייחוס לבעלי זכויות שאינן							
מקנות שליטה	(28)	(1)	(2)	(1)	(4)	(3)	(39)
המייחוס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	177	256	1,198	303	87	141	2,151
רווח נטו מפעולות בלתי רגילות לאחר							
מסים לפני ייחוס זכויות שאינן מקנות שליטה -	-	-	-	-	-	182	183
רווח נקי לתקופה							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן							
מקנות שליטה	205	257	1,200	304	91	326	2,373
המייחוס לבעלי זכויות שאינן							
מקנות שליטה	(28)	(1)	(2)	(1)	(4)	(3)	(39)
המייחוס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	177	256	1,198	303	87	323	2,334
תשואה להון							
	4.41%	18.74%	14.32%	8.14%	12.67%	8.01%	10.29%

(א) הוצג מחדש.

באור 28 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)
סכומים מדווחים

(א) מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2010 (א) (המשך)

מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
משקי	עסקים	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
בית	קטנים	עיסקי	מסחרי	פרטית	פיננסי	ניהול	מגזר
סך הכל	מאוחד	אחר	אחר	אחר	אחר	אחר	אחר
(במיליוני ש"ח)							
יתרה ממוצעת של נכסים	71,397	18,462	73,946	46,667	10,797	99,173	5,009
מזה : השקעות בחברות כלולות	8	-	-	-	-	1,944	-
יתרה ממוצעת של התחייבויות	123,480	16,929	33,291	38,418	39,429	49,272	1,604
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	52,890	17,185	92,380	48,387	9,174	37,775	4,892
יתרה ממוצעת של קרנות	49,162	2,027	1,098	3,541	5,358	402	-
נאמנות וקרנות השתלמות	50,421	5,236	86,063	39,332	67,070	139,243	-
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	50,421	5,236	86,063	39,332	67,070	139,243	-
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	6,607	301	201	563	253	-	118
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,120	668	1,463	988	69	2,152	1
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	832	121	46	227	249	697	(1)
אחר	265	117	559	255	89	(2,494)	10
סך הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	2,217	906	2,068	1,470	407	355	10
7,433	2,217	906	2,068	1,470	407	355	10

(א) הוצג מחדש.

באור 28 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך) סכומים מדווחים

(א) מידע על מגזרי פעילות (המשך)

דוח רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2009 (א)

מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עיסקי	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד
(במיליוני ש"ח)							
רווח (הפסד) מפעולות מימון							
לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי							
1,064	1,036	3,028	1,747	(203)	333	18	7,023
מחיצוניים -							
1,017	(180)	(1,136)	(336)	638	13	(16)	-
בינמגזרי -							
2,081	856	1,892	1,411	435	346	2	7,023
סך הכל							
הכנסות תפעוליות ואחרות							
1,701	459	937	418	438	460	150	4,563
מחיצוניים -							
233	(59)	(120)	(39)	16	3	(34)	-
בינמגזרי -							
1,934	400	817	379	454	463	116	4,563
סך הכל							
4,015	1,256	2,709	1,790	889	809	118	11,586
סך כל ההכנסות							
281	228	579	383	35	11	-	1,517
הוצאות בגין הפסדי אשראי							
3,472	739	568	932	676	368	26	6,781
הוצאות תפעוליות ואחרות							
262	289	1,562	475	178	430	92	3,288
רווח מפעולות רגילות לפני מיסים							
הפרשה למסים על							
73	101	549	164	57	140	188	1,272
הרווח מפעולות רגילות							
רווח (הפסד) מפעולות							
189	188	1,013	311	121	290	(96)	2,016
רגילות לאחר מיסים							
חלק הקבוצה ברווחים (הפסדים)							
מפעולות רגילות לאחר מיסים של							
-	-	-	-	-	86	(5)	81
חברות כלולות לאחר השפעת המס							
רווח נקי מפעולות רגילות							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן							
189	188	1,013	311	121	376	(101)	2,097
מקנות שליטה							
המיוחס לבעלי זכויות שאינן							
(28)	-	-	-	(5)	(3)	-	(36)
מקנות שליטה							
161	188	1,013	311	116	373	(101)	2,061
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי							
רווח נטו מפעולות בלתי רגילות לאחר							
-	-	-	-	-	-	28	28
מיסים לפני ייחוס זכויות שאינן מקנות שליטה							
רווח נקי לתקופה							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן							
189	188	1,013	311	121	376	(73)	2,125
מקנות שליטה							
המיוחס לבעלי זכויות שאינן							
(28)	-	-	-	(5)	(3)	-	(36)
מקנות שליטה							
161	188	1,013	311	116	373	(73)	2,089
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי							
תשואה להון (אחוז הרווח מההון							
3.68%	16.75%	14.71%	9.11%	19.20%	14.60%	(17.46%)	10.78%
היחסי לפי חלק המגזר בנכסי הסיכון)							

(א) הוצג מחדש.

באור 28 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)
סכומים מדווחים

(א) מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2009 (א) (המשך)

מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
משקי	עסקים	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
בית	קטנים	עיסקי	מסחרי	פרטית	פיננסי	אחר	מאוחד	סך הכל
(במיליוני ש"ח)								
יתרה ממוצעת של נכסים	64,612	17,608	77,712	46,794	11,109	94,455	6,499	318,789
מזה : השקעות בחברות כלולות	8	-	-	-	-	1,871	88	1,967
יתרה ממוצעת של התחייבויות	125,750	15,690	34,411	33,569	41,759	45,762	1,600	298,541
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	57,304	14,687	90,120	44,690	7,908	33,441	5,472	253,622
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	37,588	1,541	709	2,915	4,091	472	-	47,316
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	44,395	3,282	66,751	32,776	59,782	101,678	-	308,664
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	7,433	373	256	616	296	-	92	9,066
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,023	643	1,435	964	64	5,992	(15)	10,106
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	834	91	44	217	260	(6,469)	77	(4,946)
אחר	224	122	413	230	111	823	(60)	1,863
סך הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	2,081	856	1,892	1,411	435	346	2	7,023

(א) הוצג מחדש.

באור 28 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך) סכומים מדווחים

(ב) מידע על הפעילות לפי אזורים גאוגרפיים: (א)

31 בדצמבר 2011									
סך הכל	סך הכל מחוץ לישראל	מאוחד	אחרים	רומניה	לוקסמבורג	שווייץ	בריטניה	ארה"ב	ישראל
(במיליוני ש"ח)									
סך כל ההכנסות (ב)	11,286	1,285	(37)	113	(423)	241	519	872	10,001
הרווח הנקי	1,891	402	32	(21)	23	53	102	213	1,489
סך כל הנכסים	365,854	40,582	3,498	1,230	779	4,259	9,051	21,765	325,272
אשראי לציבור	241,320	26,964	1,023	812	336	2,312	7,696	14,785	214,356
פיקדונות הציבור	279,404	33,456	3,235	726	2,069	4,960	5,683	16,783	245,948
31 בדצמבר 2010									
סך הכל	סך הכל מחוץ לישראל	מאוחד	אחרים	רומניה	לוקסמבורג	שווייץ	בריטניה	ארה"ב	ישראל
(במיליוני ש"ח)									
סך כל ההכנסות (ב)	11,544	1,132	73	5	187	270	80	517	10,412
הרווח הנקי	2,334	(279)	(5)	(181)	(4)	34	(29)	(94)	2,613
סך כל הנכסים	328,322	34,106	564	1,268	954	4,574	8,223	18,523	294,216
אשראי לציבור	223,981	23,621	447	900	287	2,544	6,899	12,544	200,360
פיקדונות הציבור	249,584	26,442	518	692	2,175	3,362	5,612	14,083	223,142
31 בדצמבר 2009									
סך הכל	סך הכל מחוץ לישראל	מאוחד	אחרים	רומניה	לוקסמבורג	שווייץ	בריטניה	ארה"ב	ישראל
(במיליוני ש"ח)									
סך כל ההכנסות (ב)	11,586	1,768	-	146	275	244	425	678	9,818
הרווח הנקי	2,089	133	30	(7)	6	37	50	17	1,956

(א) הסיווג בוצע לפי מיקום המשרד.

(ב) רווח מפעולות מימון לפני (הוצאות בגין הפסדי אשראי) והכנסות תפעוליות ואחרות.

באור 29 - פיקדונות מיועדים, אשראים ופיקדונות מפיקדונות מיועדים
סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2011	
(במיליוני ש"ח)		
		אשראים ופיקדונות מפיקדונות מיועדים
317	220	סך הכל אשראי לציבור
		פיקדונות מיועדים
10	8	פיקדונות הציבור
34	24	פיקדונות מבנקים
422	278	פיקדונות הממשלה
466	310	סך הכל

באור 30 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק סכומים מדווחים

(א) מאזן הבנק ליום 31 בדצמבר 2011

31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010	
(במיליוני ש"ח)		
נכסים		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	93,879	68,133
ניירות ערך	41,253	48,219
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	1,225	1,190
אשראי לציבור (א)	154,385	152,307
הפרשה להפסדי אשראי (א)	(2,777)	(8,886)
אשראי לציבור, נטו	151,608	143,421
אשראי לממשלות	440	365
השקעות בחברות מוחזקות	16,870	15,278
בניינים וציוד	3,154	3,173
נכסים בגין מכשירים נגזרים (א)(ב)	11,348	8,594
נכסים אחרים (א) (ב)	2,943	1,487
סך כל הנכסים	322,720	289,860
התחייבויות והון		
פיקדונות הציבור	257,530	232,074
פיקדונות מבנקים	9,589	4,479
פיקדונות מממשלות	373	515
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	385	762
כתבי התחייבות נדחים	7,719	7,683
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (א)	11,860	9,808
התחייבויות אחרות (א)(ב)	11,890	11,246
סך כל ההתחייבויות	299,346	266,567
הון עצמי	23,374	23,293
סך כל ההתחייבויות וההון	322,720	289,860

(א) נתוני השוואה סווגו מחדש על מנת להתאים לשיטת ההצגה בתקופה השוטפת. מספרי השוואה בגין אשראי לציבור וההפרשה להפסדי אשראי לא הוצגו מחדש בעקבות יישום ההוראות החדשות ואינם ברי השוואה לנתונים השוטפים.

(ב) הוצג מחדש ראה באור 1 יט.2.

באור 30 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק (המשך)
סכומים מדווחים

(ב) תמצית דוח רווח והפסד

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2011

2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)			
5,254	5,826	5,322	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה להפסדי אשראי
1,269	340	600	הפרשה להפסדי אשראי
3,985	5,486	4,722	רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה להפסדי אשראי
3,211	2,612	2,631	ההכנסות התפעוליות והאחרות
4,836	5,807	6,198	ההוצאות התפעוליות והאחרות (א) (ב)
2,360	2,291	1,155	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
1,069	858	198	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (ב)
1,291	1,433	957	רווח מפעולות רגילות לאחר מסים
			חלק הבנק ברווחים, נטו מפעולות רגילות של חברות
770	718	932	מוחזקות לאחר השפעת המס
2,061	2,151	1,889	רווח נקי מפעולות רגילות
28	183	2	רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים
2,089	2,334	1,891	רווח נקי

(א) סווג מחדש.

(ב) הוצג מחדש ראה באור 1 יט.2.

באור 30 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק (המשך) סכומים מדווחים

(ג) דוח על תזרימי המזומנים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2011

2009	2010	2011	
(במיליוני ש"ח)			
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
2,089	2,334	1,891	רווח נקי לשנה
ההתאמות הדרושות להצגת המזומנים מפעולות:			
חלק הבנק ברווחים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות כולל רווחים בלתי רגילים בניכוי דיבידנד שהתקבל אחר, נטו (כולל הפרשות להפסדי אשראי ולירידת ערך של ניירות ערך)			
(677)	(693)	(482)	
418	552	953	
1,830	2,193	2,362	מזומנים, נטו, מפעילות שוטפת
תזרימי מזומנים מפעילות בנכסים			
(235)	-	(691)	השקעות נוספות במניות של חברות מאוחדות אחר
7,373	(15,311)	(13,814)	
7,138	(15,311)	(14,505)	מזומנים, נטו, מפעילות (ששימשו לפעילות) בנכסים
תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון			
1,000	2,375	-	הנפקת אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים דיבידנד ששולם לבעלי המניות אחר
-	(500)	(900)	
8,238	5,095	32,486	
9,238	6,970	31,586	מזומנים, נטו, מפעילות בהתחייבויות ובהון
18,206	(6,148)	19,443	גידול (קיטון) במזומנים
34,183	52,389	46,241	יתרת מזומנים לתחילת השנה
52,389	46,241	65,684	יתרת מזומנים לסוף השנה

(ד) מידע על בסיס נתונים נומינליים היסטוריים לצרכי מס

2010	31 בדצמבר 2011	
(במיליוני ש"ח)		
287,917	320,801	סך כל הנכסים
266,037	299,300	סך כל ההתחייבויות
21,880	21,501	הון עצמי
2,132	1,871	רווח נקי (א)

(א) לא כולל רווחי (הפסדי) חברות כלולות כמתחייב לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל.

**תמצית דוחות כספיים
של חברות מאוחדות
עיקריות**

בנק לאומי ארה"ב
יושב ראש הדירקטוריון: ס. לוי*
מנהל כללי: א. אייל

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני דולרים)

2010	2011	2010	2011	
				נכסים
				התחייבויות והון
4,225	4,855	460	873	מזומנים ופיקדונות בבנקים
405	218	951	679	ניירות ערך
90	90	3,498	3,827	הלוואות
		16	16	בניינים וציוד
501	517	296	285	נכסים אחרים
				סך כל ההתחייבויות
5,221	5,680	5,221	5,680	סך כל הנכסים

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני דולרים)

2010	2011	
131	133	רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
36	9	הוצאות בגין הפסדי אשראי
95	124	רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
69	43	הכנסות תפעוליות ואחרות
137	137	הוצאות תפעוליות ואחרות
27	30	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
11	10	הפרשה למסים
16	20	רווח נקי

* ביום 30 ביוני 2011 נתמנה כיו"ר הדירקטוריון. עד לתאריך זה שימש מר ת. גלוק כיו"ר דירקטוריון הבנק.

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני פר"ש)					
2011		2010			
נכסים		התחייבויות והון			
מזומנים ופיקדונות בבנקים	236	349	פיקדונות מבנקים	94	126
הלוואות	569	668	פיקדונות וחשבונות אחרים	813	919
ניירות ערך	237	227	שטרי התחייבויות נדחים	50	50
נכסים אחרים	32	34	אמצעים הונניים ורזרבות	117	183
סך כל הנכסים		1,074	1,278	והאמצעים ההונניים	1,074
סך השקעות לקוחות		3,564	4,227		
(חוץ מאזני)					
תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני פר"ש)					
2011		2010			
הכנסות מריבית, נטו	22	22	22		
הכנסות תפעוליות ואחרות	33	40	40		
הוצאות תפעוליות ואחרות	50	53	53		
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	5	9	9		
הפרשה למסים	1	3	3		
רווח נקי	4	6	6		
דיבידנד ששולם	70	-	-		

* עד ליום 3 בינואר 2012 שם הבנק היה בנק לאומי (שווייץ) לימטד

בנק לאומי (בריטניה) פי.אל.סי
יושב ראש הדירקטוריון: צ. איצקוביץ*
דירקטור מנהל כללי: ל. וייס

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ליש"ט)

2010	2011	2010	2011	
				נכסים
				התחייבויות והון
1,043	985	145	146	מזומנים ופיקדונות בבנקים
262	350	1,254	1,304	הלוואות
73	73	87	70	ניירות ערך
17	12	6	5	ציוד ומבנים
109	119	12	14	נכסים אחרים
				סך כל ההתחייבויות
1,504	1,539	1,504	1,539	סך כל הנכסים והאמצעים ההוניים

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ליש"ט)

2010	2011	
28	28	רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
9	(1)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
19	29	רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
16	15	הכנסות תפעוליות ואחרות
27	28	הוצאות תפעוליות ואחרות
8	16	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
2	4	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
6	12	רווח נקי

* ביום 1 במרס 2011 נתמנה כיו"ר בפועל. עד 31 בדצמבר 2010 שימש מר א. רף כיו"ר דירקטוריון הבנק.

בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א.
יושב ראש הדירקטוריון: צ. איצקוביץ
מנהל כללי: ג. קרני*

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני אירו)

	2010	2011		2010	2011
נכסים			התחייבויות והון		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	453	413	פיקדונות הציבור	330	478
ניירות ערך	22	153	פיקדונות מבנקים	116	58
אשראי לציבור	7	6	התחייבויות אחרות	60	68
נכסים אחרים	482	572	סך כל ההתחייבויות	9	7
	33	39	הון עצמי		
			סך כל ההתחייבויות וההון		
סך כל הנכסים	515	611	העצמי	515	611

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני אירו)

	2010	2011
רווח מפעולות מימון	7	6
הכנסות תפעוליות ואחרות	5	6
הוצאות תפעוליות ואחרות	7	7
רווח נקי	5	5

* ביום 1 באוקטובר 2011 נתמנה כמנכ"ל הבנק. עד לתאריך זה שימש מר י. מוסקביץ כמנכ"ל הבנק.

בנק לאומי רומניה ס.א.
יושב ראש הדירקטוריון: צ. איצקוביץ
דירקטור מנהל כללי: ל. מיטרקי

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני רון) *

2010	2011	2010	2011	
				נכסים
				התחייבויות והון
625	633	237	305	מזומנים ופיקדונות בבנקים
288	280	818	713	הלוואות
		65	80	ניירות ערך
17	19	17	18	ציוד ומבנים
220	196	13	12	נכסים אחרים
				סך כל ההתחייבויות
1,150	1,128	1,150	1,128	סך כל הנכסים

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני רון) *

2010	2011	
71	70	רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
80	54	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(9)	16	רווח (הפסד) מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
36	21	הכנסות תפעוליות ואחרות
80	61	הוצאות תפעוליות ואחרות
(53)	(24)	הפסד מפעולות רגילות

* 1 רון = 1.1429 ש"ח.

בנק לאומי למשכנתאות בע"מ
יושב ראש הדירקטוריון: ד. בר לב*
מנהל כללי: י. בורשטיין

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח)
סכומים מדווחים

	2010	2011		2010	2011
נכסים			התחייבויות והון		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	10	10	פיקדונות הציבור	5,525	4,756
אשראי לציבור (א)	51,579	56,808	פיקדונות מבנקים	38,409	43,825
הפרשה להפסדי אשראי (א)	(511)	(496)	פיקדונות הממשלה	28	24
אשראי לציבור, נטו	51,083	56,297	אגרות חוב	16	11
בנינים וצידוד	69	76	כתבי התחייבות נדחים	4,285	4,757
נכסים אחרים (ב)	134	149	התחייבויות אחרות (א)(ב)	391	389
			סך כל ההתחייבויות	48,654	53,762
			הון	2,642	2,770
סך כל הנכסים	51,296	56,532	סך כל ההתחייבויות וההון	51,296	56,532

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח)
סכומים מדווחים

	2010	2011
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	406	471
הכנסות בגין הפסדי אשראי	(42)	(16)
רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	448	487
הכנסות תפעוליות ואחרות	129	114
הוצאות תפעוליות ואחרות (א)	290	304
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	287	297
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	111	94
רווח נקי	176	203

(א) נתוני ההשוואה סווגו מחדש על מנת להתאים לשיטת ההצגה בתקופה השוטפת. מספרי ההשוואה בגין אשראי לציבור וההפרשה להפסדי אשראי לא הוצגו מחדש בעקבות יישום ההוראות החדשות ואינם ברי השוואה לנתונים השוטפים.

(ב) הוצג מחדש.

* עד יום 31 בדצמבר 2010 שימש מר א. זלדמן כיו"ר דירקטוריון הבנק.

בנק ערבי ישראלי בע"מ
יושב ראש הדירקטוריון: ש. זוסמן *
מנהל כללי: ד. גיטר

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח)
סכומים מדווחים

2010	2011	2010	2011	
				נכסים
				התחייבויות והון
3,437	3,892	1,144	1,336	מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,025	1,056	616	571	ניירות ערך
156	158	3,466	3,774	אשראי לציבור (א)(ב)
208	231	(173)	(51)	הפרשה להפסדי אשראי (א)(ב)
		3,293	3,723	אשראי לציבור, נטו
4,826	5,337	57	62	בניינים וציוד
337	424	53	69	נכסים אחרים (ב)
5,163	5,761	5,163	5,761	סך כל הנכסים

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח)
סכומים מדווחים

2010	2011	
241	270	רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
24	6	הוצאות בגין הפסדי אשראי (א)
217	264	רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
104	109	הכנסות תפעוליות ואחרות
204	220	הוצאות תפעוליות ואחרות (ב)
117	153	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
42	44	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (ב)
75	109	רווח נקי (ב)
60	-	דיבידנד ששולם

(א) נתוני ההשוואה סווגו מחדש על מנת להתאים לשיטת ההצגה בתקופה השוטפת. מספרי ההשוואה בגין אשראי לציבור וההפרשה להפסדי אשראי לא הוצגו מחדש בעקבות יישום ההוראות החדשות ואינם ברי השוואה לנתונים השוטפים.

(ב) הוצג מחדש.

* ביום 31 במרס 2012 מר ז. נהרי יחליף את מר ש. זוסמן כיו"ר דירקטוריון החברה.

לאומי קארד בע"מ
יושב ראש הדירקטוריון: ב. לדרמן
מנהל כללי: ת. יסעור (*)

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח)

סכומים מדווחים

2010	2011	2010	2011	
				נכסים
				התחייבויות והון
1,141	1,338	63	58	מזומנים ופיקדונות בבנקים
				אשראי מתאגידים בנקאים
				זכאים בגין פעילות בכרטיסי
5,692	5,723	7,722	8,095	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי (א)
				אשראי (ב)
112	161	(38)	(69)	הפרשה להפסדי אשראי (א)
6,945	7,222	7,684	8,026	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו
				סך כל ההתחייבויות
982	1,092	7	4	השקעות בחברות כלולות ואחרות
				הון
		151	175	ציוד
		22	51	נכסים אחרים (ב)
7,927	8,314	7,927	8,314	סך כל הנכסים
				סך כל ההתחייבויות וההון

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח)

סכומים מדווחים

2010	2011	
749	789	הכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי
127	149	רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי
31	15	הוצאות בגין הפסדי אשראי (א)
627	681	הוצאות תפעול ואחרות (ב)
218	242	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
60	65	הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות
158	177	רווח נקי
10	-	דיבידנד ששולם

(א) נתוני ההשוואה סווגו מחדש על מנת להתאים לשיטת ההצגה בתקופה השוטפת. מספרי ההשוואה בגין אשראי לציבור וההפרשה להפסדי אשראי לא הוצגו מחדש בעקבות יישום ההוראות החדשות ואינם ברי השוואה לנתונים השוטפים.

(ב) הוצג מחדש.

* עד יום 1 במרס 2011 מר ד. כהן שימש כמנכ"ל החברה.

לאומי פרטנרס בע"מ
יושב ראש הדירקטוריון: ז. נהרי *
מנהל כללי: י. בלוך

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח)

סכומים מדווחים					
	2010	2011		2010	2011
נכסים			התחייבויות והון		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	60	-	הלוואות מבנקים	64	126
ניירות ערך	101	27	התחייבויות אחרות	1,596	1,076
השקעה בחברות מוחזקות				167	410
רכוש קבוע	1,072	1,150	שטרי הון	5	4
נכסים אחרים	617	446	הון עצמי	18	7
			סך כל ההתחייבויות וההון		
סך כל הנכסים	1,850	1,623	העצמי	1,850	1,623

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח)

סכומים מדווחים		
	2010	2011
רווח (הפסד) מפעולות מימון	2	(5)
הכנסות (הוצאות) תפעוליות ואחרות	212	(166)
הוצאות תפעוליות ואחרות	42	39
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	172	(210)
הפרשה למסים (הטבה) על הרווח מפעולות רגילות	48	(46)
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים	124	(164)
חלק החברה ברווחים נטו, מפעולות רגילות של חברות כלולות	36	56
רווח נקי (הפסד)	160	(108)

* ביום 31 במרס 2012 מר ק. הבר יחליף את מר ז. נהרי כיו"ר דירקטוריון החברה.

לאומי חברה למימון בע"מ
יושב ראש הדירקטוריון: מ. אייזנטל
מנהל כללי: ע. שלוסמן

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח) (א)

	2010	2011		2010	2011
נכסים			התחייבויות והון		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	14,598	18,149	אגרות חוב וכתבי התחייבות	14,760	18,306
	7	-	נדחים		
נכסים אחרים	14,605	18,149	התחייבויות אחרות	2	1
	157	158	סך כל ההתחייבויות		
			הון		
סך כל הנכסים	14,762	18,307	סך כל ההתחייבויות וההון	14,762	18,307

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח)

	2010	2011
רווח מפעולות מימון	17	20
הוצאות תפעוליות ואחרות	2	2
רווח מפעולות לפני מסים על ההכנסה	15	18
הפרשה למסים על ההכנסה	5	6
רווח נקי	10	12
דיבידנד ששולם	9	11

(א) הדוחות הכספיים נערכו על ידי החברה בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS).

לאומי ליסינג והשקעות בע"מ
יושב ראש הדירקטוריון: א. קצב
מנהל כללי: צ.ב. דוידוביץ

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח)

סכומים מדווחים					
	2010	2011		2010	2011
נכסים			התחייבויות והון		
מזומנים ופקדונות בבנקים	174	168	פקדונות מבנקים	74	119
השקעות	2	4	התחייבויות אחרות	-	-
אשראי לציבור	176	171	סך כל ההתחייבויות	1,003	981
נכסים אחרים	906	941	הון עצמי	5	12
			סך כל ההתחייבויות וההון		
סך כל הנכסים	1,082	1,113	העצמי	1,082	1,113

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (במיליוני ש"ח)

סכומים מדווחים		
	2010	2011
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	53	58
הכנסות אחרות	1	2
ירידת ערך השקעה	(12)	(1)
רווח מפעולות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	42	59
הוצאות בגין הפסדי אשראי	2	3
רווח מפעולות לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	40	56
הוצאות תפעוליות	11	11
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	29	45
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	12	10
רווח נקי	17	35

דוח תקופתי לשנת 2011

שם החברה: מס' חברה ברשם:	בנק לאומי לישראל בע"מ 520018078
מען רשום: (תקנה 25א)	בית לאומי, רח' יהודה הלוי 34, תל-אביב 65546
כתובת דואר אלקטרוני: (תקנה 25א)	Yaelru@bll.co.il
טלפון 1:	03-5148111
טלפון 2:	03-5149419
פקסימיליה: (תקנה 25א)	03-5149732
תאריך המאזן: (תקנה 9)	31.12.2011
תאריך הדוח: (תקנה 1 ו-7)	28.3.2012
תקנה 9:	הדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים בצירוף חוות דעת רואי החשבון המבקרים מצורפים ומהווים חלק בלתי נפרד מדוח זה

תקנה 10ג: שימוש בתמורת ניירות ערך

במהלך שנת הדיווח לא הוצעו ניירות ערך לציבור על-ידי התאגיד

**תקנה 11 - רשימת השקעות במניות ובניירות ערך המירים בחברות בנות
ליום 31.12.2011**

שם החברה	סוג המניה (א)	מספר מניות	סה"כ ע"נ (ב)	מטבע
אל.סי.אר.פי.-לאומי קרדיט ריסק פרודקטס בע"מ	מ"ר 1 ₪	100	100	
בניני בנק בע"מ	מ"ר 1 ₪	5,877,047	5,877,047	
בנק לאומי (בריטניה) פי.אל.סי. (ג)	מ"ר 1 ליש"ט	10,937,648	10,937,648	ליש"ט
בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א. (ג)	מ"ר 1000 ארו	12,250	12,250,000	ארו
בנק לאומי לישראל קורפוריישן (ג)	מ"ר בנות 0.10 \$	22,317,655	2,231,766	\$
בנק לאומי (שווייץ) לימיטד (ג) (ד)	מ"ר א' 100 פרי"ש	133,500	13,350,000	פרי"ש
	מ"ר ב' 500 פרי"ש	35,762	17,881,000	פרי"ש
שעור החזקה והצבעה		-	0	
בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (ג)	מ"ר 1 ₪	1,027,156	1,027,156	
בנק לאומי רומניה ס.א. (ג)	מ"ר 0.1 רון	2,477,347,631	247,734,763	רון
בנק ערבי ישראלי בע"מ (ג)	מ"ר 0.01 ₪	1,012,173	10,122	
בר סחר בע"מ	מ"ר 0.0001 ₪	19,992	2	
יסוד 0.0001 ₪		6	-	
חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ	מ"ר 1 ₪	750,000	750,000	
חברה לרישומים של בנק לאומי לישראל בע"מ	מ"ר 0.0001 ₪	100	-	
חברת אנגלו פלשתינה לטד	מ"ר 1 ליש"ט	617,750	617,750	ליש"ט
כספיא חב למימון בעמ	מ"ר 0.0001 ₪	2,000,000	200	
לאומי אינטרנשיונל אינווסטמנטס נ.ו.	מ"ר 1000 \$	100	100,000	\$
לאומי גיבוי מידע ותקשורת בע"מ	מ"ר 1 ₪	5,181	5,181	
לאומי שירותי שוק ההון בע"מ (ג)	מ"ר 1 ₪	780,000	780,000	
לאומי החזקות ריאליות בע"מ	מ"ר 0.001 ₪	352,812	353	
לאומי פרטנרס בע"מ (ג)	מ"ר א' 0.01 ₪	5,084,041,480	50,840,415	
לאומי חברה למימון בערבון מוגבל (ג)	מ"ר 0.0001 ₪	200,000,000	20,000	
לאומי חברה למסחר אחזקות ופיתוח בע"מ	מ"ר 0.0001 ₪	707,642	71	
לאומי (לטין אמריקה) ס.א.	מ"ר 1 פזו	774,800	774,800	פזו

- (א) כל הני"ע הם ע"ש אלא אם צוין אחרת.
- (ב) בש"ח אלא אם צוין אחרת.
- (ג) חברה שפעילותה מהותית לפעילות הבנק.
- (ד) ביום 19.12.2011 אושר ע"י האסיפות הכלליות של בנק לאומי (שווייץ) לימיטד ובנק ספדייה ס.א. מיזוג ביניהם אשר נכנס לתוקף בתאריך 03.01.2012.

עלות בסכומים מדווחים	ערך מאזני (באלפי ש"ח)	שיעור החזקה בני"ע	חלק הבנק על בסיס מאוחד בהון הנפרע	חלק הבנק וחברות בנות בזכויות ההצבעה
(באלפי ש"ח)	(באלפי ש"ח)	%	%	%
-	-	100.00	100.00	100.00
368,427	1,448,334	100.00	100.00	100.00
426,956	685,999	91.32	99.80	99.80
69,689	129,676	100.00	100.00	100.00
2,706,424	2,529,926	97.92	100.00	100.00
-	-	100.00	-	-
-	-	91.00	-	-
444,247	479,385	-	94.64	97.95
980,028	2,769,473	99.16	100.00	100.00
542,978	228,989	99.92	99.92	99.92
25,437	420,549	99.72	99.72	99.72
-	-	100.00	100.00	100.00
-	-	100.00	-	-
2,060	24,587	100.00	100.00	100.00
-	-	100.00	100.00	100.00
-	-	100.00	100.00	100.00
-	-	100.00	100.00	100.00
1,431	7,951	100.00	100.00	100.00
2,238	16,731	100.00	100.00	100.00
1,743	29,514	100.00	100.00	100.00
15,469	886,909	100.00	100.00	100.00
154,689	379,216	100.00	100.00	100.00
154,350	153,903	100.00	100.00	100.00
21,306	3,785	100.00	100.00	100.00
51,317	24,650	100.00	100.00	100.00

תקנה 11 - רשימת השקעות במניות ובניירות ערך המירים בחברות בנות (המשך)
ליום 31.12.2011

שם החברה	סוג המניה (א)	מספר מניות	סה"כ ע"נ (ב)	מטבע
לאומי ליסינג והשקעות בע"מ (ג)	מ"ר 0.0001 ₪	3,169,877,718	316,988	
	מ"ר א' 0.0001 ₪	300,000	30	
	שעור החזקה והצבעה	-	-	
לאומי לפיתוח החקלאות בע"מ	מ"ר 0.0001 ₪	2,866	-	
	מניות רגילות א' 0.0001 ש"ח	1,510,060,783	151,006	
	בכורה 0.0001 ₪	471,057	47	
	שעור החזקה והצבעה	-	-	
לאומי לפיתוח התעשייה בע"מ	מ"ר א' 0.001 ₪	125,874,976	125,875	
	מ"ר 0.0001 ₪	111,249,340	11,125	
	שעור החזקה והצבעה	-	-	
לאומי רי לימיטד	מ"ר 1 \$	30,000,000	\$ 30,000,000	
לאומי רפרזנטקוס אי סרויקו לטדא	מ"ר 1 ריאל	577,688	577,688	ריאל
לאומי שרותים אירופיים לטד	מ"ר 1 ליש"ט	2	2	ליש"ט
לאומי שרותים פיננסיים והשקעות בע"מ	מ"ר 10 ₪	235	2,350	
לוקסאינווסט ס.א. הולדינג	מ"ר 1000 \$	4,000	\$ 4,000,000	
לין סיטי סנטר בע"מ	מ"ר 0.001 ₪	1,189,851,115	1,189,851	
נאמנים חברה לאחזקות בע"מ	מ"ר 0.0001 ₪	2	-	
עליה-לאומי בע"מ	מ"ר 0.0001 ₪	167,000,000	16,700	
רביד מסחר בני"ע בע"מ	מ"ר 0.0001 ₪	76,500	8	
ספדיה ס.א. (ד)	מ"ר 1000 פרש	32,000	32,000,000	פר"ש

(א) כל הני"ע הם ע"ש אלא אם צוין אחרת.

(ב) בש"ח אלא אם צוין אחרת.

(ג) חברה שפעילותה מהותית לפעילות הבנק.

(ד) ביום 19.12.2011 אושר ע"י האסיפות הכלליות של בנק לאומי (שווייץ) לימיטד ובנק ספדיה ס.א. מיזוג ביניהם אשר נכנס לתוקף בתאריך 03.01.2012.

עלות בסכומים מדווחים	ערך מאזני (באלפי ש"ח)	שיעור החזקה בני"ע %	חלק הבנק על בסיס מאוחד בהון הנפרע %	חלק הבנק וחברות בנות בזכויות ההצבעה %
-	-	95.72	-	-
-	-	100.00	-	-
250,703	936,914	-	99.53	99.76
-	-	100.00	-	-
-	-	99.99	-	-
-	-	91.55	-	-
200,025	58,758	-	99.99	99.99
-	-	90.51	-	-
-	-	100.00	-	-
65,028	105,302	-	91.27	94.95
28,463	83,786	100.00	100.00	100.00
5,079	965	90.20	100.00	100.00
-	-	100.00	100.00	100.00
-	-	100.00	100.00	100.00
24	4,447	100.00	100.00	100.00
90,849	291,030	100.00	100.00	100.00
-	-	100.00	100.00	100.00
84,628	89,772	53.87	100.00	100.00
503	22	51.00	100.00	100.00
578,410.48	579,152.89	100.00	100.00	100.00

תקנה 11 - רשימת השקעות במניות ובניירות ערך המירים בחברות קשורות
ליום 31.12.2011

שם החברה	סוג המניה (א)	מספר מניות	סה"כ ע"נ (ב)
המטה לביצוע הסדר הקיבוצים בע"מ	מ"ר 1 ₪	3	3
מרכז סליקה בנקאי בע"מ	מ"ר 0.001 ₪	6,250,000	6,250
שירותי בנק אוטומטיים בע"מ	מ"ר 0.0001 ₪	16,880,000	1,688

(א) כל הנ"ע הם ע"ש אלא אם צוין אחרת.

(ב) בשי"ח אלא אם צוין אחרת.

עלות בסכומים מדווחים	שיעור החזקה בני"ע	חלק הבנק על בסיס מאוחד בהון הנפרע	חלק הבנק וחברות בנות בזכויות ההצבעה
(באלפי ש"ח)	(באלפי ש"ח)	%	%
-	-	37.50	37.50
741	16,996	25.00	25.00
1,936	85,966	42.20	42.20

**תקנה 11 - רשימת השקעות באגרות חוב ובשטרי הון בחברות בנות
ליום 31.12.2011^(א)**

אגרות חוב צמודות					
שטרי הון בלתי צמודים	למדד המחירים לצרכן	כתבי התחייבות נדחים	שינוי נטו בשנת החשבון	סה"כ 31 בדצמבר 2010	שם החברה
(באלפי ש"ח)					
-	-	-	-	-	אל.סי.אר.פי.-לאומי קרדיט ריסק פרודקטס בע"מ
-	-	428,061	29,080	398,981	בנק לאומי (בריטניה) פי.אל.סי. (ג)
998,783	-	10,701	474,119	535,365	בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (ג)
-	-	-	-	-	לאומי החזקות ריאליות בע"מ
1,199,861	-	-	77,861	1,122,000	לאומי פרטנרס בע"מ (ג)
-	57,989	-	1,448	56,541	לאומי חברה למימון בע"מ (ג)
-	-	203,301	13,642	189,660	בנק לאומי (שוויץ) לימיטד (ג)(ד)
-	-	4,221	303	3,918	לאומי (לטיין אמריקה) ס.א.
157,873	-	-	1,901	155,972	בנק ערבי ישראלי בע"מ (ג)
-	-	29,425	1,235	28,190	בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א. (ג)
2,356,517	57,989	675,709	599,589	2,490,627	סך הכל
ההרכב:					
57,989					עלות מופחתת לאלה שיש להם שער (ב)
3,032,226					עלות מופחתת לאלה שאין להם שער
3,090,215					סך הכל

- (א) אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים כוללים ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו.
- (ב) שווי השוק של האג"ח הינו 63,819 אש"ח.
- (ג) חברה שפעילותה מהותית לפעילות הבנק.
- (ד) ביום 19.12.2011 אושר ע"י האסיפות הכלליות של בנק לאומי (שוויץ) לימיטד ובנק ספדייה ס.א. מיזוג ביניהם אשר נכנס לתוקף בתאריך 03.01.2012.

תקנה 11 - הלוואות לחברות בנות ולחברות קשורות ליום 31.12.2011

שם החברה	יתרה ב-31 בדצמבר 2010	תנועה נטו במשך 2011	יתרה ב-31 בדצמבר 2011	שעורי ריבית שנתיים			זמן פרעון סופי
				הלוואות בלתי צמודות	במט"ח או צמודות מט"ח	הלוואות צמודות למדד	
				%			
בנק לאומי ארה"ב	1,203,811	285,714	1,489,525		0.19-3.08		02.12.2015
בנק לאומי (בריטניה) פי.אל.סי.	1,404,266	640,876	2,045,142		1.9-2.60		16.04.2012
בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א.	66,832	43,309	110,140	0.45	0.2-2.25		22.06.2015
בנק לאומי (שווייץ) לימיטד (א)	85,965	(58,959)	27,007		2.95		13.01.2012
בנק לאומי למשכנתאות בע"מ	38,013,931	5,579,902	43,593,832	2.75-6.4	2-2.8	0.25-6.46	23.01.2026
בנק לאומי רומניה ס.א.	281,436	11,999	293,436		2.14-2.41		07.01.2019
בנק ערבי ישראלי בע"מ	966,958	14,094	981,052	2.75		2.75	05.03.2014
לאומי ושות' (נהול והחזקה) 1984 בע"מ	5,553	142	5,695		-		31.12.2012
לאומי ליסינג והשקעות בע"מ	173,995	(5,946)	168,049		0.45-2.46	3.3-4.15	01.08.2015
לאומי קארד בע"מ	1,141,135	196,446	1,337,582	3.25	-		05.01.2012
לאומי (לטין אמריקה) ס.א.	-	5,750	5,750		2.20		07.05.2012

(א) ביום 19.12.2011 אושר ע"י האסיפות הכלליות של בנק לאומי (שווייץ) לימיטד ובנק ספדייה ס.א. מיזוג ביניהם אשר נכנס לתוקף בתאריך 03.01.2012.

תקנה 12 - שינויים בהשקעות בחברות בנות ובחברות קשורות בתקופת הדוח

תאריך השינוי	מהות השינוי	שם החברה	סוג המניה	סה"כ ערך נקוב	עלות נומינלית בש"ח	עלות מדווחת בש"ח
אפריל-11	קניה	לאומי ליסינג והשקעות בע"מ	מ"ר	18	880.99	880.99
מאי-11	קניה	בנק לאומי (שווייץ) לימיטד (א)	מ"ר	7,500	166,197.37	166,197.37
נובמבר-11	קניה	בנק ספדיה ס.א. (א)	מ"ר	32,000,000	578,410,483.68	578,410,483.68
דצמבר-11	קניה	בנק לאומי (שווייץ) לימיטד (א)	מ"ר	3,452,000	79,913,257.29	79,913,257.29
דצמבר-11	קניה	בנק לאומי רומניה ס.א.	מ"ר	44,391	0.00	0.00

(א) ביום 19.12.2011 אושר ע"י האסיפות הכלליות של בנק לאומי (שווייץ) לימיטד ובנק ספדיה ס.א. מיזוג ביניהם אשר נכנס לתוקף בתאריך 03.01.2012.

תקנה 13 - הכנסות של חברות בנות וחברות קשורות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן^(א)

שם	רווח (הפסד) לפני הפרשה למסים על הכנסה (ב)(ג)	רווח (הפסד) אחרי הפרשה למסים על הכנסה (ב)(ג)	דיבידנדים	דמי ניהול	מהלואות	ריבית והפרשי הצמדה מאג"ח
(באלפי ש"ח)						
בניני בנק בע"מ	80,842	47,854	-	-	-	-
בנק לאומי ארה"ב	113,505	76,777	-	-	4,068	-
בנק לאומי (בריטניה) פי.אל.סי	96,932	71,359	-	-	24,192	39,410
בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א.	23,365	17,629	-	-	462	2,265
בנק לאומי לישראל קורפוריישן	(22,437)	(10,632)	-	-	-	-
בנק לאומי (שווייץ) לימיטד (ה)	20,326	16,439	268,922	-	854	15,197
בנק לאומי למשכנתאות בע"מ	297,370	203,002	-	-	1,757,424	33,866
בנק לאומי רומניה ס.א.	(27,395)	(27,432)	-	-	7,561	-
בנק ערבי ישראלי בע"מ	152,587	108,735	-	-	30,247	7,928
חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ	6,033	4,613	-	-	-	-
לאומי אחזקות פיננסיות בע"מ	11,846	9,003	-	-	-	-
לאומי אינטרנשיונל אינווסטמנטס נ.ו.	(706)	(854)	-	-	-	-
לאומי גיבוי מידע ותקשורת בע"מ	454	346	-	-	-	-
לאומי שירותי שוק ההון בע"מ	11,044	7,092	-	-	-	-
לאומי החזקות ריאליות בע"מ	22,466	19,003	-	-	-	-
לאומי פרטנרס בע"מ	(184,036)	(147,149)	-	-	1,607	1,955
לאומי פרטנרס חתמים בע"מ	12,007	8,558	-	-	-	-
לאומי ושות' (נהול והחזקה) 1984 בע"מ	(142)	(142)	-	-	-	-
לאומי חברה למימון בע"מ	18,094	11,824	11,150	-	-	4,318
לאומי חברה למסחר אחזקות ופתוח בע"מ	90	69	-	-	-	-
לאומי ל.פ. בע"מ	220	144	-	-	-	-
לאומי (לטין אמריקה) ס.א.	773	(448)	-	-	77	369
לאומי ליסינג והשקעות בע"מ	45,377	35,195	-	-	11,525	-
לאומי לפיתוח החקלאות בע"מ	1,054	690	-	-	-	-

(א) חברות בלתי פעילות וחברות אשר לא היו להן רווחים בתקופת החשבון, לא נכללו ברשימה זו.

(ב) כפי שדווח ע"י החברות.

(ג) רווח (הפסד) מפעולות רגילות בלבד.

(ד) דמי סיכון והפצה.

(ה) ביום 19.12.2011 אושר ע"י האסיפות הכלליות של בנק לאומי (שווייץ) לימיטד ובנק ספדייה ס.א. מיזוג ביניהם אשר נכנס לתוקף בתאריך 03.01.2012.

תקנה 13 - הכנסות של חברות בנות וחברות קשורות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן^(א) (המשך)

שם החברה	רווח (הפסד) אחרי הפרשה למסים על הכנסה (ב) (ג)	רווח (הפסד) לפני הפרשה למסים על הכנסה (ב) (ג)	דיבידנדים	דמי ניהול	מהלוואות	ריבית והפרשי הצמדה מאג"ח
	(באלפי ש"ח)					
לאומי לפיתוח התעשיה בע"מ	2,500	1,636	-	-	-	-
לאומי ניהול בע"מ	290	190	-	-	-	-
לאומי ניירות ערך והשקעות בע"מ	2,761	1,796	-	-	-	-
לאומי סטארט ניהול (2000) בע"מ	(736)	(736)	-	-	-	-
לאומי קארד בע"מ	241,732	177,032	-	72,549 (ד)	35,170	-
לאומי קמ"פ בע"מ	2,404	1,570	-	-	-	-
לאומי רי לימיטד	28,541	28,541	18,960	-	-	-
לוקסאינוסט ס.א. הולדינג	(529)	(529)	-	-	-	-
לין סיטי סנטר בע"מ	13,785	7,376	-	-	-	-
מרכז סליקה בנקאי בע"מ	8,546	6,904	-	-	-	-
לאומי פרטנרס מחקרים בע"מ	176	176	-	-	-	-
עליה-לאומי בע"מ	2,411	1,578	-	-	-	-
שירותי בנק אוטומטיים בע"מ	19,756	15,024	-	-	-	-
לאומי שרותים פיננסים בעמ	-	-	108,000	-	-	-
בנק ספדיה ס.א. (ה)	3,928	3,774	-	-	-	-
סך הכל			407,032	72,549	1,873,187	105,308

(א) חברות בלתי פעילות וחברות אשר לא היו להן רווחים בתקופת החשבון, לא נכללו ברשימה זו.

(ב) כפי שדווח ע"י החברות.

(ג) רווח (הפסד) מפעולות רגילות בלבד.

(ד) דמי סיכון והפצה.

(ה) ביום 19.12.2011 אושר ע"י האסיפות הכלליות של בנק לאומי (שווייץ) לימיטד ובנק ספדיה ס.א. מיזוג ביניהם אשר נכנס לתוקף בתאריך 03.01.2012.

תקנה 14 - רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקי העיקריים של התאגיד

ראה באור 4 (ו) לדוחות הכספיים של התאגיד.

תקנה 20 - נרשמו למסחר בבורסה ניירות ערך או הופסק המסחר

בשנת 2011 לא נרשמו למסחר ניירות ערך ולא הופסק המסחר.

תקנה 21 - תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה בתאגיד

א. לפירוט בעניין התגמולים שניתנו ליושב ראש הדירקטוריון ולחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בקבוצה, ראה עמוד 305 לדוח הדירקטוריון לעיל.

ב. בעניין הסדרים שבהם כלולים חברי הדירקטוריון ו/או המנכ"ל הראשי של התאגיד (אשר חלים גם על נושאי משרה אחרים בתאגיד), ראה לעיל בבאור 18 (י) לדוחות הכספיים של התאגיד.

ג. הסכום הכולל של שכר חברי הדירקטוריון (פרט ליו"ר הדירקטוריון וההוצאות ששולמו להם, או היו זכאים לקבלם, מהבנק, מחברה בת, או מחברה קשורה אשר אינן חורגות מן המקובל, היה 12 מ' ש"ח בגין שנת 2011. שכר הדירקטורים מתבסס על הקבוע בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני)(תיקון), התשס"ח-2008. (ראה גם הדוח המידי של הבנק מיום 15 במאי 2008 (אסמכתא 2008-01-134607).

תקנה 21א - השליטה בתאגיד

לפרטים בעניין השליטה בתאגיד, ראו עמוד 16 לדוח הדירקטוריון לעיל.

יצוין כי ביום 24 במרס 2012, לאחר סיום כהונתה של ועדת המניות של התאגיד (שפעלה מכוח חוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993) ובהתאם לקבוע בסעיף 11ב(ג) לפקודת הבנקאות, 1941 (כנוסחו בהתאם חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012), הוגדר התאגיד כתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה ויחולו עליו הוראות הדין לעניין זה. לפרטים נוספים, ראו את הדוח מידי של התאגיד שפורסם ביום 25 במרס 2012 (אסמכתא 2012-01-077406).

תקנה 22 - עסקאות עם בעל שליטה

לפרטים בדבר הסכמים מהותיים בין התאגיד לבין ממשלת ישראל בשם מדינת ישראל, ראה עמוד 284 לדוח הדירקטוריון לעיל.

כאמור לעיל, החל ביום 24 במרס 2012, הוגדר התאגיד כתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה.

תקנה 24 - אחזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה

שם בעל הענין	מס' תעודת זהות	מס' חברה	שם הנייר	מס הנייר	מס' ני"ע המוחזקים בתאריך	שעור החזקה		שעור החזקה בדילול מלא	
						בסמכות למנות		בסמכות למנות	
						בהצבעה	דירקטורים	בהצבעה	דירקטורים
שלמה אליהו אחזקות בע"מ וחברות בנות וקשורות שלה	510464803	לאומי	לאומי למימון (סדרה י"ג)	0604611	141,380,000	9.595	-	9.595	-
				7410236	932,454	0.000	-	0.000	-
				7410152	4,756,988	0.000	-	0.000	-
				7410160	500,000	0.000	-	0.000	-
				7410186	4,350,000	0.000	-	0.000	-
				7410202	668,000	0.000	-	0.000	-
ממשלת ישראל בשם מדינת ישראל (1)	999000001	לאומי	לאומי למימון (סדרה ט"ו)	0604611	88,830,769	6.028	-	6.460 (2)	-
				0604611	10,103	0.001	-	0.001	-
				7410178	98,299	0.000	-	0.000	-
				7410160	97,000	0.000	-	0.000	-
דוד ברודט	000088179	לאומי	לאומי למימון (סדרה ח')	7410186	50,000	0.000	-	0.000	-
ראובן אדלר	67639740	לאומי	לאומי למימון (סדרה י')	0604611	19,000	0.001	-	0.001	-
				7410210	232,361	0.000	-	0.000	-
פרופ' אריה גנס	44383537	לאומי	לאומי למימון (סדרה 301)						
יואב נרדי	000634618	לאומי	לאומי למימון (סדרה 301)	7410210	98,000	0.000	-	0.000	-
				7410236	100,000	0.000	-	0.000	-
צפורה סמט	008962581	לאומי	לאומי למימון (סדרה י"ג)	0604611	111	0.000	-	0.000	-

תקנה 24 - אחזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה (המשך)

שם בעל העניין	מס' תעודת זהות	מס' חברה	שם הנייר	מס' הנייר בבורסה	מס' ני"ע המוחזקים בתאריך 20.3.2012	שעור החזקה			שעור החזקה בדילול מלא		
						בהחזקה	בהחזקה דירקטוריים	בהחזקה דירקטוריים	בהחזקה דירקטוריים	בהחזקה דירקטוריים	בהחזקה דירקטוריים
גליה מאור	1154780	לאומי	0604611	303,997	0.021	0.021	-	-	-	-	-
אלטמן גדעון	054989769	לאומי	0604611	17,288	0.001	0.001	-	-	-	-	-
צבי איצקוביץ	4725230	לאומי	0604611	6,360	0.000	0.000	-	-	-	-	-
		לאומי למימון	7410202	41,330	0.000	0.000	-	-	-	-	-
(סדרה 300)											
חדוה בר	1311836	לאומי	0604611	3,780	0.000	0.000	-	-	-	-	-
יעקב הבר	23999972	לאומי	0604611	5,086	0.000	0.000	-	-	-	-	-
נעמי זנדהאוז	054761101	לאומי	0604611	3,805	0.000	0.000	-	-	-	-	-
דן כהן	58845207	לאומי	0604611	11,759	0.001	0.001	-	-	-	-	-
בירן לדרמן	051619757	לאומי	0604611	6,289	0.000	0.000	-	-	-	-	-
דניאל צידון	53670725	לאומי	0604611	5,728	0.000	0.000	-	-	-	-	-
יואל מינץ	52302825	לאומי	0604611	35,311	0.002	0.002	-	-	-	-	-
יצחק מלאך	007897036	לאומי	0604611	119,360	0.008	0.008	-	-	-	-	-
יצחק אבולעפיה	030171193	לאומי	0604611	32,940	0.002	0.002	-	-	-	-	-
אייל		לאומי למימון	7410202	110,000	0.000	0.000	-	-	-	-	-
(סדרה 300)											
שלמה פרגמנט	050770973	לאומי	0604611	109,392	0.007	0.007	-	-	-	-	-
		לאומי למימון	7410160	125,219	0.000	0.000	-	-	-	-	-
(סדרה ח')											
		לאומי למימון	7410228	166,000	0.000	0.000	-	-	-	-	-
(סדרה יב')											
יעל (בן משה) רודניקי	059060533	לאומי	0604611	22,316	0.002	0.002	-	-	-	-	-
אבנר מנדלסון	31962731	לאומי	0604611	3,114	0.000	0.000	-	-	-	-	-
רקפת רוסק - עמינח	022281927	לאומי	0604611	47,123	0.003	0.003	-	-	-	-	-
מנחם דב שוורץ	065427114	לאומי	0604611	95,578	0.006	0.006	-	-	-	-	-
		לאומי למימון	7410160	51,000	0.000	0.000	-	-	-	-	-
(סדרה ח')											
		לאומי למימון	7410210	150,000	0.000	0.000	-	-	-	-	-
(סדרה 301)											
ששון מרדכי	55722888	לאומי	0604611	38,450	0.003	0.003	-	-	-	-	-

- (1) לא כולל החזקות של חברות בשליטת המדינה (אם יש).
- (2) בהתאם להוראות המתאר להצעת מניות הבנק לעובדים מיום 6.4.2011, בתקופת החסימה של המניות וכל עוד שיעור החזקות המדינה בבנק עולה על 5% - ניתן ייפוי כוח בלתי חוזר למדינה להצביע מכוח המניות שנמכרו, ולעשות שימוש בזכות למינוי דירקטורים מכוח המניות.
- חלק מהמניות המוחזקות ע"י יו"ר הדירקטוריון ונושאי המשרה בבנק הינן חסומות לתקופה של 4 שנים מיום רכישתם.

**תקנה 24 - מניות וניירות ערך המיורים המוחזקים על ידי בעלי ענין בתאגיד
בחברה בת או בחברה קשורה ל-31.12.2011**

שם בעל הענין		שם הנייר	סוג המניה	מספר המניות	מטבע	בהון %	בהצבעה %
בנק לאומי ארה"ב (ב)		בנק לאומי ליסינג קורפוריישן	מ"ר \$ 1	100	\$	100.00	100.00
לאומי ארה"ב חברה להשקעות			מ"ר \$ 0.01	200,000	\$	99.95	99.95
לאומי סקורייטיס קורפוריישן			מ"ר \$ 1,000	500	\$	100.00	100.00
לאומי פיננשיאל קורפוריישן			מ"ר \$ 100	12,884	\$	100.00	100.00
לאומי שירותי השקעות אינק			מ"ר \$ 1	10	\$	100.00	100.00
לאומי אחזקות פיננסיות בע"מ (ב) לאומי ל.פ. בע"מ			מ"ר 0.0001 ש"ח	499,997		99.99	99.99
			בכורה ב'				
			מ"ר 0.000005 ש"ח	14,167			
			בכורה א'				
			מ"ר 0.000005 ש"ח	823,482			
			מ"ר 0.0001 ש"ח	22,000,000		100.00	100.00
לאומי ניירות ערך והשקעות בע"מ			מ"ר 1 ש"ח	20,000,000		80.00	80.00
לאומי קארד בע"מ (ב)			מ"ר 0.0001 ש"ח	500,000		100.00	100.00
לאומי פרטנרס בע"מ (א)(ב)		לאומי פרטנרס חתמים בע"מ (ב)	מ"ר 1 ש"ח	1		100.00	100.00
		לאומי סטארט ניהול (2000) בע"מ	מ"ר 0.0001 ש"ח	12,676,000		100.00	100.00
לאומי פרטנרס מחקרים בע"מ			ש"ח				

(א) ללאומי סטארט ניהול (2000) בע"מ הזכות למנות 100.00% מהדירקטורים בחברה. לבנק 14.82% מההון וזכויות ההצבעה בחברה.

(ב) חברה שפעילותה מהותית לפעילות הבנק.

תקנה 24 א - הון רשום הון מונפק וניירות ערך המירים

הון המניות של הבנק

הון רשום	הון מונפק ונפרע* ל-31.12.2011
מניות רגילות בנות 1.0 ש"ח	מניות רגילות בנות 1.0 ש"ח
2,215,000,000	1,473,551,221

* כל המניות המונפקות הומרו לסטוק רגיל הרשום על שם המלים "מניות" ו"בעל מניה" בדוח זה כוללות "סטוק" ו"בעל סטוק" בהתאמה ומניה רגילה אחת בת 1.0 ש"ח ע.ג. משמעותה 1.0 ש"ח ע.ג. סטוק רגיל.

** בהתאם להוראות המתאר להצעת מניות הבנק לעובדים מיום 6.4.2011, בתקופת החסימה של המניות וכל עוד שיעור החזקות המדינה בבנק עולה על 5% - ניתן ייפוי כוח בלתי חוזר למדינה להצביע מכוח המניות שנמכרו, ולעשות שימוש בזכות למינוי דירקטורים מכוח המניות.

ניירות ערך המירים

321,900,000 ש"ח ע.ג. פקדונות/שטרי הון נדחים (לא סחירים) שהונפקו ביוני ויולי 2002, הניתנים לפרעון ב-30 ביוני 2101 ואשר הוכרו ע"י בנק ישראל כהון משני עליון של הבנק, ניתנים להמרה בנסיבות מסויימות אשר הוגדרו ע"י המפקח על הבנקים, ב-138,064,517 מניות רגילות של הבנק.

תקנה 24 ב - מרשם בעלי המניות של התאגיד

למרשם בעלי המניות של הבנק ראה דוח מצבת הון ומרשמי ניירות ערך של התאגיד והשינויים בה מיום 22.3.2011 (אסמכתא 2011-01-088416)

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד

- (1) שמו: דוד ברודט (א1) מס' הזיהוי: 000088179
- (2) תאריך לידה: 30.10.1944
- (3) מענו להמצאת כתבי בית-דין: מיכאלסון 4 ירושלים 93707
- (4) נתינות: ישראלית
- (5) חברותו בועדות: יו"ר הדירקטוריון, יו"ר בועדות: אשראי, ניהול סיכונים, ועדה מנהלית, ועדת נוהל, ועדה לאישור ניגודי עניינים, ועדת השקעות וועדת אסטרטגיה וחבר ועדת ארה"ב.
- (6) בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
- (7) אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין בו-
 כן/לא יו"ר הדירקטוריון - בנק לאומי לישראל בע"מ (מחק את המיותר)
 (שם החברה והתפקיד שהוא ממלא)
- (8) התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד: 22.7.2010
- (9) השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור: מוסמך כלכלה ובוגר כלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית בירושלים.
 =====
 יו"ר דירקטוריון בנק לאומי לישראל בע"מ, בעלים בדוד ברודט בע"מ (בהקפאה), יו"ר הועד המנהל בקרן ירושלים ובמכללה האקדמית הדסה, חבר הועד המנהל במכון ירושלים לחקר ישראל ובתיאטרון הקאמרי, יו"ר ועד הנאמנים בקרן לטיפול בחסויים, יו"ר המועצה הציבורית לסטטיסטיקה, מרצה במכללה לביטחון לאומי (אוניברסיטת חיפה) ונשיא איגוד הבנקים בישראל (ע"ר).
 =====
 עד אוגוסט 2011 חבר ועדת אתור למנהל רשות המיסים.
 עד 2010 יו"ר הועד המנהל באוניברסיטת בן גוריון, יו"ר ועדת השקעות בקרן ביטוח לעובדים קופת תגמולים וקרן פנסיה של הסתדרות ומבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ, דח"צ באלוני חץ נכסים והשקעות בע"מ.
 עד יולי 2010 דח"צ בחברה לישראל בע"מ, יו"ר חבר הנאמנים במכון פאלק למחקר כלכלי, מנהל אקדמי בפורום (כנס) קיסריה מכון ישראלי לדמוקרטיה, חבר מועצת המנהלים במשכנות שאננים וחבר הועדה המייעצת במוסד שמואל נאמן ללימודים מתקדמים במדע וטכנולוגיה של הטכניון.
 עד יוני 2010 יו"ר הועדה המייעצת לפטורים ומיזוגים ליד הממונה על ההגבלים העסקיים.
 עד ינואר 2010 מרצה במרכז הבינתחומי בהרצליה (מינהל עסקים וממשל), ובאקדמיה, עסקים ומשפט ר"ג. עד אפריל 2009 עורך ישראל 2028 חזון ואסטרטגיה כלכלית וחברתית בעולם גלובלי.
 עד 2009 דירקטור בגלובל מדיקל נטוורק, עד דצמבר 2009 חבר הועד הממונה באגודה השיתופית הריבוע הכחול בע"מ. עד אוקטובר 2008 חבר ועדת שוק ההון (ועדת אריאב), עד 2008 יו"ר מועצת המנהלים בהדסה. עד יוני 2007 יו"ר ועדות ממשלתיות - תקציב הביטחון. עד פברואר 2007 מרצה באוניברסיטה העברית בירושלים (ביה"ס למינהל עסקים). עד ינואר 2007 דח"צ בביטוח ישיר השקעות פיננסיות בע"מ.
- (10) האם הוא למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -
- כן/לא (מחק את המיותר)
 (פרט)
- (11) האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות -
 כן/לא (מחק את המיותר)

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

- (1) שמו: דוד אבנר (א1) מס' הזיהוי: 050782184
- (2) תאריך לידה: 29.8.1951
- (3) מענו להמצאת כתבי בית-דין: רח' סער 146 נופית
- (4) נתינות: ישראלית
- (5) חברותו בועדות:
ועדה מנהלית, ועדה לאישור ניגודי עניינים, ועדת אסטרטגיה, הועדה לבחינת הדו"חות הכספיים והועדה לניהול סיכונים.
- (6) בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
- (7) אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין בו-
פך/לא (מחק את המיותר) (שם החברה והתפקיד שהוא ממלא)
- (8) התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד: 25.7.2011
- (9) השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
בוגר מתמטיקה במסלול מדעי המחשב ופילוסופיה - אוניברסיטת חיפה.
מגיסטר מנהל עסקים בטכניון חיפה.
===== מנכ"ל ובעלים בחברת נ.ס.י. אבנר בע"מ. =====
===== עד 2010 מנכ"ל פרטנר תקשורת בע"מ. =====
- (10) האם הוא למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -
פך/לא (מחק את המיותר) (פרט)
- (11) האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות -
פך/לא (מחק את המיותר)

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

- (1) שמו: ראובן אדלר (א1) מס' הזיהוי: 67639740
- (2) תאריך לידה: 7.5.1949
- (3) מענו להמצאת כתבי בית-דין: רח' הרב צבי נריה 6, פתח תקווה 49752
- (4) נתינות: ישראלית
- (5) חברותו בועדות:
יו"ר ועדת בקורת וועדה לבחינת הדוחות הכספיים, חבר ועדת אשראי, ועדת השקעות, ועדת ארה"ב וועדת ניהול סיכונים.
- (6) דירקטור בלתי תלוי ודירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות, בעל כשירות מקצועית ובעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
- (7) אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין בו -
פא/לא
(מחק את המיותר) (שם החברה והתפקיד שהוא ממלא)
- (8) התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד: 24.7.2009
- (9) השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
השכלתו: רואה חשבון, בוגר כלכלה וחשבונאות - אוניברסיטת תל-אביב.
=====
- יועץ עסקי ודירקטור בחברות.
יו"ר דירקטוריון ובעל שליטה בראובן אדלר ייעוץ כלכלי בע"מ. ייעוץ כלכלי ופיננסי.
=====
- עד 22 במרס 2012 יו"ר ועדת השקעות של ביטוח (עמיתים), גמל ופנסיה בפניקס חברה לביטוח בע"מ.
עד יולי 2009 יועץ בתחום SOX לחברות בת של כלל ביטוח בע"מ ויועץ בתחום SOX לבנקים (פועלים, ישראלכרט, מסד) במשרד רו"ח Deloitte ברייטמן אלמגור זוהר.
עד אוגוסט 2008 דח"צ בבנק פועלי אגודת ישראל בע"מ.
- (10) האם הוא למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -
פא/לא
(מחק את המיותר) (פרט)
- (11) האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות -
פא/לא
(מחק את המיותר)

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

- (1) שמה: צפורה גל-ים (א1) מס' הזיהוי: 002705325
- (2) תאריך לידה: 19.5.1944
- (3) מענה להמצאת כתבי בית-דין: רח' אשכולות 66 א' מעלות תרשיחא 21590
- (4) נתינות: ישראלית
- (5) חברותה בועדות: חברת ועדת ניהול סיכונים, ועדה מנהלית, ועדת תשקיפים, ועדת נוהל וועדת אסטרטגיה.
- (6) דירקטור בלתי תלוי, בעלת כשירות מקצועית ובעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית
- (7) אם היא עובדת של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין בו-
 פן/לא
 (מחק את המיותר) (שם החברה והתפקיד שהוא ממלא)
- (8) התאריך שבו החלה כהונתה כדירקטור של התאגיד: 3.7.2006
- (9) השכלתה והתעסקותה בחמש השנים האחרונות תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטור: השכלתה: בוגרת כלכלה ופילוסופיה - האוניברסיטה העברית בירושלים.
 =====
 יועצת כלכלית, דירקטור בחברות.
 דח"צ בביטוח ישיר - השקעות פיננסיות בע"מ.
 חברה בחבר הנאמנים במכללה האקדמית תל חי.
 =====
 עד אוגוסט 2009 דח"צ באייץ' בי אל - הדסית ביו-החזקות בע"מ.
 =====
- (10) האם היא למיטב ידיעת התאגיד בת משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -
 פן/לא
 (מחק את המיותר) (פרט)
- (11) האם היא בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית, לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות -
 פן/לא
 (מחק את המיותר)

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

- (1) שמו: פרופ' אריה גנס (א1) מס' הזהוי: 044383537
- (2) תאריך לידה: 10.10.1936
- (3) מענו להמצאת כתבי בית-דין: : רח' לאן 7 רמת גן 52492
- (4) נתינות: ישראלית
- (5) חברותו בועדות:
חבר ועדת בקורת, ועדה לבחינת הדוחות הכספיים, ועדת תשקיפים וועדת השקעות.
- (6) דירקטור בלתי תלוי, בעל כשירות מקצועית ובעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
- (7) אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין בו-
פך/לא
(מחק את המיותר) (שם החברה והתפקיד שהוא ממלא)
- (8) התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד: 3.7.2006
- (9) השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
השכלתו: רואה חשבון, בוגר חשבונאות - האוניברסיטה העברית שלוחה תל-אביב.
=====
- פרופסור לחשבונאות באוניברסיטת תל-אביב ודירקטור בחברות.
דירקטור, חבר בועדת הכספים והביקורת, בצנורות המזרח התיכון בע"מ.
חבר ועדה מקצועית, במוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.
=====
- עד ינואר 2010 דירקטור, מנכ"ל ובעלים של א. גנס שירותי ניהול ויעוץ בע"מ.
עד ינואר 2008 דח"צ בחברה כלכלית לירושלים בע"מ.
- (10) האם הוא למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -
פך/לא
(מחק את המיותר) (פרט)
- (11) האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות -
כך/לא
(מחק את המיותר)

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

- (1) שמו: משה דברת
(א1) מס' הזהוי: 007209646
- (2) תאריך לידה: 11.01.1945
- (3) מענו להמצאת כתבי בית-דין: רח' אורי צבי גרינברג 5/32 תל-אביב 69379
- (4) נתינות: ישראלית
- (5) חברותו בועדות:
חבר ועדת אשראי, ועדה מנהלית, ועדת תשקיפים וועדת נוהל.
- (6) בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
- (7) אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין בו-
פלא
(מחק את המיותר)
(שם החברה והתפקיד שהוא ממלא)
(8) התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד: 20.05.2007
- (9) השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
השכלתו: מוסמך מנהל עסקים, בוגר כלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית בירושלים.
=====
- דירקטור בחברות.
מנכ"ל, דירקטור ובעלים של בית מניב מימון בע"מ ודברת (מ.ח.) השקעות ויזמות עיסקית בע"מ.
דירקטור ובעל מניות בבית מניב ישראל בע"מ ובטראקואט בע"מ.
יו"ר מועצת מנהלים בתיירות קיבוץ כפר בלום.
חבר הנהלה של אחזקות כפר בלום - אגודה שיתופית חקלאית בע"מ. חבר בועד המנהל בתזמורת סימפונט רעננה. חבר הנהלה במרכז היהודי ערבי לפיתוח כלכלי. חבר האסיפה הכלכלית ונמנה עם המייסדים במרכז מקרו לכלכלה מדינית ובתיירות אקולוגית ובת קיימא ישראל, חבר האסיפה הכלכלית במכללת רמת גן ובמכללה לפיתוח תוכניות לימוד לישראל בע"מ. חבר המועצה הציבורית בלהקת המחול בת שבע. חבר ועדת הכספים במועצה לישראל יפה.
=====
- עד מאי 2007 דירקטור בלאומי שירותי שוק ההון בע"מ (שם קודם: לאומי גמל בע"מ) ודיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ.
- (10) האם הוא למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -
פלא
(מחק את המיותר)
(פרט)
- (11) האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות -
פלא
(מחק את המיותר)

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

- (1) שמו: אברהם יהודה דרורי (א1) מס' הזיהוי: 000333203
- (2) תאריך לידה: 20.03.1942
- (3) מענו להמצאת כתבי בית-דין: י.ל. גורדון 9 תל-אביב 63458
- (4) נתינות: ישראלית
- (5) חברותו בועדות: חבר ועדת אשראי, ועדת ניהול סיכונים, ועדה לאשור ניגוד עניינים וועדת השקעות.
- (6) בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
- (7) אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין בו-
 פן/לא (מחק את המיותר) (שם החברה והתפקיד שהוא ממלא)
- (8) התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד: 22.7.2010
- (9) השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור: מוסמך מנהל עסקים, התמחות במימון, ובוגר כלכלה והיסטוריה - האוניברסיטה העברית בירושלים.
 =====
 דירקטור בחברות ויועץ בנושא שוק ההון.
 סגן יו"ר ועדת השקעות עמיתים בהראל חברה לביטוח בע"מ, יועץ בנושא שוק ההון לגופים שונים.
 =====
 עד יולי 2010 דח"צ ב-U בנק בע"מ.
 עד 2009 דירקטור בדוראד אנרגיה בע"מ, ויו"ר ועדת השקעות של הראל גמל בהראל חברה לביטוח בע"מ.
 עד 2007 דירקטור חיצוני בתדיראן קשר.
- (10) האם הוא למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -
 פן/לא (מחק את המיותר) (פרט)
- (11) האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות -
 כן/לא (מחק את המיותר)

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

- (1) שמו: דורון כהן (א1) מס' הזיהוי: 069418945
- (2) תאריך לידה: 9.8.1964
- (3) מענו להמצאת כתבי בית-דין: רח' אגוז 2, רעות 71908
- (4) נתינות: ישראלית
- (5) חברותו בועדות:
חבר ועדה מנהלית, ועדת אשראי, ועדת ניהול סיכונים, ועדת אסטרטגיה והועדה לבחינת הדו"חות הכספיים.
- (6) בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
- (7) אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין בו-
פלא (מחק את המיותר)
(שם החברה והתפקיד שהוא ממלא)
- (8) התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד: 3.7.2006
- (9) השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
השכלתו: מוסמך מנהל עסקים, התמחות במימון, בוגר כלכלה ומנהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים.
=====
- מנכ"ל קו-אופ הריבוע הכחול אגודה לשרותים בע"מ (בפירוק)
בעלים ודירקטור בטיגר די.סי. בע"מ, וטריגר די.סי. אחזקות בע"מ, וגמא קפיטל בע"מ.
דירקטור בהראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ ובקרן לקואופרציה צרכנית בע"מ. משקיף
בועדת השקעות נוסטרו בהראל חברה לביטוח בע"מ. חבר מועצה בקופת חולים לאומית, חבר ועדה ציבורית
לבחינת תנאי העסקת הבכירים בהסתדרות העובדים הלאומית לישראל בע"מ.
ייעוץ כלכלי ופיננסי.
=====
- עד יולי 2010 יו"ר דירקטוריון ה.ע.ל. - תשורה בע"מ (חברה בבעלות הסתדרות העובדים הלאומית) וחברות
בנות שלה.
עד מרס 2007 דירקטור בתמי - תשואה מובטחת ישראל בע"מ.
- (10) האם הוא למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -
פלא (מחק את המיותר)
(פרט)
- (11) האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי
מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות -
פלא (מחק את המיותר)

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

- (1) שמה: מרים (מירי) כץ, עו"ד (א1) מס' הזהוי: 050568070
- (2) תאריך לידה: 4.3.1951
- (3) מענה להמצאת כתבי בית-דין: שד' מיכאל נאמן 18/32, תל-אביב 69581
- (4) נתינות: ישראלית
- (5) חברותה בועדות: יו"ר ועדת תשקיפים, חברת ועדת בקורת, ועדת נוהל וועדת השקעות.
- (6) בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית
- (7) אם היא עובדת של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין בו-
פך/לא (מחק את המיותר)
(שם החברה והתפקיד שהוא ממלא)
- (8) התאריך שבו החלה כהונתה כדירקטור של התאגיד: 5.6.2008
- (9) השכלתה והתעסקותה בחמש השנים האחרונות תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטור: השכלתה: בוגרת משפטים - האוניברסיטה העברית בירושלים. עורכת דין.
===== עריכת דין, ניהול ודירקטור בחברות.
בעלת מניות ומנכ"ל במירי כץ פרוייקטים בע"מ.
דח"צ באיתמר מדיקל בע"מ.
מנכ"ל קרן אמא ע.ר. (קרן פילנתרופית).
חברה בחבר הנאמנים באוניברסיטה העברית בירושלים ובטכניון מכון טכנולוגי לישראל.
===== עד מאי 2010 דירקטור בקרן אדמונד ונדין דה רוטשילד ישראל (קרן פילנתרופית).
עד אפריל 2009 דירקטור בחברה לפיתוח קיסריה אדמונד בנימין דה רוטשילד בע"מ וקרן קיסריה אדמונד בנימין דה רוטשילד.
עד אוגוסט 2008 דח"צ בטאואר סמיקונדקטור בע"מ.
- (10) האם היא למיטב ידיעת התאגיד בת משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -
פך/לא (מחק את המיותר)
(פרט)
- (11) האם היא בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית, לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות -
כך/לא (מחק את המיותר)

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

- (1) שמו: יואב נרדי
(א1) מס' הזיהוי: 000634618
- (2) תאריך לידה: 03.11.1944
- (3) מענו להמצאת כתבי בית-דין: מלאכי 8 רמת גן 52246
- (4) נתינות: ישראלית
- (5) חברותו בועדות:
ועדת ביקורת, הועדה לבחינת הדו"חות הכספיים, הועדה לאישור ניגודי עניינים, ועדת ארה"ב וועדת אסטרטגיה.
- (6) בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
- (7) אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין בו-
פך/לא
(מחק את המיותר) (שם החברה והתפקיד שהוא ממלא)
- (8) התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד: 22.7.2010
- (9) השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:
מוסמך מנהל עסקים, התמחות במימון ובוגר כלכלה - האוניברסיטה העברית בירושלים.
===== מנהל חברה ויועץ עסקי. דירקטור ובעלים בנרדי יעוץ וניהול סיכונים בע"מ, יו"ר ועדת ההשקעות בספריה הלאומית בע"מ וביד שרה (ע"ר). =====
עד יולי 2010 יועץ למנכ"ל בנק ירושלים
עד פברואר 2010 דירקטור בירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ, עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ וחברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ.
עד פברואר 2010 יו"ר הדירקטוריון בירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ וירושלים תפעול פיננסי (2005) בע"מ.
עד ינואר 2010 משנה למנכ"ל בנק ירושלים וחבר הנהלה, ראש אגף ניהול סיכונים ונוסטרו, מנהל הסיכונים הפיננסיים של הבנק.
עד דצמבר 2008 דירקטור בירושלים חיתום והנפקות בע"מ.
עד 2008 ראש אגף שוק ההון ומנהל הסיכונים הפיננסיים של בנק ירושלים.
- (10) האם הוא למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -
פך/לא
(מחק את המיותר) (פרט)
- (11) האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות -
פך/לא
(מחק את המיותר)

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

- (1) שמה: צפורה סמט
(א1) מס' הזיהוי: 008962581
- (2) תאריך לידה: 5.3.1946
- (3) מענה להמצאת כתבי בית-דין: אבן שמואל 29 ירושלים 97234
- (4) נתינות: ישראלית
- (5) חברותה בועדות:
ועדת בקורת, ועדה לאישור ניגודי עניינים, ועדת אשראי, ועדת תשקיפים וועדת השקעות.
- (6) דירקטור בלתי תלוי ודירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות, בעלת כשירות מקצועית ובעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית
- (7) אם היא עובדת של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין בו-
פך/לא
(מחק את המיותר) (שם החברה והתפקיד שהוא ממלא)
- (8) התאריך שבו החלה כהונתה כדירקטור של התאגיד: 25.7.2011
- (9) השכלתה והתעסקותה בחמש השנים האחרונות תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטור:
בוגר כלכלה ומתמטיקה, מוסמך כלכלה - האוניברסיטה העברית בירושלים.
=====
- בעלים, יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל בחברת מירב יניב יעוץ פיננסי בע"מ.
יו"ר ובעלת מניות בביו-פלסמר בע"מ.
דירקטור חיצוני בקבוצת שחר חדש בע"מ, באפריקה ישראל להשקעות בע"מ.
יו"ר הדירקטוריון בקפיטל החברה הישראלית לאיתור כספים בע"מ.
=====
- עד דצמבר 2011 דירקטור חיצוני באופיר אופטרוניקה בע"מ.
עד 2010 דירקטור חיצוני במנורה מבטחים גמל בע"מ, ובמנורה מבטחים פנסיה בע"מ. יו"ר ועדת השקעות באבנר - אגוד לבטוח נפגעי רכב בע"מ.
עד 2009 דירקטור חיצוני בבנק דיסקונט לישראל בע"מ.
עד 2007 יועצת חיצונית בבנק לאומי לישראל בע"מ, נשיאה במכללת עדיף בע"מ.
- (10) האם היא למיטב ידיעת התאגיד בת משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -
פך/לא
(מחק את המיותר) (פרט)
- (11) האם היא בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית, לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות -
פך/לא
(מחק את המיותר)

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

- (1) שמו: עמוס ספיר (א1) מס' הזיהוי: 003139300
- (2) תאריך לידה: 4.7.1937
- (3) מענו להמצאת כתבי בית-דין: שד' מיכאל נאמן 22 תל-אביב 69581
- (4) נתינות: ישראלית
- (5) חברותו בועדות: ועדת אשראי, ועדה לאישור ניגודי עניינים, הועדה לבחינת הדוחות הכספיים וועדת השקעות.
- (6) דירקטור בלתי תלוי, בעל כשירות מקצועית ובעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
- (7) אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין בו-
פלא (מחק את המיותר)
(שם החברה והתפקיד שהוא ממלא)
- (8) התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד: 31.10.2011
- (9) השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור: בוגר כלכלה ויחסים בינלאומיים - האוניברסיטה העברית בירושלים, מוסמך מנהל עסקים, התמחות במימון - אוניברסיטת קולומביה, ניו יורק, ארה"ב, לימודי דוקטורט התמחות במימון ובנקאות - אוניברסיטת קולומביה ניו יורק ארה"ב (ללא תואר).
- =====
- חבר בדירקטוריונים של חברות ומלכ"רים.
- דירקטור ובעלים בחברת סיקסאייס ניהול (1997) בע"מ, ובחברת סיקסאייס אחזקות בע"מ.
- יו"ר הדירקטוריון בנ. פלדמן ובנו בע"מ, בישראל אמלט השקעות (1993) בע"מ, דירקטור חיצוני בהוט מערכות תקשורת בע"מ, ובקבוצת א. דורי בע"מ, דירקטור בחברת לוג מוצרים פלסטיים (1993) בע"מ, ובקרן מפעל הפיס של פנחס ספיר, יו"ר חבר הנאמנים במרכז לפיתוח ע"ש פנחס ספיר, חבר בחבר הנאמנים באוניברסיטת תל-אביב, ובבצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים, חבר בועד המנהל במכללה האקדמית של תל-אביב - יפו, ובקרן ע"ש ספיר שושנה ופנחס, יו"ר הועד המנהל בזינוק בעליה מנהיגות ומצוינות בתעסוקה לאקדמאיים יוצאי אתיופיה, חבר במועצה הציבורית מידות - שיקוף ודירוג מלכ"רים בע"מ (חל"צ), חבר המועצה במרכז לטכנולוגיה חינוכית.
- =====
- עד ינואר 2011 דירקטור בקבוצת אולפני הבירה ירושלים בע"מ.
- עד אוקטובר 2009 יו"ר הדירקטוריון בסנדרד & פורס מעלות בע"מ.
- עד ינואר 2008 יו"ר הדירקטוריון במעלות החברה הישראלית לדירוג ני"ע בע"מ ודירקטור באונליין מדיה סולושנס בע"מ.
- עד יוני 2008 דירקטור בחמת גדר בע"מ ובטבע ספא בע"מ.
- עד יולי 2007 דירקטור בצ.ל.פ. תעשיות בע"מ.
- עד ינואר 2007 יו"ר הדירקטוריון בברק אי.טי.סי. (1999) - החברה לשירותי בזק בינלאומיים (אחזקות).
- (10) האם הוא למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -
- פלא (מחק את המיותר)
(פרט)
- (11) האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות -
כפלא (מחק את המיותר)

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

- (1) שמו: פרופ' אפרים צדקה (א1) מס' הזהוי: 046002747
- (2) תאריך לידה: 10.7.1946
- (3) מענו להמצאת כתבי בית-דין: רח' אריה דולצ'ין 5 תל-אביב 69360
- (4) נתינות: ישראלית
- (5) חברותו בועדות: חבר הועדה לבחינת הדוחות הכספיים, ועדת ניהול סיכונים, ועדה מנהלית ועדת אסטרטגיה וועדת הביקורת.
- (6) דירקטור בלתי תלוי, בעל כשירות מקצועית ובעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
- (7) אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין בו-
פך/לא (מחק את המיותר)
(שם החברה והתפקיד שהוא ממלא)
- (8) התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד: 3.7.2006
- (9) השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות תוך פירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור: השכלתו: דוקטור בכלכלה - Massachusetts Institute of Technology. בוגר כלכלה וסטטיסטיקה - אוניברסיטת תל-אביב.
- =====
- פרופסור מן המניין בכלכלה ומופקד הקתדרה לשוקי הון בינלאומיים ע"ש הנרי קאופמן באוניברסיטת תל-אביב. יועץ כלכלי, דירקטור בחברות וחבר ומנהל בעמותות. יו"ר מרכז מורשת יהדות בבל. בעלים ודירקטור בא.צ. ארץ רץ בע"מ. דח"צ בפז חברת נפט בע"מ.
- יו"ר ועדת השכר של ור"ה (ועד ראשי המוסדות להשכלה גבוהה) יו"ר הועד המנהל של המרכז לפיתוח ע"ש פנחס ספיר שליד אוניברסיטת תל-אביב.
- יו"ר הועדה המייעצת בפועלים קרן נדל"ן, חבר הועד המנהל בפורום ספיר. חבר העמותה ויו"ר ועדת הבקורת במכון הישראלי לדמוקרטיה, חבר הועדה לבחינת דרכים לשמירת האיתנות הפיננסית של המוסד לביטוח לאומי לטווח ארוך, חבר בועדת ההיגוי להקמת ביה"ס לרפואה בצפת ומכון מחקר יישומי בגליל המזרחי, חבר הועדה המקצועית במוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. עורך הרבעון לכלכלה - כתב העת של האגודה הישראלית לכלכלה, עורך משנה בכתבי עת מקצועיים בינ"ל, יו"ר הועדה לבחינת פרמטרים לדו"ח האקטוארי של המוסד לביטוח לאומי, דירקטור בב. גאון אחזקות בע"מ.
- =====
- עד אוקטובר 2011 חבר הועדה לבחינת העלאת גיל הפרישה לנשים.
- עד 2011 חבר הנהלת האגודה לעידוד המחקר הספרות והאמנות - אח"י מיסודם של יוצאי עיראק בישראל.
- עד 2010 חבר ועדה ציבורית לבדיקה מחודשת של הנוסחה הנוהגת בהקצאת מענקי איזון.
- עד ספטמבר 2009 פרופ' אורח במסלול האקדמי של המכללה למינהל.
- (10) האם הוא למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -
- פך/לא (מחק את המיותר)
(פרט)
- (11) האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות -
כן/לא (מחק את המיותר)

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד (המשך)

- (1) שמה: פרופ' גבריאלה שלו
(א1) מס' הזהוי: 007129158
- (2) תאריך לידה: 19.08.1941
- (3) מענה להמצאת כתבי בית-דין: ההרדופים 9 אבן יהודה 40500
- (4) נתינות: ישראלית
- (5) חברותה בועדות:
יו"ר ועדת ארה"ב, חברת ועדת בקורת, ועדה מנהלית, ועדת נוהל, ועדה לאישור ניגודי עניינים וועדת אסטרטגיה.
- (6) דירקטור בלתי תלוי ודירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות, בעלת כשירות מקצועית ובעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית
- (7) אם היא עובדת של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין בו-
פך/לא
(מחק את המיותר) (שם החברה והתפקיד שהוא ממלא)
- (8) התאריך שבו החלה כהונתה כדירקטור של התאגיד: 01.02.2011
- (9) השכלתה והתעסקותה בחמש השנים האחרונות תוך פירוט התאגידים שבהם היא משמשת דירקטור:
דוקטור, מוסמך ובוגר משפטים - האוניברסיטה העברית בירושלים. השתלמות פוסט דוקטוראלית במשפטים - אוניברסיטת הרוורד בארה"ב.
=====
- נשיאת המועצה האקדמית העליונה ומרצה בקריה האקדמית קריית אונו.
בעלת מניות בדין הוצאה לאור, ניהול ושירותים בע"מ.
=====
- עד 2010 שגרירת ישראל באו"ם, משרד החוץ, עורכת ראשית של פסקי הדין בבית המשפט העליון.
עד 2008 חברה בוועדה להצעת עקרונות ונהלים למינוי ולכהונה של משרות בכירות לקידום מדיניות בשירות המדינה, בוועדה לבחינת תנאיהם של שופטים, בוועדה הציבורית למדד מעלה, בוועדה לגיבוש כללי אתיקה לחברי ממשלה, במועצה הציבורית של קרן החברה לישראל למען בריאות החברה. דח"צ באסם השקעות בע"מ, בטבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ ובקבוצת דלק בע"מ, חברה בחבר הנאמנים בסוכנות היהודית.
- (10) האם היא למיטב ידיעת התאגיד בת משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -
פך/לא
(מחק את המיותר) (פרט)
- (11) האם היא בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית, לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות -
פך/לא
(מחק את המיותר)

תקנה 26 א- נושאי משרה בכירה של התאגיד

(לדירקטורים ראה תקנה 26 לעיל)

(א) נושאי משרה בכירה - המכהנים כחברי הנהלת התאגיד

- (1) שמה: גליה מאור* (א1) מס' הזיהוי: 001154780
- (2) תאריך לידה: 11.2.1943 (א2) תאריך תחילת כהונה: 1.5.1991
- (3) התפקיד שהיא ממלאה בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו-מנהל כללי ראשי וחברת הנהלה בתאגיד, יו"ר דירקטוריון בבנק Leumi Private Bank (בשווייץ).
- (4) האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין בתאגיד
כן/לא בעלת עניין (מנכ"ל) פרט (מחק את המיותר)
- (5) השכלתה ונסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות -
השכלתה: מוסמכת מנהל עסקים ובוגרת כלכלה וסטטיסטיקה - האוניברסיטה העברית בירושלים.
=====
- חברת הועדה המייעצת בענייני בנקאות של בנק ישראל. חברת ועד אגוד הבנקים בישראל, חברה בחבר הנאמנים באוניברסיטה העברית בירושלים ובאגודה למלחמה בסרטן בישראל. יו"ר חוג הידידים של ילדים בסיכוי המועצה לילדי פנימיות (ע"ר). חברה במועצה וועדת הכספים באוניברסיטה הפתוחה. יו"ר המועצה הישראלית INSEAD.
- =====
- עד אוקטובר 2009 חברה בוועדה המייעצת ובמועצה המייעצת של בנק ישראל.

* ביום 1 בינואר 2012 הודיעה המנכ"ל הראשי לבנק על כוונתה לפרוש מתפקידה. לבקשת הדירקטוריון תמשיך המנכ"ל הראשי בעבודתה בפועל עד לסוף חודש אפריל 2012.

תקנה 26 א- נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

(לדירקטורים ראה תקנה 26 לעיל)

(א) נושאי משרה בכירה - המכהנים כחברי הנהלת התאגיד

- (1) שמה: רקפת רוסק-עמינח* (א1) מס' הזיהוי: 022281927
- (2) תאריך לידה: 1.2.1966 (א2) תאריך תחילת כהונה 1.1.2004
- (3) התפקיד שהיא ממלאה בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו-משנה בכיר למנכ"ל הראשי וממלאת מקום המנכ"ל הראשי בהעדרה, חברת הנהלה וראש החטיבה העסקית בתאגיד.
- (4) האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין בתאגיד
פ/לא (מחק את המיותר)
פרט
- (5) השכלתה ונסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות -
השכלתה: רו"ח, מוסמכת מנהל עסקים, בוגרת חשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב.
בוגרת משפטים - אוניברסיטת תל-אביב.

=====

חברת הועד המנהל בעמותת הידידים של המרכז הרפואי ע"ש סוראסקי ובארגון מתן הדרך שלך לתת.

=====

* ביום 12 בפברואר 2012 הדירקטוריון החליט למנותה למנכ"ל הראשי הבא של הקבוצה. ביום 18 במרס 2012 התקבלה הודעתו של המפקח על הבנק על אי התנגדותו למינויה של גב' רקפת רוסק-עמינח למנכ"ל הראשי הבא של הקבוצה. כהונתה של גב' רוסק-עמינח כמנכ"ל הראשי של הקבוצה תחל ביום 1 במאי 2012.

תקנה 26 א- נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

(לדירקטורים ראה תקנה 26 לעיל)

(א) נושאי משרה בכירה - המכהנים כחברי הנהלת התאגיד

- (1) שמו: צבי איצקוביץ* (א1) מס' הזיהוי: 004725230
- (2) תאריך לידה: 14.2.1947 (א2) תאריך תחילת כהונה 1.9.1994
- (3) התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו-משנה למנהל הכללי, חבר הנהלה וראש החטיבה לבנקאות פרטית ובינלאומית בתאגיד, יו"ר דירקטוריון בנק לאומי רומניה ס.א., בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א. בנק לאומי (בריטניה) פי.אל.סי ודירקטור בבנק Leumi Private Bank (בשווייץ)
- (4) האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד
פא/לא
פרט (מחק את המיותר)
- (5) השכלתו ונסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות -
השכלתו: עורך דין, מוסמך מנהל עסקים, בוגר כלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית בירושלים
בוגר משפטים - אוניברסיטת תל-אביב.
=====
- חבר הנהלה בעמותת ידידי "מכון הלב" ביה"ח מאיר. חבר בחבר הנאמנים באוניברסיטת בר אילן.
=====
- עד מאי 2011 יו"ר הדירקטוריון בחברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ.
עד מאי 2008 דירקטור בחברה לישראל בע"מ.

* יסיים את תפקידו במהלך הרבעון השלישי לשנת 2012

- (1) שמו: גדעון אלטמן (א1) מס' הזיהוי: 054989769
- (2) תאריך לידה: 17.11.1957 (א2) תאריך תחילת כהונה 1.1.2008
- (3) התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו-סגן מנהל כללי בכיר, חבר הנהלה וראש החטיבה לבנקאות מסחרית בתאגיד, דירקטור בלאומי קארד בע"מ.
- (4) האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד
פא/לא
פרט (מחק את המיותר)
- (5) השכלתו ונסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות -
השכלתו: מוסמך מנהל עסקים, בוגר כלכלה ומנהל עסקים - אוניברסיטת בר-אילן.
=====
- עד דצמבר 2010 ראש החטיבה המסחרית בפועל בתאגיד.
עד ינואר 2008 דירקטור בלאומי ליסינג והשקעות בע"מ.
עד דצמבר 2007 סגן ראש החטיבה לבנקאות מסחרית בתאגיד.

תקנה 26 א- נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

(לדירקטורים ראה תקנה 26 לעיל)

(א) נושאי משרה בכירה - המכהנים כחברי הנהלת התאגיד

(1)	שמה: ד"ר חדוה בר	(א1) מס' הזיהוי: 013111836
(2)	תאריך לידה: 10.03.1968	(א2) תאריך תחילת כהונה 01.08.2010
(3)	התפקיד שהיא ממלאה בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו-סגן מנהל כללי, חברת הנהלה, מנהלת סיכונים ראשית וראש החטיבה לניהול סיכונים בתאגיד	
(4)	האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	
	פ/לא (מחק את המיותר)	פרט
(5)	השכלתה ונסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות - דוקטור ומוסמך כלכלה ובוגרת כלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית בירושלים.	
=====		
עד ינואר 2011 דירקטור בלאומי קמ"פ בע"מ.		
עד אוגוסט 2010 חטיבת שוקי הון בתאגיד, סגן ראש החטיבה ומנהל הסיכונים.		
עד 2008 נציגת מדינת ישראל בדירקטוריון מטעם בנק ישראל בבנק האירופי		
(1)	שמו: יעקב (קובי) הבר	(א1) מס' הזיהוי: 23999972
(2)	תאריך לידה: 24.10.1968	(א2) תאריך תחילת כהונה 1.1.2009
(3)	התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו-סגן מנהל כללי בכיר, חבר הנהלה וראש החטיבה לכספים ולכלכלה בתאגיד, דירקטור בלאומי פרטנרס בע"מ ולאוומי רי ל.ט.ד.	
(4)	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	
	פ/לא (מחק את המיותר)	פרט
(5)	השכלתו ונסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות - השכלתו: מוסמך כלכלה, בוגר כלכלה ומנהל עסקים - אוניברסיטת בר-אילן.	
=====		
יו"ר הועד המנהל של עמותת "ידידי עתידים", חבר הועדה המייעצת למועצה הלאומית לכלכלה במשרד ראש הממשלה.		
=====		
עד ספטמבר 2011 דירקטור בבנק ערבי ישראלי בע"מ.		
עד ינואר 2008 הממונה על התקציבים במשרד האוצר.		

תקנה 26 א- נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

(לדירקטורים ראה תקנה 26 לעיל)

(א) נושאי משרה בכירה - המכהנים כחברי הנהלת התאגיד

- (1) שמה: נעמי זנדהאוז (א1) מס' הזיהוי: 054761101
- (2) תאריך לידה: 20.06.1957 (א2) תאריך תחילת כהונה 1.4.2009
- (3) התפקיד שהיא ממלאה בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו-סגן מנהל כללי, חברת הנהלה, יועצת משפטית ראשית, ראש חטיבת הייעוץ המשפטי ומנהלת סיכונים משפטיים בתאגיד.
- (4) האם היא בעלת עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד
- פ/לא
(מחק את המיותר)
פרט
- (5) השכלתה ונסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות - עו"ד בוגר משפטים - אוניברסיטת תל-אביב
- =====
- דירקטור בבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ.
- דירקטור בחברה לניהול קופות התגמולים של עובדי בנק לאומי ושל עובדי בנק לאומי למשכנתאות בע"מ.
- =====
- עד אוגוסט 2011 - דירקטור בחברה לרישומים של בנק לאומי לישראל בע"מ.
- עד יוני 2011 - דירקטור בנאמנים חברה לאחזקות בע"מ.
- עד מאי 2011 - דירקטור בחברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ.
- עד מרס 2009 - ראש אגף ייעוץ משפטי ליחידות מטה במערך הייעוץ המשפטי של הבנק.

- (1) שמו: דן כהן (א1) מס' הזיהוי: 58845207
- (2) תאריך לידה: 07.8.1964 (א2) תאריך תחילת כהונה 01.4.2011
- (3) התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו-סגן מנהל כללי בכיר, חבר הנהלה וראש חטיבת משאבי אנוש.
- (4) האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד
- פ/לא
(מחק את המיותר)
פרט
- (5) בוגר כלכלה ומנהל עסקים - אוניברסיטת חיפה.
- =====
- יו"ר הועד המנהל בלאומי אחריי - קרן המאה למען דור המחר.
- =====
- עד מרס 2011 מנכ"ל לאומי קארד בע"מ, יו"ר דירקטוריון לאומי קארד אשראים בע"מ, לאומי קארד פקדונות בע"מ, לאומי צ'ק שותפות מוגבלת ולאומי קארד נכיונות בע"מ ודירקטור בשופרסל פיננסיים ניהול בע"מ.
- עד פברואר 2009 דירקטור בבנק לאומי למשכנתאות בע"מ.
- עד נובמבר 2008 סגן ראש החטיבה הבנקאית בבנק לאומי לישראל בע"מ.

תקנה 26 א- נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

(לדירקטורים ראה תקנה 26 לעיל)

(א) נושאי משרה בכירה - המכהנים כחברי הנהלת התאגיד

(1)	שמו:	ברוך לדרמן	(א1) מס' הזיהוי:	051619757
(2)	תאריך לידה:	27.8.1952	(א2) תאריך תחילת כהונה	1.4.2000
(3)	התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו-משנה למנהל הכללי, חבר הנהלה וראש החטיבה הבנקאית בתאגיד. יו"ר דירקטוריון לאומי קארד בע"מ ודירקטור בלאומי אינטרנשיונל אינווסטמנטס נ.ו.			
(4)	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד פ/א (מחק את המיותר)			
(5)	השכלתו ונסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות - השכלתו: מוסמך כלכלת עסקים, בוגר כלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. עד אוקטובר 2007 מנכ"ל ודירקטור בנק לאומי (בריטניה) פי.אל.סי, יו"ר דירקטוריון בנק לאומי (גירסי) לימיטד ולאומי אי בי אל לימיטד ודירקטור בלאומי אוברסיז טרסט קורפי לטד.			
(1)	שמו:	יצחק מלאך	(א1) מס' הזיהוי:	007897036
(2)	תאריך לידה:	2.4.1948	(א2) תאריך תחילת כהונה	12.7.1993
(3)	התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו-משנה למנהל הכללי, חבר הנהלה וראש חטיבת תפעול ומחשוב בתאגיד ודירקטור בלאומי קארד בע"מ.			
(4)	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד פ/א (מחק את המיותר)			
(5)	השכלתו ונסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות - השכלתו: מוסמך מדיניות ציבורית, בוגר מדעי המדינה - אוניברסיטת תל-אביב. דירקטור בברינקס ישראל בע"מ. יו"ר הנהלת אגוד משתמשי ציוד י.ב.מ., חבר הנהלת עמותת Common Europe, יו"ר עמותת ממר"מ. חבר בוועדה המייעצת במרכז אקדמי דן בע"מ (חל"צ). עד ינואר 2011 חבר נשיאות מכון אדמס למערכות מידע באוניברסיטת תל-אביב, וחבר הנהלת עמותת אגוד משתמשי מיקרוסופט. עד מאי 2009 דירקטור בבי סייפ מערכות מידע (1983) בע"מ. עד ינואר 2009 דירקטור במרכז סליקה בנקאי בע"מ ובשירותי בנק אוטומטיים בע"מ. עד 4 במרס 2008 דירקטור בלאומי קארד אשירים בע"מ. עד אוגוסט 2007 יו"ר דירקטוריון לאומי גיבוי מידע ותקשורת בע"מ.			

תקנה 26 א- נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

(לדירקטורים ראה תקנה 26 לעיל)

(א) נושאי משרה בכירה - המכהנים כחברי הנהלת התאגיד

- (1) שמו: דניאל צידון, פרופ' (א1) מס' הזיהוי: 053670725
- (2) תאריך לידה: 22.9.1955 (א2) תאריך תחילת כהונה 2.1.2005
- (3) התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו-משנה למנהל הכללי, חבר הנהלה וראש חטיבת שוקי הון בתאגיד, יו"ר דירקטוריון לוקסאינווסט ס.א. הולדינג ובלאומו אינטרנשיונל אינווסטמנטס נ.ו., דירקטור באוריסטון אופורטיוניטי פאנד אינסטרומנט לטד ובאוריסטון אופורטיוניטי פאנד מנג'מנט לטד.
- (4) האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד
- פ/ל (מחק את המיותר)
פרט
- (5) השכלתו ונסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות -
השכלתו: ד"ר ומוסמך לכלכלה - אוניברסיטת קולומביה, ארה"ב.
בוגר כלכלה - האוניברסיטה העברית בירושלים.
- =====
- חבר הועד המנהל במרכז ספיר באוניברסיטת תל-אביב ובדרך רוח לקידום מדעי הרוח בישראל בע"מ (חל"צ)
- =====
- עד ינואר 2011 חבר הועד המנהל במכון הטכנולוגי בחולון.
עד נובמבר 2010 דירקטור בבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ.
עד פברואר 2010 דירקטור בלאומי סי איי
עד דצמבר 2008 דירקטור בבנק לאומי רומניה ס.א.
עד אוקטובר 2007 ראש מערך אסטרטגיה ופיתוח עסקי בינלאומי של התאגיד.

- (1) שמו: מנחם דב שוורץ (א1) מס' הזיהוי: 065427114
- (2) תאריך לידה: 11.2.1946 (א2) תאריך תחילת כהונה 1.4.2000
- (3) התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו-סגן מנהל כללי בכיר, חבר הנהלה, חשבונאי ראשי וראש חטיבת החשבונאות בתאגיד. יו"ר דירקטוריון לאומי ל.פ. בע"מ ולאומי ניירות ערך והשקעות בע"מ. דירקטור בלאומי קארד בע"מ.
- (4) האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד
- פ/ל (מחק את המיותר)
פרט
- (5) השכלתו ונסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות -
השכלתו: רוי"ח, בוגר כלכלה וחשבונאות - אוניברסיטת בר-אילן.
- =====
- עד דצמבר 2010 יו"ר דירקטוריון "קהל" ניהול קרנות השתלמות (1996) בע"מ
עד אוגוסט 2009 יו"ר דירקטוריון עליה לאומי בע"מ.
עד 4 במרס 2008 דירקטור בלאומי קארד אשראים בע"מ.

תקנה 26 א- נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

(ב) נושאי משרה בכירה אחרים

(1)	שמו: אבולעפיה אייל יצחק*	(א1) מס' הזיהוי: 030171193
(2)	תאריך לידה: 03.06.1947	(א2) תאריך תחילת כהונה 01.10.2010
(3)	התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו-סגן מנהל כללי בבנק לאומי לישראל בע"מ, נשיא מנכ"ל ודירקטור בבנק לאומי ארה"ב, נשיא ודירקטור בבנק לאומי לישראל קורפ', יו"ר דירקטוריון לאומי (לטין אמריקה) ס.א. ובבנק לאומי ליסינג קורפ', דירקטור בלאומי שירותי השקעות בע"מ, מנכ"ל ויו"ר דירקטוריון בלאומי ארה"ב חב' להשקעות, לאומי סקוריטיס קורפ' ולאומי פיננשיאל קורפ'.	
(4)	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	
	פך/לא	פרט
	(מחק את המיותר)	
(5)	השכלתו ונסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות - בוגר כלכלה ומזה"ת - האוניברסיטה העברית בירושלים.	
	=====	
	עד יוני 2010 מנכ"ל בנק ערבי ישראלי בע"מ.	
	=====	
	סגן מנהל כללי מושאל לחברה הבת.	
(1)	שמו: אבירם כהן	(א1) מס' הזיהוי: 059756866
(2)	תאריך לידה: 12.7.1965	(א2) תאריך תחילת כהונה 20.3.2011
(3)	התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו-ראש מערך שיווק פרסום ודוברות.	
(4)	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד	
	פך/לא	פרט
	(מחק את המיותר)	
(5)	השכלתו ונסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות - מוסמך מנהל עסקים MBA - אוניברסיטת דרבי.	
	בוגר מדעי המדינה והיסטוריה - אוניברסיטת בר-אילן.	
	=====	
	חבר הועד המנהל בלאומי אחריי - קרן המאה למען דור המחר.	
	=====	
	עד מרס 2011 דובר בנק לאומי.	

תקנה 26 א- נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

(ב) נושאי משרה בכירה אחרים

- (1) שמו: יואל מינץ (א1) מס' הזיהוי: 52302825
- (2) תאריך לידה: 03.2.1954 (א2) תאריך תחילת כהונה (30.08.2011)
- (3) התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו- סגן מנהל כללי וראש מערך בנייה ונדל"ן. דירקטור ב-Bank Leumi (UK) PLC
- (4) האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד
- פ/א (מחק את המיותר)
פרט
- (5) השכלתו ונסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות - בוגר כלכלה ומוסמך מנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב.
- =====
- עד פברואר 2011 דירקטור בבנק לאומי למשכנתאות בערבון מוגבל.
עד מרס 2008 דירקטור ויו"ר הדירקטוריון באל.סי.אר.פי. בלאומי קרדיט ריסק פרודקט בע"מ.
עד 2007 ראש אגף בכיר למוצרי אשראי בחטיבה העסקית של בנק לאומי.
- (1) שמו: אבנר מנדלסון (א1) מס' הזיהוי: 031962731
- (2) תאריך לידה: 13.12.1974 (א2) תאריך תחילת כהונה 1.2.2010
- (3) התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו- ראש מטה המנכ"ל ומערך אסטרטגיה בתאגיד.
- (4) האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד
- פ/א (מחק את המיותר)
פרט
- (5) השכלתו ונסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות - השכלתו: מוסמך מנהל עסקים - Wharton Business School UPENN. בוגר כלכלה ויחסים בינ"ל - האוניברסיטה העברית בירושלים.
- =====
- עד פברואר 2010 עוזר אישי למנכ"ל בנק לאומי לישראל בע"מ.
עד אוגוסט 2007 יועץ במשרד הלונדוני של חברת McKinsey & Company.

תקנה 26 א- נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)

(ב) נושאי משרה בכירה אחרים

- (1) שמו: ששון מרדכי (א1) מס' הזיהוי: 55722888
- (2) תאריך לידה: 5.5.1959 (א2) תאריך תחילת כהונה 1.3.2011
- (3) התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו-סגן מנהל כללי, מבקר פנימי ראשי וראש חטיבת הביקורת הפנימית.
- (4) האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד
פ/לא
(מחק את המיותר) פרט
- (5) השכלתו ונסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות -
בוגר מדעי המחשב - אוניברסיטת בר אילן, מוסמך MSC מדעי המחשב - אוניברסיטת בר אילן, ומבקר מערכות מידע מוסמך - ISACA, USA, CISA.
- =====
- סגן נשיא לשכת המבקרים הפנימיים בישראל.
- =====
- עד פברואר 2011 סגן ראש מערך תפעול ומנהלה, ראש אגף ייצור ותקשוב במת"מ ודירקטור בבנק ערבי ישראלי בע"מ ובשירותי בנק אוטומטיים בע"מ ומרכז סליקה בנקאי בע"מ.
- (1) שמו: שלמה פרגמנט (א1) מס' הזיהוי: 50770973
- (2) תאריך לידה: 16.6.1951 (א2) תאריך תחילת כהונה 1.4.2001
- (3) התפקיד שהוא ממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו-סגן מנהל כללי, סגן ראש חת"מ, ראש אגף בכיר ארגון ושיטות ותפעול שלוחות חו"ל וחברות בנות בישראל, בטחון ובטיחות ואבטחת נתונים בתאגיד.
- (4) האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד
פ/לא
(מחק את המיותר) פרט
- (5) השכלתו ונסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות -
השכלתו: מוסמך מנהל עסקים MBA - אוניברסיטת תל-אביב, בוגר הנדסת תעשייה וניהול BSC - הטכניון, מכון טכנולוגי לישראל, חיפה.

תקנה 26 א- נושאי משרה בכירה של התאגיד (המשך)
(ב) נושאי משרה בכירה אחרים

- (1) שמה: יעל (בן משה) רודניקי (א1) מס' הזיהוי: 59060533
- (2) תאריך לידה: 24.9.1964 (א2) תאריך תחילת כהונה 1.5.2009
- (3) התפקיד שהיא ממלאה בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו-מזכיר הבנק והקבוצה ודירקטור בחברת אנגלו פלשתינה לטד.
- (4) האם היא בעל עניין בתאגיד או בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד
- פך/לא
 (מחק את המיותר)
- פרט
- (5) השכלתה ונסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות -
 השכלתה: עו"ד, מוסמכת ובוגרת משפטים - אוניברסיטת תל-אביב.
- =====
- עד מרס 2009 מזכיר בנק לאומי למשכנתאות בע"מ, יועצת משפטית ומנהלת אגף ייעוץ משפטי.

תקנה 26 ב - מורשי חתימה של התאגיד

בתאגיד אין מורשי חתימה עצמאיים בהתאם להגדרה בסעיף 37 (ד) לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

תקנה 27 - רואי החשבון מבקרים של התאגיד

רואי החשבון המבקרים המשותפים של התאגיד הם:

סומך חייקין	קוסט, פורר גבאי את קסירר
רח' הארבעה 17	רח' עמינדב 3
תל-אביב 64739	תל-אביב 67067

תקנה 28 - שינויים בתזכיר ותקנון של התאגיד

באסיפה הכללית המיוחדת שהתקיימה ביום 30 באוקטובר 2011, הוחלט לתקן את תקנה 143 לתקנון הבנק בנושא ביטוח שיפוי ופטור במטרה לאפשר לבנק לשפות ו/או לבטח נושאי משרה של הבנק בהתאם להוראות חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011. לפרטים נוספים, ראו הדיווח המיידני בדבר תוצאות האסיפה המיוחדת שפורסם ביום 30 באוקטובר 2011 (אסמכתא: 2011-01-311388). כמו כן, ראו הדיווח המיידני בעניין שינוי תזכיר ו/או תקנון שפורסם ביום 30 באוקטובר 2011 (אסמכתא: 2011-01-311406).

תקנה 29 - המלצות והחלטות הדירקטורים

תקנה 29(א) להלן פירוט לגבי המלצות הדירקטוריון שהובאו בפני האסיפה הכללית של התאגיד במהלך שנת הדיווח, בעניינים המפורטים בתקנה זו.

1. באסיפה הכללית השנתית שהתקיימה ביום 24 במאי 2011, הוחלט:

לאור המלצת הדירקטוריון בישיבתו ביום 29 במרס 2011, הוחלט לאשר חלוקת דיבידנד נוסף במזומן בסך 400 מיליון ש"ח וזאת בנוסף לדיבידנד במזומן בסך 1.0 מיליארד ש"ח אשר חולק על ידי הבנק בשתי מנות שוות בסך של 500 מיליון ש"ח כל אחת: ביום 30 בנובמבר 2010 וביום 27 בינואר 2011, וזאת לאחר המלצת הדירקטוריון ואישורי האסיפה הכללית כנדרש. הדיבידנד שולם ביום 28 ביוני 2011 לבעלי המניות.

לפרטים נוספים ראו הדיווח המיידני בדבר תוצאות האסיפה הכללית מיום 25 במאי 2011 (אסמכתא: 2011-01-160215), הדיווח המיידני בדבר זימון אסיפה כללית שנתית מיום 11 באפריל 2011 (אסמכתא: 2011-01-116610) וכן הדיווח המיידני בדבר ההחלטה על חלוקת דיבידנד מיום 30 במרס 2011 (אסמכתא: 2011-01-098937).

2. באסיפה הכללית המיוחדת שהתקיימה ביום 30 באוקטובר 2011, הוחלט לתקן את תקנה 143 לתקנון הבנק בנושא ביטוח שיפוי ופטור במטרה לאפשר לבנק לשפות ו/או לבטח נושאי משרה של הבנק בהתאם להוראות חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011. לפרטים נוספים, ראו הדיווח המיידני בדבר תוצאות האסיפה המיוחדת שפורסם ביום 30 באוקטובר 2011 (אסמכתא: 2011-01-311388).

תקנה 29 - המלצות והחלטות הדירקטורים (המשך)

כמו כן, ראו הדיווח המיידני בעניין שינוי תזכיר ו/או תקנון שפורסם ביום 30 באוקטובר 2011 (אסמכתא: 2011-01-311406).

במהלך שנת הדיווח לא התקבלו החלטות הדירקטוריון שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית של התאגיד, בעניינים האחרים המפורטים בתקנה זו.

תקנה 29(ב) במהלך שנת הדיווח לא התקבלו החלטות באסיפה הכללית של התאגיד שלא בהתאם להמלצות הדירקטוריון בעניינים המפורטים בתקנה 29(א).

תקנה 29(ג) להחלטות שהתקבלו באסיפה הכללית המיוחדת שהתקיימה ביום 30 באוקטובר 2011 ראו הדיווח המיידני בדבר תוצאות האסיפה המיוחדת שפורסם ביום 30 באוקטובר 2011 (אסמכתא: 2011-01-311388).

תקנה 29א - החלטות החברה

תקנה 29 א (1) לאחר אישור ועדת הבקורת והדירקטוריון, אשרה האסיפה הכללית השנתית ביום 24 במאי 2011 את ההחלטות בדבר אישור מילוי תפקיד ובדבר גילוי ע"י נושאי משרה. לפרטים נוספים ראו הדיווח המיידני בדבר תוצאות האסיפה הכללית מיום 25 במאי 2011 (אסמכתא: 2011-01-160215) וכן בדיווח המיידני בדבר זימון אסיפה כללית שנתית מיום 11 באפריל 2011 (אסמכתא: 2011-01-116610).

תקנה 29 א (3): א. לאחר אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון בחודש מרס 2011, הוחלט באסיפה הכללית השנתית שהתקיימה ביום 24 במאי 2011 לאשר תשלום מענק ליו"ר הדירקטוריון מר דוד ברודט. לפרטים נוספים ראו הדיווח המיידני על תוצאות האסיפה מיום 25 במאי 2011 (אסמכתא: 2011-01-160215) וכן הדיווח המיידני בדבר זימון אסיפה כללית שנתית מיום 11 באפריל 2011 (אסמכתא: 2011-01-116610).

ב. בעניין מתאר בדבר הצעת מניות של הבנק על ידי מדינת ישראל לעובדי הבנק שפרסם הבנק ביום 6 באפריל 2011, ראו פרק "מכירת מניות לעובדים" בעמוד 17 לדוח הדירקטוריון לעיל.

ג. דירקטוריון הבנק קיים דיון שנתי לבחינת תוכנית המענקים לבכירים בבנק ביום 22 בספטמבר 2011, ולאחר שקיבל את המלצות ועדת הביקורת והועדה המינהלית של הדירקטוריון, החליט לעדכן את תוכנית המענקים. לפירוט נוסף, ראה באור 15(ז) לדוחות הכספיים של הבנק וכן דוח מיידני של הבנק מיום 22 בספטמבר 2011 בעניין תיקון תוכנית מענקים לבכירים (אסמכתא 2011-01-282516).

תקנה 29 א (4) א. בעניין פטורים לנושאי משרה בתאגיד, אשר הינם בתוקף בתאריך הדוח, ראה לעיל באור 18(י) לדוחות הכספיים של התאגיד.

ב. באסיפה הכללית המיוחדת שהתקיימה ביום 30 באוקטובר 2011, הוחלט לתקן את תקנה 143 לתקנון הבנק בנושא ביטוח שיפוי ופטור במטרה לאפשר לבנק לשפות ו/או לבטח נושאי משרה של הבנק בהתאם להוראות חוק יעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011. לפרטים נוספים, ראו הדיווח המיידני בדבר תוצאות האסיפה המיוחדת שפורסם ביום 30 באוקטובר 2011 (אסמכתא: 2011-01-311388).

כמו כן, ראו הדיווח המידי בעניין שינוי תזכיר ו/או תקנון שפורסם ביום 30 באוקטובר 2011 (אסמכתא: 2011-01-311406).

ג. ביום 30 באוקטובר 2011 אישרה האסיפה הכללית, לאחר אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון, תיקון לכתב השיפוי שמעניק הבנק לדירקטורים בבנק על פי חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 וכן עדכונים ותיקונים נוספים לכתב השיפוי האמור. לפרטים נוספים ראו הדיווח המידי בדבר תוצאות האסיפה המיוחדת שפורסם ביום 30 באוקטובר 2011 (אסמכתא: 2011-01-311388).

בנוסף, ביום 13 בספטמבר 2011, אישר הדירקטוריון לאחר אישור ועדת הביקורת, תיקון לכתב השיפוי שמעניק הבנק לנושאי משרה שאינם דירקטורים בבנק על פי חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 (בכפוף לאישור האסיפה הכללית בדבר תיקון תקנון הבנק) וכן אישר הדירקטוריון לגבי עדכונים ותיקונים נוספים לכתב השיפוי האמור. לפרטים נוספים ראו הדיווח המידי בדבר החלטת דירקטוריון הבנק שפורסם ביום 14 בספטמבר 2011 (אסמכתא: 2011-01-273765).

כמו כן, בעניין התחייבות לשיפוי נושאי משרה בתאגיד (דירקטורים ונושא משרה אחרים), ראה לעיל באור 18(י) לדוחות הכספיים.

ד. ביום 4 בנובמבר 2010 אישרה האסיפה הכללית, לאחר אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון, החלטת מסגרת המסמיכה מראש את הבנק לרכוש פוליסת ביטוח בגין אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובקבוצה ("הפוליסה"), מעת לעת, ומבלי שיידרש לכך אישור נוסף של האסיפה הכללית. תקופת ההחלטה הינה עד לא יאוחר מסוף שנת 2015. לפרטים נוספים ראו הדיווח המידי בדבר תוצאות האסיפה הכללית המיוחדת שפורסם ביום 4 בנובמבר 2010 (אסמכתא: 2010-01-670230).

בהתאם לכך, ביום 30 באוקטובר 2011, לאחר אישור ועדת הביקורת, הדירקטוריון אישר חידוש פוליסת הביטוח בגין אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובקבוצה (D&O) בהתאם לפירוט שהוצג בפניו, לתקופה של 13 חודשים החל מיום 1 בנובמבר 2011, הכולל כיסוי בסכום של 250 מיליון דולר למקרה ולתקופה עם השבה לקדמות באותו הסכום, ושכבת בסיס בסך 10 מיליון דולר, בפרמיה כוללת בסך של כ-1.6 מיליון דולר (ל-13 חודשים). סך כל הכיסוי הביטוחי לאחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובקבוצה הינו 260 מיליון דולר בתוספת השבה לקדמות בסך 250 מיליון דולר.

בנק לאומי לישראל בע"מ

תפקידם:

שמות החותמים:

סגן מנהל כללי בכיר, חבר הנהלה, חשבונאי ראשי
וראש חטיבת החשבונאות בתאגיד.

(1) מנחם דב שוורץ

מזכיר הבנק והקבוצה

(2) יעל (בן משה) רודניקי, עו"ד

תאריך: 28.3.2012